V 7071

RIJKSUNIVERSITEIT LEIDEN

1 008 979 0

BIBLIOTHEEK
A— 2048
Departement van Koloniën

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—1.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN !

DE WAARNEMENDE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Loodsdienstverordening 1917 (P. B. 1918 Nº 24), zooals zij gewijzigd is bij de Verordening van 14 Juni 1918 (P. B. 1918 Nº 35), te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De Loodsdienstverordening 1917 (P. B. 1918 Nº 24), zooals gewijzigd bij de verordening van 14 Juni 1918 (P. B. 1918 Nº 35), ondergaat de volgende wijzigingen :

a. artikel 13 wordt gelezen als volgt :

,,De gezagvoerders of schippers zijn verplicht de loodsgelden te betalen ten kantore, waar de uitklaring geschiedt, uit zee komende, binnen 6 × 24 uren; uitgaande vóór het vertrek.

Wanneer een vaartuig niet in de haven of baai van de hoofdplaats van een eiland komt, alsmede in de gevallen bij art. 10 bedoeld, kan het loodsgeld ook worden betaald in handen van den loods, alvorens deze van boord gaat.

Geen vertrekpas wordt uitgereikt aan schepen, waarvan het verschuldigde loodsgeld niet is voldaan, tenzij volgens art. 13*bis* zekerheid is gesteld.

Bij gebreke van tijdige betaling wordt het loodsgeld verhoogd met eene som, gelijkstaande aan het bedrag daarvan."

b. tusschen de artikelen 13 en 14 worden drie nieuwe artikelen opgenomen :

,,Art. 13*bis*.

De Administrateur van financiën kan vergunnen, dat eene doorloopende zekerheid wordt gesteld tot een door hem te bepalen bedrag voor de betaling van de verschuldigde loodsgelden.

In geval van zekerheidsstelling moeten de loodsgelden, die in den loop van de maand vorderbaar zijn geworden, vóór den 10n. dag van de daaropvolgende maand worden betaald.

Bij niet nakoming van de bepaling van het voorgaand lid kan de gunst van zekerheidsstelling worden ingetrokken.

Art. 13*ter*.

De te stellen zekerheid kan zijn persoonlijk of zakelijk.

De kosten dier zekerheidsstelling komen ten laste van belanghebbenden.

Art. 13*quater*.

Door de zorg van de Administratie zal van elke zekerheidsstelling aan den betrokken loods kennis worden gegeven, en eventueel ook van het vervallen daarvan."

UNIV. LEIDEN BIBL.

c. in het eerste lid van art. 14 vervallen de woorden ,,op Curaçao bij den Kolonialen Ontvanger, op de overige eilanden der Kolonie bij den Gouvernements-Ontvanger'', en wordt daarvoor in de plaats gesteld de woorden : ,,ten kantore, waar de uitklaring geschiedt''; en in het tweede lid van hetzelfde artikel vervallen de woorden ,,ten kantore van den Ontvanger''.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—1.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917.

Memorie van toelichting.

Nº. 2.

Van de zijde van belanghebbenden bij de scheepvaart zijn tweeërlei bezwaren ingebracht tegen de voorschriften betreffende de betaling van de loodsgelden.

Eerstens achten zij den termijn van 24 uren, binnen welken het loodsgeld bij aankomst van een vaartuig moet zijn betaald, zeer kort en tweedens, dat de betaling ten kantore van den Kolonialen Ontvanger moet geschieden. Een dezer belanghebbenden verzoekt ook, dat er gelegenheid geopend worde ter deponeering van een zekere som gelds ten kantore van den Ontvanger ter voorkoming, dat dubbel loodsgeld zal worden betaald ingeval van verzuim van tijdige betaling. De meerderheid dezer belanghebbenden was van oordeel, dat het bezwaar ondervangen wordt, zoo het loodsgeld betaalbaar werd gesteld ten kantore, waar de uitklaring der vaartuigen geschiedt.

Waar ondergeteekende de juistheid dezer bezwaren erkent en het hem voorkomt, dat aan de scheepvaart, een der hoofdbronnen van bestaan der bevolking, de grootst mogelijke faciliteiten moet worden verleend, heeft hij gemeend aan de geopperde bezwaren tegemoet te moeten komen.

Het doel van het ontwerp, dat Uwen Raad hierbij wordt aangeboden, is dan ook om hiertoe te geraken.

Voor zooveel noodig teekent hij hierbij aan, dat het openen van de gelegenheid tot zekerheidsstelling geen nieuw beginsel is, dat in ons belastingstelsel wordt ingevoerd. Dit beginsel wordt o. m. reeds toegepast in de Algemeene Verordening I. U. D. en in de Accijnsverordeningen.

Willemstad, den 21n. Mei 1919.

De waarnemende Gouverneur van Curaçao,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—2.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.

Eindverslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 32 van het Zittingjaar 1918—1919).

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geene aanleiding gegeven tot eenige aanmerking.

Slechts werd de vraag gesteld of, na de ontvangst van de Ministerieele missive, waarvan er sprake is in de Memorie van Toelichting, de definitie van het begrip ,,onderneming van openbaar nut'', door den Procureur-generaal gegeven in de zitting van den Kolonialen Raad van den 23n. September 1918, dat het eene onderneming is, ,,die aan een vast traject, aan vaste uren van vertrek en aankomst en vaste prijzen gebonden is en voor een ieder toegankelijk moet zijn'', nog steeds stand houdt, m. a. w. of het Bestuur de uitdrukking ,,onderneming van openbaar nut'' in denzelfden geest interpreteert.

In het vertrouwen, dat het Bestuur deze vraag hetzij vóór hetzij op de openbare zitting wel zal willen beantwoorden, achtten de Afdeelingen de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 19n. Mei 1919.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—3.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Verordening op het Testamentenregister.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE WAARNEMENDE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Verordening op het Testamentenregister (P. B. 1919 Nº 28) te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

In het tweede lid van artikel 7 van de Verordening op het Testamentenregister wordt in plaats van ,,artikel 7'' gelezen ,,artikel 6''.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking tegelijk met de in artikel 1 genoemde verordening.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—3.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Verordening op het Testamentenregister.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij de behandeling van de ontwerp-verordening op het Testamentenregister had een vernummering der artikelen plaats, en werd toen vergeten de in het tweede lid van artikel 7 (vroeger artikel 8) voorkomende woorden ,,artikel 7'' te veranderen in ,,artikel 6''.

Het doel der Uwen Raad hierbij aangeboden ontwerp-verordening is om bedoelde fout te herstellen.

Willemstad, den 21n. Mei 1919.

De waarnemende Gouvernenr van Curaçao,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—4.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 7n. Maart 1905 (P. B. No. 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van Kamers van Koophandel en Nijverheid in de kolonie Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN !

DE WAARNEMENDE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de verordening van den 7n. Maart 1905 (P. B. Nº 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van Kamers van Koophandel en Nijverheid in de kolonie Curaçao, zooals deze verordening sedert is gewijzigd, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Artikel 25 der verordening van den 7n. Maart 1905 (P. B. Nº 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van Kamers van Koophandel en Nijverheid in de kolonie Curaçao, zooals deze verordening sedert is gewijzigd, wordt gelezen als volgt:

„De Kamers kiezen in de eerste helft van Januari uit haar midden eenen Voorzitter en eenen Onder-Voorzitter, zoomede uit haar midden of daarbuiten eenen Secretaris en eenen Penningmeester. De beide laatstgenoemde betrekkingen kunnen door denzelfden persoon worden waargenomen."

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—4.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 7n. Maart 1905 (P. B. No. 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van Kamers van Koophandel en Nijverheid in de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De tegenwoordige secretaris van de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao wenscht wegens drukke bezigheden als zoodanig af te treden en aangezien geen van de andere leden der Kamer bereid is zich beschikbaar te stellen voor de keuze tot secretaris, zal buiten de Kamer moeten worden omgezien naar een secretaris, hetgeen echter niet geschieden kan, tenzij art. 25 van de verordening van den 7n. Maart 1905 (P. B. Nº 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van Kamers van Koophandel en Nijverheid in de kolonie Curaçao, gewijzigd wordt. Tot dat einde wordt Uwen Raad hierbij nevensgaand ontwerp aangeboden.

Willemstad, den 27n. Mei 1919.

De waarnemende Gouverneur van Curaçao,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—5.

Verordening van den ....., regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

Voorloopig Verslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 31 van het Zittingjaar 1918—1919).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeen kon men zich vereenigen met hetgeen als rechtsgrond voor dit ontwerp werd beschouwd, n. l. het beëindigen van een sinds lang hangenden toestand en het ten algemeenen nutte aanwenden van bedragen, waarvan de eigenaren afwezig zijn en ten aanzien waarvan geen rechthebbenden zijn opgekomen ondanks alle gedane nasporingen.

De vraag werd gesteld of het geen aanbeveling verdiende hier uitdrukkelijk melding te maken van de Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer *op Curaçao*, aangezien in de verordeningen, afgekondigd bij P. B. 1875 Nº 26 en P. B. 1876 Nº 20, niet gesproken wordt van de Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer zonder meer.

In de uitdrukking ,,als bate'' ligt, naar men meende, opgesloten, dat de bedoelde kapitalen bij de verantwoording aan de koloniale kas gouvernements-eigendom worden, zoodat meteen alle aanspraken van vroegere rechthebbenden of hunne erfgenamen te niet gaan.

Twijfel werd geopperd of art. 1 duidelijk te kennen geeft, dat niet alleen de vroeger bij gezegde weeskamer berust hebbende fondsen moeten worden verantwoord, maar ook de na de opheffing dier weeskamer gekweekte renten.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 6n. Juni 1919.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—5.

Verordening van den..... ...., regelende de verantwoording van de ter Weesonbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

Memorie van antwoord.

N°. 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 31 van het Zittingjaar 1918—1919).

Met genoegen vernam ondergeteekende, dat men zich algemeen kon vereenigen met hetgeen terecht als rechtsgrond van dit onderwerp werd beschouwd en nader in het voorloopig verslag wordt aangegeven.

Aan de opmerking om in het ontwerp uitdrukkelijk melding te maken van de Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer *op Curaçao* wordt bij nota van wijzigingen tegemoet gekomen.

Het is de bedoeling de bedoelde kapitalen als gouvernements–eigendom aan de koloniale kas te doen vervallen. Met het oog op den langen tijd, dat ze onopgeëischt hebben gelegen, schijnt hiertegen geen bezwaar te zijn.

Art. 1 en in verband daarmede het opschrift en de overweging worden bij nevensgaande nota van wijzigingen verduidelijkt in den zin als door de Afdeelingen aangegeven.

Willemstad, den 16n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—5.

Verordening van den ....., regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

Nota van wijzigingen.

Nº 3.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 31 van het Zittingjaar 1918—1919).

In het opschrift en in de overweging wordt in plaats van de woorden ,,berust hebbende fondsen'' telkens gelezen: ,,op Curaçao berust hebbende fondsen en de daardoor opgebrachte interesten''.

De aanhef van art. 1 wordt als volgt gelezen:
,,Aan de koloniale kas worden als bate verantwoord de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer op Curaçao berust hebbende fondsen en de daardoor opgebrachte interesten, die nog in administratie zijn, bij:''.

Willemstad, den 16n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—6.

Verordening van den ....., houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten.

Voorloopig Verslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 24 van het Zittingjaar 1918—1919).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Algemeen verklaarde men zich bereid mede te werken tot het in het leven roepen van betere en doeltreffender bepalingen tegen besmettelijke ziekten; echter was men ook algemeen van oordeel, dat dit ontwerp in enkele opzichten te ver gaat, zooals nader bij de behandeling der verschillende artikelen zal worden aangegeven; en juist deze bepalingen vond men over het algemeen niet voldoende toegelicht (de voorschriften op het weren en verdelgen van ongedierte en insecten, de maatregelen tegen melaatscheid en besmettelijke geslachtsziekten).

De opmerking werd gemaakt, dat het ontwerp te veel macht geeft aan één persoon, n. l. den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst.

Voorts werd in overweging gegeven bij de verwijzing naar artikelen van het ontwerp de uitdrukkingen ,,Algemeene bepalingen'' of ,,Bijzondere bepalingen'' niet bij te voegen, aangezien de artikelen van het ontwerp toch doorloopend zijn genummerd, te meer, daar die toevoeging niet steeds in het ontwerp geschiedt (zie b. v. artt. 1 en 11 eenerzijds en anderzijds artt. 13 en 15).

Artikelen.

Art. 2. Daar volgens art. 1 in de Algemeene bepalingen onder ,,ziekten'' de besmettelijke ziekten bedoeld in art. 4 worden verstaan, moet, meende men, in dit artikel in plaats van ,,besmettelijke ziekte, als in deze verordening'' gelezen worden ,,ziekte als in art. 4''.

Art. 4. Men had bezwaar tegen de toepasselijk verklaring der Algemeene bepalingen op de dysenterie, voornamelijk in verband met art. 2, volgens hetwelk reeds een twijfelachtig geval als een duidelijk geval der ziekte wordt beschouwd.

Art. 5. Men meende, dat in het 4e. lid de woorden ,,in welke verblijven zij zich ook bevinden'' vervangen moeten worden door ,,die zich in andere dan de in het 1e. lid bedoelde verblijven bevinden'', daar onder de gebezigde termen ook hotels, pensions en slaapsteden begrepen zijn, die ook als verblijven moeten worden aangemerkt.

Gewezen werd op de verschillende in het 4e. lid gebezigde uitdrukkingen, n. l. ,,terwijl'' onder *a.* en ,,waardoor'' onder *b.* Het laatste woord geeft te kennen, dat het ernstig gevaar door het niet stipt nakomen der voorgeschreven maatregelen is veroorzaakt, terwijl het woord ,,terwijl'' onder *a* geen oorzakelijk verband tusschen de beide zinsneden legt. Tenzij het met opzet zoo bedoeld is, gaf men aan de hand ook onder *a* in plaats van ,,terwijl'' te lezen ,,waardoor''.

Men stelde voor in het voorlaatste lid in plaats van ,,de eilanden'' te lezen ,,de eilanden buiten Curaçao''.

De opmerking werd gemaakt, dat het wellicht minder juist is te spreken van ,,den Gouvernements-geneeskundige'', daar er op het eiland Aruba twee Gouvernements-geneeskundigen zijn en de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat ook an-

dere eilanden der kolonie te eeniger tijd in hetzelfde geval komen te verkeeren.

Eenige leden drongen er op aan in het laatste lid op te nemen, dat de behandelende geneesheer eerst moet worden gehoord voordat de Gouverneur maatregelen beveelt. Enkele andere leden wenschten dat ook de Gezondheidscommissie zou worden gehoord.

Gevraagd werd of het laatste lid slechts voor het eiland Curaçao of voor de geheele kolonie toepassing moet vinden. Men vreesde n. l., dat voor wat aangaat de Bovenwindsche eilanden wegens den grooten afstand en het lange tijdsverloop de realiseering dier bepaling te veel vertraging zal ondervinden.

Art. 6. Daar in art. 5 twee groepen verblijven aangeduid zijn, n. l. hotels, pensions en slaapsteden in het 1e. lid, en andere verblijven, woningen inbegrepen, in het 4e. lid, achtte men het juister in dit artikel niet naar het vorige artikel te verwijzen, maar de woorden ,,de in het vorig artikel bedoelde'' achterwege te laten blijven.

De slotzinsnede van het 2e. lid ,,onverminderd'' enz. tot en met ,,bedreigd'' behoort te vervallen, aangezien er geene straffen bedreigd worden tegen overtreding van het eerste lid, maar wel tegen verzet tegen de toe te passen maatregelen (zie art. 48).

Art. 8. Bij dit artikel werd eene dergelijke opmerking gemaakt als bij art. 2.

Gevraagd werd door wien de termijn vastgesteld en de maatregelen noodig geacht moeten worden.

Art. 9. Daar het Wetboek van Strafrecht als daders strafbaar stelt hen, die het feit doen plegen, achtte men de woorden ,,doen vervoeren'', ,,doen geven'' en ,,doen nemen'' overbodig.

Voorgesteld werd in plaats van de opsomming ,,door onvoorzichtigheid, achteloosheid of nalatigheid'' te lezen ,,opzettelijk of door schuld'', welke termen alle vormen van strafbare schuld omvatten. Alsdan kan de zinsnede ,,dat voorzien kon worden'' worden gemist.

Aanbeveling verdient het ook nauwkeurig aan te geven wat voor soort van besmetting het artikel verbiedt te doen ontstaan.

Artt. 9 en 10. Wenschelijk werd geacht den aanhef van art. 9, n. l. het vervoeren van zieken en het ziek zijnde zich naar eene andere plaats begeven, naar art. 10 over te brengen, waardoor bereikt wordt, dat deze geheele materie in een enkel artikel behandeld en een beter overzicht verkregen wordt.

Wellicht ware ook een ruimere term te bezigen in plaats van ,,ziekentransport'', aangezien de uitlegging niet uitgesloten is, dat dat woord alleen slaat op het vervoeren van zieken en niet tevens op het door een zieke zich naar eene andere plaats begeven.

Art. 11. Het tweede lid opent de mogelijkheid, dat er onmiddellijk tot het kisten en dicht doen van de kist overgegaan wordt. Men vreesde, dat zoodoende het gevaar kan ontstaan, dat een schijndoode levend wordt begraven.

Art. 12. De uitdrukking ,,in zijne plaats'', voorkomende in het 2e. lid, gaf aanleiding tot de vraag of men zich naar verkiezen tot den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst of een Gouvernements-geneeskundige kan wenden.

Art. 13. Eenige leden gaven in overweging om het woord ,,onverwijld'' door ,,zoo spoedig mogelijk'' te vervangen, omdat dit hoogstwaarschijnlijk wel bedoeld zal zijn.

Art. 14. Dewijl dit artikel de daarin bedoelde verplichting ook oplegt aan personen, van wie redelijkerwijze moet worden aangenomen, dat zij kunnen vermoeden, dat in hun verblijf een geval van besmettelijke ziekte voorkomt, schijnt het minder juist te spreken van ,,dat vermoeden''. Want dat de betrokken personen dat werkelijk vermoed hebben eischt het artikel niet.

De kennisgeving behoort ook verplichtend te worden gesteld voor de personen, die niet enkel vermoeden, doch ook weten, dat zich een dergelijk ziektegeval in hun verblijf voordoet.

Art. 15. De uitdrukking ,,als in het vorig artikel aangeduid'' kwam overbodig voor, zoo ook de verwijzing naar art. 4, daar onder ziekten volgens art. 1 de besmettelijke ziekten in art. 4 bedoeld worden verstaan.

Het aanbrengen van het kenmerk wordt van het doen der aangifte afhankelijk gesteld; hierin ligt opgesloten dat eerst op de aangifte moet worden gewacht.

Art. 17. De Afdeelingen hadden overwegend bezwaar tegen letter *a.* van dit artikel, welke bepaling, naar men algemeen meende, veel te ver gaat, niet door de omstandigheden geboden is en ook praktisch onuitvoerbaar zal zijn. Algemeen achtte men het ondoenlijk al de regenbakken, putten en andere waterverzamelingen gelegen binnen de in den aanhef van het artikel getrokken grenzen steeds met eene laag olieachtige vloeistof of met metaalgaas overdekt te houden. Tevens werd er op gewezen, dat het Bestuur in de laatste jaren het aanleggen van dammen heeft aangemoedigd en ondersteund zonder daarbij te letten of zij binnen bedoelde grenzen vielen. Het toezicht op de naleving dezer bepaling zal het dan ook noodig maken het aantal verbaliseerend personeel belangrijk uit te breiden. Tevens werd er de aandacht op gevestigd, dat over het hoofd schijnt gezien te zijn, dat onze tropische zon een machtige factor is en dat reeds met het oog daarop niet zulke strenge bepalingen noodig zijn. De uitdrukking ,,die blijkbaar eene buurtschap of een bijeenhoorend geheel vormen'' vond men ook vaag en aanleiding gevend tot verschil van meening.

Tegen letter *b.* had men geene bedenking, mits dit voorschrift zoodanig werd uitgebreid, dat de tobben, kannen, flesschen enz. ook op andere wijze kunnen worden afgedekt, flesschen b.v. met een stop of kurk gesloten.

Tegen letter *e* had men ongeveer gelijksoortige bedenkingen als tegen letter *a.*

Art. 18. De opmerking werd gemaakt, dat, indien streng de hand aan dit artikel moet worden gehouden, het zeer lastig zal zijn in deze kolonie een provisiewinkel te houden en dat verscheidene gebouwen zullen moeten worden afgekeurd. Wellicht zouden dan zelfs meer ambtenaren en beambten van den Openbaren Gezondheidsdienst moeten worden aangesteld om eene behoorlijke nakoming van deze voorschriften te verzekeren.

Art. 20. Daar art. 18 de daarin omschreven gebods- en verbodsbepalingen richt tegen de personen in het voorgaand artikel (art. 17) genoemd, achtte men het voldoende, dat in den aanhef van art. 20 slechts naar art. 17 wordt verwezen.

Ten aanzien van de mestverzamelingen in het 3e. lid bedoeld, werd de vraag gesteld of de uitvoerders van meststoffen geen geldelijk nadeel van deze bepaling zullen ondervinden, vooral waar uit de toelichting niet blijkt hoe de ,,bedeeling'' moet geschieden, welke stoffen daartoe kunnen worden gebezigd en hoe hoog ongeveer de kosten zijn aan dezen maatregel verbonden.

Artt. 22, 23 en *25.* Volgens de bestaande wettelijke regelingen is het een melaatsche ook geoorloofd in eene particuliere woning te verblijven, mits hij zich niet op openbare wegen of voor het publiek toegankelijke plaatsen vertoont.

In het onderhavige ontwerp wordt eene andere regeling voorgesteld, zonder dat in de toelichting melding wordt gemaakt waarom wijziging wordt noodig geacht. Gaarne zon men de aanleiding willen vernemen.

Er werd op gewezen, dat, volgens art. 22, 2e. lid, het onderzoek in een apart vertrek of gedeelte eener inrichting voor besmettelijke ziekten (gevraagd werd welke inrichting het Bestuur hierbij op het oog heeft) moet geschieden, terwijl thans het gesticht voor melaatschen alhier den geheelen dag voor een ieder toegankelijk is en de daarin verpleegde personen steeds bezoekers kunnen ontvangen zonder dat daarbij

eenig toezicht wordt uitgeoefend. Uit de toelichting blijkt niet waarom het onderzoek niet in de eigen woning van den verdachte zou kunnen plaats vinden.

Bij art. 25, 1e. lid, gaf men den wensch te kennen van het Bestuur te mogen vernemen onder welke voorwaarden en in welke gevallen het daarin bedoelde verlof zal kunnen worden verleend.

Met betrekking tot het 2e. lid van laatstgemeld artikel was men van oordeel, dat, als een melaatsche de kolonie wenscht te verlaten, het Bestuur hem daarin niet behoort te kunnen verhinderen, mits hij de voorwaarden, hem door den Gouverneur gesteld, stipt nakomt.

De vergelijking van deze artikelen met art. 37, 2e. lid, gaf aanleiding tot de opmerking, dat hier eene uitdrukkelijke bepaling wordt gemist, dat een melaatsche, die het gesticht verlaat zonder bekomen machtiging, wordt opgespoord en naar de inrichting teruggebracht.

Art. 26. Welke de aanleiding is geweest van het voorstel tot opheffing van het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius wordt in de Memorie van Toelichting ook niet vermeld. In verband hiermede werd opgemerkt, dat zoodoende de melaatschen op de Bovenwindsche eilanden uit de hun bekende omgeving worden gerukt en hierheen overgebracht, waar zij hunne familieleden en bekenden zelden of nooit zullen zien en in vreemden kring overgeplaatst, waar zij zelfs de om hen heen gesproken taal niet of ternauwernood kunnen verstaan. Overigens behoort een voorschrift als dat van art. 26, 1e. lid, beter in eene overgangsbepaling thuis.

Art. 27. Men meende, dat, voor het geval de Procureur-generaal den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst verzoekt hem bij het bezoek aan het gesticht te vergezellen, het artikel den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst wel de verplichting zal moeten opleggen aan het verzoek gevolg te geven.

Art. 29. Aangezien dit artikel strafrechterlijk is gesanctionneerd (zie art. 47), werd de opmerking gemaakt, dat het niet den eisch stelt, dat het hoofd van het verblijf weet, dat de bedoelde persoon aan open tuberculose lijdende is.

Men gaf in overweging de woorden ,,komst'' en ,,vertrek'' door nauwkeuriger uitdrukkingen te vervangen.

Art. 30. Er werd op gewezen, dat dit artikel geene toepassing kan vinden, als er geen behandelende geneeskundige is en als de belanghebbende geene toestemming wil verleenen.

Art. 31. Gevraagd werd of dit artikel niet in botsing komt met den ambtseed van de geneeskundigen.

Art. 32. Gaarne had men een nadere omschrijving van hetgeen onder inhoud van een verblijf is te verstaan.

Art. 33. Het in dit artikel nedergelegd beginsel vond algemeenen bijval.

Daar, volgens de toelichting, wat hierbij wordt aangeboden is ,,een bescheiden begin'', wenschte men niet dadelijk het artikel toepasselijk te verklaren op personen, van wie redelijkerwijze aangenomen moet worden, dat zij weten of kunnen vermoeden aan bedoelde ziekte lijdende te zijn, doch slechts op hen, die zulks weten, althans begrijpen.

Daar het artikel (zoo ook de artt. 36 en 37) niet in het algemeen spreekt van gevaar, maar van ,,ernstig gevaar'', had men gaarne eene nadere aanduiding van wat als ernstig gevaar is te beschouwen.

Art. 34. Met verwijzing naar het bij art. 9 betoogde, werd ook hier in overweging gegeven in plaats van de uitdrukking ,,door onvoorzichtigheid, achteloosheid of nalatigheid'' te bezigen ,,opzettelijk of door schuld'', de woorden ,,dat voorzien kon worden'' te laten vervallen en nader aan te geven wat voor soort van besmetting bedoeld wordt.

Art. 37. Men was van oordeel, dat een veroordeelend vonnis aan de toepassing van het 1e. lid behoort vooraf te gaan.

Men merkte op, dat het ontslag uit het gesticht door het artikel niet geregeld wordt.

Art. 39. De Afdeelingen hadden er geene bedenking tegen, dat personen, die aan eene besmettelijke geslachtsziekte lijden en gevaar van besmetting opleveren, doch zich niet onder geneeskundige behandeling stellen, van Gouvernementswege aan een geneeskundig onderzoek worden onderworpen. Echter was men van oordeel, dat het artikel geen genoegzame waarborgen aanbiedt en dat naar aanleiding van ongegronde beschuldigingen, b. v. zelfs in anonieme brieven, zou kunnen worden ingegrepen en zoodoende een blaam op onschuldige personen geworpen of dezen onder verdenking gebracht. Mocht het Bestuur bereid gevonden worden het artikel in den hier aangegeven geest te wijzigen, dan zou men zich overigens wel er mede kunnen vereenigen.

Art. 41, 2e. lid, en 44. Men achtte het wenschelijk in plaats van naar art. 8 van het Wetboek van Strafvordering naar art. 8, 1º tot en met 4º te verwijzen.

Art. 42. In overeenstemming met het bij art. 5, voorlaatste lid, aangevoerde werd in overweging gegeven ook hier de uitdrukking te bezigen ,,de eilanden buiten Curaçao''.
Ten aanzien van de uitdrukking ,,in overleg'' werd gevraagd of de betrokken personen over de zaak eens moeten worden en wiens meening bij verschil van gevoelen den doorslag moet geven.

Art. 43. Het verdient de voorkeur in het eerste lid in plaats van ,,verblijven'' het woord ,,plaatsen'' te bezigen.

Art. 48. Gevraagd werd of onder 1º van dit artikel ook niet het voorlaatste lid van art. 5 moet worden opgenomen.

Art. 49. Terwille van de eenvormigheid ware in plaats van de zinsnede ,,onverminderd'' tot en met ,,wederspannigheid'' de uitdrukking ,,voor zoover het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet'', voorkomende in den aanhef van art. 48, te stellen.

Art. 51. Daar enkele van de in dit artikel bedoelde verordeningen ook bij P. B. 1918 Nº 6 wijziging hebben ondergaan, zou bij de intrekking dier verordeningen kunnen worden volstaan met de toevoeging: ,,zooals deze verordeningen sedert zijn gewijzigd en aangevuld''.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 11n. Juni 1919.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—6.

Verordening van den . . . . . ,
houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten.

Memorie van antwoord.

N°. 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 24 van het Zittingjaar 1918—1919).

Het deed ondergeteekende genoegen te bemerken, dat de Afdeelingen zich bereid verklaarden tot het in het leven roepen van betere en doeltreffender bepalingen tot het tegengaan van besmettelijke ziekten; aan de klacht, dat sommige artikelen te ver gaan en wel juist die waarbij men gaarne een uitvoeriger toelichting had gezien, kan bij de bespreking der artikelen gereedelijk tegemoet worden gekomen.

Tegenover het gevoelen als zou in dit ontwerp aan één persoon, n. l. den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, te veel *macht* zijn toegekend, moet het volgende worden gesteld. Hierbij wordt ongetwijfeld een belangrijke *verantwoordelijkheid* gelegd op de schouders van dien Directeur en belangrijke beslissingen aan hem opgedragen.

Echter dient niet uit het oog te worden verloren, dat het hier geldt het ingrijpen, en dikwijls *spoedig* ingrijpen bij ziekten die de Volksgezondheid bedreigen, een ingrijpen waartoe het oordeel van een technisch volkomen bevoegde wordt vereischt.

In deze omstandigheden is een verdeeling der bevoegdheden over meerdere hoofden ongewenscht, en allerminst bevorderlijk voor een noodzakelijk doortastend handelen.

Ten overvloede mag worden opgemerkt, dat in dit ontwerp, met name bij artikelen waarbij de persoonlijke vrijheid in het gedrang zou kunnen komen, beslissing van of beroep op den Gouverneur mogelijk is, aan wien zoo noodig het inwinnen van adviezen van de zijden die hij daartoe het meest gewenscht acht, is overgelaten.

Aan den wensch om in het ontwerp niet naar de ,,Algemeene'' en ,,Bijzondere'' bepalingen te verwijzen wordt tegemoet gekomen. Deze verwijzing was meer een overblijfsel van het bij de samenstelling van het ontwerp gevolgde systeem van overzichtelijkheid.

Artikelen.

Art. 2. Tegen deze verandering bestaat geen bezwaar.

Art. 4. De dysenterie, met name de tropische (Amöeben-) dysenterie is een ziekte welke hier veelvuldig voorkomt.

Waar de aetiologie dezer ziekte bekend is, in het meerendeel der gevallen spoedig op het Laboratorium kan worden gediagnostiseerd en waar men op het oogenblik in staat is, de ziekte te genezen en door de genezing van den patiënt besmettingsgevaar voor de omgeving af te wenden, daar mag de toevoeging van Dysenterie bij de officieele besmettelijke ziekten niet worden gemist.

Aan de andere zijde moet het bezwaar geopperd met het oog op het bepaalde in art. 2 zeer zeker onder de oogen worden gezien. Het zou, gelet op het niet steeds zuiver omschreven klinisch beeld van de dysenterie, mogelijk kunnen zijn, dat daardoor bij niet-specifieke darmaandoeningen, overlast werd veroorzaakt.

De oplossing kan hier zijn, dat als uitzondering op art. 2 als dysenterie slechts werden beschouwd die gevallen, waar-

bij het Laboratorium een der specifieke ziekte-oorzaken heeft doen kennen.

Art. 5. Zooals terecht wordt opgemerkt, bestaat er verschil tusschen de woorden ,,terwijl'' en ,,waardoor''. Deze onderscheiding is hier wenschelijk; vandaar dat het beter voorkomt ze te handhaven. ,,Terwijl'' duidt aan den toestand waarin de geneeskundige ambtenaar zich bevindt wanneer hij zich voor een geval van besmettelijke ziekte ziet geplaatst; ,,waardoor'' drukt uit, dat door toedoen van een der belanghebbenden vermoedelijk belangrijk gevaar dreigt.

Als regel is de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst van de aanwezigheid van een zieke, lijdende aan een besmettelijke ziekte, *slechts op de hoogte door de mededeeling hem door den behandelenden geneesheer verstrekt.* Dit sluit al vanzelf voeling tusschen dezen en den Directeur O. G. in zich. Maakt in een gegeven geval de zieke of omgeving tegen de te nemen maatregelen bezwaar, dan staat beroep bij den Gouverneur open, die alle personen kan hooren, zooveel als hem goeddunkt, o. a. in een dergelijk geval, den behandelenden geneeskundige. Verplicht hooren van dezen komt onnoodig voor, reeds om de in den aanvang genoemde noodzakelijke besprekingen en den veelal *noodzakelijken spoed.*

Het steeds hooren van de Gezondheidscommissie is om dezelfde reden te ontraden, te meer waar deze Commissie niet uitsluitend uit medici bestaat.

De overige bezwaren komen ook ondergeteekende gegrond voor.

Artt. 6, 8, 9 en 10. Tegen de in overweging gegeven wijzigingen bestaat geen bezwaar.

Art. 11. Het tweede lid schijnt minder juist geïnterpreteerd te zijn; immers er staat slechts dat het kisten plaats vindt *volgens de aanwijzingen* door den Directeur O. G. te geven; van een tijdstip van kisten en sluiten der kist wordt niet gesproken; afwijking van het daaromtrent bepaalde in de begrafenis-verordening bestaat niet.

Art. 12. De bedoeling is, dat de verklaring in elk geval een ambtenaar van den Openbaren Gezondheidsdienst passeert; terwijl belanghebbenden zich naar verkiezing daartoe tot den Directeur of een der geneesheeren kunnen wenden, moeten de particuliere geneesheeren hun bewijzen door den Directeur O. G. persoonlijk voor gezien doen teekenen.

Art. 13. Volgens ,,Van Daale Woordenboek der Nederlandsche Taal'' beteekent ,,onverwijld'': *zonder uitstel* en schijnt hier dus wel op zijn plaats.

Artt. 14 en 15. De voorgestelde redactie-wijzigingen worden overgenomen.

Voor wat de 2de opmerking betreft, moet er op worden gewezen dat uit het feit dat de Openbare Gezondheidsdienst wachten moet op de aangifte der behandelende geneesheeren, blijkt dat de ,,macht'' niet zoozeer berust bij den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst als wel bij de geneesheeren, zonder wier loyale medewerking de verordening onuitvoerbaar zou zijn.

Het is wenschelijk dat het Hoofd van politie van het plaatsen van een wachtpost kennis draagt; vandaar de toevoeging aan het vijfde lid.

Art. 17. Waar sedert 1900 de wetenschap bekend is geworden met de rol die de muskieten in de overbrenging van besmettelijke ziekten spelen, waar het bekend is dat hier de bijzondere muskietenvormen die met o. a. de overbrenging van gele-koorts en Dengue in verband staan, voorkomen, waar Curaçao als haven een druk vreemdelingenverkeer heeft, waar, om van ziekten niet te spreken, ook de overlast door muskieten en andere insecten veroorzaakt, toch ook reeds van niet geringe beteekenis is, daar mag de Overheid zich niet onthouden van maatregelen om dit bezwaar te keeren.

De te nemen maatregelen moeten te dien einde volledig zijn en samen een systeem vormen; wat baat het of men bijv.

bij politie-verordening het wegnemen van gebroken flesschen van omheiningen gelast, doch poelen op het erf of regenbakken buiten beschouwing laat?

De schijn van een belangrijke uitbreiding van zorg wordt ten deele gewekt door het aantal opgesomde mogelijke waterverzamelingen, maar de opsomming lijkt belangrijker dan zij in werkelijkheid is.

De opmerking is ook gemaakt dat niet genoegzaam rekening zou zijn gehouden met de tropische zon; in zake de muskietenbestrijding heeft deze tropische zon echter *alleen* invloed in zooverre als door hare warmte, *bij niet te zwaren regenval*, ontstaande plassen snel opdrogen, maar niet in anderen zin op de muskietenontwikkeling zelf. Het beste bewijs is dan ook dat juist in de tropische landen (tropisch Amerika met name) de muskietenbestrijding krachtig is ter hand genomen.

Ten einde echter aan de gemaakte bedenkingen tegemoet te komen, worden bij nevensgaande Nota van wijzigingen andere bepalingen ter vervanging van het oorspronkelijke art. 17 voorgesteld, waarmede naar ondergeteekende vertrouwt, de Raad zich wel zal kunnen vereenigen.

Het metaalgaas voor de ontvang- en overstortopeningen der regenbakken te bezigen, is zoodanig gekozen, dat de regenbakken muskietenvrij zijn afgesloten en de mazen behoorlijk en in voldoende mate water doorlaten, zoodat niet behoeft te worden gevreesd, dat bij zware regens het water zich in de dakgoten ophoopt of de regenbak overvol raakt en er daardoor ongelukken plaats hebben. Ten overvloede kan er op worden gewezen, dat het gaas voorzoover het loodrecht of vrijwel loodrecht moet worden bevestigd, in den trant van een raampje zou kunnen worden aangebracht en slechts aan den bovenkant vastgehecht, zoodat het bij druk van het water, toegeeft, aan den anderen kant uitwijkt en bij het ophouden van den druk weer toevalt.

De zorg voor het verwijderen van plassen of poelen, die zich in de stadsdistricten op openliggende en voor een ieder toegankelijke particuliere terreinen, veelal ,,mondi'' genaamd, vormen, wordt uitdrukkelijk op het Bestuur gelegd, op wiens kosten zulks geschiedt. De eigenaar of huurder zal dan in de stadsdistricten slechts belast blijven met het schoonhouden van het terrein, dat geacht kan worden bij een gebouw te behooren.

Voor wat de buitendistricten aangaat, wordt de mogelijkheid geopend, ontheffing te verleenen van de voorschriften betreffende den afstand in acht te nemen bij het aanleggen en hebben van putten en andere waterverzamelingen in de nabijheid van tot bewoning dienende of bestemde gebouwen. Deze bepaling komt in de eerste plaats den eigenaars van thans bestaande dammen binnen den verboden kring ten goede, die, hiervan gebruik makende, hunne dammen niet behoeven op te ruimen of te verplaatsen; doch laat ook toe in de toekomst met de belangen van den landbouw rekening te houden en het aanleggen van dammen op korteren dan den aangegeven afstand te vergunnen, wat vooral voor kleinere grondjes van beteekenis is.

Het verbod ten aanzien van mestputten is in het oorspronkelijke artikel 17, waarin er over regenbakken en andere waterverzamelingen gehandeld wordt, minder goed op zijne plaats; daarom wordt thans voorgesteld het naar een der volgende artikelen over te brengen. Desgewenscht kunnen zulke putten van luchtkokers worden voorzien, mits behoorlijk met gaas afgesloten ten einde ongedierte en schadelijke insecten te weren.

De verplichting de in de verschillende artikelen opgesomde voorwerpen voortdurend en volkomen afgesloten of afgedekt te houden verhindert niet het verwijderen van de afsluiting of het deksel voor noodzakelijke verrichtingen of werkzaamheden. Een dergelijke uitzondering behoeft niet met zooveel woorden in het artikel te worden erkend.

De thans voorgestelde maatregelen zijn, naar mag worden aangenomen, voor iederen eigenaar of huurder in zijn woning of op het betrokken terrein uitvoerbaar, zonder belangrijke kosten, voor het meerendeel alleen met wat zorg. Degenen, die van het nut van deze maatregelen overtuigd zijn, zullen die toepassen, reeds omdat zij er baat van verwachten. Met name kan hier intusschen de aandacht gevestigd worden op

den grooten invloed van het stagneeren van huishoud- of badwater op de muskietenontwikkeling.

Art. 18. Tegen de geopperde bezwaren moet worden aangevoerd, dat het reeds in het eigen belang van de bezitters van provisie-voorraden is, de voorgestelde maatregelen te nemen, reden waarom toch de moeilijkheden bij de uitvoering niet behoeven te worden overschat.

Trouwens nu reeds wordt door de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst in dezen raad verstrekt, hulp verleend bij het zetten van rattenvallen enz.; van moeilijkheden hierbij is tot dusverre niets gebleken.

Daarentegen moet wel worden toegegeven, dat verscheidene gebouwen als opslagplaatsen zullen moeten worden afgekeurd. Aan het zoo belangrijke vraagstuk van ,,ratproofing'' is in onze haven nog ongeveer niets gedaan. En toch springt hierbij het groote belang voor den handel in het oog.

Bij nader inzien wil het intusschen voorkomen, dat eene bepaling van de strekking als het afkeuren van bestaande gebouwen niet zoozeer in eene verordening ter bestrijding van besmettelijke ziekten, doch veeleer in eene woning- of bouwverordening thuis behoort. Daarom wordt voorgesteld in het tweede lid van het oorspronkelijke art. 18 in plaats van het woord: ,,ingericht'' te lezen: ,,onderhouden'', waardoor komt vast te staan dat het al dan niet geschikt zijn van het gebouw hoofdzakelijk van den gebruiker zelf afhangt.

In het derde lid wordt de bedoeling verduidelijkt.

Art. 20. Het eerste lid wordt bij nevensgaande nota gewijzigd.

Wat de mestverzamelingen betreft, belangrijke geldelijke nadeelen voor de uitvoerders van mest zullen daardoor niet ontstaan.

De bedeeling geschiedt gewoonlijk met poedervormige stoffen, — voornl. Borax, — die de larven dooden; dit vindt reeds gedurende ongeveer 2 jaren vanwege den Openbaren Gezondheidsdienst plaats.

De hoeveelheid noodige borax bedraagt: 0,62 lb. borax per 10 Kubieke voet mest. In Juni 1917, dus toen de verschillende chemicaliën door den oorlogstoestand reeds duur waren, is door den Openbaren Gezondheidsdienst voor een bedrag van ongeveer $ 13.— uitgegeven voor 113 lb. Borax, besteld uit Amerika, wat op ongeveer f 0,29 per pond komt te staan.

Uitgaven voor deze chemicaliën worden echter geheel overbodig, wanneer de mest in gesloten voorwerpen of tonnen wordt bewaard, of wel in voor vliegen ontoegankelijk gemaakte lokalen of pakhuizen. Tot verdere afwending van dit bezwaar, wordt derhalve een aanvulling van het artikel voorgesteld. Daarbij is dan ook zeker eventueele vermindering van mestwaarde uitgesloten.

Artt. 22, 23, 25. De vraag naar de aanleiding tot verandering der melaatschenbepalingen moge hier beantwoord worden. Het zoogenaamde ,,woningrecht'' volgens de bestaande verordening was in de groote meerderheid der gevallen, nl. bij de behoeftigen, practisch waardeloos, omdat een melaatsche niet op den openbaren weg of elders waar publiek komt, wordt geduld. Maar bovendien bestond hier de mogelijkheid, dat een melaatsche, die aan de kans om in een leproserie te worden opgenomen, wist te ontsnappen, geheel aan zich zelf moest overgelaten blijven, zonder eenige hulp, toezicht of controle van Overheidswege en zonder maatregelen, om althans de grootste misstanden, door den melaatsche ontstaan of verergerd, te verhelpen. Vooral uit dit oogpunt lijkt het dan ook beter, de opname in het Gesticht verplicht te stellen, doch het mogelijk te maken, aan patiënten toe te staan *voorwaardelijk* buiten het gesticht te vertoeven.

Het in art. 25, 1ste lid, bedoelde verlof zal in het algemeen kunnen worden toegestaan, wanneer de toestand van den patiënt vermoedelijk gevaar voor besmetting van anderen hoogst onwaarschijnlijk maakt, bijv. wanneer na herhaald onderzoek geen lepra-bacillen meer worden gevonden, geen open wonden of zweren aanwezig zijn, het proces stationnair is. Als voorwaarde zal hoogstwaarschijnlijk gelden,

het op nader te bepalen data ter contrôle verschijnen, benevens het in acht nemen van eenige voorschriften betreffende wonen en levenswijze.

Wat de vraag betreffende art. 22, 2de lid aangaat, als onderzoekplaats is hierbij gedacht een vertrek in een der nieuw gebouwde barakken op Mundo Novo. Het is natuurlijk mogelijk dat een voorloopig onderzoek in de eigen woning van den patiënt wordt ingesteld; als voorloopige handeling kan dit ook wel, doch in de gegeven omstandigheden zullen de huisgenooten bij gegrond vermoeden op lepra, dat toch niet lichtzinnig wordt uitgesproken, wel bezwaar maken tegen verder verblijf in de woning, temeer omdat dikwijls bij lepra een vrij ruime tijd moet verstrijken, alvorens een beslissende diagnose kan worden uitgesproken.

Wat het bezoek aan de leproserie betreft, dit is in het algemeen toegestaan op verzoek van familieleden, onder toezicht der verpleegsters en onder nadere maatregelen van voorzorg als afzonderlijke stoelen en gebruiksvoorwerpen in de kamer van den Directeur. Voor een enkelen 1ste klasse patiënt die afzonderlijk woont en ruimere meubels enz. bezit, is incidenteel een uitzondering toegestaan.

Voor de aangebrachte wijzigingen zie nevensgaande nota.

Art. 26. Bij het voorstel tot opheffing van het gesticht te St. Eustatius is overwegend geweest het beginsel, dat voor de lijders aan deze ziekte de beste behandeling en verpleging moet worden gezocht. Weliswaar moet worden toegegeven dat de wetenschap op het oogenblik nog geen middelen tot volkomen *genezing* voor deze ziekte bezit, doch aan den anderen kant staat vast, dat de meeste patiënten bij opname door zorgzame verpleging en behandeling met preparaten van Ol. chaulmograe enz. belangrijk verbeteren.

Het behoeft geen betoog dat de huisvesting, behandeling en verpleging te St. Eustatius niet haalt bij die te Zaquitó. Daarbij komt dan nog, dat hier te Willemstad de diagnose ,,lepra'' bacteriologisch meermalen kan worden bevestigd en microscopisch de gang van het proces gecontroleerd, zoodat alhier beter kan worden gediagnostiseerd en waarborgen gegeven. Tegenover deze voordeelen treden, naar het wil voorkomen, de nadeelen op den achtergrond. Dat de lijders in een vreemde omgeving komen en een vreemde taal om zich heen hooren, is ongetwijfeld waar, doch de gunstige ligging en de goede behandeling zullen hen daar spoedig overheen brengen.

Alhoewel de afstanden nog al wat verschillen, moet voor wat het familiebezoek aangaat worden bedacht, dat familieleden wonende op St. Martin en Saba nu toch ook voor een bezoek een reis naar St. Eustatius moeten maken, zooals trouwens ook op de Benedenwindsche eilanden nog de familieleden uit Aruba en Bonaire hierheen moeten doen. Overigens is het aantal lepralijders in het gesticht op St. Eustatius sterk aan het afnemen; in Januari 1918 waren er nog 6, waarvan in het laatste jaar 3 gestorven zijn.

Ook de Gezaghebber van St. Eustatius was van oordeel, dat de leproserie beter kan verdwijnen en de uitgetrokken gelden voor gebouw, verpleegdagen enz. bestemd worden voor algemeene ziekenverpleging, waaraan op St. Eustatius groote behoefte is.

Het eerste lid kan als overgangsbepaling worden geredigeerd.

Art. 27. De Procureur-generaal gaat periodiek het werk van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst in het leprozen- en het krankzinnigengesticht *controleeren*; de bedoeling van het artikel is, dat die contrôle geschiedt juist *niet* in het bijzijn van den Directeur of ambtenaar van den Openbaren Gezondheidsdienst. Vandaar dat in het artikel niets gebiedends voorkomt, omdat het reeds in het belang van den Openbaren Gezondheidsdienst is aan het bedoeld verzoek te voldoen.

Artt. 29 en 30. De gemaakte opmerkingen zijn juist.

Art. 31. Waar het een ziekte betreft waaromtrent een (beperkte) aangifte-plicht bestaat, komt hier, naar het schijnt,

de ambtseed, zeker met de beperking in het 2de lid, niet in het gedrang.

Art. 32. Onder ,,inhoud'' wordt hier verstaan: gebruiksartikelen, linnen, beddegoed, tapijten enz. Deze nadere omschrijving kan in de toelichting blijven staan, doch in het belang van ruime mogelijkheid van ontsmetting is het beter geen beperking in het artikel zelf op te nemen en hier de uitvoering aan de deskundigen over te laten.

Art. 33. Het verheugde ondergeteekende dat de strekking van het artikel algemeen instemming vond.

De gewraakte uitdrukking wordt vervangen door de woorden: weten, begrijpen of vermoeden; bewezen moet dus worden dat de betrokken persoon zich in ieder geval eenige voorstelling van zijn toestand heeft gemaakt. Onschuldigen kunnen dus niet getroffen worden.

In de artikelen 33 en volgende is met opzet gesproken van ,,ernstig'' gevaar, omdat het bij de onderhavige ziekten, zelfs na nauwkeurige behandeling, niet altijd mogelijk is te verklaren, dat de patiënt geen infectie meer kan verspreiden. Wel kan men dit altijd met groote waarschijnlijkheid berekenen. Een der bedoelde ziekten bijv. blijft lang infectieus, maar de eerste stadia zijn toch in dit opzicht veel gevaarlijker dan de latere.

Een andere vorm is geneeslijk, hoewel, vooral na niet spoedige en doeltreffende hulp, het lijden chronisch kan worden en verder moeilijk te genezen. Men moet aannemen, dat een dergelijk chronisch lijden, hoewel ook daarbij nog af en toe enkele gonococcen kunnen worden aangetoond, toch niet in die mate infectieus is, als bijv. de floride. Dan weer geneest een bepaalde vorm zeer zelden, maar wordt bij doelmatige herhaaldelijke behandeling de afwijking minder gevaarlijk = minder ernstig.

In het boyenstaande zijn enkele punten naar voren gebracht; in elk gegeven geval zal de geneesheer moeten beslissen of het gevaar menschelijkerwijze gesproken geweken is. Wordt dan naar de stem van den raadsman gehoord, dan valt het resultaat in het algemeen zeer wel mee.

Art. 34. De verzochte wijzigingen worden overgenomen.

Art. 37. Aan de toepassing van het eerste lid moet inderdaad een veroordeelend vonnis voorafgaan. Het woord: ,,overtreden'' wijst op het bestaan van een rechterlijke uitspraak waarbij dat is geconstateerd.

De voorgestelde wijzigingen dienen om het opnemen in en ontslag uit de inrichting nader te regelen.

Art. 39. Met de uitdrukking: ,,ernstig vermoeden'' was bedoeld eene aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid. Naar aanleiding van het in het Voorloopig Verslag daaromtrent opgemerkte wordt thans voorgesteld laatstbedoelde uitdrukking in plaats van de eerste te lezen. Lichtvaardig ingrijpen is daarbij uitgesloten.

Echter is gebleken dat het artikel een leemte bevat, die alsnog kan worden aangevuld. Als het onderzoek positief uitvalt en de betrokken persoon, alhoewel door den geneeskundige gewaarschuwd, zich niet onder geregelde en persoonlijke behandeling van een bevoegde stelt, behoort hij in de inrichting te worden opgenomen en verpleegd, onafhankelijk van het veroordeelend vonnis in art. 37 bedoeld.

Artt. 41, tweede lid, 42, 43, 44, 48, 49 en 51. Tegen de aangegeven wijzigingen bestaat dezerzijds geen bezwaar.

Eene vernummering der artikelen is noodzakelijk geworden.

Willemstad, den 30n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—6.

Verordening van den ....., houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten.

Nota van wijzigingen.

Nº 3.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 24 van het Zittingjaar 1918—1919).

I. Artikel 2 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

a. De woorden: ,,besmettelijke ziekte, als in deze verordening'', worden vervangen door: ,,ziekte als in art. 4''.

b. Aan dit artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Als dysenterie-gevallen worden slechts die gevallen beschouwd, waarbij het Laboratorium van den Openbaren Gezondheidsdienst een der specifieke ziekte-oorzaken heeft doen kennen.''

II. Artikel 5 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

a. In het derde lid wordt in plaats van ,,belanghebbende'' gelezen ,,belanghebbenden''.

b. In het vierde lid worden de woorden ,,in welke verblijven zij zich ook'' vervangen door ,,die zich in andere dan de in het eerste lid bedoelde verblijven''.

c. In het zesde lid wordt tusschen de woorden ,,kunnen'' en ,,ten'' ingevoegd het woord: ,,voor''.

d. In het zevende lid wordt tusschen de woorden ,,eilanden'' en ,,bij'' ingevoegd ,,buiten Curaçao'' en in plaats van: ,,den Gouvernements-geneeskundige'' gelezen: ,,de Gouvernements-geneeskundigen''; voorts vervallen de woorden: ,,van dezen'' en ,,hem''.

e. Het laatste lid wordt gelezen als volgt:

,,Indien belanghebbenden tegen een der krachtens dit artikel gegeven voorschriften zonder verwijl op het eiland Curaçao bij den Gouverneur en op de overige eilanden bij den betrokken Gezaghebber bezwaar maken, wordt, hangende de beslissing van den Gouverneur of den Gezaghebber, aan het voorschrift geen gevolg gegeven, mits de hulpmaatregelen eventueel middelerwijl door den Gouverneur of den Gezaghebber bevolen stipt worden nageleefd.''

III. Artikel 6 wordt gewijzigd als volgt:

a. In het eerste lid vervallen de woorden: ,,de in het vorig artikel bedoelde''.

b. In het laatste lid vervalt de zinsnede: ,, , onverminderd de straffen tegen overtreding van het eerste lid van dit artikel bedreigd''.

IV. In artikel 8, eerste lid, worden de woorden: ,,besmettelijke ziekten'' vervangen door: ,,ziekten als in artikel 4 bedoeld'' en wordt tusschen de woorden: ,,een'' en ,,vastgestelden'' en tusschen de woorden ,,de'' en ,,noodig'' telkens ingevoegd: ,,door hem''.

V. Artikel 9 wordt gelezen als volgt:

,,Het is verboden voorwerpen, die in aanraking waren met of afkomstig zijn van personen die leden of stierven aan eene der ziekten in artikel 4 genoemd, te vervoeren, ten geschenke of in gebruik te geven of te nemen, tenzij na ontsmetting door de zorg van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst uitgevoerd of onder toezicht en volgens regelen, door of vanwege hem gesteld, verricht.

Het is verboden opzettelijk of door schuld gevaar van besmetting met eene der ziekten in artikel 4 genoemd voor anderen te doen ontstaan.''

VI. Artikel 10 wordt gelezen als volgt:

,,Het is verboden over den openbaren weg zieken te vervoeren, of lijdende aan eene der ziekten in artikel 4 genoemd, zich naar eene andere plaats te begeven, tenzij met toestemming en onder inachtneming van de voorschriften van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst.

Het is verboden daarbij van openbare middelen van vervoer gebruik te maken.''

VII. In artikel 12, eerste lid, vervallen de woorden: ,,der Algemeene bepalingen''.

VIII. In artikel 13, eerste lid, vervallen: ,,der Algemeene bepalingen dezer verordening''.

IX. In artikel 14 wordt tusschen de woorden: ,,dat'' en ,,vermoedt'' ingevoegd: ,,weet,'', en in plaats van de woorden: ,,der Algemeene bepalingen, geeft van dat vermoeden terstond kennis'' gelezen: ,, , is verplicht daarvan terstond kennis te geven''.

X. Artikel 15 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

a. In het eerste lid vervallen de woorden: ,,als in het vorig artikel aangeduid'' en ,,der Algemeene bepalingen''.

b. Aan het vijfde lid wordt de volgende zinsnede toegevoegd: ,,Van het plaatsen van den wachtpost geeft de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst zoo spoedig mogelijk schriftelijk kennis aan het Hoofd van politie.''

XI. Artikel 17 wordt vervangen door de navolgende bepalingen:

Artikel 17. Eigenaars en huurders van regenbakken zijn verplicht te zorgen dat zich daaraan bevindende ontvang- en overstort-openingen, zoomede andere openingen, voorzoover deze laatste niet op andere wijze behoorlijk muskietenvrij afgesloten zijn, voortdurend en volkomen door metaalgaas van ten minste achttien mazen per vijf en twintig millimeter (Engelsche duim) afgesloten worden gehouden.

Het is aan eigenaars verboden dakgoten of waterloopen aan te brengen of te hebben, van zoodanigen vorm of met zoodanige helling, dat het water er langer dan vier en twintig uur in staan blijft, tenzij voortdurend en volkomen afgesloten door metaalgaas van ten minste achttien mazen per vijf en twintig millimeter (Engelsche duim).

Het is verboden holle voorwerpen die water kunnen bevatten, op of tegen hekken, palen, afsluitingen of perceelen te bevestigen of bevestigd te hebben.

Eigenaars van na te noemen voorwerpen zijn, tenzij deze dagelijks geheel geledigd of schoongemaakt worden, verplicht te zorgen, dat tobben, vaten, emmers, potten, pannen, kannen, flesschen, blikken of andere voorwerpen, water bevattende, waarin muggen kunnen broeden, voortdurend en volkomen afgedekt of door metaalgaas van ten minste achttien mazen per vijf en twintig millimeter (Engelsche duim) afgesloten worden gehouden.

Eigenaars en huurders van erven zijn verplicht te zorgen, dat zich daarop bevindende verzamelingen van huishoudwater of ander afvalwater, waarin muggen kunnen broeden, voortdurend en volkomen afgedekt of door metaalgaas van ten minste achttien mazen per vijf en twintig millimeter (Engelsche duim) afgesloten of anders met een laag olieachtige vloeistof bedekt worden gehouden.

Artikel 18. Eigenaars en huurders van op de verschillende eilanden in de stadsdistricten gelegen putten zijn verplicht te zorgen, dat deze voortdurend en volkomen afgedekt of door metaalgaas van ten minste achttien mazen per vijf en twintig millimeter (Engelsche duim) afgesloten worden gehouden.

Eigenaars en huurders van op de verschillende eilanden in de stadsdistricten gelegen erven zijn verplicht te zorgen, dat zich daarop bevindende of vormende plassen en andere openliggende waterverzamelingen of poelen zoo spoedig mogelijk verwijderd, of anders voortdurend en volkomen met een laag olieachtige vloeistof bedekt gehouden worden.

Het bepaalde in het voorgaande lid is niet van toepassing ten aanzien van openliggende en voor een ieder toegankelijke

erven in bedoelde stadsdistricten gelegen. Echter zijn de eigenaars en huurders verplicht te gedoogen, dat het in dat lid voorgeschrevene vanwege den Openbaren Gezondheidsdienst en op kosten van het Gouvernement geschiedt.

Artikel 19. De bepaling van artikel 18, eerste lid, is ook van toepassing ten aanzien van putten buiten de stadsdistricten, voorzoover zij binnen een afstand van minder dan 150 Meter van tot bewoning dienende of bestemde gebouwen gelegen zijn.

Het is aan eigenaars en huurders van buiten de stadsdistricten gelegen erven verboden daarop plassen en andere openliggende waterverzamelingen of poelen aan te leggen, zich te laten vormen, of te hebben binnen een afstand van minder dan 300 Meter van tot bewoning dienende of bestemde gebouwen, of zoodanige gebouwen binnen bedoelden afstand van plassen en andere openliggende waterverzamelingen of poelen op te richten of te hebben.

Van het bepaalde bij dit artikel kan in bijzondere gevallen op het eiland Curaçao door den Gouverneur en op de overige eilanden door den betrokken Gezaghebber ontheffing worden verleend, na den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en, voor wat de eilanden buiten Curaçao aangaat, een ter plaatse gevestigden gouvernements-geneeskundige te hebben gehoord.

XII. De artikelen 18, 19 en 20 worden onderscheidenlijk artikel 20, 21 en 22.

XIII. Artikel 18 (oud; 20 nieuw) wordt gewijzigd als volgt:

a. In het eerste lid wordt in plaats van ,,de personen, in het vorig artikel genoemd'' gelezen: ,,eigenaars en huurders''.

b. In het tweede lid wordt in plaats van ,,ingericht'' gelezen: ,,onderhouden''.

c. In het derde lid wordt tusschen de woorden: ,,daartoe'' en ,,aangewezen'' ingevoegd: ,,door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst''.

XIV. Aan artikel 19 (oud; 21 nieuw) wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

Eigenaars en huurders van erven zijn verplicht te zorgen, dat zich daarop bevindende mestputten of beerputten voortdurend en volkomen afgedekt en de luchtkokers daarvan met metaalgaas van ten minste achttien mazen per vijf en twintig millimeter (Engelsche duim) afgesloten worden gehouden.

XV. Artikel 20 (oud; 22 nieuw) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

a. In het eerste lid wordt in plaats van: ,,de personen in de artikelen 17 en 18 aangeduid'' gelezen: ,,eigenaars en huurders''.

b. Tusschen het derde en het vierde lid wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende: ,,Het in het voorgaande lid ten opzichte van mestverzamelingen voorgeschrevene is niet van toepassing op voor uitvoer bestemde meststoffen, mits deze in voor vliegen en ander ongedierte ontoegankelijke voorwerpen, vertrekken of pakhuizen bewaard worden.''

XVI. Achter artikel 20 (oud; 22 nieuw) wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

,,*Artikel 23.* In de artikelen 17—22 worden onder ,,eigenaars'' ook verstaan beheerders en voorts allen, die krachtens eenig zakelijk recht, bezit daaronder begrepen, beschikking over eenig goed hebben.''

XVII. De artikelen 21 tot en met 41 worden onderscheidenlijk artikel 24 tot en met 44.

XVIII. Het tweede lid van artikel 25 (oud; 28 nieuw) wordt vervangen door de navolgende bepalingen:

,,Het is aan melaatschen geoorloofd onder stipte inachtneming van de voorwaarden hun door den Gouverneur, gehoord den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, gesteld, de kolonie te verlaten.

Bij verlating van het gesticht door melaatschen zonder dat

daartoe toestemming is gegeven door den Gouverneur, gehoord den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, worden zij opgespoord en naar het gesticht teruggebracht.''

XIX. Artikel 26 (oud; 29 nieuw) wordt gewijzigd als volgt:

a. Het eerste en het tweede lid worden vervangen door de navolgende bepaling:

,,Er bestaat een gesticht voor melaatschen op het eiland Curaçao.''

b. In het laatste lid wordt in plaats van ,,22'' gelezen ,,25''.

XX. Artikel 29 (oud; 32 nieuw) wordt gelezen als volgt:

,,Het hoofd van een verblijf, dat weet, begrijpt of vermoedt, dat een persoon lijdende aan open tuberculose daarin zijn intrek heeft genomen of daaruit is verhuisd, is verplicht binnen eene week daarvan aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst kennis te geven.''

XXI. In artikel 32 (oud; 35 nieuw) wordt in plaats van ,,28'' gelezen ,,31''.

XXII. In artikel 33 (oud; 36 nieuw) wordt in plaats van ,,van wie redelijkerwijze aangenomen moet worden, dat zij zulks weten of kunnen'' gelezen: ,,zulks weten, begrijpen of''.

XXIII. Artikel 34 (oud; 37 nieuw) wordt gelezen als volgt:

,,Onverminderd de bepaling van het vorige artikel is het aan personen lijdende aan eene besmettelijke geslachtsziekte verboden opzettelijk of door schuld gevaar voor besmetting daarmede voor anderen te doen onstaan.''

XXIV. In artikel 35 (oud; 38 nieuw) wordt in plaats van ,,klacht'' gelezen ,,klachte''.

XXV. In artikel 36 (oud; 39 nieuw) wordt in plaats van ,,33'' gelezen ,,36''.

XXVI. Artikel 37 (oud; 40 nieuw) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

a. In het eerste lid wordt in plaats van: ,,33, 34 en 36 overtreden, worden'' gelezen: ,,36, 37 en 39 overtreden, worden, op schriftelijken last van den Gouverneur''.

b. In het tweede lid wordt in plaats van ,,39'' gelezen ,,42''.

c. Aan dit artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Nadat hem gebleken is dat een in de inrichting opgenomen persoon geheel of voldoende is genezen, zoodat er geen ernstig gevaar voor besmetting meer aanwezig is, geeft de geneeskundige die de behandeling leidt, toestemming tot het verlaten van de inrichting, onder kennisgeving hiervan aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst.''

XXVII. Artikel 39 (oud; 42 nieuw) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

a. In het eerste lid wordt in plaats van ,,ernstig vermoeden'' gelezen: ,,er eene aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid'' en in plaats van ,,33, 34 en 36 der Bijzondere bepalingen dezer verordening'' gelezen: ,,36, 37 en 39''.

b. Aan dit artikel worden twee nieuwe leden toegevoegd, luidende:

,,Indien het onderzoek positief uitvalt, geeft de geneeskundige die het onderzoek leidt, den betrokken persoon schriftelijk daarvan kennis met mededeeling dat hij zich onder geregelde, persoonlijke behandeling van eenen in de kolonie bevoegden geneeskundige moet stellen, totdat ernstig gevaar voor besmetting met eene geslachtsziekte voor anderen geweken is.

Indien de betrokken persoon in gebreke blijft binnen eene week daaraan te voldoen, of zich aan de verdere behandeling van laatstbedoelden geneeskundige onttrekt, wordt hij op schriftelijken last van den Gouverneur op kosten van het Gouvernement in de in artikel 40 bedoelde inrichting opgenomen en verpleegd.''

XXVIII. In artikel 40 (oud; 43 nieuw) wordt in plaats van: ,,33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 en 41 der Bijzondere bepalingen dezer verordening'' gelezen: ,,36, 37, 38, 39, 40, 41, 42 en 44''.

XXIX. Art. 41 (oud; 44 nieuw) wordt gewijzigd als volgt:

a. In het eerste lid wordt in plaats van ,,33 en 34 en artt. 36 tot en met 39 der Bijzondere bepalingen dezer verordening'' gelezen: ,,36 en 37 en artt. 39 tot en met 42''.

b. In het tweede lid wordt in plaats van ,,8'' gelezen: ,,8, 1º—4º''.

XXX. In plaats van ,,Slot- en Strafbepalingen'' wordt gelezen:

„Overgangs-, Slot- en Strafbepalingen.

Art. 45.

Het gesticht voor melaatschen op het eiland St. Eustatius wordt opgeheven op een door den Gouverneur te bepalen tijdstip.

Alsdan vindt artikel 29, tweede lid, overeenkomstige toepassing.''

XXXI. De artikelen 42 tot en met 51 worden onderscheidenlijk artikel 46 tot en met 55.

XXXII. Artikel 42 (oud; 46 nieuw) wordt gelezen als volgt:

,,Op de eilanden buiten Curaçao zijn de artt. 6 tot en met 15 en de artt. 31, 32, 33 en 35 van toepassing, met dien verstande, dat de in die artikelen beschreven bemoeiingen van Overheidswege, ter zorg van de Gezaghebbers komen, na den eenigen of een der ter plaatse gevestigde gouvernementsgeneeskundigen te hebben gehoord, welke laatste tevens toezicht op de uitvoering van eventueele maatregelen houdt; kennisgevingen, als in de artt. 13, 14, 31 en 32 bedoeld, moeten aan de Gezaghebbers geschieden.''

XXXIII. In artikel 43 (oud; 47 nieuw) eerste lid, wordt in plaats van ,,verblijven'' gelezen: ,,plaatsen''.

XXXIV. In artikel 44 (oud; 48 nieuw) wordt in plaats van ,,41 der Bijzondere bepalingen'' gelezen: ,,44'' en in plaats van ,,8'' gelezen: ,,8, 1º—4º''.

XXXV. In artikel 45 (oud; 49 nieuw) wordt in plaats van ,,40 der Bijzondere bepalingen'' gelezen: ,,43''.

XXXVI. De artikelen 47 (oud; 51 nieuw), 48 (oud; 52 nieuw), 49 (oud; 53 nieuw) en 51 (oud; 55 nieuw) worden onderscheidenlijk gelezen als volgt:

Artikel 51. ,,Met hechtenis van ten hoogste drie dagen of geldboete van ten hoogste f 25.— wordt gestraft overtreding van de artt. 9, 10, 11, 12, 1ste lid, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 31 en 32.''

Artikel 52. ,,Met hechtenis van ten hoogste eene maand of geldboete van ten hoogste f 100.— wordt, voor zoover het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet, gestraft:

1º verzet tegen de uitvoering van maatregelen, voorgeschreven krachtens art. 5, 1ste, 4de, 5de, 6de en 7de lid, art. 6, 1ste lid, 7, 1ste lid, 8, 1ste lid, 20, 3de lid, 25, 3de lid en art. 35;

2º het wegnemen, verplaatsen, onleesbaar of onzichtbaar maken van het kenmerk in art. 15 vermeld.''

Artikel 53. ,,Met hechtenis van ten hoogste 45 dagen of geldboete van ten hoogste f 75.— wordt gestraft:

1º overtreding van artt. 36, 37, 39 en 41;

2º het zich onttrekken aan het geneeskundig onderzoek of de geneeskundige behandeling, benevens het verlaten van de inrichting, een en ander in art. 40, 2de lid bedoeld;

3º de weigering van toelating, onder de omstandigheden vermeld in het tweede lid van art. 47, voor zoover het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet.''

Artikel 55. ,,Bij de inwerkingtreding dezer verordening vervallen:

de verordening van 28 Februari 1888 (P. B. 1888 Nº 2), tot voorziening tegen besmettelijke ziekten in de kolonie Curaçao;

de verordening van den 23sten Juli 1902 (P. B. 1902 Nº 28), betreffende de gestichten voor melaatschen in de kolonie Curaçao;

de verordening van den 7den April 1906 (P. B. 1907 Nº 2), houdende bijzondere voorschriften tot voorkoming en beteugeling van gele koorts;

de verordening van den 25sten November 1901 (P. B. 1902 Nº 34), houdende bijzondere voorschriften tot voorkoming en beteugeling van pest;

zooals deze verordeningen sedert zijn gewijzigd en aangevuld;

en verder alle bepalingen inzake bestrijding van besmettelijke ziekten in de kolonie Curaçao, uitgezonderd de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42)."

Willemstad, den 30n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—6.

Verordening van den ....., houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten.

Eindverslag.

Nº 4.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 24 van het Zittingjaar 1918—1919).

De Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag gaf geene aanleiding tot nadere beschouwingen.

Alleen werd de vraag gesteld welke de voorwaarden zullen zijn, die de melaatschen in acht moeten nemen om de kolonie te kunnen verlaten.

In het vertrouwen, dat het Bestuur de hierin gestelde vraag hetzij vóór hetzij op de openbare zitting wel zal willen beantwoorden, achtten de Afdeelingen de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 6n. Augustus 1919.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—7.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de verordening van den 17n Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende, aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Tusschen de artikelen 8 en 9 van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende, wordt een nieuw artikel 8*bis* ingevoegd, luidende:

„De bepalingen dezer verordening betrekking hebbende op zeilvaartuigen zijn ook van toepassing op stoomschepen, die naar het oordeel van het hoofd van politie niet bepaaldelijk zijn ingericht voor het vervoeren van passagiers."

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—7.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Door een leemte in de verordening van den 17den. Juli 1883 (P. P. Nº 7) staat het aan stoomschepen, van welken aard of grootte ook, vrij om een onbepaald aantal passagiers te vervoeren, ongeacht de ruimte aan boord. Zoo heeft het Cubaansche stoomscheepje „*Manati*" eenige dagen geleden 113 emigranten kunnen vervoeren, zonder dat hiertegen kon worden opgekomen.

Daar bedoeld stoomscheepje thans in de haven ligt, waarschijnlijk met het doel om weder een groot aantal passagiers mee te nemen, meent ondergeteekende, teneinde dit tegen te gaan, dat het wenschelijk is de verordening bovenbedoeld ook van toepassing te verklaren op dergelijke stoomscheepjes, waartoe het Uwen Raad hierbij aangeboden ontwerp strekt.

Willemstad, den 16n. Juni 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920—7.

Verordening van den .....,
tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

De opmerking werd gemaakt, dat nu de verordening ook op stoomschepen toepasselijk moet worden verklaard, in het opschrift en in de overweging de uitdrukking ,,met zeilvaartuigen'' behoort te vervallen, althans door eene andere vervangen te worden.

Algemeen werd het wenschelijk geacht in het nieuw voorgestelde art. 8 *bis* niet alleen van stoomschepen, maar ook van motorschepen melding te maken.

Er werd op gewezen, dat door dit artikel, in verband met art. 8, 2de. lid (P. B. 1883 Nº 7), de gezagvoerder daarin bedoeld strafbaar wordt gesteld, terwijl het hem van te voren niet bekend is of naar het oordeel van het hoofd van politie het stoomschip niet bepaaldelijk ingericht is voor het vervoeren van passagiers. Teneinde eene mogelijke vervolging te voorkomen, zouden dan de gezagvoerders van verscheidene stoomschepen zich tot het hoofd van politie hebben te wenden om diens oordeel te vernemen.

Daar het, blijkens de memorie van toelichting, de bedoeling is de verordening van toepassing te verklaren op stoomscheepjes als de ,,Manati'', werd in overweging gegeven in het nieuw voorgestelde art. 8*bis* eene bepaalde tonnenmaat op te geven, zoodat gezagvoerders van grootere stoomschepen zich voor dit doel niet bij het hoofd van politie zullen hebben te vervoegen. De bepaling van de tonnenmaat zouden de Afdeelingen liever aan het Bestuur willen overlaten, onder opmerking evenwel, dat stoomschepen als de ,,Merida'', metende bruto ruim 1700 M^3, in geen geval onder het artikel behooren te worden betrokken.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 21sten. Juni 1919.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—7.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende.

Memorie van antwoord.

Nº 4.

Zich kunnende vereenigen met de opmerkingen door de Afdeelingen gemaakt in het Voorloopig Verslag op het ontwerp tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. Nº 7), heeft ondergeteekende de eer deze Memorie van Antwoord van eene nota vergezeld te doen gaan, waarin bedoelde wijzigingen zijn opgenomen.

Wilemstad, den 7n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—7.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende.

Nota van wijzigingen.

Nº 5.

Artikel 1 wordt gelezen als volgt :

De verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. Nº 7), houdende vaststelling : 1º van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2º van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende, ondergaat de navolgende wijzigingen en aanvullingen :

a. in het opschrift en in de overweging wordt in plaats van ,,zeilvaartuigen'' telkens gelezen : ,,vaartuigen'';

b. tusschen de artikelen 8 en 9 wordt een nieuw artikel 8*bis* ingevoegd, luidende :

,,De bepalingen dezer verordening betrekking hebbende op zeilvaartuigen zijn ook van toepassing op stoomschepen en motorschepen metende bruto ten hoogste 1000 M3, die naar het oordeel van het hoofd van politie niet bepaaldelijk zijn ingericht voor het vervoeren van passagiers.''

Willemstad, den 7n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—7.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende.

Eindverslag.

Nº 6.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 8sten Juli 1919.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—8.

Verordening van den ....., houdende vaststelling van een reglement voor de haven van Curaçao.

Voorloopig Verslag.

N° 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 30 van het Zittingjaar 1918—1919).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

De opmerking werd gemaakt, dat de artikelen van dit ontwerp niet steeds door even duidelijke en nauwkeurige redactie uitmunten.

Gewezen werd op het verschil tusschen de uitdrukkingen ,,publieke kaden'' in art. 5 en ,,kade(n)'' zonder meer in artt. 17, 18 en 21, terwijl onder laatstbedoelde uitdrukking of uitsluitend de publieke kaden of ook deze bedoeld worden.

Naar het wilde voorkomen, behooren uitdrukkingen als ,,enz'' en ,,dergelijke'' niet in strafrechtelijk gesanctionneerde artikelen thuis (artt. 5, 11, 12 en 18) en is de toevoeging ,,enz.'' in art. 18, 2e. lid, zelfs eenigszins bedenkelijk, omdat uit het artikel niet blijkt wat voor verdere voorwerpen verboden wordt op de kaden te halen.

In overeenstemming met de terminologie van de wetboeken van Koophandel en Strafrecht verdient het, naar het oordeel der Afdeelingen, de voorkeur ook in dit ontwerp de uitdrukking ,,schipper'' en niet ,,bevelvoerder'' (art. 13) of ,,gezagvoerder'' (art. 8, 3e. lid) te bezigen.

De aandacht werd er op gevestigd, dat soms zonder noodzaak trossen over de haven gespannen blijven, speciaal over het Waaigat bewesten de Van den Brandhofbrug.

De opmerking werd gemaakt, dat, hoewel het bestaande havenreglement verbiedt in de haven met eenig vuurwapen te schieten en slechts in het Schottegat toelaat saluutschoten te doen, het Nederlandsche oorlogsschip ,,Zeeland'' den 30n. Mei 1919 in de haven schoten heeft gelost. Gevraagd werd of het Bestuur in staat is nadere inlichtingen hieromtrent te geven.

Artikelen.

Art. 1. In overweging werd gegeven reeds nu in dit reglement de geheele wateroppervlakte van het Waaigat bewesten de Columbusstraat mede als haven te beschouwen.

Art. 2. Voorgesteld werd het 3de, 4de, 5de en 6de lid te laten vervallen, aangezien het niet raadzaam is nog schietoefeningen in het Schottegat te laten houden, nu zich daar eene raffinaderij heeft gevestigd en het verkeer aldaar drukker is geworden. De Afdeelingen meenden iets verder te moeten gaan dan het Bestuur, blijkens de memorie van toelichting, wenscht.

Art. 3. Het 2de lid werd overbodig geacht naast het 1ste lid, met welk laatstbedoeld verbod, naar men meende, kan worden volstaan.

Art. 4. De strekking van dit uit P. B. 1883 N° 23 overgenomen artikel is niet duidelijk. Het vestigt den indruk, dat het de bedoeling is den rechter uit te schakelen en diens taak

aan andere organen op te dragen, terwijl niet blijkt op welke wijze de betrokken personen voor hunne belangen kunnen waken en of en zoo ja hoe zij tegen de genomen beslissingen kunnen opkomen.

Art. 5. Gaarne zou men willen vernemen waarom het in het 2de lid opgenomen verbod wordt uitgevaardigd.

Art. 7. De bepaling van het 1ste lid zal niet behoorlijk kunnen worden nageleefd als aan boord van het vaartuig geene klok aanwezig is, die de bevelvoerder zou kunnen doen luiden. Voor wat stoomschepen aangaat, werd het ook wenschelijk geacht stooten op de stoomfluit te geven.

Men was van gevoelen, dat bij ontstentenis van den havenmeester de dezen bij het 2de lid toegekende bevoegdheden aan loodsen of assistent-loodsen of anders aan ambtenaren van politie in den zin van P. B. 1918 N° 43, doch niet aan beambten van politie, behooren toe te komen.

Naast de strafbedreiging voorkomende in art. 37, zou het wellicht juister zijn in art. 7, 3de lid, den daarin bedoelden manschappen uitdrukkelijk de verplichting op te leggen den van hen gevorderden dienst te verleenen.

Art. 8. Het 2de lid gaf aanleiding tot de opmerking, dat een dergelijk voorschrift reeds in P. B. 1883 N° 7 voorkomt; dat niet alle zeilschepen langer dan 24 uren in de haven blijven, met het oog waarop het aanbeveling verdient den termijn op b.v. 6 uren terug te brengen en tevens de mogelijkheid te openen, dat de kennisgeving ook aan de hoofdwacht van politie plaats vindt.

Artt. 8 en 10. Wanneer de doorvaart niet vrij is, behooren schepen de haven niet binnen noch uit te varen. Het verdient daarom de voorkeur het bepaalde in de laatste twee leden van deze artikelen in een afzonderlijk artikel op te nemen en niet gedeeltelijk in het eene en gedeeltelijk in het andere te behandelen.

Art. 9. Een algemeen verbod om in de haven van de stoomfluit gebruik te maken buiten de gevallen bij dit artikel bedoeld vond men niet doelmatig. Men meende, dat geen verbod moest worden uitgevaardigd om zich overdag van de stoomfluit te bedienen, daar dit voor stoomschepen het meest geschikte middel is om zich te uiten. Echter was men algemeen van gevoelen, dat het gebruik van de stoomfluit tusschen des avonds 9 uur en zonsopgang moet worden beperkt. Op bedoelde uren wilde men ook het gebruik van de stoomfluit toelaten, wanneer zulks noodzakelijk is om passagiers en de bemanning te waarschuwen, maar in geen geval andere dan korte stooten, ook voor de brug, wanneer kennis moet worden gegeven, dat zij geopend is.

Art. 11. Het 1ste lid, dat blijkbaar het opeenhoopen van ponten wil tegengaan bij schepen, die pas binnengekomen zijn of op het punt staan te vertrekken, drukt niet nauwkeurig uit wanneer die ponten op tien meter afstand van die schepen moeten blijven, evenmin hoe lang zij daar moeten blijven wachten.

In het 2de lid is het verbod niet opgenomen langszij te komen, voordat de pont, die daar ligt, zich verwijderd heeft.

Gevraagd werd welke pont moet vóórgaan en wie dit alles moet regelen.

Art. 12. Bij dit artikel werd de vraag gesteld of de bedoelde kleine vaartuigen slechts als zij tusschen zonsondergang en zonsopgang in de haven varen van een licht voorzien moeten zijn, of ook als zij in de haven vastgemeerd of geankerd liggen. Het ruim gestelde artikel schijnt beide groepen gevallen te kunnen omvatten.

Gevraagd werd naar de juiste verhouding tusschen het 2de lid van dit artikel en artikel 6 van het ontwerp.

Art. 14. Naar het oordeel der Afdeelingen behoort er bij het aanwijzen van plaatsen, waar de vaartuigen kunnen meren of ankeren, rekening te worden gehouden met de wen-

schen van schippers of agenten, tenzij er overwegende bezwaren tegen bestaan. In het voorgestelde artikel heeft dit geene uitdrukking gevonden.

Art. 15. Men gaf den wensch te kennen in de laatste zinsnede van het 1ste lid ook voor agenten van schepen eene uitzondering te maken.
Gevraagd werd of de term ,,postpakketten'' ook brieven en drukwerken enz. omvat.

Art. 18. Van oordeel, dat alleen opzettelijke beschadiging moet worden strafbaar gesteld, gaf men bij dit artikel in overweging het 1ste lid te laten vervallen, waardoor dit punt door de regeling in het Strafwetboek wordt beheerscht.

Art. 19. De toevoeging in het 2de lid ,,waarvan'' tot en met ,,behooren'' werd overbodig geacht naast de uitdrukking ,,een strafbaar feit''.
In plaats van ,,schuldigen'' werd het juister geacht de bedoelde personen ,,verdachten'' te noemen.

Art. 20. Men gaf in overweging in stede van ,,voorkennis'' te bezigen ,,voorafgaande toestemming''.

Art. 21. Men wenschte in het 2de lid de bepaling opgenomen te zien, dat een schip, dat aan de kade lading inneemt, niet verplicht is plaats te maken voor een binnenkomend vaartuig, dat aldaar moet lossen.

Art. 22. Het wilde den Afdeelingen voorkomen, dat het aan alle vaartuigen, voor zoover zij niet onder de uitzonderingsbepalingen van het 2de lid vallen, vrij moet staan ook zonder verkend te zijn tusschen zonsondergang en zonsopgang de haven binnen te loopen en niet alleen aan die, welke door stroom of andere wettige redenen daartoe gedwongen zijn. In zoodanig geval behoort dan ook in het 2de lid de uitdrukking ,,van deze vergunning'' door eene andere, b. v. ,,hiervan'', vervangen te worden.
De zinsnede ,,komende van eene besmette plaats'' onder 1º werd overbodig geacht naast het onder 2º vastgestelde, te meer waar onder 2º eene tijdsbepaling van drie weken voorkomt in afwijking van het onder 1º opgenomene.

Art. 23. In het 1ste lid is er sprake van ,,na zonsondergang'' en in art. 22, 1ste lid, van ,,des nachts''. Ter voorkoming van misverstand verdient het de voorkeur zich steeds van dezelfde woorden te bedienen of nauwkeurig aan te geven wat onder ,,nacht'' is te verstaan.
Met de verwijzing in het 2e. lid naar art. 22 is blijkbaar bedoeld eene verwijzing naar art. 22, 1e. lid.
Het schijnt aanbeveling te verdienen het 3e. en het 4e. lid te vervangen door een nieuw lid, waarin den schippers de verplichting wordt opgelegd te zorgen, dat de bedoelde bepalingen worden nageleefd.
Andere personen, die van boord gaan of aan boord komen of goederen aan of van boord brengen, behooren, naar men meende, onder de quarantainebepalingen te vallen.

Art. 24. Bij wijziging van art. 22, 1ste lid, kwam het wenschelijk voor in plaats van de uitdrukking ,,het in art. 22 gestelde voorbehoud'' te lezen ,,art. 22''.

Art. 25. De vraag werd gesteld of het goed gezien is den havenmeester, die toch een hoofdambtenaar is, *onder toezicht van het hoofd van politie* het toezicht over de haven en het handhaven van de in dit reglement voorkomende bepalingen op te dragen.

Art. 26. Men wilde doen uitkomen, dat volgens de laatste zinsnede van dit artikel de ambtenaren van politie in den zin van P. B. 1918 Nº 43 geen proces-verbaal zouden kunnen opmaken, terwijl de daarin genoemde beambten van politie, die overigens als regel alle strafbare feiten verbaliseeren, hier slechts dan deze bevoegdheid hebben indien zij zelfstandig optreden.

Art. 29. Volgens het 1ste lid van dit artikel zijn de betrokken personen niet verplicht de bovenbedoelde *ambtenaren* van politie op de vaartuigen toe te laten.

Art. 30. Bij het 1ste en het 2de lid werd eene gelijksoortige opmerking gemaakt als bij art. 14.

Art. 31. De uitdrukking ,,regelt de voorziening tegen schade'' is niet duidelijk.

Art. 32. Voorgesteld werd de exemplaren van het reglement, volgens het 2de lid bij den Havenmeester verkrijgbaar te stellen, tegen f 1.— het stuk te verkoopen, en te bepalen, dat de exemplaren, waarvan in het 3de lid sprake is, kosteloos aan de betrokken bevelvoerders worden uitgereikt.
Met het woordje ,,hen'' in het 3de lid is blijkbaar de even te voren genoemde bevelvoerder bedoeld.

Art. 35. Eenige leden waren van meening, dat den schippers van in de haven liggende vaartuigen nooit de verplichting moet worden opgelegd de natievlag te hijschen. Andere leden hadden bezwaar tegen het bepaalde onder 2º en vroegen voor wat aangaat het onder 1º voorgeschrevene of het aan het Bestuur bekend is hoe deze zaak in het Moederland is geregeld.

Art. 36. Dit artikel werd algemeen toegejuicht. Eenige leden spraken de hoop uit, dat aan dit voorschrift streng de hand zal worden gehouden en dat ook de Gouvernementskaden voortaan beter verlicht zullen worden.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 28sten. Juni 1919.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—9.

Verordening van den .....,
tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is zoo spoedig mogelijk maatregelen te nemen ter verkrijging van eenige kredieten, die in de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1919 of tot een onvoldoend bedrag, of in het geheel niet zijn toegestaan;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, voorloopig vastgesteld onderstaande verordening:

Eenig artikel.

Het is wenschelijk, dat in de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1919 de volgende artikelen worden verhoogd met de daarachter vermelde bedragen:

a. artikel 73*a*. Schoolmeubelen, schoolbehoeften en kleine uitgaven, met f 2800,— (St. Martin f 1500,— en Saba f 1300,—);

b. artikel 132. Nieuwe werken, met f 60 260,— (onderdeel *o*bis. Bouw van eene openbare school te Philipsburg f 47 760,—; onderdeel *o*ter. Bouw van een regenbak op het erf van genoemde school f 3500,—; en onderdeel *s*bis. Bouw van eene openbare school te Bottom en aankoop van terrein daarvoor f 9000,—).

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—9.

Verordening van den ....., tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het komt ondergeteekende dringend noodig voor, dat voor het loopende dienstjaar eenige artikelen der begrooting worden verhoogd, waartoe hij Uwen Raad een ontwerp-verordening hierbij aanbiedt.

Ter verklaring van den vorm van het ontwerp zij aangeteekend, dat de definitieve begrooting voor 1919 reeds door de Staten-Generaal is aangenomen. Daarom wordt geen aanvullingsbegrooting van de voorloopige begrooting voor het loopende jaar, maar een z.g. wenschelijksverordening ingediend, teneinde den Kolonialen Raad in de gelegenheid te stellen om zijn gevoelen over de voor te dragen verhoogingen te doen kennen.

Tot toelichting van de voorgestelde verhoogingen moge het volgende dienen.

Bouw van eene openbare school te Philipsburg op St. Martin (artikel 132 *o*bis).

De openbare school te Philipsburg is ondergebracht in de oude hervormde kerk, waardoor alle klassen in één lokaal vereenigd zijn, een toestand waaraan zoo spoedig mogelijk een einde moet worden gemaakt.

Bovendien is besloten de zesklassige school om te zetten in een achtklassige. Het is onmogelijk gebleken het oude kerkgebouw zoodanig te verdeelen en te verbouwen, dat klasselokalen verkregen worden, die aan de eischen voldoen, welke binnenkort aan alle schoolgebouwen in de kolonie gesteld zullen moeten worden, in verband met hygiène en aantal kinderen. Op grond van het vorenstaande is tot den bouw van een nieuw schoolgebouw besloten. De kosten daarvan bedragen, met inbegrip van bijgebouwen, f 47 760,—. Terrein behoeft niet te worden aangekocht, daar het schoolerf voldoende ruimte biedt. Uitstel van den bouw tot het volgende dienstjaar wordt daarom niet gewenscht geacht, omdat dan de zoo noodige uitbreiding tot acht leerjaren eerst in 1921 zou kunnen geschieden.

Bouw van een regenbak bij genoemde school (artikel 132 *o* ter).

Waar het nieuwe schoolgebouw een grooten regenvang zal hebben, wordt het economisch geacht om, in verband met gebrek aan regenwater te Philipsburg, bij de school een regenbak van 100 M3 te bouwen, waarvan de kosten geraamd worden op f 3 500,—.

Bouw van eene openbare school te Bottom op Saba (artikel 132 *s* bis).

In de toelichting bij de nota van wijzigingen op de voorloopig vastgestelde begrooting voor 1920 is bij noot 5 o.a. het volgende gezegd :

„Bij de begrooting voor 1918 was een bedrag van f 12 000,— toegestaan voor den bouw van een schoolgebouw op Saba. Tengevolge van de tijdsomstandigheden kon dit werk in 1918 niet worden uitgevoerd en bleef het toegestaan krediet ongebruikt. Bij nader inzien wordt het meer in het belang van de bevolking van genoemd eiland geacht, instede van een school te Bottom, twee scholen te bouwen, en wel een ietwat kleiner te Bottom en een te St. John's. De school te

Bottom zal, met inbegrip van de kosten voor aankoop van terrein, ongeveer f 9 000,— kosten. De bouw daarvan zal nog in den loop van dit jaar plaats vinden".

Daar dit bedrag van f 9000,—, zijnde f 1000,— voor aankoop van terrein en f 8000,— voor schoolbouw, niet op de begrooting voor 1919, zooals die door de Staten-Generaal is goedgekeurd, kon worden gebracht, wordt het thans aangevraagd om den bouw nog dit jaar te doen plaats hebben, te meer omdat de huurovereenkomst van het gebouw, waarin de school thans gevestigd is, eind Augustus van dit jaar afloopt, en die dan niet onnoodig behoeft te worden verlengd.

Schoolmeubelen, schoolbehoeften en kleine uitgaven (artikel 73 *a*).

Voor de eerste inrichting van bovengenoemde scholen wordt onderscheidenlijk f 1500,— en f 1300,— noodig geacht.

Willemstad, den 30n. Juni 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—9.

Verordening van den .. .. , tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

De Afdeelingen spraken er hare waardeering over uit, dat het Bestuur door de indiening eener zoogenaamde wenschelijkheidsverordening den Raad in de gelegenheid wenscht te stellen zijn gevoelen over de voor te dragen verhoogingen te doen kennen.

Algemeen verklaarde men zich gaarne bereid mede te werken tot het verbeteren van de onderwijstoestanden op de Bovenwindsche eilanden. Echter werd er op gewezen, dat verscheidene ingezetenen die eilanden tijdelijk of zelfs metterwoon verlaten — hetgeen nog in de laatste maanden voorgekomen schijnt te zijn — tengevolge waarvan ook het aantal schoolgaande kinderen afneemt.

In verband hiermede werd de vraag gesteld of het niet mogelijk zou zijn, voorloopig althans, te Philipsburg voor het beoogde doel een geschikt gebouw te huren, waardoor ook bereikt wordt, dat het bouwen eener nieuwe school, indien nog noodzakelijk, niet in dezen tijd behoeft te geschieden, nu de prijzen van bouwmaterialen en verfwaren zoo hoog gestegen zijn.

Met het oog op het reeds opgemerkte omtrent het wegtrekken der inwoners en op de telkens terugkeerende uitgaven voor traktementen en pensioenen werd, voor wat Saba aangaat, in overweging gegeven de school te St. John, waarvoor reeds een bedrag op de begrooting voor 1920 is uitgetrokken, niet te bouwen en de schoolkinderen te St. John de school te Bottom te laten bezoeken, hetgeen door van Bestuurswege te verstrekken schoolvoeding zou kunnen worden aangemoedigd en gemakkelijk gemaakt.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 12den Juli 1919.

De Rapporteurs,

S. M. L. MADURO.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—9.

Verordening van den ..... , tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

Memorie van antwoord.

Nº 4.

Met genoegen heeft ondergeteekende kennis genomen van de bereidverklaring van Uwen Raad om tot verbetering van de onderwijstoestanden op de Bovenwindsche eilanden mede te werken. Deze verbetering zal o. m. moeten bestaan in verandering van de verhouding tusschen het Engelsch en het Nederlandsch op alle scholen. Daaromtrent zullen Uwen Raad weldra voorstellen bereiken.

Hiervan wordt in de eerste plaats toename van het leerlingenaantal op de drie eilanden verwacht. De bestaande schoolgebouwen zullen in het algemeen die meerdere kinderen kunnen bevatten, dat te Philipsburg evenwel niet, de gehuurde woning te Bottom evenmin.

Moge het aantal schoolgaande kinderen op St. Martin en Saba in de laatste jaren eenigszins afgenomen zijn, doordat inwoners zich tijdelijk of blijvend in het buitenland vestigden, daartegenover staat, dat bij invoering van de nieuwe onderwijsverordening, die gepaard gaat met wijziging van de voertaal op de scholen, een einde gemaakt moet worden aan de z. g. bewaarschooltjes, waaraan thans oogluikend werd toegestaan ook kinderen boven 6 jaar, soms tot 10 jaar en ouder, door onbevoegden onderwijs in de gewone schoolvakken, doch in het Engelsch, te geven. Van welingelichte zijde is medegedeeld, dat deze leerlingen in het algemeen de openbare school zullen bezoeken.

Ondergeteekende acht het bouwen van beide scholen daarom urgent, vooral ook omdat, zal het onderwijs vruchten dragen, leerplicht niet lang uitgesteld kan worden, welks invoering opnieuw stijging van het aantal leerlingen mag doen verwachten.

Tot dat tijdstip wachten, of de school te Philipsburg in een huurhuis onder te brengen, wordt ongewenscht en onmogelijk geacht; ongewenscht, omdat het bestaande schoolgebouw in geen enkel opzicht aan te stellen hygiënische eischen voldoet, waardoor het achterstaat bij andere openbare en bijzondere scholen in de omgeving, bovendien in één ruimte vier of vijf leerkrachten bezwaarlijk die uitkomsten van hun onderwijs kunnen verkrijgen, als wel noodig is om het tot hooger peil op te voeren; onmogelijk bij gemis aan een geschikt gebouw. Ware toch zoo'n gebouw aanwezig geweest, dan had het Bestuur daarop reeds in 1915 de hand gelegd, toen op den onvoldoenden toestand van het schoolgebouw werd gewezen.

De huizen te Philipsburg zijn van dien aard, dat de vertrekken der benedenverdieping te laag zijn om als schoollokaal te worden benut, wat ook het geval was met de benedenverdieping der bijzondere school aldaar, die in 1917, nadat op de geringe hoogte dier lokalen door het schooltoezicht was gewezen, door twee nieuwe lokalen van goede afmetingen zijn vervangen. Het ligt in de rede, dat het bestuur nu moeilijk de openbare school in een dergelijk woonhuis kan overbrengen.

De nadeelen van het inrichten tijdelijk of voorgoed van een woonhuis of kerk tot school zijn reeds zoo vaak gebleken, dat ondergeteekende aan den wensch omtrent het voorloopig huren van een geschikt huis voor schoolgebouw te Philipsburg geen gevolg kan geven, al moet worden toegegeven, dat de prijzen der materialen thans nog hoog zijn.

Een compensatie kan echter worden verkregen door een besparing van kosten op de uitvoering van de beide werken, aangezien die nu nog kan plaats hebben onder deskundig toezicht door de tijdelijke aanwezigheid van een Ingenieur van den Rijkswaterstaat en een Opzichter van het Departement van Openbare werken op St. Martin.

Met het oog op de mogelijkheid om de openbare school te Bottom ook te doen strekken voor de kinderen van St. John's werd reeds vóór den oorlog een nieuw schoolgebouw op de begrooting gebracht; de bestaande school te Bottom was ondergebracht in een woonhuis, dat niet alleen niet geheel afgewerkt was, doch ook geen afzonderlijke lokalen had en te weinig ruimte bood; de banken stonden tegen de wanden, de onderwijzer kon zich ternauwernood vóór de banken bewegen.

Nadat het werk van de begrooting was afgevoerd, kwam het opnieuw op die van 1918 voor. In dat jaar nog heeft de waarnemende gezaghebber alle moeite gedaan en hebben ook de onderwijzers zich ingespannen om de ouders van St. John's te bewegen, hun kinderen naar de Bottom te zenden, maar deze pogingen faalden, zelfs toen over voeding van Bestuurswege werd gesproken.

De moeilijke weg, dien de kinderen minstens tweemaal per dag hebben af te leggen om te Bottom naar school te gaan en de armoede zullen steeds de ouders van St. John's weerhouden hun kinderen naar Bottom ter school te zenden. Alleen eenige oudere kinderen van welgestelder ouders zullen komen. De overigen zullen van onderwijs verstoken blijven, wellicht alleen op een z. g. bewaarschool nog wat leeren lezen, rekenen en handwerken. Of de armere en jongere kinderen door schoolvoeding naar de Bottom te krijgen zijn, wordt door den waarnemenden Gezaghebber op aannemelijke gronden betwijfeld.

Ondergeteekende meent dan ook, dat het bouwen van twee scholen op Saba in het belang der bevolking is, waarom de jaarlijksche meerdere uitgaven voor jaarwedden en mogelijke pensioenen z. i. te verdedigen zijn.

Willemstad, den 22n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—9.

Verordening van den ....,
tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.

Eindverslag.

Nº 5.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 28n. Juli 1919.

De Rapporteurs,

S. M. L. MADURO.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—10.

Verordening van den ....., houdende intrekking van de verordening van den 10n. September 1914 (P. B. No. 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van steenkolen en levensmiddelen uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van den 23sten October 1915 (P. B. No. 65) en bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 No. 6).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van den 10n. September 1914 (P. B. Nº 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van steenkolen en levensmiddelen uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van den 23sten October 1915 (P. B. Nº 65) en bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 Nº 6), in te trekken;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

De verordening van den 10n. September 1914 (P. B. Nº 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van steenkolen en levensmiddelen uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van den 23sten. October 1915 (P. B. Nº 65) en bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 Nº 6), wordt ingetrokken.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—10.

Verordening van den ....., houdende intrekking van de verordening van den 10n. September 1914 (P. B. No. 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van steenkolen en levensmiddelen uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van den 23sten October 1915 (P. B. No. 65) en bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 No. 6).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Daar de omstandigheden, waarom het niet wenschelijk was steenkolen uit te voeren, opgehouden hebben te bestaan, en de vrees niet meer gekoesterd behoeft te worden, dat de kolonie van levensmiddelen wordt ontbloot, acht ondergeteekende den tijd gekomen om, gevolg gevende aan de toezegging bij de Memorie van toelichting op de thans in te trekken verordening (Zittingjaar 1914—1915.—14 Nº 2) gegeven, de verordening van den 10n. September 1914 (P. B. Nº 41), zooals sedert gewijzigd, die slechts een tijdelijk karakter zou hebben, in te trekken.

Wilemstad, den 2n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—11.

Verordening van den ... .,
tot wijziging van de Gezondheidsverordening.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Gezondheidsverordening (P. B. 1917 Nº 44), zooals gewijzigd bij de verordening van den 16den December 1918 (P. B. 1919 Nº 30), te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

In artikel 4 van de Gezondheidsverordening (P. B. 1917 Nº 44), zooals gewijzigd bij de verordening van den 16den December 1918 (P. B. 1919 Nº 30), wordt in plaats van ,,bedoeld in art. 25'' gelezen: ,,bedoeld in art. 24''.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—11.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Gezondheidsverordening.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij artikel 1, onder X, van de verordening van den 16den December 1918 (P. B. 1919 Nº 30), tot wijziging van de Gezondheidsverordening, heeft eene vernummering van een aantal artikelen der laatstgenoemde verordening plaats gevonden.

In verband met die vernummering had de in artikel 4 der gemelde Gezondheidsverordening voorkomende verwijzing naar ,,art. 25'' veranderd moeten worden in ,,art. 24''.

Het Uwen Raad hierbij aangeboden ontwerp strekt om die verbetering alsnog aan te brengen.

Wilemstad, den 14n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—12.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 No. 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur, zooals gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 16den December 1918 (P. B. 1919 Nº 29), te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

In artikel 1, onder 2, van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur, zooals gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 16den December 1918 (P. B. 1919 Nº 29), wordt in plaats van de woorden ,,den Commandant van politie'' gelezen ,,den Commissaris of den Inspecteur van politie''.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—12.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 No. 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

In de ontwerp-verordening Nº 22 van het Zittingjaar 1918-1919 werd voorgesteld de woorden ,,den Commandant van politie'' in art. 6 der verordening van 28 November 1914 (P. B. 1915 Nº 10) te vervangen door de woorden ,,den Commissaris of den Inspecteur van politie'', en werd de in het ontwerp vervatte verordening later afgekondigd in het Publicatieblad Nº 29 van 1919. In voormeld ontwerp werd vergeten ook voor te stellen de aanduiding ,,den Commandant van politie'', voorkomende onder 2 van artikel 1 der voormelde verordening van 28 November 1914 te veranderen in ,,den Commissaris of den Inspecteur van politie'', welke verbetering in het Uwen Raad thans aangeboden ontwerp wordt voorgesteld.

Voor verdere toelichting op het ontwerp wordt verwezen naar de memorie van toelichting op genoemd ontwerp Nº 22.

Willemstad, den 14n. Juli 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—13.

Verordening van den ....,
houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden, vast te stellen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

De schipper die met het door hem gevoerd schip meer dan tien passagiers tegelijk van eenig eiland der kolonie Curaçao naar elders in of buiten de kolonie wil vervoeren, moet ten minste 24 uren vóór het vertrek ten kantore van den havenmeester, op het eiland Curaçao aan een door den Gouverneur en op de overige eilanden aan een door den betrokken Gezaghebber benoemde commissie van toezicht daarvan kennis geven, bij eene schriftelijke onderteekende verklaring op ongezegeld papier, houdende opgave van den naam van het schip, het getal der bemanning en der passagiers, zoomede van de plaats der bestemming en van de hoeveelheid water en levensmiddelen aan boord aanwezig voor het gebruik der bemanning en van de passagiers.

Art. 2.

1. Geen schip als bedoeld in artikel 1 wordt uitgeklaard dan op vertoon eener schriftelijke verklaring der commissie van toezicht, houdende, dat tegen de uitklaring geen bezwaar is.
2. De commissie geeft die verklaring niet af, zoo het schip niet in staat zee te bouwen, niet overeenkomstig de voorschriften dezer verordening ingericht en niet van het noodige voorzien is, of zoo andere gewichtige redenen, in het belang der gezondheid en veiligheid der passagiers, het vertrek van het schip onraadzaam maken.
3. De verklaring wordt door de met de uitklaring belaste ambtenaren ingetrokken en aan de commissie teruggezonden.

Art. 3.

1. De ambtenaren en beambten der politie staan de commissie van toezicht bij in de handhaving dezer verordening.
2. Op last van een der leden van de commissie, en in zijne tegenwoordigheid, zijn zij bevoegd de in artikel 1 bedoelde schepen ten allen tijde te betreden.
3. Van de uitvoering van den last en van de redenen, die daartoe geleid hebben, wordt door de ambtenaren en beambten der politie binnen 24 uren een proces-verbaal opgemaakt, hetgeen door het lid der commissie, dat daarbij tegenwoordig was, mede-onderteekend en aan den schipper van het vaartuig, hetwelk is betreden, medegedeeld wordt.

Art. 4.

1. De commissie van toezicht onderzoekt het schip, wiens schipper de in artikel 1 vermelde kennisgeving heeft gedaan.
2. Het schip moet in goeden staat en volledig uitgerust en bemand zijn en verder voldoen aan de hierna te stellen eischen.

Art. 5.

1. Aan boord van elk schip moeten ten minste zes reddinggordels aanwezig zijn.
2. De reddinggordels moeten zoodanig geborgen zijn, dat zij in geval van gevaar gemakkelijk te bereiken zijn, terwijl er voldoende aanwijzingen moeten zijn voor alle opvarenden betreffende de plaatsen, waar de gordels geborgen zijn, en betreffende het doelmatig gebruik der gordels.
3. De reddinggordels moeten van deugdelijke samenstelling, goed onderhouden en doelmatig zijn. Reddinggordels, welke vóór het gebruik moeten worden opgeblazen, worden voor het vereischte aantal niet medegerekend.
4. Elke reddinggordel moet ten minste zooveel drijfvermogen hebben, dat hij een gewicht van 6,8 Kilogram ijzer, dat er aan wordt gehangen, gedurende ten minste 24 uren kan dragen.

Art. 6.

1. Aan boord van elk schip moeten ten minste zes reddingboeien aanwezig zijn, benevens ten minste één met licht, dat in het water ontbrandt.
2. De reddingboeien moeten zoodanig zijn opgehangen, dat zij snel aan een drenkeling kunnen worden toegeworpen. Zij moeten voor zooveel mogelijk gelijkelijk over stuur- en bakboordzijde verdeeld worden en op zeilschepen op het achterschip, op stoom- en motorschepen op de brug en op het achterschip worden opgehangen.
3. De reddingboeien moeten van deugdelijke samenstelling, goed onderhouden en doelmatig zijn en zoodanig geverfd, dat zij op het water duidelijk te onderscheiden zijn. Reddingboeien, welke vóór het gebruik moeten worden opgeblazen, worden voor het vereischte aantal niet medegerekend.
4. Reddingboeien moeten zoodanig verstijfd zijn, dat de opening 35 à 40 c.M. blijft, tenzij blijkt dat zij op den dag van inwerkingtreding dezer verordening reeds in gebruik waren genomen.
5. Elke reddingboei moet ten minste zooveel drijfvermogen bezitten, dat zij een gewicht van 14 Kilogram ijzer, dat er aan wordt gehangen, gedurende ten minste 24 uren kan dragen.

Art. 7.

1. Aan boord van elk schip moeten zich scheepsbooten bevinden naar den volgenden maatstaf:

Grootte van het schip in bruto reg. tonnen.	Aantal.	Inhoud in Kub. Meters.	Grootte van het schip in bruto reg. tonnen.	Aantal.	Inhoud in Kub. Meters.
20–50	1	3,5	4000–4500	8	80,5
50–100	1	5,5	4500–5000	10	93.–
		of	5000–5500	10	99.–
	2	7.–	5500–6000	10	105.–
100–300	2	8,5	6000–6500	12	116.–
300–400	2	10.–	6500–7000	12	121,5
400–500	2	11,5	7000–7500	12	127,5
500–1000	4	27.–	7500–8000	12	133.–
1000–1500	6	42,5	8000–8500	14	141,5
1500–2000	6	51.–	8500–9000	14	144,5
2000–2500	6	56,5	9000–9500	14	148,5
2500–3000	6	59.–	9500–10000	14	155,5
3000–3500	8	70,5	10000–10500	16	160.–
3500–4000	8	76,5	10500–11000	16	164.–

en verder voor iedere 500 tonnen meer 4 Kub. Meter meer inhoud van de booten.

2. Is de gezamenlijke bootruimte, berekend volgens den maatstaf, vervat in het eerste lid, niet voldoende om alle opvarenden op te nemen, dan moet deze bootruimte aangevuld worden met vlotten, samenvouwbare booten en andere reddingsmiddelen van voldoenden inhoud om met de scheepsbooten te zamen, alle opvarenden op te nemen.

Art. 8.

1. De booten moeten voldoende stevig gebouwd en in goeden staat zijn.

2. De inhoud van eene boot wordt bepaald door het product van lengte, breedte en holte te vermenigvuldigen met 0,6. Lengte en breedte worden gemeten aan de buitenzijde der huidplanken, de holte van den bovenkant der kiel tot den bovenkant van het dolboord op het midden der lengte; zijn er echter scheegaten in het dolboord, dan wordt de holte slechts gemeten tot aan de onderzijde der scheegaten.

3. Het aantal personen, dat een boot gerekend wordt te kunnen dragen, wordt verkregen door den inhoud in kubieke meters te deelen door 0,28.

4. Van stoom- en motorbooten wordt alleen het gedeelte, dat niet door den ketel, den motor en de werktuigen is ingenomen, in rekening gebracht.

5. Elke boot moet een inhoud hebben van ten minste 3,5 M3.

Art. 9.

1. Alle aan dek gevoerde booten moeten zoodanig zijn opgesteld, dat zij behoorlijk zeevast staan en vlug en zonder veel moeite door de bemanning te water kunnen worden gebracht.

2. Aan het dolboord moeten bevestigd worden een nummerplaat en een plaat aangevende het aantal personen, dat de boot kan bevatten.

3. De bootstakels moeten van voldoende lengte zijn om van uit de neergevierde boot, zonder den looper uit te scheren, het benedenblok bij ledig schip tot op het water te kunnen overhalen.

4. In de boot moet eene inrichting zijn, waardoor de benedenblokken der takels zeer gemakkelijk en vlug kunnen worden uitgehoekt; deze blokken mogen geen haken hebben.

Art. 10.

1. In alle booten moeten aanwezig zijn : een roer met helmstok of juk en een stuurriem met dol; ten minste een riem en dol meer, dan voor het roeien benoodigd zijn (de riemen kunnen, desverkiezende, vervangen worden door pagaaien); voor ieder propgat, dat niet door een klep automatisch gesloten wordt, een doelmatige prop met nog een prop waarloos; een hoosvat en een puts; een vanglijn van voldoende lengte; een goed gesloten vat met versch drinkwater; een goed gesloten blik of trommel met hard brood; een vlag en een bijl; een akertje om te drinken; een dreg met dreggetouw; een bruikbaar kompas; een gevulde lantaarn met de middelen om deze aan te steken en een flambouw.

2. In de booten moet bovendien aanwezig zijn een verbandkistje inhoudende : 6 windseltjes van 6 c.M., 6 van 10 c.M., 6 pakjes gaas, 500 gr. watten, eenige rolletjes hechtpleister, 6 pakjes snel-verband, 1 stuk taf, 25 gr. Perubalsem, 10 Sublimaat-pastilles, 50 Quinine-tabletten.

3. In de booten mogen geen andere zaken worden geborgen, dan die welke tot hare eigene uitrusting behooren.

Art. 11.

1. De loopers der bootstakels moeten steeds klaar opgeschoten en voor gebruik gereed zijn en de sjorringen der booten moeten gemakkelijk kunnen worden losgemaakt. Waar davids gebruikt worden, moeten de davidspotten watervrij zijn en de bewegende deelen, als davids, klampen en dergelijke, roestvrij worden gehouden, terwijl in het bijzonder

moet worden toegezien, dat zij niet door verven of herhaald teren worden vastgezet.

2. Het drinkwater en het harde brood in de booten moeten zoo dikwijls worden ververscht, als noodig is om deze levensmiddelen in goeden toestand te houden.

Art. 12.

1. Aan boord van schepen met stoomvermogen of motorvermogen moet ten minste één werktuigelijk bewogen pomp van voldoende capaciteit, die onafhankelijk van het hoofdwerktuig kan gebruikt worden, aanwezig zijn, welke voor brandspuit is ingericht en voorzien is van buizen of slangen, teneinde elk gedeelte van het schip te kunnen bereiken. Een brandrol moet aangeven welke plaats iederen schepeling bij brand is aangewezen. In elk logies moet een afschrift van die brandrol worden opgehangen.

2. Inrichtingen om stoom, vloeibaar koolzuur of een brandblusschend gas in een goed af te sluiten ruimte te brengen, kunnen, voor zoover deze ruimte betreft, stoompompen vervangen.

3. Aan boord van alle schepen moeten eenige goed werkende extincteurs aanwezig zijn. Deze extincteurs moeten op de daarvoor bestemde plaatsen zoodanig geborgen zijn, dat zij ten allen tijde gemakkelijk zijn te bereiken. Het personeel aan boord moet met de wijze van gebruik bekend zijn.

Art. 13.

De ruimte voor het verblijf der passagiers heeft geene mindere hoogte dan 1,53 M. en voor ieder passagier moet eene oppervlakte aanwezig zijn van niet minder dan 1,75 vierkante Meter.

Art. 14.

In de ruimten, tot verblijfplaatsen voor de passagiers bestemd, wordt niets geladen of geborgen, dan wat tot zijn dagelijksch gebruik onmisbaar is.

Art. 15.

De dekken der ruimten, tot verblijfplaatsen voor de passagiers bestemd, moeten waterdicht zijn.

Art. 16.

In een tweede tusschendek of zoogenaamd koebrugdek worden geene passagiers opgenomen, dan met de schriftelijke toestemming der commissie van toezicht en met inachtneming van de voorwaarden, door haar aan de toestemming verbonden.

Art. 17.

Voor vrouwelijke passagiers moet eene afzonderlijke verblijfplaats aanwezig zijn, afgescheiden van die der mannen.

Art. 18.

1. De ruimten, tot verblijfplaatsen voor de passagiers bestemd, zijn voorzien van doelmatige inrichtingen tot luchtverversching.

2. Wanneer omstandigheden beletten van die inrichtingen gebruik te maken, zorgt de schipper, in overleg met den geneeskundige, indien er een zich aan boord bevindt, voor behoorlijke luchtverversching.

Art. 19.

1. Bij goed weder verblijven de passagiers gedurende den dag zooveel mogelijk op het dek. In de ruimten, tot hun verblijfplaatsen bestemd, houden zij zich des daags niet op, dan met toestemming van den schipper.

2. Alle oorzaken tot ontreiniging der lucht in de verblijfplaatsen der passagiers worden zoowel bij dag als bij nacht ten strengste geweerd.

Art. 20.

De verblijfplaatsen der passagiers worden van zonsondergang tot zonsopgang verlicht door middel van helder brandende scheepslantaarns.

Art. 21.

Het is den passagiers niet geoorloofd te rooken dan op het dek.

Art. 22.

1. De passagiers hebben geen sterken drank in bewaring.
2. De schipper zorgt, dat hun aan boord geen sterke drank verkocht of op andere wijze verschaft wordt.

Art. 23.

Schepen van meer dan 300 ton (2,83 M3.) bruto inhoud hebben twee reukelooze gemakken.

Art. 24.

1. Op elk schip is eene afzonderlijke ruimte voor de verpleging der zieken. Deze bedraagt, bij minstens 1,53 M. hoogte, in oppervlak ten minste acht vierkante Meters in een schip, voor honderd passagiers bestemd. Bij een grooter getal neemt de vereischte grootte in evenredigheid toe. De voorschriften van artikel 18 zijn op deze ruimte toepasselijk.
2. Op alle schepen, waar een geneeskundige aan boord is, moeten aanwezig zijn:

Aspirine 100 tabletten à ½ gr.		Hydrochloras Emetine 10 amp. van 30 m.gr.	
Aether	300 gr.	Hydrochloras Morphini 1%	
Ammonia (10%)	100 gr.	Sterilisat.	50 gr.
Balsem Peruv.	25 gr.	Jodet. Kalic.	50 gr.
Boorzuur-oplossing	500 gr.	Jodoform	25 gr.
Brometum Kalicum	50 gr.	Nitras Argent.	10 gr.
Campher-olie	50 gr.	Nitras Bismuth. Basic	25 gr.
Sulfas Quinini	20 gr.	Ol. Olivarum	100 gr.
Chloras kalic.	10 gr.	Ol. Ricini	300 gr.
Calomel	50 gr.	Ol. Santali	50 gr.
Chloroform (pro narcosi)	200 gr.	Opium (als pulvis)	10 gr.
Creoline	500 gr.	Zinkzalf 10 %	50 gr.
Digaleen 2 × 25 cc.		Permanganas kalic.	10 gr.
Ungt. Elemi	50 gr.	Salicyl. natric.	100 gr.
Ergotine (dial)	25 gr.	Solut. Camphor Spir.	50 gr.
Folia Senae	100 gr.	Tinct. Iodii	30 gr.
Formaline 40%	500 gr.	,, Strophanti	25 gr.
Glycerine	100 gr.	Sulfas Cupricus	50 gr.
Hydrargyrum	100 gr.	Ungt. Hydrarg.	250 gr.

2 bistourie's, 1 rechte en 1 kromme schaar, 2 arteriën-pincetten, 1 gummi-slang, 1 sonde, 1 universaal kiezen-tang, 2 chirurgische naalden, 1 rolletje hechtzijde.

3. Op de schepen, waar geen geneeskundige aan boord is, moeten aanwezig zijn:

Aspirine 100 tabletten à ½ gr.	
Balsem Peruv.	25 gr.
Boorzuur-oplossing	500 gr.
Campher-olie	50 gr.
Sulfas Quinini	20 gr.
Chloras Kalic.	10 gr.
Jodoform	25 gr.
Ol. Ricini	300 gr.
Zinkzalf 10%	50 gr.
Tinct. Iodii	30 gr.
Ungt. Hydrarg.	250 gr.

4. Indien er een geneeskundige aan boord is, volgt de schipper zooveel mogelijk diens raad ten aanzien van de gezondheid der passagiers.

Art. 25.

1. Passagiers, die volgens eene schriftelijke verklaring van een bevoegd geneeskundige aan eene ziekte lijden van gevaarlijk besmettelijken aard, worden niet ingescheept.
2. Openbaart zich bij die passagiers zoodanige ziekte na hunne inscheping, doch vóór het vertrek van het schip, dan worden zij, die volgens eene gelijke verklaring daaraan lijden, ontscheept.
3. De commissie van toezicht geeft de verklaring, dat tegen de uitklaring van het schip geen bezwaar is, niet af, dan na zich overtuigd te hebben, dat de ziekte aan boord geweken is.

Art. 26.

1. Goederen, naar het oordeel der commissie van toezicht schadelijk voor de gezondheid of de veiligheid der passagiers, worden niet ingescheept. Zij worden, zoo zij reeds aan boord zijn, op last van die commissie onverwijld weggevoerd.
2. Het vervoer van paarden en vee is verboden, met uitzondering, wat het vee betreft, van hetgeen tot verbruik aan boord wordt medegenomen.
3. De commissie van toezicht is bevoegd afwijking van dit voorschrift te vergunnen, telkens voor eene reis, na zich te hebben overtuigd, dat de noodige ruimte beschikbaar is en de plaatsing van de paarden en het vee zóó is ingericht, dat zij voor de te vervoeren passagiers niet hinderlijk is.

Art. 27.

1. Aan boord is minstens één ervaren kok, die dagelijks op het uur, door den schipper te bepalen, de spijs, behoorlijk toebereid, aan de passagiers uitreikt.
2. Vóór de uitreiking wordt de spijs ter keuring aan den schipper vertoond, alsmede aan den geneeskundige, indien er een zich aan boord bevindt.

Art. 28.

1. De schipper voorziet in den leeftocht der passagiers.
2. De levensmiddelen worden, nadat zij aan boord zijn gebracht, door de commissie van toezicht onderzocht en gekeurd. De voorraad regelt zich naar den vermoedelijken duur der reis en het aantal passagiers.

Art. 29.

1. Voor elken passagier wordt ingescheept eene hoeveelheid drinkwater, berekend naar eene behoefte van vijf Liter daags, waarvan dagelijks twee en een halve Liter te zijner beschikking wordt gesteld.
2. Het water wordt bewaard in vaatwerk of ijzeren kisten, goedgekeurd door de commissie van toezicht.
3. De distributie van het water geschiedt door den schipper door middel van een tapkraan uit het vat of de kist in voorwerpen, door de commissie te dien einde goedgekeurd.
4. Is aan boord een distilleertoestel aanwezig, dan wordt de voorraad water door de commissie bepaald, die dit, alsmede den distilleertoestel, onderzoekt en keurt en zich overtuigt, dat ook de voorraad brandstof, tot het distilleeren benoodigd, aan boord voorhanden is.

Art. 30.

1. Voor ieder passagier wordt ingescheept eene hoeveelheid levensmiddelen, berekend naar het volgende rantsoen per week:

5,25 K.G. maismeel;
1 ,, gezouten of gedroogd vleesch;
1 ,, gezouten visch;
0,75 ,, erwten of boonen;
0,5 ,, suiker;
0,25 ,, koffie;
zout en azijn naar behoefte.

2. Afwijkingen van deze bepaling hebben niet plaats, dan met goedvinden der commissie van toezicht en met behoud van het voedingsgehalte der te vervangen levensmiddelen, terwijl de commissie de bevoegdheid heeft te vorderen, dat voor langere reizen aan het vereischt rantsoen toegevoegd worden zoodanige andere levensmiddelen en dranken, als zij voor de gezondheid der passagiers zal noodig achten.

Art. 31.

Door de commissie van toezicht wordt, in overleg met den geneeskundige, indien er een zich aan boord bevindt, bepaald hetgeen voor de voeding en verpleging van de zieken aan boord moet zijn.

Art. 32.

Bij de bepaling van het aantal passagiers, dat met een schip mag vervoerd worden, alsmede waar, krachtens vorige artikelen, dat getal als maatstaf geldt, worden twee kinderen beneden de tien jaren voor één persoon gerekend en komen kinderen beneden het jaar niet in aanmerking.

Art. 33.

Het staat den schipper vrij zich te gedragen naar de verordeningen der bestemmingsplaatsen, mits daardoor niet worde te kort gedaan aan de waarborgen, bij deze verordening voor de inrichting en uitrusting gesteld.

Art. 34.

Waar in deze verordening van ,,passagier'' of ,,passagiers'' wordt gesproken, wordt daaronder geen kajuitspassagiers begrepen.

Art. 35.

1. Deze verordening is niet van toepassing op passagierstoomschepen, terwijl op vrachtstoomschepen, waarmede een geregelde vaart tusschen eenig eiland der kolonie en elders in of buiten de kolonie wordt onderhouden, van de voorschriften dezer verordening slechts toepasselijk zijn de artikelen 20, 22, 23, 26, 32 en 33.
2. De artikelen 9, 10, 14, 16, 17, 18, 24 en 27 dezer verordening zijn niet van toepassing op schepen, waarmede meer dan tien doch minder dan vijfentwintig passagiers tegelijk vervoerd worden, terwijl de in artikel 1 bedoelde termijn met betrekking tot deze schepen 6 uren bedraagt, met dien verstande dat, bijaldien het vertrek tusschen zonsonder- en zonsopgang plaats heeft, de in gemeld artikel voorgeschreven kennisgeving in ieder geval vóór des namiddags 4 uur moet geschieden.

Art. 36.

1. De in het voorgaande artikel bedoelde vrachtstoomschepen moeten in goeden staat en voldoende uitgerust en bemand zijn.
2. Zij moeten, behalve de booten, welke tot den gewonen inventaris behooren, voorzien zijn van een goed ingerichte reddingsboot.
3. Deze laatste heeft ten minste een lengte van 6,5 en een breedte van 2,2 Meter.

Art. 37.

1. De in artikel 1 bedoelde schipper, die meer passagiers vervoert, dan door hem is opgegeven, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste 300 gulden.
2. Verzet tegen of tijdens het onderzoek aan boord van het vaartuig in te stellen door de commissie van toezicht of door de ambtenaren en beambten der politie wordt, voor zoover het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet, gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste 300 gulden.

Art. 38.

De feiten, bij deze verordening strafbaar gesteld, worden beschouwd als overtredingen.

Art. 39.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen tijdstip, op welk tijdstip vervalt de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. Nº 7), houdende vaststelling: 1º van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2º van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met vaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende, zooals die thans luidt.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—13.

Verordening van den ....,
houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden.

Memorie van toelichting.

N° 2.

De in de kolonie wettelijk voorgeschreven maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die van eenig eiland der kolonie naar elders in of buiten die kolonie vervoerd worden, zijn vervat in de artikelen 3, en volgende van de verordening van 17 Juli 1883 (P. B. N° 7), maar worden in de laatste jaren niet zoo streng meer gehandhaafd. Nu het echter in de laatste maanden zoo herhaaldelijk voorkomt, dat arbeiders in grooten getale deze kolonie verlaten, wordt straffer de hand gehouden aan de bepalingen van die verordening en meer nadrukkelijk gebruik gemaakt van de bevoegdheid, daarin op Curaçao aan den Procureur-generaal en op de overige eilanden aan den Gezaghebber gegeven, om bij vervoer van meer dan tien passagiers, het getal vast te stellen. Maar toen bleken de maatregelen niet meer te voldoen en werd herziening der verordening noodzakelijk geacht. Dit is nu ter hand genomen; als leidraad diende daarbij het Koninklijk Besluit van 27 November 1865, Staatsblad N° 130, zooals het sedert is gewijzigd en aangevuld.

De Uwen Raad thans aangeboden ontwerp-verordening stemt, behalve de vier eerste artikelen, in hoofdzaken vrijwel overeen met het bovenaangehaalde Koninklijk Besluit; alleen in bijzaken, waar het verschil in toestanden, vooral in verband met de kleinere scheepvaart, die een groote bron van inkomsten en welvaart voor de kolonie uitmaakt en niet nodeloos mag worden gedrukt, afwijking noodig maakt, is daarvan afgeweken.

In dit verband moet er de aandacht op worden gevestigd, dat in overeenstemming met P. B. 1883 N° 7 in artikel 1 het getal 10 als minimum is gekozen, doch dat eenige bepalingen, die allicht te bezwarend voor de kleinere scheepvaart zouden zijn, buiten toepassing blijven, indien er wel is waar meer dan tien doch minder dan vijf en twintig passagiers tegelijk vervoerd worden.

Zooals reeds dadelijk uit het opschrift blijkt, strekken de nieuwe voorzorgsmaatregelen zich, in afwijking van meergemelde verordening van 17 Juli 1883 niet uit tot kajuitspassagiers, doch zal van den anderen kant de voorgestelde regeling een ruimer terrein beheerschen dan bovenbedoelde verordening, althans aanvankelijk, beheerschte en ook omvatten de contrôle over het vervoer met vrachtstoomschepen, daar het reeds voorgekomen is, dat voor het vervoer van arbeiders in grooten getale gebruik wordt gemaakt van stoomschepen of stoomscheepjes die geenszins daarvoor berekend zijn, zoodat contrôle daarover alleszins gewenscht is.

Met ,,vrachtstoomschepen'' wordt in dit ontwerp bedoeld, wat het spraakgebruik er onder verstaat, n.l. stoomschepen, die zoo niet uitsluitend, dan ten minste in hoofdzaak ingericht en bestemd zijn voor het goederenvervoer, dat in ieder geval op den voorgrond staat, terwijl het personenvervoer, indien ten minste mogelijk, als iets bijkomend en van ondergeschikte beteekenis wordt beschouwd.

Artikel 1 komt, mutatis mutandis, overeen met artikel 3 van de verordening van 17 Juli 1883 (P. B. N° 7); in plaats van den Procureur-generaal en den Gezaghebber is echter, in navolging van artikel 14 der Wet, houdende bepalingen om-

trent den doortocht en het vervoer van landverhuizers, Staatsblad 1861, Nº 53, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, gesteld eene door den Gouverneur te benoemen commissie van toezicht, die uit drie ambtenaren zal bestaan.

De artikelen 2, 3 en 4, lid 1, zijn, met de noodige veranderingen, uit voormelde Landverhuizerswet (artikelen 15, 5 en 6) overgenomen, terwijl, zooals reeds hierboven werd aangegeven, de rest, behalve de artikelen 37 en 38, in hoofdzaak overeenstemt met de bepalingen van meergemeld Koninklijk Besluit.

Voor de wenschelijkheid der opneming in het ontwerp van elk der maatregelen meent ondergeteekende naar die bepalingen zelf te kunnen verwijzen, daar zij zóó voor zich spreken, dat verdere toelichting overbodig schijnt.

Slechts wil ondergeteekende Uwen Raad nog mededeelen, dat bij het samenstellen van het ontwerp ernstig is overwogen of daarin geen bepalingen konden worden opgenomen om 1º de van hier vertrekkende arbeiders op de eene of andere wijze de verplichting op te leggen voor hun gezin te blijven zorgen, 2º aan de aannemers de verplichting op te leggen om op zich te nemen de kosten van terugkeer der arbeiders naar de kolonie te betalen en 3º de arbeiders te verhinderen hunne contracten vóór den tijd te verbreken.

Bij nadere overweging wil het ondergeteekende voorkomen, dat dergelijke bepalingen niet zoozeer in een verordening houdende maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van over zee vervoerd wordende personen thuis behooren; er zal echter worden getracht de moeilijkheden aan de regeling van bovenbedoelde onderwerpen verbonden te overwinnen en in een speciaal daarvoor in het leven te roepen verordening vast te leggen.

Ten slotte meent ondergeteekende te moeten wijzen op den tegenzin, die hier tegen het aangaan van schriftelijke contracten schijnt te heerschen. Hoe sterk die tegenzin is, moge blijken uit het feit, dat — hoewel artikel 1 van de verordening van 17 Juli 1883 (P. B. Nº 7) bepaalt, dat het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid gebezigd te worden, geschiedt bij authentieke of onderhandsche akte, in tegenwoordigheid van een door den Gouverneur aan te wijzen ambtenaar, en artikel 2 dierzelfde verordening dien ambtenaar verbiedt die akte te onderteekenen, wanneer o. a. den arbeiders geen kostelooze overtocht, na afloop hunner verbintenis, naar de plaats van waar zij gekomen zijn, wordt toegezegd — sinds Mei 1918, (dus gedurende den tijd, dat de meeste arbeiders hier voor het buitenland zijn aangehuurd) geen personen schriftelijk zijn aangenomen in tegenwoordigheid van de door den Gouverneur aangewezen ambtenaren.

Dergelijke voorschriften zijn echter beter in eene bijzondere regeling als bovenbedoeld, op hunne plaats. Door deze overwegingen en de omstandigheid dat die bepalingen niet stipt worden nageleefd is ondergeteekende er toe gebracht, thans Uwen Raad voor te stellen met de andere artikelen der Verordening van 17 Juli 1883, ook de artikelen 1 en 2 te laten vervallen.

Willemstad, den 8n. Augustus 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—13.

Verordening van den.....,
houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeen had men geene bedenking tegen het ontwerp.

Betwijfeld werd of het juist gezien was de voorschriften van art. 2 aan de uitklaring vast te knoopen, aangezien de schepen na uitklaring niet dadelijk behoeven te vertrekken, doch enkele dagen in de haven kunnen blijven liggen. Wellicht ware het beter de zorg voor de naleving aan de politie op te dragen.

Dat de artikelen 5 en volgende door art. 4, 2de lid, beheerscht worden springt niet in het oog; dat er verband tusschen die artikelen bestaat, zou, meende men, duidelijker moeten uitkomen.

De voorschriften van artt. 5, 6 en 7 achtte men bezwaarlijk voor kleine schepen. Gevraagd werd naar welken maatstaf het aantal reddinggordels, reddingboeien en scheepsbooten bepaald werd.

De aandacht werd er op gevestigd, dat verschillende artikelen niet strafrechtelijk gesanctionneerd zijn, zoodat het den schipper vrij staat zich daarnaar al dan niet te gedragen.

Ook werd er op gewezen, dat, indien de te vervoeren passagiers als scheepsvolk worden aangemonsterd, menige bepaling niet van toepassing zal kunnen zijn, ofschoon toch een groot aantal personen over zee vervoerd worden.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 21n. November 1919.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—13.

Verordening van den ....., houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden.

Memorie van antwoord.

Nº 4.

Met voldoening werd vernomen, dat de afdeelingen over het algemeen geen bedenkingen tegen het ontwerp hadden. Ten einde aan de geopperde bezwaren tegemoet te komen, heeft ondergeteekende de eer deze memorie vergezeld te doen gaan van eene nota, waarin de in het Voorloopig Verslag aangegeven wijzigingen worden voorgesteld.

De voorschriften van art. 2 zijn niet meer aan de uitklaring vastgeknoopt; in verband daarmede behoort art. 2, lid 3, te vervallen en maakt het plaats voor eene bepaling, die der commissie de bevoegdheid geeft toe te zien, dat geen passagiers als scheepsvolk worden aangemonsterd ten einde de verordening te ontduiken. De woorden: ,,elk schip'' en ,,alle schepen'' worden vervangen door: ,,het schip'', de uitdrukking in den aanhef van art. 4, tweede lid, voorkomende; het lidwoord geeft dan aan, dat bedoeld wordt het reeds in de vroegere artikelen vermelde schip. Door de in de artt. 5 en 6 voorgestelde veranderingen worden zij minder bezwarend voor de kleine scheepvaart, terwijl aan de commissie overgelaten wordt in elk bijzonder geval te beslissen. Wijzigiugen aan te brengen in het bepaalde omtrent de scheepsbooten, schijnt niet raadzaam; voor zoover de schepen daar niet aan kunnen voldoen, zou het beter zijn, daarmede niet zooveel passagiers te vervoeren, als wanneer de verordening van zelf buiten toepassing blijft. Aangezien art. 12, laatste lid, op alle schepen toepasselijk is en niet alleen op die in de voorgaande leden bedoeld, verdient het aanbeveling het in een ander art. over te brengen.

De aanvulling welke art. 37 ondergaat dient om straffen te bedreigen tegen overtreding van de daarin aangehaalde artikelen.

Willemstad, den 24n. Februari 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—13.

Verordening van den ....., houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden.

Nota van wijzigingen.

Nº 5.

I. In art. 1 wordt in plaats van ,,bemanning en der passagiers'' gelezen: ,,bemanning, kajuits- en andere passagiers''.

II. Art. 2, eerste lid, wordt gelezen als volgt:
1. Het is den schipper van een schip als in artikel 1 bedoeld verboden met dat schip te vertrekken zonder voorzien te zijn van eene schriftelijke verklaring der commissie van toezicht, houdende dat tegen het vertrek geen bezwaar bestaat.

III. Art. 2, derde lid, wordt gelezen als volgt:
3. De commissie geeft die verklaring ook niet af, indien naar haar oordeel te vervoeren passagiers als scheepsvolk zijn aangemonsterd, in welk geval de schipper binnen driemaal vier en twintig uur, nadat de beslissing der commissie hem is medegedeeld, in beroep kan komen op het eiland Curaçao bij den Gouverneur en op de overige eilanden bij den betrokken Gezaghebber.

IV. Art. 5, eerste lid, wordt gelezen als volgt:
1. Aan boord van het schip moeten, ter beoordeeling van de commissie, ten minste drie reddinggordels aanwezig zijn, welke commissie bij het bepalen van het aantal ook rekening mag houden met de kajuitspassagiers en het scheepsvolk.

V. In art. 6, eerste lid, wordt in plaats van ,,elk schip moeten ten minste zes'' gelezen: ,,het schip moeten, ter beoordeeling van de commissie, ten minste drie''.

VI. In art. 7, eerste lid, wordt in plaats van ,,elk schip'' gelezen: ,,het schip''.

VII. In den aanhef van art. 10, eerste lid, wordt in plaats van: ,,aanwezig zijn'' gelezen: ,,aanwezig zijn en gedurende de geheele reis door den schipper worden gehouden''.

VIII. Art. 12, derde lid, vervalt.

IX. Aan art. 13 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:
2. Aan boord van het schip moeten eenige goed werkende extincteurs aanwezig zijn. Deze extincteurs moeten op de daarvoor bestemde plaatsen zoodanig geborgen zijn, dat zij ten allen tijde gemakkelijk zijn te bereiken. Het personeel aan boord moet met de wijze van gebruik bekend zijn.

X. Art. 24 wordt gewijzigd als volgt:
a. In het eerste lid wordt in plaats van: ,,elk schip'' gelezen: ,,het schip'';
b. De aanhef van het tweede lid wordt gelezen: ,,2. Indien er een geneeskundige aan boord is, moeten er op het schip aanwezig zijn:'';
c. De aanhef van het derde lid wordt gelezen: ,,3. Indien er geen geneeskundige aan boord is, moeten er op het schip aanwezig zijn:''.

XI. Art. 37 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:
a. In het eerste lid wordt tusschen de woorden: ,,opgegeven''

en ,,wordt'' ingevoegd: ,,of vertrekt zonder voorzien te zijn van eene schriftelijke verklaring als bedoeld in artikel 2, eerste lid,'';

b. Aan dit artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende: 3. Overtreding van artikel 10, 11, 14, 18, tweede lid, 20, 21 of 22 wordt gestraft met geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

Willemstad, den 24n. Februari 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—13.

Verordening van den ....., houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden.

Eindverslag.

Nº 6.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 8n. Maart 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—14.

Verordening van den ...., tot wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 No. 42).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42), zooals gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 20sten Januari 1919 (P. B. Nº 45), te wijzigen en aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De Quarantaine-verordening, zooals gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 20sten Januari 1919 (P. B. Nº 45), wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

a. Artikel 15, laatste lid, wordt vervangen door de navolgende bepalingen:

„De hier bedoelde maatregelen zijn het verbod dat het schip vertrekt, voordat de algemeene reiniging daarvan heeft plaats gehad, het verbod dat zieken of bepaalde zieken worden meegenomen en kunnen voorts ontleend worden aan de voorschriften, die, ter wering en bestrijding van de ziekten bedoeld in art. 7 in deze kolonie van kracht zijn.

Het in het voorgaand lid bedoeld verbod wordt op het eiland Curaçao door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en op de overige eilanden door den betrokken Gouvernements-geneeskundige uitgevaardigd. Binnen tweemaal vier en twintig uren staat daartegen hooger beroep open, op het eiland Curaçao bij den Gouverneur en op de overige eilanden bij den betrokken Gezaghebber."

b Aan artikel 23 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

Met dezelfde straf wordt gestraft:

1º overtreding van de maatregelen genomen ter uitvoering van het in deze verordening bepaalde betreffende de afzondering van zieken en andere personen en betreffende de waarneming en het toezicht buiten afzondering;

2º het in strijd met deze verordening lossen of laden, van boord gaan of uit een schip loozen van ballast, vulling-, ruim- of huishoudwater of faecaliën;

3º het niet in acht nemen van den bij deze verordening voorgeschreven afstand van den wal;

4º overtreding van de maatregelen bedoeld in artikel 15, voorlaatste lid.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—14.

Verordening van den ...., tot wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 No. 42).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij verordening van den 20sten Januari 1919 (P. B. Nº 45) zijn verschillende voorschriften te voren vervat in de ter uitvoering van de quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42) uitgevaardigde besluiten in laatstbedoelde verordening zelf overgenomen. Overtreding dier voorschriften was zoolang zij nog in de besluiten voorkwamen, bij artikel 23 der aangehaalde quarantaine-verordening strafbaar gesteld, welk artikel echter ten aanzien van meerbedoelde voorschriften geen toepassing kan vinden nu zij in de quarantaine-verordening zijn overgegaan. De voorgestelde aanvulling van artikel 23 heeft ten doel de straf aanvankelijk tegen overtreding der besluiten bedreigd, op de niet-naleving der nieuwe voorschriften der quarantaine-verordening te stellen. In verband hiermede moet ook artikel 15, laatste lid worden verduidelijkt en aangevuld.

Willemstad, den 14n. Augustus 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—15.

Verordening van den .....; tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is zoo spoedig mogelijk maatregelen te nemen ter verkrijging van een krediet, dat in de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1919 niet is toegestaan;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, voorloopig vastgesteld onderstaande verordening:

Eenig artikel.

Het is wenschelijk, dat in de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1919 tusschen de onderartikelen *76* en *77* een nieuw onderartikel *76bis* wordt ingevoegd, luidende :

,,Buitengewone bijdrage voor het Roomsch-Katholiek bijzonder onderwijs ..... f 40.000,—.''

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—15.

Verordening van den ....., tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het komt ondergeteekende dringend noodig voor Uwen Raad andermaal een wenschelijkheidsverordening aan te bieden. Het betreft het invoegen van een nieuw artikel, teneinde aan het bestuur der Roomsch-Katholieke scholen in de kolonie, de Roomsch-Katholieke Missie, voor het dienstjaar 1919 een buitengewone bijdrage te kunnen verleenen.

De uitgaven, die de R. K. Missie zich in 1919 reeds heeft getroost om het onderwijs beter te doen worden, gaan haar draagkracht te boven. Nieuwe leerkrachten zijn uitgezonden, eenige leerkrachten zijn met verlof naar Nederland vertrokken om nog dit jaar terug te keeren, andere zijn om gezondheidsredenen voor goed gerepatrieerd. Deze uitgaven konden niet over verschillende jaren verdeeld worden, omdat door de stagnatie in het scheepvaartverkeer gedurende de laatste oorlogsjaren uitzending van Fraters en Zusters voor de Missiescholen niet wel mogelijk was. In 1919 is zoodra de scheepvaart weer vrij werd het tekort aan leerkrachten zoo spoedig mogelijk aangevuld, terwijl spoedig nog eenige verwacht worden. Dat de uitgaven zoo sterk toenamen is een gevolg van de verhoogde passagetarieven en de hooge prijzen, die in Nederland voor uitrustingen betaald worden.

Het bestuur der Missiescholen heeft voorts een belangrijk bedrag uitgegeven voor aanvulling van leermiddelen en schoolbehoeften. Waar ook deze verbetering niet langer uitgesteld mocht worden — in de schoolverslagen was op het tekort aan leermiddelen gewezen —, zonder het onderwijs te schaden, uit de bijdrage voor scholenbouw enz. slechts hoogst onvoldoende gedurende de oorlogsjaren kon worden aangekocht, moest een abnormaal hoog bedrag aan leermiddelen en schoolbehoeften worden uitgegeven. De stijging der prijzen van alle artikelen is aan dat bedrag niet vreemd.

Teneinde meer en betere leerkrachten uit de kolonie zelve te betrekken en daardoor het aantal kweekelingen in haar scholen geleidelijk te verminderen, hebben de Eerwaarde Zusters Franciscanessen op Curaçao een leergang ter opleiding voor de akte als onderwijzeres 4e. klasse (later hulponderwijzeres) geopend, waar thans een 14tal kweekelingen onderwijs ontvangen. Deze zijn intern en kunnen zelve weinig bijdragen in de kosten voor voeding, enz., zoodat de kosten dezer opleiding door de R. K. Missie moeten worden gedragen.

Volgens door den Apostolisch Vicaris verstrekte opgaven bedragen de hierboven aangegeven buitengewone uitgaven voor 1919 :

1. Overtocht en uitrusting van 14 nieuwe leerkrachten	f	15.400,—
2. Overtocht van 9 leerkrachten, die tijdelijk of voor goed naar Nederland terugkeerden.....		6.600,—
3. Buitengewone aankoop van leermiddelen en schoolbehoeften.....		12.500,—
4. Opleiding van onderwijzeressen op Curaçao		6.330,—
Te zamen..	f	40.830,—

Ondergeteekende acht het billijk, dat door het verleenen van een buitengewone bijdrage van f 40.000,— uit de koloniale kas, de R. K. Missie gesteund wordt om met de verbetering van het onderwijs op haar scholen voort te gaan.

Willemstad, den 19n. Augustus 1919.

De Gouverneur van Curaçao,
O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—15.

Verordening van den ....., tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Het ontwerp werd bestreden vanwege het daaraan ten grondslag liggend beginsel van subsidieering van het bijzonder onderwijs, uit overweging, dat de overheid slechts voor één soort onderwijs had te zorgen, n.l. het openbare. Tevens werd er de aandacht op gevestigd, dat vrijwel het geheel van het in de Memorie van Toelichting vermelde bedrag voor rekening van de kolonie komt, waarbij ook niet uit het oog mag worden verloren, dat nog kort geleden aan de Roomsch-Katholieke missie ten behoeve van hare scholen de som van vijftig duizend gulden als buitengewone bijdrage is uitgekeerd.

Daartegenover werd het ontwerp verdedigd en er op gewezen, dat de missie met bedelen de bijzondere scholen moet trachten in stand te houden, en dat, nu de giften niet meer in dezelfde mate als vroeger toevloeien, het der missie niet mogelijk is klaar te komen, zoodat dezerzijds zelfs verwacht werd, dat, indien de subsidie niet wordt verhoogd, er wel elk jaar een dergelijk verzoek zal binnenkomen als waarover het thans gaat.

Ook werd de opmerking gemaakt, dat waar er hier slechts van eene buitengewone bijdrage sprake is, principieele beschouwingen minder goed op hare plaats zijn.

Daarnaast werd, zonder dat bovenbedoeld beginsel of het aangevraagde bedrag werd bestreden, betoogd, dat het uit het oogpunt van comptabiliteit de voorkeur verdient een bepaald *percentage* van de in de Memorie van Toelichting opgesomde kosten en uitgaven aan de missie uit te betalen, desnoods in dezelfde verhouding als thans in het ontwerp voorgesteld en zelfs ook van dergelijke kosten en uitgaven, die in den loop van dit kalenderjaar moeten plaats hebben.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 12n. September 1919.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—15.

Verordening van den ....., tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

Memorie van antwoord.

N° 4.

Met belangstelling heeft ondergeteekende kennis genomen van het Voorloopig Verslag der Afdeelingen.

Het standpunt, ingenomen door hen, die het ontwerp bestreden, kan door het Bestuur nooit gedeeld worden, omdat volgens artikel 180, 1ste lid, van het Regeeringsreglement de Overheid te zorgen heeft voor het brengen van de allereerste kundigheden, door lager onderwijs, onder het bereik ook der onvermogenden.

Het 2de lid van dat artikel geeft aan, op welke wijze zij dat doet, n.l. ,,door ondersteuning van bijzondere of oprigting van openbare scholen''.

Dat hieruit de verplichting: ,,zorg voor bijzondere *en* openbare scholen'' volgt, zal vooral duidelijk zijn, als het advies geraadpleegd wordt, dat de Raad van State uitbracht naar aanleiding van artikel 180 van het Eerste Ontwerp-wet (1864), waaraan het tweede lid ontbrak.

Dit advies luidde:

,,De Raad is van oordeel, dat het bijzonder onderwijs in ,,de kolonie op den voorgrond behoort te staan, omdat het ,,zich bereids als zoodanig in de kolonie heeft ontwikkeld en ,,wel met gunstig gevolg, en dat vervolgens, bij ongenoeg,,zaamheid van het bijzonder onderwijs, de Overheid de ,,bijzondere school tijdelijk zal kunnen subsidieeren. Wordt ,,langs dien weg het lager onderwijs niet gebragt onder bereik ,,van al de onderwijs-behoevenden, dan eerst zal de Overheid ,,haar eigen school behooren te openen. Wáár de behoefte ,,aan oprigting van Gouvernementsscholen blijkt, behoort ,,zulks ook te geschieden, voor zooveel de middelen het toe,,laten.

,,*Het komt wenschelijk voor, dat die verpligting duidelijk uit het ,,artikel blijkt.*'' (*)

Het 2de lid werd tengevolge van dit advies opgenomen, het geheele artikel 180 in Mei 1865 zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Genoemd artikel is dus steeds de grondsteen voor de zorg voor bijzonder en openbaar onderwijs in de kolonie geweest, waarop de verschillende verordeningen en subsidieregelingen gebaseerd zijn.

Blijkbaar is er bij de bestrijding niet aan gedacht, dat artikel 180 spreekt van ,,zooveel de middelen gedoogen''.

Indien aangenomen wordt, dat het wijzen op het bijna geheel voor rekening van de kolonie komen van het in de Memorie van Toelichting vermelde bedrag, bedoeld is om daarop de aandacht te vestigen, dan moet ondergeteekende er met nadruk op wijzen, dat

1° ook door dit bedrag als bijzondere bijdrage toe te staan, het karakter van ondersteuning van het bijzonder onderwijs voor het dienstjaar 1919 in het geheel niet verloren gaat,

2° de vraag, in hoeverre de middelen het toelaten, deze bijdrage beschikbaar te stellen, moeilijk te beantwoorden is.

Er zal meer sprake zijn van de stijging van het bedrag, dat het Moederland voor 1919 zal moeten bijdragen, dan van het

(*) Zie ,,Handelingen over de Reglementen op het beleid der Regering in de koloniën Suriname en Curaçao'' door Mr. Dr. H. W. C. Bordewijk, blz. 735 — 737.

vinden van middelen in de kolonie, waaruit de verhooging bestreden moet worden.

De buitengewone bijdrage van f 50 000.— voor 1918 bij de wet van 8 Maart 1919 (Staatsblad Nº 82, Publicatieblad Nº 19) verleend, is ook niet uit de Curaçaosche middelen gedekt.

Door deze wet wordt blijkbaar gewezen op de noodzakelijkheid, een grooter deel van de kosten van het bijzonder onderwijs ten laste van den Staat te doen komen.

Dat het geenszins de bedoeling is, voor deze kolonie gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs in te voeren, doch het bijzonder onderwijs zoodanigen steun te verleenen, dat beter dan tot heden het geval was, aan de eischen der verordening tot verhooging van het peil van het onderwijs kan worden voldaan, zal Uwen Raad blijken uit het gewijzigde ontwerp der onderwijsverordening, dat binnen eenige dagen zal worden ingediend.

Door de daarin voorgestelde regeling zal worden voorkomen, dat de R. K. Missie voor zulke belangrijke tekorten komt te staan als die, welke haar om de bijzondere bijdragen van f 50 000,— voor 1918, grootendeels het gevolg van uitgaven voor scholenbouw, en van f 40 000,— voor 1919, deden verzoeken. Het zal Uwen Raad niet onbekend zijn, dat een groot deel der uitgaven voor de jaren 1914 tot 1917 gedekt zijn o.a. door liefdadige geloofsgenooten in de Vereenigde Staten.

Ondergeteekende acht het geen gezonde koloniale politiek de verheffing van het lager onderwijs in de kolonie Curaçao afhankelijk te stellen van de liefdadigheid in den vreemde.

Genoegen deed het ondergeteekende dat, hoewel het beginsel der subsidieering wel in het algemeen bestreden en het bedrag hoog genoemd werd, geen stemmen opgegaan zijn tegen de buitengewone uitgaven, waarvoor de buitengewone bijdrage als ondersteuning moet strekken, ja, dat zelfs het standpunt ingenomen werd, om ook voor andere dergelijke uitgaven, in den loop van dit kalenderjaar te doen, een bepaald percentage uit te betalen. Waar dit wijst op waardeering van de pogingen van het bestuur der Roomsch Katholieke scholen, om de scholen in velerlei opzicht aan hooger eischen te laten voldoen, meent ondergeteekende, dat de overige uitgaven in den loop van dit kalenderjaar door de R. K. Missie zelve gedragen moeten worden.

Wordt het gevraagde bedrag toegestaan, dan zijn de buitengewone uitgaven grootendeels gedekt, zij het dan tot een hoog percentage; de gewone uitgaven moeten uit de gewone inkomsten — subsidie en schoolgeld — worden bestreden.

Het standpunt van hen, die meenden, dat bij deze wenschelijkheidsbegrooting principieele beschouwingen minder goed op haar plaats zijn, deelt ondergeteekende ook ten opzichte van het voorgestelde bepaalde percentage, omdat het hier een buitengewone bijdrage betreft.

Het vaststellen van een bepaald percentage zou trouwens met het oog op het uitstrekken daarvan tot verdere uitgaven in het dienstjaar den post tot ramingspost maken.

Willemstad, den 19n. September 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—15.

Verordening van den ....., tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.*

Eindverslag.

Nº. 5.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 22n. September 1919.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—16.

Verordening van den ....., tot aanvulling van artikel 21 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is artikel 21 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Aan artikel 21 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende :

„In andere dan stadsdistricten wordt voor het doen der aangiften een termijn van zestien dagen na de bevalling gesteld."

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—16.

Verordening van den ....., tot aanvulling van artikel 21 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Volgens artikel 21 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao moeten de aangiften van geboorten steeds binnen drie dagen na de bevalling worden gedaan, onverschillig of de geboorte in het stadsdistrict dan wel in de overige districten heeft plaats gehad. Voor personen, die in de buitendistricten woonachtig zijn, is het, vooral als zij geen vervoermiddel tot hunne beschikking hebben, meermalen moeilijk hunne verplichting na te komen, waarbij niet uit het oog mag worden verloren, dat artikel 467 van het Wetboek van Strafrecht het niet voldoen daaraan met geldboete strafbaar stelt.

Ten einde aan de hieraan verbonden bezwaren tegemoet te komen, wordt in nevensgaand ontwerp voorgesteld, voor wat de buitendistricten aangaat, den termijn op zestien dagen te brengen, waardoor tevens bereikt kan worden, dat de aangifte ook op politie- of andere posten aan den districtmeester wordt gedaan op de uren dat deze daar zitting houdt.

Overigens kan er dezerzijds op gewezen worden dat ook in Nederlandsch-Indië en Suriname soortgelijke bepalingen bestaan.

Het begrip ,,stadsdistrict'' is in de verordening van den 6den Februari 1918 (P. B. Nº 39) bepaald.

Willemstad, den 27n. Augustus 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—17.

Verordening van den ....., tot wijziging en aanvulling van het Wetboek van Strafvordering voor de kolonie Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is het Wetboek van Strafvordering voor de kolonie Curaçao te wijzigen en aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Na artikel 136 van het Wetboek van Strafvordering voor de kolonie Curaçao wordt een nieuw artikel ingelascht, luidende als volgt:

,,Artikel 136*bis*.

Tot bijwoning van eene openbare terechtzitting worden, tenzij in bijzondere gevallen, ter beoordeeling van den president, als toehoorders niet toegelaten minderjarige personen, die den leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt.

In geval van twijfel omtrent den leeftijd moet ten genoegen van den president aannemelijk worden gemaakt, dat de persoon, die toelating verlangt, den achttienjarigen leeftijd heeft bereikt.''

Artikel 2.

Artikel 238 van gemeld Wetboek wordt gelezen als volgt:

,,Aan den beklaagde, die bij het vonnis bij verstek gewezen, is veroordeeld, wordt eene mededeeling daarvan zoo spoedig mogelijk vanwege het openbaar ministerie beteekend. Deze bepaling geldt niet ten aanzien van den beklaagde, wien, voor zooveel betreft het rechtsgeding bij verstek, de dagvaarding om ter terechtzitting te verschijnen in persoon is beteekend.

De mededeeling vermeldt den rechter, die het vonnis gewezen heeft, de dagteekening van het vonnis, de qualificatie met vermelding omstreeks welken tijd en waar ter plaatse het strafbare feit begaan zou zijn, de opgelegde straf en, voor zooveel in het vonnis vermeld, naam en voornamen, leeftijd, geboorteplaats, beroep en woon- of verblijfplaats van den beklaagde.

De mededeeling wordt in alle gevallen, waarin het openbaar ministerie dit bepaalt, en overigens zooveel mogelijk aan den persoon van den beklaagde beteekend.

Is ten aanzien van den beklaagde art. 17*a* van het Wetboek van Strafrecht toegepast, dan vermeldt de mededeeling bovendien alle tot het in dat artikel bedoelde bevel betrekkelijke beslissingen en geschiedt de beteekening niet anders dan aan hem in persoon.''

Artikel 3.

Artikel 239, eerste lid, van gemeld Wetboek wordt gelezen als volgt:

,,Hij, die bij het vonnis bij verstek gewezen is veroordeeld, en die daaraan niet geheel of gedeeltelijk heeft voldaan, kan

bij exploit aan het openbaar ministerie beteekend verzet doen, uiterlijk binnen den tijd van veertien dagen na dien, waarop eene mededeeling, als bedoeld in art. 238 aan hem in persoon is beteekend, doch in geen geval later dan uiterlijk binnen driemaal vier en twintig uren nadat hij ter uitvoering van het bij verstek gewezen vonnis is aangehouden of nadat ingevolge dat vonnis eerder lijfsdwang op hem is toegepast of beslag op zijne goederen gelegd. Is, voor zooveel betreft het rechtsgeding bij verstek, de dagvaarding om ter terechtzitting te verschijnen aan den persoon van den beklaagde beteekend, dan kan deze niet later verzet doen dan uiterlijk binnen veertien dagen na de uitspraak van het vonnis bij verstek gewezen."

Aan artikel 239, tweede lid, van gemeld Wetboek wordt de volgende zin toegevoegd: „Deze bepaling geldt niet ten aanzien van een verzet, waarvan naar het oordeel van het openbaar ministerie vaststaat, dat het na het verstrijken van den daarvoor gestelden tijd is gedaan, tenzij, op verzoek van dengene, die in verzet gekomen is, en na zijn verhoor, indien hij dit bij dat verzoek heeft gevraagd, de president van het college, dat, of de kantonrechter, die het vonnis heeft gewezen, anders bepaalt."

Artikel 4.

In artikel 240, eerste lid, van gemeld Wetboek wordt, in plaats van „eerstkomende gewone terechtzitting", gelezen: „eerste gewone terechtzitting welke gehouden wordt nadat sedert den dag van het verzet zeven of, in zaken, waarvan het kantongerecht kennis neemt, vijf dagen zullen zijn verstreken."

Aan artikel 240, eerste lid, van gemeld Wetboek worden de volgende zinnen toegevoegd: „De rechter kan echter, bij niet-verschijning van den beklaagde, eens of meermalen uitstel van het onderzoek bevelen ten einde dezen, indien hij verhinderd was het onderzoek bij te wonen, daartoe alsnog in de gelegenheid te stellen. Verschijnt de beklaagde niet op de nadere terechtzitting, dan vinden vervallenverklaring van het verzet en tenuitvoerlegging van het vonnis plaats overeenkomstig den eersten zin van dit lid."

In artikel 240, tweede lid, van gemeld Wetboek wordt tusschen den eersten en den tweeden zin de volgende zin ingevoegd: „Indien een getuige of deskundige, tijdens het rechtsgeding bij verstek ter terechtzitting gehoord, naar het oordeel van den rechter op de terechtzitting, voor de behandeling van het verzet bepaald, niet heeft kunnen verschijnen, of verschenen zijnde, weigert zijne verklaring af te leggen, wordt de vroeger afgelegde verklaring van dien getuige of deskundige, mits ter terechtzitting voorgelezen, als aldaar afgelegd aangemerkt."

Artikel 5.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging, met dien verstande, dat de artikelen 2, 3 en 4 niet gelden ten aanzien van bij verstek gewezen vonnissen, welke vóór dien dag zijn beteekend.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—17.

Verordening van den ....., tot wijziging en aanvulling van het Wetboek van Strafvordering voor de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij de wetten van den 11den April 1919 (Staatsbl. nrs. 173 en 174) zijn in het Nederlandsche Wetboek van Strafvordering wijzigingen aangebracht, die het niet alleen met het oog op art. 138 van het Regeeringsreglement, doch ook uit anderen hoofde wenschelijk schijnt in deze kolonie in te voeren. Een daartoe strekkend ontwerp, dat hiernevens gaat, is zooveel mogelijk met de aangehaalde wetten in overeenstemming en bevat slechts zoodanige afwijkingen als waartoe de omstandigheden nopen.

Art. 1 plaatst zich op het standpunt dat jeugdige personen in het algemeen niet tot bijwoning van openbare terechtzittingen in strafzaken behooren te worden toegelaten. Bij de behandeling van strafzaken hooren zij allerlei en wordt hun aandacht gevestigd op feiten en toestanden, waaraan zij tot nog toe niet gedacht hadden, wat niet kan nalaten een verderfelijken invloed op hen uit te oefenen. Waar de openbaarheid der terechtzittingen, een der grondbeginselen van onze hedendaagsche strafvordering, die terecht als een waarborg van eene goede rechtsbedeeling wordt beschouwd in dit opzicht ongewenschte en noodlottige gevolgen dreigt te hebben, verdient het alleszins aanbeveling ten aanzien van de aangeduide groep de openbaarheid te beperken te meer daar de waarborg er in het geheel niet door vermindert. De uitdrukking ,,als toehoorders'' geeft te kennen, dat het verbod niet gericht is tegen personen die ter terechtzitting gedagvaard of opgeroepen zijn, als beklaagden, getuigen, deskundigen en tolken.

De artikelen 2, 3 en 4 beoogen eenige leemten, die de regeling van het verzet vertoont, aan te vullen en omslachtige en nuttelooze formaliteiten te vereenvoudigen. De afwezig gebleven beklaagde moet weten, dat er tegen hem eene zaak aanhangig is gemaakt en in de gelegenheid gesteld worden desgewenscht tegen een veroordeelend verstekvonnis op te komen. Door de voorgestelde bepalingen worden de belangen van bedoelde beklaagden naar behooren behartigd en op eene wijze dat ook het openbaar belang daardoor gediend wordt. De nieuwe regeling brengt eene groote verbetering aan en waarborgt een meer doelmatige behandeling van het verzet.

Tot verdere toelichting moge verwezen worden naar de bij de tot stand koming van de aangehaalde wetten gewisselde stukken, die aan den Raad ter inzage worden overgelegd.

Willemstad, den 28n. Augustus 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—18.

Verordening van den ....., houdende nadere voorzieningen ter bestrijding van heling.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat er nadere voorzieningen ter bestrijding van heling wenschelijk zijn;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

§ 1.

Artikel 1.

In Titel IX van het Eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao wordt na artikel 95 een nieuw artikel ingelascht, luidende :

Artikel 95*bis*.

Onder opkooper wordt verstaan hij die van opkoopen een beroep of eene gewoonte maakt.

Onder opkoopen worden begrepen alle handelingen, hoe ook genaamd, waarmede kenlijk hetzelfde wordt beoogd.

Artikel 2.

Het eerste lid van artikel 431 van gemeld Wetboek wordt gelezen als volgt :

Hij, die opzettelijk eenig door misdrijf verkregen voorwerp koopt, huurt, inruilt, in pand neemt, als geschenk aanneemt of uit winstbejag verkoopt, verhuurt, verruilt, in pand geeft, vervoert, bewaart of verbergt, wordt als schuldig aan heling gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of geldboete van ten hoogste zes duizend gulden.

Artikel 3.

Artikel 432, tweede lid, van gemeld Wetboek vervalt.

Artikel 4.

Na artikel 432 van gemeld Wetboek worden twee nieuwe artikelen ingelascht, luidende :

Artikel 432*bis*.

Hij, die eenig voorwerp koopt, huurt, inruilt, in pand neemt, als geschenk aanneemt of uit winstbejag verkoopt, verhuurt, verruilt, in pand geeft, vervoert, bewaart of verbergt, wordt, indien aan zijne schuld te wijten is dat zijne handeling een door misdrijf verkregen voorwerp betreft, gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste zes duizend gulden.

Dezelfde straf wordt opgelegd aan hem die uit de opbrengst van eenig voorwerp voordeel trekt, indien aan zijne schuld te wijten is, dat zijne handeling een door misdrijf verkregen voorwerp betreft.

Artikel 432*ter*.

Bij veroordeeling wegens een der in de artikelen 431–432*bis*

omschreven misdrijven, kan ontzetting van de in artikel 32 nº 1—4 vermelde rechten worden uitgesproken en kan de schuldige worden ontzet van de uitoefening van het beroep waarin hij het misdrijf begaan heeft.

Artikel 5.

Artikel 457 van gemeld Wetboek wordt gelezen als volgt:

Met hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft de goud- of zilversmid, kashouder, horlogemaker, rijwielhandelaar, uitdrager, opkooper of tagrijn, die geen doorloopend register houdt of in het door hem gehouden register niet onverwijld aanteekening houdt van alle door hem gekochte, ingeruilde, als geschenk aangenomen of in pand, gebruik of bewaring genomen goederen, of daarin niet onverwijld vermeldt den koopprijs of andere voorwaarden van verkrijging, de namen en woonplaatsen dergenen van en dergenen uit wier handen de goederen zijn verkregen, of die nalaat dat register op eerste aanvrage ter inzage te vertoonen aan het hoofd der plaatselijke politie of aan een door dat hoofd aangewezen ambtenaar.

Artikel 6.

Na artikel 457 van gemeld Wetboek worden twee nieuwe artikelen ingelascht, luidende:

Artikel 457*bis*.

Met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste drie duizend gulden wordt gestraft de goud- of zilversmid, kashouder, horlogemaker, rijwielhandelaar, uitdrager, opkooper of tagrijn:

1º die eenig voorwerp koopt, inruilt, als geschenk aanneemt of in pand, gebruik of bewaring neemt van of uit handen van een kind dat den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt;

2º die eenig voorwerp koopt, inruilt, als geschenk aanneemt of in pand, gebruik of bewaring neemt van of uit handen van iemand van wien hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat hij is opgenomen in een strafinrichting, opvoedingsgesticht, weeshuis of krankzinnigengesticht;

3º die eenig voorwerp koopt, inruilt, als geschenk aanneemt of in pand, gebruik of bewaring neemt van of uit handen van een hem onbekend persoon, tenzij blijkt dat diens naam en woonplaats juist zijn opgegeven of dat de opgaven betreffende diens naam en woonplaats redelijkerwijs als juist mochten worden aanvaard;

4º die nalaat behoorlijke voorzorgsmaatregelen te nemen of behoorlijk toezicht te oefenen of te doen oefenen, om te voorkomen dat een voor hem handelende persoon een feit begaat als onder nº 1—3 omschreven;

5º voor of door wien eenig voorwerp dat bij hem door of vanwege justitie of politie met duidelijke omschrijving schriftelijk als door misdrijf aan den rechthebbende onttrokken of verloren is aangegeven, wordt verkocht, ingeruild, als geschenk aangenomen of in pand, gebruik of bewaring genomen;

6º die aan een hem schriftelijk uitgereikten last van of vanwege het hoofd der plaatselijke politie tot het gedurende een daarbij aangegeven tijd, veertien dagen niet te boven gaande, bewaren of in bewaring geven van eenig voorwerp dat hij onder zich heeft, of aan eene hem bij dien last gegeven aanwijzing geen gevolg geeft;

7º die nalaat de van hem bij schriftelijke vordering van of vanwege het hoofd der plaatselijke politie gevraagde opgaven betreffende door hem gekochte, ingeruilde, als geschenk aangenomen of in pand, gebruik of bewaring genomen goederen binnen den termijn, bij de vordering gesteld, naar waarheid te verschaffen.

Dezelfde straf wordt opgelegd aan den voor een goud- of zilversmid, kashouder, horlogemaker, rijwielhandelaar, uitdrager, opkooper of tagrijn handelenden persoon, die een feit begaat, als in het voorgaande lid onder nº 1—3 omschreven.

De schuldige kan worden ontzet van de uitoefening van het beroep waarin hij de overtreding begaan heeft.

Voor de toepassing van nº 3 van het eerste lid wordt een

persoon als onbekend aangemerkt, indien degene die het voorwerp heeft gekocht, ingeruild, als geschenk aangenomen of in pand, gebruik of bewaring genomen, dien persoon aan het hoofd der plaatselijke politie of aan een door dezen aangewezen ambtenaar op eerste aanvrage niet voldoende aanduidt.

Artikel 457*ter*.

Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste twee duizend gulden wordt gestraft hij die van opkoopen een beroep of eene gewoonte maakt, zonder daarvan te voren het hoofd der plaatselijke politie of een door dat hoofd aangewezen ambtenaar schriftelijk in kennis te hebben gesteld.

§ 2.

Artikel 7.

In artikel 633 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao worden de woorden ,,op eene jaar- of eene andere markt, op eene openbare veiling, of van eenen koopman gekocht heeft, die bekend staat in dergelijke voorwerpen gewoonlijk handel te drijven'' vervangen door : ,,op eene jaar- of eene andere markt, of op eene openbare veiling gekocht heeft''.

§ 3.

Artikel 8.

In artikel 204 van het Wetboek van Strafvordering voor de kolonie Curaçao wordt, in plaats van de woorden ,,tenzij de rechter beslisse, dat deze de voorwerpen door misdrijf heeft verkregen, in welk geval hij de teruggave kan gelasten aan den met name in het vonnis te vermelden persoon aan wien de voorwerpen wederrechtelijk zijn onttrokken'', gelezen: ,,tenzij de rechter beslisse, dat de voorwerpen door misdrijf aan den eigenaar of rechthebbende zijn onttrokken, in welk geval hij al of niet voorwaardelijk en onverminderd overigens ieders rechten, de teruggave kan gelasten aan den met name in het vonnis te vermelden persoon aan wien de voorwerpen wederrechtelijk zijn onttrokken''.

§ 4.

Artikel 9.

De ambtenaren, aangewezen bij artikel 8, 1º—4º van gemeld Wetboek van Strafvordering, hebben te allen tijde vrijen toegang tot alle localiteiten en alle plaatsen, waarvan redelijkerwijs kan worden vermoed, dat zij door een goud- of zilversmid, kashouder, horlogemaker, rijwielhandelaar, uitdrager, opkooper of tagrijn worden gebruikt. Artikel 95*bis* van gemeld Wetboek van Strafrecht is van toepassing.

Indien de voormelde ambtenaren bij de toepassing van het voorgaande lid eene woning moeten binnentreden, doen zij dat tegen den wil van den bewoner niet dan op schriftelijken last van het betrokken hoofd van politie en in het bijzijn van den Kantonrechter. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal vier en twintig uren aan hem, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—18.

Verordening van den ....., houdende nadere voorzieningen ter bestrijding van heling.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij de Wet van den 7n. Juni 1919, Staatsblad Nº 311, houdende nadere voorzieningen ter bestrijding van heling zijn de ter zake in Nederland bestaande bepalingen uitgebreid en verscherpt. Dit onderwerp is ook in onze wetgeving onvoldoende en gebrekkig geregeld en met name zijn de artikelen 431, 432 en 457 van het Curaçaosche Strafwetboek ontoereikend om alle handelingen en praktijken van bedenkelijken aard op dit stuk tegen te gaan en te achterhalen en den ingezetenen die bescherming te verzekeren, waarop zij ten aanzien van hunne roerende goederen aanspraak mogen maken. Herziening der betrekkelijke voorschriften is daarom ook voor deze kolonie alleszins wenschelijk en daarbij is de boven aangehaalde wet als voorbeeld gevolgd.

Is thans alleen de *opzettelijke* heling strafbaar (artt. 431 en 432), nevensgaand ontwerp vult die artikelen aan en maakt ook van den culposen vorm melding, nl. van de schuld van den dader waaraan het te wijten is, dat zijne handeling een door misdrijf verkregen voorwerp betreft. Het woord „schuld" heeft hier de beteekenis welke het overigens in ons strafwetboek heeft, nl. die van grove of merkelijke schuld, zoodat niet de uiterste zorgvuldigheid vereischt wordt.

Het ontwerp richt zich voorts tegen opkoopers en dergelijke personen die van ieder die zich tot hen vervoegt, vaak van kinderen, van te kwader naam en faam bekende lieden, die meermalen met de justitie in aanraking geweest zijn, ver beneden de waarde en tegen een spotprijs allerlei voorwerpen koopen met de bedoeling die te gelegener tijd met winst van de hand te kunnen doen. In eene verordening ter bestrijding van heling kan uitteraard niet worden volstaan met strafbedreigingen tegen hen die voorwerpen koopen, in pand nemen enz., van de misdadige herkomst waarvan zij kennis droegen of zich eenige voorstelling hebben gemaakt althans hebben moeten maken, maar behoort verder te worden gegaan en het opkoopersbedrijf geregeld en maatregelen genomen tegen hen, in wier handen gestolen goed terecht komt en die uit de opbrengst daarvan voordeel trekken. De zekerheid het oneerlijk verkregen voorwerp na de toeëigening van de hand te kunnen doen, is ook een prikkel om diefstallen en andere vermogensmisdrijven te plegen, zoodat de minder nauwgezette opkooper in zekeren zin als de medeplichtige van den dief is te beschouwen en zelfs van den opkooper, die geheel te goeder trouw te werk gaat, iets meer mag worden geëischt.

Tot verdere toelichting zij het vergund naar de bij het tot stand komen van bovenbedoelde wet tusschen de Regeering en de Staten-Generaal gewisselde stukken te verwijzen, die aan den Raad ter inzage worden overgelegd.

Willemstad, den 30n. Augustus 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—19.

Verordening van den ....., tot regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de Kolonie.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk is den invoer in de Kolonie van mais, maismeel en tarwemeel en den uitvoer uit de Kolonie van levensmiddelen, zoomede het vervoer daarvan tusschen de eilanden der Kolonie onderling te regelen, teneinde te voorkomen, dat er gebrek ontstaat aan de eerste levensmiddelen in de Kolonie;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De Gouverneur is bevoegd bij besluit den invoer ten verbruike binnen de Kolonie van mais, maismeel en tarwemeel in, den uitvoer van alle of bepaalde levensmiddelen uit de Kolonie en het vervoer van alle of bepaalde levensmiddelen tusschen de eilanden der Kolonie onderling aan bepaalde regelen te binden en zelfs den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, anders dan door of vanwege het Bestuur en den uitvoer van alle of bepaalde levensmiddelen te verbieden.

Artikel 2.

Als invoer of uitvoer wordt niet beschouwd het voor eigen gebruik door schepen medebrengen of medenemen van die levensmiddelen, welke in de daarvoor aan boord bestemde bewaarplaatsen kunnen worden geborgen.

Artikel 3.

Overtreding van de bepalingen van de volgens deze verordening door den Gouverneur uit te vaardigen besluiten, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

De levensmiddelen, ten aanzien waarvan de overtreding is gepleegd, worden verbeurd verklaard.

De feiten, bij deze verordening strafbaar gesteld, worden beschouwd als overtredingen.

Artikel 4.

Met de opsporing van de feiten, waartegen in deze verordening straf bedreigd is, zijn behalve de personen genoemd in artikel 8, nummers 1 tot en met 4, van het Wetboek van Strafvordering, de ambtenaren der belastingen in deze Kolonie belast.

Artikel 5.

Alle stukken krachtens deze verordening opgemaakt zijn vrij van de Zegelbelasting.

Artikel 6.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—19.

Verordening van den ....., tot regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de Kolonie.

Memorie van toelichting.

N° 2.

De natuurgesteldheid van deze Kolonie brengt mede, dat men hier, voor wat betreft de eerste levensmiddelen, als mais, maismeel bijna geheel, en, wat tarwemeel aangaat, geheel afhankelijk is van het buitenland.

Die afhankelijkheid wordt, zoo als van zelf spreekt, in tijden van droogte en oorlog in scherpere mate gevoeld.

Nu is weliswaar de groote wereldbrand achter den rug, maar ieder verwacht een tijd, waarin door den strijd tusschen kapitaal en arbeid zoodanige verschuivingen zullen plaats hebben, dat het economisch evenwicht zeer gemakkelijk kan worden verstoord.

Door het tegenwoordig algemeen wereldverkeer doen zelfs geringe storingen zich op veraf gelegen plaatsen gevoelen, niet in 't minst daar, waar door een gemis aan eigen productie, die botsingen onmiddellijk invloed kunnen uitoefenen op den aanvoer.

De invoer van mais, maismeel en tarwemeel wordt hier in verband met de schommelende prijzen en daarmede gepaard gaand risico voor den importeur, steeds zoo beperkt mogelijk gehouden, zoodat zelfs een betrekkelijk kleine storing in den regelmatigen aanvoer onmiddellijk een tekort aan het noodige volksvoedsel doet ontstaan.

Dit is nog onlangs gebleken, toen door een staking te New York de voorraad hier bijna uitgeput raakte. Het had weinig gescheeld of het volk had totaal gebrek aan levensmiddelen gehad.

Om dit laatste te voorkomen is 't noodig, dat het Bestuur den invoer van deze artikelen ter hand neemt of de contrôle op den invoer gaat uitoefenen, omdat het Bestuur niet de financieele uitkomst van dien invoer voor oogen heeft, doch van het standpunt uitgaat, dat de arbeider zoo eenigszins mogelijk voor een niet te hoogen prijs 't voor hem noodige voedsel moet kunnen koopen.

Gezien de nu geldende prijzen zal aanvankelijk de verkoop van levensmiddelen door het Bestuur niet dan met verlies voor de Koloniale kas kunnen geschieden, doch, wanneer de prijzen weer terugloopen, zal op den verderen verkoop getracht worden een kleine winst te maken tot dekking, zooveel mogelijk, van het geleden verlies.

Dit laatste zou wellicht bezwaren opleveren, indien de handel terstond na het teruggaan der prijzen als concurrent van het Bestuur kon optreden, en zou tevens aanleiding geven dat ten slotte èn de handel èn het Gouvernement aanzienlijke verliezen zouden lijden.

De geheele invoer van mais, maismeel en tarwemeel zal daarom in handen of onder contrôle van het Bestuur gebracht worden en blijven, totdat de toestanden zich weer geheel zullen hebben genormaliseerd.

Om een en ander mogelijk te maken wordt het tegenwoordig ontwerp aan Uwen Raad ingediend.

Eveneens is het noodzakelijk te waken tegen den uitvoer van levensmiddelen uit de Kolonie waaraan zij zelve behoefte heeft of kan krijgen.

Liet men dien onbeperkt dan zou het kunnen gebeuren, dat de Kolonie op een gegeven oogenblik ontbloot werd van het

noodige, want ook in omliggende plaatsen zal prijsstijging vermoedelijk niet uitblijven; deze kan weer op haar beurt den uitvoer uit de Kolonie prikkelen, en tot gevolg hebben wegvoering van levensmiddelen, waaraan hier behoefte is.

De bepalingen zullen zoo gesteld worden, dat zij den uitvoer van voedingsmiddelen van het eene eiland naar het andere zoo weinig mogelijk in den weg leggen.

Toch zal het voor een behoorlijke contrôle noodig zijn om dien uitvoer niet zonder een bepaalde vergunning te laten plaats hebben.

Willemstad, den 30n. Augustus 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—20.

Keur van den ....,
tot aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (P. B. Nº 11), aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande keur.

Artikel I.

Tusschen de artikelen 27 en 28 van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 worden twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende :

Artikel 27*a*.

Het is verboden tot openbare lichtbeeldenvertooningen kinderen toe te laten.

Dit verbod is niet van toepassing ten aanzien van kinderen, die den leeftijd van zestien jaar hebben bereikt.

Artikel 27*b*.

Het verbod van artikel 27*a* is mede niet van toepassing indien :

1º op al hetgeen vertoond wordt, als kennelijk ook voor kinderen bestemd, vooraf schriftelijke goedkeuring van een door den Gouverneur benoemde commissie is verkregen; en

2º bij den ingang van de voor de vertooning bestemde localiteit op duidelijk zichtbare wijze is vermeld, dat de vertooning ook voor kinderen bestemd is.

Artikel II.

Deze keur treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—20.

Keur van den ....,
tot aanvulling van de „Algemeene Politiekeur" 1917.

Memorie van toelichting.

N° 2.

Nevensgaand ontwerp heeft de strekking den toegang tot openbare lichtbeeldenvertooningen te ontzeggen aan kinderen beneden de zestien jaren, tenzij er vooraf zekerheid bestaat, dat hetgeen vertoond zal worden, geen nadeeligen invloed op hen kan uitoefenen. Het behoeft geen betoog, dat de film, die tot vermeerdering der kennis bij de jeugd dienstbaar kan gemaakt worden of haar eenige aangename oogenblikken kan verschaffen, door het in beeld brengen van gewaagde zaken of prikkelende tooneelen minder gunstige gevolgen kan te weeg brengen. Veel nut kan er van onderrichtende films verwacht worden; het vertoonen van mooie natuurtafereelen of het geven van tooneelen, waarvan de kinderen door een enkele plaat of uit een leesboek niet dadelijk een voorstelling kunnen krijgen kan gunstig werken, terwijl het vertoonen van onschuldige grappen en kluchten zeker aan te bevelen is om hen van een gepast vermaak te laten genieten. Echter moeten de films geweerd worden, die schadelijk op den kindergeest werken en waarvan te verwachten is, dat zij de verbeelding van het kind zoowel op zedelijk als op ander gebied in eene ongewenschte en verkeerde richting zullen leiden.

Het toezicht, dat het ontwerp in het leven wil roepen, lijkt een geschikt middel tot het bereiken van het beoogde doel. Films die tot ontwikkeling en gepaste ontspanning van de opgroeiende jeugd kunnen bijdragen, zullen als kindervoorstelling worden toegelaten en er zal zorg voor gedragen worden dat slechts wat voor kinderen geschikt is, hun bij openbare lichtbeeldenvertooningen onder de oogen komt.

Willemstad, den 2n. September 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—21.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de Publicatie van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. No. 63), en van de Verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. No. 64).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Publicatie van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 63), en de Verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 64), aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Tusschen het tweede en derde lid van artikel 24 van de Publicatie van den 16n. Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 63), wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Onder de in het vorig lid verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten door Koloniaal Bestuur of Nederlandsche Gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen matige rente verschaft."

Artikel 2.

Aan artikel 27 van de Verordening van den 13n. December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en

weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 64), wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Onder de in het vorig lid verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten door Koloniaal Bestuur of Nederlandsche Gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen matige rente verschaft."

Artikel 3.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—21.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de Publicatie van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. No. 63), en van de Verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. No. 64).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het is ten aanzien van gepensionneerden, die in Nederland gevestigd zijn, meermalen gebleken, dat behoefte bestaat aan een voorschrift, dat vrijheid laat in bijzondere gevallen van de onvervreemdbaarheid van die pensioenen af te wijken. In verband hiermede wordt het wenschelijk geacht de verordeningen betreffende het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen, aan te vullen met eene bepaling die zulks toelaat. Van de gelegenheid is tevens gebruik gemaakt ook voor de hier vertoevende gepensionneerden dit mogelijk te maken.

Willemstad, den 4n. September 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—22.

Verordening van den .....; tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 No. 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk gebleken is de verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920, aan te vullen;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

In artikel 1 van de verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920, worden de volgende wijzigingen gebracht:

I. Onderartikel 84 wordt verhoogd met f 1812,— en gebracht op f 4710,—;

II. Onderartikel 134 wordt verhoogd met f 85 000,— en gebracht op f 229 100,—;

III. Tusschen de onderartikelen 138 en 139 wordt een nieuw onderartikel ingevoegd, luidende:
,,*Artikel 138bis.* Kosten van instelling van een mijnbouwkundigen dienst voor West-Indië ..... f 33 000,—'';

IV. Tusschen de onderartikelen 150 en 151 wordt een nieuw onderartikel ingevoegd, luidende:
,,*Artikel 150bis.* Bijslag op de bezoldigingen, verbonden aan betrekkingen, waarvan de waarneming aan uit Nederland uitgezonden personeel wordt opgedragen f 15 000,—'';

V. In den titel van afdeeling IX vervalt het woord ,,zoomede'' en wordt na het woord ,,betrekkingen'' gevoegd de woorden ,,en bijslag op bezoldigingen''.

Tengevolge van de vorenstaande wijzigingen worden de totalen van de volgende afdeelingen der voornoemde begrooting op twee plaatsen gewijzigd en gelezen als volgt:

Afdeeling V.	Eeredienst, onderwijs en armenzorg	f 316 165,—
Afdeeling VIII.	Openbare werken	450 319,—
Afdeeling IX.	Pensioenen, wachtgelden, toelage, uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen en bijslag op bezoldigingen	206 476,—

Het eindcijfer der begrooting wordt gebracht op f 1 765 339,—
(*Een millioen zevenhonderd vijf en zestig duizend driehonderd negen en dertig gulden.*)

Artikel 2.

In artikel 2 van de in het vorig artikel bedoelde verordening wordt tusschen de artikelen 137 en 140 opgenomen ,,138*bis*'' en na artikel 150 ,,150*bis*''.

Gegeven te Willemstad, den

bovenbedoelde bijslagen zullen kunnen worden gekweten. Uit den aard der zaak is het niet mogelijk vast te stellen hoeveel de uitgaven ten laste van dezen post zullen bedragen, maar ondergeteekende meent, dat voorloopig met een bedrag van f 15 000,— zal kunnen worden volstaan. Voorzichtigheidshalve is het artikel opgenomen onder de artikelen, die door overschrijving uit Onvoorziene Uitgaven kunnen worden aangevuld.

V. De wijziging van den titel van afdeeling IX is noodig in verband met het opnemen van onderartikel 150*bis* in die afdeeling.

Tengevolge van de bij deze ontwerp-verordening voorgestelde verhoogingen van de begrooting voor het dienstjaar 1920 zal de bijdrage uit 's Rijksschatkist, tot het sluitend maken van die begrooting, met een bedrag van f 134 812,— moeten worden verhoogd.

Willemstad, den 8n. September 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—22.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 No. 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

I. Het is gebleken, dat de bedragen, uitgetrokken op de begrooting voor 1920 voor het verstrekken van onderstand aan behoeftigen, voor bijna al de eilanden te laag zijn gesteld. Het aantal werkelijk behoeftige personen als blinden, gebrekkigen en oude menschen, die absoluut niet in staat zijn in hun onderhoud te voorzien en door de particuliere liefdadigheid niet of niet voldoende geholpen worden, is zoo groot, dat de thans uitgetrokken bedragen bij lange na niet voldoende zijn om hen in hun nood tegemoet te komen. Vooral in deze dure tijden lijden genoemde menschen bepaald gebrek.

In verband met het vorenstaande stelt ondergeteekende voor, het bedrag toegestaan bij onderartikel 84 te verhoogen met f 1 812,--, en wel voor Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin en St. Eustatius onderscheidenlijk met f 700,--, f 200,--, f 75,--, f 740,-- en f 97,--.

De belangrijke verhooging voor St. Martin wordt voorgesteld naar aanleiding van ontvangen berichten van den gezaghebber, dat het aantal behoeftigen op dat eiland zeer groot is.

Voor Saba wordt geen verhooging voorgesteld omdat het voor dat eiland toegestaan bedrag als voldoende wordt beschouwd.

II. De verhooging van onderartikel 134 met f 85 000,-- wordt voorgesteld voor de volgende werken op Curaçao :

aanleg van een rioolleiding met ontsmettingsinrichting voor de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten en het aanbrengen van closets, enz. met waterspoeling in dit ziekenhuis (1)	f 3 000,--
bouw van twee regenbakken bij de paviljoens van het krankzinnigengesticht (2)	6 000,--
aanschaffing van drie *stoom*- of *motor*brandspuiten met slangen- en ladderwagens en verder brandweermaterieel, alsmede kosten van den bouw van drie brandspuithuizen te Willemstad (3)	26 000,—
aanschaffing of aanbouw van een motorsleepboot voor den loodsdienst van de haven van Willemstad (4)	50 000,—
	f 85 000,--

(1) Het is noodig, dat in den faecaal-afvoer van de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, die veel te wenschen overlaat, verbetering wordt gebracht.

Aanvankelijk lag het in de bedoeling om deze verbetering nog in 1919 aan te brengen en de kosten daarvan uit den post voor onvoorziene uitgaven te kwijten. Aangezien het zich echter laat aanzien, dat door vertraging in de uitzending der benoodigde materialen dit werk niet in dit jaar kan worden ondernomen, wordt van deze gelegenheid gebruik gemaakt om daarvoor gelden op de begrooting voor het volgend dienstjaar te brengen.

(2) Ter verzekering van voldoende regenwater voor het krankzinnigengesticht is het noodig, dat bij de paviljoens twee nieuwe regenbakken, elk met een inhoud van 100 M3 worden gebouwd.

(3) Bij den onlangs gewoed hebbenden brand is het gebleken, dat het noodig is de brandweer te reorganiseeren — eerlang zal er te dien einde een ontwerp-verordening aan den Raad worden aangeboden — en het brandweer-materieel aldra te verbeteren.

In verband hiermede worden gelden aangevraagd voor de aanschaffing van drie stoom- of motorbrandspuiten met slangen- en ladderwagens en toebehooren, waarvan de kosten op gezamenlijk f 23 500,— worden geraamd, zoomede voor den bouw van drie brandspuithuizen in verschillende wijken van Willemstad, waarvoor op een bedrag van f 2 500,— moet worden gerekend.

(4) Het is noodig, dat, ook als een gevolg van vermeerderd scheepvaartverkeer, de haven- en loodsdienst in de haven van Curaçao over een tweede loodsmotorsleepboot kan beschikken.

III. Het ligt in de bedoeling om een mijnbouwkundigen dienst voor West-Indië in te stellen, v. z. v. de kolonie Curaçao betreft voor het verrichten van een mijnonderzoek in het algemeen en van een onderzoek in het belang van de watervoorziening in het bijzonder.

Ter bestrijding van de hieraan verbonden uitgaven wordt voor 1920 een bedrag van f 33 000,— noodig geoordeeld, hetwelk als volgt verdeeld is :

Inrichting van den dienst ten laste van Curaçao..	f 10 000,—
Bezoldiging van een mijningenieur, ad f 850,— 's maands.....	10 200,—
Bezoldiging van een opziener, ad f 200,— 's maands	2 400,—
Kosten van de onderzoekingen, arbeidsloonen, reis- en teerkosten van het personeel, enz.....	10 400,—
	f 33 000,—

IV. De verkrijging van geschikte krachten voor de vervulling van betrekkingen in de kolonie, welker waarneming door uit te zenden personeel wenschelijk wordt geacht, ondervindt groot bezwaar door de omstandigheid, dat de aan de betrokken ambten verbonden bezoldigingen, ook volgens de jongste regelingen dienaangaande, in de meeste gevallen niet beantwoorden aan de eischen van hen, die voor het aangaan van een dienstverband in aanmerking mogen worden gebracht. Het hoog stellen van de eischen door gegadigden is een gevolg van de beduidende verhooging van de bezoldigingen in Nederland; bovendien houdt het verband met de omstandigheid, dat de Regeering er steeds op uit is om voor de vervulling van betrekkingen in de kolonie de meest geschikte krachten uit te zenden.

Ondergeteekende is van oordeel, dat er maatregelen moeten worden getroffen, waardoor het bezwaar, om in de toekomst de beschikking over bekwame krachten te verkrijgen, uit den weg geruimd zal worden. Hij meent, dat langs den minst kostbaren weg eene afdoende regeling van deze aangelegenheid, welke dringend voorziening eischt, zal worden verkregen, door de toekenning van een bijslag op de bezoldigingen, verbonden aan door uit te zenden personeel te vervullen betrekkingen, in de gevallen, dat die bezoldigingen niet hoog genoeg blijken te zijn.

De omvang van den aan elke daartoe in de termen vallende bezoldiging te verbinden bijslag zal niet aan vaste regelen kunnen worden gebonden, omdat elk geval op zich zelf zal moeten worden beoordeeld, met het oog op de wenschelijkheid om in de eerste plaats in elk opzicht de voorkeur verdienende gegadigden in aanmerking te doen komen.

In verband met het vorenstaande doet ondergeteekende het voorstel om in de voorloopig vastgestelde begrooting voor het dienstjaar 1920 een nieuwen post op te nemen, waaruit de

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—22.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 No. 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Er werd op gewezen, dat bij het hooger opvoeren der uitgaven steeds in het oog moet worden gehouden, dat de koloniale inkomsten daar geen gelijken tred mede houden en dat het niet ondenkbaar is, dat het Moederland, hetwelk thans genegen is ons te helpen, er misschien later niet toe bereid zal gevonden worden.

Art. 1 ad I. Het heeft eenige bevreemding gewekt, dat het eiland St. Martin N. G., dat eene bevolking heeft van ongeveer 1/10 van die van het eiland Curaçao, nog meer voor het verstrekken van onderstand aan behoeftigen noodig heeft dan laatstbedoeld eiland.

Ad II. Men wilde hier laten uitkomen, dat destijds er uit den Raad stemmen opgegaan zijn tegen het vestigen van de ,,kliniek'' in het huis, waar zij thans ondergebracht is, omdat men meende, dat het gebouw te zeer binnen de bebouwde kom van de gemeente ligt. En er zijn er, die ook thans nog van gevoelen zijn, dat de ,,kliniek'' te eeniger tijd zal moeten worden verplaatst.

Overigens werd de vraag gesteld of er geen telkens terugkeerende kosten aan het aanbrengen van de rioolleiding, enz. verbonden zijn.

Wat den bouw der regenbakken bij het krankzinnigengesticht betreft, wilde men er de aandacht op vestigen, dat eenige jaren geleden ook twee regenbakken bij die inrichting zijn aangebracht.

Betwijfeld werd of er voor het aangevraagde bedrag van f 23.500 wel drie stoom- of motorbrandspuiten met de noodige slangen- en ladderwagens en toebehooren in dezen tijd te krijgen zijn, doch tevens werd er op gewezen, dat er ook geen drie op dit eiland noodig zijn, maar dat er wel met één brandspuit, mits eene goede, kan worden volstaan. Eén werd voldoende geacht, aangezien branden als die in de memorie van toelichting bedoeld, op Curaçao gelukkig tot de zeldzaamheden behooren.

Een stoombrandspuit schijnt minder doelmatig, daar zij den geheelen tijd onder stoom zou moeten worden gehouden of anders veel te laat zou komen, indien er op een gegeven oogenblik een brand mocht uitbreken. Aan een motorbrandspuit zou men dan de voorkeur wenschen te geven, die binnen enkele minuten zou kunnen uitrijden, doch waaraan weer het gevaar verbonden is, dat zij onklaar zou kunnen raken. Dit laatste gaf weer aanleiding tot de opmerking, dat er dan dikwijls en geregeld oefeningen moeten plaats vinden.

Het aanschaffen van eene tweede motorsleepboot voor den havendienst van Willemstad werd algemeen toegejuicht.

Ad III. Ofschoon het aangevraagde bedrag nog al hoog is en de werkzaamheden hoogst waarschijnlijk nog meer zullen kosten, betuigde men algemeen zijne instemming met dezen post, vertrouwend, dat ditmaal een grondig en afdoend onderzoek zou plaats hebben, dat tot een beslissenden uitslag in welken zin ook zou leiden.

Ad IV. Men meende hier de opmerking niet achterwege te mogen laten, dat het stelsel in de memorie van toelichting uiteengezet ontevredenheid kweekt, waaronder de persoonlijke verhouding tusschen de ambtenaren onderling ook zal moeten lijden. En het gevaar is ook niet denkbeeldig, dat ingezetenen, die iets zouden kunnen presteeren, niet meer in gouvernementsdienst wenschen te treden, doch er de voorkeur aan geven bij particulieren in dienst te gaan of de kolonie te verlaten.

In het voorbijgaan werd er ook de aandacht op gevestigd, dat van de uitgezonden krachten niet steeds kan gezegd worden, dat zij tot de besten behooren.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 29n. September 1919.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—22.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 No. 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Memorie van antwoord.

N° 4.

Zooveel mogelijk wordt getracht de uitgaven gelijken tred te doen houden met de inkomsten, maar de meerdere uitgaven zijn noodzakelijk voor de ontwikkeling en den bloei van deze kolonie. Er wordt naar gestreefd de middelen te versterken ten einde den last op het Moederland te verlichten.

Ad art. 1, I. De reden waarom voor St. Martin een belangrijk bedrag moest worden aangevraagd voor onderstand aan behoeftigen is, dat er op dat eiland zoo goed als geheel niet door particulieren aan armenzorg wordt gedaan. Er bestaan daar niet, zooals op Curaçao, vereenigingen, die voor een deel de armenzorg op zich nemen.

Ad. II. Het ligt niet in de bedoeling van het bestuur om de polikliniek te verplaatsen.

De terugkeerende kosten aan het aanbrengen van een rioleering verbonden, bestaan in gewone onderhoudskosten en in de kosten van het benoodigde water voor doorspoelen.

In het jaar 1906 werden er bij het krankzinnigengesticht 4 nieuwe regenbakken gebouwd, waarvan er twee, n. l. de kleine, tengevolge van de bouwwijze en uitvoering niet voldoen.

Het ligt thans in de bedoeling om de twee groote regenbakken te bouwen van breuksteen in den hier meer gebruikelijken bouwtrant.

Er wordt oogenblikkelijk niet beschikt over de thans geldende prijzen van stoombrandspuiten. De prijzen, die vóór den oorlog golden, werden met 50 % verhoogd en dit wordt voldoende geacht in de verwachting, dat de prijzen in het volgende jaar eenigszins zullen gedaald zijn.

Met één enkele brandspuit kan niet volstaan worden, omdat men bij brand in het hoog gelegen stadsgedeelte en in de gedeelten, die minder dicht bij de haven of de zee gelegen zijn over een aanjager moet kunnen beschikken. Dit is een brandspuit, die het water tot nabij den brand heeft te persen om het daarna met de andere spuit, vlak bij het brandende perceel opgesteld, op druk te brengen om het voor blussching te kunnen benutten.

Ondergeteekende blijft van meening, dat om een eventueelen brand in deze stadsgedeelten te kunnen meester worden over minstens drie brandspuiten moet kunnen worden beschikt, n. l. één voor reserve.

Alom worden stoombrandspuiten gebezigd, welke een grootere bedrijfszekerheid bieden dan motorspuiten. De ketels zijn van dusdanigen bouw, dat binnen 10 minuten na het aanmaken van het vuur over voldoenden stoom kan worden beschikt.

Doch of stoom- dan wel motorbrandspuiten zullen worden aangeschaft, hangt af van de nader in te winnen inlichtingen.

Ad III. Het doet ondergeteekende genoegen, dat de post „Kosten van instelling van een mijnbouwkundigen dienst voor West-Indië" algemeene instemming heeft gevonden bij den Raad. Ook hij vertrouwt, dat het in te stellen onderzoek op zoodanige wijze zal kunnen geschieden, dat men tot afdoende resultaten zal kunnen komen.

Ad IV. Dat het stelsel in de memorie van toelichting uiteengezet ontevredenheid kweekt, kan door ondergeteekende niet worden toegegeven. Immers de hier bedoelde ambtenaren zullen tot de uitzonderingen behooren. Duidelijk is dit nog gebleken bij de behandeling van de Curaçaosche begrooting voor 1919 in de Eerste Kamer der Staten-Generaal -vergadering van 6 Juni 1919 — bij welke behandeling Z. E. de Minister van Koloniën, waar hij te kennen geeft, dat er bij hem allerminst het streven bestaat om de goede betrekkingen in de West-Indische Koloniën bij voorkeur door Nederlanders te doen bezetten, o. a. het volgende heeft gezegd :

„Het komt mij voor, dat in het algemeen een land het „recht heeft om bestuurd te worden, om gediend te worden „door ambtenaren, die uit het land zelf voortkomen. Maar „natuurlijk, wanneer bepaalde eischen moeten worden ge„steld, kan het noodig zijn personen uit het moederland uit „te zenden. Er kunnen ook omstandigheden zijn, waaron„der het op een bepaald oogenblik wenschelijk is, om niet „een kind des lands, een ingezetene te nemen, maar iemand „uit het moederland."

De bijslag, waarvoor een krediet wordt aangevraagd, is bestemd voor reeds uitgezondene of nog uit te zenden ambtenaren, die betrekkingen vervullen of vervullen zullen, waaraan *bepaalde eischen* worden gesteld.

De uitgezonden ambtenaren verlaten hun land om in de tropen, ver van huis, familie en vrienden te gaan dienen. Zij komen in een vreemde omgeving en verlaten hun land niet dan wanneer men hun bepaalde voordeelen biedt. Het inkomen van de uitgezondenen moet in nauw verband staan tot hetgeen de belanghebbenden in het Moederland genieten, hetgeen met de Curaçaosche ambtenaren natuurlijk niet het geval is.

Voor wat betreft de opmerking, dat van de uitgezonden krachten niet steeds kan gezegd worden, dat zij tot de beste behooren, meent ondergeteekende te mogen volstaan met aan te voeren, dat bij de uitzending van krachten naar de kolonie er steeds naar gestreefd wordt de meest geschikten onder de sollicitanten uit te kiezen.

Willemstad, den 10n. October 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—22.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 No. 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Nota van wijziging.

Nº 5.

Tusschen de onderdeelen I en II van het eerste lid van artikel 1 van de ontwerp-verordening wordt een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende :

Ibis. Onderartikel 128 wordt verhoogd met f 1 400,— en gebracht op f 25 099,—.

Tengevolge van de vorenstaande wijziging wordt het totaal van de afdeeling Openbare Werken gewijzigd en gelezen als volgt :

Afdeeling VIII. Openbare Werken f 451 719,—.

Het eindcijfer der begrooting wordt gebracht op f 1 766 739,– (Een millioen zevenhonderd zes en zestig duizend zevenhonderd negen en dertig gulden).

Toelichting.

Voor de vele werken welke in de eerstvolgende jaren zullen moeten worden uitgevoerd als o. a. de bouw van een nieuw tolkantoor, van een nieuwe strafgevangenis, van een nieuw postkantoor, de vergrooting van de Wilhelminaschool, alsmede voor het opmaken van plannen voor een watervoorziening en een rioleering van Willemstad wordt het noodig geoordeeld dat bij Openbare Werken over vier opzichters kan worden beschikt.

Op de voorloopig vastgestelde begrooting is slechts gerekend op de bezoldiging van 3 (drie) opzichters.

In verband hiermede worden hierbij gelden aangevraagd voor den vierden opzichter.

Het ligt in de bedoeling de betrekking te doen vervullen door een in Nederland gevormden opzichter.

Uit den aard der zaak zal aan zulk een persoon een hoogere bezoldiging moeten worden uitgekeerd — een der nieuw uit te zenden opzichters verkrijgt een toelage van f 4 300 — doch het meerdere zal worden bestreden uit art. 150*bis*.

Willemstad, den 13n. October 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—22.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 No. 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Eindverslag.

Nº 6.

De Afdeelingen achtten door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 14n. October 1919.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—23.

Verordening van den ....., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

GEWIJZIGD ONTWERP.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 23 van het Zittingjaar 1917—1918 en N°. 11 van het Zittingjaar 1918—1919).

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de bestaande verordening, regelende het onderwijs in de kolonie *Curaçao*, door een nieuwe regeling te vervangen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

(1.) Artikel 1.

1. Het onderwijs is huis- en schoolonderwijs.
2. Onderwijs gegeven aan kinderen van ten hoogste drie gezinnen gezamenlijk in de woning van het hoofd van een dier gezinnen, is huisonderwijs.
3. Ieder ander onderwijs, **waaronder ook het onderwijs in armeninrichtingen, gods-, gast- en werkhuizen, gestichten van weldadigheid en andere instellingen van openbaar nut gegeven,** wordt voor de toepassing dezer verordening als schoolonderwijs beschouwd.

(2.) Artikel 2.

Het schoolonderwijs wordt onderscheiden in :
a. voorbereidend onderwijs ;
b. gewoon lager onderwijs ;
c. **uitgebreid lager onderwijs ;**
d. voortgezet onderwijs ;
e. vakonderwijs.

(3.) Artikel 3.

1. Het voorbereidend onderwijs beoogt het kind geschikt te maken tot het ontvangen van lager onderwijs door oog, oor, stem en hand te oefenen.

(4.)

2. Het voorbereidend onderwijs wordt gegeven in afzonderlijke bewaarscholen of in voorbereidende klassen, verbonden aan scholen, waar gewoon of uitgebreid lager onderwijs gegeven wordt.

(5.) Artikel 4.

Onder gewoon lager onderwijs begrijpt deze verordening onderwijs in :
a. lezen ;
b. schrijven ;

c. rekenen ;
d. Nederlandsche taal ;
e. aardrijkskunde;
f. kennis der natuur;
g. zingen;
h. handteekenen;
i. **lichamelijke oefening;**
k. nuttige handwerken voor meisjes;
en voor de Bovenwindsche eilanden:
l. **Engelsche taal.**

(6.) Artikel 5.

1. Scholen voor gewoon lager onderwijs zijn die, welker leerplan ten minste omvat :
a. indien zij uitsluitend door jongens bezocht worden, de vakken in artikel 4, vermeld onder *a* — *i* ;
b. indien zij uitsluitend door meisjes of door jongens en meisjes bezocht worden, de vakken in artikel 4 vermeld onder *a* — *k*, **en in beide gevallen op de Bovenwindsche eilanden vak l**.
2. De vakken, die in verband met de plaatselijke omstandigheden bij voorkeur in het leerplan eener school voor gewoon lager onderwijs opgenomen **kunnen** worden, zijn :
Engelsche of Spaansche taal.

(7.) Artikel 6.

Onder uitgebreid lager onderwijs begrijpt deze verordening onderwijs in de vakken, in artikel 4 vermeld onder *a* — *k*, gepaard gaande met onderwijs in :
l. Engelsche taal ;
m. Spaansche taal ;
n. Fransche taal ;
o. Hoogduitsche taal ;
p. wiskunde ;
q. handelskennis ;
r. geschiedenis ;
s. landbouwkunde ;
t. tuinbouwkunde ;
u. fraaie handwerken voor meisjes.

(8.) Artikel 7.

1. Scholen voor uitgebreid lager onderwijs zijn die met tenminste acht achtereenvolgende leerjaren, of tenminste vier tot zeven achtereenvolgende leerjaren, welke geacht kunnen worden overeen te komen met een gelijk aantal der hoogste leerjaren van een achtjarigen leertijd, welker leerplan omvat de vakken in artikel 4 vermeld onder *a* — *i*, indien ze uitsluitend door jongens, onder *a* — *k*, indien ze uitsluitend door meisjes of door jongens en meisjes worden bezocht, benevens, althans in de hoogste vier klassen, tenminste vier der vakken, in artikel 6 vermeld onder *l* — *r*.
2. **Voorts moet het onderwijs gedurende tenminste twee en twintig uren per week worden gegeven, waarvan ten hoogste twee uren in het vak, vermeld in artikel 4 onder k en ten minste twaalf uren in de vakken in artikel 4 vermeld onder a — i.**

(9—10.) Artikel 8.

1. Onder voortgezet onderwijs begrijpt deze verordening onderwijs, gegeven aan hen, die een school voor gewoon lager onderwijs doorloopen en verlaten hebben, **voorzoover dit geen vakonderwijs of uitgebreid lager onderwijs is.**
2. Onder vakonderwijs begrijpt deze verordening onderwijs, dat beoogt de leerlingen op te leiden tot of geschikt te maken voor bepaalde beroepen, **ambachten** of bedrijven.

(11.) Artikel 9.

1. Scholen, opgericht en onderhouden door het Koloniaal Bestuur, zijn openbare, alle andere zijn bijzondere scholen.
2. Aan bijzondere scholen mag vanwege de Kolonie geen

geldelijke of eenige andere ondersteuning middellijk of onmiddellijk worden toegekend, dan in de gevallen en onder de voorwaarden, in deze verordening genoemd.

3. **Geldelijk gesteunde** bijzondere scholen zijn, gelijk de openbare scholen, voor alle kinderen, zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid, toegankelijk en op haar is het bepaalde in het eerste lid van artikel **40** van toepassing.

4. **Het bepaalde in de vorige leden is ook van toepassing op leergangen.**

5. Het onderwijs aan openbare scholen en leergangen wordt in deze verordening openbaar onderwijs, dat aan bijzondere scholen bijzonder onderwijs genoemd.

Artikel 10. (**nieuw**)

1. Het in artikel 2 van de verordening van den 7n. December 1917 (P. B. nº 44) aan den Openbaren Gezondheidsdienst opgedragen gezondheidstoezicht op schoolgebouwen en schoolbezoekers is van toepassing op alle lokalen, waarin schoolonderwijs gegeven wordt.

2. Bij verordening worden, zoowel in het belang van de gezondheid als van het onderwijs, algemeene regelen vastgesteld omtrent den bouw en de inrichting der lokalen, waarin schoolonderwijs gegeven wordt, omtrent de inrichting der terreinen voor het onderwijs in lichamelijke oefening, alsmede omtrent het aantal kinderen, dat in die lokalen mag worden toegelaten.

Artikel 11. (**nieuw**)

1. Geen schoolonderwijs wordt gegeven in lokalen, welke door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst zijn afgekeurd als schadelijk voor de gezondheid of van onvoldoende ruimte voor het aantal schoolgaande kinderen.

2. De Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst spreekt de afkeuring uit bij schriftelijke en met redenen omkleede verklaring en zendt daarvan afschrift aan den Gouverneur en tenzelfden dage aan den Inspecteur van het Onderwijs en het hoofd der school; betreft het een school op een der eilanden buiten Curaçao, bovendien aan den Gezaghebber.

3. Hij stelt in die verklaring een termijn, binnen welken naar zijn oordeel de noodige veranderingen aan het lokaal dienen te worden aangebracht.

4. Bij den Gouverneur kunnen tegen de uitspraak van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst in beroep komen :

a. de Inspecteur van het Onderwijs ;
b. in voorkomend geval de Gezaghebber van het eiland, waar het afgekeurde schoollokaal staat ;
c. het hoofd der school ;
d. de eigenaar of gebruiker van het afgekeurde schoollokaal ;
e. de ouders, voogden of verzorgers van schoolgaande kinderen.

5. Het beroep moet worden ingesteld binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het afschrift van de verklaring van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst aan den Gouverneur is gezonden, welk beroep zoowel op de afkeuring als op den termijn, waarbinnen de veranderingen moeten zijn aangebracht, betrekking hebben kan.

6. De Gouverneur geeft aan elk der in beroep gekomen belanghebbenden en aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst schriftelijk kennis van zijn beslissing.

7. Hangende den termijn van beroep en tot de beslissing kan met het geven van onderwijs in het afgekeurde lokaal worden voortgegaan, tenware de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst om dringende redenen in zijn verklaring uitdrukkelijk te vermelden, anders mocht hebben bevolen.

8. Indien de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst schriftelijk verklaart, dat het afgekeurde lokaal voldoende verbeterd is, of dat het aantal kinderen genoegzaam beperkt is, kan het onderwijs worden hervat.

Artikel 12. (**nieuw**)

Op geen school mogen meer dan zeshonderd kinderen gelijktijdig worden toegelaten.

Artikel 13. (**nieuw**)

1. Hij, die in strijd met het voorschrift van artikel 11, schoolonderwijs geeft in een afgekeurd lokaal of die, als hoofd der school meer leerlingen tot de school toelaat, dan volgens artikel 12 geoorloofd is, of in een lokaal meer leerlingen toelaat, dan het naar de in artikel 10 bedoelde regelen mag bevatten, wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste vijftig gulden.
2. Deze feiten worden als overtredingen beschouwd.
3. Bij tweede overtreding of volgende herhalingen, gepleegd telkens binnen twee jaar, nadat de laatste veroordeeling wegens eerste en volgende herhalingen onherroepelijk geworden is, wordt hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden opgelegd.

(12.) Artikel 14.

Op de openbare en **de geldelijk gesteunde** bijzondere scholen **der Benedenwindsche eilanden der kolonie** wordt het onderwijs in het Nederlandsch, **op die der Bovenwindsche eilanden der kolonie in het Engelsch en het Nederlandsch gegeven.**

(43.) Artikel 15. (**nieuw**)

1. Eenmaal 's jaars — gedurende de eerste week van het schooljaar — worden leerlingen tot een openbare of geldelijk gesteunde bijzondere school toegelaten.
2. Kinderen, die na den termijn van toelating zijn komen wonen op de plaats, waar een school gevestigd is, of voor wie om andere redenen tusschentijdsche plaatsing wordt gevraagd, kunnen worden toegelaten, mits zij reeds onderwijs genoten hebben.

(34.) Artikel 16. (**nieuw**)

1. De tot een school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs toegelaten kinderen zijn in elke klasse verplicht aan het onderwijs in alle der in de artikelen 4 en 6 vermelde vakken, die op de school onderwezen worden, deel te nemen.
2. Van de deelneming aan het onderwijs in het vak, in artikel 4 vermeld onder *i*, kan op Curaçao de Inspecteur van het Onderwijs en op de eilanden buiten Curaçao de Gezaghebber geheele of gedeeltelijke vrijstelling verleenen.

(19, 57, 61.) Artikel 17.

1. Zij, die krachtens hun bevoegdheid met het geven van onderwijs belast zijn, worden in deze verordening onderwijzers genoemd.
2. De onderwijzers worden onderscheiden in :
   hulponderwijzers ;
   onderwijzers en
   hoofdonderwijzers.
3. **Personen, al of niet in het bezit van een der akten, bedoeld in artikel 98, onder a, b of c, die uitsluitend belast zijn met het onderwijs in een of meer der vakken, in de artikelen 4 en 6 vermeld onder g – u, worden vakonderwijzers genoemd.**
4. Waar van onderwijzers **of vakonderwijzers** gesproken wordt, zijn hieronder onderwijzeressen **of vakonderwijzeressen** begrepen, tenware het tegendeel uitdrukkelijk bepaald zij.

(24.) Artikel 18.

1. Deze verordening is niet **van toepassing** op :
a. hem of haar, die uitsluitend onderwijs geeft in een of meer der vakken **handteekenen, zingen, nuttige handwerken voor meisjes, lichamelijke oefening of fraaie handwerken voor meisjes ;**
b. de scholen, uitsluitend bestemd voor het onderwijs in een of meer der genoemde vakken ;
c. militaire onderwijzers, voor zoover betreft het onderwijs door hen aan militairen gegeven ;

d. de scholen in de gevangenissen ;
e. de vakscholen en de scholen voor voorbereidend vakonderwijs, **die niet genoemd zijn in artikel 84, behoudens de bepalingen omtrent de bevoegdheid van hen, die onderwijs geven.**

2. Op de in het vorige lid onder **b en e** genoemde scholen zijn de bepalingen van de artikelen **10, 11, 13, 118 en 130 van toepassing.**

HOOFDSTUK II.

Van het voorbereidend onderwijs.

(25.) Artikel 19.

1. Op bewaarscholen of in voorbereidende klassen van scholen voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs worden geen kinderen, die hun zevende levensjaar zijn ingetreden, toegelaten en wordt geen ander dan voorbereidend onderwijs gegeven.

2. Leerlingen, die hun zevende levensjaar intreden gedurende het schooljaar, waarvoor zij op een bewaarschool of voor een voorbereidende klasse zijn ingeschreven, worden aan het einde van dat schooljaar afgeschreven.

3. In afwijking van het bepaalde in het eerste en tweede lid mogen leerlingen boven den voorgeschreven leeftijd op de bewaarschool of in de voorbereidende klassen blijven, indien plaatsgebrek op een school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs oorzaak zou zijn, dat deze leerlingen geen onderwijs ontvingen.

4. Telkens, wanneer zich aan het begin van een schooljaar gevallen voordoen, als bedoeld in het derde lid, wordt daarvan mededeeling gedaan aan den Inspecteur van het Onderwijs.

(26.) Artikel 20.

Het werkplan der bewaarscholen en voorbereidende klassen omvat :
a. spelen, vooral dienstbaar gemaakt aan lichamelijke ontwikkeling ;
b. aanschouwingsoefeningen tot ontwikkeling der zinnen en tot het verwerven van kennis uit de omgeving;
c. oefeningen van de hand ;
d. het aanbrengen van begrippen van kleine hoeveelheden;
e. vertellen ;
f. zingen op gehoor ;
g. spreekoefeningen en het leeren van kinderversjes.

Artikel 21. (**nieuw**)

1. Aan het hoofd van een afzonderlijke bewaarschool staat een onderwijzeres, in het bezit van de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98 onder *a*, of van een daarmede gelijkgestelde akte.

2. Zij kan worden bijgestaan door een of meer kweekelingen, als bedoeld in artikel 94, of door een of meer onderwijzeressen, in het bezit der akte, bedoeld in artikel 98 onder *a*, of van een daarmede gelijkgestelde akte.

Artikel 22. (**nieuw**)

1. Het onderwijs in een voorbereidende klasse, verbonden aan een school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs, wordt gegeven door een onderwijzeres of onderwijzer, in het bezit van de akte, bedoeld in artikel 98 onder *a*.

2. Deze kan worden bijgestaan door een of meer kweekelingen, als bedoeld in artikel 94 dezer verordening.

(30.) Artikel 23.

1. Het voorbereidend onderwijs wordt, behalve door het oprichten van openbare bewaarscholen of het instellen van

voorbereidende klassen aan openbare scholen voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs, bevorderd door het verleenen van ondersteuning uit de koloniale kas aan bewaarscholen of ten behoeve van voorbereidende klassen aan scholen voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs.

2. **De voorbereidende klassen, hoewel administratief een deel van de school, waaraan zij verbonden zijn, en staande onder het toezicht van het hoofd dier school, worden voor de toepassing dezer verordening overigens als op zich zelf staande beschouwd.**

Artikel 24. (**nieuw**)

Het voorbereidend onderwijs, bedoeld in het eerste lid van het voorgaande artikel, wordt op de Benedenwindsche eilanden in het Nederlandsch, op de Bovenwindsche eilanden in het Engelsch gegeven.

(30.) Artikel 25.

Alles, wat op openbare bewaarscholen of voorbereidende klassen betrekking heeft, wordt bij besluit van den Gouverneur geregeld.

(31.) Artikel 26.

1. De **ondersteuning,** bedoeld in het eerste lid van artikel 23, kan slechts verleend worden, indien :

a. de bewaarschool staat onder het afzonderlijk bestuur **van een instelling of vereeniging, die rechtspersoonlijkheid bezit** en die instelling of vereeniging geldelijk onafhankelijk is van de aan de bewaarschool verbonden leerkrachten ;

b. het aantal leerlingen, die het vierde levensjaar zijn ingetreden **en het zevende nog niet volbracht hebben,** gedurende het geheele schooljaar tenminste vijf en twintig heeft bedragen ;

c. het werkplan **vóór het begin van elk schooljaar** aan den Inspecteur van het Onderwijs wordt medegedeeld **en voldoet aan het bepaalde van de artikelen 20 en 24 ;**

d. **het onderwijs gegeven wordt volgens een aan den Inspecteur van het Onderwijs medegedeelden en in een der schoolvertrekken op een zichtbare plaats opgehangen rooster der lessen, waarop tevens de feestdagen en vacantietijden zijn vermeld ;**

e. **de onderwijzeressen voldoen aan het bepaalde in artikel 21 ;**

f. **door het bestuur der school schoolgeld wordt geheven met een minimum, dat niet beneden de schoolgeldregeling van een openbare bewaarschool mag gaan ;**

g. de bewaarschool voldoet aan de **eischen, ingevolge de artikelen 10 en 11 te stellen.**

2. Het bepaalde in het eerste lid is ook van toepassing op voorbereidende klassen eener school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs.

(32.) Artikel 27. (**nieuw**)

De ondersteuning, die ingevolge het vorig artikel wordt uitgekeerd, zal bedragen de laagste bezoldiging, die voor een onderwijzer of onderwijzeres, die in het bezit is van de akte, bedoeld in artikel 98 onder *a*, werkzaam aan een openbare bewaarschool of in de voorbereidende klasse eener openbare school, wordt vastgesteld, en wel voor 25 tot en met 50 leerlingen, die het vierde levensjaar zijn ingetreden en het zesde nog niet hebben volbracht, voor één onderwijzeres; voor 51 tot en met 100 leerlingen, die aan dezelfde voorwaarden voldoen, voor twee onderwijzeressen; voor meer dan 100 leerlingen, voor drie onderwijzeressen.

Artikel 28. (**nieuw**)

Voorschriften tot uitvoering van de artikelen 26 en 27 worden bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

HOOFDSTUK III.

Van het gewoon en uitgebreid lager onderwijs.

§ 1. *Van het openbaar onderwijs.*

a. Van de scholen.

(33.) Artikel 29.

1. Er wordt gewoon lager onderwijs gegeven in een voldoend aantal openbare scholen.
2. Het onderwijs omvat in het stadsdistrict van Curaçao en der overige eilanden tenminste de vakken, vermeld in artikel 4, benevens naar plaatselijke behoeften, de beginselen der Spaansche of Engelsche taal.
3. **Van de verplichting tot het geven van onderwijs in het vak, in artikel 4 vermeld onder i, kan de Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, voor bepaaldelijk aangeduide scholen, telkens voor één jaar, vrijstelling verleenen.**

(35.) Artikel 30.

1. Het gewoon lager onderwijs wordt in de geheele kolonie kosteloos verstrekt aan kinderen van onvermogende ouders.
2. **Ter tegemoetkoming in de kosten van het onderwijs, wordt van de ouders van andere kinderen, die gewoon lager onderwijs ontvangen, of bij ontstentenis van beide ouders, van die kinderen zelve, schoolgeld geheven.**
3. **Deze heffing wordt geregeld naar evenredigheid van het inkomen.**
4. Het bedrag en de invordering van dit schoolgeld worden bij besluit van den Gouverneur geregeld.
5. Vrijstelling of vermindering van schoolgeld kan in bijzondere gevallen door den Gouverneur, gehoord de Commissie van Onderwijs, worden verleend.
6. **Het bedrag, voor iedere school verschuldigd volgens de hoogste klasse van heffing, mag het gemiddeld bedrag per leerling van de kosten dier school, niet te boven gaan.**
7. **Het gemiddeld bedrag, bedoeld in het vorige lid, wordt berekend door het gezamenlijk bedrag der kosten van de school te deelen door het geheele aantal leerlingen, die van de school gebruik maken.**

(36.) Artikel 31.

1. Uitgebreid lager onderwijs wordt alleen gegeven **in het stadsdistrict** van het eiland Curaçao.
2. Wanneer ook op andere eilanden behoefte aan dit onderwijs gevoeld wordt, en de op te richten school door minstens 40 kinderen zal worden bezocht, zal zoo doenlijk ook dáár zoodanige school worden geopend.
3. Indien het aantal kinderen op een school, als bedoeld in het vorige lid, beneden 20 daalt, zal zij worden opgeheven.

(37.) Artikel 32.

De Gouverneur stelt, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs en de Commissie van Onderwijs, voor elke school voor uitgebreid lager onderwijs vast:

a. welke der in artikel 6 onder *l* tot *u* vermelde vakken, behalve de in artikel 4 onder *a* tot *k* vermelde, op die school onderwezen moeten worden;
b. hoeveel leerjaren zij zal bevatten.

(38.) Artikel 33.

1. **Onverminderd het bepaalde in artikel 16** kan de Inspecteur van het Onderwijs vrijstelling verleenen van het bijwonen van het onderwijs in een of meer vakken, **in artkel 6 vermeld onder l tot u,** wanneer dit om gezondheidsredenen of met het oog op de verdere studie van den leerling **eener school voor uitgebreid lager onderwijs wenschelijk is.**
2. Gelijke bevoegdheid heeft de Gezaghebber van het ei-

land, waar ingevolge het tweede lid van artikel **31,** een school voor uitgebreid lager onderwijs wordt geopend.

(39, 40.) Artikel 34.

De Inspecteur van het onderwijs, **zoo noodig de Gezaghebber,** kan bij uitzondering ten behoeve van kinderen, die niet als leerlingen eener school voor uitgebreid lager onderwijs zijn ingeschreven, vergunning verleenen tot het bijwonen van het onderwijs in één of meer der vakken, welke in **het zevende of hooger leerjaar dier** school worden onderwezen, **waarvoor een door den Gouverneur bij besluit te bepalen vergoeding zal worden betaald.**

(40, 41.) Artikel 35. (**nieuw**)

1. Ter tegemoetkoming in de kosten van het onderwijs wordt van de ouders der kinderen, die een school voor uitgebreid lager onderwijs bezoeken, of bij ontstentenis van beide ouders, van die kinderen zelve, schoolgeld geheven.
2. De vrijstelling, verleend ingevolge artikel 33, is niet van invloed op het te betalen schoolgeld.
3. Het derde tot en met zevende lid van artikel 30 zijn op dit schoolgeld van toepassing.

(42, 43.) Artikel 36.

1. De onderwijzer, die het dagelijksch beheer eener school voert, heeft den titel van hoofd der school.
2. De leerlingen worden door het hoofd der school toegelaten. Deze bepaalt, in welk leerjaar zij zullen worden geplaatst.

(44.) Artikel 37.

1. De regeling van de schooltijden en van de vacantiën, het leerplan en de aanwijzing van de bij het onderwijs te gebruiken boeken en de verdeeling der school in klassen, worden door het hoofd der school en, zoo de regeling voor meer dan één school gelijkelijk werkt, door de hoofden dier scholen, na bespreking met de gezamenlijke onderwijzers, ontworpen en door den Inspecteur van het Onderwijs vastgesteld en zoo noodig gewijzigd.
2. Bij de vaststelling zal door den Inspecteur van het Onderwijs kennis genomen worden van de bij de in het vorige lid bedoelde bespreking ingediende afwijkende voorstellen.

(45.) Artikel 38.

1. Bij de regeling der schooltijden wordt door het vrijgeven van uitdrukkelijk in de regeling genoemde uren gezorgd, dat de schoolgaande kinderen godsdienstonderwijs van de godsdienstleeraren kunnen genieten.
2. Omtrent de vrijgeving wordt overleg gepleegd op Curaçao tusschen den Inspecteur van het Onderwijs en de godsdienstleeraren ; op de eilanden buiten Curaçao tusschen den Gezaghebber en de godsdienstleeraren.
3. Bij verschil beslist de Gouverneur.

(46.) Artikel 39.

1. Het leerplan geeft den omvang van het onderwijs aan en de verdeeling van de leerstof van alle vakken, die op de school onderwezen worden, over de **leerjaren en de klassen.**
2. Voorts moet het leerplan het aantal uren aanwijzen, dat **wekelijks** besteed zal worden aan elk vak afzonderlijk, alsmede het aantal leerjaren voor elk vak en de verdeeling der leerstof over de verschillende leerjaren, zoodat een voldoend en regelmatig voortschrijdend onderwijs in die leervakken verkregen wordt.

(47.) Artikel 40.

1. Het onderwijs wordt, onder het aanleeren van met den leeftijd en de ontwikkeling overeenkomende kundigheden,

dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke en lichamelijke vermogens der kinderen en aan hun opleiding tot alle maatschappelijke deugden.

2. De onderwijzer onthoudt zich van iets te leeren, te doen of toe te laten, wat strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden.

3. **De onderwijzer, die zich in dit opzicht aan plichtverzuim schuldig maakt, kan door den Gouverneur voor ten hoogste één jaar en bij herhaling der overtreding voor onbepaalden tijd in zijn bevoegdheid tot het geven van onderwijs aan een openbare school geschorst worden.**

4. **Het geven van godsdienstonderwijs blijft aan de godsdienstleeraren overgelaten.**

(48.) Artikel 41.

1. Tegen het einde van het schooljaar wordt in alle klassen een openbare les gehouden.

2. Zulke lessen kunnen ook op andere tijdstippen en in enkele klassen worden gehouden.

3. Op Curaçao is daartoe vergunning van den Inspecteur van het Onderwijs, op de overige eilanden van den Gezaghebber, noodig.

(49.) Artikel 42.

1. Minstens tweemaal 's jaars wordt onder leiding van het hoofd der school een vergadering gehouden van de onderwijzers, aan die school verbonden.

2. Zijn er op een eiland twee of meer scholen van dezelfde soort, dan kunnen de onderwijzers dier scholen gezamenlijk vergaderen onder leiding van een onderling te kiezen hoofd van een der scholen.

3. Een reglement voor deze schoolvergaderingen wordt bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

(50.) Artikel 43.

1. Zooveel mogelijk wordt jaarlijks door de onderwijzers eener school onder leiding van het hoofd der school een bijeenkomst met de ouders of verzorgers der leerlingen gehouden.

2. Een reglement voor deze bijeenkomsten wordt bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

b. Van de onderwijzers.

(51.) Artikel 44.

De onderwijzers aan de openbare scholen worden door den Gouverneur benoemd, geschorst en ontslagen.

(52.) Artikel 45.

1. Om tot onderwijzer benoemd te kunnen worden, wordt behalve de akte van bekwaamheid vereischt een bewijs van goed zedelijk gedrag, afgegeven :

a. op Curaçao door den Procureur-Generaal ;

b. op de eilanden buiten Curaçao door den Gezaghebber ;

c. voor onderwijzers, die vóór hun benoeming niet in de kolonie hun vaste woonplaats hadden, door de bevoegde autoriteit hunner vroegere woonplaats ;

en loopende over de twee jaren, aan de benoeming voorafgaande.

2. Het bewijs, in het vorige lid bedoeld, is vrij van zegelrecht.

(53.) Artikel 46.

1. **De Inspecteur van het Onderwijs of de Commissie van Onderwijs kan aan den Gouverneur voorstellen, om een onderwijzer, die onder zijn of haar toezicht werkzaam is, te schorsen.**

2. De schorsing geschiedt zonder of met stilstand van bezoldiging.

(54.) Artikel 47. (**nieuw**)

1. Ontslag aan een onderwijzer wordt door den Gouverneur verleend, hetzij rechtstreeks, hetzij op voordracht van den Inspecteur van het Onderwijs of van de Commissie van Onderwijs, onder wier toezicht de onderwijzer werkzaam is.
2. Het ontslag kan niet-eervol worden verleend, in welk geval de Gouverneur tevens kan verklaren, dat de ontslagen onderwijzer de bevoegdheid tot het geven van onderwijs heeft verloren.

(55.) Artikel 48.

1. Het is den onderwijzer op straffe van ontslag verboden, handel te drijven of eenige nering of beroep, behalve het geven van onderwijs, uit te oefenen.
2. Het is hem op gelijke straffe verboden, ambten, bedieningen of betrekkingen te bekleeden, of te gedoogen, dat te zijnen huize handel of nering gedreven, of eenig beroep uitgeoefend wordt door de leden van zijn gezin.
3. Zoowel van het eene als van het andere verbod kan door den Gouverneur vrijstelling worden verleend, den Inspecteur van het Onderwijs gehoord.

(56.) Artikel 49.

1. De onderwijzer is verplicht in het district, waarin zijn school gevestigd is, zijn vast en voortdurend verblijf te houden.
2. De Gouverneur kan, den Inspecteur van het Onderwijs gehoord, hem vergunning verleenen om buiten het in het eerste lid genoemde district te wonen, welke vergunning ten allen tijde kan worden ingetrokken.

(58.) Artikel 50.

De onderwijzer, die door den Gouverneur benoemd wordt, om als hoofd der school op te treden, moet zijn **zes** en twintigste levensjaar zijn ingetreden.

(59.) Artikel 51.

1. Het hoofd eener school voor uitgebreid lager onderwijs moet in het bezit zijn van de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98 onder *c*.
2. Het hoofd eener school voor gewoon lager onderwijs moet tenminste in het bezit zijn van de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98 onder *b*.
3. De waarneming van het dagelijksch beheer eener school kan echter tijdelijk — doch voor niet langer dan zes maanden — worden opgedragen aan een onderwijzer, die den gevorderden leeftijd of de akte, die vereischt wordt, niet bezit.

(60.) Artikel 52.

1. De onderwijzers, werkzaam aan een school voor uitgebreid lager onderwijs, moeten tenminste de akte van bekwaamheid, **bedoeld in artikel 98 onder b, bezitten.**
2. **Het onderwijs in de laagste twee leerjaren kan worden opgedragen aan onderwijzers of onderwijzeressen, die de akte, bedoeld in artikel 98 onder a, bezitten.**
3. **Het aantal der onderwijzers, werkzaam aan een school voor uitgebreid lager onderwijs,** wordt door den Gouverneur, **gehoord den Inspecteur van het Onderwijs,** vastgesteld.

(61.) Artikel 53. (**nieuw**)

Boven het aantal, bedoeld in het laatste lid van artikel **52,** kunnen door den Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, vakonderwijzers met het geven van onderwijs in een of meer der vakken, genoemd in de artikelen 4 en 6, worden belast.

(62, 63.) Artikel 54. (**nieuw**)

1. Behalve het hoofd der school wordt aan een school voor

gewoon lager onderwijs tenminste een onderwijzer vereischt, zoodra het aantal schoolgaande kinderen meer dan vijf en twintig, tenminste twee onderwijzers, zoodra het een en negentig bedraagt.

2. Voor elk vijf en vijftigtal schoolgaande kinderen boven de negentig wordt een onderwijzer meer vereischt.

3. In de stadsdistricten kan het onderwijs in de laagste twee leerjaren eener school voor gewoon lager onderwijs worden opgedragen aan onderwijzers of onderwijzeressen, die de akte, bedoeld in artikel 98 onder *a*, bezitten, in de buitendistricten in de laagste drie leerjaren.

4. Onder de onderwijzers, in dit artikel bedoeld, worden vakonderwijzers niet medegerekend.

5. Bij de toepassing van dit artikel wordt tot grondslag genomen het gemiddeld getal kinderen boven zes jaar, berekend naar het aantal, dat op 16 Februari, 16 Mei, 16 Augustus en 16 November van het onmiddellijk voorafgaande schooljaar, als werkelijk schoolgaande bekend stond.

6. Is een der in het vorige lid genoemde dagen geen schooldag, dan wordt de eerstvolgende schooldag genomen.

7. Waar de grondslag, tengevolge van het tijdstip van opening der school, niet kan worden vastgesteld als in het vijfde lid is bepaald, geldt voor het eerste dienstjaar het aantal kinderen, dat op den laatsten dag der maand, volgende op die, waarin de school geopend is, als werkelijk schoolgaande bekend staat; voor het tweede dienstjaar het gemiddeld getal kinderen, berekend naar het aantal, dat op den laatsten dag der maand, volgende op die, waarin de school geopend is, en op een of meer der in het vijfde lid genoemde dagen van het eerste dienstjaar, als werkelijk schoolgaande bekend stond.

(64.) Artikel 55.

De bezoldigingen der vast aangestelde onderwijzers, alsmede de toelagen van hen, die tijdelijk aan een openbare school verbonden zijn, hetzij als onderwijzer, hetzij als vakonderwijzer, worden bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

(65.) Artikel 56.

1. De hoofden van scholen **op de Benedenwindsche eilanden** zenden jaarlijks vóór 1 December, **in tweevoud**, een plan voor een rooster van **lesuren** voor het volgend schooljaar in bij den Inspecteur van het Onderwijs.

2. De hoofden van scholen op de **Bovenwindsche** eilanden doen hetzelfde vóór 1 October.

3. De in de vorige leden bedoelde roosters moeten in overeenstemming zijn met de regelingen en het leerplan, vastgesteld volgens de artikelen **37, 38** en **39.**

4. De Inspecteur van het Onderwijs stelt den rooster van **lesuren** vast, wijzigt dezen zoo noodig en draagt zorg, dat een rooster vóór het begin van het nieuwe schooljaar is teruggezonden.

5. **De hoofden van scholen zenden, na ontvangst van den vastgestelden rooster, binnen een week afschrift daarvan aan de Commissie van Onderwijs, onder wier toezicht de school staat.**

(66.) Artikel 57.

De hoofden van scholen zenden jaarlijks vóór 10 Januari een in tweevoud opgemaakt verslag omtrent den toestand van **de** school, **die zij beheeren, aan den Inspecteur van het Onderwijs.**

§ 2. *Van het bijzonder onderwijs.*

a. Algemeene bepalingen.

(67.) Artikel 58.

1. Tot het geven van bijzonder onderwijs wordt vereischt het bezit van :

a. een akte van bekwaamheid ;

b. een bewijs van goed zedelijk gedrag, afgegeven volgens het bepaalde in het eerste lid van artikel 45 ;
c. een **verklaring,** dat deze stukken op Curaçao door den Inspecteur van het Onderwijs, op de eilanden buiten Curaçao door den Gezaghebber, zijn gezien en in orde bevonden.

2. Omtrent de afgifte van **de verklaring,** vermeld onder *c* van het vorige lid, wordt uiterlijk binnen twee weken, te rekenen van den dag, waarop de aanvrage daartoe geschied is, door den Inspecteur van het Onderwijs of door den Gezaghebber beslist.

3. Van deze beslissing wordt beroep op den Gouverneur toegelaten.

4. De Gezaghebbers geven kennis van de afgifte der **verklaringen,** vermeld onder *c* van het eerste lid, aan den Inspecteur van het Onderwijs, die daarvan en van de door hem uitgereikte **verklaringen** in een register aanteekening houdt.

5. Het bewijs, bedoeld onder *b*, en de **verklaring** onder *c* van het eerste lid, zijn vrij van zegelrecht.

(68.) Artikel 59.

1. Tenzij er een hoofd bepaald is aangewezen, wordt de onderwijzer, die de lessen der school regelt, geacht aan haar hoofd te staan.

2. Het hoofd eener bijzondere school moet zijn zes en twintigste levensjaar zijn ingetreden en, wat bevoegdheid betreft, voldoen aan de eischen in artikel **51** voor de openbare scholen gesteld.

3. De Gouverneur kan, den Inspecteur van het Onderwijs gehoord, van het vereischte in het vorige lid geheel of gedeeltelijk vrijstelling verleenen, doch hoogstens voor zes maanden.

(69.) Artikel 60.

1. De Gouverneur kan, den Inspecteur van het Onderwijs gehoord, aan een vreemdeling, die niet in het bezit is van een akte van bekwaamheid als onderwijzer of als hoofdonderwijzer, doch voor de examen-commissie, bedoeld in artikel **102** dezer verordening, een voldoend examen in een of meer der vreemde talen : Spaansch, Engelsch, Fransch of Hoogduitsch heeft afgelegd, vergunning verleenen, een bijzondere school te openen, waarin uitsluitend onderwijs zal mogen gegeven worden in de taal of de talen, waarin hij, aan wien deze vergunning verleend is, en zij, die op zijn school werkzaam zijn, geëxamineerd zijn.

2. Gelijke vergunning, als waarvan in het eerste lid sprake is, kan verleend worden aan hem, die een akte voor een of meer der in dat lid genoemde vreemde talen heeft verworven volgens en krachtens de verordening van 5 Juli/17 October 1884 (P. B. Nº 18) of die van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5).

3. Op de scholen, geopend door de personen, in de vorige leden bedoeld, worden uitsluitend kinderen van vreemde nationaliteit toegelaten.

4. **Hij, die in strijd handelt met het bepaalde bij dit artikel, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste 250 gulden, terwijl de vergunning door den Gouverneur wordt ingetrokken.**

5. **De feiten, bij dit artikel strafbaar gesteld, worden als overtredingen beschouwd.**

(70.) Artikel 61.

Uiterlijk 14 dagen **vóór** het openen van een bijzondere school moet door het hoofd schriftelijk daarvan kennis gegeven worden aan den Inspecteur van het Onderwijs en aan de Commissie van Onderwijs op het eiland, waar de school gevestigd is, met opgave van :
a. het bestuur der school ;
b. de onderwijzers, aan de school **te verbinden ;**
c. de bevoegdheden dier onderwijzers ;
d. den onderwijzer, die als hoofd aangewezen is, of de lessen regelt ;

e. **de kweekelingen, die tot de school zullen worden toegelaten;**
f. de vakken, waarin onderwijs **zal worden** gegeven; **en door welken onderwijzer;**
g. de schooltijden;
en zulks op straffe, als bij artikel **13** bepaald.

(71.) Artikel 62.

Ten spoedigste wordt aan den Inspecteur van het Onderwijs en aan de Commissie van Onderwijs, op het eiland, waar de school gevestigd is, kennis gegeven van:
a. elk geval van sluiten of heropenen van een bijzondere school;
b. alle veranderingen onder de onderwijzers **en kweekelingen.**

b. Van de ondersteuning van bijzondere scholen.

(72.) Artikel 63.

Uit de koloniale kas wordt voor elk dienstjaar aan de besturen van bijzondere scholen voor gewoon en uitgebreid lager onderwijs **ondersteuning** verleend volgens de hierna te melden regelen en maatstaf, mits:
a. de school staat onder het bestuur van een instelling of vereeniging, die rechtspersoonlijkheid bezit en **die** instelling of vereeniging geldelijk onafhankelijk is van de aan de school verbonden leerkrachten;
b. het leerplan aan den Inspecteur van het Onderwijs wordt medegedeeld en voldoet aan de **eischen** in artikel **65** gesteld;
c. het onderwijs, **in overeenstemming met het bepaalde in artikel 14 en 64, gegeven wordt** volgens een aan den Inspecteur van het Onderwijs medegedeelden rooster van lesuren, waarvan een door dezen voor gezien geteekend afschrift in een der schoolvertrekken op een zichtbare plaats wordt opgehangen, en waarop tevens de feestdagen en vacantietijden zijn vermeld, alsmede aan wien het onderwijs in elke klasse is opgedragen;
d. het aantal onderwijzers voldoet aan de **eischen,** gesteld in artikel **67;**
e. voldaan wordt aan de volgens of krachtens eenige verordening, zoowel in het belang van de gezondheid als van het onderwijs vastgestelde regelen omtrent den bouw en de inrichting der lokalen, waarin het onderwijs gegeven wordt, alsmede omtrent het aantal kinderen, dat daarin mag worden toegelaten;
f. **door het bestuur der school schoolgeld wordt geheven met een minimum, dat niet beneden de schoolgeldregeling van de openbare school derzelfde soort mag gaan;**
g. nauwkeurig aanteekening van het schoolbezoek wordt gehouden.

(73.) Artikel 64.

1. Het onderwijs op een school voor gewoon lager onderwijs moet, **behoudens het bepaalde in het derde lid van dit artikel,** voldoen aan het bepaalde in artikel **5** en in het tweede lid van artikel **29;** het moet gedurende tenminste achttien uren per week worden gegeven, waarvan ten hoogste twee uren in het vak, vermeld in artikel 4 onder *k*, **tenzij, wat dit laatste vak betreft, blijke, dat de schoolgaande kinderen daarin elders voldoende onderwijs ontvangen.**
2. Het onderwijs op een school voor uitgebreid lager onderwijs moet, **behoudens het bepaalde in het volgende lid,** voldoen aan het bepaalde in artikel **7.**
3. **Het vak, in artikel 4 vermeld onder i, is alleen verplicht voor scholen, die uitsluitend door jongens bezocht worden. Van deze verplichting kan de Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, voor ten hoogste vijf jaren vrijstelling verleenen.**

(73.) Artikel 65.

1. Het leerplan, bedoeld in artikel **63,** onder *b*, geeft den omvang van het onderwijs aan en de verdeeling van de leerstof over de **leerjaren en de** klassen.
2. Het leerplan moet voorts **voor elke school** het aantal uren aanwijzen, dat **wekelijks** besteed zal worden aan elk vak afzonderlijk, alsmede het aantal leerjaren voor elk vak **en de verdeeling der leerstof over de verschillende leerjaren,** zoodat een voldoend en regelmatig voortschrijdend onderwijs in de leervakken wordt verkregen, **een en ander ter beoordeeling van den Inspecteur van het Onderwijs.**
3. **Bij de beoordeeling van het leerplan komt de richting van het onderwijs niet in aanmerking.**
4. **Bij verschil van gevoelen omtrent het voldoen van het leerplan aan de wettelijke vereischten is beroep op den Gouverneur toegelaten.**

(74.) Artikel 66.

1. Indien door den Inspecteur van het Onderwijs op een bijzondere school afwijking van den rooster van lesuren of van het leerplan wordt vastgesteld, kan daarin aanleiding worden gevonden tot geheele of gedeeltelijke inhouding voor die school van de **ondersteuning,** bedoeld in de artikelen **70 en 72, derde lid.**
2. Afwijking van den rooster van lesuren, ook wat betreft de vacantietijden, kan plaats hebben met toestemming van het schoolbestuur en, wat Curaçao betreft, den Inspecteur van het Onderwijs, wat de overige eilanden betreft, den Gezaghebber.

(75.) Artikel 67.

1. Het aantal onderwijzers, dat aan een school, die aanspraak maakt op **ondersteuning** uit de koloniale kas, tenminste verbonden moet zijn, bedraagt :
a. een onderwijzer, hoofd der school, die voldoet aan het bepaalde in de artikelen **50 en 51 ;**
b. wat de scholen voor uitgebreid lager onderwijs betreft, behalve het hoofd der school, één onderwijzer, zoolang het aantal schoolgaande kinderen niet meer dan vijftig bedraagt, **en voor elk dertigtal schoolgaande kinderen boven de vijftig, één onderwijzer meer ;**
c. wat de scholen voor gewoon lager onderwijs **betreft,** behalve het hoofd der school, **zooveel onderwijzers, als ingevolge het bepaalde in het eerste en tweede lid van artikel 54 aan een openbare school voor gewoon lager onderwijs vereischt worden.**
2. **Onder de onderwijzers, in het vorige lid bedoeld, worden vakonderwijzers niet medegerekend.**
3. **Bij het bepalen van het aantal verplichte leerkrachten worden het vijfde, zesde en zevende lid van artikel 54 toegepast.**
4. **Het bepaalde van het tweede lid van artikel 52 en van het derde lid van artikel 54 is van toepassing op de scholen, waarvoor ondersteuning uit de koloniale kas wordt verleend.**
5. Voor een school voor uitgebreid lager onderwijs wordt hoogstens ondersteuning verleend voor één onderwijzer per **leerjaar. Voor de meerdere onderwijzers en voor vakonderwijzers wordt geen ondersteuning verleend.**
6. **Voor een school voor gewoon lager onderwijs wordt ondersteuning verleend voor het aantal onderwijzers, dat er ingevolge het bepaalde in het eerste lid, onder c, van dit artikel wordt vereischt.**
7. **Indien het aantal leerkrachten aan een school voor gewoon lager onderwijs in het stadsdistrict van een der eilanden grooter is dan het aantal, dat ingevolge het bepaalde in het eerste lid, onder c, van dit artikel wordt vereischt, wordt, wanneer er meer dan veertig leerlingen zijn, ondersteuning voor één onderwijzer meer verleend.**

8. **Onder de onderwijzers, bedoeld in het eerste, vijfde, zesde en zevende lid worden zij, die hun zes en zestigste levensjaar zijn ingegaan, niet medegerekend, zullende hij, die in den loop van een schooljaar die leeftijdsgrens bereikt, voor dat schooljaar zoowel als leerkracht als voor ondersteuning in aanmerking komen.**

(76.) Artikel 68.

1. De **ondersteuning,** bedoeld in artikel **63,** wordt niet verleend voor **een school:**

a. waarvan het aantal leerlingen boven zes jaar, dat als werkelijk schoolgaande bekend staat, berekend naar den maatstaf van **het vijfde en zesde lid van artikel 54,** minder dan veertig bedraagt;

b. waarvan de opbrengst der schoolgelden een inkomst oplevert van gemiddeld f 60,— of meer per jaar **en per leerling;**

c. wanneer blijkt, dat zij gehouden wordt als winstgevend bedrijf, **of doorgaans winst oplevert;**

d. wanneer bij vacature onder de leerkrachten tusschen het ontstaan daarvan en de aanvaarding zijner betrekking door den benoemde een langere tijd verloopt dan van zes maanden, **behoudens het bepaalde in het voorlaatste lid van dit artikel.**

2. **Het bepaalde onder a van het vorige lid is niet van toepassing ten aanzien van een school, waarvan nog niet alle leerjaren, over welke volgens het leerplan de leerstof verdeeld is, in werking zijn.**

3. **Wanneer een schoolbestuur niet heeft voldaan aan de voorwaarde, vermeld in het eerste lid onder d, en het daarvan op den dag, dat de vacature had behooren te zijn vervuld, den Inspecteur van het Onderwijs in kennis gesteld heeft, kan van die voorwaarde door den Gouverneur ontheffing worden verleend, indien het vóór het eind van het dienstjaar een daartoe strekkend verzoek aan den Gouverneur indient en den Gouverneur blijkt, dat het niet bij machte is geweest, de vacature binnen den gestelden termijn te doen vervullen.**

(77.)

4. Het schoolbestuur is gehouden den Gouverneur en den Inspecteur van het Onderwijs alle inlichtingen te verschaffen, die tot het richtig beoordeelen van de aanspraak noodig zijn.

(77.) Artikel 69.

1. Jaarlijks in de maand Januari zendt het bestuur, dat op **ondersteuning** uit de koloniale kas over het voorafgaande dienstjaar of een gedeelte ervan aanspraak maakt, zijn daartoe strekkende aanvraag aan den Gouverneur in.

2. De Gouverneur beslist vóór 1 April op deze aanvraag en stelt het bedrag der **ondersteuning** bij beschikking vast.

(78.) Artikel 70. (**nieuw**)

1. De ondersteuning, ingevolge artikel 63 dezer verordening aan de besturen van bijzondere scholen toe te kennen, wordt bepaald als volgt: voor den onderwijzer in het bezit van de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98 onder *a*, *b* of *c*, die volgens het bepaalde in artikel 67 daarvoor in aanmerking komt, de laagste bezoldiging, die voor een onderwijzer in het bezit van dezelfde akte van bekwaamheid, werkzaam aan een openbare school, bij verordening of besluit wordt vastgesteld.

2. Voor de onderwijzers, die ingevolge het bepaalde in artikel 67 dezer verordening voor ondersteuning uit de koloniale kas in aanmerking komen, wordt de ondersteuning, krachtens het eerste lid, verhoogd:

a. wegens het bezit of het verkrijgen van een akte van bekwaamheid, tot het geven van middelbaar onderwijs in:
de Nederlandsche taal en letterkunde,
de Spaansche taal,
de Engelsche taal,

de Fransche taal,
de Hoogduitsche taal,
de Wiskunde of
het Boekhouden en Handelsrekenen
met f 100,— per jaar ;

b. wegens het bezit of het verkrijgen van een akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98, onder *d*, met f 50,— per jaar.

3. Voor de onderwijzers, die ingevolge het bepaalde in artikel 67 dezer verordening voor ondersteuning uit de koloniale kas in aanmerking komen, wordt de ondersteuning krachtens het eerste en tweede lid verhoogd :

a. met f 100,— voor elk der in het tweede lid onder *a* genoemde vakken, wanneer de bezitter der middelbare bevoegdheid aan een school voor uitgebreid lager onderwijs met het geven van onderwijs in dat vak wordt belast ;

b. met f 50,— voor elk der akten van bekwaamheid voor een der vakken, vermeld in artikel 6 onder *l* tot *q*, wanneer de bezitter aan een school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs met het geven van onderwijs in dat vak wordt belast.

4. De verhooging, bedoeld in het tweede lid, gaat in op den eersten der maand, volgende op die, waarin de akte aan den Inspecteur van het Onderwijs zal zijn overgelegd, terwijl de verhooging, bedoeld in het derde lid, ingaat op den eersten van de maand, volgende op die, waarin de Inspecteur van het Onderwijs van het belasten met het onderwijsgeven in kennis is gesteld.

5. Voor de hoofden van scholen wordt de ondersteuning, bedoeld in het eerste lid, per jaar verhoogd :

a. voor den onderwijzer, geplaatst aan het hoofd eener school voor uitgebreid lager onderwijs, met f 250,— ;

b. voor den onderwijzer, geplaatst aan het hoofd eener school voor gewoon lager onderwijs met niet meer dan 150 leerlingen, met f 100,— ;

c. voor den onderwijzer, geplaatst aan het hoofd eener school voor gewoon lager onderwijs met meer dan 150 leerlingen, met f 150,—.

(79.) Artikel 71. (**nieuw**)

1. Voor de ondersteuning voor den onderwijzer, in het bezit der akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98 onder *c*, kan aan een school voor gewoon lager onderwijs in de stadsdistricten der eilanden slechts één onderwijzer, hoofd der school, in aanmerking komen, terwijl aan een school voor uitgebreid lager onderwijs, behalve het hoofd der school, nog één onderwijzer in aanmerking kan komen.

2. Voor meerdere onderwijzers, in het bezit van de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98 onder *c*, wordt slechts de ondersteuning voor den onderwijzer, in het bezit van de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98 onder *b*, uitgekeerd.

3. Geen ondersteuning wordt verleend voor een onderwijzer, die

a. handel drijft of eenige nering of beroep, behalve het geven van onderwijs, uitoefent ;

b. niet-kerkelijke ambten of bedieningen bekleedt of gedoogt, dat te zijnen huize handel of nering gedreven of eenig beroep, behalve het geven van onderwijs, uitgeoefend wordt door de leden van het gezin, tenzij de Gouverneur, den Inspecteur van het Onderwijs gehoord, vrijstelling heeft verleend.

4. Wanneer voor een onderwijzer, die uit de koloniale kas pensioen geniet, aanspraak op ondersteuning wordt gemaakt, dan wordt het door dezen genoten pensioen in mindering gebracht van de te zijnen behoeve, ingevolge artikel 70, toe te kennen ondersteuning.

(80.) Artikel 72. (**nieuw**)

1. Ter tegemoetkoming in de kosten van het stichten, verbouwen of aankoopen van schoollokalen en het aanschaffen van schoolmeubelen, wordt ondersteuning uit de koloniale

kas verleend van zestig ten honderd van de werkelijk gedane, noodzakelijke uitgaven, mits voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 10.

2. Het bedrag dezer ondersteuning wordt jaarlijks door den Gouverneur over het onmiddellijk voorafgaande dienstjaar vastgesteld, gelijktijdig met dat der ondersteuning, bedoeld in artikel 70 dezer verordening.

3. Ter tegemoetkoming in de kosten van het aanschaffen van leermiddelen en het verschaffen van schoolbehoeften aan behoeftige leerlingen van scholen voor gewoon lager onderwijs, wordt per jaar een ondersteuning verleend van f 1,— per werkelijk schoolgaand kind.

4. Gelijktijdig met het vaststellen van het bedrag der ondersteuning, bedoeld in artikel 70 en in het eerste lid van dit artikel, wordt de ondersteuning, bedoeld in het vorige lid, vastgesteld naar het gemiddelde getal kinderen boven zes jaar, dat, ingevolge het derde lid van artikel 67, tot het bepalen van het aantal verplichte leerkrachten heeft gediend.

(81.) Artikel 73.

1. De krachtens **artikel 70, eerste en vijfde lid,** toe te kennen **ondersteuning** wordt verleend met ingang van den eersten der maand, waarin een begin gemaakt wordt met het onderwijs, waarvoor de **ondersteuning** is aangevraagd.

2. Op dezelfde wijze zal de tegemoetkoming in de verschillende kosten, **bedoeld in het derde lid van artikel 72,** verleend worden.

(82.) Artikel 74.

Indien een onderwijzer in den loop van het dienstjaar in dienst wordt gesteld, tengevolge van afgelegd examen aanspraak op hooger **ondersteuning** doet ontstaan, tengevolge van ontslag de school verlaat of overlijdt, wordt de **ondersteuning** berekend naar den maatstaf van artikel 70, in evenredigheid van het aantal volle maanden, dat hij in dat dienstjaar aan de school verbonden is geweest of voor hem aanspraak op de hoogere **ondersteuning** kon worden gemaakt.

(83) Artikel 75. (**nieuw**)

1. De uitkeeringen van de ondersteuningen, bedoeld in het eerste en vijfde lid van artikel 70 en in het derde lid van artikel 72, geschieden aan het einde van elk kwartaal, op den grondslag van de voor het voorafgaande dienstjaar daarvoor verleende ondersteuning.

2. Mogelijke verschillen tusschen dit bedrag en de som, waarop overeenkomstig het tweede lid van artikel 69 aanspraak kan worden gemaakt, worden verrekend, nadat die som zal zijn bepaald.

3. De uitkeering der verhoogingen, bedoeld in het tweede en derde lid van artikel 70, alsmede die der ondersteuning, bedoeld in het eerste lid van artikel 72, geschiedt na de vaststelling van het bedrag over het voorgaande dienstjaar, op 1 April.

(77.) Artikel 76.

Voorschriften tot uitvoering van de artikelen 63 tot 75 worden bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

HOOFDSTUK IV.

Van het voortgezet onderwijs.

(84.) Artikel 77.

1. Voortgezet onderwijs wordt gegeven aan afzonderlijke leergangen.

2. Tot het ontvangen van voortgezet onderwijs zal van gouvernementswege gelegenheid gegeven worden, wanneer zich een voldoend aantal leerlingen daartoe aanmelden.

3. De omvang van het onderwijs wordt naar plaatselijke

behoeften voor elken leergang door den Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs en de Commissie van Onderwijs van het eiland, waar de leergang geopend zal worden, vastgesteld.

(85.) Artikel 78.

De vakken, welke behalve die van gewoon lager onderwijs in aanmerking komen, om in het leerplan van een leergang voor voortgezet onderwijs te worden opgenomen, zijn:
Engelsche, Spaansche, Fransche of Hoogduitsche taal ;
Nederlandsche handelscorrespondentie, benevens die in bovengenoemde talen ;
handelskennis ;
land- en tuinbouwkunde ;
zeevaartkunde ;
hand- en lijnteekenen.

(86.) Artikel 79.

Voor elken leergang zal voorts worden bepaald :
a. aan welke eischen zij, die hem wenschen te volgen, moeten voldoen ;
b. het aantal wekelijksche lesuren ;
c. het minimum aantal leerlingen ;
d. de voor het volgen te betalen vergoeding, waarbij aan on- en minvermogenden vrijstelling of vermindering wordt verleend ;
e. de belooning van den onderwijzer, die met het geven der lessen belast wordt.

(87.) Artikel 80.

Voor zooveel het voortgezet onderwijs vakken omvat, waarvoor wettelijke akten van bekwaamheid verworven kunnen worden, moet dat onderwijs gegeven worden door onderwijzers of vakonderwijzers in het bezit dier akte.

(88.) Artikel 81.

Indien het bestuur van een rechtspersoonlijkheid bezittende instelling of vereeniging leergangen voor voortgezet onderwijs opent, kan aanspraak gemaakt worden op **ondersteuning** uit de koloniale kas, mits :
a. die instelling of vereeniging geldelijk onafhankelijk is van de personen, aan wie het onderwijs aan den leergang is opgedragen ;
b. het leerplan voor elken leergang **vóór het openen daarvan** wordt medegedeeld aan **en goedgekeurd door** den Inspecteur van het Onderwijs, aan wien tevens opgave moet worden gedaan van de uren waarop, en de plaats, waar het onderwijs wordt gegeven ;
c. voldaan wordt aan het bepaalde in artikel **80,** wat betreft de bevoegdheden der onderwijzers ;
d. voor het volgen van den leergang geen **lagere** vergoeding van de leerlingen wordt gevorderd, dan voor leergangen van gouvernementswege wordt geëischt.

(89.) Artikel 82.

1. Het bedrag van de per leergang uit te keeren **ondersteuning** wordt berekend naar het aantal leerlingen en het aantal wekelijksche lesuren en bedraagt ten hoogste een gulden per lesuur.
2. De regeling der **ondersteuning** en de voorschriften, in acht te nemen bij het aanvragen ervan, worden bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

HOOFDSTUK V.

Van het vakonderwijs.

Artikel 83. (**nieuw**)

1. Vakonderwijs wordt gegeven aan vakscholen of afzonderlijke leergangen.

2. Tot het ontvangen van vakonderwijs zal van gouvernementswege gelegenheid gegeven worden, wanneer zich een voldoend aantal leerlingen daartoe aanmelden.

3. De omvang van het onderwijs wordt naar plaatselijke behoeften door den Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, vastgesteld.

Artikel 84. (**nieuw**)

Tot het vakonderwijs wordt gerekend het onderwijs gegeven aan :

ambachtsscholen of -leergangen ;
huishoud- en kookscholen of -leergangen ;
zeevaartscholen of -leergangen ;
land- of tuinbouwscholen of -leergangen ; en
leergangen in stroohoedenvlechten aan scholen voor gewoon lager onderwijs.

Artikel 85. (**nieuw**)

Bij de oprichting van scholen of leergangen als bedoeld in het tweede lid van artikel 83 en in artikel 84 zal worden bepaald :

a. aan welke eischen zij, die het onderwijs wenschen te volgen, moeten voldoen ;
b. het aantal wekelijksche lesuren ;
c. het minimum aantal leerlingen ;
d. de voor het volgen van het onderwijs te betalen vergoeding, waarbij aan on- en minvermogenden vrijstelling of vermindering wordt verleend ;
e. de belooning van den onderwijzer, die met het geven der lessen wordt belast.

Artikel 86. (**nieuw**)

Voor zoover mogelijk zal het vakonderwijs door bevoegden in het Nederlandsch gegeven worden.

Artikel 87. (**nieuw**)

Indien het bestuur van een rechtspersoonlijkheid bezittende instelling of vereeniging vakscholen of -leergangen opent, kan aanspraak gemaakt worden op ondersteuning uit de koloniale kas, mits :

a. die instelling of vereeniging geldelijk onafhankelijk is van de personen, aan wie het onderwijs aan de vakschool of -leergang is opgedragen ;
b. voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 86, te beoordeelen door den Inspecteur van het Onderwijs ;
c. het leerplan en de rooster van lesuren vóór het begin van elk schooljaar of vóór het openen van een leergang aan den Inspecteur van het Onderwijs worden medegedeeld en door dezen goedgekeurd ;
d. wijzigingen in leerplan en rooster van lesuren tijdig door den Inspecteur van het Onderwijs zijn goedgekeurd ;
e. het onderwijs gegeven wordt in lokalen, die voldoen aan de eischen ingevolge de artikelen 10 en 11 te stellen ;
f. voor het volgen van het onderwijs geen lagere vergoeding van de leerlingen wordt gevorderd dan voor gelijksoortige scholen of leergangen van gouvernementswege wordt geëischt ;
g. het minimum aantal leerlingen niet geringer zij dan ingevolge artikel 85 bepaald is.

Artikel 88. (**nieuw**)

1. Het bedrag van de ondersteuning, bedoeld in het vorige artikel, zal niet meer bedragen dan zeventig ten honderd van de netto-kosten.

2. Onder netto-kosten worden verstaan, de kosten, bedoeld in het navolgende lid, verminderd met de ontvangsten wegens contributiën en bijdragen van particulieren en vereenigingen, opbrengst van werkstukken, schoolgelden en buitengewone inkomsten.

3. Tot de kosten van een school of leergang voor vakonderwijs, die voor ondersteuning uit de koloniale kas in aanmerking wenscht te komen, worden gerekend :
a. de bezoldigingen van het personeel ;
b. de rente en aflossing van voor de stichting of de uitbreiding van de scholen aangegane geldleeningen ;
c. de kosten van het huren van schoollokalen ;
d. de kosten van schoonmaak en onderhoud der schoolgebouwen, zoomede die van water- en krachtverbruik ;
e. de kosten van aanschaffing en onderhoud van schoolmeubelen, werktuigen, leer- en hulpmiddelen voor het onderwijs ;
f. de kosten van aanschaffing van materialen en grondstoffen;
g. de kosten van tentoonstellingen van door de leerlingen gemaakte werkstukken.

4. Jaarlijks vóór 1 Mei stelt de Gouverneur het bedrag der ondersteuning vast, nadat vóór 1 April de rekening en verantwoording over het onmiddellijk voorafgaande kalenderjaar en vóór 1 December de begrooting van inkomsten en uitgaven voor het volgende kalenderjaar aan de goedkeuring van den Gouverneur is onderworpen.

Artikel 89. (**nieuw**)

De nadere regeling der ondersteuning, de voorschriften, in acht te nemen bij het aanvragen daarvan, alsmede de voorschriften ter uitvoering van artikel 85 en 87, worden bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

HOOFDSTUK VI.

Van de bevoegdheid tot het geven van onderwijs en de opleiding van onderwijzers.

§ 1. *Van de bevoegdheid tot het geven van onderwijs.*

(90.) Artikel 90.

1. De bevoegdheid tot het geven van onderwijs wordt verkregen door :
a. het met goed gevolg afleggen van de in deze verordening omschreven examens voor akten van bekwaamheid ;
b. het bezit van krachtens de verordeningen van 12 Maart / 11 Juli 1873 (P. B. Nº 9), 5 Juli / 17 October 1884 (P. B. Nº 16) en 6 October 1906 / 11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5) in *Curaçao* verworven akten ;
c. het bezit van in *Nederland* verworven akten van bekwaamheid ;
d. het bezit van in *Nederlandsch-Indië* of *Suriname* verkregen akten van bekwaamheid, voor zoover die ingevolge de wet van 24 Juni 1916 (Staatsblad Nº 300) met de overeenkomstige akten, die in *Nederland* worden uitgereikt, gelijkgesteld zijn ;
e. het bezit van de akte van bekwaamheid voor huis- en schoolonderwijs in :
1e. de beginselen der Fransche taal ;
2e. die der Hoogduitsche taal ;
3e. die der Engelsche taal ;
4e. die der wiskunde ;
5e. die der landbouwkunde ;
6e. die der gymnastiek ;
7e. het handteekenen ;
8e. de handwerken voor meisjes,
in Suriname verkregen na het afleggen van een examen volgens door den Gouverneur van Suriname daarvoor vastgestelde programma's, mits de bezitter tevens in het bezit is van een akte van bekwaamheid, die gelijkgesteld is met die van onderwijzer.

2. Hij, die de in het eerste lid onder *a* genoemde examens wenscht af te leggen, moet zijn negentiende levensjaar zijn ingetreden.

(13.) Artikel 91.

1. Niemand mag onderwijs geven, die niet in het bezit is van :

a. de bij deze verordening gevorderde bewijzen van bekwaamheid ;

b. een bewijs van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het daartoe bevoegd gezag der plaats of der plaatsen, waar hij gedurende de laatste twee jaren heeft gewoond.

2. **Het bewijs, bedoeld onder 1b, moet, indien het in het buitenland is afgegeven, door een Nederlandschen Consul gelegaliseerd zijn.**

3. Vreemdelingen, die geen ingezetenen van de Kolonie zijn, behoeven bovendien de vergunning van den Gouverneur.

4. De Gouverneur is bevoegd in bijzondere gevallen, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, vrijstelling te verleenen van het bepaalde in het eerste lid onder *a*.

(14.) Artikel 92.

Het bepaalde in het vorige artikel is niet van toepassing op hen, die uitsluitend aan kinderen van één huisgezin, onderwijs geven.

(15.) Artikel 93.

Het bepaalde in het eerste lid van artikel 91 onder *a*, is niet van toepassing op :

a. hen, die van het geven van onderwijs geen beroep maken, zich zonder geldelijke belooning daartoe bereid verklaren en van den Gouverneur vergunning hebben verkregen tot het geven van onderwijs ;

b. **hen, die voor het vak of de vakken, waarin zij onderwijs geven, bevoegd zijn krachtens de wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad No. 50), de wet van 25 April 1879 (Staatsblad No. 87), de artikelen 6 en 8 der wet van 8 December 1889 (Staatsblad No. 175), de wet van 18 Augustus 1910 (Staatsblad No. 260) en artikel XIV der wet van 24 Juni 1916 (Staatsblad No. 297);**

c. kweekelingen als bedoeld in artikel **94 ;**

d. hen, die aan een leergang voor voortgezet **of vakonderwijs of aan een vakschool** belast worden met het onderwijs in een vak, waarvoor geen wettelijke akte van bekwaamheid verworven kan worden.

(16.) Artikel 94.

1. Jongelieden **kunnen in de scholen voor lager onderwijs, in de voorbereidende klassen dier scholen of in de bewaarscholen** als kweekeling worden toegelaten, mits zij **aan den Inspecteur van het Onderwijs overleggen :**

(17.)

a. **een geboorte-akte, waaruit blijkt, dat** zij hun **zestiende** levensjaar zijn ingetreden en hun **drie en twintigste** nog niet volbracht hebben ;

b. een bewijs van goed zedelijk gedrag, **afgegeven als bepaald in het eerste lid van artikel 45 onder a, b, en c.**

(17.)

2. **De toelating der jongelieden, in het vorige lid vermeld, geschiedt voor openbare scholen door het hoofd der school, voor bijzondere scholen door het bestuur of den eigenaar der school.**

(16.)

3. **De kweekelingen, bedoeld in het eerste lid, mogen** tot geen werkzaamheden in de school, **in de voorbereidende klasse of in de bewaarschool** gebezigd worden, dan die, welke zij onder het toezicht en de leiding van een in hetzelfde lokaal aanwezigen bevoegde, verrichten.

4. In bijzondere gevallen kan door den Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, van het bepaalde in het 1e. lid, onder *a*, vrijstelling worden verleend.

(18.) Artikel 95.

1. Ieder, die in zijn school of bewaarschool kweekelingen

toelaat, in strijd **met het eerste lid van artikel 94,** wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

2. **Het hoofd der school of bewaarschool, dat een kweekeling werkzaamheden laat verrichten in strijd met het derde lid van artikel 94, wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste vijftig gulden.**

3. **Deze feiten worden als overtredingen beschouwd.**

4. **Bij tweede overtreding of volgende herhalingen, gepleegd telkens binnen twee jaar, nadat de laatste veroordeeling wegens eerste en volgende herhalingen, onherroepelijk geworden is, wordt hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden opgelegd.**

(20.) Artikel 96.

1. De onderwijzer, die bij het geven van onderwijs leeringen verspreidt, strijdig met de goede zeden, of aansporende tot ongehoorzaamheid aan de wettelijke regelingen van het Rijk of van de Kolonie, kan door den Gouverneur, **op voordracht van den Inspecteur van het Onderwijs,** bij beschikking worden verklaard, zijn bevoegdheid tot het geven van onderwijs te hebben verloren.

2. Deze bepaling is ook **van toepassing** op den onderwijzer, die zich aan een ergerlijk levensgedrag schuldig maakt.

3. De bevoegdheid tot het geven van onderwijs kan in de gevallen, in de vorige leden genoemd, door den Gouverneur worden teruggegeven.

(21.) Artikel 97.

1. **Onverminderd het bepaalde in de artikelen 40, 47 en 96** vervalt de bevoegdheid tot het geven van onderwijs **voor hem, die bij eindvonnis is veroordeeld tot een der straffen, omschreven in artikel 32, 4° en 5°, van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao.**

2. Hij, die de bevoegdheid tot het geven van onderwijs volgens het voorgaande lid verloren heeft, kan haar niet terugverkrijgen.

(91.) Artikel 98.

De in de kolonie Curaçao te verwerven akten van bekwaamheid zijn :

a. die als hulponderwijzer of hulponderwijzeres ;
b. die als onderwijzer of onderwijzeres ;
c. die als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres ;
d. die tot het geven van huis- en schoolonderwijs in een der vakken, vermeld in artikel **4,** onder *i* en *k* en in artikel **6,** onder *l* – *q* en *s* – *u*.

(92.) Artikel 99.

Het bezit van de akte van bekwaamheid als hulponderwijzer of hulponderwijzeres verleent de bevoegdheid tot het geven van :

a. **schoolonderwijs** in de vakken, vermeld in artikel 4, onder *a* – *h*, **in de laagste twee leerjaren van een school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs in de stadsdistricten der eilanden, in de laagste drie leerjaren van een school voor gewoon lager onderwijs in de buitendistricten ;**
b. huisonderwijs in de vakken, vermeld in artikel 4 onder *a* – *h* ;
c. **onderwijs in een afzonderlijke bewaarschool of in de voorbereidende klassen eener school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs.**

(93.) Artikel 100.

Het bezit van de akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres verleent de bevoegdheid tot het geven van huis- en schoolonderwijs in de vakken vermeld in artikel 4 onder *a* tot *h* en in het vak, vermeld in artikel 6 onder *r*, voor zoo-

ver dit de geschiedenis der Kolonie en van Nederland betreft, benevens om aan het hoofd eener school voor gewoon lager onderwijs te staan.

(94.) Artikel 101.

Het bezit van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres verleent de bevoegdheden, verbonden aan de akte in het vorige artikel vermeld, voor vak *r* van artikel 6 evenwel in zijn geheelen omvang, alsmede om aan het hoofd eener school voor uitgebreid lager onderwijs te staan.

(95.) Artikel 102.

1. De Commissie, belast met het afnemen der examens, bedoeld in de artikelen 60, 90, 147 en 148, wordt jaarlijks door den Gouverneur benoemd.
2. De examencommissie kan zich door deskundigen laten bijstaan.
3. De Inspecteur van het Onderwijs treedt als voorzitter dezer examencommissie op.
4. **Het mondeling gedeelte van het examen wordt, met uitzondering van het onderzoek naar de practische geschiktheid, bedoeld in het tweede lid van artikel 103, in het openbaar gehouden.**
5. Alles, wat verder op de examens betrekking heeft, wordt bij besluit van den Gouverneur geregeld, zooveel mogelijk overeenkomstig de in Nederland daaromtrent bestaande bepalingen.

Artikel 103. (**nieuw**)

1. Het examen ter verkrijging van een akte van bekwaamheid als hulponderwijzer of hulponderwijzeres omvat :
a. lezen en schrijven ;
b. vaardigheid om zich voldoende mondeling en schriftelijk in het Nederlandsch (Engelsch) uit te drukken ;
c. vertellen ;
d. zingen ;
e. teekenen ;
f. spelen ;
g. handenarbeid ;
h. kennis der natuur ;
i. rekenen ;
j. gezondheidsleer en verbandleer ;
k. de methode van opvoeding en onderwijs voor jeugdige kinderen.
2. Voor de vakken, vertellen, zingen, spelen en handenarbeid omvat het examen een onderzoek naar de practische geschiktheid tot lesgeven.
3. Naar verkiezing kan het examen in het Nederlandsch of in het Engelsch worden afgelegd, waarbij de candidaat blijken moet geven, de tweede taal voldoende machtig te zijn, overeenkomstig het eerste lid onder *b*.
4. Een akte van bekwaamheid als hulponderwijzer of hulponderwijzeres wordt kosteloos uitgereikt aan ieder, die een voldoend examen heeft afgelegd en die een bewijs van tweejarige werkzaamheid in een school, bewaarschool of voorbereidende klasse heeft overgelegd, afgegeven door het hoofd of de hoofden der scholen, waaraan de candidaat werkzaam is geweest.
5. Op de akte wordt aangeteekend, of het examen in het Nederlandsch of het Engelsch is afgelegd.
6. Het bewijs, bedoeld in het vierde lid, is vrij van zegelrecht.

Artikel 104. (**nieuw**)

Voor de toepassing van deze verordening worden met de akten van bekwaamheid, bedoeld in het vorige artikel, gelijkgesteld de akten, die in Nederland bevoegdheid verleenen tot het geven van voorbereidend onderwijs.

(97.) Artikel 105.

1. Het examen ter verkrijging van een akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres omvat :
a. lezen en schrijven ;
b. de kennis der zinsontleding, der spelregels en der eerste gronden der Nederlandsche taal ;
c. vaardigheid om zich zoowel mondeling als schriftelijk juist en gemakkelijk uit te drukken ;
d. de eerste oefeningen van het handteekenen ;
e. het rekenen, zoowel met geheele getallen als met gewone en tiendeelige breuken, en kennis van de leer der evenredigheden en van het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten ;
f. de beginselen der aardrijkskunde, inzonderheid van de kolonie Curaçao, van Nederland en zijn overzeesche bezittingen, van Amerika en Europa ;
g. de grondtrekken van de geschiedenis van Nederland en Curaçao ;
h. de beginselen van de kennis der natuur ;
i. de theorie en de practijk van het zingen ;
k. de beginselen van onderwijs en opvoeding.

2. Een akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres wordt kosteloos uitgereikt aan ieder, die aan het voormelde examen heeft voldaan **en een bewijs van minstens éénjarige werkzaamheid, aan het examen voorafgaande, aan een school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs heeft overgelegd, welk bewijs moet zijn afgegeven door het hoofd of de hoofden der scholen, waaraan de candidaat werkzaam is geweest.**

3. **Het bewijs, bedoeld in het vorige lid, is vrij van zegelrecht.**

(98.) Artikel 106.

Voor de toepassing van deze verordening worden met de akte van bekwaamheid, bedoeld in het vorige artikel, gelijkgesteld :
a. de akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres, bedoeld in artikel 77 onder *a* der wet van 17 Augustus 1878 (Staatsblad Nº 127), regelende het lager onderwijs in Nederland ;
b. de akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres, bedoeld in artikel 32 onder *a* der ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 10 September 1894 (N. I. Staatsblad Nº 192), verkregen na het afleggen van een examen volgens het programma, vastgesteld bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 10 September 1894 (N. I. Staatsblad Nº 194) ;
c. de akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres van den derden of tweeden rang, bedoeld in de vierde afdeeling van de Surinaamsche verordening van 8 December 1876 (gewijzigde tekst in Gouvernementsblad 1906 Nº 1), verkregen na het afleggen van een examen volgens door den Gouverneur van Suriname vastgestelde programma's ;
d. de akte van bekwaamheid als onderwijzer derde klasse, als onderwijzeres of hulponderwijzeres, bedoeld in Hoofdstuk III der verordening van 5 Juli/17 October 1884 (P. B. Nº 16), verkregen na het afleggen van een examen volgens de programma's, vastgesteld bij besluit van 8/12 December 1884 (P. B. Nº 20) ;
e. de akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres derde klasse, bedoeld in Hoofdstuk III der verordening van 6 October 1906 / 11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5), verkregen na het afleggen van een examen volgens het programma, vastgesteld bij Afdeeling IV van het besluit van 26 / 28 Augustus 1907 (P. B. Nº 26).

(99.) Artikel 107.

1. Ter verkrijging van een akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres wordt gevorderd :
a. de akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres;
b. het bewijs van tenminste tweejarige werkzaamheid als on-

derwijzer aan een of meer openbare of bijzondere scholen, zoowel in Curaçao als in Nederland, of een der koloniën en bezittingen van het Rijk, afgegeven door het hoofd of de hoofden dier scholen, of het bewijs, bedoeld in artikel 82, eerste lid onder *b*, der wet van 17 Augustus 1878 (Staatsblad Nº 127), regelende het lager onderwijs in Nederland ;

c. het afleggen van een examen, omvattend :
1. lezen en schrijven ;
2. kennis van de Nederlandsche taal en de voornaamste voortbrengselen harer letterkunde ;
3. vaardigheid zich mondeling en schriftelijk juist en gemakkelijk uit te drukken ;
4. rekenen ;
5. geschiedenis ;
6. aardrijkskunde ;
7. kennis der natuur ;
8. handteekenen ;
9. kennis van de theorie en de practijk van onderwijs- en opvoedkunde.

2. Aan ieder, die aan bovenvermelde eischen voldoet, wordt kosteloos een akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres uitgereikt.

3. De bewijzen, bedoeld in het eerste lid, onder *b*, zijn vrijgesteld van zegelrecht.

(100.) Artikel 108.

Voor de toepassing van deze verordening worden met de akte van bekwaamheid, bedoeld in het vorige artikel, gelijkgesteld :

a. de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres, bedoeld in artikel 77 onder *b* der wet van 17 Augustus 1878 (Staatsblad Nº 127) ;

b. de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres, bedoeld in artikel 32 onder *b* der ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 10 September 1894 (N. I. Staatsblad Nº 192), verkregen na het afleggen van een examen volgens het programma, vastgesteld bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 10 September 1894 (N. I. Staatsblad Nº 194) ;

c. de akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres van den eersten rang, bedoeld in de vierde afdeeling van de Surinaamsche verordening van 8 December 1876 (gewijzigde tekst in Gouvernementsblad 1906 Nº 1), verkregen na het afleggen van een examen volgens door den Gouverneur van Suriname vastgesteld programma ;

d. **de akten van bekwaamheid, die tengevolge van wettelijke regelingen in Nederland, Nederlandsch-Indië of Suriname de onder a, b en c genoemde akten zullen vervangen.**

(101.) Artikel 109.

1. Ter verkrijging van een akte van bekwaamheid voor huis- en schoolonderwijs in een der vakken, vermeld in artikel 6 onder *l*, *m*, *n*, *o*, *p*, *q*, *s* en *t*, wordt vereischt :

a. het bezit van een der akten van bekwaamheid als onderwijzer(es) of hulponderwijzer(es) ;

b. het afleggen van een examen voor de Commissie, bedoeld in artikel 102.

2. Aan ieder, die een voldoend examen heeft afgelegd, wordt kosteloos een akte van bekwaamheid uitgereikt.

(102.) Artikel 110.

1. Ter verkrijging van een akte van bekwaamheid voor huis- en schoolonderwijs in een der vakken, vermeld in artikel 4, onder *i* en *k* en in artikel 6 onder *u*, wordt vereischt :

a. het afleggen van een examen voor de Commissie, bedoeld in artikel 102 ;

b. voldoende geschiktheid om het vak practisch te onderwijzen.

2. **Aan candidaten der Bovenwindsche eilanden wordt**

toegestaan de examens, bedoeld in het eerste lid, in het Engelsch af te leggen.

3. Aan ieder, die een voldoend examen heeft afgelegd en blijken geeft, het vak te kunnen onderwijzen, wordt kosteloos een akte van bekwaamheid uitgereikt, **waarop zal worden aangeteekend in welke taal het examen is afgelegd.**

(104.) Artikel 111.

1. Voor de toepassing dezer verordening worden met de akten van bekwaamheid, bedoeld in de artikelen 109 en 110 dezer verordening, gelijkgesteld de gelijknamige in Curaçao, Nederland, Nederlandsch-Indië en Suriname verkregen akten, die voldoen aan het bepaalde van het eerste lid van artikel 90.

2. Met de akte van bekwaamheid in handelskennis wordt gelijkgesteld de akte voor boekhouden, verkregen na het afleggen van een examen in de kolonie Curaçao, volgens het programma, vastgesteld in artikel 4 van Afdeeling IV van het besluit van 26/28 Augustus 1907 (P. B. Nº 26).

3. Met de akte van bekwaamheid **in lichamelijke oefening worden** gelijkgesteld de akten van bekwaamheid **of aanteekeningen, in Nederland verkregen, welke bevoegdheid geven voor het onderwijs in de gymnastiek of de vrije- en ordeoefeningen der gymnastiek, alsmede de getuigschriften als leider of leidster van lichaamsoefeningen, ingesteld bij Koninklijk Besluit van 22 Augustus 1913, No. 51 en 25 Juli 1916, No. 44.**

4. **De akte als hulponderwijzeres, bedoeld in artikel 30 der verordening van 5 Juli / 17 October 1884 (P. B. No. 16), behaald vóór de inwerkingtreding van de verordening van 13 Januari / 15 Maart 1904 (P. B. No. 7), volgens het bepaalde in het besluit van 8 / 12 December 1884 (P. B. No. 20), geeft bevoegdheid tot het geven van onderwijs in nuttige handwerken.**

(105.) Artikel 112.

De programma's voor de verschillende examens worden bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

§ 2. Van de opleiding van onderwijzers.

(22.) Artikel 113.

1. De Gouverneur kan, den Inspecteur van het Onderwijs gehoord, **leergangen openen ter opleiding voor de examens voor de akten van bekwaamheid, bedoeld onder a, b en c van artikel 98.**

2. **Zoo noodig kunnen ook leergangen geopend worden ter opleiding voor het examen, voor een der akten, bedoeld onder d van artikel 98.**

3. **De leergangen, bedoeld in het eerste lid, worden op Curaçao, die in het tweede lid kunnen ook op een der eilanden buiten Curaçao worden gegeven.**

4. Aan kweekelingen **en onderwijzers** van een der eilanden buiten Curaçao, kan op bij besluit te regelen voorwaarden, gelegenheid gegeven worden, **een leergang op Curaçao** met ondersteuning uit de koloniale kas, te volgen.

5. **Op gelijke wijze kunnen onderwijzers ondersteuning genieten tot het volgen van een leergang, bedoeld in het tweede lid, op een der eilanden buiten Curaçao.**

6. **In bepaalde gevallen kan voor het volgen van leergangen lesgeld worden geheven.**

7. **Alles, wat op de leergangen betrekking heeft,** wordt bij besluit van den Gouverneur geregeld.

(23.) Artikel 114.

1. Uit de koloniale kas kan in bepaalde gevallen en onder bij besluit van den Gouverneur te regelen voorwaarden, steun verleend worden aan jongelieden, die zich in het moederland voor het onderwijs in de Kolonie wenschen te bekwamen.

2. **Bij het verleenen van steun genieten jongelieden uit de Kolonie de voorkeur.**

3. **Zoo noodig zullen ook jongelieden in Nederland in aanmerking kunnen komen om met steun voor het onderwijs in de Kolonie te worden opgeleid.**

HOOFDSTUK VII.

Van het toezicht op het onderwijs.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

(111.) Artikel 115. (**nieuw**)

1. Voor de geheele Kolonie wordt, namens den Gouverneur, het oppertoezicht op het onderwijs in zijn geheelen omvang uitgeoefend door een Inspecteur van het Onderwijs.
2. Aan den Inspecteur van het Onderwijs is meer in het bijzonder het toezicht op het eiland Curaçao opgedragen.
3. Het toezicht op de eilanden buiten Curaçao berust krachtens artikel 128 van het Regeeringsreglement bij den Raad van Politie.
4. Voor het toezicht op het gewoon en uitgebreid lager onderwijs wordt de Inspecteur van het Onderwijs op elk der eilanden bijgestaan door een Commissie van Onderwijs.
5. Voor het voortgezet onderwijs, het vakonderwijs en de opleiding van onderwijzers kunnen afzonderlijke Commissiën van Toezicht worden benoemd.

Artikel 116. (**nieuw**)

1. Aan den Inspecteur van het Onderwijs kunnen ambtenaren worden toegevoegd, om hem zoo noodig in het uitoefenen van zijn werkzaamheden behulpzaam te zijn.
2. Zij worden door den Gouverneur benoemd, geschorst en ontslagen.

§ 2. *Van den Inspecteur van het Onderwijs.*

(112.) Artikel 117.

1. De Inspecteur van het Onderwijs wordt door den Gouverneur benoemd, en legt in zijn handen den navolgenden eed (belofte) af :
,,Ik zweer (beloof) trouw aan de Koningin en gehoorzaam-
,,heid aan de algemeene verordeningen.
,,Ik zweer (beloof), dat ik mijn betrekking naar behooren
,,en getrouw zal waarnemen.
,,Zoo waarlijk helpe mij God almachtig!'' (,,Dat beloof ik!'').
2. Hij geniet, behalve een vaste jaarwedde, vergoeding van reis- en teerkosten uit de koloniale kas.
3. Hij bekleedt geen ambten en bedieningen zonder toestemming van den Gouverneur.
4. Hij woont in het stadsdistrict op Curaçao.
5. Van het bepaalde in het voorgaande lid kan de Gouverneur vrijstelling verleenen.

(113.) Artikel 118.

1. Alle scholen **en leergangen** in de Kolonie, zoo openbare als bijzondere, zijn steeds voor den Inspecteur van het Onderwijs toegankelijk en moeten op zijn aanvraag onverwijld worden geopend.
2. De hoofden der scholen en de overige onderwijzers, zoomede de besturen van de vereenigingen of instellingen, waaraan de scholen toebehooren, zijn gehouden hem de verlangde inlichtingen omtrent de school, het onderwijs, de leerlingen en de leerkrachten te geven.
3. Zij zijn hiertoe verplicht in elken vorm, waarin de inlichtingen gevraagd worden, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling en zoowel bij gelegenheid van het schoolbezoek als op andere tijdstippen.

(114.) Artikel 119.

1. De Inspecteur van het Onderwijs zorgt voortdurend bekend te blijven met den toestand van het onderwijs in de

Kolonie, zoo door schoolbezoek, als door mondeling en schriftelijk overleg **met de Raden van Politie op de eilanden buiten Curaçao en** met de Commissiën van Onderwijs **op alle eilanden.**

2. Hij doet den Gouverneur de voorstellen, die hij in het belang van het onderwijs acht en licht den Gouverneur voor omtrent alle onderwerpen, waarover zijn oordeel wordt gevraagd.

3. Hij oefent het hem opgedragen toezicht nauwlettend uit en waakt, dat deze verordening, alsmede de daarop betrekking hebbende **verordeningen,** besluiten, beschikkingen en voorschriften stipt worden nageleefd.

(114.) Artikel 120.

1. De Inspecteur van het Onderwijs is belast met het opsporen van strafbare feiten, waartegen bij de artikelen **13, 60 en 95** dezer verordening en bij de artikelen 190 en 456 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao, is voorzien.

2. Van elk proces-verbaal van overtreding, opgemaakt ingevolge deze verordening, geeft hij onmiddellijk kennis aan den Gouverneur.

(115.) Artikel 121. (**nieuw**)

De Inspecteur van het Onderwijs bezoekt de scholen op het eiland Curaçao zoo dikwijls hij dit noodig oordeelt, doch minstens viermalen 's jaars, terwijl hij de scholen op de eilanden buiten Curaçao minstens eenmaal per jaar bezoekt.

(119.) Artikel 122.

1. De Inspecteur van het Onderwijs heeft toegang tot alle vergaderingen van de Commissiën van Onderwijs **en kan zoodanige vergaderingen beleggen.**

2. Hij brengt in die vergaderingen een raadgevende stem uit.

3. **Op een der eilanden buiten Curaçao vertoevende, belegt de Gezaghebber op zijn verzoek een vergadering van den Raad van Politie om datgene te bespreken, wat voor de verbetering en den bloei van het onderwijs op dat eiland noodig is.**

(116.) Artikel 123.

1. De Inspecteur van het Onderwijs houdt aanteekening van het onderwijzend personeel, van het getal leerlingen, **van het schoolbezoek,** van het schoolverzuim en van den staat van het onderwijs op alle scholen **en leergangen** in de Kolonie.

2. Hij behartigt de belangen van de onderwijzers. bevordert hun bijeenkomsten en woont die zooveel mogelijk bij.

3. Hij zorgt, dat bij de regeling der lesuren voor de schoolgaande kinderen gelegenheid gelaten wordt tot het ontvangen van godsdienstonderwijs.

(117.) Artikel 124.

Jaarlijks vóór den **15n.** Maart doet de Inspecteur van het Onderwijs den Gouverneur een beredeneerd verslag van den toestand van het onderwijs in de Kolonie toekomen.

§ 3. *Van de Commissiën van Onderwijs.*

(118.) Artikel 125.

1. De Commissie van Onderwijs op Curaçao bestaat uit negen leden, die door den Gouverneur worden benoemd, **in wiens handen zij den eed (de belofte) afleggen, in het eerste lid van artikel 117 voor den Inspecteur van het Onderwijs voorgeschreven.**

2. **Van deze leden behooren vier tot de ouders, voogden of verzorgers van de op de openbare scholen ingeschreven leerlingen, vier tot de ouders, voogden of verzorgers van de op de geldelijk gesteunde bijzondere scholen ingeschreven leerlingen, terwijl het negende lid, door den Gouverneur tot voorzitter benoemd, tot de overige meerderjarige inwoners van het eiland behoort.**

3. Onderwijzers in actieven dienst, bestuurders van vereenigingen en instellingen, waaraan scholen toebehooren, zijn van het lidmaatschap uitgesloten.

4. Aan het eind van elk kalenderjaar treedt een lid af.

5. De aftredende kan terstond herbenoemd worden.

6. Hij, die benoemd wordt ter vervulling van een tusschentijds opengevallen plaats, treedt af op het tijdstip, waarop degene, in wiens plaats hij benoemd is, moest aftreden.

7. De eerste rooster van aftreding wordt door het lot bepaald.

8. Jaarlijks kiest de Commissie uit haar midden een ondervoorzitter en een secretaris.

9. Deze keuze wordt den Gouverneur en den Inspecteur van het Onderwijs medegedeeld.

(119.) Artikel 126.

1. De Commissie van Onderwijs op Curaçao splitst zich in sub-commissiën van drie leden, aan welke het bijzonder toezicht over een bepaald aantal scholen wordt opgedragen.

2. Zij regelt deze en haar verdere werkzaamheden bij huishoudelijk reglement, dat aan de goedkeuring van den Gouverneur wordt onderworpen.

3. Zij vergadert tenminste éénmaal in elk kwartaal.

4. Buitengewone vergaderingen worden belegd door den voorzitter en moeten ook worden gehouden :

a. telkens, wanneer drie leden den wensch daartoe aan den voorzitter te kennen geven ;

b. **om te voldoen aan het bepaalde in het eerste lid van artikel 122.**

(123.) Artikel 127.

Het huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel **126,** moet onder meer bepalingen inhouden omtrent de openbare en besloten vergaderingen, omtrent het aantal leden, dat aanwezig moet zijn, om besluiten te kunnen nemen, welke bij volstrekte meerderheid van de door de aanwezige leden uitgebrachte stemmen worden genomen.

(120.) Artikel 128. (**nieuw**)

1. De Commissiën van Onderwijs op de eilanden buiten Curaçao bestaan uit den Gezaghebber of diens plaatsvervanger als voorzitter en vier leden, die in handen van den Gezaghebber den eed (de belofte) afleggen, in het eerste lid van artikel 117 voor den Inspecteur van het Onderwijs voorgeschreven.

2. Van deze vier leden behooren twee tot de ouders, voogden of verzorgers van de op de openbare school of scholen ingeschreven leerlingen, twee tot de ouders, voogden of verzorgers van de op de geldelijk gesteunde bijzondere school of scholen ingeschreven leerlingen.

3. Het bepaalde in het derde tot en met negende lid van artikel 125, in het tweede tot en met vierde lid van artikel 126 en in artikel 127 is op de Commissiën van Onderwijs op de eilanden buiten Curaçao van toepassing, behalve dat geen ondervoorzitter wordt gekozen en dat twee leden een buitengewone vergadering kunnen doen beleggen.

(121.) Artikel 129. (**nieuw**)

1. De Commissiën van Onderwijs hebben tot taak :

a. den Gouverneur, den Inspecteur van het Onderwijs en den Raad van Politie adviezen te verstrekken en inlichtingen te geven met betrekking tot het onderwijs op haar eiland ;

b. den bloei van het onderwijs te bevorderen ;

c. zich op de hoogte te houden van den toestand van het onderwijs ;

d. toe te zien, dat de verordeningen, besluiten, beschikkingen en voorschriften op het onderwijs stipt nageleefd worden ;
e. den onderwijzers, die haar voorlichting, hulp of medewerking vragen, bijstand te verleenen ;
f. den ouders, voogden of verzorgers van schoolgaande kinderen omtrent het onderwijs voor te lichten ;
g. de werkzaamheden te verrichten, haar in deze verordening opgedragen.

2. De Commissiën van Onderwijs onthouden zich bij het uitoefenen van toezicht van handelingen, die ingrijpen in den gang der schoolzaken.

(122.) Artikel 130.

1. De Commissiën van Onderwijs bezoeken, hetzij in haar geheel, hetzij in sub-commissiën, de scholen op haar eiland tenminste éénmaal per jaar.

2. **De leden afzonderlijk kunnen de scholen bezoeken zoo dikwijls zij dat noodig oordeelen.**

3. Omtrent de bezoeken, bedoeld in het eerste en tweede lid, geldt het bepaalde van artikel **118.**

(121.)

4. De leden der **Commissie van Onderwijs op Curaçao, de leden van de Raden van Politie en van de Commissiën van Onderwijs op de eilanden buiten Curaçao** zijn zoowel gezamenlijk als afzonderlijk belast met het opsporen van de in het eerste lid van artikel **120** bedoelde strafbare feiten.

5. Van elk proces-verbaal van overtreding, opgemaakt ingevolge de verordening, geeft de Commissie van Onderwijs **op Curaçao** kennis aan den Inspecteur van het Onderwijs, **op een der eilanden buiten Curaçao aan den Gezaghebber.**

(122.) Artikel 131.

De Commissiën van Onderwijs zenden jaarlijks vóór 10 Februari een beredeneerd verslag **van hun werkzaamheden en bevindingen in het onmiddellijk voorafgaande schooljaar** aan den Gouverneur, een afschrift daarvan aan den Inspecteur van het Onderwijs.

§ 4. Van de Commissiën van Toezicht.

Artikel 132. (**nieuw**)

1. De Commissiën van Toezicht, bedoeld in het vijfde lid van artikel 115, worden door den Gouverneur benoemd en bestaan uit drie of vijf leden, met den Inspecteur van het Onderwijs als lid en voorzitter.

2. De leden leggen in handen van den Gouverneur den eed (de belofte) af, in het eerste lid van artikel 117 voor den Inspecteur van het Onderwijs voorgeschreven.

3. Is op een der eilanden buiten Curaçao een afzonderlijke Commissie van Toezicht noodig, dan treedt de Gezaghebber of diens plaatsvervanger als lid en voorzitter op en wordt de eed (de belofte), bedoeld in het vorige lid, in zijn handen afgelegd.

Artikel 133. (**nieuw**)

1. Commissiën van Toezicht op leergangen voor voortgezet onderwijs, vakonderwijs of opleiding voor onderwijzer, worden benoemd voor elk tijdvak, dat de leergang gegeven wordt.

2. Haar werkzaamheden worden vastgesteld, gelijktijdig met de regelingen bedoeld in de artikelen 79 en 85.

3. Leergangen, die geldelijk gesteund worden, staan mede onder haar toezicht.

4. Op deze Commissiën is artikel 131 van toepassing.

Artikel 134. (**nieuw**)

Op de Commissiën van Toezicht op vakscholen is van toepassing het bepaalde in het derde tot en met zevende lid van artikel 125, in het tweede en derde lid van artikel 126, in artikel 127, in het eerste lid van artikel 129 en in de artikelen 130 en 131.

HOOFDSTUK VIII.

Van de bevordering van het schoolbezoek.

(124.) Artikel 135.

1. **Bij verordening zal voor elk der eilanden afzonderlijk, voor een groep van eilanden of voor de geheele kolonie,** aan den vader, de moeder, den voogd en den persoon, bij wien een kind inwoont, ieder, voor zoover hij daarvoor verantwoordelijk kan worden gesteld, de verplichting worden opgelegd zorg te dragen, dat aan dat kind gedurende tenminste zes jaren voldoend lager onderwijs wordt verstrekt.

2. Deze verplichting wordt door hen nageleefd :

a. òf door te zorgen, dat het kind als leerling eener lagere school is ingeschreven en dat het na plaatsing die school geregeld bezoekt ;

b. òf door te zorgen, dat het kind voldoend huisonderwijs ontvangt.

(125.) Artikel 136.

Bij plaatselijke keur worden, voor zooveel dit niet bij verordening is geschied, verbodsbepalingen omtrent het arbeiden van kinderen beneden de twaalf jaar, gedurende de schooluren, vastgesteld.

(126.) Artikel 137.

De Commissiën van Onderwijs bevorderen, zooveel zij vermogen, het getrouw schoolbezoek en doen voorstellen, die daartoe dienstig kunnen zijn.

(127.) Artikel 138.

1. Door het uitloven van belooningen en getuigschriften kan **op openbare en geldelijk gesteunde bijzondere scholen** het getrouw schoolbezoek vanwege de Commissiën van Onderwijs worden aangemoedigd.

2. **Daarvoor wordt een jaarlijks op de koloniale huishoudelijke begrooting uit te trekken som ter beschikking van de Commissiën van Onderwijs gesteld.**

3. Teneinde de aanspraak op die belooningen en getuigschriften te kunnen beoordeelen, wordt door de hoofden van scholen, **volgens voorschriften van den Inspecteur van het Onderwijs,** nauwkeurig aanteekening gehouden van het schoolbezoek, het gedrag, de vlijt en de vorderingen der leerlingen.

4. **De regelen, door de Commissiën van Onderwijs bij het uitloven van belooningen en getuigschriften in acht te nemen, worden bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.**

(128.) Artikel 139.

Ter bevordering van het schoolbezoek **worden** jaarlijks **op de koloniale huishoudelijke begrooting gelden uitgetrokken,** teneinde voeding en kleeding te verstrekken **aan de leerlingen, welke zonder die hulp de school niet zouden bezoeken.**

2. **De verstrekking geschiedt volgens regelen, bij besluit van den Gouverneur vast te stellen.**

3. Leerlingen van openbare en geldelijk gesteunde bijzondere scholen worden daarbij op gelijken voet behandeld.

HOOFDSTUK IX.

Slot- en Overgangsbepalingen.

(137.) Artikel 140.

Deze verordening kan worden aangehaald onder den titel van ,,Onderwijsverordening 1920''.

(137.) Artikel 141.

1. Deze verordening treedt in werking **1 Mei 1920.**
2. Behoudens het bepaalde bij de artikelen 60, 90, 106, 111, 142, 143, 145, 151, 152 en 153, vervallen alsdan alle vroegere verordeningen, bepalingen en besluiten, waarbij het onderwijs in de kolonie Curaçao geregeld werd.
3. **Voor het jaar 1920 blijven rooster van lesuren en leerplan voor elke school van kracht, zooals die bij het in werking treden waren vastgesteld, goedgekeurd of medegedeeld.**

(129.) Artikel 142. (**nieuw**)

1. Allen, die bij het in werking treden dezer verordening als onderwijzer eerste, tweede en derde klasse bij het openbaar onderwijs in vasten of tijdelijken dienst werkzaam zijn, worden met den titel hoofdonderwijzer of onderwijzer herbenoemd.
2. Hij, die in het bezit zijnde van een akte van bekwaamheid als onderwijzer 4de klasse volgens het bepaalde in artikel 30 van de verordening van 6 October 1906 / 11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5), bij het in werking treden van deze verordening bij het openbaar onderwijs werkzaam is, wordt met den titel hulponderwijzer 2den rang herbenoemd en heeft de bevoegdheid, verleend in artikel 99 onder *a*, behalve voor scholen voor uitgebreid lager onderwijs en die onder *b* van dat artikel.
3. Mochten op dat tijdstip kweekelingen, die voldoen aan het bepaalde van artikel 6 der verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5) tijdelijk in een openbare school werkzaam zijn, dan zullen zij hoogstens tot 31 December 1921 gehandhaafd kunnen worden.

(130.) Artikel 143. (**nieuw**)

1. Allen, die bij het in werking treden dezer verordening volgens de bepalingen van de verordening van 6 October 1906/ 11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5) als onderwijzer eerste, tweede of derde klasse aan een geldelijk gesteunde bijzondere school werkzaam zijn, behoeven om daarmede voort te gaan, geen erkenning, terwijl de besturen voor deze onderwijzers aanspraak op de in artikel 70 bedoelde ondersteuning uit de koloniale kas kunnen doen gelden.
2. Hij, die in het bezit zijnde van een akte van bekwaamheid als onderwijzer 4de klasse, volgens het bepaalde van artikel 30 der verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5) of van het bewijs van toelating als onderwijzer 4de klasse, bedoeld in artikel 58 derzelfde verordening, bij het in werking treden dezer verordening aan een geldelijk gesteunde bijzondere school werkzaam is, behoeft, om daarmede voort te gaan, geen erkenning, terwijl hem met den titel hulponderwijzer 2den rang de bevoegdheden verleend worden, bedoeld in artikel 99 onder *a* en *b*.
3. Tot 31 December 1921 mogen deze hulponderwijzers 2den rang nog optreden als hoofd eener school voor gewoon lager onderwijs in de buitendistricten; zullende voor hen echter niet de verhooging der ondersteuning, als bedoeld in het vijfde lid van artikel 70, worden verleend.
4. Tot 31 December 1921 mag aan deze hulponderwijzers 2den rang ook het onderwijs in het derde leerjaar van een school voor gewoon lager onderwijs in het stadsdistrict en in het 4de leerjaar van een school voor gewoon lager onderwijs in een buitendistrict worden opgedragen.
5. Tot 31 December 1924 zullen onderwijzers en hulponderwijzers 2den rang, die bij het in werking treden dezer verordening aan een geldelijk gesteunde bijzondere school werkzaam zijn en die den in artikel 67, achtste lid, genoemden leeftijd overschreden hebben in de scholen werkzaam mogen blijven, bij de toepassing van het eerste, vijfde, zesde en zevende lid van artikel 67 als onderwijzer medegerekend worden en voor ondersteuning in aanmerking komen, mits de Gouverneur, gehoord den Inspecteur van het Onderwijs, termen aanwezig acht om hen bij het bereiken van de leeftijdsgrens in de scholen werkzaam te laten.

Artikel 144. (**nieuw**)

1. De besturen der bijzondere scholen, die aanspraak maken op ondersteuning uit de koloniale kas, mogen hulponderwijzers 2den rang, bedoeld in het tweede lid van het vorige artikel, benevens die, welke de akte behaald hebben, vermeld in artikel 146, onder de onderwijzers mederekenen.

2. Voor een hulponderwijzer 2den rang wordt een ondersteuning van f 800,— per jaar verleend.

3. Deze ondersteuning wordt verhoogd als in het tweede, derde en vierde lid van artikel 70 is bepaald.

Artikel 145. (**nieuw**)

1. Zij, die bij het in werking treden dezer verordening als kweekeling, krachtens artikel 6 der verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5) aan een geldelijk gesteunde bijzondere school werkzaam zijn, mogen tot en met 31 December 1924 als kweekeling werkzaam blijven, al zou de leeftijdsgrens, vermeld in het eerste lid onder *a*, van artikel 94, overschreden zijn, mits aan de voorwaarde van het derde lid van dat artikel wordt voldaan.

2. Tot het verstrijken van dezen termijn zullen de kweekelingen, bedoeld in het vorige lid, als onderwijskracht medegerekend kunnen worden, opdat het aantal onderwijzers daardoor voldoet aan het bepaalde in het eerste lid onder *c*, van artikel 67, zullende echter op 3 of 4 verplichte onderwijskrachten één kweekeling, op 5 of 6 twee kweekelingen en op 7 of meer drie kweekelingen medegerekend kunnen worden, terwijl in dat geval het zevende lid van artikel 67 niet wordt toegepast.

3. Voor de kweekelingen, die ingevolge het vorige lid als onderwijskracht medegerekend worden, zal een ondersteuning van f 400,— worden verleend.

4. Kweekelingen, die in Januari 1925 hun drie en twintigste levensjaar volbracht hebben, worden niet langer in de school toegelaten.

5. Kweekelingen, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, die op dat tijdstip hun vier en twintigste levensjaar nog niet zijn ingetreden, worden als kweekelingen, bedoeld in artikel 94 beschouwd. Voor hen wordt niet langer ondersteuning verleend.

Artikel 146. (**nieuw**)

Voor de kweekelingen, bedoeld in het eerste lid van het vorige artikel, zal gelegenheid bestaan éénmaal 's jaars, het laatst in 1924, voor de examen-commissie, bedoeld in artikel 102, examen af te leggen ter verkrijging van een akte van bekwaamheid als hulponderwijzer of hulponderwijzeres 2den rang.

(96.) Artikel 147.

1. Het examen ter verkrijging van de akte, bedoeld in het vorige artikel, omvat :

a. lezen en schrijven ;

b. de kennis van de gronden der Nederlandsche taal ;

c. vaardigheid om zich voldoende in het Nederlandsch uit te drukken ;

d. het rekenen, zoowel met geheele getallen als met gewone en tiendeelige breuken en de kennis van het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten ;

e. de eerste beginselen der aardrijkskunde, inzonderheid van de kolonie Curaçao en naaste omgeving, Nederland en zijn overzeesche bezittingen ;

f. de eerste beginselen van de kennis der natuur.

2. Een akte van bekwaamheid als hulponderwijzer of hulponderwijzeres 2den rang wordt kosteloos uitgereikt aan de kweekelingen, die een voldoend examen hebben afgelegd en die overleggen :

a. een bewijs van minstens tweejarige werkzaamheid als kweekeling, afgegeven door het hoofd of de hoofden van scholen, waaraan de candidaat werkzaam is geweest ;

b. **een verklaring van den Inspecteur van het Onderwijs dat de candidaat voldoende bekend is met de op de scholen der Kolonie in de laagste drie leerjaren gebruikelijke leerwijzen voor lezen, spreken, schrijven en rekenen.**

3. Het bewijs, bedoeld onder *a*, en de verklaring, waarvan sprake is onder *b* van het vorige lid, zijn vrij van zegelrecht.

Artikel 148. (**nieuw**)

1. De onderwijzers, bedoeld in het tweede lid van artikel 142 en in het tweede lid van artikel 143 en de kweekelingen, bedoeld in het eerste lid van artikel 145, die met gunstig gevolg het examen, waarvan sprake is in de artikelen 146 en 147, hebben afgelegd, kunnen een aanvullingsexamen afleggen ter verkrijging van de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98, onder *a*.

2. Dit aanvullingsexamen loopt over de onderdeelen *c* tot *g*, *j* en *k*, vermeld in het eerste lid van artikel 103.

Artikel 149. (**nieuw**)

1. Bijzondere scholen voor gewoon lager onderwijs in de buitendistricten, die ondersteuning genieten uit de koloniale kas, moeten 1 Januari 1923 voldoen aan het bepaalde in artikel 67.

2. Wanneer tot en met 31 December 1922 het aantal onderwijskrachten op een school voor gewoon lager onderwijs in de buitendistricten minder bedraagt dan volgens artikel 67 verplicht is, doch niet minder dan één per 60 werkelijk schoolgaande leerlingen, berekend volgens het bepaalde in het derde lid van dat artikel, zal naar den maatstaf van artikel 70 ondersteuning verleend worden voor het aantal, dat werkzaam is.

Artikel 150. (**nieuw**)

1. Ieder, die bij het in werking treden dezer verordening aan een bewaarschool of voorbereidende klasse werkzaam is, behoudt de bevoegdheid, daarmede voort te gaan.

2. De Gouverneur kan, den Inspecteur van het Onderwijs gehoord, aan iemand die behoort tot de personen, bedoeld in het vorige lid, den titel van hulponderwijzeres verleenen, waaraan de bevoegdheid verbonden is, vermeld in artikel 99, onder *c*.

3. Voor een hulponderwijzeres, bedoeld in het vorige lid, zal in voorkomend geval dezelfde ondersteuning verleend worden als voor een hulponderwijzeres 2den rang in het tweede lid van artikel 144 is bepaald.

(133.) Artikel 151.

Aan het Bestuur der Protestantsche school te Piedra Plat op Aruba en aan dat der bijzondere Roomsch-Katholieke school te **Jan Doret** op Curaçao wordt, zoolang zij niet voldoen aan de in deze verordening gestelde eischen, wat leerlingen en onderwijskrachten betreft, jaarlijks een bijdrage verleend van f 400,—, indien er een kweekeling, die voldoet aan de eischen, gesteld in artikel 6 der verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5) en van f 700,—, **indien er een hulponderwijzer of hulponderwijzeres 2den rang, bedoeld in artikel 146, of een onderwijzer, in het bezit van een toelating als onderwijzer 4de klasse, bedoeld in artikel 58 der hooger genoemde verordening, met het onderwijs belast is.**

(134.) Artikel 152.

1. Wanneer bij het in werking treden dezer verordening de termijn, voor welken krachtens artikel 59 der verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5) aan hem, die belast is met het geven van onderwijs aan een bijzondere school, die niet geldelijk gesteund wordt, vrijstelling van het bezit van een akte van bekwaamheid is verleend, nog niet

verstreken is, zal hij met het geven van onderwijs mogen voortgaan, tot de termijn geëindigd is.

2. In bijzondere gevallen kan die termijn door den Gouverneur, **gehoord den Inspecteur van het Onderwijs,** verlengd worden, mits het onderwijs aan die school gegeven wordt aan kinderen van vreemde nationaliteit of aan die, welke een school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs afgeloopen en verlaten hebben.

(135.) Artikel 153.

Tot den dag van invoering van de verordening op de besmettelijke ziekten blijft voor de scholen, zoowel openbare als bijzondere, van kracht artikel 4 van de verordening van 6 October 1906 / 11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5), met dien verstande, dat in het derde en vierde lid in plaats van schoolopziener wordt gelezen : Inspecteur van het Onderwijs.

Artikel 154.

1. De Schoolcommissie op Curaçao, bedoeld in artikel 50 der verordening van 6 October 1906 / 11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5), wordt bij het in werking treden dezer verordening ontbonden.

2. Zij geeft haar archief over aan de Commissie van Onderwijs op Curaçao, overeenkomstig deze verordening door den Gouverneur benoemd.

Artikel 155. (**nieuw**)

De examen-commissie, bedoeld in artikel 34 der verordening van 6 October 1906 / 11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5), en benoemd ingevolge het besluit van 26 Augustus 1907 (P. B. 1907 Nº 26) wordt bij het in werking treden dezer verordening ontbonden.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—23.

Verordening van den ....., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

MEMORIE VAN TOELICHTING OP HET GEWIJZIGD ONTWERP.

Nº 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 23 van het Zittingjaar 1917—1918 en N°. 11 van het Zittingjaar 1918—1919).

Ondergeteekende biedt hierbij Uwen Raad een gewijzigde ontwerp-verordening, regelende het onderwijs in deze kolonie aan.

Behalve de wijzigingen, die in het ontwerp zijn aangebracht, gedeeltelijk naar aanleiding van het Afdeelingsverslag, zijn nieuwe veranderingen en aanvullingen noodig gebleken.

Het zal Uwen Raad blijken, dat in het gewijzigd ontwerp meer dan in de Nota van Wijzigingen, ingediend 17 Januari dj., met wenschen der Afdeelingen rekening is gehouden, terwijl daarin verschillende voorwaarden zijn opgenomen, waaraan het geldelijk gesteund bijzonder onderwijs zal moeten voldoen in verband met de in de Nota van 10 Maart d. a. v. voorgestelde noodzakelijke verhooging van de ondersteuning dier scholen.

Voorts heeft het ontwerp Lager-onderwijswet, 29 April jl. bij de Tweede Kamer in het Moederland ingediend, nieuwe gezichtspunten geopend, welker toepassing het onderwijs in de kolonie ten goede kan komen. Genoemd ontwerp is de uitwerking van het Rapport der Bevredigingscommissie, naar welk rapport in de reeds gewisselde stukken meermalen is verwezen. Een en ander heeft ondergeteekende reeds overgenomen.

Het hoofdstuk betreffende het voorbereidend onderwijs onderging eenige verbeteringen. Het vakonderwijs, in het ontwerp aangeduid, is, teneinde zoo noodig te kunnen overgaan tot het stichten van een ambachtschool en huishoudschool, nader uitgewerkt. (Hoofdstuk V.)

Ten slotte is het hoofdstuk over het schooltoezicht gewijzigd en aangevuld.

Zal het onderwijs in de kolonie tot grooter ontwikkeling komen dan moeten aan de onderwijskrachten hoogere eischen gesteld worden, dan moet de voertaal bij het onderwijs op de Benedenwindsche eilanden het Nederlandsch zijn, dan moet op de Bovenwindsche eilanden aan het Engelsch de plaats worden gegeven, die het toekomt, als de taal, die het jeugdige kind mede op school brengt, zonder dat den jeugdigen Nederlandschen onderdaan de gelegenheid onthouden wordt het Nederlandsch goed te leeren.

Naar alle middelen moet worden uitgezien om den leertijd der kinderen te verlengen. Op vele eilanden bedraagt die voor de overgroote meerderheid nog geen vier jaar. Geleidelijke invoering van leerplicht, maatregelen tot het bevorderen van schoolbezoek, o. a. door het verstrekken van voedsel en zoo noodig kleeding aan de armsten der leerlingen, door het beperken van kinderarbeid, zullen den leertijd kunnen verlengen, terwijl ook aan verandering der schooluren gedacht wordt als een middel om schoolverzuim tegen te gaan.

In het gewijzigd ontwerp worden, meer dan in het ontwerp, dat 10 November 1917 aangeboden werd, de eischen voor openbare en geldelijk gesteunde bijzondere scholen gelijk gesteld, omdat daardoor het peil van het onderwijs verhoogd zal worden. Deze gelijkheid van eischen maakt verbetering van de ondersteuningsvoorwaarden noodzakelijk.

Waar in Nederland bij de laatste grondwetsherziening het beginsel is aangenomen, dat het bijzonder onderwijs een gelijk recht heeft op bekostiging van staatswege als het openbare, zou het zeer onbillijk zijn in deze kolonie nog langer een zoo groot deel van de kosten van het bijzonder onderwijs ten laste van de besturen der scholen te laten komen. Dat in deze kolonie de bijzondere scholen, die voor ondersteuning in aanmerking komen, bijna uitsluitend scholen der R. K. Missie zijn, verandert niets aan de noodzakelijkheid voor die scholen evengoed hoogere ondersteuning te verleenen als dat voor bijzondere scholen van verschillende godsdienstige richting in Suriname reeds geschiedt, welke hoogere ondersteuning in die kolonie door de onderscheiden schoolbesturen nog bepaald onvoldoende wordt geacht om de kosten te dragen.

Wanneer de kosten voor het onderwijs op de openbare en ondersteuning genietende bijzondere scholen, die ten laste van de koloniale kas komen, worden vergeleken, springt dadelijk in het oog, dat de openbare scholen veel meer kosten dan de bijzondere. Het behoeft geen betoog, dat van de ondersteuning en het schoolgeld, dat op de beide M. U. L. O. scholen op Curaçao ontvangen wordt, de R. K. Missie onmogelijk de kosten harer scholen kan bestrijden.

Voor 1918 kan de verhouding der kosten per leerling (O. S.) en ondersteuning per leerling (B. S.) uit het volgende staatje blijken.

	Aard van het onderwijs.	Aantal leerlingen.	Kosten per leerling. (O. S.)	Ondersteuning per leerling. (B. S.) *).
Hendrikschool Curaçao	M. U. L. O.	152	f 166 11	
Wilhelminaschool ,,	,,	119	196 63	
St. Thomascollege ,,	,,	119		f 29 89
St. Martinusgesticht ,,	,,	203		26 80
Emmaschool ,,	G. L. O.	118	67 93	
Scholen in het stadsdistrict Curaçao	,,	1418		21 62
Scholen in de buitendistricten op Curaçao	,,	1797		17 63
Scholen op Curaçao	,,	3215		19 39
O. S. Bonaire	,,	29	126 64	
Scholen op Bonaire	,,	658		21 63
O. S. Aruba	,,	86	76 08	
Scholen op Aruba	,,	1002		20 10
Scholen op de Benedenwindsche eilanden	,,	4875		19 81
O. Scholen op St. Martin	,,	290	52 44	
Scholen op St. Martin	,,	223		27 34
O. S. op Saba	,,	99	69 61	
Scholen op Saba	,,	190		24 21
O. S. op St. Eustatius	,,	86	62 84	
School op St. Eustatius	,,	74		27 98
Scholen op de Bovenwindsche eilanden	,,	487		26 22
O. S. in de kolonie	,,	701	64 61	
B. S. in de kolonie	,,	5362		20 40

*) De in Nederland bij de wet verleende buitengewone bijdrage is gelijkelijk over de 5684 leerlingen verdeeld (per ll. f 8.79).

De door zijn Ambtsvoorganger bij Nota van 10 Maart 1919 voorgestelde nieuwe regeling van de ondersteuning uit de koloniale kas aan de besturen van bijzondere scholen uit te keeren, heeft ondergeteekende in hoofdzaak overgenomen. Zij bedoelt, dat de ondersteuning meer dan thans den aard zal krijgen van een vergoeding der kosten van de betrokken scholen. Van **gelijkstelling** in den geest van het ontwerp–Lager–onderwijswet is geen sprake. Hiertegen verzet zich het Regeeringsreglement.

De nieuwe regeling wil aan het schoolbestuur als **ondersteuning** toekennen :

a. voor elke leerkracht de laagste bezoldiging, die aan een

overeenkomstige leerkracht bij het openbaar onderwijs wordt verleend ;

b. voor het bezit of verkrijgen van akten f 50,— of f 100,— en voor het gebruikmaken van sommige dier akten het dubbele ;

c. voor scholenbouw 60% der werkelijk gedane uitgaven ;

d. voor aanschaffing van schoolbehoeften f 1.— per leerling der scholen voor gewoon lager onderwijs.

De uitgaven aan de nieuwe regeling verbonden zullen niet gering zijn, doch dit mocht, meent ondergeteekende, geen reden zijn om haar niet voor te stellen, te meer omdat door deze regeling een eind gemaakt wordt aan het voortdurend klagen over te weinig subsidie van de zijde van het schoolbestuur op grond van de stijgende behoeften. Worden tengevolge daarvan later de minima bij het openbaar onderwijs hooger gesteld, dan stijgt van zelf de ondersteuning voor de leerkrachten bij het bijzonder onderwijs.

De behoeften voor de leden der Fraters- en Zusters-Congregaties, die zich met het onderwijs in de scholen der R. K. Missie belast hebben, zijn aanmerkelijk gestegen. De eischen sedert 1907 gesteld maakten het bezetten der plaatsen met Europeesche leerkrachten moeilijker dan voorheen. Hoe gaarne de hulp aanvaard werd van leeken uit de kolonie, daarvan kon maar betrekkelijk weinig gebruik gemaakt worden, omdat zij gedeeltelijk evenmin aan de gestelde eischen konden voldoen, gedeeltelijk wegens de te lage ondersteuning onvoldoende bezoldigd moesten worden. Overgang naar een beter bezoldigde betrekking bij het openbaar onderwijs heeft dan ook eenige malen plaats gehad. Het staat te vreezen, dat wanneer aan het leekenpersoneel geen betere bezoldiging kan worden toegezegd in de toekomst meerdere door het bijzonder onderwijs opgeleide krachten een plaats zullen zoeken in de openbare scholen.

Voor de ontwikkeling van het onderwijs in deze kolonie zal nog gedurende vele jaren de leiding en de hulp van meerdere moederlandsche krachten, zoowel bij het openbaar als bij het bijzonder onderwijs, noodzakelijk zijn. Het einddoel moet echter zijn een zoo groot mogelijk aantal uit de kolonie geboortige personen bij het onderwijs te betrekken. Voldoende bezoldiging dezer leerkrachten zal noodig zijn om deze te trekken uit die kringen, die meer daarvoor aangewezen zijn door grooter algemeene ontwikkeling.

De huidige regeling der ondersteuning maakt dit onmogelijk, de voorgestelde zal het schoolbestuur in staat stellen om met steun uit eigen middelen het leekenpersoneel een bezoldiging te waarborgen, die de lust zal doen ontstaan zich aan het onderwijs te wijden. Dat personeel behoeft dan niet voor verbetering van positie naar het openbaar onderwijs over te gaan.

Het is Uwen Raad bekend, dat de in 1913 tot stand gekomen regeling der ondersteuning door den Apostolischen Vicaris onvoldoende werd geacht om aan de behoeften der scholen in verband met de eischen der verordening te voldoen. Een deel van het oudere en minder geschikte personeel kon niet door jeugdiger en beter vervangen worden, waartoe de oorlogsjaren ook meegewerkt hebben. De tekorten, die desondanks ontstonden konden slechts gedekt worden door voortdurend een beroep te doen op de liefdadigheid van geloofsgenooten in Nederland en de Vereenigde Staten. Een tekort van f 90 000,— in 1917 werd gedekt door een buitengewoon beroep op de geloofsgenooten in Nederland. In 1918 vloeide deze bron veel minder rijkelijk, waarom de R. K. Missie zich tot de Regeering wendde om een buitengewone bijdrage, die bij de wet van 8 Maart 1919 (P. B. N° 19) tot een bedrag van f 50.000,— werd verleend. Voor 1919 heeft ondergeteekende het noodig geoordeeld f 40.000,— als buitengewone bijdrage aan te vragen.

Als men in aanmerking neemt, dat tengevolge van den Europeeschen oorlog de levensstandaard is gestegen en de prijzen van bouwmaterialen en loonen opgeloopen zijn, dan behoeft het verder geen betoog, dat een toestand geschapen is, die vrijwel onhoudbaar is. Het voortbestaan van het bijzonder onderwijs in deze kolonie afhankelijk te stellen o. a. van de liefdadigheid in den vreemde acht ondergeteekende geen gezonde koloniale politiek. Er wordt wel eens beweerd,

dat het beter zou zijn, de bijzondere scholen te vervangen door openbare. Behalve dat ondergeteekende de mogelijkheid daarvan uit een godsdienstig oogpunt ten zeerste betwijfelt, zou het uit een financieel oogpunt ook niet aan te bevelen zijn, daar deze openbare scholen belangrijk grooter offers aan de koloniale kas vragen, dan de voorgestelde regeling der ondersteuning voor de bestaande bijzondere scholen vordert.

De eerste factor om een volk op te heffen is: zorg voor goed algemeen vormend onderwijs. Kleven het bestaande volksonderwijs gebreken aan, dan onthoude men het middel tot verbetering niet. Dit middel is: *krachtiger financieele steun.* Zooals met alles, geldt ook hier: ,,Men krijgt slechts waar voor zijn geld.''

Verheffing van ons volksonderwijs zal worden bereikt door het stellen van *hoogere eischen.* En die worden in het gewijzigde ontwerp gesteld, nl.:

de kweekelingen verdwijnen 1 Januari 1925 geheel als leerkracht, tot dien datum wordt het aantal verminderd, de leeftijdsgrens verlaagd, hun werkzaamheid bepaald tot die onder toezicht;

de onderwijzers 4de klasse zijn bestemd om langzamerhand te verdwijnen en zullen vervangen worden door beter opgeleide hulponderwijzers;

de hoofden van scholen moeten ook in de buitendistricten minstens de akte als onderwijzer bezitten;

het aantal leerlingen per onderwijzer wordt voor alle scholen gelijk, waardoor evenals door de vorige voorwaarde het peil van het onderwijs in de buitendistricten zal stijgen;

voor oudere leerkrachten zal geen ondersteuning worden verleend;

aan het leerplan worden hoogere eischen, in overeenstemming met dat der openbare scholen, gesteld;

de inrichting der schoollokalen zal moeten beantwoorden aan de eischen door den gezondheidsdienst in het belang der hygiène te stellen.

In het algemeen staan deze eischen niet achter bij die, welke voor de openbare onderwijzers en de openbare scholen worden gesteld. Het is daarom, dat ondergeteekende vertrouwt, dat Uw Raad het beginsel ,,Gelijke betaling bij gelijken arbeid'', ook op de regeling der ondersteuning van bijzondere scholen zal toepassen.

Zooals reeds gezegd is wordt **geen geldelijke gelijkstelling** voorgesteld. De ontworpen regeling blijft **ondersteuning,** daar niet de geheele kosten van het onderwijs daardoor gedekt worden.

Het valt moeilijk in de tegenwoordige omstandigheden een antwoord te geven op de vraag: ,,Wat kost het onderwijs thans aan de R. K. Missie?'' Gold het alleen te bepalen op hoeveel per jaar het onderhoud, d. i. voeding en kleeding benevens huisvesting van het onderwijzend personeel komt te staan, dan zou daarvoor, rekening houdende met de tijdsomstandigheden wel spoedig een antwoord gereed zijn, dat ook in de boeken te controleeren is. Maar dat is niet alles. Waar alle kosten van het onderwijs uit een lage subsidie benevens uit giften en aalmoezen bestreden moesten worden, is reeds jaren lang veel aan het personeel onthouden, wat èn deze leerkrachten èn het onderwijs ten goede zou zijn gekomen. Niemand zal ontkennen, dat na een langjarig verblijf in de tropen de onderwijzer, die met verlof naar het moederland is geweest, naar lichaam en geest verfrischt zijn werk zal hervatten. Bij gebrek aan fondsen is dat tot voor korten tijd bij het bijzonder onderwijs onmogelijk geweest, eenige fraters zijn met kort verlof naar Nederland geweest, van de zusters is tot heden nog geen enkele kunnen gaan. In het belang van het onderwijs worden verlofreizen voor de leerkrachten van het bijzonder onderwijs even noodzakelijk geacht als voor die bij het openbaar.

Eveneens bij gebrek aan fondsen kunnen de leerkrachten niet gepensionneerd worden, voor zoover zij leeken zijn en komen de invaliditeitskosten der religieuzen weder geheel ten laste van de Missie. Zou het uit een utiliteitsoogpunt niet even noodzakelijk zijn, dat bij het bijzonder onderwijs oudere leerkrachten tijdig uit de scholen werden teruggetrokken, als dat bij het openbaar onderwijs zulke leerkrachten een wenk

krijgen om pensioen te vragen, als ze het al niet jaren vroeger uit eigen beweging hebben gedaan? Is het onderwijs er mee gebaat, is het uit een humaniteitsoogpunt te verdedigen, dat leerkrachten tot ver over de 60 jaar, ja zelfs over de 70, nog meewerken moeten aan de opvoeding der jeugd, omdat de middelen ontbreken om voor vervangers te zorgen en tevens die ouden te onderhouden? Waar hierop niemand een bevestigend antwoord zal willen geven, ligt het voor de hand, dat de kosten voor *verlof* en *invaliditeit* in de onkostenberekening moeten worden opgenomen.

Dit is ook het geval met de uitgaven voor de *opleiding*, zoowel in Nederland als in de kolonie. De in Nederland geheel of gedeeltelijk opgeleide krachten kosten, ook door de uitgaven voor uitrusting en overtocht, betrekkelijk veel meer dan de in de kolonie gevormde leeken. Om te voldoen aan de nieuwe eischen, zal de opleiding in de kolonie uitgebreid worden en op hooger peil moeten worden gebracht en zullen uit Nederland in de toekomst bevoegden uitgezonden moeten worden.

Ten slotte het onderhoud der schoolgebouwen met woningen voor het personeel — ook voor de leeken moet vaak voor een woning gezorgd worden —, de afschrijvingen daarop en de aankoop van leermiddelen en schoolbehoeften, alle factoren, die mede gewicht in de schaal leggen.

Volgens **alleszins betrouwbare** gegevens. die de Apostolische Vicaris welwillend aan ondergeteekende verstrekte, bedragen de jaarlijksche uitgaven voor het onderwijs f 182 271,–, terwijl de opbrengst der schoolgelden gemiddeld f 9 000,— is, zoodat het netto bedrag der uitgaven beloopt f 173 271,—.

Deze getallen worden nader toegelicht door de volgende gegevens :

1 Augustus 1919 waren op de 28 scholen der R. K. Missie werkzaam :

Rang volgens verordening van 1907.	Scholen der Fraters van Tilburg.	Scholen der Zusters Franciscanessen.	Scholen der Zusters Dominicanessen.	Te zamen.
Onderwijzers 1e klasse.	2 [1]	1	1	4
,, 2e klasse.	6	4	2	12
,, 3e klasse.	15	13	12	40
,, 4e klasse.	7	38	9	54
Kweekelingen.....	5	25	11	41 [2]
	35	81	35	151 [2]
Hiervan zijn leeken....	2	33	9	44

1) Een bezit geen hoofdakte. 2) Hiervan 10 in opleiding voor 4de klasse.

Volgens het ontwerp worden deze leerkrachten ingedeeld als volgt :

Rang volgens ontwerp.	Scholen der Fraters van Tilburg.	Scholen der Zusters Franciscanessen.	Scholen der Zusters Dominicanessen.	Te zamen.
Hoofdonderwijzers	1	1	1	3
Onderwijzers.....	22	17	14	53
Hulponderwijzers.....	—	—	—	—
Hulponderwijzers 2e rang.....	7	38	9	54
Te zamen....	30	56	24	110
Kweekelingen (tot 31/12	4	7	7	18
1924)	1 [1]	18 [1]	4 [1]	23 [1]
	35	81	35	151

1) Deze kweekelingen tellen niet mede voor ondersteuning als boven het aantal of in opleiding.

Door verplaatsingen van leerkrachten zouden in 1920 waarschijnlijk nog 4 kweekelingen kunnen medetellen, totaal 22.

Voor 1919 komen naar de gemiddelde sterkte der schoolbe-

volking in de eerste zeven maanden gerekend voor ondersteuning in aanmerking :

4 onderwijzers 1ste klasse
7 ,, 2de ,,
41 ,, 3de ,,
46 ,, 4de ,,
29 kweekelingen,

waarvoor naar den maatstaf van § 1 en 2 van artikel 3 van het Koninklijk Besluit van den 23sten Juli 1913 Nº 15 (P. B. 1913 Nº 47) een bijdrage van f 64 100,— zal worden verleend. Daar ook nog een bedrag van f 5 010,— voor scholenbouw enz., ingevolge § 4 van genoemd artikel wordt verleend, zal de vermoedelijke bijdrage voor 1919 in totaal f 69 110,— beloopen.

Volgens het bepaalde in de artikelen 70, 1ste lid, 144 en 145 zouden voor de onderwijzers en kweekelingen die in 1920 geacht kunnen worden in de scholen der R. K. Missie werkzaam te zijn de volgende bedragen als ondersteuning worden gegeven :

3 hoofdonderwijzers à f 2500	f	7 500,—
53 onderwijzers à f 1400		74 200,—
54 hulponderwijzers 2de rang à f 800		43 200,—
22 kweekelingen à f 400		8 800,—
Te zamen	f	133 700,—

Hierbij komen nog :

a. Toelagen aan hoofden van scholen (art. 70, 5de lid) :			
2 scholen voor U. L. O. à f 250.	f 500,—		
20 scholen voor G. L. O. met meer dan 150 leerlingen à f 150.	3 000,—		
6 scholen voor G. L. O. met minder dan 150 leerlingen à f 100.	600,—		
		f	4 100,—
b. Toelagen wegens het bezit van akten (art. 70, 2de lid):			
52 akten à f 50			2 600,—
c. Toelagen wegens het onderwijzen van het vak waarvoor de onderwijzer een akte bezit (art. 70, 3de lid)			
23 akten à f 100			2 300,—
d. Tegemoetkoming in de kosten voor het aanschaffen van leermiddelen en schoolbehoeften voor leerlingen van scholen voor G. L. O. ± 5500 ll. à f 1			5 500,—
Totaal		f	148 200,—

Daar de uitgaven voor scholenbouw niet vooruit te ramen zijn moet dit totaal bedrag niet vergeleken worden met het boven aangegeven totaal bedrag aan ondersteuning voor 1919 om de vermoedelijke meerdere uitgave te ramen. Deze zal zijn f 148 200,— — f 64 100,— of f 84 100,— vermeerderd met het bedrag, dat aan bouwkosten meer vergoed zal worden dan f 5 010,—.

De onkostenberekening verstrekt door den Apostolisch Vicaris luidt :

Van de 151 leerkrachten zijn er 10 in uitsluitende opleiding; de overige 141 nemen allen geregeld aan het onderwijsgeven deel. Hiervan zijn:

33 Fraters van Tilburg
48 Zusters Franciscanessen
26 Zusters Dominicanessen
34 leeken, waarvan 1 onderwijzeres 3de klasse, 8 onderwijzeressen 4de klasse en 25 kweekelingen.

Het *onderhoud*, omvattend voeding, kleeding, huisvesting, wasch, bediening, verpleging, ontspanning enz. van een Frater komt gemiddeld te staan op f 1 000,—, van een Zuster op f 925,— en van een leek op f 500,—.

Voor *invaliditeit* wordt 8% van deze bedragen gerekend en voor *verlofreizen* 10% (dit laatste naar het voorbeeld van de subsidieregeling voor het bijzonder onderwijs in Nederlandsch-

Indië.). De *afschrijving* op de gebouwen (scholen en woningen van de onderwijzers) wordt op 2½ % *) gesteld. Voor *leermiddelen* wordt aangenomen het door den Inspecteur van het onderwijs berekende bedrag, dat bij gepaste zuinigheid jaarlijks besteed zal moeten worden om de scholen van naar diens oordeel voldoende leermiddelen te voorzien. Daarbij worden nog bedragen gevoegd voor inspectie voor *opleiding*, voor *vervoer* naar de scholen en voor *onderhoud* der gebouwen. Hierdoor ontstaat de volgende opgave :

Onderhoud	33 Fraters à f 1000	f 33 000,—	
	74 Zusters à f 925	68 450,—	
	34 leeken à f 500	17 000,—	
			f 118 450,—
Invaliditeit 8% / Verlofreizen 10%	18% van f 118 450,—		21 321,—
Inspectie			2 000,—
Opleiding (in de kolonie en in het moederland) met inbegrip van uitrusting en overtocht			12 500,—
Vervoer (van en naar school, tusschen de eilanden)			1 500,—
Onderhoud gebouwen			7 500,—
Afschrijving op 28 scholen en onderwijzerswoningen 2½% van f 400 000			10 000,—
Leermiddelen			9 000,—
		Bruto uitgaven	f 182 271,—
Schoolgeld der U. L. O. scholen ±			9 000,—
		Netto bedrag der uitgaven	f 173 271,—

Uit dit eindcijfer der kostenberekening moge blijken, welk gering gedeelte van de totale uitgaven tot dusverre door de genoten ondersteuning gedekt werd. Het aanzienlijk bedrag, waarmede de bijdrage voor het R. K. bijzonder onderwijs zal moeten worden verhoogd, indien het ontwerp wordt aangenomen, mag naar ondergeteekende meent geen reden zijn om deze billijke verbetering zijn steun te weigeren. Ook moge niet voorbij gezien worden, dat opening van andere bijzondere scholen dan katholieke zeer goed mogelijk is. Wanneer deze aan de eischen der verordening voldoen, mag men het personeel, zeer waarschijnlijk alleen leeken, een billijke ondersteuning niet onthouden.

De nu voorgestelde regeling steekt nog altijd ongunstig af bij de in Suriname geldende, die in 1904 ingevoerd, in 1914 reeds door het Koloniaal bestuur onvoldoende werd geacht. Daar wordt voor de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs het *gemiddelde* van maximum en minimum der openbare onderwijzers toegekend, zijnde:

Hoofd in Paramaribo:

verplicht { 1ste rang f 3 000,— = hoofdonderwijzer.
2de rang f 2 600,—

toegelaten 3de rang f 975,— = onderwijzer.

Hoofd in de districten :

verplicht { 1ste rang f 2 600,—
2de rang f 1 950,—
3de rang f 1 300,—

(mogelijk) 4de rang f 600,—

Onderwijzer in Paramaribo :

1ste rang f 2 400,—
2de rang f 1 650,—
3de rang f 975,—
4de rang f 600,—

Onderwijzer in de districten :

1ste rang f 1 650,—
2de rang f 1 650,—
3de rang f 975,—
4de rang f 600,—

Voor kweekelingen geen bijdrage, doch voor gehuwden
1ste en 2de rang f 200,—
3de rang f 150,—
4de rang f 100,—,

*) Dit percentage is gesteld in verband met artikel 198 van het ontwerp L. O. Wet.

terwijl de bijdragen voor scholenbouw aanmerkelijk hooger zijn.

Aannemende, dat de 4 rangen van Suriname en de 4 klassen van Curaçao elkaar dekken, zou naar deze regeling voor de onderwijzers der Curaçaosche bijzondere scholen worden ontvangen :

3	hoofdonderwijzers hoofden van scholen à f 3000		f	9 000,—
53	16 onderwijzers 2de klasse :			
	6 hoofden stadsdistrict à f 2600	f 15 600,—		
	3 hoofden districten à f 1950	5 850,—		
	7 onderwijzers à f 1650	11 550,—		
			f	33 000,—
	37 onderwijzers 3de klasse:			
	3 hoofden stadsdistrict à f 975	f 2 925,—		
	7 hoofden districten à f 1300	9 100,—		
	27 onderwijzers à f 975	26 325,—		
				38 350,—
54	onderwijzers 4de klasse à f 600			32 400,—
		Totaal	f	112 750,—

Werden de gemiddelden der bezoldigingen van de openbare onderwijzers in de kolonie Curaçao tot grondslag genomen, dan zou de ondersteuning moeten bedragen :

3	hoofdonderwijzers à $\frac{2500 + 3500}{2}$	(3000)	f	9 000,—
53	onderwijzers à $\frac{1400 + 2500}{2}$	(1950)		103 350,—
54	hulponderwijzers à $\frac{800 + 1200}{2}$	(1000)		54 000,—
		Totaal	f	166 350,—

Het in 1914 in Suriname ingediende ontwerp-onderwijsverordening stelde voor ten behoeve van de onderwijzers der bijzondere scholen gelijke ondersteuning te verleenen, als de bezoldiging der openbare onderwijzers met gelijke bevoegdheden zou bedragen.

Ofschoon het niet noodig geacht wordt, ook nog vergelijkingen te maken met Nederlandsch-Indië, meent ondergeteekende er toch op te moeten wijzen, dat ook daar bij ongeveer gelijke eischen hooger ondersteuning wordt verleend, dan in dit ontwerp wordt voorgesteld.

Ten einde Uwen Raad in de gelegenheid te stellen deze onderwerpen na te gaan, worden uittreksels van de betreffende regelingen en ontwerpen in Nederlandsch-Indië en Suriname, benevens het ontwerp lageronderwijswet 1919, ontwerp Nijverheids onderwijs-wet ter inzage gezonden.

De gewijzigde tekst thans aangeboden kan gemakkelijk vergeleken worden met het ontwerp van 10 November 1917, doordat de veranderingen òf anders gedrukt zijn òf achter het artikel is aangegeven dat het *nieuw* is, wat ook belangrijk gewijzigd kan beteekenen. Bij elk artikel is bovendien het artikel van het ontwerp aangeduid, dat geheel of gedeeltelijk met het nieuwe overeenkomt.

Een overzicht der hoofdstukken en artikelen wordt tevens ter inzage verstrekt.

Artikelen.

HOOFDSTUK I.

Art. 1. Het 3de lid is in overeenstemming gebracht met de Nederlandsche wet.

Art. 2. In navolging van het ontwerp-Lager-onderwijswet is meer uitgebreid lager onderwijs vervangen door *uitgebreid lager onderwijs*, welke benaming beter in het kader der verordening past.

Art. 4. Er wordt volstaan met een opsomming van de namen der vakken. Weggelaten zijn de termen ,,de eerste gronden'' en ,,de beginselen''. Evenzoo in art. 6.

In plaats van ,,nuttige lichaamsoefeningen en spelen'' is gekozen ,,lichamelijke oefening'', waardoor, meent ondergeteekende, beter het doel van dit vak wordt uitgedrukt.
Voor de scholen der Bovenwindsche eilanden moeten beide talen Nederlandsch en Engelsch leervakken zijn. Vandaar de toevoeging van vak *l*, en de wijziging in het slot van het eerste lid van art. 5.

Art. 5. Het imperatieve ,,moeten'' in het tweede lid is vervangen door ,,kunnen'', omdat het onderwijzen van Engelsch of Spaansch op scholen voor gewoon lager onderwijs van plaatselijke omstandigheden zal afhangen.

Art. 7. Een tweede lid is toegevoegd, opdat nauwkeuriger vastgesteld wordt aan welke voorwaarden een school moet voldoen, opdat zij als school voor uitgebreid lager onderwijs beschouwd kan worden, vooral met het oog op de verhouding tusschen het aantal uren te besteden aan de vakken van artikel 4 en aan die van art. 6.

Art. 9. In plaats van ,,gesubsidieerd'' is de uitdrukking *geldelijk gesteund* gekozen, terwijl het artikel ook op *leergangen* van toepassing wordt verklaard.

Art. 10. Dit en de drie volgende artikelen komen overeen met artt. 6—9 van het ontwerp-L. O. Wet. De verordening, waarvan sprake is in het tweede lid zal zoo spoedig mogelijk Uwen Raad worden aangeboden.

Art. 11. De bevoegdheden van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst komen overeen met die van den hoofdinspecteur der volksgezondheid in Nederland.

Art. 14. Bij het streven naar verhooging van het peil van het onderwijs past het opheffen van het verschil, dat in het ontwerp van 10 November 1917 gemaakt werd tusschen Curaçao en de beide andere Benedenwindsche eilanden, tusschen het stadsdistrict en de buitendistricten van Curaçao. Daar de volkstaal onvoldoende is gebleken om het onderwijs op te voeren, daar op alle scholen gestreefd wordt om het onderwijs in het Nederlandsch te geven, de leerkrachten daartoe beter geschikt zijn dan tot het onderwijzen eener andere moderne taal, die velen om utiliteitsbeginselen geschikter zouden achten, doch onmogelijk de voertaal in Nederlandsche scholen kan zijn, zal deze wijziging moeten bijdragen tot vooruitgang op onderwijsgebied op de Benedenwindsche eilanden.
De term ,,zooveel mogelijk'' was in het eerste ontwerp blijkbaar ook gehandhaafd met het oog op de Bovenwindsche eilanden, waar Engelsch de taal der bevolking is. De bestaande regeling heeft wel eenige gunstige uitkomsten te boeken, maar die hangen te nauw samen met de persoonlijkheid van den onderwijzer, dan dat daaruit zou te besluiten zijn, dat ze overal zou slagen, te meer daar nooit de verordening gevolgd is en in alle scholen, in plaats van gedurende de twee hoogste, gedurende alle jaren onderwijs in Engelsch werd gegeven. In het algemeen heeft zelfs die afwijking de bevolking min of meer van de school vervreemd. Evenmin zijn daardoor voor een of beide talen redelijke vorderingen waargenomen.
Gunstiger uitkomsten worden verwacht van een onderwijsstelsel in den geest van dat van Porto Rico, waarom voor de scholen der Bovenwindsche eilanden voorgesteld wordt het onderwijs in het Engelsch en het Nederlandsch te geven. Aan beide talen wordt gelijk recht verleend, het Engelsch wordt eerst genoemd, omdat daarmee zal worden begonnen. De juiste verhouding en welke vakken in elk der talen onderwezen zullen worden, wordt in het leerplan uitgewerkt. (artt. 39 en 65).

Art. 15. Dit voorschrift, in de bestaande verordening en

het eerste ontwerp alleen voor openbare scholen geldend, wordt in het belang van het onderwijs ook voor geldelijk gesteunde bijzondere scholen van kracht, omdat het noodzakelijk is, dat alle leerlingen van het begin van het schooljaar het onderwijs volgen.

Art. 16. Deelnemen aan het onderwijs in alle vakken, die op een school onderwezen worden, mits behoorende tot die, genoemd in artt. 4 en 6, wordt niet alleen op de openbare, zooals in het ontwerp, maar ook op de geldelijk gesteunde bijzondere scholen geëischt. Voor lichamelijke oefening, vak *i* van art. 4, kan vrijstelling verleend worden.

Art. 17. De verdeeling der onderwijzers, vroeger voorkomende in de paragraaf over de openbare onderwijzers, is naar de algemeene bepalingen overgebracht. Evenzoo de bepaling, wie vakonderwijzer is.

Art. 18. Ofschoon in hoofdstuk V het vakonderwijs wordt geregeld, zullen eenige vakscholen (stroohoedenvlechtscholen) buiten die regeling vallen en blijven onder de onmiddellijke leiding en het toezicht van den leider der stroohoedenvlechtindustrie.

HOOFDSTUK II.

Art. 21. In aansluiting bij de plannen, die in Nederland bestaan om meer verband te brengen tusschen het voorbereidend (of bewaarschool) onderwijs, en dat in de laagste leerjaren der scholen voor lager onderwijs, wordt het onderwijs in de voorbereidende klassen en in afzonderlijke bewaarscholen opgedragen aan *hulponderwijzeressen.*

Art. 24. Deze voorschriften, die nauw in verband staan met die van artikel 14, ontbraken in het ontwerp. In verband met de toelichting van art. 21 spreken ze voor zich zelf.

Art. 26. De voorwaarden, waarop ondersteuning aan bijzondere bewaarscholen en voorbereidende klassen zal worden verleend, zijn uitgebreid. Ze loopen parallel met die voor de bijzondere lagere scholen (art. 63).

Art. 27. Als grondslag voor de ondersteuning is aangenomen de laagste bezoldiging voor een hulponderwijzer of hulponderwijzeres bij het openbaar onderwijs en wel :

1 voor 25— 50 leerlingen,
2 voor 51—100 ,, ,
en 3 voor 101 en meer ,, .

Voor kweekelingen wordt geen ondersteuning verleend.

Art. 28. Evenals dat voor lagere scholen bij besluit zal worden geregeld, zullen alle voorschriften ter verdere en nadere regeling der ondersteuning voor bewaarscholen en voorbereidende klassen door den Gouverneur bij besluit gegeven worden, waarbij de Nederlandsche voorschriften zooveel mogelijk het uitgangspunt zullen zijn.

HOOFDSTUK III.

Art. 29. Het derde lid van het ontwerp, dat de buitenscholen achterstelde bij de stadsscholen is vervallen. Het nieuwe derde lid is overgenomen uit de Tweede Nota van wijzigingen, omdat nog niet voor alle openbare scholen beschikt wordt over voldoende leerkrachten, die vak *i* van art. 4 kunnen onderwijzen.

Art. 30. De schoolgeldheffing is in dit artikel uitvoeriger behandeld en in overeenstemming gebracht met de beginselen van artt. 65—69 van het ontwerp L. O. Wet.

Art. 36. Het tweede lid van dit artikel is het verkorte art. 43 van het ontwerp. De verdere inhoud van art. 43–ontwerp is naar artikel 15 overgebracht.

Art. 40. Evenals in art. 35 der Nederlandsche wet wordt

aan den Gouverneur de bevoegdheid verleend om den onderwijzer, die leeringen verspreidt, strijdig met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden, in zijn bevoegdheid tot het geven van onderwijs aan een openbare school te schorsen.

Art. 46, 47. Behalve dat bij deze artikelen rekening gehouden is met de opmerkingen in het V. V., zijn daaruit vervallen de woorden ,,van een openbare school'' en ,,verbonden aan een openbare school'' als zijnde overbodig. Voorts wordt in geval van niet-eervol ontslag aan den Gouverneur de bevoegdheid verleend te verklaren, dat de ontslagen onderwijzer de bevoegdheid tot het geven van onderwijs, heeft verloren.

Art. 50. De leeftijd, vereischt voor den onderwijzer, die als hoofd eener school optreedt is verhoogd. Gaarne had ondergeteekende dien leeftijd op dertig jaar gesteld, teneinde voor die betrekking oudere, dus meer ervaren onderwijzers te benoemen, doch waar vaak uit een klein aantal gekozen moet worden, werd daartoe niet overgegaan. Voor de bijzondere scholen geldt hetzelfde (art. 67, 1ste lid onder *a.*).

Artt. 52, 53, 54. De kweekelingen zijn evenals in het ontwerp geheel als leerkracht uit de openbare school verdwenen. De onderwijzers 4de klasse, in het ontwerp hulponderwijzers genoemd, werden nog toegelaten in de scholen voor G. L. O. tot hoogstens de helft van het aantal leerkrachten. In het gewijzigd ontwerp worden de nieuwe hulponderwijzers en hulponderwijzeressen, die overeenkomen met de hulponderwijzeressen van het ontwerp L. O. Wet (artt. 25, 27, 134, 138, 148—154, 155, 164—169), toegelaten tot de beide laagste leerjaren van scholen voor G. L. O. en U. L. O., in de buitendistricten in de laagste drie leerjaren. (verg. art. 99). De tegenwoordige onderwijzers 4de klasse worden alleen toegelaten tot de scholen voor G. L. O. (zie overgangsbepalingen in artt. 142, 148) en krijgen den titel hulponderwijzer 2de rang.

De omschrijving van vakonderwijzers is vereenvoudigd.

Art. 54. Het aantal onderwijzers voor scholen voor G. L. O. is in overeenstemming gebracht met de tegenwoordige regeling in Nederland, die ook in het ontwerp L. O. Wet gehandhaafd is. Die regeling zal ook gelden voor de geldelijk gesteunde bijzondere scholen.

Vereischt wordt :

aan scholen met	25	of minder	leerlingen	een hoofd;					
,, ,, ,,	26	tot en met	90	,,	een hoofd en	1	onderwijzer;		
,, ,, ,,	91	,, ,, ,,	144	,,	een hoofd en	2	onderwijzers;		
,, ,, ,,	145	,, ,, ,,	199	,,	een hoofd en	3	,,	;	
,, ,, ,,	200	,, ,, ,,	254	,,	een hoofd en	4	,,	;	
,, ,, ,,	255	,, ,, ,,	309	,,	een hoofd en	5	,,	;	
,, ,, ,,	310	,, ,, ,,	364	,,	een hoofd en	6	,,	;	
,, ,, ,,	365	,, ,, ,,	419	,,	een hoofd en	7	,,	;	
,, ,, ,,	420	,, ,, ,,	474	,,	een hoofd en	8	,,	;	
,, ,, ,,	475	,, ,, ,,	529	,,	een hoofd en	9	,,	;	
,, ,, ,,	530	,, ,, ,,	584	,,	een hoofd en	10	,,	;	
,, ,, ,,	585	,, ,, ,,	600	,,	een hoofd en	11	,,	.	

Uit het vierde lid blijkt, dat vakonderwijzers niet medegeteld worden.

Werd in het ontwerp van 10 November 1917 voorgesteld (art. 63), om voor het bepalen van het aantal onderwijzers, dat minstens vereischt wordt voor een openbare school en verplicht is voor een geldelijk gesteunde bijzondere school tot grondslag te nemen ,,het gemiddeld getal kinderen boven zes jaar, dat in het onmiddellijk voorafgaande schooljaar dagelijks de school heeft bezocht'' en de verzuimen wegens ziekte of godsdienstplichten niet mede te rekenen, in het gewijzigde ontwerp wordt de voorkeur gegeven aan de regeling in art. 24 van het ontwerp-L. O. wet : op 4 bepaalde dagen van het jaar wordt het aantal werkelijk schoolgaande leerlingen bepaald. Zoolang nog geen leerplicht is ingevoerd, zullen dit de op die dagen *aanwezige* leerlingen, bij invoering van leerplicht de op die dagen *wettelijk ingeschreven* leerlingen zijn.

Het zesde lid voorziet in het geval, dat een der vastgestelde dagen geen schooldag is, terwijl in het zevende lid voorschriften gevonden worden voor nieuwe scholen.

Art. 56. Er is voor het inzenden der roosters verschil gemaakt tusschen de Boven- en Benedenwindsche eilanden der kolonie, terwijl in het vijfde lid aan de hoofden van scholen voorgeschreven wordt een afschrift van den goedgekeurden rooster aan de Commissie van Onderwijs te zenden.

Art. 57. Het jaarlijksch verslag brengen de schoolhoofden uit aan den Inspecteur van het Onderwijs, daar het uit den aard der zaak van administratieven aard is.

Art. 61. Kennisgeving na opening der school heeft geen zin, van daar dat voorgeschreven wordt, dat de gegevens *uiterlijk 14 dagen vóór het openen* moeten zijn ingezonden. Hieruit vloeien de overige redactiewijzigingen voort.

Art. 63. Er wordt overal gesproken van ,,ondersteuning'' in plaats van ,,bijdrage''.

De voorwaarden voor ondersteuning zijn uitgebreid, wat het leerplan betreft (art. 65), terwijl bepalingen omtrent verplichte schoolgeldheffing zijn opgenomen. Er moet schoolgeld geheven worden met een minimum als voor de openbare scholen. Uitvoeringsbesluiten in den geest als de daarvoor in Nederland bestaande Koninklijke Besluiten zullen een en ander nader regelen.

Art. 65. Het leerplan met de verdeeling der leerstof over de leerjaren is van groot belang voor de verhooging van het peil van het onderwijs, waarom streng zal worden toegezien, dat naar ,,leerjaren'' en niet naar ,,klassen'' wordt gewerkt.

Art. 67. Aan scholen voor U. L. O. wordt vereischt:

voor	40— 50	leerlingen	een hoofd en een onderwijzer;
,,	51— 80	,,	een hoofd en twee onderwijzers;
,,	81—110	,,	een hoofd en drie ,, ;
,,	111—140	,,	een hoofd en vier ,, ;
,,	141—170	,,	een hoofd en vijf ,, ;
,,	171—200	,,	een hoofd en zes ,, ;
,,	201—230	,,	een hoofd en zeven ,, .

Het aantal onderwijzers, waarvoor ondersteuning wordt verleend bedraagt aan een U. L. O. school één per leerjaar (5de lid), aan een school voor G. L. O. het verplichte aantal, terwijl aan scholen in het stadsdistrict met meer dan 40 leerlingen voor nog één onderwijzer meer ondersteuning zal worden gegeven, omdat onder de huidige verordening één leerkracht per 50 leerlingen verplicht was en de scholen daarop ingericht zijn.

Voor de leerkrachten is een leeftijdsgrens gesteld: zij, die den vollen leeftijd van 65 jaren bereikt hebben, worden niet langer dan het schooljaar, waarin zij dien leeftijd bereiken als leerkrachten voor ondersteuning medegerekend. In artikel 143, 5de lid, is een overgangsbepaling opgenomen.

Art. 68. Het tweede lid van art. 76 van het ontwerp is in dien zin gewijzigd, dat er van ondersteuning verleenen aan een school van minder dan 40 leerlingen boven zes jaar alleen sprake kan zijn, als zoo'n school nog niet alle leerjaren telt. Voorts zijn voorschriften opgenomen in verband met lange vacatures, die het verlies van de geheele ondersteuning zouden ten gevolge hebben. (verg. art. 59 der Nederlandsche Wet en art. 94, 4de lid van het ontwerp L. O. Wet).

Art. 70. Zooals in de algemeene beschouwingen reeds is vermeld zal de ondersteuning voor de onderwijzers het minimum van de bezoldiging der openbare onderwijzers bedragen: voor hoofdonderwijzers f 2500,—, voor onderwijzers f 1400,— (de nieuwe hulponderwijzers zijn nog niet in de bezoldigingsregeling P. B. 1918 Nº 48 opgenomen).

De ondersteuning voor de akten berust op bezit en onderwijs geven, wat bij de kortgeleden in Nederland aangenomen salarisregeling voor alle onderwijzers ook gegolden heeft.

De verhooging voor de hoofden van scholen komt geheel overeen met de bij de Tweede Nota van wijzigingen voorgestelde regeling. Dat de overige ondersteuningen eenigszins afwijken komt vooral daardoor dat het klassen- en rangen-

stelsel niet gehandhaafd is. Voor kweekelingen (zoolang die nog als leerkracht meegeteld mogen worden en onderwijzers 4de klasse (in het ontwerp hulponderwijzers 2den rang) worden in de overgangsbepalingen (artt. 145 en 144) de ondersteuningen op f 400,— en f 800,— gesteld.

Art. 71. Evenals dat in de bestaande verordening geschied is, wordt het aantal hoofdonderwijzers, die voor ondersteuning in aanmerking komen, beperkt tot één aan de scholen voor G. L. O. in het stadsdistrict als hoofd der school en twee aan een school voor U. L. O. Voor meerdere wordt ondersteuning als onderwijzer verleend.

Waar aan openbare onderwijzers het drijven van handel verboden is, werd het billijk geacht de bepalingen der Nederlandsche wet over te nemen omtrent het inhouden van de ondersteuning voor onderwijzers, die handel drijven, eenig ander beroep uitoefenen, andere dan kerkelijke ambten of bedieningen bekleeden. De Gouverneur kan in het onder *b* genoemde geval vrijstelling verleenen evenals dat voor openbare onderwijzers mogelijk is (verg. art. 48).

Ten slotte is als vierde lid de bepaling opgenomen, dat voor pensioen genietende onderwijzers het bedrag der ondersteuning verminderd wordt met het bedrag van het pensioen. Deze bepaling voorkomt zoowel het vroegtijdig pensioen nemen bij het openbaar onderwijs als het in dienst nemen van oudere gepensionneerden bij het bijzonder onderwijs.

Art. 72. In de Tweede Nota van wijzigingen, door mijn Ambtsvoorganger ingediend, is het bedrag der ondersteuning voor bouwkosten op zestig ten honderd van de werkelijk gedane, noodzakelijke uitgaven gesteld. Ondergeteekende heeft dit percentage overgenomen. In Nederlandsch-Indië wordt voor de Hollandsch-Inlandsche scholen, waarmede de scholen voor G. L. O. het best te vergelijken zijn, $\frac{2}{3}$ van de werkelijke kosten van het schoolgebouw als subsidie gegeven als deze scholen niet in landsgebouwen zijn gevestigd. Voor bestaande scholen wordt maandelijks $\frac{2}{3}$ van de werkelijke of geschatte huurwaarde vergoed, terwijl deze vergoeding voor Europeesche scholen de helft bedraagt.

Bij invoering van leerplicht zal het aantal scholen uitgebreid moeten worden. Daar wellicht ook openbare scholen zullen moeten worden gebouwd, heeft ondergeteekende eerst overwogen ook de bijzondere scholen geheel uit de koloniale kas te bouwen en ze aan de schoolbesturen in bruikleen te geven.

Daar dit plan echter veel kostbaarder zou zijn dan de voorgestelde ondersteuning, heeft ondergeteekende er van afgezien. Bij de voorschriften, bedoeld in art. 76, zullen ook die voor richtige contrôle op den bouw en verbouw der bijzondere scholen worden opgenomen.

De tegemoetkoming in de kosten voor het aanschaffen van leermiddelen enz. (3de lid) is op f 1,— per leerling gesteld en beperkt tot de scholen voor G. L. O. De Inspecteur van het Onderwijs heeft het bedrag jaarlijks voor de scholen der Missie benoodigd berekend op f 9 600,—, zoodat voor 6000 kinderen deze tegemoetkoming vrij wel overeenkomt met wat b. v. in Nederlandsch-Indië voor dat doel wordt vergoed: voor de Europeesche scholen, 50%, voor de Hollandsch-Inlandsche $66\frac{2}{3}$ %.

Ook hier zullen de bovenaangehaalde voorschriften door den Gouverneur vast te stellen voldoenden waarborg geven, dat de toegestane gelden voor dat doel worden besteed.

Het bij (Eerste) Nota van Wijzigingen ingelaschte artikel 84, omtrent bijdragen voor de opleiding van leerkrachten voor het bijzonder onderwijs is vervallen, evenzoo het 4de lid van artikel 78, bij Tweede Nota van Wijzigingen toegevoegd, omtrent het verleenen van vrijen overtocht op de Gouvernementsvaartuigen. In verband met de verstrekte kostenberekening werd dat onnoodig geoordeeld.

HOOFDSTUK IV.

Art. 78. Onder de vakken is handelscorrespondentie opgenomen, omdat dit vak van groot belang is voor de kolonie.

HOOFDSTUK V.

Art. 83. Voor de regeling van het vakonderwijs is gebruik gemaakt van het ontwerp der Wet tot regeling van het Nijverheidsonderwijs in Nederland, die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen. Uit den aard der zaak konden alleen eenige hoofdlijnen worden overgenomen, te meer daar er behalve het onderwijs in stroovlechten, dat ten nauwste verbonden is met de stroohoedenindustrie en zal worden met mogelijke coöperatie op dat gebied, nog slechts sprake is van ambachtsonderwijs in het weeshuis voor jongens op Santa Rosa. Wel bestaan er plannen, die het opnemen van de artikelen 83—89 ten volle wettigen, want, hetzij van Gouvernementswege of van particuliere zijde een der in art. 84 genoemde scholen of leergangen wordt geopend, toezicht en leiding zullen noodig zijn. Bovendien acht ondergeteekende het gewenscht, bijzondere inrichtingen van dien aard ondersteuning te verleenen. Het aangehaalde ontwerp gaat uit van het beginsel : gelijkstelling voor openbaar en bijzonder onderwijs. In artikel 88 wordt voor het bedrag der ondersteuning 70% der netto-kosten voorgesteld. In dat artikel zijn de onkosten aangegeven, die bij de berekening der ondersteuning in aanmerking kunnen komen, terwijl door den Gouverneur ingevolge artikel 89 nadere voorschriften worden vastgesteld.

HOOFDSTUK VI.

Naar dit hoofdstuk zijn eenige artikelen der algemeene bepalingen overgebracht, die samenhangen met het verkrijgen en verliezen der bevoegdheid tot het geven van onderwijs. Ook in dit hoofdstuk zijn ze op alle scholen van toepassing.

Art. 91. Bewijzen van zedelijk gedrag in het buitenland afgegeven moeten door een Nederlandschen Consul gelegaliseerd zijn. Deze bepaling is opgenomen in verband met een opmerking in het V. V.

Art. 93. Het onder *b* gestelde komt in de plaats van het in art. 15 van het ontwerp onder *b*, *c* en *d* genoemde, teneinde moeilijkheden over bevoegdheden te voorkomen. (Verg. 2de lid van art. 7 der Nederlandsche Wet van 1878 en 1ste lid van art. 201 van het ontwerp L. O. Wet).

Art. 94. De voorschriften omtrent de kweekelingen zijn belangrijk gewijzigd. Waar zij geheel als leerkracht uitgeschakeld worden, vervalt de eisch, dat zij in het bezit moeten zijn van de *verklaring* van den Inspecteur (art. 6 van de verordening van 1907), die hen thans tot leerkracht stempelt. De leeftijd, waarop zij bij inwerkingtreding der verordening in de scholen zullen worden toegelaten is gewijzigd in verband met het doel der toelating : practische opleiding voor de examens, bedoeld in de artikelen 103 en 105.

Zij zullen worden toegelaten, ook in bewaarscholen en voorbereidende klassen, wanneer zij aan den Inspecteur overleggen de bewijzen dat zij zijn van goed zedelijk gedrag en tusschen 15 en 23 jaar. De toelating wordt overgelaten aan de hoofden der openbare scholen en de besturen (eigenaars) van bijzondere scholen.

Art. 95. De strafbedreiging is gesplitst : toelating zonder overlegging der gevorderde bewijzen aan den Inspecteur en laten werken zonder toezicht van een bevoegde. Op openbare scholen is het in beide gevallen het hoofd der school, dat zich aan de overtreding schuldig maakt, op bijzondere scholen zal in het eerste geval het bestuur (de eigenaar), in het tweede het hoofd der school de aansprakelijke persoon zijn.

Art. 96. Het ingelaschte komt overeen met art. 107 van het ontwerp L. O. Wet.

Art. 97. Deze wijzigingen waren reeds voorgesteld in de (Eerste) Nota van wijzigingen. De aanhef van het eerste lid

houdt verband met de bepalingen omtrent het verliezen der bevoegdheid tot het geven van onderwijs in de aangehaalde artikelen.

Art. 98. De akte van bekwaamheid onder *a*, is dezelfde als in Nederland zal worden ingevoerd (verg. de toelichting bij artt. 21, 52 e. v.).

Art. 99. De bevoegdheden daaraan verbonden worden in overeenstemming met de plannen voor de Nederlandsche scholen geregeld : twee laagste leerjaren der lagere school in de stadsdistricten, drie laagste in de buitendistricten, bewaarscholen of voorbereidende klassen.

Art. 102. Evenals in Nederland wordt voorgesteld, wordt het verschil tusschen de examens voor mannelijke en vrouwelijke candidaten opgeheven. Het practische gedeelte van het examen, bedoeld in artikel 103, zal voor niemand in het openbaar worden afgenomen.

Het spreekt van zelf, dat aan den Voorzitter der Examen Commissie de regeling van de openbare examens wordt overgelaten en dat hij zorg zal dragen, dat de candidaten door de aanwezigheid van publiek niet worden gehinderd, in de eerste plaats door alleen belanghebbenden toe te laten.

Art. 103. De vakken van examen komen overeen met die genoemd in de artt. 150 en 153 van het ontwerp L. O. Wet benevens schrijven en rekenen. Daar in art. 24 de voertaal in de bewaarscholen en voorbereidende klassen der lagere scholen op de Bovenwindsche eilanden Engelsch is en bovendien in de laagste leerjaren aan die taal een voorname plaats zal worden ingeruimd, ligt het voor de hand, dat de hulponderwijzers en hulponderwijzeressen, die voor die scholen bestemd zijn, het Engelsch voldoende machtig moeten zijn. Een deel, wellicht het grootste, zal van die eilanden afkomstig zijn en daarom in het Engelsch geëxamineerd kunnen worden. Voor de overige candidaten is kennis van Engelsch zeer gewenscht. De voorgestelde redactie houdt met deze eischen der practijk rekening.

Art. 104. In Nederland verleende akten als hulponderwijzeres, waarmede verschillende akten als bewaarschoolonderwijzeres gelijkgesteld zullen worden, geven bevoegdheid voor Curaçao. Daar deze akten nog niet aangewezen zijn, is het artikel zoo gesteld dat later wijziging onnoodig is.

Art. 105. Het is zeker van groot belang voor het onderwijs, dat de candidaten voor het onderwijzersexamen eenige practijk van het onderwijs hebben gehad. Daar het onmogelijk geacht wordt in deze verordening ook reeds de in Nederland voorgestelde regeling der onderwijzersbevoegdheid en -opleiding over te nemen, meende ondergeteekende toch een stap in die richting te kunnen doen, door voor te schrijven, dat vóór het onderwijzersexamen één jaar in de school gewerkt moest worden, waarvan een bewijs is over te leggen bij het examen.

Art. 108. De aanvulling onder *d* houdt verband met de nieuwe onderwijzersbevoegdheid in Nederland, die mogelijk na verloop van tijd ook in Nederlandsch-Indië, wellicht in Suriname zal worden ingevoerd. De algemeene bewoordingen maken alsdan wijzigingen der Curaçaosche verordening overbodig.

Art. 110. Het tweede lid is ingelascht, omdat het ter verkrijging van een voldoend aantal *bevoegde* personen om lichaamsoefeningen en handwerken te onderwijzen, noodzakelijk zal zijn op de Bovenwindsche eilanden die examens zoo noodig in het Engelsch af te nemen. Slechts in dat geval kan verwacht worden, dat ook de onbevoegden, die nu op die eilanden reeds jaren met het onderwijs in handwerken belast zijn en dat onderwijs in het Engelsch geven, ter verhooging van het peil van dat onderwijs zich aan de studie voor hun vak zullen wijden.

Art. 111. In het ontwerp L. O. Wet worden aan de in het 3de lid van dit artikel genoemde akten, aanteekeningen en getuigschriften de bevoegdheid tot het geven van onderwijs in lichamelijke oefening verleend. (art. 201, 2de lid).

Het 4de lid is reeds bij de (Eerste) Nota van Wijziging toegevoegd.

Art. 113. In plaats van normaallessen is de term leergangen gekozen voor de opleiding van leerkrachten, voor zoo ver die in de kolonie mogelijk is. Zeer waarschijnlijk zal opleiding voor de examens voor de akten van bekwaamheid, bedoeld onder *a* van art. 98 mogelijk zijn, doch zal voor *b* en *c* in het algemeen van het bepaalde in art. 114 gebruik gemaakt moeten worden.

Leergangen ter opleiding voor een of meer der vakken, genoemd onder *d* van art. 98 zullen ter opvoering van het peil van het onderwijs zeer zeker noodig zijn.

Art. 114. Mocht het blijken, dat zich *uit* de kolonie geen geschikte jongelieden ter opleiding voor onderwijzer aanmelden, dan maakt het derde lid ondersteuning van jongelieden in het moederland mogelijk.

HOOFDSTUK VII.

Art. 115. De regeling van het schooltoezicht is eenigszins gewijzigd en uitgebreid. De Inspecteur van het Onderwijs heeft namens den Gouverneur het oppertoezicht over het onderwijs in zijn verschillende geledingen in de geheele kolonie en het rechtstreeksch toezicht op Curaçao. Op de eilanden buiten Curaçao oefenen de Raden van Politie dit rechtstreeksch toezicht uit. De Inspecteur en de Raden van Politie worden bijgestaan door een Commissie van Onderwijs voor het gewoon en uitgebreid lager onderwijs en door Commissiën van Toezicht voor het voortgezet en vakonderwijs, alsmede voor de opleiding van onderwijzers.

Art. 116. Daar bij invoering van leerplicht met kindervoeding en kleeding zeer waarschijnlijk controleerende ambtenaren noodig zijn, is daarin door dit artikel voorzien.

Art. 121. Het komt ondergeteekende gewenscht voor, niet in de verordening vast te leggen, hoeveel malen de scholen moeten worden bezocht, doch een minimum te moeten voorschrijven. Dat de scholen op alle eilanden buiten Curaçao eens per jaar bezocht worden is zeker wenschelijk.

Art. 122. Aan den Inspecteur wordt evenals dat in Nederland het geval is het recht verleend vergaderingen van de Commissiën van Onderwijs te beleggen. Het bepaalde in het derde lid houdt verband met het voorgeschrevene omtrent het bijeenroepen van den Raad van Politie.

Art. 125. Het komt ondergeteekende zeer gewenscht voor verandering te brengen in de samenstelling van de Commissie van Onderwijs op Curaçao. In de eerste plaats neemt hij in hoofdzaak de wenschen der afdeelingen over: 8 der leden zullen zijn ouders, voogden of verzorgers van schoolgaande kinderen. Het 9de lid, tevens voorzitter, behoort tot de overige meerderjarige inwoners van het eiland. Het is in alle opzichten billijk te achten, dat 4 leden ouders enz. van op openbare scholen ingeschreven leerlingen zijn, 4 tot die van geldelijk gesteunde bijzondere scholen behooren. Deze samenstelling beantwoordt ook aan die van de plaatselijke commissiën van toezicht in Nederland, behalve dat er geen openbare en bijzondere onderwijzers in opgenomen zijn. Daar deze zich ook in Nederland van schoolbezoek moeten onthouden, meende ondergeteekende het 2de lid van artikel 118 van het ontwerp te moeten handhaven. (Verg. artt. 174 en 182 ontwerp-L. O. Wet met de toelichting op bldz. 15). De taak der Commissiën is in art. 129 omschreven. Het tweede lid van dat artikel drukt hetzelfde uit, als wat in het Nederlandsche ontwerp de grondgedachte der toelichting is.

Art. 128. De Commissiën van Onderwijs op de eilanden buiten Curaçao hebben den Gezaghebber of diens plaatsvervanger als voorzitter, waardoor de band met den Raad van Politie gelegd is. Van de 4 overige leden behoort de helft tot de ouders enz. van leerlingen der openbare scholen, de andere helft tot die van bijzondere scholen.

Art. 130. Er wordt in het tweede lid, om gevolg te geven aan een voorstel der afdeelingen, over de bezoeken der leden afzonderlijk gesproken.

Art. 131. Het 3de lid van art. 122 van het ontwerp verlangde een beredeneerd verslag ,,van den toestand van het onderwijs op haar eiland''. Het komt ondergeteekende wenschelijk voor, dat de Commissie van Onderwijs verslag geeft aan den Gouverneur ,,van haar werkzaamheden en bevindingen''. Door dit verslag in afschrift aan den Inspecteur te zenden kan deze in zijn jaarverslag het noodige overnemen.

Art. 132. De Commissiën van Toezicht zullen in hoofdzaak dezelfde werkzaamheden verrichten ten opzichte van het voortgezet en vakonderwijs en de leergangen ter opleiding van onderwijzers als de Commissiën van Onderwijs voor de scholen voor lager onderwijs. Keuze uit de ouders wordt hier noch wenschelijk noch mogelijk geacht, omdat deze Commissiën in sommige gevallen adviezen van meer technischen aard zullen te geven hebben.

De Inspecteur treedt als voorzitter op, behalve wanneer op een der eilanden buiten Curaçao zulk een Commissie noodig mocht zijn; in dat geval is de Gezaghebber de aangewezen persoon.

HOOFDSTUK VIII.

Art. 135. Hoewel zijn Ambtsvoorganger de noodzakelijkheid van leerplicht wel degelijk inzag, doch om de groote daaraan verbonden kosten er van afgezien had leerplicht in het door hem ingediende ontwerp op te nemen, meent ondergeteekende, dat de uitgaven voor het onderwijs op den voet van het gewijzigde ontwerp een grooter nut zullen hebben bij leerplicht en dat de meerdere uitgaven aan de invoering van leerplicht verbonden ruimschoots gedekt zullen worden door de betere uitkomsten van het onderwijs. Geleidelijke invoering zal de kosten over meerdere jaren verdeelen. Het gaat niet aan ter verhooging van het peil van het onderwijs voor betere onderwijzers met hooger bezoldiging of ondersteuning te zorgen en daarnaast geen maatregelen te nemen om te zorgen, dat alle kinderen van 6—12 of 7—13 jaar van dat betere onderwijs genieten, maar de ouders geheel vrij te laten hun kinderen ten eigen bate te exploiteeren of zonder onderwijs en opvoeding te laten rondloopen.

Ondergeteekende heeft daarom in dit artikel het twijfelachtige ,,kan'' vervangen door ,,zal'' en stelt zich voor spoedig bij Uwen Raad een ontwerp-verordening, regelende den leerplicht voor het stadsdistrict van Curaçao en voor een of meer der eilanden buiten Curaçao in te dienen.

Art. 138. Het uitreiken van getuigschriften en beloonin-gen ter aanmoediging van getrouw schoolbezoek wordt aan de Commissiën van Onderwijs opgedragen. De aanteekeningen, die de Commissie daarvoor noodig heeft, houden de hoofden van scholen volgens voorschrift van den Inspecteur van het Onderwijs. De regelen voor het uitloven stelt de Gouverneur bij besluit vast.

Art. 139. De gelden, benoodigd voor schoolvoeding en -kleeding, worden op de begrooting uitgetrokken. Regelen voor de verstrekking worden door den Gouverneur vastgesteld. In het ontwerp waren de Commissiën van Onderwijs daarmede belast, het komt ondergeteekende gewenscht voor deze verstrekking meer centraal te beheeren, waarvoor de Inspecteur op Curaçao en de Gezaghebbers der eilanden buiten Curaçao de aangewezen ambtenaren zijn.

HOOFDSTUK IX.

Art. 141. Daar ondergeteekende vertrouwt op de gewaardeerde medewerking van Uwen Raad om het gewijzigde ontwerp zoo spoedig mogelijk te behandelen is de datum van in werking treden op 1 Mei 1920 gesteld. Vooral in verband met vele overgangsbepalingen is spoedige tot standkoming, althans zekerheid omtrent tijdstip van in werking treden zeer noodig.

Teneinde niet in den loop van een schooljaar een groot deel der administratie te moeten wijzigen is het 3de lid opgenomen.

Art. 142. Dit artikel heeft betrekking op het personeel der openbare scholen. Wie in dienst is als onderwijzer 1ste, 2de of 3de klasse, wordt herbenoemd met den titel hoofdonderwijzer of onderwijzer. De onderwijzers 4de klasse worden hulponderwijzers 2de rang en krijgen de bevoegdheid van artikel 99 *a* en *b*, behalve dat ze niet op scholen voor U. L. O. werkzaam kunnen zijn. Mogelijk in dienst zijnde kweekelingen kunnen uiterlijk tot 31 December 1921 gehandhaafd worden. Evenals de onderwijzers 4de klasse aan de geldelijk gesteunde bijzondere scholen, kunnen ook die der openbare scholen het aanvullingsexamen afleggen voor hulponderwijzer(es), waarvan sprake is in art. 148.

Art. 143. Het eerste en tweede lid van dit artikel schrijven voor onderwijzers aan geldelijk gesteunde bijzondere scholen hetzelfde voor, als art. 142 voor de openbare onderwijzers.

Ten einde tegemoet te komen aan de moeilijkheden, die de R. K. Missie zal hebben om aan de verschillende eischen der verordening te voldoen, wordt toegestaan :

1ste. hulponderwijzers 2de rang (thans onderwijzers 4de klasse) tot 31 December 1921 als hoofd der school in de buitendistricten te laten optreden, evenwel zonder de verhooging als hoofd der school, vastgesteld in het vijfde lid van art. 70 ;

2de. hulponderwijzers 2de rang tot 31 December 1921 werkzaam te stellen in een 3de leerjaar in het stadsdistrict, in het 4de leerjaar in een buitendistrict ;

3de. leerkrachten over 65 jaar tot 31 December 1924 werkzaam te laten en voor ondersteuning mede te rekenen, mits zij daartoe door den Gouverneur geschikt geacht worden.

Art. 144 e. v. Hoewel de akte van bekwaamheid als onderwijzer 4de klasse volgens de verordening van 1907 een wettelijke onderwijsbevoegdheid in de kolonie is en de bezitters daarvan dus niet uit de school geweerd kunnen worden, acht ondergeteekende het in het belang van het onderwijs noodig, dat deze bevoegdheid langzamerhand verdwijnt om plaats te maken voor die voor hulponderwijzer(es), volgens art. 98 onder *a*, met exameneischen als in art. 103.

Dit verdwijnen zal echter geleidelijk moeten geschieden. De onderwijzers 4de klasse tellen als hulponderwijzer 2de rang onder de nieuwe verordening mede onder de verplichte leerkrachten, de verordening beperkt hun aantal, doordat ze slechts in bepaalde leerjaren werkzaam mogen zijn. Een ondersteuning van f 800,—, het minimum der bezoldigingen van onderwijzers 4de klasse der openbare scholen wordt billijk geacht. Verhooging wegens het bezit van akten mag niet achterwege blijven.

Van het tijdstip der inwerkingtreding (1 Mei 1920) worden geen nieuwe kweekelingen, in het bezit van de verklaring, bedoeld in art. 6 van de verordening van 1907, in de scholen toegelaten. Zij, die er op dat tijdstip zijn, mogen tot 31 December 1924 werkzaam blijven, mits werkende onder toezicht en leiding van een bevoegde, al zou de leeftijdsgrens (23 jaar) van art. 94 overschreden zijn. Deze kweekelingen, doch geen andere, tellen tot dien datum als leerkracht mee, waarvoor een ondersteuning van f 400,— wordt voorgesteld (art. 145).

De kweekeling, die op 1 Januari 1925, den vollen leeftijd van 23 jaar bereikt heeft, mag niet langer in de school werkzaam zijn, terwijl de kweekeling, die op dien datum dien leeftijd nog niet bereikt heeft, als kweekeling volgens art. 94

wordt beschouwd, voor welken dan ook geen ondersteuning wordt verleend.

De scholen zouden weinig gebaat zijn met het werkzaam laten der kweekelingen tot 1 Januari 1925 als dezen gedurende die jaren niet de gelegenheid geboden werd het examen voor onderwijzer(es) 4de klasse af te leggen, waarvoor velen thans in opleiding zijn. Het afleggen van het examen voor hulponderwijzer(es) van art. 103 wordt natuurlijk niet uitgesloten, maar onder de thans werkzame kweekelingen zijn er, die daarvoor wellicht te lange voorbereiding noodig hebben. De regeling, voorgesteld in de artikelen 146 en 147 en het aanvullingsexamen van art. 148, waardoor het vooruitzicht op hooger bezoldiging en ondersteuning ontstaat, zullen medewerken tot een geleidelijke vervanging van de kweekelingen door hulponderwijzers 2den rang en van dezen door hulponderwijzers. Snellere vervanging en zwaardere eischen kunnen moeilijk gesteld worden, zonder gevaar te loopen voor vele jaren scholen uit haar verband te rukken, waardoor noch een hooger peil van het onderwijs, noch een besparing van uitgaven wordt verkregen.

Art. 149. De scholen in de buitendistricten moeten onder de nieuwe verordening over meer leerkrachten beschikken, dan onder die van 1907, waarbij één op de 80 leerlingen verplicht was. Meerdere buitenscholen hebben thans reeds meer dan het verplichte aantal, omdat voor één per 50 leerlingen ondersteuning werd verleend.

De bepalingen van dit artikel komen tegemoet aan mogelijke moeilijkheden, door het tijdstip, waarop de verplichte onderwijzers werkzaam moeten zijn, vast te stellen op 1 Januari 1923 en tevens voorschriften te geven omtrent het aantal dat er tot 31 December 1922 moet zijn.

Art. 150. Opname van deze overgangsbepalingen werd noodig geoordeeld, omdat reeds eenige bewaarscholen bestaan. Wordt, na degelijk onderzoek, een der leerkrachten geschikt bevonden, dan kan haar den titel van hulponderwijzeres met de bevoegdheid van art. 99 *c* (voor bewaarscholen) worden verleend. Is zij aan een bijzondere bewaarschool verbonden dan wordt voor haar een ondersteuning verleend, gelijk aan die voor hulponderwijzer(es) 2de rang.

Art. 151. De bijzondere school van Boca San Michiel is verplaatst naar Jan Doret. De ondersteuning is verhoogd voor 't geval iemand werkzaam is of gesteld wordt met een bevoegdheid als onderwijzer 4de klasse, wat te Piedra Plat het geval is.

Art. 155. Ook de examencommissie dient ontbonden te worden. Deze wordt in Januari benoemd. Het ontworpen besluit tot regeling der examens stelt een geheel andere samenstelling dier commissie voor.

Willemstad, den 24n. October 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—23.

Verordening van den ....., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

VOORLOOPIG VERSLAG
OVER HET GEWIJZIGD ONTWERP.

Nº 3.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 23 van het Zittingjaar 1917—1918 en onder Nº. 11 van het Zittingjaar 1918—1919).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Vele leden hadden zwaarwichtige bedenkingen van financieelen aard.

Bij den zorgelijken toestand, zoowel van de koloniale als van de Rijksfinanciën, is, zoo betoogden zij, de uiterste voorzichtigheid geboden bij het tot stand brengen van regelingen, die de koloniale geldmiddelen blijvend bezwaren.

Hoe hoog men het belang van het onderwijs ook moge aanslaan, ook te dien opzichte geldt de regel: dat de Overheid daaraan niet meer ten koste mag leggen dan de middelen, waarover zij beschikt, gedoogen. Dit beginsel is niet alleen een grondregel van staathuishoudkundig beleid, het is met zoovele woorden uitdrukkelijk vastgelegd in artikel 180 van het Regeeringsreglement.

De uitvoering der ontworpen onderwijsregeling nu, meenden de leden aan het woord, zou de financieele krachten van de kolonie te boven gaan.

Eenige leden voerden tegen voorgaande beschouwingen aan, dat het Moederland toch wel steeds bereid zal worden bevonden, zooals het trouwens tot dusverre steeds getoond heeft bereid te zijn, om de kolonie financieel bij te staan. Vooral waar het een belang van zoo overwegende beteekenis als het onderwijsbelang betreft, moest, volgens deze leden, de vrees, dat het Moederland de verhoogde kosten van zich zal trachten af te wentelen, niet al te veel gewicht in de schaal leggen.

Hiertegenover werd weder door eenige leden opgemerkt, dat steeds meer en meer van uit Nederland wordt aangedrongen op verhooging der koloniale belastingen. Waar die drang zoowel van de Regeering als van uit het parlement komt, moest, meenden zij, daarmede terdege rekening worden gehouden.

§ 2. Bij het ontwikkelen van de in de vorige paragraaf weergegeven bedenkingen hadden verschillende leden niet enkel het oog op de voorgestelde, aanzienlijke verhooging van de uitkeering aan het bijzonder onderwijs, maar bespraken zij ook de hooge kosten van het openbaar onderwijs.

Zal het openbaar onderwijs, vooral het uitgebreid lager onderwijs, in de kolonie uit den aard der zaak altijd betrekkelijk veel kosten, omdat de klassen veelal klein zijn, de leerkrachten, die in Nederland worden aangeworven, steeds hoogere eischen stellen en nogal druk gebruik maken van het recht op verlof, die kosten worden nog opgedreven door de zucht om de verbetering van het onderwijs bovenal te zoeken in de bevoegdheden der onderwijzers en door het stelsel om voor elke klasse een onderwijzer te plaatsen, ook al telt de klasse maar een paar leerlingen.

Sommige leden achtten het dan ook hoog tijd om met dergelijke dure stelsels te breken, die alleen in theorie schoon klinken, maar in de praktijk dikwijls falen.

De weelde van hoofdakte-bezitters of hoofdonderwijzers

mag een kolonie met zoo beperkte geldmiddelen als Curaçao zich alleen veroorlooven voor de allerhoogste klassen der M. U. L. scholen. Aan uitgebreide bevoegdheden heeft de onderwijzer, die voor de lagere klassen staat, toch niets.

Hoofdzaak, vooral in de lagere klassen, zijn goede onderwijzers, met liefde voor hun vak, die de kunst verstaan met kinderen om te gaan. De leden aan het woord achtten dan ook een bepaalde organieke samenstelling van het onderwijzend personeel, waarbij het klassenstelsel worde behouden evenals bij de bureelambtenaren de verschillende rangen en waarbij de noodige kansen op promotie zullen moeten worden gelaten, gewenscht.

Ten aanzien der tweede hierboven aangestipte bemerking, merkten dezelfde leden op, dat ook deskundigen op onderwijsgebied vereeniging van kleine klassen onder één onderwijzer zeer wel mogelijk achten zonder schade voor het onderwijs.

Andere leden waren van oordeel, dat als algemeene regel geldt, dat hoe bekwamer de onderwijzer hoe meer waarborgen voor de beste resultaten. Eveneens spreekt het van zelf, dat een onderwijzer, die zich geheel aan één enkele klasse kan wijden, het onderwijs beter tot zijn recht kan doen komen dan wanneer hij zijn tijd en zijne krachten over twee klassen moet verdeelen.

§ 3. De vraag of het Papiementsch uit de scholen van de Benedenwindsche eilanden al of niet behoort te worden verdreven, gaf tot uitvoerige beschouwingen aanleiding.

Eenige leden, die over het algemeen wel iets voor het stelsel van het ontwerp gevoelden, achtten het ideaal, dat daaraan ten grondslag ligt, n. l. de taal van het Moederland te brengen onder het volk, onbereikbaar. Zou het met moeite en kosten zelfs gelukken het zoover te brengen, dat het opkomend geslacht bij het verlaten der schoolbanken het Hollandsch voldoende machtig is om zich daarin mondeling en schriftelijk verstaanbaar uit te drukken, daarmede zou nog niets bereikt zijn. Het Papiementsch toch is de taal, waarin het volk denkt en die het, zoodra niet uit het schoollokaal, bijna uitsluitend hoort spreken en moet spreken. De enkele uren per dag gedurende de enkele jaren, die het kind op de school doorbrengt, kunnen geen voldoenden invloed uitoefenen om eenige verandering in den tegenwoordigen toestand te brengen. De meeste kinderen zullen de aangeleerde taal binnen een paar jaar toch weder vergeten zijn. De strijd, zooals trouwens elke strijd tegen volkstalen, blijft een hopelooze strijd, waaraan men maar liever geen tonnen gelds moest gaan besteden.

Enkele leden merkten bovendien op, dat het zelfs de vraag is of het in het belang van het volk is het Nederlandsch op de volksscholen te zeer te pousseeren. Men moet bedenken — aldus redeneerden deze leden — dat het Nederlandsch zich zeer slecht aansluit bij het Spaansch, de taal, die onze arbeiders het meest noodig hebben in hun strijd om het bestaan.

Aan boord der op Venezuela, Columbia, Sto. Domingo, Puerto-Rico en Cuba varende schoeners hooren zij niets dan Spaansch en wat meer zegt, komen zij met hun Papiementsch, doorspekt met enkele Spaansche woorden, klaar, zoo ook op de kustplaatsen van genoemde republieken.

Met het Hollandsch daarentegen komt de arbeiders in deze streken nergens anders terecht dan bij enkele Hollandsche ondernemingen en enkele Hollandsch sprekende families.

Eenige leden wezen er ook nog op, dat de strijd tegen het Papiementsch noodeloos de uitgaven voor het onderwijs zal opdrijven. Wil men toch aan het volk iets beters leeren dan een voor den geboren Nederlander haast onverstaanbaar Nederlandsch, dan moeten de leerkrachten ook voor de lagere klassen der lagere scholen in Nederland of uit de Hollandsch sprekende families in de kolonie worden gerecruteerd. En dat alsdan een goede bezetting der plaatsen veel geld zal kosten, behoeft wel geen betoog.

Een lid, ofschoon meegaande met het ontwerp, betwijfelde of het Vicariaat wel binnen den gestelden termijn er in zal kunnen slagen de vereischte leerkrachten aan te werven.

§ 4. Ook over het instituut van kweekelingen waren de meeningen verdeeld.

Eenige leden waren van oordeel, dat de vervanging der kweekelingen door hulponderwijzers boven de financieele draagkracht der kolonie gaat. Zij zouden daarom tot het desbetreffende voorstel niet kunnen medewerken.

Eenige andere leden meenden, dat men in de nette families onder het lagere volk tal van jonge meisjes kan vinden, die zich gaarne zullen willen bekwamen om tegen een salaris van drie à vierhonderd gulden als kweekeling op te treden.

Het instituut van kweekelingen heeft tot dusver zoo weinig voldaan, omdat de meeste kweekelingen zeer onvoldoende zijn onderlegd. Maar dat behoeft niet op denzelfden voet te blijven voortgaan. De kweekelingen moeten minstens toch voldoende bekwaamheid bezitten om den leerlingen het lezen en schrijven en de hoofdbewerkingen van het rekenen te kunnen onderwijzen. Krachten, die met weinig moeite daartoe zullen kunnen worden opgeleid, vindt men, zooals reeds gezegd, onder de bevolking wel.

Er waren ook een paar leden, die de afschaffing der kweekelingen verdedigden, wijl zij zich op het standpunt stelden, dat voor de verbetering van het onderwijs in de eerste plaats verheffing van het peil der leerkrachten noodig is.

Een lid ging met laatstbedoelde leden mede om eens vooral een einde gemaakt te zien aan den strijd over de kweekelingen.

§ 5. De voorgestelde subsidieregeling werd bestreden en verdedigd.

Bestreden op principieele en financieele gronden.

Eenige leden betoogden, dat het standpunt, waarop langzamerhand de voornaamste landen der wereld zich stellen, n. l. dat de Overheid alleen het openbaar onderwijs heeft te bekostigen, ook h. i. het juiste standpunt is. Wie geen genoegen neemt met de Gouvernements-inrichtingen, die voor allen toegankelijk zijn en waar ieders godsdienstige gevoelens worden ontzien, die zij vrij om eigen scholen op te richten, maar bekostige die ook zelf geheel.

Vooral voor Curaçao, waar het bijzonder onderwijs een zoo sterk religieus karakter draagt, immers onder directe leiding van de Roomsch-Katholieke geestelijkheid staat, is de bovenaangegeven gedragslijn geboden. Subsidieering van het bijzonder onderwijs beteekent hier: Protestanten, Israëlieten en vrijzinnige Roomsch-Katholieken dwingen bij te dragen in de kosten van een onderwijs, dat hoofdzakelijk als propaganda voor de Roomsch-Katholieke Kerk is bedoeld.

De leden hierboven aan het woord konden dan ook niet medewerken tot eenige verhooging van de reeds bestaande subsidie.

Andere leden achtten, afgezien van het principieel bezwaar, het financieel bezwaar onoverkomelijk.

Een paar leden waren bereid mede te werken tot eenige subsidieverhooging en zulks in verband met de omstandigheid, dat de levenskosten, ook voor het religieus personeel, in de laatste jaren gestegen zijn.

Door de verdedigers van de voorgestelde regeling werd principieel aangevoerd, dat deze regeling nog niet de gelijkstelling brengt, die in Nederland als beginsel is doorgevoerd. De Missie krijgt zelfs bij de voorgestelde regeling niet al hare uitgaven voor het onderwijs vergoed. Overigens meenden deze leden, dat de vraag niet moet zijn wat de Missie uitgeeft, of zij al of niet over goedkoopere werkkrachten beschikt dan die, welke het Gouvernement moet gebruiken, maar alleen: hoeveel het Gouvernement zou moeten uitgeven voor de diensten, welke de Missie op onderwijsgebied presteert.

Overigens, zoo merkten deze leden op, dragen ook de Katholieken bij voor de openbare scholen.

Tegenover deze beschouwingen werd weder aangevoerd, dat de Missie specifiek Roomsch-Katholieke doeleinden najaagt, waarom het dan ook billijk is, dat zij zelve ook behoorlijk in de kosten bijdraagt.

Eenige leden betoogden, dat, waar Nederland in de kolonie blijkbaar het beginsel van financieele gelijkstelling van het bijzonder en het openbaar onderwijs wenscht in te voeren, het niet meer dan billijk zou zijn, dat het de kosten van het Roomsch-Katholiek onderwijs ook geheel voor zijne rekening neemt.

§ 6. Ten aanzien van de berekening der werkelijke kosten van het Roomsch-Katholiek onderwijs werd door vele leden opgemerkt, dat die berekening, die uitkomt op f 1 000,— per frater, f 925,— per zuster en f 500,— per leek, moeilijk als geheel juist is aan te nemen.

Bij eene organisatie als de Roomsch-Katholieke Missie op Curaçao, die haar hoofddoel op zoo veel verschillende wijzen nastreeft, waarbij het onderwijs slechts een onderdeel van het samenstel is, moet het zelfs voor een ervaren accountant moeilijk zijn te berekenen wat het onderwijs precies aan de Missie kost. In vele gevallen zal men eenvoudig moeten schatten. En als men ziet, dat de afschrijving op de gebouwen, voor den bouw waarvan nog wel door de kolonie veelal reeds geldelijk is bijgedragen, op niet minder dan 2½ % is gesteld, waar die op zijn hoogst 1 % kan bedragen, dan vreesden verscheidene leden, dat ook in menig ander opzicht den veiligen kant te veel is opgezocht.

Vreemd doet het in elk geval aan, dat een leekenonderwijzer zooveel minder zou kosten dan een orde–broeder of zuster. Het tegendeel zou eerder voor de hand liggen.

Aan den anderen kant werd door eenige leden aan de juistheid van de gemaakte berekeningen in het minst niet getwijfeld. Het Vicariaat zal wel weten hoeveel het speciaal voor het onderwijs uitgeeft. Wat de afschrijving op de gebouwen betreft, is er ook uitdrukkelijk bij vermeld, dat het percentage uit de Nederlandsche wet is overgenomen.

Eenige leden opperden de vraag of de kolonie wel langer mag voortgaan met het subsidieeren van het U. L. O. Het Regeeringsreglement spreekt alleen van de Overheidszorg en steun voor het brengen van de *allereerste kundigheden* onder het bereik van het volk door *lager* onderwijs. Nu kan men bij het U. L. O. toch zeker niet meer spreken van de *allereerste kundigheden*, zelfs al zou men dat onderwijs als het lager onderwijs in den zin van art. 180 van het Regeeringsreglement willen beschouwen.

Dat het Gouvernement scholen van hoogere orde dan de gewone lagere scholen sticht en onderhoudt, is noodig, omdat de geheele bevolking daarbij belang heeft, maar daarbij moest het ook blijven.

Andere leden kwamen tegen deze beschouwingen op en betoogden, op hun beurt, dat het U. L. O. wel degelijk als lager onderwijs moet worden beschouwd en evenzeer als het eenvoudige lager onderwijs recht op Overheidssteun heeft.

§ 7. Wat de bijdrage voor scholenbouw betreft, meenden verscheidene leden, altijd uitgaande van de stelling, dat het Vicariaat het grootste belang heeft bij het Roomsch-Katholiek onderwijs, dat een bijdrage van 60 % veel te mild is.

Wanneer het Gouvernement voor zulk een groot bedrag ging bijdragen in de kosten, dan behoorde het den medeëigendom daarvan te verkrijgen. In den gedachtengang van het ontwerp blijven de gebouwen echter het uitsluitend eigendom van de andere partij, die maar voor 40 % in de bouwkosten bijdraagt. Hoe, zoo werd gevraagd, bij verandering van de bestemming van het gebouw, zooals wel eens is voorgekomen ?

Aan den anderen kant werd aangevoerd, dat de scholen toch voor algemeen onderwijsdoeleinden worden gebruikt. Moest het Gouvernement het onderwijs geheel voor zijn rekening nemen, dan zou het niet 60 %, maar de geheele 100 % moeten uitgeven.

Eenige leden merkten nog op, dat, wanneer het Gouvernement voor zulk een aanzienlijk percentage in de bouwkosten zou bijdragen als voorgesteld, het niet aan derden moest vrijstaan om tot den bouw van een school over te gaan. Even-als voor den bouw van een openbare school moest de beslissing dan bij den begrootingswetgever blijven.

§ 8. Eenige leden meenden, dat er meer onderscheid behoort te worden gemaakt tusschen stads– en buitenscholen dan het ontwerp wel doet.

Aan de leerkrachten van de buitenscholen behoeven niet dezelfde eischen te worden gesteld als aan die van de stadsscholen. En voor de leerlingen der buitenscholen kan men dat niet. Het verschil in graad van ontwikkeling, dat bestaat en dat altijd zal bestaan tusschen stads– en buitenbevolking, eischt ongelijke behandeling.

§ 9. Verscheidene leden bepleitten meer vrijheid voor het bijzonder niet gesubsidieerd onderwijs. Zij wenschten dat onderwijs niet te zeer gereglementeerd te zien, wijl dan allicht aan de Curaçaosche jongelieden de mogelijkheid om vreemde talen te leeren zou worden benomen.

Het M. U. L. schoolonderwijs schiet, aldus de leden aan het woord, vaak te kort op het punt van vreemde talen; het vrije, ongesubsidieerd onderwijs, privaatlessen of cursussen moeten het tekort aanvullen. Gaat men nu voor het geven van zulk onderwijs het bezit van eene akte als *onderwijzer* eischen, dan loopt men gevaar, dat men onzen jongelieden de eenige kans beneemt om de vreemde talen grondig te leeren.

Enkele leden kwamen tegen voorgaande beschouwingen op. Het geheel vrijlaten van het bijzonder niet gesubsidieerd onderwijs, zij het ook taalonderwijs, ontaardt licht in beunhazerij en dat zou zeker niet in het belang van het algemeen zijn.

Eenige leden voerden weer aan, dat onmogelijk genoegen kan worden genomen met de onvoldoende kennis der vreemde talen, die de leerlingen van de scholen voor M. U. L. O. medenemen.

Deze leden vroegen zich af of het soms niet aan verkeerde methoden, die op de scholen gebruikt worden, ligt, dat dikwijls zulke onvoldoende resultaten met vreemde talen behaald worden. Men heeft voor het Spaansch b. v. eminente krachten aan de Hendrikschool gehad, maar de resultaten bleven onvoldoende. Waarom? Omdat men het onderwijs dwong in het keurslijf van een Hollandsche methode, die voor het Spaansch blijkbaar niet deugde.

Een lid meende, dat men voor het onderwijs in vreemde talen niet enkel Hollanders, maar zooveel mogelijk vreemdelingen moest gebruiken. De kinderen leeren dan ten minste de uitspraak zuiverder.

§ 10. Men zou gaarne worden ingelicht omtrent de resultaten van de normaalschool. Levert die school bruikbare onderwijzers af en stellen deze zich wel beschikbaar voor het onderwijs?

Artikelen.

Art. 6. Verscheidene leden hadden bezwaar tegen de vakken ,,landbouwkunde'' en ,,tuinbouwkunde''. Naar hunne meening zullen die vakken slechts oppervlakkig kunnen worden onderwezen, zoodat de leerlingen er weinig aan zullen hebben, waarom zij er op aandrongen die vakken te laten vervallen en de uren, die daaraan zouden worden besteed, voor nuttiger vakken te gebruiken.

Art. 11 § 4. Door verscheidene leden werd er op aangedrongen om ook den Administrateur van financiën, den persoon, die moet oordeelen of de geldmiddelen het veroorlooven om binnen den door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst gestelden termijn de door hem noodig geoordeelde veranderingen aan een afgekeurd schoollokaal aan te brengen, het recht te geven om in beroep te komen.

Art. 15 § 1. Den hierbij gestelden termijn van eene week achtte men te kort. Daardoor zou het kunnen gebeuren, dat kinderen, die toevallig gedurende de eerste week van het jaar ziek zijn, gedurende het geheele jaar geen onderwijs kunnen genieten. Of is met ,,toelaten'' slechts het aangeven als leerling bedoeld?

Art. 17 § 2. Vergelijk de algemeene beschouwingen.

Voorgesteld werd het onderwijzend personeel in te deelen in rangen of klassen, gelijk dit bij de bureelambtenaren gebruikelijk is en het aantal onderwijzers van de verschillende rangen in de verordening vast te leggen.

Art. 33. Een lid merkte op, dat een dergelijke bepaling voor het bijzonder onderwijs ontbreekt en gaf in overweging de desbetreffende bepalingen daarmede aan te vullen.

Art. 41. Naar het oordeel van verscheidene leden hebben de openbare lessen geen nut. Aangezien in de kringen van

deskundigen zelf de meeningen daaromtrent verdeeld zijn, gaven de leden aan het woord in overweging het artikel te laten vervallen.

Art. 51 § 1. Gevraagd werd waarom om als hoofd te kunnen optreden het bezit van een akte, die binnen kort niet meer in Nederland zal kunnen worden behaald, geëischt wordt. Naar de meening van de leden aan het woord moest de keuze van het hoofd niet te zeer beperkt worden.

Art. 51 § 2. Men gaf in overweging uit deze alinea het woord ,,tenminste'' te laten vervallen, waardoor slechts onderwijzers of onderwijzeressen in het bezit der akte van bekwaamheid, bedoeld in art. 98 onder *b*, als hoofd mogen worden aangesteld en zoodoende de uitgaven niet te hoog zullen oploopen.

Art. 52. Eenige leden betoogden, dat het om financieele redenen aanbeveling verdient, dat het onderwijs in de laagste twee leerjaren altijd aan onderwijzers of onderwijzeressen, die de akte, bedoeld in art. 98 onder *a*, bezitten, wordt opgedragen.

Enkele leden wenschten, dat het onderwijs in voornoemde leerjaren zal worden gegeven door onderwijzeressen, daar over het algemeen de vrouw beter met jonge kinderen kan omgaan dan de man.

Zie ook de bemerking bij art. 17 § 2.

Art. 54 §§ 1 en 2. Tegen de hier voorgestelde regeling hadden eenige leden bezwaar. Het verschil tusschen 25 en 91 vonden zij te groot.

Eenige leden achtten de verhouding van een onderwijzer voor 50 leerlingen redelijk.

Art. 54 § 3. Men stelde voor te bepalen, dat als regel het onderwijs in de laagste drie leerjaren aan de scholen in het stadsdistrict aan onderwijzers in het bezit van de akte, bedoeld in art. 98 onder *a*, zal worden opgedragen, terwijl voor de laagste klassen der buitenscholen kweekelingen zullen zijn te gebruiken.

Vergelijk in verband hiermede de algemeene beschouwingen.

Art. 55. Verscheidene leden drongen er op aan, dat de vaststelling der bezoldigingen bij verordening zal geschieden.

Art. 56. Men vroeg of aan de hoofden der scholen niet te veel bureauwerk wordt opgedragen. Van hunne werkkracht ware meer profijt te trekken voor het eigenlijke onderwijs.

Art. 61. Gevraagd werd of deze bepaling van toepassing is zoowel op gesubsidieerde als op ongesubsidieerde scholen. Zoo ja, dan hadden eenige leden bezwaar de bepaling ook op ongesubsidieerde scholen toe te passen.

Andere leden konden zich met de bepaling vereenigen.

Art. 66 § 1. Eenige leden merkten op, dat, volgens de bewoordingen van deze alinea, bij een geringe afwijking van den rooster de geheele ondersteuning ingehouden zou kunnen worden. Dat zou, bij onbeduidende afwijkingen, soms zeer onbillijk kunnen wezen.

Art. 66 § 2. Men maakte de opmerking, dat het in sommige gevallen wenschelijk en noodig kan zijn van den rooster af te wijken, b. v. op een regenachtigen dag als de kinderen niet op tijd op school kunnen zijn; de alinea staat daaraan in den weg.

Art. 71. Enkele leden merkten op, dat deze bepaling niet billijk is tegenover het bijzonder onderwijs. Het eerste en het tweede lid van dit artikel behoorden volgens hen te vervallen, omdat zij niet in overeenstemming zijn met art. 70, tweede lid.

Art. 72 § 1. Verscheidene leden hadden ernstige bezwaren tegen deze alinea. Men vond een bijdrage van 60 % te hoog, waar de gebouwen het eigendom van de andere partij blijven.

Art. 94. Waar vele leden van oordeel waren, dat het Papiementsch als voertaal op de scholen in de buitendistricten behoort te worden behouden, daar, meende men, moest de eisch omtrent den leeftijdsgrens vervallen.

Art. 96 § 1. In overweging werd gegeven tusschen de woorden ,,Gouverneur'' en ,,op voordracht'' in te voegen ,,rechtsstreeks of'', daar anders de Gouverneur het recht van initiatief, dat hij wel heeft in het derde lid van dit artikel, mist.

Art. 98. Men had ernstige bezwaren tegen het laten verwerven in de kolonie van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres. Kan die akte in de kolonie worden verworven, dan zal na eenigen tijd de examens door hier geëxamineerden worden afgenomen en dan kan het niet anders of het peil zal langzamerhand dalen.

Art. 103b. Men was van oordeel, dat door slechts te eischen: vaardigheid om zich voldoende mondeling en schriftelijk uit te drukken, voor het hoofdvak wel wat te weinig wordt gevorderd.

Art. 103j. Gevraagd werd of de candidaat slechts de eerste beginselen van de gezondheidsleer en verbandleer behoeft te kennen.
Eenige leden oordeelden, dat dit onderdeel gevoegelijk kan vervallen.

Art. 109a. Men had bezwaar tegen de bepaling van dit onderdeel, waardoor een persoon, die een cursus wenscht te openen in één taal, welke hij goed kent, verplicht wordt examen in verscheidene vakken, die hij niet zal doceeren, af te leggen.
De bepaling maakt het een vreemdeling, die een leergang, hetzij voor het Fransch, Engelsch, Duitsch, Spaansch of een andere taal zou wenschen te openen en die niet op de hoogte is van de vakken vermeld in art. 6 onder *p*, *q*, *s* en *t*, onmogelijk zijn voornemen uit te voeren, wat niet in het algemeen belang te achten is.

Art. 118. Enkele leden wenschten bepaald te zien wat voor soort van inlichtingen omtrent leerlingen en leerkrachten men aan den Inspecteur van het Onderwijs verplicht is te geven. Een ietwat nauwkeuriger omschrijving werd door die leden wenschelijk geacht.

Art. 120. In overweging werd gegeven het eerste lid te lezen: ,,De Inspecteur van het Onderwijs is bevoegd tot het opmaken van proces-verbaal van de overtredingen dezer verordening''. Hierdoor wordt de verwijzing naar artikelen overbodig.

Artt. 125 § 2, 128 § 2, 129f, 135 § 1. Aangezien het Burgerlijk Wetboek aan toeziende voogden verplichtingen oplegt, was men van oordeel, dat het aanbeveling verdient telkens melding te maken van ,,toeziende voogden''.

Art. 130 § 4. Voorgesteld werd om in plaats van de woorden ,,belast'' tot en met ,,feiten'' te lezen ,,bevoegd tot het opmaken van proces-verbaal van de overtredingen dezer verordening''.

Art. 135. Eenige leden verklaarden hun stem niet te kunnen verleenen aan dit artikel. Zij waren van oordeel, dat zoolang er slechts op enkele plaatsen openbare scholen zijn, men de leerplicht niet mag invoeren, daar anders kinderen, wier ouders hen niet naar een confessioneele school willen zenden, gedwongen kunnen zijn die scholen te bezoeken.
Men meende, dat dit en het volgende artikel voorloopig uit de verordening behoorden te worden gelaten.

Art. 136. De leden, die tegen art. 135 waren, wezen er op, dat, wanneer de verbodsbepaling hierin bedoeld werd ingevoerd, in verschillende gezinnen groote nood kon ontstaan, b. v. in die, van welke de kostwinners geëmigreerd zijn.

Art. 145. Een lid gaf te kennen, dat, naar te zijner kennis is gekomen, het bijzonder onderwijs thans niet in staat is aan dit artikel te voldoen. Bij gebrek aan personeel zouden dan te groote klassen gevormd of wellicht scholen gesloten moeten worden.

Naar de meening van het lid aan het woord kan dit verholpen worden door in het eerste lid de slotzinsnede „mits" enz. te laten vervallen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 30n. Maart 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

M. S. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—23.

Verordening van den.....,
regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

MEMORIE VAN ANTWOORD
OP HET VOORLOOPIG VERSLAG OVER HET
GEWIJZIGD ONTWERP.

Nº 4.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 23 van het Zittingjaar 1917—1918 en onder Nº. 11 van het Zittingjaar 1918—1919).

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Met belangstelling heeft ondergeteekende kennis genomen van het voorloopig verslag. Met genoegen kon worden waargenomen, dat in het algemeen tegen de strekking van het gewijzigd-ontwerp geen overwegende bezwaren werden geuit. Waar mogelijk zullen de ter sprake gebrachte bedenkingen worden weggenomen.

Dat er bedenkingen van financieelen aard zouden worden geopperd, had ondergeteekende verwacht, waar hij weet, dat de geldelijke gevolgen van de voorgestelde regelingen belangrijk zijn. Dat zij, die tegen ondersteuning van het bijzonder onderwijs principieel gekant zijn, deze geldelijke gevolgen nog ernstiger deden gelden, omdat het grootste deel van de meerdere uitgaven een gevolg zal zijn van de verbetering der ondersteuningsvoorwaarden der bijzondere scholen, werd eveneens voorzien. Toch kunnen deze bezwaren het Bestuur niet ontheffen van de verplichting naar verhooging van het peil der volksontwikkeling te streven en het bijzonder onderwijs te hulp te komen, door het de ondersteuning te verleenen, waarop het aanspraak kan maken.

Ondergeteekende meent, dat het aangeboden ontwerp zich dermate aan de toestanden in de kolonie aanpast, dat wijziging, om tot minder uitgaven te komen, het onderwijs in het algemeen slechts schade zal berokkenen.

Mindere eischen aan het personeel stellen, meer leerlingen per leerkracht, samenvoeging van klassen, geen leerplicht, geen schoolvoeding en -kleeding, zijn alle middelen om de uitgaven laag te houden, maar zal er dan ooit een eind komen aan de ongewenschte toestanden, die het verkrijgen van betere uitkomsten in den weg staan, zou er dan ooit sprake kunnen zijn van opvoering van het peil van het onderwijs en worden voldaan aan de billijke eischen der ouders, waarover in Uwen Raad zoo dikwijls gesproken is? Immers, dat zou ten eenenmale onmogelijk zijn.

Ondergeteekende acht onderwijs een der belangrijkste factoren voor de economische verheffing van een volk. Van alle andere maatregelen is weinig heil te verwachten, indien ze niet gepaard gaan met goed onderwijs voor *alle* lagen der bevolking. In deze tijden mag Curaçao toch zeker niet achter blijven.

Bij de behandeling van de Surinaamsche begrooting in de Eerste Kamer der Staten-Generaal verklaarde Z. E. de Minister van Koloniën, dat hij de vitale elementen van Suriname's economisch bestaan: *onderwijs*, landbouw, nijverheid, emigratie, volksgezondheid, enz., wil bevorderen.

Op grond hiervan en van de verklaring bij de behandeling van de Curaçaosche begrooting voor 1920 in dezelfde Kamer, dat de financieele verhouding van de kolonie tot het Moederland in overeenstemming zal zijn met die voor Suriname, nl. steun voor de economische verheffing, acht ondergeteekende de vrees, dat de geldelijke gevolgen van de nieuwe regelingen op onderwijsgebied geheel op de koloniale geldmiddelen zullen drukken, niet gerechtvaardigd.

§ 2. Toegegeven wordt, dat het openbaar uitgebreid lager onderwijs veel kost. Dat van bestuurswege er echter dure ,,stelsels'' zijn aangenomen n. l. ,,voor elke klasse een onderwijzer'' en ,,onderwijzers met zooveel mogelijk bevoegdheden'', is ten eenenmale onjuist. ,,Elke klasse een onderwijzer'' werd jaar op jaar door leden van Uwen Raad gevraagd, namens de ouders, die er belang bij hadden, dat het onderwijs zoo goed mogelijk zou worden. Nu het bestuur aan dat verlangen tegemoet komt, omdat inderdaad een goed onderwijzer met één klas meer bereikt dan met twee, nu gedurende vele jaren de credieten, die voor die onderwijzers zijn aangevraagd door Uwen Raad zijn goedgekeurd, kan het bestuur niet het verwijt treffen, dat thans gemaakt wordt, blijkbaar om te komen tot minder uitgaven, zoo voor het openbaar als voor het bijzonder onderwijs. Zeker, de klassen zijn klein en een goed onderwijzer(es) kan, met twee der hoogere klassen vereenigd, ook nog voldoende, misschien zelfs goede uitkomsten verkrijgen, maar dan moet ook het leerplan er op ingericht zijn en moet juist voor die hoogere klassen beschikt worden over personeel met bevoegdheden voor alle vakken. Het vereenigen van klassen als beginsel aannemen, acht ondergeteekende verkeerd en zeker niet in het belang van het onderwijs.

Dat bij het bestuur ,,de zucht'' zou bestaan, het verbeteren van het onderwijs bovenal te zoeken in de bevoegdheden der onderwijzers, is onwaar. Bevoegdheden voor talen enz. zijn voor de hoogere klassen zeer noodig en kunnen in de middelklassen niet gemist worden. Het onderwijs in klasse 6—10 eischt voor de gewone vakken op een school voor M. U. L. O. in het algemeen hoofdakte-bezitters, wat niet uitsluit, dat meermalen van onderwijzers, die de hoofdakte niet bezaten, gebruik gemaakt kon worden, omdat zij door voortgezette studie, die niet altijd tot het behalen van de hoofdakte leidde, meerdere geschiktheid hadden verworven en ook vaak bevoegdheden voor sommige vakken hadden behaald. Een hoofdakte-bezitter *heeft de bevoegdheid*, een onderwijzer(es) zonder hoofdakte *kan de geschiktheid hebben*. Er zijn altijd uitzonderingen. Bij een beperkt aantal leerkrachten, als in deze kolonie werkzaam, kan moeilijk van een stelsel omtrent bevoegdheden sprake zijn.

In het algemeen worden de jongere leerkrachten, die meestal weinig bevoegdheden hebben, in de lagere klassen gebezigd. Dat *toewijding* meer zegt dan *bevoegdheid*, is een stelling, die in alle takken van dienst opgaat en voor het onderwijs zal toewijding steeds de grootste factor voor het verkrijgen van goede uitkomsten zijn. Waar getracht wordt geschikte leerkrachten *in* en *uit* de kolonie op te leiden, maar daarmede nog geen voldoende uitkomsten verkregen zijn, zal niet alleen voor de allerhoogste klassen, maar ook voor de overige klassen, nog steeds naar leerkrachten uit Nederland moeten worden omgezien. Waar de grondbezoldiging dier leerkrachten niet hoog genoemd kan worden, ja vergeleken bij de bezoldigingen in Nederlandsch-Indië zeer laag is, werden tot heden althans eenige krachten gevonden, omdat er een vrij belangrijke verhooging der bezoldiging verkregen werd door de toelagen voor bevoegdheden, ook al worden die niet alle op de M. U. L. O. scholen gebruikt. Bovendien zijn zoowel de bezitters der hoofdakte als die van meerdere bevoegdheden noodig voor het geven van onderwijs aan de normaallessen en aan den leergang voor handelsonderwijs.

Zonder vooruit te loopen op de voorstellen van de Commissie, ingesteld bij G. B. van 10 October 1919 N° 1181, teneinde na te gaan, welke stappen genomen moeten worden om de rechtspositie der ambtenaren en een herziening hunner bezoldigingen te regelen, meent ondergeteekende hier reeds te mogen verklaren, dat hij de klassen-indeeling voor de onderwijskrachten, gegrond op aktenbezit, niet wenscht te handhaven en het aantal rangen wil beperken. Promotie zal voor de onderwijzers kunnen bestaan in: overgang naar een uitgebreide school, plaatsing in een hooger leerjaar, bevordering tot hoofd der school. De onderwijzers zijn in het algemeen niet in te deelen, zooals de bureau-ambtenaren.

Gaarne zal ondergeteekende overwegen, in hoeverre samen-

voeging van klassen van de beide M. U. L. O. scholen mogelijk en uitvoerbaar is.

§ 3. Het heeft ondergeteekende ten zeerste verwonderd, dat de vraag opgeworpen is, of het Papiamentsch uit de scholen van de Benedenwindsche eilanden al of niet behoort te worden *verdreven* en dat er gesproken wordt van ,,*strijd* tegen 't Papiamentsch, die noodeloos de uitgaven voor het onderwijs zal opdrijven.''

Zoowel in de Memorie van Toelichting bij het eerste ontwerp en de daarover gewisselde stukken, als in de Memorie van Toelichting bij het gewijzigd ontwerp is niets te berde gebracht, dat kan doen denken aan een strijd tot verdrijving van het Papiamentsch.

In de eerste plaats moet niet uit het oog verloren worden, dat het Papiamentsch onder de verordening van 1907 niet op de bijzondere scholen onderwezen mocht worden, anders konden ze niet voor bijdragen in aanmerking komen. Voor de openbare scholen is ook vóór de inwerking treding dier verordening nooit van *onderwijs* in de landstaal sprake geweest.

In de tweede plaats is een groot deel van de leerkrachten niet in staat onderwijs in het Papiamentsch te geven evenmin als in het Spaansch, wanneer met het oog op het uittrekken van de bevolking, hetzij tijdelijk, hetzij voor goed, die taal als van meer nut voor de bevolking mocht worden geacht dan het Nederlandsch.

In de derde plaats wordt de landstaal niet geschikt geacht om de schoolbevolking *voldoende ontwikkeling* bij te brengen. De uitkomsten verkregen met het zooveel mogelijk gebruiken van het Nederlandsch zijn zoo bemoedigend, dat ondergeteekende niet geaarzeld heeft, de verandering aan te brengen, waardoor artikel 14 van het gewijzigd ontwerp verschilt van artikel 12 van het eerste ontwerp, waardoor ook tevens een hinderlijk verschil tusschen stads- en buitendistricten wegviel.

§ 4. Na de ongunstige rapporten over het kweekelingenstelsel, dat in de verordening van 1907 is gebracht, om in den nood aan personeel te voorzien en om de uitgaven niet te doen oploopen, kan ondergeteekende onmogelijk medegaan met de leden, die de kweekelingen als leerkracht in de scholen willen handhaven. Voor het door de leden aan het woord genoemde bedrag zullen geen geschikte krachten zich beschikbaar stellen.

Dat voor sommige scholen niet tijdig de bevoegde vervangers te vinden zouden zijn, kan geen reden zijn om de kweekelingen, die er nu zijn, te handhaven. Zoo noodig kan dan van de bevoegdheid, den Gouverneur verleend bij de artikelen 91 en 94, 4e. lid, gebruik worden gemaakt.

§ 5. Al was het ondergeteekende aangenaam, dat de voorgestelde verhooging van de ondersteuning der bijzondere scholen verdediging vond, toch zijn de geopperde bezwaren van principieelen en financieelen aard bij andere leden blijkbaar zoo ernstig, dat zij aan de totstandkoming van de verordening, zooals zij daar ligt, niet kunnen medewerken. Wat de financieele bezwaren betreft, daarover is in § 1 reeds medegedeeld, dat verwacht mag worden, dat het Moederland de aanzienlijke verhooging der kosten van het onderwijs niet van zich zal trachten af te wentelen. Indien de financieele bezwaren daarin bestaan, dat gemeend wordt, dat de voorgestelde uitkeering het karakter van ondersteuning verloren heeft, wat blijkens de Memorie van Toelichting geenszins het geval is, dan moet ondergeteekende wijzen op de door den Minister van Koloniën voorgestelde wijziging van het Regeeringsreglement dezer Kolonie, die bereids zonder beraadslaging noch hoofdelijke stemming door de Tweede Kamer is aangenomen, waardoor BEKOSTIGING *op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs* wordt voorgeschreven.

Waar het geheel onbekend is, op welke wijze de uitvoering van deze gevallen beslissing gedacht wordt, komt het ondergeteekende voor, dat diepgaande beschouwingen over al of niet steunen of bekostigen van bijzonder onderwijs, hoe sterk

godsdienstig de richting daarvan ook moge zijn, thans overbodig zijn.

Het door eenige leden ingenomen standpunt is slechts verdedigbaar bij algeheele scheiding tusschen Kerk en Staat, die in het Koninkrijk der Nederlanden en zijn Koloniën niet bestaat.

Het Katholieke onderwijs verschilt hier niet in richting met dat in Nederland en de overige koloniën. Evenals in het ontwerp-De Visser van de lageronderwijswet wordt aan het bijzonder onderwijs vrijheid van richting gewaarborgd en staat het verplichte ,,maatschappelijk'' onderwijs onder toezicht en contrôle.

In dit opzicht worden strengere eischen gesteld dan onder de bestaande verordening.

§ 6. Ondergeteekende sprak in de Memorie van Toelichting het vertrouwen uit, dat Uw Raad bij de beoordeeling van de uitkeeringen ten behoeve van het bijzonder onderwijs zich zou laten leiden door het immers zelf door Uwen Raad uitgesproken beginsel: ,,Gelijke betaling bij gelijken arbeid.''

Waar nu geen gelijke bezoldiging der leerkrachten voorgesteld wordt, doch slechts het *minimum* van de openbare onderwijzers van gelijken rang, omdat het Apostolisch Vicariaat uit de op grond van die ondersteuning ontvangen gelden de kosten van zijn bijzonder onderwijs ongeveer bestrijden kan, spreekt er ongemotiveerd wantrouwen tegenover ondergeteekende uit het in twijfel trekken van de juistheid der verstrekte gegevens, die nauwkeurig zijn nagegaan, voordat ze in de memorie van toelichting werden opgenomen. Waar niet wordt aangegeven, waarom de opgegeven bedragen voor onderhoud enz. per frater f 1 000,—, per zuster f 925,—, per leek f 500,—, ,,moeilijk als geheel juist zijn aan te nemen'', zal het bezwaarlijk zijn, hen te overtuigen, die dit oordeel uitspraken, ook al worden de detailposten opgegeven, waaruit bovengenoemde bedragen ontstonden.

Als in 1883 het onderhoud van een zuster f 300,—, in 1898 f 500,— kostte, bij geheel gelijke omstandigheden, wat samenwonen betreft, dan kan, gegeven de prijsstijging van de laatste 20 jaren, die meermalen op 100% wordt gesteld, het in de berekening gestelde bedrag niet te hoog genoemd worden.

Dat een leekenonderwijzer(es) minder kost dan een ordebroeder of -zuster is zeer gemakkelijk te verklaren, immers, van de 34 leeken, op 1 Augustus 1919 op de scholen van het Vicariaat werkzaam, waren: 1 onderwijzeres 3e. klasse, voor wie f 750,—, 9 onderwijzeressen 4e. klasse, voor wie ieder f 400,— en 24 kweekelingen, voor wie ieder f 200,— subsidie wordt ontvangen. In overeenstemming met de lage subsidie krijgen ze geen hooge bezoldiging, al is die vaak meer dan de ontvangen subsidie.

Daar zij voor een groot deel van buiten afkomstig zijn en buiten wonen, zullen zij in geen geval dezelfde eischen, wat voeding enz. betreft hebben, als de uit Nederland afkomstige fraters en zusters, die hetzij eerste klasse-onderwijzer of kweekeling in hun gemeenschap dezelfde rechten hebben, dus evenveel kosten.

Dat bij de overgelegde berekening ,,de veilige kant te veel is opgezocht,'' kan niet staande gehouden worden op grond, dat 2½% is gerekend voor afschrijving, waar de regeling van artikel 198 van het ontwerp-lageronderwijswet de Visser als grondslag is genomen. Dat de kolonie vroeger in den bouw van sommige schoolgebouwen heeft bijgedragen, doet niets af aan het feit, dat het Vicariaat thans voor het onderhoud dier gebouwen en der onderwijzerswoningen moet zorgen. En al zou men op grond daarvan de beide posten voor onderhoud en afschrijving met de helft verminderen, dan blijft nog de voorgestelde uitkeering f 17 321,— onder de uitgaven, waarbij nog komt het meerdere voor schoolbehoeften en de 40% der bouwkosten.

De vraag omtrent het subsidieeren van het U. L. O. onderwijs is niet geheel juist. Tot heden worden de z.g. Nederlandsche Afdeeling van het St. Thomas-College en de Burgerschool of Afdeeling A. van het St. Martinusgesticht M. U. L. O.-scholen *genoemd*, doch als scholen voor *gewoon lager onderwijs gesubsidieerd*.

De verordening van 1907 spreekt niet van het verleenen van een bijdrage aan bijzondere scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs. Artikel 43 kent slechts bijzondere lagere scholen. Door te voldoen aan de eischen voor de lagere scholen kon aan die beide scholen subsidie worden verleend, maar werden die scholen tevens gebonden, wat haar leerplan betrof.

De bepalingen van het ontwerp bedoelen deze scholen, mits zij voldoen aan de eischen van artikel 7, de gelegenheid te geven zich tot scholen voor uitgebreid lager onderwijs te ontwikkelen en zoo zij aan de overige gestelde eischen voldoen, bijdragen uit de koloniale kas te verleenen. Dit wordt voorgesteld, omdat in Nederland het *uitgebreid lager* onderwijs wel degelijk als *lager* onderwijs wordt beschouwd, dus in de wet op het lager onderwijs geregeld wordt. Er bestaat geen enkele reden in de kolonie een ander standpunt in te nemen. Wel wordt toegegeven, dat aan het inrichten van *vier* scholen voor uitgebreid lager onderwijs belangrijke kosten verbonden zijn.

§ 7. De opmerkingen omtrent het verleenen van een tegemoetkoming in de bouwkosten van zestig ten honderd van de werkelijke gedane noodzakelijke uitgaven, zouden, meent ondergeteekende, grootendeels achterwege gebleven zijn, indien de volle aandacht ware geschonken aan de toelichting van artikel 72 en aan artikel 76.

Het ligt in de bedoeling bij besluit een regeling vast te stellen omtrent het verleenen van de tegemoetkoming in de bouwkosten in den geest van die in Nederlandsch-Indië voor particuliere lagere scholen voor Inlanders, waar Nederlandsch wordt onderwezen (zie Staatsblad van Nederl. Indië van 1913, N° 524), waardoor zoowel aan het opgemerkte omtrent de bestemming omtrent den medeëigendom en omtrent het vrijstaan van bouwen tegemoetgekomen wordt.

§ 8. Naar de meening van ondergeteekende wordt in het ontwerp der verordening voldoende onderscheid tusschen het onderwijs in de buiten- en stadsdistricten gemaakt, welk verschil steeds uitgedrukt zal worden in het leerplan voor elke school. Dit leerplan wordt niet bepaald door het aantal *klassen*, maar door het aantal *leerjaren*, dat op vele buitenscholen minder zal zijn dan op de stadsscholen en bij invoering van leerplicht slechts zeer geleidelijk zal stijgen.

Het leerplan geeft aan, welk deel van de leerstof van de in artikel 4 genoemde vakken op de school wordt behandeld. Die vakken moeten voor stads- en buitenscholen dezelfde zijn, de plaatselijke omstandigheden bepalen, wat er van elk vak gekozen wordt. Een belangrijk deel van de taak van den Inspecteur van het Onderwijs zal zijn te zorgen, dat die plaatselijke omstandigheden bij het opmaken van het leerplan tot uiting komen, niet opdat er buiten zoo weinig mogelijk en in de stad zooveel mogelijk wordt onderwezen, maar opdat er in de geheele kolonie voldoend en goed lager onderwijs wordt gegeven.

Men vergete ook niet dat op de eilanden buiten Curaçao volstrekt niet dat verschil in ontwikkeling tusschen de bevolking van stads- en buitendistricten bestaat, als gemeenlijk voor Curaçao wordt aangenomen. En dan rijst de vraag, of de buitenbevolking van Curaçao niet evenveel recht op voldoend lager onderwijs heeft als de stadsbevolking.

Aannemende dat er verschil in graad van ontwikkeling is, zouden juist aan de leerkrachten in de buitendistricten *hoogere* eischen gesteld moeten worden om die bevolking tot hooger peil te kunnen opvoeren.

Het is dan ook daarom, dat ondergeteekende in het ontwerp voor de buitenscholen ook een onderwijzer(es) als hoofd der school vordert en een evengroot aantal leerkrachten voor die scholen als voor die in de stadsdistricten voorgeschreven is, wenschelijk is, om de leerkrachten niet met *te groote klassen* te laten werken, een fout, waarop van alle zijden is gewezen.

Zoowel om de uitgaven niet al te zeer op te voeren, als omdat noch voor de openbare, noch voor de bijzondere scholen in de eerste jaren over een voldoend aantal ,,onderwijzers'' kan worden beschikt, kunnen op de buitenscholen in de laagste *drie* leerjaren ,,hulponderwijzers'' worden geplaatst. Waar over het algemeen de buitenscholen op alle eilanden voorloopig

niet meer dan vier leerjaren zullen hebben, is daardoor reeds een belangrijk verschil tusschen den omvang van het onderwijs op beide soorten van scholen aangegeven. Bij doorvoering van het leerplicht-beginsel zal dat verschil langzamerhand verminderen; of het kan verdwijnen is thans moeilijk te verklaren. In ieder geval staat de regeling in het ontwerp die gelijkwording niet in den weg. Heeft het onderwijs in de stadsdistricten uitbreiding noodig, ook dat ontmoet geen belemmerende bepalingen. In dat geval is het volstrekt onnoodig, dat zulk onderwijs terstond met den naam van uitgebreid onderwijs betiteld wordt. (Verg. art. 29, 2e. lid en art. 64, 1e. lid.)

§ 9. Het niet ondersteunde bijzonder onderwijs kan onmogelijk geheel vrij gelaten worden, daar het dan noch tegenover de kolonie, noch tegenover het buitenland eenige waarborgen van degelijkheid geeft.

Het ontwerp legt het zeker niet aan te strenge banden. De voorschriften zijn in de eerste plaats ook noodig, om te voorkomen, dat naast de openbare en ondersteunde bijzondere uitgebreide scholen, die zulke belangrijke jaarlijksche uitgaven vorderen, nog vele inrichtingen verrijzen van onbevoegden, die de leerlingen der hoogste klassen trekken van de uitgebreide scholen, waar althans een goede grond gelegd wordt voor het aanleeren van de ,,vreemde'' talen, die op Curaçao noodig zijn. Indien *de* leerlingen werkelijk negen of tien jaren het onderwijs aldaar bleven volgen, zouden die talen zeer zeker in voldoende mate en grondiger zijn aangeleerd, dan nu met een deel het geval is, die op de inrichtingen, waarvoor meerdere vrijheid gevraagd wordt, hun onvoltooide schoolopvoeding gingen voortzetten, maar waarbij die inrichtingen een zeer grooten steun hadden aan de reeds op de uitgebreide school van de talen verworven kennis van de grammatica. Het tekort aan vaardigheid zal bij elke schoolopleiding kunnen blijven bestaan, als de leertijd te kort is geweest. Noch van de kinderen, noch van de school moet het onmogelijke gevorderd worden en men moet elke vergelijking met ouderen steeds ook beschouwen in het kader van de zoo verschillende tijdsomstandigheden.

Ondergeteekende acht het goed aanleeren van vreemde talen op Curaçao allernoodzakelijkst en zijn streven zal er steeds op gericht zijn, dat dit onderwijs op de uitgebreide scholen volgens de meest praktische leerwijzen geschiedt.

Of de uitgebreide scholen in het algemeen te kort schoten, valt niet te beoordeelen, omdat nooit een algemeen eindexamen is afgenomen. Wel staat vast, dat tot heden *een overgroot deel* der schoolbevolking de achtste, negende of tiende klasse eener uitgebreide school *niet bereikte*. Een algemeen tekort aan kennis van de vreemde talen kan dan ook niet ten laste van de uitgebreide scholen komen, maar moet gezocht worden in een *te kort schoolbezoek*. Een leerplan, dat, ook voor de vreemde talen, rekening houdt met de behoeften van de bevolking der kolonie, kan alleen dan de uitkomsten hebben, die men ervan verwacht, als het kan worden afgewerkt door onderwijzers, bevoegd en geschikt voor hun taak, met leerlingen, die tot het eind van den voor het leerplan bestemden leertijd op school blijven.

In hoeverre van vreemdelingen voor het geven van onderwijs in de moderne talen gebruik gemaakt kan worden, kan moeilijk worden aangegeven. Indien zich geschikte personen daartoe aanmelden, zal van hun diensten zonder twijfel profijt getrokken worden.

Wat de onvoldoende uitkomsten van het onderwijs in het Spaansch met ,,eminente'' krachten aan de Hendrikschool betreft, deze moeten niet gezocht worden in de ,,methode''. Voor zoover is na te gaan, werden die leerkrachten vrijgelaten in het gebruik hunner leerboeken.

In het algemeen was het een kwestie van orde en tucht, vaak het gevolg van een te geleerde behandeling van de leerstof, gepaard aan gebrek aan kennis van de eischen van klassikaal onderwijs.

§ 10. Een normaal*school* is er in de kolonie nooit geweest. De normaal*lessen*, die ingevolge de verordeningen van 1884

en 1907 werden ingesteld, wanneer zich gegadigden aanmeldden, die tot onderwijzer of onderwijzeres wenschten te worden opgeleid, bestonden vaak uit slechts één leerjaar, nooit zijn er vier opeenvolgende leerjaren geweest. Groot heeft het aantal afgeleverde leerkrachten dan ook nooit kunnen zijn. Bovendien moest meestal bij de opleiding te veel aandacht aan het komende examen geschonken worden, zoodat er feitelijk eerst met de praktische opleiding kon worden begonnen, als de geslaagden in de school kwamen ter vervulling van de door verloven en ziekte opengevallen plaatsen.

Erkend moet worden, dat niet alle op de normallessen opgeleide onderwijskrachten voor alle scholen en leerjaren bruikbaar zijn of worden. Voorts hebben velen door huwelijk of vertrek het onderwijs vaarwel gezegd, terwijl het ook een paar malen voorkwam, dat geslaagden physiek ongeschikt bleken voor de betrekking van onderwijzer(es) of aan een andere betrekking de voorkeur gaven, hetzij omdat die betere inkomsten verzekerde, hetzij omdat gebleken was, dat de aanleg tot goed lesgeven ontbrak.

De normaallessen hebben bruikbare onderwijskrachten afgeleverd, doch niet in voldoende mate om de openkomende plaatsen met krachten uit de kolonie naar behooren te bezetten. Dit tekort wordt nog grooter, omdat bij velen een al te sterk verlangen bestaat om werkzaam gesteld te worden op het eiland, van waar men afkomstig is, zoodat het gewenscht is, dat zooveel mogelijk leerlingen van de eilanden buiten Curaçao worden betrokken.

Artikelen.

Ad art. 6. Wanneer dit artikel gelezen wordt in verband met artikel 7 zal het duidelijk zijn, dat landbouwkunde en tuinbouwkunde geen *verplichte* vakken voor de uitgebreide lagere scholen zijn. Zij worden ook thans niet op de z.g. M. U. L. O. scholen onderwezen. Dat zij in dit artikel genoemd worden, vindt vooral zijn oorsprong in het feit, dat de bestaande verordening ze in art. 33 onder *c* noemt onder de vakken, waarvoor een bevoegdheid verkregen kan worden, omdat de Nederlandsche wet ze ook noemt onder de facultatieve vakken voor lagere scholen en ten slotte omdat het volstrekt niet buiten gesloten is, dat op de Bovenwindsche eilanden behoefte bestaat aan onderwijs in die vakken. Dat dit onderwijs zich dan tot de beginselen zal bepalen spreekt vanzelf, maar op een leergang zou er dieper op ingegaan kunnen worden.

Ad art. 11, 4e lid. Beroep van den Administrateur van Financiën wordt niet noodig geacht, omdat de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst de verbeteringen niet gelast; dat zal de Gouverneur, gehoord den Administrateur van Financiën en den Directeur der Openbare Werken doen, waaromtrent de in artikel 10, 2e. lid, bedoelde verordening voorschriften zal geven.

Ad art. 15, 1e lid. Tegen dit voorschrift werden van de zijde der openbare scholen, waarvoor het sedert 1907 geldt (art. 21 der O. V.) geen geldige bezwaren ingebracht, wel werden door den Inspecteur eenige malen overtredingen waargenomen, die door de betrekkelijke hoofden verontschuldigd werden met verwijzing naar de bijzondere scholen ter plaatse, waar zelfs tot in Maart of April nieuwe leerlingen voor het eerste leerjaar werden toegelaten. Om daaraan een eind te maken is een gelijk voorschrift noodzakelijk. Een langer termijn toe te staan beteekent: verkorting van het eerste leerjaar en toegeven aan gemakzucht der ouders. Onder *toelaten* wordt, zoolang er geen leerverplichting bestaat, *inschrijven* verstaan.

Ad art. 17, 2e lid. De hier gemaakte onderscheiding is noodig voor de terminologie der verordening en moet verband houden zoowel met de bestaande koloniale bevoegdheden als met die in Nederland behaald, die volgens de Nederlandsche lageronderwijswet ook in de koloniën geldig zijn en ook volgens de in behandeling zijnde wet- De Visser in Nederland geldig blijven.

Het ligt niet in het voornemen bij de voorgenomen bezoldigingsregeling het bestaande klassen- of rangenstelsel te hand-

haven. Er is weliswaar in het gewijzigd ontwerp sprake van hulponderwijzers 2e rang, maar slechts in de *overgangs*bepalingen, daar er na 1926 geen nieuwe bijkomen.

Het is ondoenlijk in een verordening het *aantal* hoofdonderwijzers, onderwijzers en hulponderwijzers *voor de kolonie* vast te leggen, evenmin als het gewenscht is, dat *aantal voor elke school* te bepalen. Elke uitbreiding, zoowel wat scholen als wat klassen betreft, zou wijziging der verordening medebrengen. Telken jare kan de begrootingswetgever zich over dat aantal uitspreken, zooals ook voor de bureau-ambtenaren, de gouvernementsgeneeskundigen enz. meermalen is geschied.

Ad art. 33. Toegegeven wordt, dat deze bepalingen ook voor bijzondere scholen toegepast moeten kunnen worden. Zie voorgestelde aanvulling van artikel 66.

Ad art. 41. Ondergeteekende wil gaarne toegeven, dat de meening van deskundigen over de openbare lessen verdeeld is, maar waar er geen bezwaren tegen de in art. 43 voorgeschreven ouderbijeenkomsten bestaan, kunnen de openbare lessen niet gemist worden, daar zij beide voor de onmisbare samenwerking tusschen school en huisgezin niet kunnen ontbreken en elkaar moeten aanvullen.

Ad art. 51, 1e lid. Waar in Nederland voor het hoofd van de kleinste school voor gewoon lager onderwijs het bezit van de akte als hoofdonderwijzer (art. 77, *b* der wet L. O.) geëischt wordt, is die akte voor het hoofd van een school voor uitgebreid lager onderwijs in de kolonie toch zeker noodzakelijk.

Dat daardoor de keus zeer beperkt wordt, kan ondergeteekende niet toegeven, daar bij in werkingtreding van de nieuwe lageronderwijswet in Nederland de hoofdaktebezitters bevoegd blijven om aan het hoofd eener school te staan en zij, die de nieuwe onderwijzersbevoegdheid behalen, daartoe ook bevoegd zijn. De bezitters van de tegenwoordige onderwijsakte (art. 77 *a* der wet L. O.) hebben en krijgen die bevoegdheid echter niet.

In de verordening is rekening gehouden met het feit, dat in Nederland vermoedelijk na 1929 geen hoofdakte-examen meer zal worden afgenomen (zie art. 202 ontwerp-De Visser), waarop betrekking heeft het aan art. 108 van het gewijzigd ontwerp toegevoegde sub *d*.

Ad art. 51, 2e lid. Het in overweging gegevene zou het onmogelijk maken aan een school voor gewoon lager onderwijs een onderwijzer met hoofdakte als hoofd aan te stellen, wat voor een school met 8 leerjaren gewenscht is en thans op St. Martin het geval is.

Ad art. 52. Of het onderwijs in de laagste twee leerjaren eener school voor uitgebreid lager onderwijs aan onderwijzers of onderwijzeressen in het bezit der akte bedoeld in art. 98 onder *a* of *b* zal worden opgedragen, hangt steeds af van de beschikbare krachten, daarom is aan *„kan worden"* in het tweede lid de voorkeur gegeven boven *„wordt"*.

Evenmin wordt het wenschelijk geacht voor de openbare scholen voor te schrijven, dat het onderwijs in de lagere klassen door onderwijzeressen wordt gegeven, omdat het beweerde niet altijd waar is en vele onderwijzeressen in zoo'n voorschrift een achteruitzetting zien. Ook hier moet uit de beschikbare krachten een keuze gedaan worden.

Ad art. 54, 1e en 2e lid. Ondergeteekende erkent, dat het verschil tusschen 25 en 91 groot is, doch waar dit artikel ook op het bijzonder onderwijs van toepassing moet zijn, werd, om de kosten niet nog hooger te maken, de regeling uit het ontwerp-De Visser overgenomen. Thans zijn de cijfers voor het openbaar onderwijs 41 en 101, voor het bijzonder onderwijs 51 en 101 in de stadsdistricten en 81 en 161 in de buitendistricten.

Ad art. 54, 3e lid. Vergelijk ad art. 52 en de algemeene beschouwingen § 4.

Ad art. 55. Waar een algemeene herziening der bezoldigingen te verwachten is, wordt het ongewenscht geacht daarop in deze verordening voor de onderwijzers vooruit te loopen.

Ad art. 56. Eigenlijk bureauwerk hebben de hoofden van scholen niet en het grootste deel der noodzakelijke administratie kan buiten de schooluren geschieden, zoodat van hun werkkracht voldoende profijt getrokken kan worden voor het onderwijs.

Ad art. 61. Deze bepalingen zijn ook van toepassing op bijzondere scholen, die geen bijdragen ontvangen.

Ad art. 66, 1e en 2e lid. Deze bepalingen worden ook in Nederland noodig geacht. Daar de Gouverneur de bijdrage vaststelt wordt onbillijkheid buiten gesloten. Rooster en leerplan zijn er om gevolgd te worden, teneinde de uitkomsten te verkrijgen, die voor de school bereikbaar zijn. Daarvan moet niet willekeurig kunnen worden afgeweken. Zijn afwijkingen noodig, dan dient de Inspecteur of de Gezaghebber daarvoor toestemming te verleenen.
In het aangehaalde voorbeeld zal met het onderwijs begonnen worden *volgens den rooster*, als er voldoende kinderen zijn, komen er niet genoeg, dan wordt die dag niet als schooldag beschouwd, waaromtrent nadere voorschriften zullen worden gegeven, zooals er trouwens thans ook bestaan.

Ad art. 71. Hoewel niet verwacht wordt, dat in afzienbaren tijd aan de bijzondere scholen meer onderwijzers of onderwijzeressen in het bezit van de akte van bekwaamheid, bedoeld in art. 98 onder *c*, zullen worden werkzaam gesteld dan in het eerste lid vermeld worden, wordt het billijk geacht, voor het *bezit* dier akte een verhooging boven de ondersteuning, genoemd in het tweede lid, toe te kennen, daar voor het bezit van veel gemakkelijker te behalen akten in het tweede lid van art. 70 ook een verhooging wordt toegekend. Die verhooging kan op f 200,— worden gesteld, omdat de school, waaraan die leerkracht werkzaam is, daarvan in het algemeen meer voordeel heeft, dan van het bezit van een lagere of middelbare akte voor een vak, dat de betrokkene niet onderwijst. Zie nota van wijzigingen.

Ad art. 72, 1e lid. Zie algemeene beschouwingen § 7.

Ad art. 94. Opgemerkt moet worden, dat waar het Papiamentsch op geen der scholen in de buitendistricten de voertaal is, er moeilijk sprake kan zijn van het *behouden* daarvan, zoodat dit niet als argument voor het laten vervallen van den leeftijdsgrens kan gelden. Voorts wordt verwezen naar het 4e lid.

Ad art. 96, 1e lid. Er bestaat geen bezwaar tegen de voorgestelde invoeging. Zie nota van wijzigingen.

Ad art. 98. Het eenige bezwaar, dat aangevoerd wordt, is niet zoo ernstig dat daarom geen examen voor hoofdonderwijzer(es) in de kolonie zou kunnen worden afgenomen. Verwacht mag worden, dat de commissie, die geroepen wordt deze examens af te nemen, het peil van het examen niet lager zal stellen, dan thans in Nederland het geval is. Pasgeslaagden zullen niet als deskundigen optreden.

Ad art. 103. In afwachting van de nadere regeling van het examen voor hulponderwijzeressen in Nederland, is in dit artikel rekening gehouden met de artikelen 150 en 153 van het ontwerp-De Visser. Daar is sprake van Nederlandsche taal en elementair spreekonderwijs en ook van gezondheidsleer en verbandleer. De eisch: „vaardigheid zich mondeling en schriftelijk uit te drukken" wordt voor het hoofdvak zeker niet te gering geacht. In het examenprogramma zal dit naar de behoeften der scholen in de kolonie nader worden omschreven.
Waar de onderwijzer in het algemeen de aangewezen persoon is om juiste begrippen omtrent de beginselen der gezond-

heidsleer te verspreiden, zal zijn opleiding in die richting moeten worden geleid en is er zeer zeker geen bezwaar tegen dit examenvak. Over de waarde van eerste hulp bij ongelukken voor den onderwijzer zal ieder het eens zijn, zoodat ook verbandleer, voor zoover dat voor de praktijk noodig zal zijn, onder de examenvakken is opgenomen.

Evenals in het Nederlandsche wetsontwerp is bij de opsomming der leer- en examenvakken vermeden te spreken van beginselen, gronden, grondtrekken, enz., daar deze woorden geen juiste grenzen aangeven. Dat dient in het leerplan voor de scholen en in de examenprogramma's te geschieden. Van elk vak wordt gevraagd of onderwezen wat voor de algemeene ontwikkeling van den onderwijzer in verband met de eischen van de school noodig wordt geacht.

Ad art. 109. Het aangevoerde is niet juist; elk examen staat op zich zelf, terwijl voor een vreemdeling het eerste lid van artikel 60 geldt.

Ad art. 118. Omschrijving van den aard der inlichtingen, die omtrent leerlingen en onderwijzers, zoowel aan den Inspecteur van het Onderwijs als aan de Commissiën van Onderwijs gegeven moeten worden, acht ondergeteekende niet noodig, omdat ze als van zelfsprekend op het uitoefenen van het opgedragen toezicht betrekking hebben of verband houden met de verder opgedragen werkzaamheden.

Ad art. 120. De redactie van dit artikel is een gevolg van de opmerkingen in het voorloopig verslag op de eerste ontwerp-verordening bij artikel 114, 3e lid (gewijzigd art. 120, 1e lid), en bij artikel 121, 2e lid (gewijzigd art. 130, 4e lid).

Daar de redactie van het gewijzigd ontwerp door de verwijzing naar de artikelen 190 en 456 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao aan den Inspecteur en de leden van de Commissiën van Onderwijs bevoegdheden buiten het onderwijs zou toekennen, wat niet in de bedoeling ligt, wordt bij de Nota van wijzigingen een verbeterde redactie voorgesteld.

Ad artt. 125, 2e lid, 128, 2e lid, 129 f, en art. 135, 1e lid. Alleen in artikel 135, 1e lid, is sprake van verplichtingen, die evenwel niet op de toeziende voogden van toepassing kunnen zijn. In de Nederlandsche leerplichtwet wordt de toeziende voogd niet onder de aansprakelijke personen genoemd. Tegen aanvulling van de overige artikelen bestaat geen bezwaar.

Ad art. 130, 4e lid. Zie ad art. 118.

Ad art. 135. Dat dit artikel voorloopig uit de verordening moet blijven op grond van het aangevoerde, kan ondergeteekende niet toegeven. In de eerste plaats moet het beginsel van het eerste lid nog in een verordening worden uitgewerkt. Daarbij zal gelegenheid zijn om tegemoet te komen aan de door de leden aan het woord gekoesterde vrees. Daarvoor wordt verwezen naar artikel 7 van de Nederlandsche leerplichtwet, naar het 2e lid van artikel 135 onder *b* en ten slotte naar artikel 12 van het ontwerp-lageronderwijswet-De Visser.

Ad art. 136. Wil men werkelijk het schoolbezoek bevorderen, dan zal verboden moeten worden, dat kinderen *onder de schooluren werken.* Dit arbeidsverbod hangt ten nauwste samen met leerverplichting, wat niet uitsluit, dat door regeling der schooltijden en vacanties tegemoet gekomen kan worden aan de behoeften van het gezin in plant- of oogsttijd. Daarom wordt aan plaatselijke keuren de voorkeur gegeven.

Ad art. 145. Bij onderzoek is ondergeteekende gebleken, dat de opleiding voor kweekelingen bij het bijzonder onderwijs tot onderwijzeres 4e klasse (later tot hulponderwijzeres 2e rang) ernstig ter hand genomen is. Niet alle kweekelingen zullen echter het voorgeschreven examen kunnen doen, zoodat ook jongere in opleiding zijn genomen. Het eerste lid van dit artikel staat toe, dat de oudere kweekelingen nog tot 31 December 1924 in de school werkzaam blijven en voor onder-

steuning in aanmerking komen, maar zij moeten onder toezicht van een bevoegde werken. Dit voorschrift zal op eenige scholen oorzaak zijn, dat in een lokaal de leerlingen van twee lokalen bijeen gebracht moeten worden onder een bevoegde, met de kweekeling, die dan onder toezicht het zelfde doet, wat zij vóór de inwerkingtreding alleen deed. Niet alleen dat dan te veel leerlingen in een te klein lokaal bijeen zitten, wat zeker af te keuren is, maar ook zal het onderwijs er door lijden. Daarom wordt voorgesteld den slotzin van het eerste lid te schrappen.

Willemstad, den 10n. Mei 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—23.

Verordening van den ....., regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

NOTA VAN WIJZIGINGEN
IN HET GEWIJZIGD ONTWERP.

Nº 5.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 23 van het Zittingjaar 1917—1918 en onder Nº. 11 van het Zittingjaar 1918—1919).

TOELICHTINGEN.

Zoowel voor de scholen voor gewoon lager als voor die voor uitgebreid lager onderwijs wordt in navolging van Nederland de ruimere omschrijving ,,teekenen'' beter geacht dan de oorspronkelijke, die bijv. *lijn*teekenen geheel uitsloot.

In artikel 4 wordt onder *h* gelezen: ,,teekenen''.

Het is gebleken, dat de afzonderlijke leergangen voor stroohoedenvlechten aan openbare en ondersteunde bijzondere scholen minder los naast deze behooren te bestaan.

Om nauwer samenhang te verkrijgen, wordt stroovlechten als onderdeel van de ,,nuttige handwerken voor meisjes'' onder de verplichte vakken opgenomen, met de vermelding ,,zoo noodig'', omdat het zeer goed mogelijk is, dat er scholen zijn, waar het ongewenscht is, stroovlechten te onderwijzen.

In artikel 4 wordt onder *k* gelezen: ,,nuttige handwerken voor meisjes, zoo noodig stroovlechten daaronder begrepen;''

Deze aanvulling volgt uit de wijziging van artikel 4, onder *k*.

Aan artikel 16 wordt een nieuw, derde lid toegevoegd, luidende:

,,3. Het vorige lid is ook van toepassing op het onderwijs in het stroovlechten.''

Deze wijziging is een gevolg van de bij artikel 4, onder *h*, voorgestelde.

In artikel 18 wordt in den derden regel van het eerste lid het woord ,,handteekenen'' vervangen door ,,teekenen''.

Teneinde de leerplans van elke school meer bij de plaatselijke omstandigheden te doen aansluiten, zullen in de hoogere leerjaren meermalen een grooter aantal uren aan niet-verplichte vakken moeten worden besteed of voor de meisjes meer uren voor vak *k* worden uitgetrokken. Door invoeging van het woord ,,gemiddeld'' wordt dit mogelijk. Waar volgens artikel 65 het leerplan beoordeeld wordt door den Inspecteur van het Onderwijs en de Gouverneur bij besluit daaromtrent voorschriften geeft (zie artikel 76) zal deze wijziging de ontwikkeling van het gewoon lager onderwijs in practische richting ten goede komen.

In den vierden regel van het eerste lid van artikel 64 wordt tusschen de woorden ,,moet'' en ,,gedurende'' ingevoegd ,,gemiddeld''.

In den vijfden regel van het eerste lid van artikel 64 wordt tusschen de woorden ,,waarvan'' en ,,ten'' ingevoegd ,,gemiddeld''.

Zie Memorie van Toelichting ad artikel 33.

Aan artikel 66 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

,,3. Onverminderd het bepaalde in artikel 16 kan door den Inspecteur van het Onderwijs vrijstelling verleend worden van het bijwonen van het onderwijs in een of meer vakken, in artikel 6 vermeld onder *l — u*, wanneer dit om gezondheidsredenen of met het oog op de verdere studie van den leerling eener school voor uitgebreid lager onderwijs wenschelijk is.''

Het tweede lid van artikel 71 wordt aangevuld met:
,,; zullende voor het bezit van de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 98, onder *c*, een verhooging dier ondersteuning naar reden van f 200,— per jaar worden verleend.''

Deze wijziging houdt verband met die van artikel 4, onder *k*.

Van artikel 84 vervallen in den voorlaatsten en laatsten regel de woorden: ,,aan scholen voor gewoon lager onderwijs''.

Zie Memorie van Antwoord.

In artikel 96, eerste lid, worden in den vierden regel tusschen de woorden ,,Gouverneur,'' en ,,op'' ingevoegd de woorden ,,rechtstreeks of''.

Zie voor deze redactiewijziging de Memorie van Antwoord.

Het eerste lid van artikel 120 wordt gelezen als volgt:
,,1. De Inspecteur van het Onderwijs en de ambtenaren, genoemd in artikel 8, sub 1º van het Wetboek van Strafvordering, zijn in de waarneming hunner betrekking belast met het opsporen van strafbare feiten, waartegen bij de artikelen 13, 60 en 95 dezer verordening en bij de artikelen 190 en 456 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao is voorzien.''

Deze verandering volgt uit de voorgestelde wijziging van het eerste lid.

Het tweede lid van artikel 120 wordt vervangen door twee nieuwe leden, luidende:
,,2. Van elk proces-verbaal van overtreding, opgemaakt ingevolge het vorige lid, geven de ambtenaren, genoemd in artikel 8, sub 1º, van het Wetboek van Strafvordering, onmiddellijk kennis aan den Inspecteur van het Onderwijs, op een der eilanden buiten Curaçao bovendien aan den Gezaghebber.
3. Van elk proces-verbaal van overtreding, opgemaakt in gevolge deze verordening, geeft de Inspecteur van het Onderwijs onmiddellijk kennis aan den Gouverneur, zoonoodig bovendien aan den Gezaghebber.''

Deze wijziging dient ter verduidelijking van den tekst.

In het derde lid van artikel 122 wordt de eerste regel gelezen als volgt:
,,3. Wanneer de Inspecteur van het Onderwijs op een der eilanden buiten Curaçao vertoeft,''.

In het tweede lid van de artikelen 125 en 128 wordt tusschen de woorden ,,voogden'' en ,,of'' ingevoegd: ,, , toeziende voogden''.

In artikel 129, eerste lid, sub *f* wordt tusschen de woorden ,,voogden'' en ,,of'' ingevoegd: ,, , toeziende voogden''.

Deze invoeging is noodig om dit lid in overeenstemming te brengen met het gewijzigde eerste lid van artikel 120.

In het vierde lid van artikel 130 wordt in den derden regel tusschen de woorden ,,zijn'' en ,,zoowel'' ingevoegd: ,,in de waarneming hunner betrekking''.

Het is noodzakelijk, dat de Inspecteur van het Onderwijs kennis neemt van alle overtredingen, vandaar de voorgestelde wijziging. Op de eilanden buiten Curaçao moet ook de Gezaghebber daarvan in kennis gesteld worden, voor zoover hij niet mede het proces-verbaal der overtreding heeft opgemaakt.

Het vijfde lid van artikel 130 wordt vervangen door een nieuw, luidende:
,,5. Van elk proces-verbaal van overtreding, opgemaakt ingevolge het vorige lid, wordt onmiddellijk kennis gegeven aan den Inspecteur van het Onderwijs; op een der eilanden buiten Curaçao zoo noodig ook aan den Gezaghebber.''

Daar invoering op 1 Mei 1920 onmogelijk is, worden de noodige wijzigingen voorgesteld, die er uit voortvloeien.

In artikel 140 wordt ,,1920'' vervangen door ,,1921''.

In artikel 141, eerste lid, wordt ,,1 Mei 1920'' vervangen door ,,1 Januari 1921'', terwijl het derde lid vervalt.

In het derde en vierde lid van artikel 143 wordt ,,1921'' vervangen door ,,1922'' en in het vijfde lid ,,1924'' door ,,1925''.

In het eerste lid van artikel 145 wordt in den vijfden regel ,,1924'' vervangen door ,,1925'', wordt in den zevenden regel de komma achter ,,zijn'' vervangen door een punt en vervalt de slotzin, beginnende met ,,mits''.

In het vierde lid van artikel 145 wordt ,,1925'' vervangen door ,,1926''.

In artikel 146 wordt ,,1924'' vervangen door ,,1925''.

Artikel 155 vervalt.

Willemstad, den 10n. Mei 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—24.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 30n. Mei 1907 (P. B. No. 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. No. 11).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de verordening van den 30n. Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. Nº 11), te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

§ 2 in Afdeeling 3 van artikel 1 der verordening van den 30n. Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. Nº 11), wordt gelezen als volgt:

Het bankbiljetten-kapitaal wordt bepaald op f 1.500.000.— (Een millioen vijf honderd duizend gulden).

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—24.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 30n. Mei 1907 (P. B. No. 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. No. 11).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

In verband met de omstandigheid dat het Gouvernement onverwachts voor belangrijke uitgaven op verschillend gebied staat, blijkt het tegenwoordig bankbiljetten-kapitaal van de Curaçaosche Bank onvoldoende te zijn.

Om ook in de behoefte aan circulatiemiddelen te voldoen wordt voorgesteld dat kapitaal met vijf honderd duizend gulden te verhoogen en te brengen op Een millioen vijf honderd duizend gulden.

Willemstad, den 26n. September 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—25.

Verordening van den ....., houdende wijziging en aanvulling van eenige algemeene verordeningen in verband met het in werking treden van het Koninklijk Besluit van 6 Juli 1918 No. 72 (P. B. No. 61).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk is eenige algemeene verordeningen in verband met het in werking treden van het Koninklijk Besluit van 6 Juli 1918 Nº 72 (P. B. Nº 61) te wijzigen en aan te vullen ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Het Wetboek van Strafvordering voor de Kolonie Curaçao wordt aangevuld als volgt :

I. Tusschen de artikelen 94 en 95 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende :

,,artikel 94*a*. De bevelen van gevangenneming en de beschikkingen waarbij rechtsingang is verleend kunnen in de geheele uitgestrektheid van de kolonie worden ten uitvoer gelegd.

Indien de beklaagde gevonden wordt buiten het eiland waar het bevel van gevangenneming is uitgevaardigd, zal hij, alvorens hij in de gevangenis worde gesteld, gebracht worden voor den Kantonrechter of het hoofd van politie op het eiland waar hij gevat is, welke ambtenaar het bevel voor *gezien* zal teekenen.''

II. Tusschen de artikelen 124 en 125 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende :

,,artikel 124*a*. Alle bevelen van gevangenneming en gevangenhouding zijn uitvoerbaar niettegenstaande verzet van den beklaagde.

Bij het bevel tot invrijheidstelling kan de rechter naar gelang der omstandigheden, bepalen, dat de beklaagde in hechtenis zal blijven, totdat de beschikking in kracht van gewijsde zal zijn gegaan, of het openbaar ministerie van het hooger beroep zal hebben afgezien.''

III. Aan artikel 212, laatste lid, wordt een nieuwe zinsnede toegevoegd, luidende :

,,Zij zijn uitvoerbaar niettegenstaande elk beroep.''

IV. In artikel 217, eerste lid, wordt in plaats van ,,acht'' gelezen: ,,tien''.

Artikel 2.

Het bij Koninklijk Besluit van den 22n. Mei 1914 Nº 84 (P. B. Nº 35) vastgestelde Reglement op de inrichting en samenstelling van de Rechterlijke Macht in de Kolonie Curaçao, zooals het sedert is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk

bij het Koninklijk Besluit van 6 Juli 1918 Nº 72 (P. B. Nº 61), wordt gewijzigd en aangevuld als volgt :

I. In artikel 10, eerste lid, wordt in plaats van ,,vervullen'' gelezen : ,,vervullen en, voor zooveel plaatsvervangers van den Kantonrechter en ambtenaren, die het openbaar ministerie uitoefenen en waarnemen onderling betreft, ingeval zij niet op hetzelfde eiland gevestigd zijn.''

II. Aan artikel 14 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende :

,,Het lid van het Hof van Justitie, dat de betrekking van rechter in het Kantongerecht op de Bovenwindsche Eilanden waarneemt, is op het eiland St. Martin gevestigd.''

III. In artikel 31, eerste lid, wordt in plaats van : ,,door den president'' gelezen : ,,van den president''.

IV. In artikel 37, eerste lid, wordt tusschen de woorden : ,,vonnissen'' en ,,over'' ingevoegd : ,,behoudens hooger beroep''.

Het laatste lid van gemeld artikel 37 vervalt.

Artikel 3.

Het Koninklijk Besluit van 6 Juli 1918 Nº 72 (P. B. Nº 61), houdende wijziging van de rechterlijke macht en van de rechtspleging in burgerlijke en strafzaken in de Kolonie Curaçao, wordt gewijzigd en aangevuld als volgt :

I. In artikel 50, eerste lid, onder *a*, wordt in plaats van : ,,exploiten'' gelezen : ,,exploiten, oproepingen der zaak ter terechtzitting en comparitiën''.

II. In artikel 54, eerste lid, wordt in plaats van : ,,toepassing'' gelezen : ,,toepassing, met dien verstande dat de vordering in het bij artikel 3, tweede lid, bedoelde geval aan den voorzitter wordt voorgedragen.''

III. In artikel 82, derde lid, wordt in plaats van : ,,Wetboek'' gelezen : ,,Wetboek, van de artikelen 263, 264 en 293 van gemeld Wetboek van Strafvordering en van de artikelen 69, 70 en 71 van de verordening van den 17n. April 1872 (P. B. Nº 27), houdende herziening van het tarief van justitiekosten in strafzaken, zooals deze thans luidt, en op de voorschriften betreffende het toezicht over de notarissen vervat in het vierde hoofdstuk van het bij Koninklijk Besluit van 4 September 1868 Nº 18 (P. B. Nº 16) vastgestelde Reglement op het Notarisambt in de Kolonie Curaçao, zooals dit thans luidt.''

IV. In artikel 84, eerste lid, wordt in plaats van ,,Kantonrechter'' telkens gelezen : ,,rechter''.

V. Artikel 86, laatste lid, wordt vervangen door de navolgende bepalingen :

,,4. Ten aanzien van de kantongerechten vinden de artikelen 26, 84, 118, 205, tweede lid, en 210 en ingeval van wraking van een kantonrechter, die als rechter-commissaris optreedt, artikel 278 van gemeld Wetboek van Strafvordering overeenkomstige toepassing.

5. In het geval bedoeld bij artikel 53, tweede lid, van gemeld Wetboek van Strafvordering wordt door het Openbaar ministerie de verklaring van den rechter-commissaris ter kennis van het Hof van Justitie gebracht. Artikel 53, derde lid, blijft alsdan buiten toepassing.

6. De termijn van dagvaarding bedoeld in artikel 133, eerste lid, van gemeld Wetboek van Strafvordering is voor het Kantongerecht voor alle zaken van ten minste drie vrije dagen.''

VI. Aan artikel 89, laatste lid, wordt een nieuwe zinsnede toegevoegd, luidende :

,,Hetzelfde geldt ten aanzien van de plaatsvervangers van den Kantonrechter.''

Artikel 4.

Het bij Koninklijk Besluit van 4 September 1868 Nº 18 (P. B. Nº 16) vastgestelde Reglement op het Notarisambt in de kolonie Curaçao, zooals het sedert is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ,,Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht'', wordt gewijzigd als volgt :

I. In artikel 5, tweede lid, vervallen de woorden : ,,op Curaçao op last van den Voorzitter van het Hof van Justitie en op de andere eilanden''.

II. In artikel 13, eerste lid, vervallen de woorden : ,,voor het Hof van Justitie of'' zoomede de woorden : ,,naar gelang''.

III. In artikel 41, eerste lid, vervallen de woorden: ,,op Curaçao ter griffie van het hof van Justitie en elders''.

IV. In artikel 42, eerste lid, vervallen de woorden : ,,den voorzitter van het hof of door''.

Artikel 5.

De verordening van den 17den April 1872 (P. B. Nº 24), houdende vaststelling van het tarief tot bepaling van de hoegrootheid en van den vorm van taxatie van het honorarium der notarissen, gelijk mede van verschotten welke aan hen in rekening zullen worden geleden, wordt gewijzigd als volgt:

I. In artikel 12, eerste lid, vervallen de woorden : ,,op Curaçao door den Voorzitter van het Hof van Justitie of door een der leden van het Hof, daartoe door den Voorzitter benoemd, op de overige eilanden''.

II. In artikel 13, eerste lid, vervallen de woorden : ,,de Voorzitter van het Hof, het daartoe benoemde lid of''.

III. In artikel 17 vervallen de woorden : ,,Voorzitter of benoemden''.

Artikel 6.

In de ,,Algemeene Bepaling'' van de verordening van den 17n. April 1872 (P. B. Nº 26), houdende herziening van het tarief van geregtskosten en salarissen in burgerlijke zaken voor de kolonie Curaçao, zooals deze sedert is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij het Koninklijk Besluit van 6 Juli 1918 Nº 72 (P. B. Nº 61), vervallen de woorden : ,,praktizijns en''.

Artikel 7.

De verordening van den 17den April 1872 (P. B. Nº 27), houdende herziening van het tarief van justitiekosten in strafzaken, zooals deze sedert is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 7den December 1915 (P. B. 1916 Nº 13), wordt gewijzigd als volgt :

I. Artikel 2 wordt gelezen :

,,In de zaken, bij artikel 1 bedoeld, kunnen op last van de betrokken regterlijke ambtenaren, wanneer zij zulks noodzakelijk achten, buitengewone en bij dit tarief niet voorziene kosten worden gemaakt.''

II. Artikel 67*bis* vervalt.

Artikel 8.

Aan artikel 5 van de verordening van den 11den Juli 1917 (P. B. Nº 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals aangevuld bij de verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. Nº 10), wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende :

,,In geval van behandeling in hooger beroep wordt, voor

zoover zulks ingevolge het bepaalde bij artikel 3, eerste lid, mogelijk is, de straf steeds ten uitvoer gelegd op het eiland, waar de zaak in eersten aanleg behandeld is."

Artikel 9.

Deze verordening treedt in werking tegelijk met het in artikel 3 bedoelde Koninklijk Besluit.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—25.

Verordening van den ....., houdende wijziging en aanvulling van eenige algemeene verordeningen in verband met het in werking treden van het Koninklijk Besluit van 6 Juli 1918 No. 72 (P. B. No. 61).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

In nevensgaand ontwerp wordt voorgesteld eenige algemeene verordeningen te wijzigen en aan te vullen in verband met het in werking treden van het Koninklijk besluit van 6 Juli 1918 Nº 72 (P. B. Nº 61), houdende wijziging van de rechterlijke macht en van de rechtspleging in burgerlijke en strafzaken in de kolonie Curaçao. De strekking van het ontwerp is bedoelde algemeene verordeningen met gemeld besluit in overeenstemming te brengen en hoofdzakelijk als gevolg van de overbrenging van bevoegdheden van het hof van justitie op het kantongerecht.

Artikel 1. Daar er nu meer gerechten met dezelfde competentie naast elkander zullen staan, komen de hier voorgestelde bepalingen gewenscht voor. Ze zijn met zoodanige wijzigingen als waartoe plaatselijke toestanden nopen, uit de artikelen 105, 138 en 227 van het Nederlandsche Wetboek van Strafvordering overgenomen, terwijl artikel 124*a*, tweede lid, met artikel 205, tweede lid, van ons Wetboek van Strafvordering in overeenstemming is gebracht.

De termijn, binnen welken door den procureur-generaal van de vonnissen op de Bovenwindsche eilanden uitgesproken, hooger beroep moet worden ingesteld, was in het nu afgeschafte Wetboek van Strafvordering tien weken, doch is in het nieuwe wetboek op acht weken teruggebracht. Thans is gebleken, dat laatstbedoelde termijn te kort is en reeds meer dan eens was het hooger beroep onmogelijk, als de gouvernements-schoener wat lang op zich liet wachten. In verband hiermede verdient het aanbeveling in gemeld artikel 217 de voorgestelde wijziging aan te brengen.

Artikel 2. Het ligt in de bedoeling het openbaar ministerie bij het kantongerecht buiten het eiland Curaçao door de gezaghebbers te laten uitoefenen en de ontvangers als substituutambtenaren van het O. M. aan te wijzen. Mits zij op verschillende eilanden woonachtig zijn, bestaat er geen bezwaar tegen dat zij, en ook de kantonrechters plaatsvervangers elkander binnen den overigens verboden graad van bloed- en aanverwantschap bestaan. Daar zij niet op hetzelfde eiland mogen optreden kunnen zij in dit opzicht worden beschouwd als bij verschillende gerechten werkzaam te zijn.

Het onder I voorgestelde wil dit mogelijk maken. Het woord: ,,onderling'' geeft te kennen, dat de uitzondering niet geldt ten aanzien van den kantonrechter.

II. De omgaand rechter op de Bovenwindsche eilanden zal zich op St. Martin vestigen en van daaruit op nader vast te stellen tijdstippen St. Eustatius en Saba bezoeken.

Het onder III voorgestelde dient om eene onnauwkeurigheid uit het artikel te verwijderen.

IV. Het laatste lid van artikel 37 van het aangehaald Reglement sluit het hooger beroep uit, als op het feit geen andere straf is gesteld dan geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden. In zoodanig geval kan op geenerlei wijze tegen het vonnis worden opgekomen, noch door het openbaar ministerie, als het zich niet met de uitspraak kan vereenigen, noch door den beklaagde, als hij zich daardoor bezwaard ge-

voelt. En het geval heeft zich reeds voorgedaan, dat het wenschelijk werd geacht behandeling door een anderen rechter te laten plaats hebben, doch dat het artikel zich er tegen verzette. De nieuwe redactie laat steeds appèl van de vonnissen van kantonrechters toe.

Artikel 3. I. Artikel 50, eerste lid, opsommende de kosten, waartoe de veroordeeling zich uitstrekt, maakt geen melding van het aan den deurwaarder verschuldigde wegens oproepingen der zaak ter terechtzittingen en wegens comparitiën. Het is alleszins billijk, dat de verliezende partij ook in deze kosten wordt veroordeeld.

II. Ingevolge artikel 54, eerste lid, vinden de bepalingen van het rechtsgeding voor het kantongerecht overeenkomstige toepassing ten aanzien van het hof van justitie. Aangezien het hier een college geldt, moet worden bepaald aan wien in het geval, bij het aangehaalde artikel 3, tweede lid, bedoeld, de vordering moet worden voorgedragen.

III. Zonder eene bepaling als deze zou het twijfelachtig kunnen zijn of bedoelde bevoegdheden aan het hof van justitie verblijven of ook op het kantongerecht overgaan.

De voorgestelde zinsnede verschaft daaromtrent zekerheid. Nu staat vast dat het besluit in dit opzicht geen verandering in den bestaanden toestand brengt.

IV. Daar artikel 84, eerste lid, een bepaling van algemeene strekking is, schijnt het juister hier de algemeene benaming ,,rechter'' te bezigen.

V. Met uitzondering van artikel 26, dat reeds in het tegenwoordige artikel 86, laatste lid, wordt aangehaald, zijn de in den aanhef van het nieuw voorgestelde vierde lid vermelde artikelen van toepassing bij het rechtsgeding voor de raden van justitie. Nu deze colleges door het kantongerecht vervangen worden, behooren deze bepalingen voortaan als voor het kantongerecht geschreven te worden beschouwd.

Bij wraking van een kantonrechter-rechter-commissaris zal een andere procedure moeten worden gevolgd als bij wraking van een rechter-commissaris, die tevens lid van een rechtsprekend college is. Om dezelfde reden moet in het nieuwe vijfde lid ook worden bepaald, ter kennis van welken rechter de verklaring van den rechter-commissaris moet worden gebracht.

Volgens artikel 8 van het besluit is de termijn van dagvaarding in burgerlijke zaken van ten minste drie vrije dagen. Voorgesteld wordt dezelfde termijn ook bij dagvaarding in strafzaken voor het kantongerecht in acht te nemen. De omgaand rechter behoeft dan niet langer dan noodig is van zijn standplaats verwijderd te blijven. Voor het hof van justitie, dat slechts op één eiland zitting houdt, geldt die overweging niet, en blijft dan ook de oude termijn gehandhaafd.

VI. Bij ontbinding van de verschillende kantongerechten zouden al de kantonrechters plaatsvervangers opnieuw moeten worden benoemd. De deurwaarders worden geacht bij het nieuwe gerecht aangesteld te zijn. Gemakshalve kan een dergelijke regeling ook voor de genoemde kantonrechters-plaatsvervangers gemaakt worden.

Artikelen 4 en 5. Nu de kantonrechter de gewone rechter wordt, verdient het aanbeveling voor de geheele kolonie een gelijke regeling te maken.

Artikel 6. Waar de declaratiën van de praktizijns niet meer aan begrooting van den rechter onderworpen zijn, behoort de algemeene bepaling van het aangehaald tarief ook gewijzigd te worden.

Artikel 7. Aangezien voortaan de kantonrechter, als rechter-commissaris optredende, op elk eiland der kolonie onderzoek in strafzaken zal kunnen doen, zal de machtiging niet steeds van te voren zijn aan te vragen en een latere goedkeuring vrijwel eene overbodige formaliteit worden. Volgens de nieuwe redactie gelast de betrokken rechterlijke ambtenaar zelf de buitengewone uitgaven.

Artikel 8. In geval in hooger beroep straf wordt uitgespro-

ken moet de veroordeelde op het eiland Curaçao zijn straf ondergaan. Dit heeft ten gevolge dat personen, die in eersten aanleg op een ander eiland hebben terechtgestaan en van wier vonnis appèl is aangeteekend, hetzij door het openbaar ministerie, hetzij door hen zelf, in zulk een geval zich nog een zeereis moeten getroosten om hier de hun opgelegde vrijheidstraf te komen ondergaan. Het nieuw voorgestelde tweede lid dient om hierin wijziging te brengen.

Artikel 9. Deze wijzigingen in de rechterlijke inrichting en de rechtspleging zijn bestemd om tegelijk met het meermalen aangehaalde Koninklijk Besluit in werking te treden.

Willemstad, den 3n. October 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—26.

Verordening van den ..... ,
tot regeling der coöperatieve vereenigingen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat eene regeling der coöperatieve vereenigingen wenschelijk is;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

De coöperatieve vereeniging wordt geregeld door de overeenkomsten der partijen, door de bepalingen dezer verordening, door het burgerlijk recht en, wanneer zij zich eene handelsonderneming ten doel stelt, ook door de bijzondere wetten van den koophandel.

Art. 2.

Onder coöperatieve vereenigingen worden verstaan vereenigingen van personen, waarbij de in- en uittreding van leden is toegelaten, en die de bevordering van de stoffelijke belangen der leden ten doel hebben, als door middel van gemeenschappelijke uitoefening van hunne nering of ambacht, door aanschaffing van hunne benoodigdheden of het hun verstrekken van voorschotten of crediet.

Eene vereeniging, welke aan deze vereischten voldoet, verliest haar karakter niet, indien de statuten haar veroorloven haren werkkring ook tot derden uit te strekken.

Art. 3.

De naam der vereeniging moet de aanwijzing bevatten van haar doel, en daarin moet het woord ,,coöperatief'' voorkomen.

Art. 4.

De akte van oprichting der coöperatieve vereeniging en die, waarbij verandering wordt gebracht in hare statuten of haar duur wordt verlengd, worden notarieel verleden.

Die akten, of een ontwerp daarvan, behoeven de goedkeuring van den Gouverneur.

De goedkeuring wordt alleen geweigerd op gronden, ontleend aan het algemeen belang of aan wettelijke regelingen.

De weigering wordt met redenen omkleed.

Art. 5.

De bestuurders zijn verplicht de akte van oprichting in haar geheel, mitsgaders de goedkeuring van den Gouverneur, te doen inschrijven ter griffie van het kantongerecht op het eiland, waar de vereeniging is gevestigd, in de daartoe bestemde registers, en die stukken openbaar te maken in het blad, waarin van gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst.

Deze bepalingen gelden ook ten aanzien van akten, waarbij verandering wordt gebracht in de statuten der vereeniging of haar duur wordt verlengd.

Ieder kan de in het eerste lid van dit artikel bedoelde registers kosteloos inzien en daarvan te zijnen koste uittreksels bekomen.

Art. 6.

Alvorens de akte van oprichting eener coöperatieve vereeniging en die, waarbij verandering wordt gebracht in hare statuten of haar duur wordt verlengd, benevens de daarop verkregen goedkeuring van den Gouverneur, op de wijze voorgeschreven in het vorig artikel zijn ingeschreven en openbaar gemaakt, geldt een en ander tegen derden niet. Zoolang de akte van oprichting en de daarop verkregen goedkeuring niet is ingeschreven of niet is openbaar gemaakt, zijn de bestuurders persoonlijk en ieder voor het geheel verantwoordelijk voor de handelingen, ten name der vereeniging door hen of op hun last verricht.

Eerst na inschrijving en openbaarmaking der akte van oprichting en der daarop verkregen goedkeuring van den Gouverneur treedt de vereeniging als rechtspersoon op.

Ingeval van verschil tusschen het ingeschrevene en het in artikel 5 bedoeld blad bekend gemaakte, geldt tegen derden alleen het laatste.

Art. 7.

De akte van oprichting moet bevatten :

1e. den naam der vereeniging, in overeenstemming met art. 3, en der plaats waar zij gevestigd is ;
2e. eene voldoende aanwijzing van naam, woonplaats en beroep der oprichters ;
3e. de bepaling in welke mate elk der leden persoonlijk als borg aansprakelijk is voor de verbintenissen der vereeniging ;
4e. de regeling van het bestuur der vereeniging en van het toezicht op zijne handelingen ;
5e. den tijd waarvoor de vereeniging is aangegaan, welke echter in geen geval langer mag zijn dan dertig jaren, behoudens hare verlenging telken male na verloop van dien tijd ;
6e. den dag van aanvang van het dienstjaar ;
7e. de voorwaarden van in- en uittreding der leden.

Art. 8.

Voor zooverre bij de statuten niet anders is bepaald :

1e. wordt het bestuur uit de leden gekozen ;
2e. is het lidmaatschap persoonlijk.

Art. 9.

Het bestuur en de commissarissen, zoo zij er zijn, worden door de leden gekozen.

Hun last is ten allen tijde herroepelijk, ook indien zij voor een bepaalden tijd zijn aangesteld.

Het bestuur vertegenwoordigt de vereeniging in en buiten rechten.

Afwijking bij de statuten van dit artikel is niet geoorloofd. Niettemin kan bij de statuten worden bepaald, dat het bestuur onder zijne verantwoordelijkheid de vertegenwoordiging der vereeniging, voor zooveel het dagelijksch beheer betreft, aan een of meer zijner leden dan wel aan een ander persoon of andere personen kan opdragen.

Art. 10.

Op schriftelijk verzoek van minstens een vijfde der leden is het bestuur tot bijeenroeping eener algemeene vergadering verplicht, uiterlijk te houden veertien dagen na de bijeenroeping.

Indien aan dit verzoek binnen veertien dagen geen gevolg wordt gegeven, kunnen zij zelven tot die bijeenroeping overgaan.

De bevoegdheid, bij het vorig lid van dit artikel toegekend, kan niet worden beperkt bij de statuten.

Art. 11.

In het kantoor der vereeniging, ter plaatse harer vestiging, wordt een door den kantonrechter vooraf gekantteekend en gewaarmerkt ongezegeld register gehouden, behelzende :

1e. de statuten der vereeniging ;
2e. eene voldoende aanwijzing van den naam der leden, bestuurders en commissarissen, zoo die er zijn ;
3e. het tijdstip van de toetreding tot en de uittreding of ontzetting uit het lidmaatschap der vereeniging ;
4e. de aanwijzing, voor elders wonende leden, van een gekozen woonplaats op het eiland, waar de vereeniging haren zetel vestigt. Bij gebreke van zoodanige aanwijzing, worden zij ten opzichte van derden geacht woonplaats te hebben gekozen ten kantore der vereeniging.

Dit register wordt dagelijks bijgehouden.

Ieder heeft, gedurende den tijd, dat het kantoor geopend is, recht op kostelooze inzage van het register en kan daarvan voor zijne rekening afschrift of uittreksel bekomen.

Art. 12.

De toetreding tot de vereeniging wordt ten aanzien van de leden en van derden alleen bewezen door de gedagteekende onderteekening van het in artikel 11 bedoelde register der vereeniging, of door eene in afschrift aan dat register gehechte akte, verleden voor een notaris.

Deze bepaling geldt niet ten aanzien van de oprichters.

De akte en het afschrift zijn vrij van zegelrecht.

Art. 13.

De opzegging van het lidmaatschap wordt ten aanzien van de leden en van derden alleen bewezen door de inschrijving eener daartoe strekkende verklaring op den kant van het in artikel 11 bedoelde register naast den naam van het uittredende lid of door eene in afschrift aan dat register gehechte akte, verleden voor een notaris.

De inschrijving wordt gedagteekend en door het uittredend lid en het bestuur onderteekend.

De akte en het afschrift zijn vrij van zegelrecht.

Art. 14.

Bij weigering van het bestuur om tot de in het vorige artikel bedoelde inschrijving mede te werken, wordt de verklaring afgelegd ter griffie van het kantongerecht op het eiland, waar het kantoor der vereeniging gevestigd is.

De griffier maakt daarvan een proces-verbaal op, dat de gedane opzegging dan evenzeer bewijst als de inschrijving bij het vorige artikel bedoeld, en dat voor een ieder ter inzage wordt gelegd.

Binnen 24 uren na het opmaken van dit proces-verbaal zendt de griffier daarvan bij aangeteekenden brief afschrift aan het bestuur.

Het bestuur is verplicht het afschrift vast te hechten aan en daarvan tevens onmiddellijk aanteekening te houden in het bij artikel 11 bedoelde register.

Het proces-verbaal en het afschrift zijn vrij van zegelrecht.

Art. 15.

Ontzetting van het lidmaatschap, in de gevallen en op de wijze bij de statuten bepaald, heeft geen gevolg vóór hare inschrijving in het bij artikel 11 bedoelde register, met inachtneming van het bij N° 3 van het eerste lid van dat artikel bepaalde.

Art. 16.

Het bestuur doet op eene algemeene vergadering binnen de eerste zes maanden na afloop van het dienstjaar rekening en verantwoording, onder overlegging van de noodige bescheiden.

Na afloop van dien tijd kan ieder lid de aflegging der rekening en verantwoording onder overlegging van de noodige bescheiden van het bestuur in rechten vorderen.

De rekening en verantwoording wordt door het bestuur binnen ééne maand na hare goedkeuring nedergelegd ter griffie van het kantongerecht op het eiland, waar de zetel der vereeniging is gevestigd.

Ieder kan daarvan kosteloos inzage en ten zijnen koste afschrift bekomen.

Ontheffing van de bij dit artikel aan het bestuur opgelegde verplichtingen is niet geoorloofd.

De rekening en verantwoording, voorzien van het bewijs der goedkeuring, is vrij van zegelrecht.

Art. 17.

De afwijking van de goedgekeurde statuten geeft aan het openbaar ministerie de bevoegdheid om van den burgerlijken rechter de ontbinding der coöperatieve vereeniging te vorderen.

De rechter zal geene beslissing nemen, dan na verhoor of behoorlijke oproeping van de vereeniging.

De rechter, de ontbinding uitsprekende, kan daarbij de bevoegdheid tot het verrichten van burgerlijke handelingen bij voorraad ontzeggen.

De vereffening der zaken geschiedt op de wijze en met inachtneming der vormen omtrent onbeheerde nalatenschappen vastgesteld.

Art. 18.

Behalve door de ontbinding, bedoeld in het vorige artikel, eindigt de vereeniging:

1e. door het verstrijken van den tijd, voor welken zij is aangegaan;
2e. door hare ontbinding krachtens besluit der algemeene vergadering;
3e. door hare verklaring in staat van faillissement.

Art. 19.

De leden kunnen door de schuldeischers alleen worden aangesproken, indien en voor zoover bij de gerechtelijke of buitengerechtelijke vereffening van den boedel der vereeniging blijkt, dat hare goederen ontoereikend zijn ter voldoening aan hare verbintenissen.

Zij kunnen het voorrecht van schuldsplitsing, bij artikel 1856 van het Burgerlijk Wetboek bedoeld, niet inroepen.

De aansprakelijkheid strekt zich uit tot allen, die tijdens de eerste daad van vervolging tegen de vereeniging, waaronder mede te verstaan is de aanvraag tot faillietverklaring, leden waren, of in het dienstjaar daaraan voorafgaande hebben opgehouden leden te zijn.

Art. 20.

Ingeval van ontbinding door den rechter krachtens artikel 17, zoomede in de gevallen, bij artikel 18 voorzien, wordt de vereeniging geacht te blijven bestaan alleen voor zooverre als tot hare vereffening noodig is.

Met de vereffening is in de gevallen, bedoeld bij Nos. 1 en 2 van artikel 18, tenzij de statuten anders bepalen, het bestuur belast.

Art. 21.

Met eene geldboete van ten hoogste vijftig gulden worden gestraft de bestuurders:

1e. indien zij niet dagelijks het bij artikel 11 bedoelde register bijhouden of weigerachtig zijn kosteloos inzage te geven van dat register, of daarvan tegen betaling afschrift of uittreksel te geven;
2e. indien zij de rekening en verantwoording niet binnen het bij het derde lid van artikel 16 bepaalde tijdstip ter griffie van het kantongerecht op het eiland, waar de zetel der vereeniging is gevestigd, hebben nedergelegd.

De feiten bij deze verordening strafbaar gesteld, worden beschouwd als overtredingen.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—26.

Verordening van den..... .....,
tot regeling der coöperatieve vereenigingen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Naar aanleiding van een tot ondergeteekende gericht verzoek, heeft hij bij dezen de eer Uwen Raad een ontwerp-verordening tot regeling der coöperatieve vereenigingen aan te bieden. De uitdrukking ,,coöperatieve vereeniging'' komt wel eens in onze wetgeving voor; echter wordt daarin tot nog toe eene regeling van dit onderwerp gemist. Het is daarom wenschelijk bepalingen als de onderhavige in het leven te roepen.

Bij de samenstelling van het thans ingediende ontwerp zijn de Nederlandsche wet van 17 November 1876 (Stbl. Nº 227) en de volgens Staatsblad van Nederlandsch Indië 1916 Nº 443 op 1 Augustus 1916 in werking getreden regeling zooveel mogelijk gevolgd. Nieuwe beginselen zijn in dit ontwerp niet opgenomen ; de geringe afwijkingen spreken voor zich zelf. Ondergeteekende meent daarom tot toelichting van het ontwerp naar bovenbedoelde wettelijke bepalingen te mogen verwijzen.

Willemstad, den 13n. November 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—26.

Verordening van den ....., tot regeling der coöperatieve vereenigingen.

Eindverslag.

Nº 3.

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geene aanleiding gegeven tot eenige aanmerking.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat met deze mededeeling de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 3n. Februari 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—27.

Verordening van den ....., tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. No. 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. Nº 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver, aan te vullen en te wijzigen ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. Nº 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver, wordt als volgt aangevuld en gewijzigd :

a. In het opschrift wordt het woord ,,en'' tusschen de woorden ,,goud'' en ,,Nederlandsch'' vervangen door eene komma; en aan dat opschrift worden toegevoegd de woorden: ,,en ongemunt goud en zilver'';

b. In de overweging wordt het woord ,,en'' tusschen de woorden ,,goud'' en ,,Nederlandsch'' vervangen door eene komma ; en achter het woord ,,zilver'' worden ingevoegd de woorden : ,,en ongemunt goud en zilver'';

c. Aan artikel 1 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende : ,,Evenmin mag zonder voormelde vergunningen ongemunt goud en zilver naar buiten de kolonie worden uitgevoerd.'';

d. In den eersten regel van artikel 2 worden tusschen de woorden ,,in'' en ,,artikel'' gevoegd de woorden ,,het eerste lid van'';

e. In den tweeden regel van artikel 4 vervalt het woord ,,gemunt'' tusschen de woorden ,,die'' en ,,goud''.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—27.

Verordening van den ...., tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. No. 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. 1918 Nº 14) verbiedt alleen den uitvoer van gemunt goud en zilver.

Wegens prijsstijging van het goud en zilver bestaat er gevaar dat uit de kolonie wordt uitgevoerd metaal, dat verkregen is door omsmelting van Nederlandsche munt.

De voorkeur werd er aan gegeven geen uitdrukkelijk verbod te stellen tegen den uitvoer, doch ruimte te laten om eventueel uitvoer toe te staan, die in het belang van de kolonie zou zijn, b. v. door de Aruba Goud Maatschappij van uit hare mijnen gewonnen metaal.

Willemstad, den 22n. December 1919.

De Gouverneur van Curaçao,
Bij afwezigheid :
De Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—27.

Verordening van den ...., tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. No. 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Bij het Afdeelingsonderzoek bleek men algemeen van oordeel te zijn, dat de voorgestelde wijziging te ruim is. Wanneer toch het woordje ,,ongemunt'' behouden werd, dan zouden onder het verbod van uitvoer komen te vallen allerlei gouden en zilveren voorwerpen, hetgeen toch wel niet in de bedoeling ligt.

Men vroeg of het woordje ,,ongemunt'' niet veranderd kon worden in ,,onbewerkt''. Hierdoor zou het bovenbedoelde bezwaar komen te vervallen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 9n. Januari 1920.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—27.

Verordening van den ....., tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. No. 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver.

Memorie van antwoord.

Nº 4.

Het was den ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat het ingediende ontwerp, behoudens een voorgestelde kleine wijziging, die blijkens bijgaande nota van wijzigingen overgenomen wordt, algemeene instemming verkreeg.

Willemstad, den 29n. Januari 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—27.

Verordening van den ....., tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. No. 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver.

Nota van wijzigingen.

Nº 5.

In artikel 1, onder letters *a*, *b* en *c*, wordt in plaats van het woord ,,ongemunt'' telkens gelezen: ,,onbewerkt''.

Sub *d* en *e* van artikel 1 worden gelezen als volgt:

d. In den aanhef van artikel 2 worden tusschen de woorden ,,in'' en ,,artikel'' gevoegd de woorden ,,het eerste lid van'';

e. In artikel 4 worden tusschen de woorden ,,gemunt'' en ,,goud'' gevoegd de woorden ,,of onbewerkt''.

Willemstad, den 29n. Januari 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—27.

Verordening van den ...., tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15den Maart 1918 (P. B. No. 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver.

Eindverslag.

Nº 6.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 30n. Januari 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—28.

Verordening van den....., tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden bepalingen dienen te worden vastgesteld in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Ieder, die Nederlandsche en Koloniale zilveren, nikkelen of bronzen munten tot een bedrag van meer dan vijfhonderd gulden voor zooveel zilveren munten betreft en tot een gezamenlijk bedrag van meer dan twintig gulden voor zooveel nikkelen en bronzen munten betreft, voor zich zelven of voor anderen in voorraad heeft, is verplicht :

1. van hoeveelheid en soort dier munten op de door den Gouverneur bekend te maken tijdstippen de door dezen verlangde opgaven naar waarheid te doen op Curaçao bij den Administrateur van financiën en op de overige eilanden bij den betrokken Gezaghebber ;

2. op schriftelijke vordering van den Gouverneur of, op diens last, op Curaçao van den Administrateur van financiën en op de overige eilanden van den betrokken Gezaghebber, de genoemde munten, die hij boven het in den aanhef van dit artikel vermelde bedrag in voorraad heeft, ter plaatse door den Gouverneur te bepalen, ter omwisseling tegen ander wettig betaalmiddel aan te bieden.

Ieder is verplicht op schriftelijke vordering van den Gouverneur of, op diens last, op Curaçao van den Administrateur van financiën en op de overige eilanden van den betrokken Gezaghebber, naar waarheid de van hem verlangde opgave te doen van hoeveelheid en soort der munten, als in het eerste lid van dit artikel bedoeld, welke hij voor zich zelven of voor anderen in voorraad heeft.

Artikel 2.

Indien de verplichtingen, in het vorig artikel bedoeld, rusten op eene naamlooze vennootschap, eene wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, eene coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting, wordt de strafvervolging ingesteld en de straf uitgesproken tegen de leden van het bestuur.

Artikel 3.

Hij, die, behoudens in bijzondere gevallen, waarin daartoe door den Gouverneur vergunning is verleend, Nederlandsche of Koloniale zilveren, nikkelen en bronzen munten versmelt

of op andere wijze voor den omloop ongeschikt maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar.

De munten, met betrekking tot welke het strafbaar feit is gepleegd, en het metaal door middel van het strafbaar feit uit de munten verkregen, kunnen worden verbeurd verklaard.

Artikel 4.

Hij, die eene opgave niet of niet tijdig doet of wel niet of niet tijdig voldoet aan een vordering, een en ander als bedoeld in artikel 1, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste drie duizend gulden.

Hij, die in strijd met het bepaalde in artikel 1 opzettelijk eene onjuiste opgave doet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zes duizend gulden.

De munten, met betrekking tot welke het strafbaar feit wordt gepleegd, kunnen, voor zoover zij den schuldige toebehooren, met hare verpakking worden verbeurd verklaard.

Artikel 5.

De bij deze verordening strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven, met uitzondering van die strafbaar gesteld in artikel 4, eerste lid, welke als overtredingen worden aangemerkt.

Artikel 6.

Met het opsporen van de feiten, bij deze verordening strafbaar gesteld, zijn, behalve de bij artikel 8, 1º—4º van het Wetboek van Strafvordering voor de Kolonie Curaçao aangewezen personen, belast alle andere ambtenaren, daartoe aangewezen door den Gouverneur.

Artikel 7.

De ambtenaren, in het vorig artikel bedoeld, zijn te allen tijde bevoegd tot inbeslagneming van alle munten en voorwerpen, welke tot ontdekking der waarheid kunnen dienen of welker verbeurdverklaring kan worden bevolen.

Artikel 8.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Artikel 9.

Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal deze verordening worden ingetrokken.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—28.

Verordening van den....., tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën heeft ondergeteekende de opdracht gekregen om een ontwerp-regeling in den geest van de Nederlandsche wet van den 12n. Januari 1918, tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van 's Rijks munten (Staatsblad 1918, Nº 14), aan Uwen Raad aan te bieden.

Inderdaad verdient het aanbeveling maatregelen te treffen tegen het mogelijk in voorraad houden door particulieren van een onnoodig groote hoeveelheid munt, waaraan voor de circulatie behoefte bestaat.

Willemstad, den 22n. December 1919.

De Gouverneur van Curaçao,
Bij afwezigheid :
De Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur,

J. B. GORSIRA.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—28.

Verordening van den....., tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Men verklaarde zich in de Afdeelingen bereid mede te werken tot het in het leven roepen van maatregelen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten, doch meende, dat deze maatregelen niet langer zouden mogen worden gehandhaafd dan het bestaan van de buitengewone omstandigheden, waaronder zij geboren worden. Men gaf dan ook dadelijk in overweging in de verordening zelve te bepalen den tijd, waarop zij vervallen zal.

Gevraagd werd waarom ook de nikkelen en bronzen munten in deze regeling betrokken worden. Naar aanleiding van deze vraag waren eenige leden van oordeel, dat de regeling slechts de Nederlandsche zilveren munten moest omvatten en indien het onmogelijk was de nikkelen en bronzen pasmunt buiten de bepalingen van het ontwerp te laten, dan zou het bedrag van twintig gulden, in het 1ste lid van art. 1 bepaald, zeer beduidend moeten worden verhoogd.

Er werd op gewezen, dat verscheidene ondernemingen alhier wekelijks een aanzienlijk bedrag aan nikkelen en bronzen pasmunt voor de betaling der arbeiders noodig hebben, welk bedrag zij niet dan met zeer veel moeite bijeen kunnen krijgen.

Men was mede van oordeel, dat er hoegenaamd geen reden bestaat om de Koloniale zilveren pasmunt in de regeling te betrekken. Ook hiervan is wekelijks een groote hoeveelheid noodig voor de uitbetaling van arbeiders.

Gezien het ongemak, dat de bestaande banknoten van f 2.50 en f 1.— veroorzaken, dikwijls gepaard aan verlies voor den bezitter, wenschten meerdere leden het Bestuur in overweging te geven het daarheen te leiden, dat bij eventueel nieuwe uitgifte van banknoten van die coupures, deze van hetzelfde formaat zullen zijn als die van de hoogere waarden. Men sprak den wensch uit, dat intusschen de bij de Bank teruggekomen banknoten van f 2.50 of f 1.— zooveel mogelijk aan de circulatie zullen worden onttrokken door nieuwe in de plaats uit te geven. Zoodoende zal voorkomen worden, dat zij zoo kleverig en onooglijk worden als nu het geval pleegt te zijn.

Waar de Curaçaosche Bank gedurende geruimen tijd reeds niet verplicht is tot inwisseling van hare bankbiljetten, daar meende men, dat er alle noodzakelijkheid bestaat eene bepaling aan art. 1 toe te voegen, waarbij aan de betrokkenen gewaarborgd wordt, dat zij het papier, dat zij nu in ruil voor hun zilver zullen ontvangen, binnen een bij de verordening te bepalen termijn zullen kunnen inwisselen tegen de nieuw uit te geven zilveren munt van minder gehalte. Een daartoe strekkende bepaling zou als tweede lid van art. 1 kunnen worden opgenomen.

De laatste alinea van art. 1 van het ontwerp mocht geen goedkeuring vinden in de Afdeelingen. Algemeen wenschte men, dat deze laatste alinea uit het ontwerp zal worden gelicht. Men meende, dat zij voor het doel overbodig is en dat zij onnoodigen last zal bezorgen aan de betrokkenen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 9n. Januari 1920.

De Rapporteurs,
Ed. S. LANSBERG.
S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—28.

Verordening van den ...., tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten.

Memorie van antwoord.

Nº 4.

Met voldoening werd vernomen, dat men in het algemeen mede wenschte te werken om maatregelen te treffen in het belang van den omloop van Nederlandsche en koloniale munten.

Ondergeteekende is van meening, dat deze regelingen, die door den nood der tijden, hetzij in Nederland, hetzij in de Kolonie in het leven geroepen zijn, moeilijk aan een bepaalden termijn kunnen worden gebonden.

Was bij de indiening van het Nederlandsche wetsontwerp de onmiddellijke aanleiding de sterke stijging van den koperprijs, thans is de stijging van het zilver aanleiding van dit ontwerp in de Kolonie. Deze stijging is van dien aard, dat er groot gevaar bestaat, dat het zilver omgesmolten en uitgevoerd wordt. Deze ontmunting heeft niet alleen plaats gehad in de Centrale landen van Europa wier valuta sterk gedeprecieerd zijn, maar ook Fransch en Italiaansch zilver wordt bij groote hoeveelheden ontmunt en naar de zilvermarkt te Londen uitgevoerd, terwijl in Amerika groote vrees voor de omsmelting van den zilveren dollar bestaat. Of de prijs van zilver zal blijven stijgen, acht men voornamelijk afhankelijk van den algemeenen toestand van den handel tusschen Azië en de rest der wereld en in het bijzonder van de prijzen in China, Indië en andere landen, die het zilver als standaardmunt gebruiken en hangt tevens nauw samen met de geringe zilverproductie, speciaal in Mexico. Wanneer de stijging van het zilver op zal houden, is, in verband met vorenstaande, moeilijk te zeggen en kan dus bezwaarlijk voldaan worden aan het verzoek van eenige leden om den tijd te bepalen waarop de verordening ingetrokken zou kunnen worden.

De verhooging van den zilverprijs is in Nederland aanleiding geweest om een wetsontwerp in te dienen, waarbij het gehalte van de groote zilveren munt verminderd werd tot 0,720, waardoor het gevaar voor omsmelting, tenminste voorloopig, voor wat de nieuwe muntsoort betreft, is geweken.

Het ligt in de bedoeling de tegenwoordige guldens en rijksdaalders naar Nederland op te zenden ter omsmelting en ruiling voor guldens en rijksdaalders van het lagere gehalte. Natuurlijk zullen daardoor guldens en rijksdaalders aan het verkeer onttrokken worden.

Zooveel mogelijk zal getracht worden, dat spoedigst de nieuwe munt haar intrede doet in de Kolonie ; wanneer zulks kan plaats hebben, kan uiteraard niet worden opgegeven.

In het algemeen is trouwens de bepaling van een bepaalden termijn niet noodig, omdat in artikel 1 het niet verboden is meer dan f 500,— aan zilver en meer dan f 20,— aan nikkelen of bronzen pasmunt te hebben, noch dat daar voorgeschreven is, dat men bij voortduring aangifte moet doen, maar bepaald is, dat de Gouverneur op een aangegeven tijdstip de aangifte kan vorderen.

Het ligt natuurlijk niet in de bedoeling van ondergeteekende, die aangifte te vorderen, indien niet in verband met de waarde van het metaal ernstige vrees tot omsmelting bestaat. Is deze vrees niet aanwezig, dan wordt de verordening niet toegepast. Hetzelfde geldt ten opzichte van de nikkelen en bronzen pasmunt. Thans bestaat geen belang bij de omsmelting en zal dus ook voorloopig geen opgaaf van den voorraad gevorderd worden, maar de toestand kan zich

wijzigen en de onderwerpelijke verordening zal dan een wapen zijn, waarmede in deze met succes opgetreden zal kunnen worden; de bepaling in quaestie kan momenteel niemand eenigen last veroorzaken.

Hetzelfde wat hier gemeld is ten opzichte van de nikkelen en bronzen pasmunt, geldt voor de koloniale zilveren pasmunt.

Reeds bij de bestelling der tegenwoordige banknoten van f 2,50 en f 1,— werd door de Directie der Curaçaosche bank verzocht biljetten te zenden van grooter formaat. Hieraan kon destijds door de firma Enschede, den drukker der bankbiljetten, niet worden voldaan, maar bij volgende bestellingen zal wederom getracht worden banknoten van grooter formaat te verkrijgen. Voortdurend zullen de banknoten van f 2,50 en van f 1,— door de Curaçaosche Bank worden ingetrokken ten einde zooveel mogelijk ,,kleverigheid en onoogelijkheid'' te voorkomen.

Wat de voorlaatste alinea van het voorloopig verslag betreft, zij opgemerkt dat de Curaçaosche Bank ongeveer evenveel bankbiljetten van f 1,— en van f 2,50 in omloop brengt als zij zilver aan de circulatie onttrekt.

Het volgende staatje geeft hierover een overzicht:

Voorraad zilver op 10 Januari 1920		f 195,600,—
naar Nederland verzonden		,, 100,000,—
		f 295,600,—
Af: voorraad zilver op ultimo November ll.		,, 215,000,—
Ingewisseld zilver van 1 December t/m 10 Januari		f 80,600,—
Aangemaakt bankpapier van f 1,— en f 2,50 en in kas gebracht		f 97,500,—
Af: in omloop gebracht in plaats van vernietigde oude bankbiljetten		,, 12,335,—
		f 85,165,—
In kas gebracht doch nog niet in omloop		,, 7,000,—
Uitgegeven bankpapier van 1 December t/m 10 Januari		f 78,165,—

Zoodra de nieuw uit te geven munt komt, zullen zoo spoedig mogelijk deze banknoten ingewisseld worden tegen zilver. Uitgifte van eerstgenoemde munt aan die personen, die thans het zilver aan de Bank afgeven, kan natuurlijk niet positief worden toegezegd; zoo spoedig mogelijk zullen de banknoten van f 1,— en f 2,50 aan de circulatie onttrokken worden.

Wat betreft de laatste alinea uit artikel 1 meent ondergeteekende, dat deze bepaling in het algemeen de bevolking van onnoodigen last zal ontheffen; immers indien het bekend is, dat een bepaald persoon een abnormale hoeveelheid zilver in voorraad heeft, dan zal niet een algemeene opgave als bedoeld in de voorgaande alinea's van dit artikel behoeven te worden gedaan, maar zal van dien bewusten persoon een opgave gevorderd kunnen worden, zoodat dit artikel het Gouvernement en de betrokkenen van veel last vrijwaart.

Willemstad, den 29n. Januari 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—28.

Verordening van den..... .. .., tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten.

Eindverslag.

Nº 5.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 30n. Januari 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—29.

Verordening van den ....., tot instelling van een handelsregister.

Voorloopig Verslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N°. 29 van het Zittingjaar 1918—1919).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Nagenoeg algemeen was men van oordeel, dat de toestanden in de kolonie wettelijke regeling van de in het ontwerp behandelde materie niet vereischen.

Gevallen van zwendel met het oprichten van vennootschappen komen in de kolonie zoo goed als niet voor. Het jachtterrein is voor de minderwaardige elementen, de zwendelaars, tegen wie de regeling zich keert, hier te beperkt. Vele leden waren dan ook van oordeel, dat het niet noodig en ook niet wenschelijk is den bona fide handel en de administratie den last, de moeite en het werk te verschaffen, die van de voorgestelde regeling het gevolg zullen zijn.

Eenige leden wezen er ook op, dat de wet op het handelsregister in de Eerste Kamer der Staten-Generaal nogal bezwaren heeft ontmoet. H. i. was het ook daarom in elk geval voorzichtig eerst nog een paar jaren de werking van de ten slotte in Nederland toch aangenomen wet eerst af te zien.

Ook het trekken van eene grens tusschen den groot- en den kleinhandel is voor de kolonie bijzonder moeilijk, waar de meeste zoogenaamde groote handelshuizen tevens den detailhandel drijven.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 19n. December 1919.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—30.

Verordening van den.....,
tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1920 te verhoogen.*

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is zoo spoedig mogelijk maatregelen te nemen ter verkrijging van een crediet, dat in de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1920 in het geheel niet is toegestaan ;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, voorloopig vastgesteld onderstaande verordening :

Eenig artikel.

Het is wenschelijk, dat in de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1920 de volgende wijzigingen en aanvullingen worden aangebracht :

a. In het opschrift van de IXde Afdeeling vervalt na het woord ,,betrekkingen'' de punt en wordt daarvoor in de plaats een komma gesteld en daarna de woorden ,,zoomede uitkeering voor eens van een tegemoetkoming aan de ambtenaren en beambten en aan het personeel bij het bijzonder onderwijs in deze kolonie.''

b. Na artikel 153 wordt een nieuw artikel (153*bis*) ingelascht, luidende:

,,Uitkeering voor eens wegens den langen duur der buitengewone tijdsomstandigheden aan de hiervoor in aanmerking komende ambtenaren en beambten en aan het personeel bij het bijzonder onderwijs in deze kolonie.. f 60 000,—''.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—30.

Verordening van den ....., tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1920 te verhoogen.*

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Deze verordening heeft ten doel de meening van den Kolonialen Raad te vernemen over een uitkeering in eens aan de ambtenaren, beambten en het personeel bij het bijzonder onderwijs.

De uitkeering is bedoeld als een tegemoetkoming in den achterstand, waarin de ambtenaren enz. in geldelijk opzicht zijn komen te verkeeren, als gevolg van den langen duur der buitengewone tijdsomstandigheden.

De sedert het jaar 1918 toegekende duurtebijslagen konden dienen om het personeel in staat te stellen in zijn levensonderhoud te voorzien, doch daarnaast zijn meestal niet voldoende inkomsten beschikbaar geweest om in een periodieke uitgave als voor vernieuwing van schoeisel, kleeding, huisraad e. d. g. te voorzien.

De bovenstaande overweging was aanleiding, dat in Nederland een wetsontwerp bij de Staten-Generaal werd ingediend met gelijke strekking en werd dit ontwerp tot wet verheven.

Dezelfde overwegingen, die in Nederland golden voor een uitkeering in eens, zijn naar de meening van ondergeteekende ook hier, behoudens enkele verschillen in verband met de plaatselijke toestanden, van toepassing.

De Nederlandsche regeling is dan ook op enkele uitzonderingen na, overgenomen.

Het ligt in de bedoeling de regeling als volgt te doen luiden:

a. Het sedert 1 October 1919 in Kolonialen dienst zijnd personeel, gehuwd of ongehuwd, dat een totaal inkomen, (inclusief duurtebijslag 1920), op 1 Januari 1920 heeft van minder dan f 10 000,—, ontvangt een maand salaris, voor zoover het een bezoldiging of toelage (op 1 Januari 1920) genoten heeft tot f 2400,– .

Genoot het een bezoldiging of toelage van meer dan f 2400,—, dan ontvangt het over het *meerdere* een halve maand salaris.

Zij, voor wie de in Kolonialen dienst vervulde betrekking als een nevenbetrekking moet worden beschouwd, komen voor de uitkeering *niet* in aanmerking. Als nevenbetrekking wordt aangemerkt een ambt, waarvan de vervulling slechts een gedeelte van een dagtaak vordert.

Bij de berekening van deze uitkeering blijven kortingen voor pensioen buiten beschouwing en worden onderdeelen van een gulden verwaarloosd.

b. Mede wordt ten behoeve van het personeel bij het bijzonder onderwijs een maand salaris uitgekeerd, berekend naar een twaalfde gedeelte van het bedrag in 1919 aan subsidie uitgekeerd aan het bijzonder onderwijs.

c. De uitkeering zal plaats hebben zooveel mogelijk vóór het einde van het eerste kwartaal 1920 en berekend worden over de op den 1sten Januari 1920 of — in de gevallen hierna onder *d* bedoeld — op den dag van het ontslag geldende, in geld vastgestelde bezoldigingen of hoofdtoelagen, zonder bijberekening bij de bezoldiging of hoofdtoelage van vaste of andere toelagen.

d. Ambtenaren of beambten, die op 1 Januari 1919 in Kolonialen dienst waren en vóór of op 1 Januari 1920 den dienst op eigen verzoek eervol met pensioen hebben verlaten, komen voor de uitkeering mede in aanmerking.

e. Ambtenaren of beambten, die tijdelijk een andere hooger bezoldigde betrekking waarnemen, ontvangen een uitkeering berekend naar het salaris, dat zij in hun eigenlijke betrekking verdienen.

f. Ambtenaren of beambten, die op 1 October 1919 met verlof waren en op 1 Januari 1920 nog niet den werkelijken dienst hadden hervat, ontvangen de uitkeering berekend over het verlofsinkomen.

Overeenkomstig de Nederlandsche regeling wordt ook aan het personeel bij het bijzonder onderwijs een tegemoetkoming in eens gegeven. Het komt ondergeteekende daarom billijk voor, dat ook aan het Curaçaosche personeel een gelijksoortige tegemoetkoming wordt verleend.

Aangezien er op de begrooting voor 1920, die intusschen door de Tweede Kamer der Staten-Generaal is aangenomen, geen crediet is aangevraagd tot betaling van de hier bedoelde uitkeering, heeft ondergeteekende gemeend langs dezen weg de goedkeuring van den Raad te moeten vragen tot het doen der voorgestelde uitgaaf.

Willemstad, den 4n. Februari 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—30.

Verordening van den ....., tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Met de strekking van het ontwerp, namelijk de ambtenaren enz., die door den langen duur der buitengewone omstandigheden financieel ten achteren zijn geraakt, eene geldelijke tegemoetkoming te verleenen konden de Afdeelingen zich algemeen vereenigen.

Opgemerkt werd echter, dat de regeling der uitkeering in eens, zooals die in de Memorie van Toelichting is uiteengezet, niet in allen deele aan de door den noodtoestand geboden eischen beantwoordt en aan een bepaalde groep te weinig geeft.

Waar toch de meeste achterstand, bepaald nood heerscht, dat is in de gezinnen van ambtenaren enz. met kleine traktementen. Daarentegen verkeeren de ambtenaren enz., die geen kostwinners zijn, geen gezin hebben te onderhouden, in vrij wat gunstiger condities. Iets beter staan natuurlijk zij er voor, die traktementen van f 5 000,— en meer genieten en ook de ambtenaren met zelfs kleine traktementen, die, zonder kostwinner te zijn, geen eigen huishouding voeren.

Het wilde daarom den Afdeelingen voorkomen, dat de ontworpen regeling niet in voldoende mate voorziet in den nood van wie het meest steun noodig hebben en daarentegen ietwat milder is ten aanzien van de ambtenaren met hooge traktementen en de ongehuwden.

Binnen de grenzen van het begroote bedrag ware er eene andere regeling te treffen, die voorzeker beter aan de bedoeling van het Bestuursvoorstel zou beantwoorden.

De Afdeelingen gaven het Bestuur daarom algemeen in overweging de uitkeering te doen volgens de groote lijnen, hieronder volgende :

a. aan gehuwden of kostwinners van ouders, grootouders, broeders of zusters anderhalve maand salaris voor zoover zij eene bezoldiging genieten tot f 1 600,—;

bedraagt het salaris meer dan f 1 600,—, dan wordt over het meerdere tot en met f 4 000,— een halve maand salaris toegekend;

b. voor ongehuwden, eigen huishouding voerende, 75 % van de volgens vorenstaande beginselen berekende tegemoetkoming;

c. voor alle andere ongehuwden 50 % van de volgens letter *a* berekende tegemoetkoming.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 12n. Februari 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—30.

Verordening van den ..... ,
tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1920 te verhoogen.*

Memorie van antwoord.

N° 4.

Het was ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat de strekking van het ontwerp de algemeene instemming had van de Afdeelingen.

Bij het opmaken van de ontwerp-regeling heeft de Nederlandsche regeling tot leidraad gediend, die niet alleen eenvoudig was, maar ook rekening hield met de usance in den handel, n.l. uitkeering van een 13de maand aan het geheele personeel. Bij het toekennen van deze laatste uitkeering houdt men over het algemeen bij den handel geen rekening met het gehuwd of ongehuwd zijn, hoog en laag krijgt zijn deel.

Van dit standpunt gezien, is de door de Afdeelingen ontworpen regeling niet aannemelijk. Immers, moest volgens de ingediende regeling, in verband met den nood der schatkist, aan ambtenaren boven f 2 400,— voor het meerdere maar een halve maand salaris worden uitgekeerd, te ontkennen valt niet, dat ook de ambtenaren met hoogere inkomens dan f 4 000,— de duurte der tijden, in het bijzonder wanneer zij een groot gezin te onderhouden hebben, voelen.

De door de Afdeelingen ontworpen regeling is niet alleen omslachtiger dan de door ondergeteekende ontworpene en kost niet alleen f 5 000,— à f 6 000,— meer, maar neemt bovendien de plaats in van een duurtebijslag, hetgeen niet de bedoeling is geweest van deze uitkeering.

Willemstad, den 4n. Maart 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—30.

Verordening van den .....,
tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao *voor het dienstjaar 1920 te verhoogen.*

Eindverslag.

Nº 5.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schriften de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 8n. Maart 1920.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

S. M. L. MADURO.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—31.

Verordening van den ....., tot regeling van de brandweer in het stadsdistrict op het eiland Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de bestaande voorschriften ingeval van brand in het stadsdistrict op het eiland Curaçao te herzien ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

1. De zorg voor en het beheer van de brandweer in het stadsdistrict op het eiland Curaçao is opgedragen aan den opperbrandmeester.
2. Als zoodanig wordt door den Gouverneur aangewezen een in het stadsdistrict gevestigd ambtenaar of officier, die deze werkzaamheden naast zijne betrekking vervult.
3. Hem kan door den Gouverneur eene toelage worden toegekend.
4. Aan hem wordt toegevoegd een door den Gouverneur aan te wijzen brandmeester, ten einde hem bij ontstentenis of verhindering te vervangen.
5. Voor beiden wordt door den Gouverneur een instructie vastgesteld.
6. Bij de aanvaarding hunner betrekking leggen zij in handen van den Gouverneur den eed (of belofte) af hunne betrekking getrouw te zullen waarnemen.

Artikel 2.

1. Het getal stoom- en handbrandspuiten wordt bij algemeene verordening, het getal slangenwagens en verder materieel bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.
2. De Gouverneur bepaalt, waar het een en ander, in het vorige lid genoemd, zal zijn geplaatst en bewaard.

Artikel 3.

Het personeel der brandweer, daartoe door den opperbrandmeester bevolen, is verplicht ook buiten het stadsdistrict dienst te doen.

Artikel 4.

1. Het personeel der brandweer bestaat behalve uit den opperbrandmeester en den brandmeester uit :
   brandspuitmeesters,
   bedieningsmanschappen en
   machinisten ;
al welke personen in het stadsdistrict gevestigd moeten zijn.
2. Als zoodanig doen dienst :
a. personen, ingelijfd bij de rustende schutterij en in de eerste plaats zij, die zich vrijwillig voor het bedienen van brandbluschmiddelen hebben aangemeld ;
b. personen, behoorende tot het Curaçaosch weerbaarheidskorps en in de eerste plaats zij, die zich vrijwillig voor het bedienen van brandbluschmiddelen hebben aangemeld ;

c. de militairen, welke door den Commandant der troepen voor bediening zijn aangewezen ;
d. burgers, die zich daartoe vrijwillig hebben aangemeld.

3. De Gouverneur is bevoegd een door particulieren of rechtspersonen opgericht en in stand gehouden brandweerkorps onder daarbij te stellen voorwaarden te erkennen als een onderdeel van de brandweer.

4. De leden van zoodanig korps hebben dezelfde rechten en verplichtingen als het overige personeel van de brandweer, behoudens de bevoegdheid van den Gouverneur om geheele of gedeeltelijke ontheffing van de verplichtingen te verleenen.

5. De erkenning, in het vorig lid bedoeld, kan door den Gouverneur ten allen tijde bij met redenen omkleede beschikking worden ingetrokken.

6. De organisatie van het personeel der brandweer en de onderscheidingsteekenen van de daarbij ingedeelde niet militairen worden bij besluit van den Gouverneur vastgesteld.

7. Het personeel is verplicht binnen een door den opperbrandmeester te stellen termijn, het in het vorig lid bedoelde onderscheidingsteeken ter aan te duiden plaatse af te halen.

8. Het personeel is verplicht dit onderscheidingsteeken bij alle oefeningen en diensten te dragen en het bij ontslag bij den opperbrandmeester in te leveren.

Artikel 5.

1. Behoudens het bepaalde bij artikel 1 wordt het personeel van de brandweer, op door den Gouverneur bij besluit te bepalen voorwaarden, door den opperbrandmeester benoemd uit de in artikel 4, tweede lid, onder *a* — *d* aangeduide personen, geschorst en ontslagen.

2. Beroep hierop bij den Gouverneur is toegelaten.

Artikel 6.

De brandweer beijvert zich elken brand ten spoedigste te blusschen en daarbij de in levensgevaar verkeerende personen te redden.

Artikel 7.

1. Alle bij de brandweer ingedeelde personen zijn verplicht, tenzij zij daarin door geldige redenen worden verhinderd, deel te nemen aan de oefeningen van de brandweer, op te komen bij brandwachten en diensten bij brand, en daarbij de bevelen op te volgen, welke hun door of van wege de met de leiding van de oefening of het blusschingswerk belaste personen worden gegeven.

2. De opperbrandmeester regelt den dienst bij de brandweer, met dien verstande evenwel, dat van denzelfden persoon niet meer dan éénmaal 's maands en telkens voor niet langer dan twee uren oefeningsdienst wordt gevorderd.

3. De oproeping om op te komen voor den dienst bij brand geschiedt door
waarschuwing en
klokgelui.

4. Niettemin zijn ingedeelden bij de brandweer verplicht om, op welke wijze zij ook vernemen, dat er brand is uitgebroken, zich zoo spoedig mogelijk naar hunne spuiten te begeven.

5. Het houden van oefeningen en brandwachten wordt door den opperbrandmeester tijdig en op doeltreffende wijze aan het betrokken personeel bekend gemaakt.

Artikel 8.

1. Indien een ingedeelde bij de brandweer verhinderd is op te komen voor oefening, brandwacht of dienst bij brand, is hij verplicht zoo spoedig mogelijk van de reden der verhindering kennis aan den opperbrandmeester te geven.

2. Ingeval van ziekte moet uit eene daarvoor, door een bevoegd geneeskundige op ongezegeld papier af te geven verklaring blijken, dat belanghebbende verhinderd is aan een of meer oefeningen, brandwachten of andere diensten bij brand deel te nemen. Deze verklaring wordt door gouvernementsgeneeskundigen kosteloos afgegeven.

3. Vrijstelling van dienst wegens ziekte wordt door den opperbrandmeester telkens voor niet langer dan eene maand verleend.

Artikel 9.

1. Het personeel bij de brandweer is verplicht te zorgen, dat zijn juiste woonplaats steeds bekend is bij den opperbrandmeester.
2. Bij verhuizing is een lid van het personeel verplicht binnen drie dagen daarna, de nieuwe woonplaats aan den opperbrandmeester op te geven.

Artikel 10.

1. Personeel van de brandweer, dat tijdelijk buiten het stadsdistrict vertoeft, is voor den duur der afwezigheid vrijgesteld van de oefeningen en het opkomen bij brand.
2. Kennisgeving behoort te worden gedaan door een ieder, die bij de brandweer is ingedeeld, van zijn voorgenomen vertrek uit het stadsdistrict, onder opgave van den vermoedelijken duur der afwezigheid en van de plaats van bestemming, zoomede later van verlenging dezer afwezigheid.

Artikel 11.

1. De opperbrandmeester leidt ingeval van brand het blusschingswerk. Hij wijst de tot blussching van den brand aan te wenden middelen aan.
2. Maatregelen in het belang van orde en veiligheid op of nabij het terrein van den brand en in het belang van de bescherming van den particulieren eigendom worden door of namens den Procureur-generaal bevolen.

Artikel 12.

1. Bij brand hebben de opperbrandmeester en op diens bevel, ook het verdere personeel der brandweer ondanks de eigenaars, bewoners of gebruikers ten allen tijde vrijen toegang tot alle plaatsen waar zulks met het oog op de naleving dezer verordening noodig is.
2. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

Artikel 13.

Een ieder is, zonder aanspraak op eenige vergoeding hoegenaamd, verplicht te dulden, dat aan gebouwen of getimmerten hem toebehoorende of bij hem in huur, beheer of gebruik zijnde, van wege en ten dienste van de brandweer, inrichtingen, merken of aanwijzingen worden aangebracht en onderhouden.

Artikel 14.

Een ieder, die brand ontdekt, is verplicht, daarvan zoo spoedig mogelijk kennis te geven aan den naastbijzijnden politiepost.

Artikel 15.

Een ieder, wiens hulp of bijstand ingeval van brand door of van wege den opperbrandmeester wordt gevorderd, is verplicht naar zijn vermogen aan die vordering te voldoen.

Artikel 16.

Het is verboden gedurende het blusschen van brand sterken drank, wijn of bier uit te reiken of te schenken aan het ter plaatse dienstdoende personeel der brandweer, der politie of der militaire macht, of wel aan andere tot het verleenen van hulp bij de blussching aanwezige personen.

Artikel 17.

1. Het is aan ieder, die daartoe niet ambtshalve bevoegd is, verboden zich zonder vergunning van of van wege den

Procureur-generaal of den opperbrandmeester te begeven op het terrein, dat ingeval van brand, in het belang van de blussching of van de berging of de veiligheid van personen en goederen, wordt vrijgehouden.

2. Het is verboden om, in geval van brand, buiten noodzaak en zonder uitdrukkelijke toestemming van of van wege den Procureur-generaal, of bij diens afwezigheid van den opperbrandmeester, geredde of geborgen goederen buiten het vrijgehouden terrein te brengen of in een gebouw of op een erf op te slaan of opgeslagen te hebben.

3. De Procureur-generaal, of bij diens afwezigheid de opperbrandmeester, is bevoegd om een of meer veilige gebouwen of erven aan te wijzen tot berging van bovenbedoelde goederen.

4. Eigenaars, bewoners of gebruikers van die gebouwen of erven zijn alsdan gehouden, die, voor zooveel zulks mogelijk is, daarvoor ter beschikking te stellen.

Artikel 18.

Ter zake van vlugheid bij de bediening van brandblusch-middelen bij brand, of van verrichte daden van persoonlijken moed bij brand kunnen door den Gouverneur belooningen worden toegekend.

Artikel 19.

Voor bijstand, verleend of tijdig aangeboden, door niet tot de brandweer behoorende corporatiën of personen, kan door den Gouverneur eene belooning worden toegekend.

Artikel 20.

1. Een lid van het personeel der brandweer, wiens kleeding of uitrusting tijdens en door het blusschingswerk wordt beschadigd, heeft recht op een schadevergoeding, welker bedrag door den opperbrandmeester wordt vastgesteld.

2. Ingeval van verschil beslist de rechter.

Artikel 21.

1. Een lid van het personeel der brandweer, wien in verband met de uitoefening van zijnen dienst eenig ongeval overkomt, heeft, indien en voor zoover hij niet uit anderen hoofde op hulp bij ongevallen aanspraak kan maken, recht op geneeskundige behandeling en verpleging ten laste van de koloniale kas.

2. De behandeling geschiedt zoo mogelijk steeds door gouvernements-geneeskundigen en, indien zulks noodig of wenschelijk wordt geacht, in eene ziekeninrichting, waarvan de keuze zooveel mogelijk aan het betrokken lid blijft.

3. Bij ziekte, die geen uitzicht op volkomen genezing overlaat, of bij voortdurende ongeschiktheid tot uitoefening der ambts- of beroepsbezigheden, een en ander als gevolg van het ongeval, zoomede indien de echtgenoot of verwanten door diens arbeid plegen te worden onderhouden, heeft het betrokken lid, of bij diens overlijden, de overblijvende echtgenoot of bedoelde verwanten, bovendien recht op schadeloosstelling, op zoodanigen voet en op zoodanige wijze, als de rechter, in geval van verschil, zal oordeelen te behooren.

Artikel 22.

1. Overtreding van de gebods- of verbodsbepalingen dezer verordening, het niet nakomen van de bevelen overeenkomstig deze verordening gegeven, zoomede verzet bij toepassing van artikel 12 wordt, voor zooveel het Wetboek van Strafrecht er niet in voorziet, gestraft met hechtenis van ten hoogste één maand of geldboete van ten hoogste één honderd gulden.

2. De feiten bij deze verordening strafbaar gesteld worden beschouwd als overtredingen.

Artikel 23.

Met het opsporen van overtredingen dezer verordening zijn, behalve de in artikel 8, 1º — 4º, van het Wetboek van Straf-

vordering voor de kolonie Curaçao aangewezen personen, belast de opperbrandmeester, de brandmeester en de bij de organisatie van het personeel der brandweer door den Gouverneur aan te wijzen en door den Procureur-generaal te beëedigen leden van dit personeel.

Artikel 24.

1. Het personeel ontvangt kosteloos deze verordening benevens alle daarin aan te brengen wijzigingen en aanvullingen.
2. Deze verordening kan worden aangehaald als ,,Brandweerverordening''.
3. Zij treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen tijdstip.

Artikel 25.

Bij het in werking treden van deze verordening vervalt de beschikking van den 30n. April 1912 Nº. 411 (P. B. Nº. 20), waarbij nieuwe voorschriften zijn vastgesteld ingeval van brand.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—31.

Verordening van den ....., tot regeling van de brandweer in het stadsdistrict op het eiland Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Door de twee branden, die in het laatste halfjaar 1919 in het stadsdistrict op dit eiland hebben gewoed, is bij ondergeteekende de overtuiging gevestigd, dat herziening van de ter zake bestaande bepalingen dringend noodig is. Niet alleen moeten er nieuwe brandspuiten met toebehooren worden aangeschaft, doch het is tevens een gebiedende eisch een brandweer in het leven te roepen, staande onder de bevelen van een opperbrandmeester, wiens taak het is den dienst en de oefeningen der manschappen te regelen en ingeval van brand het blusschingswerk te leiden.

Het personeel zal, naast den brandmeester, die den opperbrandmeester bij verhindering of ontstentenis vervangt, bestaan uit in het stadsdistrict gevestigde leden van de schutterij, het weerbaarheidskorps en de militaire macht, benevens burgers, al welke personen op gezette tijden zullen worden opgeroepen om zich te bekwamen en steeds berekend te blijven voor de taak, die hun wordt toevertrouwd. Geregelde en doelmatige oefening is noodzakelijk, want slechts hierdoor zal de handigheid en geschiktheid worden verkregen, vereischt voor het behoorlijk vervullen van het blusschingswerk en zal men in staat zijn een uitgebroken brand spoedig meester te worden en binnen enge grenzen te houden.

De brandweer is in hoofdzaak voor het stadsdistrict bestemd, wat niet wegneemt, dat ook daarbuiten oefeningen kunnen worden gehouden, terwijl tevens de mogelijkheid is opengelaten bij branden in andere districten — uiteraard alleen in de naaste omgeving van de stad — hulp te verleenen, als wanneer de manschappen daartoe bevolen, verplicht zijn zich daartoe beschikbaar te stellen.

Het wordt billijk geacht, bijaldien een lid van de brandweer in verband met de uitoefening van zijnen dienst eenig ongeval overkomt of schade lijdt, de schade, die niet op andere wijze kan worden vergoed, door de koloniale kas te laten dragen. De betrokken persoon was in het algemeen belang werkzaam, derhalve behooren de nadeelen ten laste van de gemeenschap te komen.

Aangezien de bepalingen van nevensgaand ontwerp grootendeels aan Nederlandsche en Surinaamsche regelingen zijn ontleend, zij het ondergeteekende vergund met deze korte toelichting te volstaan.

Willemstad, den 20n. Februari 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—32.

Keur van den ..... ,
tot aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (P. B. No. 11).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (P. B. Nº 11), aan te vullen ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande keur.

Artikel I.

Tusschen de artikelen 30 en 31 van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 worden zes nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 30*a*.

Het is verboden zonder vergunning, in het eerste of stadsdistrict van of namens het Hoofd van politie en in de overige districten van den betrokken districtmeester :

1º tegen eenigerlei vergoeding iemand tot niet openbare of niet voor het publiek toegankelijke danspartijen toe te laten;
2º een gebouw of een vertrek te huren, te verhuren of af te staan tot het houden daarin eener danspartij ;
3º toe te laten dat in een bij hem in gebruik zijnd gebouw of vertrek door een ander, die niet mede daarover de beschikking heeft, eene danspartij wordt gehouden ;
4º aan twee of meer personen, die niet hetzelfde huis bewonen, gezamenlijk eene danspartij te houden of te geven.

Artikel 30*b*.

Het is verboden deel te nemen aan eene in strijd met de bepalingen van artikel 27 of van artikel 30*a* gehouden of gegeven danspartij.

Artikel 30*c*.

Het is verboden zonder vergunning, in het eerste of stadsdistrict van het Hoofd van politie en in de overige districten van den betrokken districtmeester, personen beneden den leeftijd van achttien jaren toe te laten tot eene danspartij met inachtneming van artikel 27 of van artikel 30*a* gehouden.

Hij die met inachtneming van artikel 27 of artikel 30*a* eene danspartij houdt, is verplicht te zorgen dat niet zonder de in het vorig lid bedoelde vergunning personen beneden de achttien jaren daartoe worden toegelaten.

Artikel 30*d*.

Het is verboden eene danspartij, waarvoor ingevolge deze keur vergunning noodig is, gedurende langer dan acht achtereenvolgende uren te laten voortduren, of gedurende langer dan acht achtereenvolgende uren aan zoodanige danspartij deel te nemen.

Artikel 30*e*.

Bij ongeregeldheden, wanordelijkheden, rumoer of burengerucht zijn, op de eerste vordering van ambtenaren met het opsporen van overtredingen dezer keur belast, de houders van eene danspartij, waarvoor overeenkomstig deze keur vergunning is verleend, verplicht de danspartij te staken en de deelnemers daaraan verplicht uiteen te gaan.

Artikel 30*f*.

Op de eerste vordering van ambtenaren met het opsporen van overtredingen dezer keur belast zijn de houders van eene in strijd met deze keur gehouden danspartij verplicht die te staken en de deelnemers daaraan verplicht uiteen te gaan.

Artikel II.

Aan artikel 97 van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 worden drie nieuwe leden toegevoegd, luidende:

,,Eene vergunning tot het houden van danspartijen als bedoeld in de artikelen 27 en 30*a* wordt ten hoogste eenmaal in eene kalendermaand aan denzelfden persoon en ten hoogste eenmaal in eene kalendermaand ten aanzien van hetzelfde gebouw verleend.

Eene vergunning als in het tweede lid bedoeld wordt niet verleend ten aanzien van door het Bestuur in huur of pacht uitgegeven gronden.

Eene vergunning als in het tweede lid bedoeld wordt niet verleend, indien tijdens het aanvragen nog geen drie jaren zijn verloopen sedert eene veroordeeling van den aanvrager wegens een der in de artikelen 27 en 30*a*—*f* omschreven feiten onherroepelijk is geworden.''

Artikel III.

In artikel 100 van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 wordt in plaats van: ,,art. 27'' gelezen: ,,de artikelen 27 en 30*a*'' en in plaats van: ,,27 en 31*a*'' gelezen: ,,27, 30*a*, 30*c*, 30*d* en 31*a*''.

Artikel IV.

Deze keur treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—32.

Keur van den ..... ,
tot aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (P. B. No. 11).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De omstandigheid dat de verschillende ontwerpen, die tot strekking hadden de beruchte danspartijen op dit eiland te beteugelen, het niet tot het Publicatieblad hebben gebracht, ontheft het Bestuur niet van den plicht nieuwe maatregelen te overwegen ten einde het beoogde doel te bereiken, te meer daar bij de behandeling van het laatste der vermelde ontwerpen is verklaard, dat vele leden van den Kolonialen Raad, die daaraan hunne stem niet konden geven, bereid waren mede te werken tot het tegengaan van onordelijke danspartijen.

Het kwaad dat de geldende wettelijke regelingen niet in staat bleken te keeren, een waar kanker onzer maatschappij, is blijven voortwoekeren ; tengevolge van ontdekte leemten in de bestaande keur worden zedekwetsende en voor de eerbaarheid aanstootelijke danspartijen nog steeds gehouden, tot groote ergenis van alle weldenkenden, die bovendien meermalen in hun nachtrust worden gestoord door het urenlang muziek maken en de luidruchtigheid der danslustingen. In dergelijke huizen wordt niet alleen gelegenheid gegeven tot het houden van dansen, die de zinnelijkheid prikkelen en de hartstochten opwekken, maar bestaat ook niet zelden de mogelijkheid tot het plegen van onderling ontuchtige handelingen, zoodat die huizen wel als haarden van besmetting en tevens als broeinesten van liederlijkheid en brandpunten van onzedelijkheid mogen worden beschouwd, waar jong en oud zijne lusten kan botvieren en zich aan allerlei uitspattingen kan overgeven, waar men alle ruwe en weerzinwekkende tooneelen te aanschouwen krijgt van door drank verhitte en benevelde bezoekers, die iedere zelfbeheersching schijnen verloren te hebben, waar de niet verder te beschrijven bras- en slempartijen nog al dikwijls met handtastelijkheden en verwondingen eindigen.

En onder de toeschouwers en deelnemers treft men zelfs jeugdige personen van beiderlei kunne aan, op wie dit alles hoogst verderfelijk werkt en die van het herhaaldelijk bezoeken dier inrichtingen den treurigsten en noodlottigsten invloed ondervinden. Door nieuwsgierigheid gedreven of door slechte vrienden overgehaald, wagen zij zich voor de eerste maal in zulke gelegenheden, met het gevolg dat zij voor de verleiding bezwijken en ten slotte zedelijk geheel te gronde gaan.

Bij het welig voorttieren van bovenaangeduid kwaad is het gevaar niet denkbeeldig, dat minder angstvallige huiseigenaars en huurders, die zich niet ontzien uit winstbejag misbruik te maken van de lichtzinnigheid en ondeugden hunner medemenschen, geregeld tegen betaling huizen of lokalen voor dit doel beschikbaar stellen en danspartijen beleggen, hetgeen onder de gegeven omstandigheden wel een loonend bedrijf zou kunnen worden.

Van oordeel, dat met kracht tegen deze oneerbare nachtfeesten behoort te worden opgetreden en getracht het geschetste euvel den kop in te drukken, heeft ondergeteekende de eer bij Uwen Raad de overwegingen aanhangig te maken over een ontwerp-keur, waarin geen verbodsbepalingen van algemeenen aard voorkomen, maar zooveel als het eenigszins mogelijk is in bijzonderheden wordt afgedaald. Daarin zijn er bepalingen opgenomen ter bescherming van de jeugd tegen eigen onervarenheid en onbezonnenheid, zoomede tegen niet openbare en niet voor het publiek toegankelijke danspartijen

die, omdat de deelnemers in de kosten bijdragen of door twee of meer personen op touw worden gezet, met openbare op één lijn moeten worden gesteld. Voorts richt het ontwerp zich tegen reeds vroeger wegens soortgelijke feiten veroordeelden en tegen hen die huizen verhuren of afstaan tot het daarin houden eener danspartij en wijst aan hoeveel vergunningen ten hoogste kunnen worden verleend ten aanzien van denzelfden persoon of hetzelfde gebouw, terwijl in aansluiting met eene in den Raad gemaakte opmerking danspartijen, waarvoor vergunning noodig is, onvoorwaardelijk verboden worden op door het Bestuur in huur of pacht uitgegeven gronden. Tevens wil het ontwerp er tegen waken, dat de danslustigen niet zoo lang als het hun gelusten mocht, muziek en pret blijven maken en zoodoende hinderlijk voor de omgeving worden. Eindelijk wordt voorgesteld aan de ambtenaren met het opsporen van overtredingen belast, de bevoegdheid toe te kennen om in te grijpen en zich den toegang te verschaffen tot plaatsen waar redelijkerwijze vermoed kan worden, dat overtreding der betrekkelijke voorschriften plaats vindt.

Het valt niet te ontkennen, dat ook rustige en vreedzame burgers eenig ongerief van de nieuwe maatregelen kunnen ondervinden en met name kan het gebeuren, dat men zich voor een picnic voorzichtigheidshalve van een vergunning zal moeten voorzien. Echter is men in zulke gevallen als regel in de gelegenheid en heeft men van te voren ruimschoots den tijd om zich tot de betrokken ambtenaren te wenden, zoodat het niet licht zal voorkomen, dat men zich van een onschuldig pretje zal behoeven te onthouden. Overigens wil het voorkomen, dat — ook afgezien van de zedelijke zijde der zaak — de nadeelen, die men zoodoende zou kunnen ondervinden, niet opwegen tegen de voordeelen, welke het ontwerp biedt en die ook ten goede komen aan hen, die in de toekomst met deze bepalingen rekening zullen hebben te houden, doch — en men denke hierover niet te licht — thans somtijds ernstigen overlast hebben te verduren van rumoer tot diep in den nacht of zelfs bij het aanbreken van den dag.

Bij de samenstelling van nevensgaand ontwerp is het het streven geweest de persoonlijke vrijheid, die zoo weinig mogelijk aan banden behoort te worden gelegd, zooveel doenlijk te eerbiedigen en geen bepalingen in het leven te roepen, die voor ordelievende ingezetenen bezwarend zijn ; dezerzijds wordt daarom vertrouwd, dat de voorgestelde maatregelen, spoedig in onze Algemeene Politiekeur opgenomen, van dienst mogen zijn in den strijd tegen de hoogerbedoelde danspartijen, die de kolonie niet tot eer strekken en mogen medewerken om toestanden uit te roeien in eene welgeordende menschengemeenschap niet te dulden.

Willemstad, den 20n. Februari 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—33.

Verordening van den ...., houdende wijziging van de verordening van den 11den Juli 1917 (P. B. No 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 11den October 1919 (P. B. No. 72).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van den 11den Juli 1917 (P. B. Nº 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 11den October 1919 (P. B. Nº 72), te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

Het tweede lid van art. 12 der verordening van den 11den Juli 1917 (P. B. Nº 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals het luidt ingevolge de verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. Nº 10), wordt gelezen als volgt:

„Van de veroordeelden echter kunnen slechts zij, die tot hechtenis veroordeeld zijn, het gebruik van de pistole hebben."

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—33.

Verordening van den ....,
houdende wijziging van de verordening van den 11den Juli 1917 (P. B. No 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 11den October 1919 (P. B. No. 72).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Zooals het tweede lid van art. 12 van de verordening van den 11den Juli 1917 (P. B. Nº 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, thans luidt ingevolge de verordening van den 16den Februari 1918 (P. B. Nº 10), kunnen de onveroordeelden in het huis van bewaring geen gebruik hebben van de pistole.

Dit kan blijkbaar de bedoeling niet zijn, want zoo veroordeelden gebruik van de pistole mogen hebben, zullen onveroordeelden a fortiori in de gelegenheid moeten zijn om daarvan gebruik te maken.

Willemstad, den 12n. Maart 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—34.

Verordening van den ...., tot wijziging en aanvulling van de verordening van den 30n. October 1873 (P. B. 1874 No. 10), houdende bepalingen omtrent het gesticht voor krankzinnigen op Curaçao, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ,,Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht'' (P. B. 1918 No. 6).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de verordening van den 30n. October 1873 (P. B. 1874 Nº 10), houdende bepalingen omtrent het gesticht voor krankzinnigen op Curaçao, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ,,Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht'' (P. B. 1918 Nº 6), te wijzigen en aan te vullen ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De verordening van den 30n. October 1873 (P. B. 1874 Nº 10), houdende bepalingen omtrent het gesticht voor krankzinnigen op Curaçao, zooals zij sedert is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ,,Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht'' (P. B. 1918 Nº 6), wordt gewijzigd en aangevuld als volgt :

a. In artikel 7, eerste lid, vervallen de woorden: ,,uit dien hoofde'' en wordt achter het woord: ,,aangehuwden'' ingevoegd: ,,en, indien hij uit welken hoofde ook onder curateele is gesteld, door den curator''.

b. In artikel 9, eerste lid, vervallen de woorden: ,,onderteekend door een praktizijn''.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—34.

Verordening van den ...., tot wijziging en aanvulling van de verordening van den 30n. October 1873 (P. B. 1874 No. 10), houdende bepalingen omtrent het gesticht voor krankzinnigen op Curaçao, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de „Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht" (P. B. 1918 No. 6).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Door het vervallen der artikelen 504 en 505 van het Burgerlijk Wetboek (Zie P. B. 1916 Nº 27, artikel 64) is in onze wetgeving de leemte ontstaan, dat de curator van een wegens krankzinnigheid onder curateele gestelde diens plaatsing in het krankzinnigengesticht niet kan aanvragen. De onder artikel 1*a* voorgestelde wijziging en aanvulling dient om zulks weer mogelijk te maken.

De opneming dier bepalingen in de aangehaalde verordening heeft het voordeel, dat het onderwerp niet meer over twee wettelijke regelingen verdeeld is, maar de geheele stof in eene verordening behandeld wordt.

Het laten wegvallen der onder art. 1*b* vermelde woorden is in overeenstemming met het bij P. B. 1918 Nº 61 (art. 87) aangenomen beginsel.

Willemstad, den 18n. Maart 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat, volgens art. 100 van het reglement op het beleid der regeering in deze kolonie, de uitgaven ten behoeve van den openbaren dienst, welke niet ten laste van de Nederlandsche schatkist komen, en de middelen tot dekking van die uitgaven worden aangewezen op de koloniale huishoudelijke begrooting en dat, volgens art. 102 van hetzelfde reglement, die begrooting, zoodanig als zij door den Kolonialen Raad is goedgekeurd, door den gouverneur voorloopig wordt vastgesteld en afgekondigd;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, voorloopig vastgesteld onderstaande verordening:

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1921.

Artikel 1.

Voor de onderdeelen, in de hieronder voorkomende begrootingsartikelen aangewezen, worden voor het dienstjaar 1921 toegestaan de daarnevens uitgetrokken sommen:

Iste Afdeeling.

Algemeen en gewestelijk bestuur.

Gouvernementssecretarie en algemeene dienst.

Artikel 1. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van den gouvernementssecretaris en verdere ambtenaren en beambten.....	f	81 362
Artikel 2. Vergoedingen aan de ambtenaren en hulpambtenaren van den burgerlijken stand.....		785
Artikel 3. Boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten, uitgaven voor het ijkwezen,		
Transporteere..	f	82 147

Per transport.. f	82 147
briefporten, kosten van telegrammen, bindloon en andere uitgaven, zoomede bijdrage aan het tijdschrift „de West-Indische Gids"	9 750
Artikel 4. Toelage aan den persoon belast met het bijhouden der bevolkingsregisters	180

Koloniale Raad.

Artikel 5. Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van den bode bij den Kolonialen Raad en van een algemeen verslaggever	441
Artikel 6. Verlichting der vergaderzaal van en andere uitgaven voor den Kolonialen Raad	200

Gewestelijk bestuur.

Artikel 7. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van de ambtenaren en beambten	36 989
Artikel 8. Teerkosten aan de districtmeesters op Curaçao en den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden, bij verblijf buiten hunne standplaatsen...	1 300
Artikel 9. Vergoeding voor kantoorhuur aan den districtmeester op Aruba	60

Overtochts-, vervoer- en verplaatsingskosten.

Artikel 10. Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, overtocht van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensionneerde ambtenaren en hunne gezinnen, benevens terugbetaling van uit eigen middelen betaalde overtochtskosten en met een en ander in verband staande uitgaven, zoomede tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing	20 000
Artikel 11. Kosten van uitlevering en uitzetting, kosten van overbrenging van veroordeelden naar Nederland, kosten van terugzending van in andere landen zonder middel van bestaan aangetroffen personen, afkomstig van Curaçao, alsmede kosten van onderhoud, kleeding enz. van die personen, zoolang zij op eene gelegenheid tot terugkeer naar Curaçao wachten	500
Artikel 12. Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling	45 000

Algemeene kosten.

Artikel 13. Kosten van volksfeesten op den verjaardag van Hare Majesteit	
Transporteere.. f	196 567

Per transport..	f 196 567	
de Koningin en van de verstrekkingen op dien dag aan de politie, enz.....	3 000	
Artikel 14. Huur van een woning in het 5de district op Curaçao voor reizende ambtenaren.....	120	
Artikel 15. Kosten van drukwerk...	10 000	
Artikel 16. Bijdrage ten behoeve van het Militair Tehuis.....	1 200	
Totaal der Iste afdeeling..		f 210 887

IIde Afdeeling.

Rechts- en politiewezen.

Rechterlijke macht en parket van den procureur-generaal.

Artikel 17. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergeld of kosten van vervoermiddelen en bruggegeld van den voorzitter en de leden van, den procureur-generaal en den advocaat-generaal bij, den griffier en den substituut-griffier van het Hof van Justitie, zoomede van den griffier bij het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden en de verdere ambtenaren en beambten.....	f 53 317	
Artikel 18. Reis-, teer- en verhuiskosten.....	3 300	
Artikel 19. Vacatiegelden van de plaatsvervangende leden van het Hof van Justitie.....	1 000	
Artikel 20. Vertolkingskosten, aanschaffing van boekwerken ten dienste van de gerechten en van het parket van den procureur-generaal en benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom.....	1 100	

Gevangenissen.

Artikel 21. Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen en vergoeding voor huishuur van den directeur van de strafgevangenis en het huis van bewaring op Curaçao en verdere beambten van de gevangenissen.....	3 931	
Artikel 22. Kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven voor de gevangenen en verlichting van de gevangenissen.....	9 587	

Rechterlijke politie.

Artikel 23. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van het politiepersoneel.....	109 887	
Artikel 24. Bovenkleeding, schoeisel en vergoeding voor huishuur aan het politiepersoneel.....	10 650	
Transporteere..	f 192 772	f 210 887

Per transport..	f 192 772	f 210 887
Artikel 25. Huur en verlichting van wachthuizen voor de politie, zoomede aankoop en onderhoud van ezels en rijwielen ten dienste van de politie.....	2 750	
Artikel 26. Andere uitgaven voor het rechts- en politiewezen.....	10 300	
Voogdijraden.		
Artikel 27. Toelagen van den secretaris en den bode van den voogdijraad op Curaçao.....	500	
Artikel 28. Andere uitgaven voor de voogdijraden	175	
Algemeene kosten.		
Artikel 29. Kantoorbehoeften aan 8 wijkmeesters.....	400	
Artikel 30. Bezoldiging of verlofbezoldiging van den marktmeester.....	1 200	
Artikel 31. Verlichting van de slachtplaats.....	120	
Artikel 32. Toelage aan een vertaler.	300	
Artikel 33. Uitgaven ten behoeve van verwaarloosde kinderen.....	6 500	
Artikel 34. Uitgaven van vervolgingen en rechtsgedingen waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk ten laste van de koloniale kas komen.....	2 000	
Artikel 35. Vergoedingen.....	900	
Artikel 36. Teruggave aan het Departement van Justitie in Nederland van het door zijne zorg te betalen aandeel van Curaçao in de bijdrage van Nederland in de kosten van het kantoor van het internationaal verbond tot bescherming van letterkundige- en kunstwerken	100	
Totaal der IIde afdeeling..		218 017
IIIde Afdeeling.		
Schutterij.		
Artikel 37. Toelage aan een officier van de rustende schutterij, adjudant van den gouverneur.....	f 250	
Artikel 38. Verschillende uitgaven voor de schutterij.....	203	
Totaal der IIIde afdeeling..		453
IVde Afdeeling.		
Geldelijk beheer.		
Administratie van financiën en domeinwezen.		
Artikel 39. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, kantoorbehoeften, vergoe-		
Transporteere..		f 429 357

	Per transport..	f 429 357
ding voor gemis van inkomsten en bruggegeld van den administrateur van financiën en den bode ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger.....	8 139	
Artikel 40. Kosten van het domeinwezen.....	840	
Artikel 41. Uitgaven voor het boschwezen.....	6 500	
Artikel 42. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergelden of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van den inspecteur der belastingen, den kolonialen ontvanger op Curaçao, de ontvangers op de andere eilanden en den subontvanger der invoerrechten en accijnzen op Curaçao	16 833	
Artikel 43. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen en vergoeding voor gemis van inkomsten van de ambtenaren voor den werkelijken dienst der belastingen.	42 748	
Artikel 44. Andere uitgaven voor den dienst der belastingen.....	21 145	
Posterij en telegraafdienst.		
1º Posterij.		
Artikel 45. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den postdirecteur en van de brievenbestellers en beambten ter posterij.....	12 935	
Artikel 46. Betalingen wegens transitrechten, vervoer van brievenmalen, betalingen aan het internationaal kantoor der algemeene postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern, en andere uitgaven voor den postdienst	11 550	
Artikel 47. Toelagen aan de personen belast met de werkzaamheden van de koloniale postspaarbank.....	900	
Artikel 48. Benoodigdheden voor de postspaarbank	300	
2º Telegraafdienst.		
Artikel 49. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en bruggegelden van het personeel van de draadlooze telegrafie.....	16 030	
Artikel 50. Bedrijfs- en onderhoudskosten van de inrichtingen voor draadlooze telegrafie.....	3 700	
Artikel 51. Kosten van inrichting van een post voor draadlooze telegrafie op een der Bovenwindsche eilanden, en daarmede verband houdende uitgaven.	28 000	
	Transporteere.. f 169 620	f 429 357

Per transport..	f 169 620	f 429 357
Artikel 52. Reis- en teerkosten van het personeel van de draadlooze telegrafie.....	500	
Artikel 53. Huur van een stuk gronds op de plantage ,,Daniel'' in het 4de district op Curaçao voor het oprichten en in bedrijfhouden van een post voor draadlooze telegrafie.....	100	
Hypotheekkantoren.		
Artikel 54. Bezoldiging en kantoorbehoeften van den hypotheekbewaarder op Curaçao en die op de andere eilanden.....	1 605	
Curaçaosche Bank.		
Artikel 55. Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van het personeel van de Curaçaosche Bank.....	3 649	
Artikel 56. Benoodigdheden, druk- en bindloon en andere uitgaven ten behoeve van de Curaçaosche Bank.....	300	
Kamer van Koophandel en Nijverheid.		
Artikel 57. Toelage van den secretaris	318	
Artikel 58. Bodeloon en kleine uitgaven.....	232	
Stroohoeden-vlechtnijverheid.		
Artikel 59. Toelage van en voedergeld aan den leider der stroohoeden-vlechtnijverheid.....	1 200	
Artikel 60. Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-vlechtnijverheid.....	15 000	
Algemeene kosten.		
Artikel 61. Vergoeding aan den eigenaar van de plantage Slagbaai op Bonaire voor het gebruiken van een weg door die plantage.....	100	
Artikel 62. Uitgaven wegens grondbelasting op landseigendommen, die niet bestemd zijn voor den openbaren dienst.....	3 100	
Artikel 63. Bijdragen ten behoeve van het Curaçaosche Weerbaarheidskorps en van de damesvereeniging ,,Entre Nous''.....	500	
Artikel 64. Rente wegens uit 's Rijksschatkist ontvangen voorschotten.....	12 500	
Artikel 65. Kosten op de uitzending van baar geld en op de afgifte van wissels op het Departement van Koloniën, vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het ge-		
Transporteere..	f 208 724	f 429 357

Per transport..	f 208 724	f 429 357
bruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder, bindloon en verdere kleine uitgaven	3 850	
Totaal der IVde afdeeling..		212 574

Vde Afdeeling.

Eeredienst, onderwijs en armenzorg.

Eeredienst.

Artikel 66. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van de voorgangers van verschillende godsdienstige gemeenten	57 312	
Artikel 67. Dienstreizen van den Roomsch-Katholieken geestelijke van den 1sten rang.....	225	
Artikel 68. Bijdrage aan het Methodisten genootschap op St. Eustatius in de kosten van herstelling van het kerkgebouw van dat genootschap aldaar.....	1 000	

Onderwijs.

1º Schooltoezicht.

Artikel 69. Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen en kantoorbehoeften van den inspecteur voor het onderwijs, den schrijver en den bode van de inspectie van het onderwijs en den secreris der commissie van onderwijs.....	5 569	
Artikel 70. Kantoorkosten van den inspecteur voor het onderwijs, aanschaffing van boekwerken voor zijn boekerij, reis- en teerkosten van dien inspecteur en van de leden der commissiën van onderwijs	1 405	

2º Openbaar lager onderwijs.

Artikel 71. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar lager onderwijs	58 195	
Artikel 72. Schoolmeubelen, schoolbehoeften, leermiddelen en kleine uitgaven voor de openbare lagere scholen, bruggegeld voor leerlingen van de Emmaschool en reis- en teerkosten van de onderwijzeressen in nuttige handwerken op St. Martin.....	3 625	

3º Openbaar uitgebreid lager onderwijs.

Artikel 73. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar uitgebreid lager onderwijs	75 086	
Artikel 74. Schoolmeubelen, schoolbehoeften, leermiddelen en kleine uitgaven voor de Hendrik- en Wilhelminascholen	2 200	
Transporteere..	f 204 617	f 641 931

Per transport..	f 204 617	f 641 931
4º Bijzonder onderwijs.		
Artikel 75. Bijdragen voor het bijzonder lager onderwijs.....	70 980	
5º Verdere kosten van het onderwijs.		
Artikel 76. Kosten van overvoer en studie van jongelieden, die buiten de kolonie een opleiding ontvangen.....	12 000	
Artikel 77. Kosten van de normaallessen.....	9 125	
Artikel 78. Kosten van opleiding van onderwijzers op de Bovenwindsche eilanden.....	900	
Artikel 79. Toelagen voor het geven van onderwijs in de beginselen der zeevaartkunde en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den onderwijzer op Saba.....	2 455	
Artikel 80. Aanschaffing van werktuigen en andere benoodigdheden, alsmede kleine uitgaven ten behoeve van het onderwijs in de zeevaartkunde.....	260	
Artikel 81. Kosten van een tweejarigen leergang voor voortgezet en handelsonderwijs.....	4 060	
Artikel 82. Toelage aan den beheerder van de gouvernements-boekerij en -leeszaal, tevens belast met het onderhoud en de aanvulling van het koloniaal- en schoolmuseum.....	800	
Artikel 83. Kosten van de gouvernements-boekerij en -leeszaal en van het koloniaal- en schoolmuseum.....	6 325	
Artikel 84. Kosten van de examens..	900	
Artikel 85. Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek...	13 000	
Armenzorg.		
Artikel 86. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten, onderstand aan behoeftigen en vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten	7 110	
Artikel 87. Bijdrage aan kerkgenootschappen voor onderhoud van weezen.	9 000	
Artikel 88. Kosten van beheer en onderhoud van het huis en erf Nº 6 aan de Werfstraat op Scharloo, zoomede uitkeering aan de armen van verschillende godsdienstige gezindten van de zuivere opbrengst van dat pand,.....	1 200	
Totaal der Vde afdeeling..		342 732
VIde Afdeeling.		
Landbouw.		
Artikel 89. Bezoldigingen of verlofbe-		
Transporteere..		f 984 663

	Per transport.. f	984 663
zoldigingen, toelagen en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van den landbouwkundige, den hulp-landbouwkundige en de personen, belast met het doen van weerkundige waarnemingen, zoomede bijdrage in de kosten van het departement van den landbouw in Suriname.....	8 375	
Artikel 90. Reis- en teerkosten van den raadsman in landbouwzaken voor de kolonie Curaçao, van den landbouwkundige op Curaçao en van den hulplandbouwkundige op de Bovenwindsche eilanden.....	1 300	
Artikel 91. Vergoeding van onkosten aan den gouvernements-commissaris in Nederland bij twee geldelijk gesteunde aldaar gevestigde landbouwmaatschappijen.....	50	
Artikel 92. Uitgaven in het belang van den landbouw en van de veeteelt..	13 800	
Artikel 93. Kosten tot aanmoediging van den katoenbouw (aankoop van plantzaad en voorschot op geoogst zaad, katoen of katoenvezel gewonnen door kleine planters op St. Eustatius.....	10 000	
Artikel 94. Bedrijfskosten van het katoenhuis en renteloos voorschot ter bestrijding van de kosten van bewerking en verzending naar de eerste havenplaats van vezel en zaad, gewonnen door kleine planters, zoomede onderhoud van den motor en de katoenmachines (St. Eustatius).....	1 500	
Artikel 95. Kosten van bedrijf van den weerkundigen dienst, enz..... ...	5 000	
Totaal der VIde afdeeling..		40 025

VIIde Afdeeling.

Openbare gezondheidsdienst.

Ambtenaren, beambten en gezondheidscommissie.

Artikel 96. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergelden of kosten van vervoermiddelen en bruggegelden van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, de gouvernements-geneeskundigen, den opzichter en den bediende bij den openbaren gezondheidsdienst en den secretaris en den bode bij de gezondheidscommissie.....	67 022	
Artikel 97. Kosten van aanschaffing en onderhoud van instrumenten en hulpmiddelen voor onderzoek, ten behoeve van den dienst van de gouvernements-geneeskundigen	500	
Artikel 98. Reis- en teerkosten van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, de leden en den secre-		
Transporteere.. f	67 522	f 1 024 688

Per transport.. f	67 522	f 1 024 688
taris van de gezondheidscommissie en de deskundigen, die door die commissie worden gehoord	1 500	

Quarantaine-dienst.

Artikel 99. Toelagen aan den gouvernements-geneeskundige belast met den haven- en den quarantaine-dienst voor het verrichten van bijzondere quarantaine-diensten en aan den quarantaine-loods, tevens opzichter op de quarantaine-plaats	1 775
Artikel 100. Loon van een loodsgezel tevens oppasser, van een schoonmaakster en van bedienden, zoomede aankoop van benoodigdheden, huisvesting van geobserveerden en andere uitgaven.	3 260
Artikel 101. Kosten van uitvoering van den quarantaine-dienst op Aruba.	150

Gesticht voor krankzinnigen.

Artikel 102. Toelagen aan den directeur, den buitengewoon gouvernements-geneeskundige, belast met de krankzinnigenverpleging, en de oppassers van het gesticht voor krankzinnigen	2 975
Artikel 103. Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor krankzinnigen en verdere kosten	50 000

Gesticht voor melaatschen.

Artikel 104. Toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den buitengewoon gouvernements-geneeskundige, belast met de melaatschen verpleging, van den oppasser van het gesticht voor melaatschen op Curaçao en van den opzichter van het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius....	2 275
Artikel 105. Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op Curaçao en verdere kosten...	7 000
Artikel 106. Uitkeering voor bijzondere vervoermiddelen van de dienstdoenden bij het gesticht voor melaatschen	600
Artikel 107. Voeding en kleeding van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius.....	1 200

Inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.

Artikel 108. Toelagen aan den tandheelkundige en aan den inwonenden beambte en het verplegend personeel van bijstand in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten	1 100
Artikel 109. Huur van gebouwen voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, verpleegkosten	
Transporteere.. f	139 357 f 1 024 688

Per transport..	f 139 357	f 1 024 688
van de lijders, voeding van den inwonenden beambte, zijne echtgenoote en de verpleegster en andere uitgaven....	16 856	

Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.

Artikel 110. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van den hulpscheikundige, den amanuensis en de bedienden van het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst	5 829
Artikel 111. Benoodigdheden en andere uitgaven voor het laboratorium en het kantoor van den openbaren gezondheidsdienst	2 500

Ontsmettingsdienst.

Artikel 112. Kosten van ontsmettingen	500

Reinigingsdienst.

Artikel 113. Toelage aan een onderopzichter bij den reinigingsdienst.....	800
Artikel 114. Arbeidsloonen en andere uitgaven voor den reinigingsdienst....	27 500

Keuringsdienst voor eet- en drinkwaren.

Artikel 115. Toelage aan een onderopzichter bij den keuringsdienst.....	800
Artikel 116. Kosten van aankoop van monsters, enz.....	150

Ziekenhuizen op Aruba en Bonaire.

Artikel 117. Toelagen aan verpleegsters en bedienden.....	725
Artikel 118. Benoodigdheden en andere uitgaven.....	1 126

Stadsapotheek.

Artikel 119. Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van een gouvernements-apotheker en een bediende in de stadsapotheek..... ...	2 500
Artikel 120. Huur van een gebouw voor stadsapotheek, aanschaffing van geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden, kosten van operatiën, verlichting, water en andere uitgaven.	14 600

Algemeene kosten.

Artikel 121. Vergoeding voor verpleging en begrafeniskosten van onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel, huur van woningen en spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in buitendistricten en van gebouwen voor apotheek, verloskundige hulp aan onvermogende	

Transporteere..	f 213 243	f 1 024 688

Per transport..	f 213 243	f 1 024 688
kraamvrouwen, kosten van het onderwijs in de verloskunde zoomede uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen die een goed examen hebben afgelegd.....	59 616	
Artikel 122. Kosten van onderhoud en bediening van een ziekenauto.....	1 000	
Artikel 123. Kosten verbonden aan eene algemeene koepokinenting der bevolking	500	
Artikel 124. Uitgaven voor de bewaring van koepokstof.....	60	
Artikel 125. Vergoeding aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst wegens verrichte werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen..	2 500	
Artikel 126. Vergoeding aan de gouvernements-geneeskundigen op Aruba voor het gebruik van vertrekken als apotheek, voor het schoonhouden daarvan en van de werktuigen, enz. en voor het aankoopen en aanbrengen van water.....	200	
Artikel 127. Bijdrage aan de Vereeniging ,,Het Groene Kruis''.....	900	
Artikel 128. Bijdrage aan de Curaçaosche Vereeniging ter bestrijding en voorkoming van geslachtsziekten.....	5 000	
Totaal der VIIde afdeeling..	f 283 019	

VIIIste Afdeeling.

Openbare werken.

Ambtenaren en beambten.

Artikel 129. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den directeur van openbare werken, den ingenieur en de verdere ambtenaren en beambten bij het departement.....	37 405	
Artikel 130. Reis- en teerkosten en kosten van vervoermiddelen van den directeur en verdere ambtenaren en beambten en teekenbehoeften voor het kantoor van den directeur.....	2 380	

Onderhoud, herstelling en nieuwe werken.

Artikel 131. Kosten van onderhoud en herstelling van werktuigen.....	100	
Artikel 132. Gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van meubelen en andere benoodigdheden, en verdere uitgaven	44 800	
Artikel 133. Gewoon onderhoud en herstelling van straten, wegen en kaden	28 800	
Transporteere..	f 113 485	f 1 307 707

Per transport..	f 113 485	f 1 307 707
Artikel 134. Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten, wegen, enz.....	35 500	
Artikel 135. Nieuwe werken.....	286 600	
Baggerwerken.		
Artikel 136. Verschillende uitgaven.	15 200	
Artikel 137. Voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao. ..	100 000	
Waterverschaffing.		
Artikel 138. Kosten in verband met den aanleg van werken in het belang van de waterverschaffing, waaronder begrepen verbetering van de bestaande waterwerken en putten, en van onderhoud der tot stand gekomen werken...	21 300	
Artikel 139. Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van eene drinkwaterleiding te voorzien.	20 000	
Mijnbouwkundigen dienst.		
Artikel 140. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen van den mijningenieur en den opziener bij den mijnbouwkundigen dienst.....	12 600	
Artikel 141. Kosten van onderzoekingen, arbeidsloonen, reis- en teerkosten van het personeel, enz.....	10 400	
Artikel 142. Reis- en teerkosten van de commissie van toezicht op de mijnwerken op Aruba.....	300	
Straat- en kustverlichting.		
Artikel 143. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van het personeel bij de straat- en kustverlichting.....	9 048	
Artikel 144. Benoodigdheden en andere uitgaven voor straat- en kustverlichting	13 490	
Seinwezen.		
Artikel 145. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen van het personeel bij het seinwezen.....	4 625	
Artikel 146. Licht en verdere benoodigdheden voor de seinposten.....	370	
Haven- en loodswezen.		
Artikel 147. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en voor het toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz. en vergoeding voor buitengewone diensten en wegens gemis van inkomsten van de ambtenaren en de beambten bij den haven- en loodsdienst.....	14 951	
Transporteere..	f 657 869	f 1 307 707

Per transport..	f 657 869	f 1 307 707
Artikel 148. Loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz., onderhoud en herstelling van vaartuigen en verdere daarmede in verband staande uitgaven, kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kosten, zoomede bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen van de waterleiding en kabels van de electrische verlichting.....	13 080	
Totaal der VIIIste afdeeling..		670 949

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen, zoomede uitgaven voor verbetering van de bezoldigingen en toelagen van ambtenaren en beambten.

Artikel 149. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren.....	106 390	
Artikel 150. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren.....	77 589	
Artikel 151. Wachtgelden.....	400	
Artikel 152. Onderstanden.....	3 883	
Artikel 153. Toelage aan een broeder in de orde van den Nederlandschen Leeuw.....	200	
Artikel 154. Kosten voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin de bezoldigingen voor die betrekkingen zijn omschreven.....	10 000	
Artikel 155. Kosten van verbetering van de bezoldigingen, verlofbezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin die bezoldigingen, enz. zijn omschreven.....	200 000	
Totaal der IXde afdeeling..		398 462

Xde Afdeeling.

Onvoorziene uitgaven.

Artikel 156. Onvoorziene uitgaven.....		30 000
Totaal..		f 2 407 118

ALGEMEEN OVERZICHT.

Iste	Afdeeling.	Algemeen en gewestelijk bestuur	f 210 887
IIde	,,	Rechts- en politiewezen.....	218 017
IIIde	,,	Schutterij.....	453
IVde	,,	Geldelijk beheer.....	212 574
Vde	,,	Eeredienst, onderwijs en armenzorg.....	342 732
VIde	,,	Landbouw.....	40 025
VIIde	,,	Openbare gezondheidsdienst....	283 019
VIIIste	,,	Openbare werken.....	670 949
IXde	,,	Pensioenen, wachtgelden, enz..	398 462
Xde	,,	Onvoorziene uitgaven.....	30 000
			f 2 407 118

Curaçao	f 1 271 232
Aruba	95 856
Bonaire	78 080
St. Martin	94 717
St. Eustatius	52 458
Saba	52 642
Benedenwindsche eilanden	1 800
Bovenwindsche eilanden	19 369
Kolonie	740 964
	f 2 407 118

Twee millioen vier honderd zeven duizend honderd achttien gulden.

Artikel 2.

Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artikelen* 2, 3, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 28, 31, 33, 34, 35, 38, 40, 44, 46, 48, 50, 51, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 70, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 88, 90, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 100, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 112, 114, 116, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 142, 144, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 154 en 155 van de bij deze verordening voorloopig vastgestelde begrooting ontoereikend wordt bevonden, kan het door overschrijving uit *artikel* 156 dier begrooting worden aangevuld.

Artikel 3.

Op *artikel* 156 van de bij deze verordening voorloopig vastgestelde begrooting worden aangewezen de tot het dienstjaar 1921 behoorende uitgaven, die hare omschrijving niet vinden in een der *artikelen* van die begrooting en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

De uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Artikel 4.

Tot goedmaking van de uitgaven begrepen in de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 worden voor dat jaar gebezigd de na te noemen middelen en inkomsten, te weten:

A. *Belastingen.*

a. Invoerrecht;
b. Accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. Accijns op geslacht;
d. Zegelbelasting;
e. Overdrachtsbelasting;
f. Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. Grondbelasting;
h. Gebruiksbelasting;
i. Inkomstenbelasting;
j. Successiebelasting;
k. Vergunningsrecht;
l. Hondenbelasting;
m. Petroleumraffinaderijbelasting.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulp-ambtenaren van den Burgerlijken stand;
b. Opbrengst van den zeilvaartdienst ter verzekering van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie;
c. Boeten;
d. Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor voor den industrieelen eigendom;
e. Inkomsten van de vleeschhal;

f. Ontvangsten wegens examengelden gestort door aspirant-bestuurders van motorrijtuigen;
g. Ontvangsten wegens gelden betaald voor aan- of afmonsteringen van scheepsvolk;
h. Huur van landsgronden en eigendommen;
i. Registratierecht;
j. Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen;
k. Huur van opslagplaatsen;
l. Uitvoerrecht:
van mijnproducten;
van zout;
m. Concessierechten:
voor de bruggen over de haven en het Waaigat;
voor de electrische werken;
voor het delven van goud, zilver en koper;
n. Inkomsten van de posterij;
o. Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank;
p. Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie;
q. Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen gelden;
r. Opbrengst van telefonische verbindingen;
s. Ontvangsten wegens loon van den hypotheekbewaarder op Curaçao;
t. Inkomsten van de Curaçaosche Bank:
aandeel in de zuivere winst;
teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank;
u. Terugbetaling van verleende visscherij voorschotten;
v. Schoolgelden;
w. Onzuivere opbrengst van het huis en erf Nº 6 aan de Werfstraat op Scharloo;
x. Landbouw-opbrengsten;
y. Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten;
z. Huur van het ploegwerktuig;
aa. Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw;
bb. Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.;
cc. Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst;
dd. Opbrengst van de vergoeding voor verpleeggelden, enz.:
van in het gesticht voor krankzinnigen opgenomen lijders 1ste en 2de klasse;
van in het gesticht voor melaatschen opgenomen betalende lijders;
ee. Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels;
ff. Loodsgelden;
gg. Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;
hh. Alle andere ontvangsten.

C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*

Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

Memorie van toelichting.

Nº. 2.

§ 1. EINDCIJFERS EN STAND DER GELDMIDDELEN.

De eindcijfers der ontwerp-begrooting, vergeleken met die van de loopende begrooting, zijn:

	1921	1920.
uitgaven.....	f 2 407 118,—	f 2 020 556,—
inkomsten.....	1 116 329,—	1 070 574,—
Nadeelig verschil.....	f 1 290 789,—	f 949 982,—
Door leening kan worden gedekt.....	120 000,—	120 000,—
zoodat de Rijksbijdrage is te ramen op.....	f 1 170 789,—	f 829 982,—

Door leening mogen gedekt worden de geraamde uitgaven voor de voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao (art. 137) en de kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien (art. 139).

Het ligt in de bedoeling, om zoodra over de benoodigde gegevens beschikt kan worden, voor 1920 een wenschelijkheidsbegrooting en voor 1921 een aanvullingsbegrooting in te dienen. Zij betreffen uitgaven ten aanzien van te treffen maatregelen, meer in het bijzonder in het belang van de economische opheffing van de kolonie, die geen uitstel gedoogen, zooals den ondergeteekende op zijn inspectiereizen gebleken is. Een gedeelte dezer uitgaven, welke hoog zullen zijn, kan door leening worden gedekt.

De bovenaangehaalde cijfers houden geen rekening met uitgaven, welke afhankelijk zijn van vooraf vast te stellen wettelijke regelingen, die vermoedelijk in den loop van 1920 zullen tot stand komen, zooals voor verruiming van de landsbijdrage ten bate van het bijzonder onderwijs en voor zoodanige bijdragen ten behoeve van het op te richten West-Indische pensioenfonds, wellicht ook voor verhooging van de genoten wordende pensioenen.

Hoeveel deze uitgaven zullen bedragen, is niet met zekerheid te zeggen, maar zij zullen zeker niet onbelangrijk zijn.

Hiertegenover staat, dat wanneer de commissie voor belastingherziening, naar vertrouwd wordt, haar taak in den loop van dit jaar beëindigt en de betrekkelijke ontwerp-verordeningen spoedig in het Publicatie-blad kunnen verschijnen, een beduidende bate aan de koloniale kas ten goede zal komen. Zonder vooruit te loopen op het rapport dier commissie, meent ondergeteekende met grond te kunnen verwachten, dat door die bate o. m. tengevolge van de herziening van de inkomstenbelasting met verplichte aangifte, van de verhooging van het tarief der invoerrechten zoomede van de loodsgelden, de bijdrage van het moederland niet zal stijgen.

De verschillen in de ramingen voor 1921 en 1920 zijn op de volgende wijze over de afdeelingen verdeeld:

	Meer	Minder
Iste Afd. Algemeen en gewestelijk bestuur	f 29 283,—	f ——
IIde Afd. Rechts- en politiewezen.	29 050.—	——
Transporteere..	f 58 333,—	

	Meer	Minder
Per transport..	f 58 333,—	f — —
IIIde Afd. Schutterij	34,—	—
IVde Afd. Geldelijk beheer	—	34 944,—
Vde Afd. Eeredienst, onderwijs en armenzorg	27 767,—	—
VIde Afd. Landbouw	—	48 875,—
VIIde Afd. Openbare gezondheidsdienst	74 331,—	—
VIIIste Afd. Openbare Werken	102 930,—	—
IXde Afd. Pensioenen, wachtgelgelden, enz.	206 986,—	—
	f 470 381,—	f 83 819,—
	83 819,—	
Totaal *meer*..	f 386 562,—	

De voornaamste bij deze verschillen betrokken posten zijn de volgende :

Afdeeling	Artikel: Ontwerpbegrooting 1921	Artikel: Ontwerpbegrooting 1920	ONDERWERP	Meer	Minder
I	1	1	Bezoldigingen, enz. van den gouvernements-secretaris en verdere ambtenaren	f —	f 1 227,—
	3 *b.*	3 *b.*	Briefporten en kosten van telegrammen	2 000,—	—
	7 *a.*	7 *a.*	Bezoldiging van den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden	—	2 631,—
	8	—	Teerkosten aan den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden	1 000,—	—
	10	10	Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, enz	4 750,—	—
	12	12	Kosten verbonden aan het vervoer van personen, enz	21 000,—	—
	13 *a.*	13 *a.*	Kosten van volksfeesten op den verjaardag van H.M. de Koningin	1 300,—	—
	15	15	Kosten van drukwerk	2 750,—	—
II	17	17	Bezoldigingen, enz. van den voorzitter en de leden van het Hof van Justitie, enz	1 892,—	—
	19	—	Vacatiegelden van de plaatsvervangende leden van het Hof van Justitie	1 000,—	—
	22 *a.*	22 *a.*	Kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven voor de gevangenen	698,—	—
	23	23	Bezoldigingen, enz. van het politiepersoneel	19 697,—	—
	24	24	Bovenkleeding en schoeisel, enz. aan het politiepersoneel	2 210,—	—
	26	26	Andere uitgaven voor het rechts- en politiewezen	2 400,—	—
IV	39 *a.*	39 *a.*	Bezoldiging van den administrateur van financiën	3 000,—	—
	41	41	Uitgaven voor het boschwezen	2 600,—	—
	42	42	Bezoldigingen, enz. van den inspecteur der belastingen, enz.	1 399,—	—
	43	43	Bezoldigingen, enz. van de ambtenaren voor den werkelijken dienst der belastingen	872,—	—
	45	45	Bezoldigingen, enz. van den postdirecteur, enz	1 205,—	—
	46	46	Betalingen wegens transitrechten, enz.	—	2 075,—
	49	49	Bezoldigingen, enz. van het personeel van de draadlooze telegrafie	525,—	—
	51	51	Kosten van inrichting van een post voor draadlooze telegrafie op een der Bovenwindsche eilanden, enz.	—	44 000,—
	52	52	Reis- en teerkosten van het personeel van de draadlooze telegrafie	—	1 000,—
	60	60	Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-vlechtnijverheid	4 000,—	—
	62	62	Uitgaven wegens grondbelasting op landseigendommen, die niet bestemd zijn voor den openbaren dienst	500,—	—
	—	64	Tegemoetkoming aan de damesvereeniging „Entre Nous" in de kosten van hernieuwing van de omheining van het Wilhelminapark	—	2 800,—
V	66	67	Bezoldigingen, enz. van de voorgangers van de verschillende godsdienstige gemeenten	1 034,—	—
	—	69	Bijdrage aan het Methodisten genootschap op St. Martin in de kosten van de herstelling van het kerkgebouw te Philipsburg	—	1 000,—
	68	—	Idem aan het genootschap op St. Eustatius	1 000,—	—
	69	70	Bezoldiging, enz. van den inspecteur voor het onderwijs, enz	719,—	—
	71	72	Bezoldigingen, enz. van onderwijzers enz. bij het openbaar lager onderwijs	1 395,—	—
	73	74	Idem idem openbaar uitgebreid onderwijs	7 974,—	—
	75	76	Bijdragen voor het bijzonder onderwijs	—	710,—

Afdeeling	Artikel: Ontwerpbegrooting 1921	Artikel: Ontwerpbegrooting 1920	ONDERWERP	Meer	Minder
V	76	77	Kosten van overvoer en studie van jongelieden, die buiten de kolonie eene opleiding ontvangen	f 4 000,—	f —
	77 *c.*	78 *c.*	Tegemoetkoming aan leerlingen van de normaallessen van de eilanden buiten Curaçao	1 000,—	—
	78	—	Kosten van opleiding van onderwijzers op de Bovenwindsche eilanden	900,—	—
	79 *a.*	—	Toelage voor het geven van onderwijs in de beginselen der zeevaartkunde op Aruba	700,—	—
	83 *a.*	83 *a.*	Kosten van inrichting van eene gouvernements-boekerij en leeszaal	—	5 000,—
	85	85	Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek	12 000,—	—
	86 *b.*	86 *b.*	Onderstand aan behoeftigen	2 400,—	—
VI	93	93	Kosten tot aanmoediging van den katoenbouw op St. Eustatius	3 000,—	—
	—	95	Deelneming in het aandeelenkapitaal van de Cultuurmaatschappij der Nederlandsche Antillen	—	50 000,—
	—	96	Kosten van inrichting van een weerkundigen dienst, enz	—	5 000,—
	95	—	Kosten van bedrijf van den weerkundigen dienst.	2 500,—	—
VII	96	98	Bezoldigingen, enz. van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, enz.	2 625,—	—
	97	—	Kosten van aanschaffing en onderhoud van instrumenten, enz. ten behoeve van den dienst van de gouvernements-geneeskundigen	500,—	—
	—	100	Toelage en voedergeld van een buitengewoon gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantaine-dienst	—	1 100,—
	103	105	Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor krankzinnigen en verdere kosten	25 000,—	—
	104	106	Toelage enz. van een buitengewoon gouvernements-geneeskundige, enz. van de gestichten voor melaatschen	1 025,—	—
	105	107	Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op Curaçao	3 500,—	—
	107	—	Voeding en kleeding van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius	1 200,—	—
	109 *b.*	110 *b.*	Verpleegkosten, enz. van personen opgenomen in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten	2 000,—	—
	111	112	Benoodigdheden, enz. voor het laboratorium en het kantoor van den openbaren gezondheidsdienst	500,—	—
	114	115	Arbeidsloonen, enz. voor den reinigingsdienst	7 785,—	—
	—	121 *b.*	Kosten van opstand van de stadsapotheek	—	1 000,—
	121 *a.*	122 *a.*	Vergoeding voor verpleging, enz. van onvermogenden, enz	31 400,—	—
	125	126	Vergoeding aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst wegens verrichte werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen	1 500,—	—
	—	128	Kosten van opleiding van twee jongelieden voor gouvernements-geneeskundigen in de kolonie Curaçao aan de geneeskundige school te Paramaribo	—	600,—
VIII	129	131	Bezoldigingen, enz. van den directeur van openbare werken, enz.	12 306,—	—
	130	132	Reis- en teerkosten, enz. van den directeur van openbare werken, enz	1 400,—	—
	132	134	Gewoon onderhoud, enz. van landsgebouwen, enz. zoomede aankoop en onderhoud van meubelen, enz	22 450,—	—
	133	135	Gewoon onderhoud, enz. van straten, wegen en kaden	6 450,—	—
	134	136	Buitengewone uitgaven voor onderhoud, enz. van landsgebouwen, enz	14 850,—	—
	135	137	Nieuwe werken	61 500,—	—
	138. *a.*	140 *a.*	Aanlegkosten van werken in het belang van de waterverschaffing (St. Eustatius)	—	10 000,—
	—	141 *bis.*	Inrichting van den mijnbouwkundigen dienst	—	10 000,—
	144	143	Benoodigdheden en andere uitgaven voor straat- en kustverlichting	—	1 310,—
	148	147	Loon, enz. van roeiers, onderhoud en herstelling van vaartuigen, enz. kantoorhuur, schrijfbehoeften, enz	5 310,—	—
IX	149	148	Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	2 471,—	—
	150	149	Pensioenen van weduwen, enz. van burgerlijke landsdienaren.	4 203,—	—
	155	—	Kosten van verbetering van de bezoldigingen, enz. van de ambtenaren, enz	200 000,—	—

§ 2. *Toelichting van de afzonderlijke posten.*

Artikel 1*b*.

Toelagen van 4 tweede-beambten meer. In het belang van den dienst bleek het noodig het aantal tweede-beambten met 4 te vermeerderen.

Artikel 3*d*.

Bijdrage aan het tijdschrift ,,De West-Indische Gids''. Aan het tijdschrift ,,De West-Indische Gids'', dat tot doel heeft het meer bekend maken in Nederland van de koloniën Suriname en Curaçao en het wijzen van handel en nijverheid op het belang van die koloniën, is van Regeeringswege geldelijken steun gedurende vijf jaren in uitzicht gesteld. Voor 1919 en 1920 is hiervoor onderscheidenlijk f 3 000,— en f 2 500,— toegestaan en, aannemende, dat de levensvatbaarheid van het tijdschrift zal blijken toe te nemen, ligt het in de bedoeling de subsidie voor de jaren 1921, 1922, 1923 en 1924 te doen bepalen op onderscheidenlijk f 2 000,—, f 1 500,—, f 1 000,— en f 500,—. Daarna zal het tijdschrift moeten hebben bewezen op eigen krachten te kunnen voort bestaan. Van de hierbij bedoelde subsidie wordt 3/5 ten laste van de begrooting van Suriname en 2/5 ten laste van die van Curaçao gebracht. Voor 1921 wordt alzoo op deze begrooting een bedrag van f 800,— uitgetrokken.

Artikel 7.

a.

Bezoldiging van den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden. De met ingang van 5 April 1919 benoemde gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden is aangesteld op eene toelage van f 7 000,— met twee tweejaarlijksche verhoogingen van f 500,—.

c.

Kantoorbehoeften van den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden. Voor kantoorbehoeften van dezen gezaghebber wordt een bedrag van f 250,— 's jaars voldoende geacht.

d.

Voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden. Aan dezen gezaghebber is een voedergeld toegekend van f 1 500,— welk bedrag gelijk is aan dat voor 1920 toegestaan voor voedergeld voor de gezaghebbers van St. Martin, St. Eustatius en Saba.

Artikel 8.

Teerkosten aan den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden bij verblijf buiten zijn standplaats. Den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden is het eiland St. Martin als standplaats aangewezen. Wanneer hij zijn standplaats verlaat om de eilanden St. Eustatius en Saba te bezoeken wordt hem eene vergoeding voor teerkosten toegekend. In verband hiermede wordt voor 1921 een post aangevoerd waaruit deze teerkosten kunnen worden gekweten.

Artikel 12.

Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling. Het Bestuur der kolonie is door aankoop eigenaar geworden van den Nederlandschen schoener ,,Virginia'', groot 156,49 M3. netto, die bestemd is om de gemeenschap tusschen de Bovenwindsche eilanden onderling te onderhouden. De schoener ,,Estelle'' zal, wanneer de ,,Virginia'' in de vaart is gebracht, een vierwekelijkschen dienst onderhouden tusschen de Benedenwindsche eilanden en de Bovenwindsche eilanden, terwijl de aangehuurde schoener ,,Lelia'' de verbinding tus-

schen de Benedenwindsche eilanden onderling zal blijven onderhouden. In verband met deze nieuwe regeling zijn de huurcontracten van de schoeners, die tot dusver in de vaart waren tusschen de Bovenwindsche eilanden onderling, voor het overbrengen van brievenmalen, opgezegd. Met het oog op de uitgaven in 1919 gedaan voor het onderhouden van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie met twee schoeners, wordt voor 1921 voor het in de vaart houden van drie schoeners een bedrag van f 45 000,-- noodig geacht.

Artikel 17*c*.

Toelage van een bode tevens schrijver van den rechter in het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden. De rechter in het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden moet kunnen beschikken over een bode, die tevens eenig schrijfwerk zal kunnen verrichten. Voor 1921 wordt voor toelage van dien bode f 350,— aangevraagd, voor welk bedrag een geschikt persoon gevonden is, die sedert 1º Januari 1920 is aangesteld.

Artikel 19.

Vacatiegelden van de plaatsvervangende leden van het Hof van Justitie. Bij de tegenwoordige samenstelling van de rechterlijke macht komt het meermalen voor, dat de plaatsvervangende leden van het Hof van Justitie, bij afwezigheid of verhindering van de leden, in hun plaats moeten optreden. Het is daarom noodig een krediet uit te trekken, waaruit de vacatiegelden, die aan die plaatsvervangende leden zullen moeten worden toegekend, gekweten kunnen worden. Een bedrag van f 1 000,— wordt hiervoor voldoende geacht.

Artikel 23*a*.

Bezoldigingem van het politiepersoneel. In afwachting van nader in te dienen reorganisatie-voorstellen is het noodig, voor beter toezicht, het korps met 25 man uit te breiden, en wel met 1 hoofd-agent, 4 agenten 1ste klasse en 20 agenten 2de klasse.

Artikel 41*a* en *b*.

Toelagen aan de hoofd-boschwachters op Aruba en Bonaire en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan die hoofdboschwachters. Om contrôle te kunnen uitoefenen over de boschwachters is het dringend noodig dat er op Aruba en Bonaire een hoofdboschwachter wordt aangesteld. Ten einde geschikte personen voor deze betrekking te kunnen krijgen, wordt voorgesteld de hoofdboschwachters op een aanvangsbezoldiging van f 800,— 's jaars te benoemen. Ook wordt voor ieder van hen, als tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen, een bedrag van f 350,— aangevraagd, aangezien zij er een paard op na zullen moeten houden om zich snel en dikwijls te kunnen verplaatsen.

Artikel 42*a* en *c*.

Bezoldiging van den ontvanger op Saba en kantoorbehoeften van dien ontvanger. Nu er voor de drie Bovenwindsche eilanden slechts één gezaghebber is benoemd, kan het ambt van ontvanger op Saba niet langer verbonden blijven aan dat van gezaghebber. Voor dat eiland is dan ook een ontvanger aangesteld, aan wien gelijke bezoldiging is toegekend als die van den ontvanger op St. Eustatius.

Voor kantoorbehoeften is aan den ontvanger op Saba een bedrag van f 100,— toegekend.

Artikel 45*b*.

Toelage van een postbeambte te Bottom op Saba, tevens klerk van den ontvanger en adjunct-ijker. De ontvanger op Saba, die den gezaghebber bij afwezigheid vervangt, kan het administratieve werk niet alleen afdoen. De koloniale schrijver, die hem daarbij behulpzaam is, is tevens onderwijzer en kan hem daarom niet voldoende bijstaan. In verband hiermede

bleek het noodig den ontvanger een klerk toe te voegen, aan wien, ter vermijding van meerdere uitgaven, ook de functiën van postbeambte en adjunct-ijker zijn opgedragen. Dezen ambtenaar werd eene toelage van f 700,— 's jaars toegekend.

Toelage van een brievenbesteller op Aruba. De telegrambesteller op Aruba is thans ook belast met het bestellen van brieven. Er bestaat behoefte aan een afzonderlijken brievenbesteller, die tevens belast zal worden met de functiën van bode van den Raad van Politie, van den voogdijraad en de openbare school, terwijl hem ook zal worden opgedragen bij huwelijksvoltrekkingen te zorgen voor het openen en sluiten van de Raadzaal.

Toelage van een brievenbesteller op St. Martin. In het belang van het publiek is het wenschelijk, om te Philipsburg een brievenbesteller in dienst te nemen. Voorgesteld wordt dezen beambte aan te stellen op eene toelage van f 150,— en hem te brengen in de groep f 100,— tot f 200,—.

Toelage van een brievenbesteller op St. Eustatius. In het belang van het publiek bleek het noodig op St. Eustatius een persoon als brievenbesteller aan te stellen, aan wien eene toelage van f 100,— 's jaars werd toegekend.

Artikel 51.

Kosten van inrichting van een post voor draadlooze telegrafie op een der Bovenwindsche eilanden, en daarmede verband houdende uitgaven. Zooals uit de memorie van toelichting op het ontwerp-wet tot definitieve vaststelling van de Curaçaosche begrooting voor 1920 blijkt, kan, tengevolge van bijzondere omstandigheden, de levering van de voor de inrichting van dezen post benoodigde toestellen eerst in den loop van dit jaar geschieden. Aangezien de kosten in totaal op ongeveer f 100 000,— worden geraamd en voor 1920 een bedrag van f 72 000,— voor dit doel is toegestaan, wordt voor 1921 f 28 000,— aangevraagd.

Artikel 60.

Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-vlechtnijverheid. Evenals voor 1920 wordt wederom een krediet aangevraagd voor het geven van onderwijs in het hoedenvlechten op kostelooze scholen op de verschillende eilanden der kolonie en voor verschillende andere uitgaven ter ontwikkeling van de stroohoedenvlechtnijverheid. Dit krediet wordt voor 1921 f 4 000,— hooger gesteld dan voor 1920 in verband met het voornemen om in 1920 het aantal cursussen voor volwassenen op Curaçao met 6 te vermeerderen en om eene tegemoetkoming te kunnen toekennen aan vlechtsters van de eilanden Aruba, Bonaire, St. Martin en Saba tijdens den duur van hunne opleiding op den hoofdcursus op Curaçao tot onderwijzeres in het hoedenvlechten. Deze opleiding wordt noodzakelijk geacht aangezien het meermalen is voorgekomen, dat er voor de aanvulling van vacatures, ontstaan onder het onderwijzend personeel aan de vlechtcursussen op genoemde eilanden, geen geschikte personen konden worden gevonden.

Artikel 68.

Bijdrage aan het Methodisten genootschap op St. Eustatius in de kosten van herstelling van het kerkgebouw van dat genootschap aldaar. Het kerkgebouw van het Methodisten genootschap op St. Eustatius verkeert in slechten staat en vereischt dringend herstelling. De uitgaven voor de herstelling van dat kerkgebouw worden geschat op f 6 000,—. De gemeente, waarvan de meeste leden tot de arme klasse behooren, heeft zich tot het Bestuur der Kolonie gewend met verzoek haar eene bijdrage te verleenen voor het doen van bovenbedoelde herstelling. Voorgesteld wordt eene bijdrage van f 1 000,— te verleenen.

Artikel 69*b*.

Toelage van een schrijver van de inspectie van het onderwijs. Het is noodig gebleken het personeel op het kantoor van den inspecteur van het onderwijs met een schrijver uit te breiden, voor wien eene toelage van f 500,— 's jaars wordt aangevraagd.

Artikel 70*d*.

Reis- en teerkosten van de leden der commissiën van onderwijs op Aruba, Bonaire, St. Martin en Saba. De commissiën van onderwijs zullen op de meeste eilanden buiten Curaçao evengoed uitgaven hebben als die op Curaçao, waarom voor de bovengenoemde eilanden onderscheidenlijk een krediet van f 50,—, f 15,—, f 25,— en f 15,— wordt aangevraagd.

Artikel 73.

a.

Bezoldigingen van een onderwijzeres voorbereidende klasse en een onderwijzeres huishoudklasse. Zoowel voor de voorbereidende klassen als voor de huishoudklasse der Wilhelminaschool is uitzending van een onderwijzeres uit Nederland aangevraagd, waarvoor minstens de geraamde bedragen van onderscheidenlijk f 2 500,— en f 3 000,— noodig zullen zijn.

b.

Toelage van een kweekeling voorbereidende klasse meer. Door de toename van het aantal leerlingen zijn twee kweekelingen noodig, in verband waarmede voor 1921 voor toelage van eén meer f 500,— wordt aangevraagd.

Artikel 78.

Kosten van opleiding van onderwijzers op de Bovenwindsche eilanden. Tot het juist doorvoeren van de voorgenomen onderwijsorganisatie op de Bovenwindsche eilanden is het in de eerste plaats noodig een aantal onderwijzers op te leiden voor het examen Engelsch en alle onderwijzers leiding te geven bij hun werken in de school. Daarvoor is aan den hoofdonderwijzer op St. Martin opgedragen, volgens een door den inspecteur voor het onderwijs ontworpen plan, deze onderwijzers op te leiden, waartoe zij minstens eenmaal per maand op St. Martin samenkomen. Daar er weldra een geregelder vaart tusschen die eilanden onderling zal zijn, wordt het plan uitvoerbaar, zonder dat nadeel voor de school — te lange afwezigheid van de leerkrachten — behoeft te worden gevreesd. De leerkrachten worden verplicht den tot dit doel ingestelden leergang te volgen. Zij ontvangen kosteloos onderricht en overtocht benevens eene tegemoetkoming voor teerkosten, terwijl aan den hoofdonderwijzer eene toelage wordt verleend.

Daar een tekort aan leerkrachten het voorloopig onmogelijk maakt geschikte onderwijzers 4de klasse, die voor 3de klasse kunnen worden opgeleid en daartoe ook genegen zijn, naar Curaçao te verplaatsen tot het volgen van normaallessen, wat feitelijk de meest gewenschte toestand is, is aan bedoelden hoofdonderwijzer tijdelijk ook de opleiding van dergelijke leerkrachten toevertrouwd.

Artikel 79*a*.

Toelage voor het geven van onderwijs in de beginselen der zeevaartkunde (Aruba). Daar op Aruba de behoefte aan zeevaartkundig onderwijs bestaat en het te kostbaar wordt geacht de jongelieden, die dit onderwijs verlangen, naar Curaçao te doen overkomen tot het volgen van den leergang voor zeevaartkunde op dit eiland, waar slechts gedurende 10 uren per week onderwijs wordt gegeven, is een bedrag van f 700,— geraamd als toelage voor den onderwijzer aan wien dit onderwijs op Aruba kan worden opgedragen.

Artikel 80.

Aanschaffing van werktuigen, enz. ten behoeve van het onderwijs

in de zeevaartkunde op Aruba. Ten einde de kosten voor aanschaffing van werktuigen, enz. ten behoeve van dit onderwijs te kunnen bestrijden, wordt voor de eerste maal f 100,— geraamd. Voor volgende jaren zal wellicht met hetzelfde bedrag als voor Saba toegestaan, kunnen worden volstaan.

Artikel 84*a*.

Vergoeding aan de leden van de examencommissiën. Het in vorige jaren uitgetrokken bedrag wordt telkens overschreden. Bovendien zal, waar de opleiding voor hoogere bevoegdheden krachtig ter hand genomen wordt, ook in verband met het ontwerp-onderwijsverordening, op een steeds grooter aantal candidaten gerekend moeten worden. Voorts zullen aan de leden van de commissiën, die benoemd worden voor de eindexamens van verschillende leergangen, vergoedingen moeten worden toegekend. Om deze redenen is voor 1921 f 200,— meer aangevraagd dan voor 1920.

Artikel 85.

Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek. Daar verwacht mag worden, dat de Koloniale Raad zich spoedig bij de behandeling van het ontwerp der onderwijsverordening over de maatregelen, die tot bevordering van het schoolbezoek genomen moeten worden, zal hebben uitgesproken, wordt, behalve den reeds voor 1920 toegestanen post van f 1 000,— voor het uitreiken van prijzen voor getrouw schoolbezoek door de commissie van onderwijs, een bedrag van f 12 000.— aangevraagd voor schoolvoeding en kleeding.

Gedurende een groot deel van 1919 moest, in verband met de heerschende armoede, op de Benedenwindsche eilanden aan een deel der schoolbevolking voedsel verstrekt worden. Voor eenige scholen is dat in 1920 opnieuw noodig geoordeeld. De uitgaven hiervoor zijn in 1919 verantwoord op den post voor onvoorziene uitgaven, waarop zij ook voor 1920 zullen worden verantwoord.

Artikel 96.

a.

Bezoldiging van 1 gouvernements-geneeskundige, belast met den haven- en den quarantaine-dienst. Deze geneeskundige is belast met den haven- en quarantaine-dienst in hun geheelen omvang. Particuliere praktijk zal hij niet mogen uitoefenen, aangezien hij steeds voor zijn dienst beschikbaar moet zijn. In verband hiermede en met zijne drukke werkzaamheden is hem het maximum van de aan de betrekking van gouvernements-geneeskundige verbonden bezoldiging toegekend, terwijl hij voor het verrichten van quarantaine diensten eene toelage geniet van f 1 000,— 's jaars.

Bezoldiging van 1 gouvernements-geneeskundige in het oostelijk stadsdistrict. Deze geneeskundige is, behalve met de armenpraktijk, ook belast met de behandeling van de personen opgenomen in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten. In verband met zijne veel omvattende werkzaamheden, waardoor eene geregelde particuliere praktijk hem niet goed mogelijk is, en rekening houdende met de omstandigheid, dat het aantal personen, dat in de bovengenoemde inrichting verpleegd wordt, toeneemt, wordt voorgesteld hem het maximum van de aan zijne betrekking verbonden bezoldiging toe te kennen.

b.

Toelage van een buitengewoon gouvernements-geneeskundige, belast met de bijzondere heelkundige hulp en hulp bij vrouwenziekten aan onvermogenden en aan het personeel der politie en zijn wettig gezin. Het is gebleken, dat het bedrag van f 1 200,—, in vorige jaren uitgetrokken voor toelage aan dezen buitengewoon gouvernements-geneeskundige, te laag is. In één jaar tijds moesten er onder de onvermogenden meer dan 80 operatiën

plaats vinden. In verband hiermede is aan genoemde geneeskundige instede van f 1 200,—, eene toelage van f 3 000,— toegekend, met intrekking van de afzonderlijke toelage van f 250,— welke hij genoot voor de bijzondere heelkundige hulp en hulp bij vrouwenziekten aan het personeel der politie en zijn wettig gezin.

d.

Voedergeld of kosten van vervoermiddelen van een gouvernements-geneeskundige op Curaçao, à f 700,—. Voor den gouvernements-geneeskundige, belast met den haven- en den quarantaine-dienst wordt f 700,— voedergeld aangevraagd. Dit voedergeld is f 200,— hooger gesteld dan dat voor de twee andere in het stadsdistrict dienstdoende geneeskundigen uitgetrokken, omdat deze geneeskundige zich voor de uitoefening van zijn dienst dikwijls van de eene zijde van de haven naar de andere moet verplaatsten en ook meermalen de quarantaine-inrichtingen en, zoo noodig, ook de baaien moet bezoeken.

Artikel 97.

Kosten van aanschaffing en onderhoud van instrumenten en hulpmiddelen voor onderzoek, ten behoeve van den dienst van de gouvernements-geneeskundigen. Naar aanleiding van het bij artikel 7 van P. B. 1918, Nº 13 bepaalde wordt voor 1921 voor dit doel een krediet van f 500,— aangevraagd.

Artikel 103.

Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor krankzinnigen en verdere kosten. Naar aanleiding van de stijging van den prijs van alle levensmiddelen werd in den loop van 1919 de vergoeding voor onderhoud van de verpleegden, enz. in het gesticht voor krankzinnigen, met f 0,50 verhoogd en gebracht op f 1,— per dag en per persoon. In verband hiermede wordt voor 1921 voor dit onderhoud instede van f 25 000,— een bedrag van f 50 000,— aangevraagd.

Artikel 104*a*.

Toelage van een oppasser van het gesticht voor melaatschen op Curaçao. In het gesticht voor melaatschen bestaat er behoefte aan een oppasser om de zusters-verpleegsters bij te staan. Van tijd tot tijd komt het voor, dat een der verpleegden bepaald lastig, soms zelfs gevaarlijk wordt voor zijne omgeving. In dergelijke gevallen wordt de hulp van de politie ingeroepen om den oproerigen patiënt tot gehoorzaamheid te dwingen. Het komt echter meer gewenscht voor, dat er in het gesticht zelf een persoon aanwezig is om de orde te helpen handhaven.

Artikel 105.

Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op Curaçao en verdere kosten. Naar aanleiding van de stijging van den prijs van alle levensmiddelen werd in den loop van 1919 de vergoeding voor onderhoud van de verpleegden, enz. in het gesticht voor melaatschen verhoogd met f 0,50 en gebracht op f 1,— per dag en per persoon. In verband hiermede wordt voor 1921 voor dit onderhoud f 7 000,— aangevraagd, instede van f 3 500,—.

Artikel 114.

Arbeidsloonen en andere uitgaven voor den reinigingsdienst. Curaçao. Naar aanleiding van de steiging van den loonstandaard en in verband met het aannemen van meerdere arbeiders voor de straatreiniging wordt deze post voor 1921 f 5 000,— hooger gesteld dan voor 1920.

Aruba. Om den reinigingsdienst in de Oranjestad naar behooren te kunnen uitvoeren wordt, in verband met de stijging van den loonstandaard, voor 1921 een bedrag van f 1 000,— noodig geacht.

St. Martin en *St. Eustatius.* In verband met de groote vervuiling van de straten en openliggende erven en mede in verband met de stijging van den loonstandaard, worden de voor deze eilanden voor 1920 uitgetrokken bedragen onvoldoende geacht. Voor 1921 wordt voor St. Martin f 2 500,— en voor St. Eustatius f 2 000,— noodig geacht.

Artikel 121.

a.

Vergoeding voor verpleging en begrafeniskosten van onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel.

Curaçao. Naar aanleiding van de stijging van den prijs van alle levensmiddelen werd in den loop van 1919 de vergoeding voor verpleging, enz. van onvermogenden, enz. in het St. Elisabeth's gasthuis verhoogd met f 0,50 en gebracht op f 1,— per dag en per persoon. In verband met deze verhooging en met de uitgaven in 1919 wordt deze post voor 1921 geraamd op f 50 000,— instede van op f 21 000,—.

Aruba. In den loop van 1919 werd, om gelijke redenen als voor Curaçao vermeld, de vergoeding voor verpleging van onvermogenden, enz., op te nemen, in het op Aruba op te richten R. K. ziekenhuis, bepaald op f 1,— per dag en per persoon. In verband hiermede wordt de raming voor 1920 ad f 1 200,—, die gegrond was op eene vergoeding ad f 0,75 per dag, verhoogd met f 400,— en gebracht op f 1 600,—.

St. Martin. Om gelijke redenen als voor Curaçao vermeld werd ook de vergoeding voor verpleging van onvermogenden, enz. in het St. Rose hospitaal op St. Martin gebracht op f 1,— per dag en per persoon. De verpleegdagen van onvermogende patiënten in genoemd hospitaal worden voor 1921 geschat op 3000.

c.

Huur van een spreekkamer voor een gouvernements-geneeskundige op Curaçao. Met het oog op de verre afstanden, welke de bewoners van het 2de district op Curaçao moeten afleggen om zich naar den dokter te begeven, wordt voorgesteld een klein gebouw op ,,Tevredenheid'' in dat district te huren, alwaar de gouvernements-geneeskundige van genoemd district twee maal in de week te spreken zal zijn. De huur van dit gebouwtje bedraagt f 4,— 's maands.

Artikel 125.

Vergoeding aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst wegens verrichtte werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen. Het vast bedrag van f 1 000,—, toegestaan voor vergoeding aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst voor het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen, is gebleken te laag te zijn. Bedoelde werkzaamheden zijn veel drukker, dan oorspronkelijk verwacht werd. Het komt daarom billijk voor de vergoeding aan den directeur voornoemd te verhoogen. Voorgesteld wordt, deze vergoeding verband te laten houden met het bedrag van de opbrengst ten bate van de koloniale kas wegens de door meergenoemden directeur ten behoeve van bijzondere personen verrichtte werkzaamheden en haar als volgt te berekenen:

voor de eerste f 1 000,— van de opbrengst, het volle bedrag van f 1 000,— welk bedrag als minimum-vergoeding wordt bepaald; verder 50 % van de eerste f 1 000,— boven dit bedrag van f 1 000,—; 40% van de opvolgende f 1 000,— meer; 30% van de daaropvolgende f 1 000,— meer en 25% van het overige.

In verband met de opbrengst in 1919 van het laboratorium, voor het verrichten van meerbedoelde werkzaamheden, wordt voor 1921 voor vergoeding aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst een bedrag van f 2 500,— geraamd.

In 1919 is aan den thans afgetreden directeur, Dr. Waterman, over het tijdvak 1º Jan.—9 Aug. de vergoeding uitgekeerd volgens de hiervoren voorgestelde regeling.

Artikel 134.

a.

Het oververven van de buitenhoutwerken van de Hendrikschool. De buitenhoutwerken van deze school worden verveloos.

b., c. en *d.*

Het oververven van de houtwerken van de Emmaschool, van het krankzinnigen-gesticht en van de gevangenis onder het Raadhuis. Het verfwerk van deze gebouwen laat veel te wenschen over. Zoowel de binnen- als de buiten houtwerken dienen te worden overgeverfd.

e.

Het herstellen en oververven van de houtwerken van den politiepost te Cas Chiquitoe. De houtwerken van dit gebouw, dat, behalve voor politiewachthuis, tevens dienst doet als hulpkantoor voor den districtmeester tijdens diens zittingen aldaar voor den Burgerlijken Stand en andere dienstzaken, behoeven dringende herstelling en moeten worden overgeverfd.

f.

Het met hout beschieten en herstellen van het dak van de districtmeesterswoning op Rust Het dak van dit gebouw lekt bij regen hinderlijk, hetgeen te wijten is aan de flauwe helling der dakvlakken. Daarom dient er onder de pannen een houten beschieting te worden aangebracht met waterhollen en tengels.

g.

Het vernieuwen van den marmeren tegelvloer in de vestibule en de gang van het gouvernementshuis. Het meerendeel der tegels is gebroken en de overige zijn versleten en verkleurd, zoodat alle tegels zullen moeten worden vervangen. Bovendien moet de ondervloer, voor zoover deze van hout is, vervangen worden door een van minder buigzame constructie.

h.

Het vernieuwen van de verharding in de Heerenstraat. De verharding van de Heerenstraat, bestaande in een keibestrating, verkeert in een zeer slechten toestand. Aangezien deze straat te smal is voor eene steenslagverharding, zal eene bestrating in houtblokken worden aangelegd.

i.

Vernieuwing van de vloerbalken en vloeren van het ontvangers kantoor en het kantoor van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie op Bonaire. De vloeren en de vloerbalken van deze lokalen verkeeren reeds lang in slechten staat en dienen noodwendig vernieuwd te worden.

j.

Buitengewone herstelling aan de straten en wegen in het dorp Kralendijk, op Bonaire, voornamelijk de Breedestraat en den Strandweg. Het voor 1920 geraamde bedrag zal niet voldoende zijn voor de buitengewone herstelling over de geheele lengte van de Breedestraat en den Strandweg (1½ kilometer). Om deze herstelling te kunnen voortzetten wordt voor 1921 een gelijk bedrag aangevoerd als voor 1920 toegestaan.

k.

Buitengewone herstelling van de wegen op St. Martin. Alle wegen verkeeren in slechten staat. Het aangevraagd bedrag wordt voor de herstelling noodzakelijk geacht.

l.

Buitengewone herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten, wegen, enz. op St. Eustatius. De landsgebouwen, straten en wegen verkeeren in slechten staat. Eene buitengewone herstelling wordt noodzakelijk geacht.

Artikel 135.

a.

Bouw van een nieuw tolkantoor (tweede of laatste termijn.) De totale kosten van dit werk zijn geraamd op f 90 000,—, waarvan op de vorige begrooting reeds de eerste termijn groot f 50 000,— is aangevraagd. Voor 1921 wordt de tweede of laatste termijn uitgetrokken.

b.

Bouw aan een nieuw post-telegraaf- en telefoonkantoor (eerste termijn.) Het ligt in de bedoeling om in 1921 een aanvang te maken met den bouw van een modern post-telegraaf- en telefoonkantoor, dat meer in het centrum der stad zal komen te liggen. De totale kosten van dit bouwwerk worden op f 100 000,— geraamd. Voor 1921 wordt als eerste termijn f 50 000,— aangevraagd.

c.

Bouw van een nieuw huis van bewaring (eerste termijn.) Het ligt in de bedoeling om in 1921 een aanvang te maken met den bouw van een nieuw huis van bewaring. De totale kosten van dit bouwwerk worden op f 50 000,— geschat. Voor 1921 wordt als eerste termijn f 30 000,— aangevraagd.

d.

Bouw van twee paviljoens bij het krankzinnigengesticht. De twee nieuwe paviljoens zullen dienen voor het verplegen van eerste klasse patiënten; de thans daarvoor beschikbare ruimte en gelegenheid voldoen zelfs niet aan matige eischen.

e.

Bouw van twee ziekenzalen bij de inrichting tot behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten. De beschikbare ruimte in deze inrichting is geheel onvoldoende geworden; daarom zal er zoowel voor de mannen- als voor de vrouwenafdeeling een ziekenzaal moeten worden bijgebouwd.

f.

Aanleg van een rioolleiding voor het krankzinnigengesticht en het aanbrengen van closets, enz. met waterspoeling in dit gesticht. Het is noodig, dat in den faecaalafvoer van dit gesticht, die veel te wenschen overlaat, verbetering wordt gebracht.

g.

Aanbrengen van badkamers in de vrouwenafdeeling van het melaatschengesticht. In de vrouwenafdeeling van dit gesticht ontbreken behoorlijke badgelegenheden.

h.

Aanleg van telefoon voor de dokterswoningen, de districtmeesterswoningen en de politieposten in de buitendistricten. Het is noodig, dat in de verbinding tusschen de buitendistricten en Willemstad verbetering wordt gebracht door aanleg van telefoongeleidingen.

i.

Aanschaffing van een autosproeiwagen voor het besproeien van de straten en wegen in het stadsdistrict. Ter bestrijding van het

stuiven in de straten en wegen van Willemstad is het noodig, dat over een moderne sproeiwagen kan worden beschikt. Voor de bedrijfskosten zal op de volgende begrooting een post worden aangevoerd, wanneer ook meerdere gegevens beschikbaar zijn.

j.

Aanbrengen van een verharding met trottoirs en verhoogde wandelplaats langs den Waterkant (Overzijde) en op het Molenplein. De Waterkant (Overzijde) en het Molenplein zijn niet voorzien van eene bestrating of verharding, niettegenstaande zij de voornaamste wandelplaatsen vormen van het publiek. Men wandelt hier op de ruwe rots. Hierin dient verandering te worden gebracht.

k.

Aanschaffing of aanbouw van een tweede motorboot voor den loodsdienst van de haven van Willemstad. De tegenwoordige motorboot voor den loodsdienst van de haven van Willemstad is, als gevolg van haar veelvuldig gebruik gedurende 7 jaren, in een toestand geraakt, dat vervanging noodzakelijk wordt.

l.

Bouw van een woning voor doorreizende ambtenaren (Aruba). Aangezien er op de eilanden Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba geen hotels zijn, wordt het noodig geoordeeld dat op elk dezer eilanden van gouvernementswege een woning voor doorreizende ambtenaren wordt ingericht. Op Aruba zal op het erf van het gezaghebbershuis zulk een verblijf worden gebouwd. Op Bonaire is een flink woonhuis voor eene som van f 9 000, — aangekocht; terwijl op St. Martin het oude schoolgebouw van Philipsburg daartoe zal kunnen worden benut. Op St. Eustatius en Saba kunnen de gezaghebberswoningen als zoodanig worden gebezigd.

m.

Aanschaffing van een boei met ankers en kettingen, en aanlegkosten daarvan op de reede van Kralendijk op Bonaire. Met drie boeien op de reede van Kralendijk is de veiligheid der schepen, die op Bonaire om lading aankomen, en der aldaar thuis behoorende schepen, niet voldoende verzekerd. Vaak moeten bij het minste ruwe weer meer dan één groot schip en nog enkele kleinere vaartuigen tegelijk achter elkaar aan één boei vastgelegd worden. Alhoewel van zware ankers en kettingen voorzien, kunnen die boeien op den duur niet bestand zijn tegen zulk eene groote spanning en verkeeren zij in gevaar om van hunne ankers te worden weggeslagen. Liggen de schepen voor hunne ankers op de reede, dan zijn zij, bij opkomend zwaar weer, reddeloos verloren. Op grond van het vorenstaande, wordt een krediet aangevraagd voor het aanschaffen van een vierden boei.

n.

Aanleg van een paar havenhoofdjes aan de Fortbaai op Saba. Het landen van sloepen in de Fortbaai op Saba gaat zeer bezwaarlijk aangezien daarbij veel hinder wordt ondervonden van rollers. De aanleg van de havenhoofdjes beoogt het scheppen van een rustiger landingsplaats voor dergelijke sloepen.

Van het maken van een kabelbaan met landingsplatform in zee is afgezien.

Artikel 155.

Kosten van verbetering van de bezoldigingen, verlofbezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin die bezoldigingen zijn omschreven. Het ligt in de bedoeling om in den loop van 1920 over te gaan tot eene algemeene herziening en verhooging van de bezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten in de kolonie. Zoodra de Commissie, ingesteld

ten einde na te gaan welke stappen genomen moeten worden om de rechtspositie der ambtenaren en eene herziening hunner bezoldigingen te regelen, rapport zal hebben uitgebracht, zal deze zaak ter hand worden genomen. In verband hiermede wordt voor 1921 een krediet aangevraagd, waaruit de uitgaven voor bedoelde verhooging der bezoldigingen, enz. kunnen worden gekweten, welk krediet gesteld is op f 200 000,—. Uit den aard der zaak is deze raming een globale, aangezien het nog absoluut niet vaststaat met welk percentage de bezoldigingen, enz. zullen moeten worden verhoogd.

Curaçao, den 6n. April 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

Nº 3.

ONTWERP

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING

VAN

CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1921.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Iste AFDEELING.								*Waar niet anders is vermeld, hebben de ramingen betrekking op het eiland Curaçao.*
		Algemeen en gewestelijk bestuur.								*Met St. Martin is het Nederlandsch gedeelte van het eiland bedoeld.*
		Gouvernementssecretarie en algemeene dienst.								*Ter vereenvoudiging van het begrootingswerk zijn in deze begrooting bij de ramingen voor 1921, 1920 en 1919 en de uitgaven voor 1919, onderdeelen van guldens niet opgenomen.*
1		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van den gouvernementssecretaris en verdere ambtenaren en beambten:								*Waar niet anders is vermeld, zijn de verschillen tusschen de ramingen van 1921 en 1920, voor wat betreft de bezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten, hieraan toe te schrijven, dat hunne inkomens geraamd zijn in overeenstemming met hun diensttijd.*
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:								
		1 gouvernementssecretaris, tevens ambtenaar van den burgerlijken stand, f 4000 tot f 5000	f	5 000,—			f 5 000,—	f 4 700,—	(1) f 4 750,—	(1) Tengevolge van wisseling van personeel werd deze post met f 50,— overschreden.
		5 hoofdcommiezen, f 3000 tot f 3500		16 000,—			16 200,—	12 600,—	(2) 13 350,—	(2) Met ingang van 1º October 1919 werd een vijfde hoofd-commies aangesteld, waardoor deze post met f 750,— werd overschreden.
		6 eerste-commiezen, f 2500 tot f 3000		15 600,—			16 600,—	15 683,—	15 683,—	
		6 tweede-commiezen, f 2000 tot f 2500		12 400,—			13 200,—	12 283,—	12 283,—	
		6 adjunct-commiezen, f 1800 tot f 2000		11 180,—			11 250,—	11 200,—	(3) 18 895,—	(3) De overschrijding ad f 3 495,— is het gevolg van het verevenen ten laste van deze posten van de bezoldigingen van tijdelijk boven de sterkte aangestelde ambtenaren.
		6 eerste-klerken, f 1200 tot f 1400:								
		4 op Curaçao	f	5 146,—			5 550,—	4 200,—		
		1 op Aruba		1 400,—			1 316,—	1 200,—	1 200,—	
		1 op St. Martin		1 400,—				(4) 1 400,—	(5) 1 150,—	(4) Bezoldiging van een eerste-klerk op Bonaire.
					7 946,—		1 400,—	1 400,—	1 400,—	(5) Het overschot ad f 250,— is een gevolg van wisseling van personeel.
		4 tweede-klerken, f 1000 tot f 1200:								
		3 op Curaçao (6)	f	3 085,—			4 400,—	5 500,—	(7) 3 205,—	(6) Minder geraamd in verband met de bevordering van tweede-klerken tot eerste-klerken.
		1 op Bonaire		1 200,—			1 025,—			
					4 285,—					(7) Het overschot op dezen post ad f 2 295,— is een gevolg van de bevordering van tweede-klerken tot eerste-klerken.
		1 archivaris, f 300 tot f 400 (8)		375,—			350,—	350,—	350,—	
		1 bode, f 500 tot f 600		500,—			500,—			(8) De archivaris is in den loop van 1919 op zijn verzoek benoemd tot pensioengerechtigd ambtenaar. In verband hiermede wordt voor dezen ambtenaar instede van toelage, bezoldiging geraamd.
					f 73 286,—					
	b.	toelagen:								(9) Zie de memorie van toelichting bij artikel 1*b*.
		1 ijker, f 200 tot f 300	f	300,—			275,—	275,—	275,—	
		1 eerste-beambte, f 700 tot f 800		800,—			800,—	800,—	800,—	(10) De overschrijding ad f 1 877,— is een gevolg van de vermeerdering van het aantal tweede-beambten.
		9 tweede-beambten, f 500 tot f 600 (9)		4 597,—			2 637,—	1 650,—	(10) 3 527,—	
		3 schrijvers op de landskantoren:								
		1 op Aruba, f 600 tot f 700	f	600,—			600,—	675,—	(11) 600,—	(11) Het overschot ad f 75,— is een gevolg van wisseling van personeel.
		1 op Bonaire, f 400 tot f 500		468,—			400,—	450,—	450,—	
		1 op St. Eustatius, f 200 tot f 300		275,—			250,—	250,—	250,—	(12) De persoonlijke toelage van dezen eerste-beambte werd, naar aanleiding van een door hem gedaan verzoek om lotsverbetering, met ingang van 1º April 1919 verhoogd met f 200,—.
					1 343,—					
					7 040,—					(13) Zie noot 12. De overschrijding bedraagt f 150,—.
	c.	persoonlijke toelage van een eerste-beambte (12)			400,—		200,—	200,—	(13) 350,—	
	d.	kantoorbehoeften van den gouvernementssecretaris			600,—		600,—	600,—	(14) 1 223,—	(14) In verband met de enorme stijging van den prijs van alle kantoorbehoeften bleek het bedrag, aan den gouvernementssecretaris hiervoor toegekend, veel te laag te zijn om in de behoefte van zijn kantoor te voorzien. Met intrekking van de aan genoemden ambtenaar toegekende toelage van f 600,— 's jaars werd hem toegestaan voor de werkelijk gedane uitgaven te declareeren. De overschrijding van den post bedraagt f 623,—.
	e.	bruggegeld voor den bode			36,—		36,—			
						f 81 362,—				
2		Vergoedingen aan de ambtenaren en hulpambtenaren van den burgerlijken stand:								
		Curaçao	f	380,—			380,—	380,—	359,—	
		Aruba		200,—			200,—	200,—	161,—	
		Bonaire		70,—			70,—	70,—	73,—	
		St. Martin		55,—			55,—	55,—	55,—	
		St. Eustatius		25,—			25,—	25,—	(15)	
		Saba		55,—			55,—	55,—	(15)	
						785,—				
3		Boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten, uitgaven voor het ijkwezen, briefporten, kosten van telegrammen, bindloon en andere uitgaven, zoomede bijdrage aan het tijdschrift ,,de West-Indische Gids'':								(15) In 1919 behoefde noch op St. Eustatius noch op Saba aan de ambtenaren van den Burgerlijken Stand vergoeding te worden uitgekeerd voor dienstverrichtingen buiten de vastgestelde kantooruren.
	a.	boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten en uitgaven voor het ijkwezen	f	600,—			600,—	600,—	(16) 600,—	(16) Voor zoover thans bekend werd ten laste van dezen post slechts f 329,— uitgegeven. Aangezien nog niet kan worden vastgesteld

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	b.	briefporten en kosten van telegrammen (17)		f 6 000,—		f 4 000,—	f 4 000,—	(18) f 5 580,—	hoeveel hierop nog zal moeten worden verantwoord, wordt het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
	c.	bindloon en andere uitgaven:							
		Curaçao (19)	f 1 000,—			900.—	900,—	(20) 1 344,—	(17) Deze post werd in de laatste jaren, in verband met de hooge telegramkosten, steeds overschreden. Voorgesteld wordt het krediet, bij dit onderdeel uitgetrokken, voor 1921 met f 2 000,— te verhoogen en te brengen op f 6 000,—, welk bedrag, indien de kosten van telegrammen niet abnormaal hoog zijn, vermoedelijk voldoende zal blijken.
		Aruba (19)	400,—			350,—	325,—	(21) 222,—	
		Bonaire (19)	300,—			175,—	175,—	(22) 370.—	
		St. Martin (19)	200,—			150,—	150,—	(23) 480,—	
		St. Eustatius (19)	250,—			170,—	170,—	(23) 397,—	
		Saba (19)	200,—			150,—	150,—	(23) 416,—	
				2 350,—					
	d.	bijdrage aan het tijdschrift ,,de West-Indische Gids'' (24)		800,—					
				f	9 750.—	1 000,—	1 200,—	1 200,—	
4		Toelage aan den persoon belast met het bijhouden der bevolkingsregisters			180.—	180,—	180,—	180,	(18) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 1 580,— meer dan de raming uitgegeven, hetgeen moet worden toegeschreven aan de hooge kosten van telegrammen. Het bedrag der uitgaven zal nog belangrijk moeten stijgen, aangezien daarbij nog zullen moeten worden gevoegd de in Nederland gedane uitgaven voor telegramkosten, waarvan nog geen opgaven ontvangen zijn.
		Koloniale Raad.							
5		Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van den bode bij den Kolonialen Raad en van een algemeen verslaggever:							
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den bode, f 100 tot f 200		f 141,—		100 —	(25) 800,—	(26) 633,—	(19) Met het oog op de stijging van het bindloon en van den prijs van vlaggendoek wordt voorgesteld het onderdeel ,,bindloon en andere uitgaven'' voor 1921 hooger te ramen en wel voor Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba onderscheidenlijk f 100,— f 50,—, f 125,—, f 50,—, f 80,— en f 50,—.
									(20) De overschrijding ad f 444,— moet, behalve aan prijsstijging, ook voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan de kosten van aanschaffing van meetkettingen ten behoeve van het ijkkantoor.
									(21) Bij gebrek aan voldoend vlaggendoek werden voor Aruba minder vlaggen aangeschaft dan gewoonlijk. Het overschot op dezen post ad f 103,— is in hoofdzaak hieraan toe te schrijven.
									(22) De overschrijding van dezen post met f 195,— is, behalve aan prijsstijging, ook toe te schrijven aan de kosten van vervoer van drinkwater voor de opzichters bij den vuurtoren te Boca-Spelonk.
									(23) De overschrijding van deze posten voor St. Martin, St. Eustatius en Saba onderscheidenlijk met f 330,—, f 227,— en f 266,— is hoofdzakelijk toe te schrijven aan kosten van telegrammen en stijging van prijs van vlaggendoek.
									(24) Zie de memorie van toelichting bij artikel 3*d*.
									(25) Bezoldiging van een bode bij den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernementssecretarie.
									(26) De bode bij den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernementssecretarie verliet den dienst met pensioen op 1º Maart 1919. In zijn plaats werden twee boden aangesteld, een bij den Kolonialen Raad en een ter gouvernementssecretarie, onder genot van eene bezoldiging onderscheidenlijk van f 100,— en f 500,— 's jaars. De bezoldigingen van de drie bovengenoemde boden werden ten laste van dezen post gekweten. Ongebruikt bleef f 167,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1921.	TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	b.	toelage van een algemeen verslaggever, f 200 tot f 300	f	300,—	f 441,—	f 275,—	(27) f 60,— 275,—	(28) f 10,— 275,—	(27) Persoonlijke toelage van een bode van den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernements-secretarie.
6		Verlichting der vergaderzaal van en andere uitgaven voor den Kolonialen Raad			200,—	200,—	200,—	170,—	(28) Deze toelage is sedert 1º Maart 1919 vervallen. Zie noot 26. Ongebruikt bleef f 50,—.
							(29) 36,—	(30) 33,—	(29) Bruggegeld van den bode van den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernements-secretarie.
		Gewestelijk bestuur.							(30) Door den gepensionneerden bode werd geen bruggegeld over Februari 1919 genoten. Ten laste van dezen post is ook gekweten het bruggegeld van den nieuw benoemden bode ter gouvernementssecretarie. Ongebruikt bleef f 3,—.
7		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van de ambtenaren en beambten:							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		van 3 gezaghebbers:							
		1 van Aruba, f 3500 tot f 4500	f	4 500,—		4 500,—	4 300,—	4 300,—	
		1 van Bonaire, f 3500 tot f 4500		4 500,—		4 500,—	4 300,—	(31) 3 489,—	
		1 van de Bovenwindsche eilanden, f 7000 tot f 8000 (32)		7 369,—		(33) 10 000,—	(34) 11 500,—	11 500,—	(31) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel bleef op dezen post f 811,— ongebruikt.
				f	16 369,—				
		van 4 districtmeesters:							(32) Zie de memorie van toelichting bij artikel 7*a*.
		1 van het 2de en 3de district op Curaçao, f 3000 tot f 3500	f	3 400,—		3 400,—	3 200,—	(35) 3 157,—	
		1 van het 4de en 5de district op Curaçao, f 2500 tot f 3000		2 900,—		2 900,—	2 700,—	2 700,—	(33) Bezoldigingen van de gezaghebbers van St. Martin, St. Eustatius en Saba, onderscheidenlijk f 4 000,—, f 3 000,— en f 3 000,—.
		1 op Aruba, f 800 tot f 1000		1 000,—		950,—	950,—	950,—	
		1 op Bonaire, f 800 tot f 1000		1 000,—		1 000,—	1 000,—	1 000,—	(34) Bezoldigingen van de gezaghebbers van St. Martin, St. Eustatius en Saba, onderscheidenlijk f 5 000,—, f 3 500,— en f 3 000,—.
					8 300,—				
		van 4 koloniale schrijvers, tevens secretarissen van de Raden van Politie, die op St. Martin en St. Eustatius tevens adjunct-ijkers, f 800 tot f 1000:							(35) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel bleef op dezen post f 43,— ongebruikt.
		1 op Aruba	f	1 000,—		950,—	(36) 950,—	(37) 667,—	
		1 op Bonaire		1 000,—		950,—	950,—	(38) 833,—	
		1 op St. Martin		1 000,—		950,—	950,—	(39) 760,—	(36) Bezoldigingen van 4 griffiers bij de kantongerechten op Aruba, Bonaire, St. Martin en St. Eustatius, tevens secretarissen van de Raden van Politie en koloniale schrijvers aldaar, die van St. Martin en St. Eustatius tevens griffiers van de Raden van Justitie.
		1 op St. Eustatius		1 000,—		950,—	950,—	(40) 791,—	
					4 000,—				(37) Met ingang van 1º November 1919 zijn de griffiers op de eilanden Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba ontheven van de verdere waarneming dier betrekking. Hunne bezoldigingen als koloniale schrijvers, enz. werden sedert gemelden datum verantwoord ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven. Het overschot op dezen post ad f 283,— is gedeeltelijk hieraan toe te schrijven en overigens aan wisseling van personeel.
				f	28 669,—	(41) 600,—	(42)		(38) De bezoldiging van den griffier, enz. op Bonaire werd met ingang van 1º October 1918 gebracht op f 1 000,—. Zie verder noot 37. Het overschot op dezen post bedraagt f 117,—.
									(39) De bezoldiging van den griffier, enz. op St. Eustatius werd eerst op 1º Juni 1919 van f 875,— gebracht op f 950,—. Zie verder noot 37. Het overschot op dezen post bedraagt f 190,—.
									(40) Zie noot 37. Het overschot op dezen post bedraagt f 159,—.
									(41) Persoonlijke toelage van den gezaghebber van St. Martin.
									(42) De gezaghebber van St. Martin, die in het genot was van deze persoonlijke toelage, heeft op 1º Januari 1919 den dienst met pensioen verlaten. Het crediet bleef alzoo ongebruikt.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	b.	toelagen:						(43) f 500,—	(44) f 583,—	(43) Persoonlijke toelage van den gezaghebber van St. Eustatius.
		van 5 boden ten dienste van de gezaghebbers:								(44) De aan den gezaghebber van St. Eustatius toegekende persoonlijke toelage werd, gerekend te zijn ingegaan den 1n. Januari 1917 opnieuw gebracht op f 1 000,— 's jaars. Deze ambtenaar verliet echter den dienst met pensioen op 1º Augustus 1919, in verband waarmede het toegestaan krediet van f 500,— slechts met f 83,— behoefde te worden overschreden.
		1 op Aruba, f 300 tot f 400	f	400,—			f 375,—	375,—	375,—	
		1 op Bonaire, f 200 tot f 300		300,—			300,—	300,—	(45) 275,—	
		1 op St. Martin, f 300 tot f 400		400,—			375,—	375,—	375,—	
		1 op St. Eustatius, f 300 tot f 400		400,—			375,—	375,—	375,—	
		1 op Saba, f 200 tot f 300		300,—			300,—	300,—	300,—	
					f 1 800,—					
		1 schrijver ten kantore van den districtmeester van het 2de en 3de district, f 400 tot f 500			475,—		450,—	450,—	450,—	
		1 koloniaal schrijver, tevens secretaris van den Raad van Politie op Saba, f 300 tot f 400			300,—		300,—	(46) 300,—	(47) 250,—	(45) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post een bedrag van f 25,— ongebruikt.
					f 2 575,—		(48) 250,—	(48) 250,—	(49) 154,—	(46) Toelage van een griffier bij het kantongerecht op Saba, tevens koloniale schrijver.
	c.	kantoorbehoeften van 3 gezaghebbers:								(47) Zie noot 37. Ongebruikt bleef f 50,—.
		Aruba	f		115,—		115,—	115,—	115,—	(48) Schrijfloon van den gezaghebber van Saba. In verband met de benoeming van één gezaghebber voor de drie Bovenwindsche eilanden is dit schrijfloon ingetrokken. Aan den voor Saba benoemden ontvanger, die den gezaghebber bij afwezigheid vervangt, is f 100,— kantoorbehoeften toegekend.
		Bonaire			100,—		100,—	100,—	100,—	
		Bovenwindsche eilanden (50)			250,—		(51) 330,—	(51) 330,—	(52) 321,—	
						465,—				
	d.	voedergelden of kosten van vervoermiddelen:								(49) Zie noot 48. Ongebruikt bleef f 96,—.
		aan drie gezaghebbers:								(50) Zie de memorie van toelichting bij artikel 7*c*.
		Aruba	f	700,—			700,—	700,—	700,—	(51) Kantoorbehoeften van de gezaghebbers van St. Martin, St. Eustatius en Saba, onderscheidenlijk f 100,—, f 100,— en f 130,—.
		Bonaire		700,—			700,—	700,—	(53) 350,—	(52) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 9,— ongebruikt.
		Bovenwindsche eilanden (54)		1 500,—			(55) 1 500,—	(55) 1 500,—	(56) 1 140,—	(53) De gezaghebber van Bonaire houdt er geen eigen vervoermiddel op na, maar heeft voor zijn dienst het gebruik van een huurautomobiel tegen betaling van f 350,— 's jaars. Ongebruikt bleef alzoo f 350,—.
					f 2 900,—					(54) Zie de memorie van toelichting bij artikel 7*d*,
		aan 4 districtmeesters:								(55) Voedergelden of kosten van vervoermiddelen aan de gezaghebbers van St. Martin, St. Eustatius en Saba, onderscheidenlijk f 700,—, f 400,— en f 400,—.
		2 op Curaçao, à f 900	f	1 800,—			1 800,—	1 800,—	(57) 1 827,—	(56) Gedurende een gedeelte van het jaar werd door den waarnemend gezaghebber van St. Martin geen voedergeld ontvangen maar declareerde genoemde ambtenaar voor zijne reiskosten. Het overschot ad f 360,— is hoofdzakelijk hiervan een gevolg en overigens van wisseling van personeel.
		1 op Aruba		400,—			400,—	400,—	400,—	
		1 op Bonaire		180,—			180,—	180,—	180,—	(57) Gedurende eenigen tijd moest, in verband met tijdelijke wisseling van personeel, aan twee districtmeesters van het 2de en 3de district voedergeld worden toegekend. De overschrijding ad f 27,— is hieraan toe te schrijven.
					2 380,—					
					5 280,—					
						f 36 989,—				
8		Teerkosten aan de districtmeesters op Curaçao en den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden, bij verblijf buiten hunne standplaatsen:								(58) Zie de memorie van toelichting bij artikel 8.
		aan de districtmeesters op Curaçao			f 300,—					
		aan den gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden (58)			1 000,—		300,—	300,—	303,—	
						1 300,—				
9		Vergoeding voor kantoorhuur aan den districtmeester op Aruba				60,—	60,—	60,—	60,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD voor 1921.	TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Overtochts-, vervoer- en verplaatsingskosten.					
10		Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, overtocht van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensionneerde ambtenaren en hunne gezinnen, benevens terugbetaling van uit eigen middelen betaalde overtochtskosten en met een en ander in verband staande uitgaven, zoomede tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing (kolonie) (59)	f 20 000,—	f 15 250,—	f 15 250,—	(60) f 25 378,—	(59) In verband met de hooge uitgaven in de laatste jaren ten laste van dezen post gedaan, wordt voorgesteld voor 1921 de raming te verhoogen en te brengen op f 20 000,—.
11		Kosten van uitlevering en uitzetting, kosten van overbrenging van veroordeelden naar Nederland, kosten van terugzending van in andere landen zonder middel van bestaan aangetroffen personen, afkomstig van Curaçao, alsmede kosten van onderhoud, kleeding enz. van die personen, zoolang zij op eene gelegenheid tot terugkeer naar Curaçao wachten (kolonie)	500,—	500,—	500,—	(61) 208,—	(60) Voor zoover thans bekend werd ten laste van dezen post uitgegeven voor:
12		Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling (kolonie) (62)	45 000,—	24 000,—	39 000,—	(63) 33 817,—	Overtochts- en verplaatsingskosten ..... f 15 581,—
					(64) 75 000,—	(65) 90 050,—	Vergoeding voor reis- en verblijfkosten ..... 731,—
							Gratificatiën voor uitrusting ..... 6 875,—
							Voorloopige bezoldigingen van uitgezonden ambtenaren ..... 2 191,—
							f 25 378,—
							De post werd overschreden met f 10 128,—.
							(61) De uitgaven ten laste van dit artikel bedroegen, voor zoover thans bekend, f 292,— minder dan de raming.
							(62) Zie de memorie van toelichting bij artikel 12.
							(63) De uitgaven bedroegen, voor zoover thans bekend, f 33 817,—; t. w.: huur van den schoener ,,Lelia'' die de gemeenschap onderhoudt tusschen de Benedenwindsche eilanden onderling ..... f 12 000,—
							bedrijfs- en onderhoudskosten van den gouvernementsschoener ,,Estelle'', zoomede uitgaven voor voeding, enz. van passagiers ..... 21 817,—
							f 33 817,—
							Het overschot op het artikel bedraagt f 5 183,—.
							(64) Kosten in verband met de aanschaffing van een schoener ter verbetering van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie onderling (kolonie).
							(65) Ten laste van dit artikel zijn verantwoord de uitgaven voor aankoop van de schoeners ,,Estelle'' en ,,Virginia'', onderscheidenlijk voor f 50 000,-- en f 40 000,-- alsmede de kosten van overdracht, te samen f 90 050,--.
							De overschrijding bedraagt f 15 050,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1921.	TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Algemeene kosten.							
13		Kosten van volksfeesten op den verjaardag van Hare Majesteit de Koningin en van de verstrekkingen op dien dag aan de politie, enz.:							
	a.	volksfeesten:							
		Curaçao (66)	f	1 600,—		f 800,—	f 800,—	(67) f 1 100,—	(66) De bedragen toegestaan voor kosten van volksfeesten op de verschillende eilanden der kolonie, ter gelegenheid van den verjaardag van Hare Majesteit de Koningin, zijn niet voldoende om dien dag op een eenigszins behoorlijke wijze te vieren. Daarom wordt voorgesteld die bedragen voor Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba onderscheidenlijk met f 800,—, f 100,—, f 100,—, f 100,—, f 50,— en f 50,— te verhoogen.
		Aruba (66)		250,—		150,—	150,—	(68) 250,—	
		Bonaire (66)		250,—		150,—	150,—	(69) 225,—	
		St. Martin (66)		250,—		150,—	150,—	150,—	
		St. Eustatius (66)		200,—		100,—	100,—	124,—	
		Saba (66)		200,—		100,—	100,—	125,—	
			f	2 750,—					(67) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 300,— meer dan de raming uitgegeven.
	b.	verstrekkingen aan de politie, de verpleegden in de gestichten voor krankzinnigen en melaatschen, de brievenbestellers en de landswerklieden (kolonie)		250,—		250,—	185,—	179,—	(68) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 100,— meer dan de raming uitgegeven.
					f 3 000,—				
14		Huur van een woning in het 5de district op Curaçao voor reizende ambtenaren			120,—	120,—	120,—	120,—	(69) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 75,— meer dan de raming uitgegeven.
15		Kosten van drukwerk (kolonie) (70)			10 000,—	7 250,—	7 250,—	(71) 8 150,—	(70) In verband met de stijging van den prijs van drukwerk wordt voorgesteld de raming van dezen post met f ~~2 500~~ 2700,— te verhoogen.
16		Bijdrage ten behoeve van het Militair Tehuis			1 200,—	1 200,—	1 200,—	1 200,—	
					f 210 887,—	f 181 604,—	f 267 137,—	f 292 155,—	(71) Voor zoover thans kan worden vastgesteld bedroegen de uitgaven ten laste van dit artikel in 1919 f 900,— meer dan de raming.
		OVERZICHT.							
		Curaçao			f 97 415,—	f 96 203,—	f 89 242,—		
		Aruba			11 025,—	10 666,—	10 400,—		
		Bonaire			10 068,—	9 550,—	9 775,—		
		St. Martin			3 305,—	7 880,—	9 480,—		
		St. Eustatius			2 150,—	5 370,—	6 370,—		
		Saba			1 055,—	4 685,—	4 685,—		
		Bovenwindsche eilanden			10 119,—				
		Kolonie			75 750,—	47 250,—	137 185,—		
					f 210 887,—	f 181 604,—	f 267 137,—		

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		IIde AFDEELING.					
		Rechts- en politiewezen.					
		Rechterlijke macht en parket van den procureur-generaal.					
17		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergeld of kosten van vervoermiddelen en bruggegeld van den voorzitter en de leden van, den procureur-generaal en den advocaat-generaal bij, den griffier en den substituut-griffier van het Hof van Justitie, zoomede van den griffier bij het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden en de verdere ambtenaren en beambten :					
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:					
		1 voorzitter, f 5000 tot f 6000 ..... f 6 000,—		f 6 000,—	f 5 700,—	f 5 700,—	(72) Het aantal leden van het Hof van Justitie bedroeg tot 28 Juli 1919 slechts twee. Een derde lid werd eerst met ingang van 29 Juli 1919 benoemd. Ten laste van dezen post werden ook verantwoord de aan de plaatsvervangende leden van het Hof verleende vergoedingen ten bedrage van f 1 000,—. Ongebruikt bleef f 5 312,—.
		4 leden, f 4000 tot f 5000 ..... 17 400,—		17 050,—	16 700,—	(72) 11 388,—	
		1 procureur-generaal, f 6000 tot f 7000 ..... 7 000,—		7 000,—	6 700,—	6 700,—	
		1 advocaat-generaal, f 3000 tot f 4000 ..... 4 000,—		4 000,—	3 700,—	(73) 3 544,—	(73) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel bleef op dezen post f 156, — ongebruikt.
		1 griffier van het Hof van Justitie, f 3000 tot f 4000 .... 4 000,—		4 000,—	3 700,—	3 700,—	
		1 substituut-griffier van het Hof van Justitie, f 2500 tot f 3000 ..... 2 900,—		2 500,—			(74) Bezoldiging van een kantonrechter op Curaçao.
		1 griffier bij het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden, f 2000 tot f 2500 ..... 2 200,—		2 000,—			
		1 deurwaarder op Curaçao, f 800 tot f 1000 ..... 1 000,—		950,—	950,—	950,—	(75) In verband met de hervorming van de rechtspraak bleef op dezen post f 781,— ongebruikt.
			f 44 500,—		(74) 3 700,—	(75) 2 919,—	
					(76) 3 000,—	(77) 2 500,—	(76) Bezoldiging van een griffier bij het kantongerecht op Curaçao.
	b.	standplaatstoelage van 1 lid van het Hof van Justitie gedurende zijn verblijf op de Bovenwindsche eilanden	1 000,—	1 000,—	1 000,—	(78) 194,—	(77) In verband met de hervorming van de rechtspraak bleef op dezen post f 500,— ongebruikt.
	c.	toelagen.					
		5 ambtenaren door den gouverneur bevoegd verklaard het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht waar te nemen:					(78) De rechter in het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden bereikte zijn standplaats eerst in October 1919. In verband hiermede werd ten laste van dezen post f 806,— minder dan de raming uitgegeven.
		1 op Aruba, f 600 tot f 700 ..... f 700,—		675,—	675,—	(80) 500,—	
		1 op Bonaire, f 500 tot f 600 ..... 600,—		575,—	575,—	(81) 479,—	(79) Toelagen van 5 ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongerechten op Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba, die op St. Martin en St. Eustatius tevens officieren van justitie bij de Raden van Justitie aldaar.
		1 op St. Martin, f 700 tot f 800 ..... 800.—		775,—	(79) 775,—	(82) 883,—	
		1 op St. Eustatius, f 700 tot f 800 ..... 708,—		775,—	775,—	(83) 583,—	(80) Met ingang van 1º November 1919 werden de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongerechten op Aruba, Bonaire en Saba en de officieren van justitie bij de Raden van Justitie op St. Martin en St. Eustatius, tevens ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongerechten aldaar ontheven uit die betrekkingen. Het overschot op dezen post ad f 175,— is voor een deel hieraan toe te schrijven en overigens aan wisseling van personeel.
		1 op Saba, f 700 tot f 800 ..... 708,—		400,—	400,—	(84) 333,—	
			f 3 516,—		(85) 400,—	(86) 197,—	(81) Zie noot 80. Ongebruikt bleef f 96,—.
							(82) Zie noot 80. Op dezen post zou een bedrag van f 129,— ongebruikt zijn gebleven indien niet hierop ook verantwoord was een aan den officier van justitie bij den Raad van Justitie verleend voorschot ad f 300,— tot aankoop van een vervoermiddel, van welk voorschot op ultimo December 1919 nog onbetaald was f 237,—. Het toegestaan krediet werd hierdoor overschreden met f 108,—.
							(83) Zie noot 80. Het overschot ad f 192,— is ook een gevolg van wisseling van personeel.
							(84) Zie noot 80. Ongebruikt bleef f 67,—.
							(85) Toelagen van twee leden van de Raden van Justitie op St. Martin en St. Eustatius als rechter-commissaris.
							(86) Het lid van den Raad van Justitie op St. Martin, belast met de functiën van rechter-commissaris, werd met ingang van 1º Novem-

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		1 deurwaarder voor strafzaken op Curaçao, f 200 tot f 300		f 250,—			f 216,—	f 275,—	(87) f 200,—	ber 1919 ontheven van de verdere waarneming dier functiën, terwijl
		4 deurwaarders-cipier:								op St. Eustatius de betrekking van rechter-commissaris slechts ge-
		1 op Aruba, f 300 tot f 400	f	400,—			375,—	375,—	375,—	durende ongeveer twee maanden van 1919 vervuld werd. Onge-
		1 op Bonaire, f 300 tot f 400		357,—			350,—	314,—	314,—	bruikt bleef f 203,—.
		1 op St. Martin, tevens bode bij het kantongerecht, f 500 tot f 600		600,—			575,—	575,—	575,—	
		1 op St. Eustatius, f 500 tot f 600		575,—			550,—	550,—	550,—	(87) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 75,—
					1 932,—					ongebruikt.
		1 bode bij het Hof van Justitie en het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden, met standplaats Curaçao, f 400 tot f 500			475,—		450,—	450,—	450,—	
		1 bode tevens schrijver van den rechter in het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden, f 300 tot f 400 (88)			350,—					(88) Zie de memorie van toelichting bij artikel 17*c*.
					f	6 523,—				(89) In verband met het overbrengen van rechtszaken van het Hof van
	d.	kantoorbehoeften:								Justitie naar het kantongerecht is het noodig, dat aan den advocaat-
		aan den procureur-generaal	f		260,—		260,—	260,—	260,—	generaal een hooger bedrag voor kantoorbehoeften wordt toegekend.
		,, ,, griffier van het Hof van Justitie			360,—		360,—	130,—	130,—	Daarom wordt voor 1921 het daarvoor uitgetrokken krediet met
		,, ,, griffier van het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden			100,—		100,—			f 85,— verhoogd.
		,, ,, advocaat-generaal (89)			150,—		65,—	65,—	65,—	
						870,—				(90) Kantoorbehoeften van den griffier bij het kantongerecht op Cura-
								(90) 300,—	(91) 250,—	çao, waaronder f 100,— schrijfloon.
								(92) 345,—	(93) 288,—	
	e.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den ambtenaar op St. Martin door den gouverneur bevoegd verklaard het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht waar te nemen				400,—	400,—	(93*a*) 400,—	(94) 333,—	(91) Zie noot 77. Ongebruikt bleef f 50,—.
										(92) Kantoorbehoeften van de griffiers, tevens hypotheekbewaarders op
	f.	bruggegeld voor den bode op Curaçao				24,—	24,—	24,—	24,—	Aruba, Bonaire, St. Martin en St. Eustatius en van den griffier op
						f 53 317,—		(95) 1 000,—	(96) 267,—	Saba, onderscheidenlijk f 65,—, f 65,—, f 100,—, f 100,— en f 15,—.
18		Reis-, teer- en verhuiskosten:								(93) Zie noot 37. Ongebruikt bleef f 57,—.
	a.	reis-, teer- en verhuiskosten van 1 lid van het Hof van Justitie, belast met de betrekking van rechter in het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden (97)				f 900,—	800,—	800,—	(98) 12,—	(93*a*) Voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den officier van Jus-
										titie op St. Martin.
	b.	reis- en teerkosten:								(94) Zie noot 80. Ongebruikt bleef f 67,—.
		van 1 lid van het Hof van Justitie, belast met de betrekking van rechter in het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden (97)	f		900,—		800,—			(95) Verdere kosten van de hervorming van de rechtspraak in de kolonie.
		van den griffier van het kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden (97)			900,—		800,—			(96) Voor reis- en teerkosten van den rechter en den griffier van het
		van den griffier van het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden (97)			600,—		500,—	500,—	(99) 68,—	kantongerecht op de Benedenwindsche eilanden werd over het tijd-
						2 400,—				vak 1º November — ultimo December 1919 ten laste van dezen post
						3 300,—				f 267,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 733,—.
19		Vacatiegelden van de plaatsvervangende leden van het Hof van Justitie (100)				1 000,—				(97) In verband met het wijzigen bij P. B. van 1919, Nº 82, van de rege-
										ling der vergoeding voor reis-, teer- en verhuiskosten, vastgesteld bij
20		Vertolkingskosten, aanschaffing van boekwerken ten dienste van de gerechten en van het parket van den procureur-generaal en benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom:								P. B. van 1916, Nº 26, is het noodig de kredieten, bij deze posten
										uitgetrokken, elk te verhoogen met f 100,—.
	a.	vertolkingskosten (kolonie)				f 250,—	250,—	250,—	(101) 11,—	(98) Aangezien de rechter in het kantongerecht op de Bovenwindsche ei-
	b.	aanschaffing van boekwerken (kolonie)				800,—	800,—	800,—	(102) 800,—	landen eerst op 1º November 1919 als zoodanig is opgetreden, met
										standplaats St. Martin, werd ten laste van dezen post slechts f 12,—
										uitgegeven. Ongebruikt bleef f 788,—.
										(99) Zie noot 98. Ongebruikt bleef f 432,—.
										(100) Zie de memorie van toelichting bij artikel 19.
										(101) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 11,— uit
										gegeven. Ongebruikt bleef f 239,—.
										(102) Voor zoover thans bekend werd ten laste van dezen post slechts
										f 348,— uitgegeven. Aangezien echter nog niet kan worden vastge-
										steld hoeveel hierop nog zal moeten worden verevend, is het bedrag
										der raming als het uitgegevene aangenomen.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	c.	benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom...	f	50,—	f 1 100,—	f 50,—	f 50,—	(103) f 2,—	(103) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post naar de behoefte slechts f 2,-- uitgegeven. Ongebruikt bleef f 48,—.
		Gevangenissen.				(104) 217,—			(104) Schadeloosstelling aan de N. V. Boekhandel voorheen Gebr. Belinfante, voor in het jaar 1917 aan het Hof van Justitie op Curaçao geleverde boekwerken f 216,28, waarvoor gesteld f 217,—.
21		Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen en vergoeding voor huishuur van den directeur van de strafgevangenis en het huis van bewaring op Curaçao en verdere beambten van de gevangenissen:							
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den directeur, f 1400 tot f 1600....	f	1 600,—		1 600,—	1 600,—	1 600,—	(105) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 17,— ongebruikt.
	b.	toelagen:							
		3 gevangenbewaarders, f 400 tot f 500.....	f	1 376,—		1 311,—	1 254,--	(105) 1 237,--	(106) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 11,-- ongebruikt.
		1 opzichter, belast met het toezicht over den gevangenen, f 400 tot f 500....		475,—		450,--	450,—	(106) 439,—	(107) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 58,— ongebruikt.
		1 persoon, belast met het geven van onderwijs aan de gevangenen, f 200 tot f 300.....		300,—		275,—	275,—	(107) 217,—	
				2 151,—					(108) De raming is geschied naar den grondslag van eene bevolking van 50 personen en berekend als volgt:
	c.	vergoeding voor huishuur aan den cipier van de gevangenis op Aruba....		180,—		180,—			voor voeding van 50 personen à f 0,35 per dag en per persoon..... f 6 387,50
					3 931,—				voor kleeding (a)..... 1 000,—
22		Kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven voor de gevangenen en verlichting van de gevangenissen:							voor ligging en andere uitgaven (b)..... 200,—
	a.	kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven:							f 7 587,50
		Curaçao (108).....	f	7 587,—		6 889,—	7 237,—	(109) 7 545,—	(a) Voor 1921 wordt voor kleeding f 300,— meer aangevraagd dan voor 1920, in verband met de enorme stijging van de prijzen.
		Aruba.....		250,—		250,—	250,—	(110) 60,—	(b) De verhooging van de raming van het krediet voor ligging, enz. met f 50,— houdt ook verband met prijsstijging.
		Bonaire.....		350,—		350,—	350,—	(111) 182,—	
		St. Martin.....		800,—		800,—	300,—	(112) 515,—	(109) Naar de behoefte werd, voor zoover thans bekend, f 308,— meer dan de raming uitgegeven.
		St. Eustatius.....		400,—		400,—	400,—	(113) 164,—	
		Saba.....		50,—		50,—	50,—	28,—	(110) Het aantal gevangenen was minder dan verwacht werd. Ongebruikt bleef f 190,—.
			f	9 437,—					
	b.	verlichting.....		150,—		150,—	150,—	190,—	(111) Het aantal gevangenen was minder dan verwacht werd. Ongebruikt bleef f 168,—.
					9 587,—				
		Rechterlijke politie.							(112) Deze post was voor 1919 te laag geraamd. De uitgaven bedroegen naar de behoefte f 215,— meer dan de raming.
23		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van het politiepersoneel (kolonie):							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							(113) Het aantal gevangenen was minder dan verwacht werd. Ongebruikt bleef f 236,—.
		1 commissaris, f 2500 tot f 3000.....	f	3 000,—		2 500,—	2 500,—	(114) 3 000,—	
		1 inspecteur, f 2000 tot f 2500.....		2 000,—		2 000,—	2 000,—	(115)	(114) In verband met de door hem als commandant der brigade marechaussees, vóór de invoering van de hervorming van den politiedienst genoten inkomsten, werd aan den commissaris de maximum-bezoldiging aan zijn rang verbonden toegekend. De post werd overschreden met f 500,—.
		6 hoofdagenten, f 1200 tot f 1400 (116).....		8 200,—		6 650,—	6 000,—	(117)	
		21 agenten 1ste klasse, f 800 tot f 1000 (116).....		18 131,—		14 981,—	13 600,—	82 395,—	(115) De betrekking van inspecteur bleef gedurende 1919 onvervuld.
		109 agenten 2de klasse, f 700 tot f 800 (116).....		78 091,—		63 219,—	60 200,—		(116) Zie de memorie van toelichting bij artikel 23*a*.
			f	109 422,—					(117) De overschrijding ad f 2 595,— is een gevolg van het toekennen van meer dan de minimum-bezoldiging, en in enkele gevallen zelfs van persoonlijke toelagen boven de maximum-bezoldiging, aan agenten, die daarvoor, in verband met de door hen vóór het invoeren van de hervorming van den politiedienst genoten inkomsten, in aanmerking kwamen.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1921.	TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	b.	persoonlijke toelagen:							(118) De agenten 2de klasse, die in het genot waren van persoonlijke toelagen ad f 180,— en f 195,— zijn naar het garnizoen teruggegaan.
		van 2 agenten 1ste klasse, à f 180	f	360,—		f 360,—			
		van 1 agent 2de klasse, (118)		105,—		480,—			
				f 465,—	f 109 887,—				
24		Bovenkleeding, schoeisel en vergoeding voor huishuur aan het politiepersoneel (kolonie):							(119) In verband met de enorme stijging van de prijzen van kleeding en schoeisel is de raming van dezen post geschied naar reden van f 75,— per persoon.
	a.	bovenkleeding en schoeisel (119)	f	10 350,—		7 740,—	f 5 700,—	(120) f 8 503,—	(120) Voor zoover thans bekend werd, naar de behoefte en in verband met de duurte van materialen, ten laste van dezen post f 2 803,— meer dan de raming uitgegeven.
	b.	vergoeding voor huishuur (121)		300,—	10 650,—	700,—	700,—	(122)	(121) Deze vergoeding wordt alleen toegekend in de gevallen, waarin aan agenten, die in de buitendistricten zijn geplaatst, van landswege geen huisvesting kan worden verleend. Een bedrag van f 300,— wordt hiervoor voldoende geacht.
25		Huur en verlichting van wachthuizen voor de politie, zoomede aankoop en onderhoud van ezels en rijwielen ten dienste van de politie:							(122) In 1919 behoefde geen vergoeding wegens huishuur aan agenten van politie te worden verleend. Het krediet bleef ongebruikt.
	a.	huur	f	950,—		950.—	950 —	908,—	(123) Sedert 1º Maart 1918 wordt voor onderhoud van de 6 politie ezels instede van f 120,—, f 180,— 's jaars per ezel betaald. De verhooging van dezen post houdt ook verband met het aanschaffen van rijwielen voor agenten om zich in de stad sneller te kunnen verplaatsen.
	b.	verlichting		600,—		600,—	600,—	646,—	
	c.	aankoop en onderhoud van ezels en rijwielen (123)		1 200,—	2 750,—	720,—	720,—	(124) 1 080,—	(124) Zie noot 123. De overschrijding bedraagt f 360,—.
26		Andere uitgaven voor het rechts- en politiewezen:							(125) In verband met de uitbreiding van het politiekorps en met de omstandigheid, dat deze post dikwijls belangrijk moet worden overschreden, wordt voor 1921 eene verhooging van dit krediet met f 2 200,— voorgesteld.
		Curaçao (125)	f	7 000,—		4 800,—	4 800,—	(126) 8 322,—	(126) Deze post werd overschreden met f 3 522,—. Tot deze overschrijding hebben bijgedragen de uitgaven voor: passagekosten naar Nederland van 4 Nederlanders zonder middel van bestaan; het aanbrengen van eene inrichting met waterleiding en wasch- en spoelbakken in de sectiekamer van het St. Elisabeth's gasthuis; het aankoopen van instrumenten voor lijkschouwing; toelage van een persoon belast met de opleiding van politieagenten en toelage aan een geneesheer voor het verleenen van bijzondere heelkundige hulp aan het personeel van de politie.
		Aruba		850,—		850,—	850,—	(127) 661,—	
		Bonaire (128)		700,—		500,—	500,—	(129) 714,—	(127) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 189,— minder dan de raming uitgegeven.
		St. Martin		1 000,—		1 000,—	1 500,—	(130) 930,—	(128) Het bedrag bij dezen post uitgetrokken wordt voor 1921 f 200,— hooger gesteld dan voor 1920 omdat, in verband met de algemeene prijsverhooging, het oude krediet niet voldoende is.
									(129) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 214,— meer dan de raming uitgegeven. De overschrijding is voor een deel toe te schrijven aan het aanschaffen van doodkisten voor onvermogenden.
									(130) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 570,— minder dan de raming uitgegeven. De post was te hoog geraamd.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		St. Eustatius	f 500,—		f 500,—	f 500,—	(131) f 1 551,—	(131) De overschrijding van dezen post met f 1 051,— is toe te schrijven aan het verantwoorden ten laste hiervan van de teerkosten van twee uit Curaçao naar St. Eustatius gedirigeerde ambtenaren, tijdelijk belast met de functiën van leden van den Raad van Justitie op laatstgenoemd eiland, en aan de buitengewoon hooge begrafeniskosten van onvermogenden.
		Saba	250,—		250,—	250,—	(132) 349,—	(132) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 99,— meer dan de raming uitgegeven.
				f 10 300,—				
		Voogdijraden.						
27		Toelagen van den secretaris en den bode van den voogdijraad op Curaçao:						
	a.	toelage van den secretaris, f 400 tot f 500 (133)	f 400,—		300,—			(133) De werkzaamheden van den secretaris van den voogdijraad zijn in den laatsten tijd toegenomen en vrij omvangrijk geworden. In verband hiermede komt het billijk voor zijne toelage met f 100,— te verhoogen.
	b.	toelage van den bode, f 100 tot f 200	100,—		100,—			
				500,—				
28		Andere uitgaven voor de voogdijraden:						
		Curaçao	f 50,—		50,—	250,—	(134) 400,—	(134) Ten laste van dezen post werd uitgegeven: voor toelage van den secretaris f 300 en voor bodeloon f 100,—. De post werd overschreden met f 150,—.
		Aruba	25,—		25,—	25,—	(135)	
		Bonaire	25,—		25,—	25,—	(135)	(135) Ten laste van deze posten werden in 1919 geen uitgaven gedaan.
		St. Martin	25,—		25,—	25,—	(135)	
		St. Eustatius	25,—		25,—	25,—	(135)	
		Saba	25,—		25,—	25,—	(135)	
				175,—				
		Algemeene kosten.						
29		Kantoorbehoeften aan 8 wijkmeesters, à f 50		400,—	400,—	400,—	400,—	
30		Bezoldiging of verlofbezoldiging van den marktmeester, f 1000 tot f 1200		1 200,—	1 150,—	1 150,—	1 150,—	
31		Verlichting van de slachtplaats		120,—	120,—	120,—	110,—	
32		Toelage aan een vertaler, f 200 tot f 300		300,—	275,—	275,—	275,—	
33		Uitgaven ten behoeve van verwaarloosde kinderen (kolonie)		6 500,—	6 500,—	2 000,—	(136) 180,—	(136) Ten laste van dezen post werd in 1919 slechts f 180,— uitgegeven voor onderhoud van 3 kinderen over het tijdvak 1º September — ultimo December 1919. Ongebruikt bleef f 1 820,—.
34		Uitgaven van vervolgingen en rechtsgedingen waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk ten laste van de koloniale kas komen (kolonie)		2 000,—	2 000,—	2 000,—	(137) 561,—	(137) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post, voor zoover thans bekend, f 1 439,— minder dan de raming uitgegeven.
35		Vergoedingen:						
	a.	aan de leden van de commissie om te onderzoeken of de personen, die zich daarvoor aanmelden, voldoende bekwaamheid bezitten om als bestuurders van motorrijtuigen op te treden	f 600,—		600,—	600,—	(138) 525,—	(138) De uitgaven ten laste van dezen post bedroegen in 1919 f 75,— minder dan de raming.
	b.	aan de ambtenaren, belast met het aan- en afmonsteren van scheepsvolk, voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd (139)	300,—		100,—			(139) In verband met de uitgaven in 1919 wordt deze post met f 200,— verhoogd. Tegenover deze hoogere uitgaaf-raming staat eene verhoogde inkomst-raming van f 600,—. (Raming der middelen en inkomsten, B. Inkomsten van onderscheiden aard. Litt. g.)
				900,—				
36		Teruggave aan het Departement van Justitie in Nederland van het door zijne zorg te betalen aandeel van Curaçao in de bijdrage van Nederland in de kosten van het kantoor van het internationaal verbond tot bescherming van letterkundige- en kunstwerken		100,	100,—	100,—	(140)	(140) Ten laste van dezen post werden, voor zoover thans bekend, geen uitgaven verevend.
				f 218 017,—	f 188 967,—	f 176 919,—	f 170 381,—	

OVERZICHT.

Curaçao	f 69 677,—	f 64 082,—	f 66 635,—
Aruba	2 405,—	2 355,—	2 240,—
Bonaire	2 032,—	1 800,—	1 829,—
St. Martin	3 625,—	3 575,—	3 875,—
St. Eustatius	2 208,—	2 250,—	2 550,—
Saba	1 033,—	725,—	740,—
Benedenwindsche eilanden	1 800,—	1 600,—	
Bovenwindsche eilanden	5 150,—	4 400,—	2 300,—
Kolonie	130 087,—	108 180,—	96 750,—
	f 218 017,—	f 188 967,—	f 176 919,—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		IIIde AFDEELING.							(141) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 41,— ongebruikt.
		Schutterij.							
37		Toelage aan een officier van de rustende schutterij, adjudant van den gouverneur, f 200 tot f 300			f 250,—	f 216,—	f 241,—	(141) f 200,—	(142) De uitgezonden administrateur van financiën is aangesteld op een inkomen van f 7 000,— 's jaars.
38		Verschillende uitgaven voor de schutterij:							(143) Zie noot 142. De post werd met f 2 402,— overschreden.
	a.	loon van een bode van de commissie van indeeling	f	100,—		100,—	100,—	100,—	(144) De toelage aan den persoon belast met het bijwerken van de domeinkaarten werd, in verband met zijne benoeming tot adjunct-commies, sedert 10 Mei 1918 ingetrokken. Aangezien er in 1919 geen uitgaven werden gedaan wegens reis- en teerkosten in verband met het bijwerken van domeinkaarten, bleef dit krediet ongebruikt.
	b.	kosten van de commissie van indeeling en van den schuttersraad		28,—		28,—	28,—	19,—	
	c.	onderhoud van de voor de schutterij bestemde geweren en het daarbij behoorend lederwerk, zoomede toezicht op dat onderhoud		75,—		75,—	75,—	75,—	
					203,—				
					f 453,—	f 419,—	f 444,—	f 394,—	(145) Zie de memorie van toelichting bij artikel 41*a* en *b*.
		IVde AFDEELING.							(146) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
		Geldelijk beheer.							
		Administratie van financiën en domeinwezen.							
39		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, kantoorbehoeften, vergoeding voor gemis van inkomsten en bruggegeld van den administrateur van financiën en den bode ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger:							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 administrateur van financiën (142)	f	7 000,—		f 4 000,—	f 4 000,—	(143) f 6 402,—	
		1 bode, f 500 tot f 600		575,—		550,—	550,—	550,—	
					f 7 575,—				
	b.	kantoorbehoeften van den administrateur van financiën			290,—	290,—	290,—	290,—	
	c.	vergoeding aan den bode			250,—	250,—	250,—	250,—	
	d.	bruggegeld aan den bode			24,—	24,—	24,—	24,—	
					f 8 139,—				
40		Kosten van het domeinwezen (kolonie):							
	a.	bijwerken van domeinkaarten	f	800,—		800,—	800,—	(144)	
	b.	benoodigdheden en andere uitgaven		40,—		40,—	40,—	23,—	
					840,—				
41		Uitgaven voor het boschwezen:							
	a.	toelagen:							
		2 hoofdboschwachters, f 800 tot f 1000: (145)							
		1 op Aruba	f	800,—					
		1 op Bonaire		800,—					
			f	1 600,—					
		2 boschwachters 1ste klasse op Aruba, f 400 tot f 500		950,—		900,—	900,—	900,—	
		5 boschwachters 2de klasse, f 300 tot f 400:							
		1 op Aruba	f	375,—		350,—	350,—	350,—	
		4 op Bonaire		1 475,—		1 350,—	1 400,—	(146) 1 350,—	
				1 850,—					
		4 boschwachters 3de klasse, f 200 tot f 300:							
		2 op Curaçao	f	550,—		500,—	500,—	500,—	
		2 op St. Eustatius		550,—		500,—	500,—	500,—	
				1 100,—					
					f 5 500,—				
	b.	tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan:							
		2 hoofdboschwachters: (145)							
		1 op Aruba	f	350,—					
		1 op Bonaire		350,—					
			f	700,—					

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.					Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		5 boschwachters:									
		3 op Aruba, à f 20	f	60,—				f 60,—	f 60,—	f 60,—	(147) Tengevolge van wisseling van personeel werd dezen post met f 70,— overschreden.
		2 op St. Eustatius, à f 120		240,—				240,—	240,—	240,—	
					f	300,—					(148) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 235,— ongebruikt.
						f 1 000,—					
							f 6 500,—				(149) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 150,— ongebruikt.
42		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergelden of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van den inspecteur der belastingen, den kolonialen ontvanger op Curaçao, de ontvangers op de andere eilanden en den sub-ontvanger der invoerrechten en accijnzen op Curaçao:									(150) De ontvanger op St. Eustatius is benoemd tot pensioengerechtigd ambtenaar. In verband hiermede wordt voor dezen ambtenaar bezoldiging instede van toelage aangevraagd.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:									
		1 inspecteur der belastingen, f 3000 tot f 4000			f	4 000,—		4 000,—	3 900,—	(147) 3 970,—	
		1 koloniale ontvanger, f 3000 tot f 3500				3 500,—		3 500,—	3 500,—	(148) 3 265,—	(151) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 75,— ongebruikt.
		3 ontvangers, f 1400 tot f 1600:									
		Aruba	f	1 600,—				1 550,—	1 550,—	(149) 1 400,—	
		Bonaire		1 600,—				1 550,—	1 550,—	1 550,—	
		St. Martin		1 600,—				1 550,—	1 550,—	1 550,—	(152) Zie de memorie van toelichting bij artikel 42*a* en *c*.
						4 800,—					
		2 ontvangers, f 1200 tot f 1400:									(153) De waarnemende ontvanger op Aruba houdt er geen dienstpaard op na, maar declareert voor zijne reiskosten. In 1919 werd voor reiskosten van genoemden ambtenaar slechts f 15,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 385,—.
		St. Eustatius (150)	f	1 212,—				1 275,—	1 275,—	(151) 1 200,—	
		Saba (152)		1 212,—							
						2 424,—					
							f 14 724,—				
	b.	kassierstoelagen:									
		aan den kolonialen ontvanger	f			300,—		300,—	300,—	300,—	(154) De ontvanger heeft voor zijne dienstreizen gebruik gemaakt van een huurautomobiel. De huur daarvan bedroeg in 1919 slechts f 256,—. Ongebruikt bleef f 144,—.
		aan den sub-ontvanger				250,—		250,—	250,—	250,—	
		aan den klerk ten kantore van den kolonialen ontvanger				100,—		100,—			
							650,—				
	c.	kantoorbehoeften:									
		aan den kolonialen ontvanger	f			144,—		144,—	144,—	144,—	(155) Bezoldiging van een verificateur 1ste klasse, in wiens plaats een verificateur 2de klasse is aangesteld.
		aan 5 ontvangers:									
		Aruba	f	115,—				115,—	115,—	115,—	
		Bonaire		100,—				100,—	100,—	100,—	(156) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 88,— ongebruikt.
		St. Martin		100,—				100,—	100,—	100,—	
		St. Eustatius		100,—				100,—	100,—	100,—	
		Saba (152)		100,—							(157) Zie noot 155.
						515,—					
							659,—				(158) Tengevolge van verlof werd ten laste van dezen post f 40,— meer dan de raming uitgegeven. De verlofbezoldiging van den titularis was berekend naar zijn vast inkomen en het bedrag, dat hij aan emolumenten geniet.
	d.	voedergelden of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan 2 ontvangers:									
		Aruba	f			400,—		400,—	400,—	(153) 15,—	
		Bonaire				400,—		400,—	400,—	(154) 256,—	
							800,—				
							16 833,—				(159) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 200,— ongebruikt.
43		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen en vergoeding voor gemis van inkomsten van de ambtenaren voor den werkelijken dienst der belastingen:									(160) Aan een kommies 1ste klasse werd, tot aankoop van een dienstpaard, een voorschot uit de koloniale kas verleend ten bedrage van f 300,—, van welk voorschot op ultimo December 1919 nog f 213,— onbetaald was.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:									
		1 verificateur 2de klasse, f 1800 tot f 2000 (157)			f	1 875,—		(155) 2 500,—	(155) 2 350,—	(156) 2 262,—	
		1 kommies-verificateur 1ste klasse, f 1400 tot f 1600				1 400,—		1 550,—	1 550,—	} 3 831,—	
		2 kommiezen-verificateur 2de klasse, f 1000 tot f 1200				2 243,—		2 300,—	2 281,—		(161) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 200,— ongebruikt.
		1 kommies-entreposeur, f 1000 tot f 1200				1 187,—		1 150,—	1 131,—	(158) 1 171,—	
		1 kommies 1ste klasse op Aruba, f 1000 tot f 1200				1 075,—		1 025,—	1 200,—	(159) 1 000,—	
		12 kommiezen 1ste klasse, f 800 tot f 1000:									
		8 op Curaçao	f	7 531,—				7 246,—	7 050,—	(160) 7 263,—	
		1 op Bonaire		931,—				800,—	1 000,—	(161) 800,—	
		1 op St. Martin		1 000,—				1 000,—	1 000,—	1 000,—	
		1 op St. Eustatius		1 000,—				950,—	950,—	950,—	
		1 op Saba		1 000,—				950,—	950,—	950,—	
						11 462,—					

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		10 eerste-kommiezen 2de klasse, f 700 tot f 800:					
		7 op Curaçao (162) ... f 5 200,—		f 2 800,—	f 2 754,—		(162) 3 tweede-kommiezen 2de klasse gaan op 1º Januari 1921 over in deze hoogste tusschenklasse.
		3 op Aruba ... 2 300,—		2 275,—	2 375,—		
		f 7 500,—					
		11 tweede-kommiezen 2de klasse, f 600 tot f 700:					(163) 3 tweede-kommiezen 2de klasse gaan op 1º Januari 1921 over naar de klasse eerste-kommies tweede klasse. Zie noot 162. Daarentegen werd een derde-kommies 2de klasse bevorderd tot tweede-kommies 2de klasse.
		7 op Curaçao (163) ... f 4 525,—		5 803,—	5 600,—		
		2 op Aruba ... 1 300,—		1 220,—	1 200,—	f 20 145,—	
		1 op Bonaire ... 666,—		650,—	616,—		
		1 op St. Martin ... 600,—		600,	600,—		
		7 091,—					
		16 derde-kommiezen 2de klasse, f 400 tot f 500:					(164) 1 derde-kommies 2de klasse werd bevorderd tot tweede-kommies 2de klasse. Zie noot 163. Het aantal derde-kommiezen 2de klasse voor wier bezoldigingen voor 1921 krediet wordt aangevraagd is echter toch gelijk aan dat waarop voor 1920 gerekend werd, aangezien 1 derde-kommies 2de klasse van Bonaire naar Curaçao is overgeplaatst.
		14 op Curaçao (164) ... f 5 800,—		5 695,—	5 650,—		
		2 op Bonaire (165) ... 950,—		1 297,—	1 350,—		
		6 750,—					
		f 40 583,—					
	b.	toelage aan den persoon belast met het toezicht aan de Simsonbaai op St. Martin en met den veerdienst aldaar f 500 tot f 600 (166) ... 600,—		450,—	450,—	(167)	(165) Zie noot 164.
	c.	persoonlijke toelagen van 2 kommiezen 1ste klasse, à f 275:					
		Curaçao ... f 275,—		275,—	275,—	275,—	(166) De persoon belast met het toezicht aan de Simsonbaai is thans ook belast met den veerdienst aldaar. In verband hiermede wordt voor 1921 dit krediet gebracht op f 600,—.
		St. Martin ... 275,—		275,—	275,—	275,—	
		550,—					
	d.	voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan 2 kommiezen der belastingen:		(168) 50,—	(169) 125,—	(170) 16,—	(167) Gedurende 1919 bleef deze betrekking onvervuld. De agent van politie gestationneerd te Simsonbaai werd, zonder extra-vergoeding, tijdelijk met dat toezicht belast. Het krediet bleef ongebruikt.
		Curaçao ... f 400,—		400,—	400,—	400,—	
		Saba ... 400,—		400,—	400,—	400,—	
		800,—					
	e.	vergoeding voor gemis van inkomsten aan 2 kommiezen 1ste klasse:					(168) Persoonlijke toelage van een eerste-kommies 2de klasse op Aruba. In verband met de bevordering van dezen ambtenaar tot kommies 1ste klasse is deze toelage ingetrokken.
		St. Martin ... f 200,—		200,—	200,—	186,—	
		St. Eustatius ... 15,—		15,—	15,—	15,—	
		215,—					
		f 42 748,—					(169) Persoonlijke toelage van 2 eerste-kommiezen 2de klasse op Aruba.
44		Andere uitgaven voor den dienst der belastingen:					(170) In verband met de bevordering van de twee kommiezen, die in het genot waren van deze persoonlijke toelagen, werd in 1919 slechts f 16,— ten laste van dezen post verevend. Ongebruikt bleef f 109,-
	a.	vergoeding aan den verificateur en de kommiezen bij de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht, voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd ... f 10 000,—		10 000,—	8 000,—	(171) 10 303,—	(171) In verband met de verhooging van de vergoeding aan de ambtenaren van den werkelijken dienst der belasting en mede in verband met de hervatting van de werkzaamheden op Santa Barbara en de toeneming van het handelsverkeer, werd ten laste van dezen post f 2 303,— meer dan de raming uitgegeven.
	b.	gerechtelijke vervolgingskosten ... 200,—		200,—	200,—	(172)	(172) Ten laste van dezen post werden tot dusver geen uitgaven verevend.
	c.	huur van kantoren en opslagplaatsen ... 1 920,—		1 920,—	1 920,—	(173) 1 141,—	(173) Sedert 5 Augustus 1919 wordt het aangehuurde gebouw gebruikt voor het opslaan van levensmiddelen besteld door het hoofd van het kantoor voor voedselvoorziening. De huur wordt van dien datum af verantwoord ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven.
	d.	huur van een bergplaats voor petroleum en andere lichtontvlambare oliën 500,—		500,—	500,—	(174) 541,—	(174) Wegens wijziging van het huurcontract van deze bergplaats, betreffende den datum van betaling der huur, moest in 1919 de huur over 13 maanden worden voldaan. In 1918 werd de huur over 11 maanden betaald.
	e.	schrijfbehoeften, papier voor zegels, verlichting, schoonhouden van lokalen, kantoorbehoeften, bruggegelden, roeiers, onderhoud van booten, kleeding van de kommiezen en andere uitgaven ... 6 000,—		6 000,—	5 500,—	(175) 6 221,—	(175) De overschrijding ad f 721,— is in hoofdzaak toe te schrijven aan prijsstijging.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	f.	kosten van toezicht op de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht, zoomede bindloon, rondbrengen van belastingrekeningen en andere kosten:								
		Aruba	f	1 000,—			f 1 000,—	f 1 000,—	(176) f 1 627,—	(176) De vergoeding aan de kommiezen wegens dienstverrichtingen buiten den gewonen diensttijd bedroeg meer dan verwacht werd. De overschrijding ad f 627,-- is verder ook een gevolg van de verstrekking van kleeding aan de kommiezen.
		Bonaire		550,—			550,—	550.—	(177) 350,—	
		St. Martin (met inbegrip van meetloon van zout, à f 6 per 1000 vaten en onderhoud der meetvaten)		700,—			700,—	700,—	(178) 576,—	(177) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 200,-- minder dan de raming uitgegeven.
		St. Eustatius		100,—			100,—	100,—	(179) 180,—	
		Saba		175,--			175,—	175,—	202,—	(178) Naar de behoefte werd, voor zoover bekend, ten laste van dezen post f 124.-- minder dan de raming uitgegeven.
					2 525,--					
						f 21 145,—				(179) De overschrijding ad f 80,- is het gevolg van de uitgaven voor het inbinden van stukken over verschillende jaren en van den aankoop van twee riemen voor de rechercheboot.
		Posterij en telegraafdienst.								
		1º Posterij.								
45		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den postdirecteur en van de brievenbestellers en beambten ter posterij:								
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:								(180) Met ingang van 1º Januari 1919 werd het aantal brievenbestellers 2de klasse met een vermeerderd. De overschrijding ad f 550,-- is hiervan een gevolg.
		1 postdirecteur, f 3000 tot f 4000	f	4 000,—			4 000,—	3 800,—	3 800,—	
		1 hoofdbrievenbesteller f 700 tot f 800		800,—			775,—	775,—	775,--	
		2 brievenbestellers 1ste klasse, f 600 tot f 700		1 400,—			1 350,—	1 350,--	1 350,—	
		5 brievenbestellers 2de klasse, f 500 tot f 600		2 975,—			2 850,—	2 300,—	(180) 2 850,—	
					9 175,--					(181) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 75,-- ongebruikt.
	b.	toelagen:								
		aan 4 postbeambten:								(182) Zie de memorie van toelichting bij artikel 45*b*.
		1 op St. Eustatius, f 100 tot f 200	f	100,—			175,—	175,—	(181) 100,—	
		3 op Saba:								(183) Met ingang van 1º Januari 1919 werden twee hulpbrievenbestellers aangesteld, 1 op f 300,-- en 1 op f 350,-- toelage. De overschrijding van den post ad f 275,-- is hierdoor veroorzaakt.
		1 te Bottom, tevens klerk van den ontvanger en adjunct-ijker, f 700 tot f 800 (182)	f	700,—			300,—	300,—	300,—	
		1 te Windwardside, f 100 tot f 200		200,—			200,—	200,—	200,--	
		1 te St. John's, f 100 tot f 200		197,—			175.—	172,—	172,—	
					1 097,—					(184) Tot dusver werd ten laste van dezen post uitgegeven voor vervoer van brievenmalen, enz. een bedrag van f 4 179,--. Aangezien nog niet bekend is, hoeveel hierop nog voor transitrechten zal moeten worden verantwoord, is het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
		3 brievenbestellers:								
		1 op Aruba, tevens bode van den Raad van politie, den voogdijraad en de openbare school, f 300 tot f 400(182)		300,—			650,—	375,—	(183) 650,—	
		1 op St. Martin, f 100 tot f 200 (182)		150,—			475,—	475 —	475,—	
		1 op St. Eustatius, (182)		100,—			450,—			
		2 hulp-brievenbestellers, f 300 tot f 400		725,—						
		1 bediende ten postkantore, f 400 tot f 500		500,—						
		1 roeier ten postkantore, f 400 tot f 500		458,—						
					3 430,--					
	c.	kantoorbehoeften van den postdirecteur			330,—		330,--	330,—	330,—	(185) Van dit krediet is geen gebruik gemaakt omdat, wegens het zeer ongeregeld aankomen te Curaçao van Noord-Amerikaansche en Europeesche mails, het in 1919 niet noodig werd geacht een vaartuig voor vervoer van die mails naar Bonaire te huren.
						12 935,--				
46		Betalingen wegens transitrechten, vervoer van brievenmalen, betalingen aan het internationaal kantoor der algemeene postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern, en andere uitgaven voor den postdienst:								(186) Betalingen voor vervoer van brievenmalen van St. Martin, St. Eustatius en Saba. Deze kredieten worden voor 1921 niet aangevraagd in verband met den aankoop van een tweeden schoener, die de gemeenschap tusschen de Bovenwindsche eilanden onderling zal onderhouden. Zie de memorie van toelichting bij artikel 12.
	a.	transitrechten en betalingen voor vervoer van brievenmalen:								
		Curaçao	f	7 000,—			7 000,—	7 000,—	(184) 7 000,—	
		Bonaire		450,—			450,—	450,—	(185)	
							(186) { 2 000,—	(186) { 1 300.—	1 300,--	
							{ 500,—	{ 350,—	350,--	
							{ 500,—	{ 350,—	350,—	
					f 7 450,—					(187) In verband met de stijging van den prijs van alle benoodigdheden wordt voorgesteld dit krediet met f 500,-- te verhoogen.
	b.	betalingen aan het internationaal kantoor der algemeene postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern			300,--		300,—	300,—	300,--	
	c.	benoodigdheden voor de postkantoren, kosten van tijdelijk hulpbestellersloon, kleeding van brievenbestellers, afhalen en bezorgen van brievenmalen, verlichting van de postkantoren en andere uitgaven:								(188) De overschrijding ad f 1 421,-- is het gevolg van: het aankoopen in Noord-Amerika van tasschen en regenmantels voor de bestellers, de prijsstijging der materialen voor kleeding en schoeisel van de bestellers en van het maakloon daarvan, en vergoeding van op het postkantoor geplaatste ambtenaren en beambten.
		Curaçao (187)	f	2 500,—			2 000,—	2 000,—	(188) 3 421,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.		TOELICHTINGEN.
		Aruba	f	100,—			f 100,—	f 100,—	f 106,—		(189) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 17,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 83,—.
		Bonaire		100,—			100,—	100,—	(189) 17,—		
		St. Martin		200,—			200,—	200,—	160,—		
		St. Eustatius (190)		450,—			150,—	150,—	(191) 274,—		(190) Dit krediet wordt met f 300,— verhoogd omdat ten laste van dezen post ook gekweten moet worden de toelage ad f 25,— 's maands van den persoon belast met het afhalen en bezorgen van brievenmalen.
		Saba (192)		450,—			325,—	250,—	(193) 354,—		
					f	3 800,—					
						f 11 550,—					
47		Toelagen aan de personen belast met de werkzaamheden van de koloniale postspaarbank:									
		1 op Aruba			f	200,—	200,—	200,—	200,—		(191) Ten laste van dezen post zijn, gedurende een gedeelte van het jaar ook gekweten de toelage ad f 300,— 's jaars van den persoon belast met het afhalen en bezorgen van brievenmalen en de toelage ad f 100,— van een brievenbesteller. De post werd overschreden met f 124,—.
		1 op Bonaire				200,—	200,—	200,—	200,—		
		1 op St. Martin				200,—	200,—	200,—	200,—		
		1 op St. Eustatius				100,—	100,—	100,—	100,—		
		2 op Saba:									
		1 te Bottom	f	100,—			100,—	100,—	100,—		
		1 te Windwardside		100,—			100,—	100,—	100,—		(192) Naar de gebleken behoefte verhoogd met f 125,—.
						200,—					
						900,—					(193) De overschrijding ad f 104,— is een gevolg van duurte van materialen en van de uitgaven voor vervoer van postpakketten van de baai naar Bottom.
48		Benoodigdheden voor de postspaarbank (kolonie)				300,—	300,—	300,—	(194) 507,—		(194) De overschrijding ad f 207,— is een gevolg van het aanschaffen van een grooten voorraad benoodigdheden voor het gebruik gedurende meer dan een jaar.
		2º Telegraafdienst.									
49		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en bruggegelden van het personeel van de draadlooze telegrafie:									(195) Het hoofd van den post voor draadlooze telegrafie is met ingang van 1º April 1919 in vasten kolonialen dienst benoemd op eene bezoldiging van f 2 500,—. Vóór dien datum was genoemd hoofd nog in militairen dienst en werd zijne bezoldiging slechts voor een deel uit de koloniale kas betaald. Ongebruikt bleef f 426,—.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:									
		1 hoofd van den post voor draadlooze telegrafie op Curaçao, f 2500 tot f 3000			f	2 500,—	2 500,—	2 500,—	(195) 2 074,—		
		2 hoofden van posten voor draadlooze telegrafie 1ste klasse, f 1200 tot f 1400:									
		1 op Aruba	f	1 383,—			1 200,—	1 200,—	(196) 1 183,—		
		1 op Bonaire		1 400,—			1 200,—	1 200,—	1 200,—		
						2 783,—					
		1 opsteller, f 2000 tot f 2500				2 200,—	2 171,—	2 000,—	2 000,—		(196) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel bleef op dezen post f 17,— ongebruikt.
		1 seiner 1ste klasse, f 1600 tot f 1800				1 750,—	1 750,—	1 675,—	1 675,—		
		1 seiner 2de klasse, f 1000 tot f 1200				1 150,—	1 150,—	1 075,—	1 075,—		
		3 seiners 3de klasse, f 800 tot f 1000				2 625,—	2 625,—	2 400,—	(197) 2 417,—		
		1 telegrambesteller, tevens brievenbesteller op Bonaire, f 300 tot f 400				400,—	400,—	375,—	375,—		(197) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel werd ten laste van dezen post f 17,— meer dan de raming uitgegeven.
					f	13 408,—					
	b.	toelagen:									
		3 hulpseiners, f 400 tot f 500			f	1 350,—	1 237,—	1 200,—	1 200,—		(198) In het begin van 1919 werd een tweede telegrambesteller aangesteld. De overschrijding ad f 291,— is hiervan het gevolg.
		3 telegrambestellers, f 300 tot f 400:									
		2 op Curaçao	f	800,—			800,—	375,—	(198) 666,—		
		1 op Aruba		400,—			400,—	375,—	(199) 300,—		(199) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel bleef op dezen post f 75,— ongebruikt.
						1 200,—					
						2 550,—					(200) Overschreden met f 35,—. Zie noot 198.
	c.	bruggegelden voor de telegrambestellers op Curaçao				72,—	72,—	36,—	(200) 71,—		
						16 030,—					(201) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 14 240,— meer dan de raming uitgegeven. Deze overschrijding is in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende buitengewone uitgaven: toelage van den leider der radio-telegrafische proefnemingen; verschillende kosten in verband met die proefnemingen; het aanleggen van het aardnet voor den post te Willemstad en daarmede verband houdend uitgaven; kosten van over Trinidad geseinde radio-telegrammen tijdens de verstoring van de kabelgemeenschap. Overigens is de overschrijding een gevolg van de enorme stijging van den prijs van alle materialen en benoodigdheden.
50		Bedrijfs- en onderhoudskosten van de inrichtingen voor draadlooze telegrafie:									
		Curaçao			f	3 000,—	3 000,—	3 000,—	(201) 17 240,—		

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Aruba (202)	f	350,—		f 190,—	f 190,—	(203) f 358,—	(202) In verband met de duurte van materialen wordt voorgesteld dit crediet te verhoogen met f 160,— en te brengen op f 350,—.
		Bonaire (202)		350,—		190,—	190,—	(204) 423,—	
					f 3 700,—				(203) Overschreden met f 168,—. De overschrijding is een gevolg van duurte van materialen en stijging van werkloonen.
51		Kosten van inrichting van een post voor draadlooze telegrafie op een der Bovenwindsche eilanden, en daarmede verband houdende uitgaven (205)			28 000,—	72 000,—	7 500,—	(206)	(204) Overschreden met f 233,—. De overschrijding is een gevolg van duurte van materialen en stijging van werkloonen.
52		Reis- en teerkosten van het personeel van de draadlooze telegrafie (207)			500,—	1 500,—	1 500,—	(208) 3 094,—	(205) Zie de memorie van toelichting bij artikel 51.
53		Huur van een stuk gronds op de plantage ,,Daniel'' in het 4de district op Curaçao voor het oprichten en in bedrijfhouden van een post voor draadlooze telegrafie (209)			100,—	100,—	100,—	100,—	(206) In 1919 werden, voor zoover bekend, ten laste van dezen post geen uitgaven verevend.
		Hypotheekkantoren.							(207) De post voor draadlooze telegrafie op Daniel zal binnenkort voorloopig worden overgebracht naar Willemstad. In verband hiermede wordt voor reis- en teerkosten van het personeel voor 1921 slechts een bedrag van f 500,— noodig geacht.
54		Bezoldiging en kantoorbehoeften van den hypotheekbewaarder op Curaçao en die op de andere eilanden:							
	a.	bezoldiging van den hypotheekbewaarder op Curaçao, f 1200 tot f 1400	f	1 400,—		1 350,—	1 350,—	1 350,—	(208) De overschrijding van dezen post bedraagt f 1 594,—. Uitgegeven werd voor reiskosten f 1 138,— voor verblijfkosten f 1 956,—.
	b.	kantoorbehoeften aan 6 hypotheekbewaarders:							
		Curaçao	f	130,—		130,—	130,—	130,—	(209) Het staat nog niet vast, dat de post voor draadlooze telegrafie op Daniel voor goed zal worden opgeheven. Daarom wordt voor 1921 nog gerekend op den huur van het in den tekst van dit artikel bedoeld stuk gronds.
		Aruba		15,—		15,—			
		Bonaire		15,—		15,—			
		St. Martin		15,—		15,—			
		St. Eustatius		15,—		15,—			
		Saba		15,—		15,—			
				205,—					
					1 605,—				
		Curaçaosche Bank.							(210) De bode van de Curaçaosche Bank werd in den loop van 1919 in verband met zijn langen diensttijd benoemd tot pensioengerechtigd ambtenaar; daarom wordt voor hem voor 1921 instede van toelage, bezoldiging uitgetrokken.
55		Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van het personeel van de Curaçaosche Bank:							
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den bode, f 500 tot f 600 (210)	f	600,—		575,—	575,—	575,—	(211) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 75,— ongebruikt.
	b.	toelagen:							
		1 voorzitter van de directie	f	1 000,—		1 000,—	1 000,—	1 000,—	(212) De overschrijding ad f 565,— is een gevolg van de volgende uitgaven: vergoeding aan beambten voor het verrichten van buitengewone werkzaamheden en hooge zegelkosten in verband met het trekken van wissels tot groote bedragen op Nederland. Deze uitgaven worden in de koloniale kas teruggestort.
		1 secretaris, f 1000 tot f 1200		1 200,—		1 200,—	1 200,—	1 200,—	
		2 klerken, f 300 tot f 400		800,—		750,—	750,—	(211) 675,—	
					3 000,—				(213) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 44,— ongebruikt.
	c.	kantoorbehoeften aan den secretaris			25,—	25,—	25,—	25,—	
	d.	bruggegeld aan den bode			24,—	24,—	24,—	24,—	(214) Deze post is voor 1921 f 92,— hooger gesteld dan voor 1920 in verband met het voornemen om voortaan het jaarverslag van de Kamer van Koophandel en Nijverheid in druk uit te geven.
					3 649,—				
56		Benoodigdheden, druk- en bindloon en andere uitgaven ten behoeve van de Curaçaosche Bank			300,—	300,—	300,—	(212) 865,—	(215) Zie de memorie van toelichting bij artikel 60.
		Kamer van Koophandel en Nijverheid.							(216) Uitgegeven werd voor:
57		Toelage van den secretaris, f 300 tot f 400			318,—	375,—	375,—	(213) 331,—	Toelagen aan onderwijzeressen in het hoedenvlechten en aan bedienden f 8 215,—
58		Bodeloon en kleine uitgaven:							Huur van gebouwen voor het geven van onderwijs in het hoedenvlechten, aankoop en vervoer van water,
	a.	bodeloon	f	100,—		100,—	100,—	100,—	
	b.	kleine uitgaven (214)		132,—		40,—	40,—	29,—	
					232,—				
		Stroohoeden-vlechtnijverheid.							
59		Toelage van en voedergeld aan den leider der stroohoeden-vlechtnijverheid (kolonie):							
	a.	toelage	f	500,—		500,—	500,—	500,—	
	b.	voedergeld		700,—		700,—	700,—	700,—	
					1 200,—				
60		Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-vlechtnijverheid (kolonie) (215)			15 000,—	11 000,—	9 750,—	(216) 10 759,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Algemeene kosten.							schoonhouden van de gebouwen, aankoop van stroo, zwavel en andere benoodigdheden .... f 2 544,—
61		Vergoeding aan den eigenaar van de plantage Slagbaai op Bonaire voor het gebruiken van een weg door die plantage			f 100,—	f 100,—	f 100,—	f 100,—	f 10 759,—
62		Uitgaven wegens grondbelasting op landseigendommen, die niet bestemd zijn voor den openbaren dienst (kolonie) (217)			3 100,—	2 600,—	2 600,—	(218) 3 135,—	De overschrijding bedroeg f 1 009,—.
63		Bijdragen ten behoeve van het Curaçaosche Weerbaarheidskorps en van de damesvereeniging ,,Entre Nous'':							(217) In verband met de uitgaven over 1919 is deze post gebracht op f 3 100,—.
	a.	Curaçaosch Weerbaarheidskorps	f	100,—		100,—	100,—	100,—	(218) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 535,— meer dan de raming uitgegeven.
	b.	Damesvereeniging ,,Entre Nous'', voor:							(219) Tegemoetkoming aan de damesvereeniging ,,Entre Nous'' in de kosten van hernieuwing van het Wilhelminapark.
		verlichting van het Wilhelminapark	f	200,—		200,—	200,—	200,—	
		onderhoud ,, ,, ,, ...		200,—		200,—	200,—	200,—	(220) Het bedrag dat ten laste van dezen post zal moeten worden verevend is hier nog niet bekend. Het bedrag der raming is als het uitgegevene aangenomen.
					400,—				
					500,—	(219) 2 800,—			
64		Rente wegens uit 's Rijksschatkist ontvangen voorschotten (kolonie)			12 500,—	12 500,—	2 500,—	(220) 2 500,—	
65		Kosten op de uitzending van baar geld en op de afgifte van wissels op het Departement van Koloniën, vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder, bindloon en verdere kleine uitgaven:							(221) De kosten op de uitzending van het in 1919 ontvangen geld zijn hier nog niet bekend. Het bedrag der raming is als het uitgegevene aangenomen.
	a.	kosten op de uitzending van baar geld	f	650,—		650,—	650,—	(221) 650,—	(222) De wissels werden gedurende een groot gedeelte van het jaar met verlies verkocht. In totaal bedroeg het verlies f 9 200,— meer dan de raming.
	b.	verlies op wissels afgegeven op het Departement van Koloniën		1 800,—		1 800,—	1 800,—	(222) 11 000,—	
	c.	vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder		500,—		500,—	500,—	500,—	(223) Naar de gebleken behoefte is dit krediet verhoogd met f 325, —.
	d.	bindloon voor de administratie van financiën, de kantoren van den kolonialen ontvanger en van de bewaring van hypotheken, zegels van wissels op het Departement van Koloniën en verdere kleine uitgaven (223)		900,—		575,—	575,—	(224) 975,—	(224) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 400,— meer dan de raming uitgegeven.
					3 850,—				
					f 212 574,—	f 247 518,—	f 162 467,—	f 186 949,—	

OVERZICHT.

Curaçao	f 113 453,—	f 112 026,—	f 103 329,—
Aruba	13 073,—	11 050,—	11 340,—
Bonaire	10 837,—	9 352,—	9 581,—
St. Martin	33 640,—	79 290,—	14 075,—
St. Eustatius	3 982,—	4 120,—	3 955,—
Saba	4 649,—	3 240,—	2 997,—
Kolonie	32 940,—	28 440,—	17 190,—
	f 212 574,—	f 247 518,—	f 162 467,—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Vde AFDEELING.							
		Eeredienst, onderwijs en armenzorg.							
		Eeredienst.							
66		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van de voorgangers van verschillende godsdienstige gemeenten:							
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		2 predikanten bij de Vereenigde Protestantsche gemeente, f 3500 tot f 4000		f 7 600,—		f 7 533,—	f 7 200,—	(225) f 6 673,—	(225) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 527,— ongebruikt.
		2 leeraren bij de Hervormde gemeenten, f 2500 tot f 3000:							
		1 op Aruba	f 2 500,—			2 500,—	2 500,—	(226) 1 159,—	(226) De betrekking van leeraar bij de Hervormde gemeente op Aruba bleef gedurende de grootste helft van het jaar 1919 onvervuld. Ongebruikt bleef f 1 341,—.
		1 op Bonaire	2 900,—			2 900,—	2 700,—	(227) 2 475,—	(227) Tengevolge van verlof bleef op dezen post f 225,— ongebruikt.
				5 400,—					
		1 Roomsch-Katholiek geestelijke van den 1sten rang, f 4000 tot f 4500		4 400,—		4 400,—	4 200,—	4 200,—	(228) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 132,— ongebruikt.
		21 Roomsch-Katholieke geestelijken van den 2den rang, f 1200 tot f 1400:							
		13 op Curaçao	f 17 493,—			17 100,—	14 700,—		(229) Deze toelage werd vóór de aankomst van den nieuwbenoemden leeraar gedurende een gedeelte van het jaar 1919 uitgekeerd aan den kerkeraad der Hervormde gemeente op Aruba, ter bestrijding der kosten van vervoermiddelen voor de leden van dien Raad, die voor kerkelijke dienstzaken of schooltoezicht naar Piedra Plat moesten reizen. Ongebruikt bleef f 13,—.
		3 op Aruba	4 200,—			4 050,—	4 050,—		
		2 op Bonaire	2 800,—			2 700,—	2 700,—	25 500,—	
		1 op St. Martin	1 218,—			1 350,—	1 350,—		
		1 op St. Eustatius	1 400,—			1 200,—	1 350,—		(230) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 77,— minder dan de raming uitgegeven.
		1 op Saba	1 400,—			1 350,—	1 350,—		
			f	28 511,—					
		1 predikant bij de Nederlandsch-Portugeesch-Israëlietische gemeente, f 3500 tot f 4000		3 500,—		3 500,—	3 500,—	3 500,—	(231) Bijdrage aan de R. K. gemeente te Oranjestad op Aruba in de kosten van aanbouw van een nieuwe kerk.
		1 predikant bij de Nederlandsch-Hervormd-Israëlietische gemeente, f 3500 tot f 4000		3 700,—		3 500,—	3 500,—	3 500,—	(232) Bijdrage aan het Methodisten-genootschap op St. Martin in de kosten van herstelling van het kerkgebouw te Philipsburg.
				f 53 111,—					
	b.	toelagen:							(233) Zie de memorie van toelichting bij artikel 68.
		2 leeraren van het Methodisten genootschap, f 1200 tot f 1400:							
		1 op St. Martin	f 1 400,—			1 350,—	1 350,—	1 350,—	(234) Zie de memorie van toelichting bij artikel 69 *b*.
		1 op St. Eustatius	1 256,—			1 350,—	1 350,—	(228) 1 218,—	
			f	2 656,—					(235) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 3,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 47,—.
		1 Anglikaansch geestelijke op Saba f 1200 tot f 1400		1 275,—		1 225,—	1 239,—	1 239,—	
		aan den leeraar der Hervormde gemeente op Aruba, voor de bediening der gemeente te Piedra Plat		150,—		150,—	150,—	(229) 137,—	(236) Voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den inspecteur van het onderwijs.
				4 081,—					
	c.	tegemoetkoming aan 3 Roomsch-Katholieke geestelijken op Aruba in de kosten van vervoermiddelen, à f 40		120,—		120,—	120,—	120,—	(237) Ongebruikt bleef f 265,—, doordat de inspecteur voor het onderwijs de buitenscholen tweemaal met de schoolcommissie en eenmaal met den gouverneur bezocht.
				f 57 312,—					
67		Dienstreizen van den Roomsch-Katholieken geestelijke van den 1sten rang		225,—		225,—	225,—	(230) 148,—	
							(231) 1 000,—	1 000,—	
68		Bijdrage aan het Methodisten genootschap op St. Eustatius in de kosten van herstelling van het kerkgebouw van dat genootschap aldaar (233)		1 000,—		(232) 1 000,—			
		Onderwijs.							
		1º Schooltoezicht.							
69		Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen en kantoorbehoeften van den inspecteur voor het onderwijs, den schrijver en den bode van de inspectie van het onderwijs en den secretaris der commissie van onderwijs:							
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den inspecteur voor het onderwijs, f 4000 tot f 5000		f 4 700,—		4 500,—	4 400,—	4 400,—	
	b.	toelagen:							
		1 schrijver, f 500 tot f 600 (234)	f 500,—						
		1 bode, f 300 tot f 400	319,—			300,—	300,—	300,—	
				819,—					
	c.	kantoorbehoeften van den secretaris der commissie van onderwijs		50,—		50,—	50,—	(235) 3,—	
				f 5 569,—			(236) 350,—	(237) 85,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
70		Kantoorkosten van den inspecteur voor het onderwijs, aanschaffing van boekwerken voor zijn boekerij, reis- en teerkosten van dien inspecteur en van de leden der commissiën van onderwijs: (238)								(238) Daar in 1917, 1918 en 1919 geen uitkeeringen bij het bezoek der schoolcommissie plaats vonden, wordt, mede in verband met den post in artikel 85, de verdere uitkeering onnoodig geacht.
	a.	kantoorkosten van den inspecteur voor het onderwijs (239)	f	250,—			f 200,—	f 200,—	(240) f 740,—	(239) In verband met de prijsstijging en de meerdere behoeften wordt deze post f 50,— hooger geraamd.
	b.	aanschaffing van boekwerken voor de boekerij van den inspecteur voor het onderwijs		100,—			100,—	100,—	113,—	(240) Op dit onderdeel is ook verantwoord het schrijfloon van een schrijver, die, in verband met de uitbreiding der werkzaamheden op het kantoor van den inspecteur, noodig bleek. De overschrijding bedraagt f 540, — en is mede veroorzaakt door de hooge prijzen der kantoorbehoeften.
	c.	reis- en teerkosten van den inspecteur voor het onderwijs (241)		800,—			525,—	525,—	(242) 525,—	
	d.	reis- en teerkosten van de leden der commissiën van onderwijs:					150,—	150,—	(244) 271,—	(241) In verband met de voorschriften omtrent het schoolbezoek van den inspecteur, in het ontwerp der onderwijsverordening, wordt het voorgestelde bedrag noodig geacht.
		Curaçao (243)	f	150,—						
		Aruba (245)		50,—						
		Bonaire (245)		15,—						
		St. Martin (245)		25,—						
		Saba (245)		15,—						
				255,—						
						f 1 405,—				
		2º Openbaar lager onderwijs.								
71		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar lager onderwijs: (246)								(242) Tot dusver werd ten laste van dezen post slecht f 41,— verantwoord. Aangezien nog meer uitgaven hierop moeten worden verevend, waarvan het juiste bedrag nog niet bekend is, wordt het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
	a.	bezoldigingen en verlofbezoldigingen:								
		1 hoofdonderwijzer op St. Martin, f 2500 tot f 3500	f	3 500,—						
		5 onderwijzers 1n. rang, f 2000 tot f 2500:								
		2 op Curaçao	f	4 500,—						
		1 op Aruba		2 400,—						
		1 op St. Martin		2 200,—						
		1 op Saba		2 200,—						
					11 300,—					
		4 onderwijzers 2n. rang, f 1800 tot f 2000:								
		1 op Aruba	f	1 844,—						
		1 op Bonaire		1 950,—						
		1 op St. Martin		1 800,—						
		1 op Saba		1 900,—						
					7 494,—					
		2 onderwijzers 3n. rang, f 1600 tot f 1800:								
		1 op Aruba	f	1 750,—						
		1 op St. Eustatius		1 600,—						
					3 350,—					
		2 onderwijzeressen 3n. rang, f 1600 tot f 1800:								
		1 op Curaçao	f	1 600,—						
		1 op St. Eustatius		1 592,—						
					3 192,—					
		5 onderwijzers 4n. rang, f 1400 tot f 1600:								
		1 op Aruba	f	1 400,—						
		2 op St. Martin		3 000,—						
		2 op Saba		2 900,—						
					7 300,—					
		1 onderwijzeres 4n. rang, op St. Eustatius, f 1400 tot f 1600			1 400,—					
		4 hulponderwijzers 1n. rang, f 1000 tot f 1200:								
		1 op Aruba	f	1 200,—						
		3 op St. Martin		3 600,—						
					4 800,—					
		3 hulponderwijzeressen 1n. rang, f 1000 tot f 1200:								
		1 op Curaçao	f	1 200,—						
		1 op Bonaire		1 200,—						
		1 op Saba		1 200,—						
					3 600,—					
		3 hulponderwijzeressen 2n. rang op St. Martin, f 800 tot f 1000			2 600,—					
						f 48 536,—	48 173,—	38 454,—	(247) 41 719,—	(243) Hoewel de uitkeeringen aan schoolkinderen bij de bezoeken der commissie van onderwijs zijn vervallen, wordt het geraamde bedrag niet verminderd, omdat de commissie van onderwijs meer dan eens de scholen in de buitendistricten kan bezoeken.
	b.	persoonlijke toelagen:					(248) 225,—	(248) 225,—	225,—	(244) De schoolcommissie bezocht alle scholen in 1919 tweemaal, waardoor de post met f 121,— werd overschreden.
		van 4 hulponderwijzers 1n. rang:								
		1 op Aruba	f	50,—			50,—	50,—	50,—	(245) Zie de memorie van toelichting bij artikel 70*d*.
		3 op St. Martin, à f 50		150,—			150,—	150,—	150,—	
					f 200,—					(246) De ramingen der bezoldigingen houden verband met de plaatsing der onderwijzers en onderwijzeressen op 16 Januari 1920, met de bezoldigingsgroepen, waarin zij op 1º Januari 1920 zijn geplaatst en de verhoogingen waarop zij in den loop van 1921 aanspraak hebben.
		van 1 hulponderwijzeres 1n. rang op Curaçao		50,—			50,—	50,—	50,—	
					250,—					(247) De overschrijding van dit onderdeel met f 3 265,-- is het gevolg van de benoeming in Juni 1919 van een hoofdonderwijzer voor St. Martin, op eene bezoldiging van f 3 500,-- 's jaars, en overigens van wisseling van personeel.
										(248) Persoonlijke toelagen, à f 75,— van 3 onderwijzers 3n. rang, 1 op Curaçao, 1 op Bonaire en 1 op Saba, die zijn overgegaan in een hoogere bezoldigingsgroep.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	c.	toelagen:					
		10 hoofden van scholen: (249)					
		1 op Curaçao (Emmaschool) ..... f 250,—		f 250,—	f 250,—	f 250,—	
		1 op Aruba	250,—	200,—	200,—	(250) 150,—	
		1 op Bonaire	150,—	150,—	150,—	150,—	
		3 op St. Martin: (251)					
		Philipsburg ..... f 250,—		250,—	200,—	(252) 203,—	
		Koolbaai ..... 150,—		(253) 150,—	(253) 150,—	150,—	
		Prinsenkwartier ..... 150,—		150,—	150,—	(254) 123,—	
		550,—		150,—	150,—	150,—	
		1 op St. Eustatius	150,—	150,—	150,—	150,—	
		3 op Saba:					
		Bottom ..... f 150,—		150,—	150,—	150,—	
		Windwardside ..... 150,—		150,—	150,—	150,—	
		St. John's ..... 150,—		150,—			
		450,—					
		f 1 800,—					
		aan den persoon die onderwijs geeft aan de kinderen te Marypoint op Saba (255)	900,—	750,—			
		aan onderwijzers wegens het bezit van bijakten (kolonie) (256)	1 600,—	500,—	350,—	(257) 1 173,—	
		11 onderwijzeressen voor nuttige handwerken, f 200 tot f 300:					
		1 op Curaçao (Emmaschool) ..... f 300,—		277,—			
		1 op Aruba	300,—	275,—	275,—	275,—	
		1 op Bonaire	300,—	275,—	275,—	275,—	
		3 op St. Martin (258)	809,—	1 100,—	1 100,—	1 100,—	
		1 op St. Eustatius	300,—	275,—	275,—	275,—	
		4 op Saba (259)	1 000,—	750,—	550,—	550,—	
		3 009,—					
		5 onderwijzers, belast met het geven van voortgezet onderwijs, f 300 tot f 400:					
		1 op Curaçao ..... f 375,—		350,—	350,—	350,—	
		1 op Aruba	400,—	400,—	400,—	400,—	
		1 op Bonaire	375,—	350,—	350,—	(260) 345,—	
		1 op St. Martin	325,—	350,—	300,—	300,—	
		1 op St. Eustatius	350,—	350,—	300,—	300,—	
		1 825,—					
		1 bediende bij de Emmaschool, f 200 tot f 300	275,—	250,—	250,—	250,—	
		f 9 409,—					
		f 58 195,—					
72		Schoolmeubelen, schoolbehoeften, leermiddelen en kleine uitgaven voor de openbare lagere scholen, bruggegeld voor leerlingen van de Emmaschool en reis- en teerkosten van de onderwijzeressen in nuttige handwerken op St. Martin:					
	a.	schoolmeubelen, schoolbehoeften, leermiddelen en kleine uitgaven:					
		Curaçao (261) ..... f 500,—		450,—	450,—	959,—	
		Aruba (261)	500,—	430,—	430,—	828,—	
		Bonaire (261)	200,—	150,—	150,—	157,—	
		St. Martin (261)	900,—	850,—	750,—	(263) 1 625,—	
		St. Eustatius	275,—	275,—	275,—	157,—	
		Saba (262)	950,—	950,—	425,—	566,—	
		f 3 325,—					

(249) Deze toelagen zijn geraamd in verband met het besluit van 30 Juli 1919, P. B. Nº 52.

(250) In 1919 was deze school nog geen achtklassige, zoodat slechts f 150,- werd uitgegeven.

(251) Het voornemen bestaat om in 1921, als het schoolgebouw te Philipsburg gereed is, over te gaan tot het opheffen van de openbare school te Kleinbaai, omdat het grootste deel der leerlingen van die school niet te ver van een der drie overige scholen, vooral van die te Philipsburg woont.

(252) De overschrijding ad f 3,— is een gevolg van wisseling der schoolhoofden.

(253) Toelage van het hoofd der school te Kleinbaai. Deze toelage wordt voor 1921 niet geraamd. Zie noot 251.

(254) Het overschot ad f 17,— is een gevolg van wisseling der schoolhoofden.

(255) Opdat de persoon, die dit onderwijs geeft, een geschikt lokaal kan huren, wordt deze post f 150 hooger geraamd. De behoefte aan onderwijs is te Marypoint zeer groot.

(256) Overeenkomstig het besluit van 30 Juli 1919, P. B. Nº 52, moet deze post f 1 100,— hooger worden geraamd.

(257) Als een gevolg van het besluit van 30 Juli 1919, P. B. Nº 52, welk besluit terugwerkt tot 1 September 1918, werd het toegestane krediet met f 823,— overschreden.

(258) Zie noot 251.

(259) Voor 1921 wordt voor Saba een onderwijzeres voor nuttige handwerken meer aangevraagd, die werkzaam zal zijn te Marypoint, waar dit onderwijs in eene groote behoefte voorziet.

(260) Tengevolge van tijdelijke wisseling van personeel bleef op dezen post f 5,— ongebruikt.

(261) De hoogere ramingen houden in de eerste plaats verband met de prijsstijgingen der leermiddelen en schoolbehoeften, voorts met de noodzakelijkheid oude schoolbanken geleidelijk door nieuwe van beter model te vervangen (vooral op St. Martin) en ten slotte met de uitbreiding van de scholen te Philipsburg op St. Martin en Oranjestad op Aruba.

(262) De verhoogde raming van 1920 wordt voor 1921 behouden omdat de meubelen voor de nieuwe school te St. John's waarschijnlijk niet in 1920 zullen kunnen worden aangeschaft en voor 1921 alzoo op de uitgaven voor de aanschaffing van die meubelen moet worden gerekend.

(263) Naar de behoefte werd voor schoolmeubelen, enz. op Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin en Saba onderscheidenlijk f 509,—, f 398,—,

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	b.	bruggegeld voor leerlingen van de Emmaschool	f	200,—		f 200,—	f 200,—	(264) f 101,—	f 7,—, f 875,— en f 141,— meer dan de raming uitgegeven. Op St. Eustatius bleef f 118,— ongebruikt. De overschrijdingen zijn een gevolg van prijsstijging en van het boeken ten laste van het dienstjaar 1919 van op het einde van dat jaar geleverde leermiddelen, besteld voor het gebruik in 1920. De overschrijding op St. Martin is ook een gevolg van de uitgaven voor het aanmaken van schoolbanken voor de school te Kleinbaai.
	c.	reis- en teerkosten van onderwijzeressen in nuttige handwerken in de buitendistricten van St. Martin (265)		100,—		150,—	150,—	150,—	(264) Het aantal schoolkinderen wisselde af tusschen 15 en 18 à f 0,50 per hoofd en per maand. Ongebruikt bleef f 99,—.
					f 3 625,—		(266) 240,—	(267) 360,—	(265) De verlaging van de raming met f 50,— houdt verband met de voorgenomen opheffing van de school te Kleinbaai.
		3º. Openbaar uitgebreid lager onderwijs.							(266) Huur van een gebouw voor openbare school te Bottom.
73		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar uitgebreid lager onderwijs:							(267) Zie noot 266. Gerekend was op de huur van dit gebouw gedurende 8 maanden. Aangezien de nieuwe school te Bottom op Saba in 1919 niet is gebouwd, moest het gebouw het geheele jaar worden gehuurd. De raming werd alzoo overschreden met f 120,—.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen: (268)							(268) De ramingen houden verband met de vermoedelijke sterkte in 1921, d. w. z. niet medegerekend zijn, die onderwijzers, welke dan pensioen zullen verkregen hebben. In hun plaats zijn onderwijzers van gelijken rang berekend. De hoogere ramingen zijn het gevolg van termijnsverhoogingen, waarop eenigen aanspraak hebben of van overgang in een hoogere bezoldigingsgroep.
		6 hoofdonderwijzers, f 2500 tot f 3500	f	20 400,—					(269) Zie de memorie van toelichting bij artikel 73*a*.
		4 hoofdonderwijzeressen, f 2500 tot f 3500		13 575,—					(270) Doordat niet alle leerkrachten uit Nederland werden uitgezonden, op welke bij de raming gerekend was, en een der leerkrachten, voor wien de bezoldiging over het geheele jaar geraamd was, in Maart 1919 gepensionneerd werd, bleef op dit onderdeel f 7 938,— ongebruikt.
		4 onderwijzers 1n. rang, f 2000 tot f 2500		9 100,—					(271) Persoonlijke toelagen van een onderwijzer 1n. rang en een onderwijzeres 3n. rang, die in 1920 den dienst met pensioen verlaten.
		3 onderwijzeressen 1n. rang, f 2000 tot f 2500		6 858,—					(272) Tengevolge van verlof bleef op dezen post f 403,— ongebruikt.
		3 onderwijzeressen 2n. rang, f 1800 tot f 2000		5 533,—					(273) Overeenkomstig het besluit van 30 Juli 1919, P. B. Nº 52, moet deze post f 550,— hooger worden geraamd.
		2 onderwijzeressen 3n. rang, f 1600 tot f 1800		3 350,—					(274) Als een gevolg van het besluit van 30 Juli 1919, P. B. Nº 52, welk besluit terugwerkt tot 1 September 1918, werd het toegestane krediet met f 1866,— overschreden.
		1 onderwijzeres 4n. rang, f 1400 tot f 1600		1 485,—					(275) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 79,— ongebruikt.
		1 onderwijzeres voorbereidende klasse (269)		2 500,—					(276) Ten laste van dezen post is ook verantwoord de toelage, welke deze onderwijzeres in 1919 genoot voor het geven van onderwijs aan de Emmaschool, welke toelage voor het eerst in 1920 afzonderlijk is geraamd. De overschrijding ad f 225,— is hiervan een gevolg.
		1 onderwijzeres huishoudklasse (269)		3 000,—					
			f	65 801,—		57 958,—	64 412,—	(270) 56 474,—	
						(271) 875,—	(271) 875,—	(272) 472,—	
	b.	toelagen:							
		aan het hoofd der Hendrikschool	f	400,—		400,—	400,—	400,—	
		aan het hoofd der Wilhelminaschool		400,—		400,—	400,—	400,—	
		aan onderwijzers wegens het bezit van bijakten (273)		4 900,—		4 350,—	2 500,—	(274) 4 366,—	
		1 gymnastiekonderwijzer, f 500 tot f 600		500,—		575,—	575,—	(275) 496,—	
		1 onderwijzeres voor handwerken aan de Wilhelminaschool, f 1000 tot f 1200		1 200,—		1 154,—	1 200,—	(276) 1 425,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		2 kweekelingen voorbereidende klassen, à f 500 (277) ..	f	1 000,—			f 500,—	f 550,—	(278) f 800,—	(277) Zie de memorie van toelichting bij artikel 73*b*.
		1 bode bij de Hendrikschool, tevens bode van de commissie van onderwijs, ook belast met het dagelijks schoonhouden (vegen) van de lokalen behoorende bij de Hendrikschool, f 500 tot f 600		510,—			550,—	508,	(279) 500,—	(278) In den loop van 1919 moest, in verband met de toename van het aantal leerlingen, een tweede kweekelinge worden aangesteld. De overschrijding ad f 250,— is hierdoor veroorzaakt.
		1 bediende bij de Wilhelminaschool, f 300 tot f 400		375,—			350,—	350,—	350,—	(279) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 8,— ongebruikt.
					f 9 285,—	f 75 086,—				
74		Schoolmeubelen, schoolbehoeften, leermiddelen en kleine uitgaven voor de Hendrik- en Wilhelminascholen (280)				2 200,—	2 000,—	2 000,—	(281) 4 068,—	(280) In verband met de prijsstijging wordt deze post voor 1921 f 200,— hooger geraamd dan voor 1920.
		4º. Bijzonder onderwijs.								(281) De post werd met f 2 068,— overschreden gedeeltelijk omdat de prijzen met 20 à 30 % stegen en de kosten ook belangrijk hooger waren, en gedeeltelijk omdat eene ruime bestelling gedaan werd om een deel van de leermiddelen en schoolbehoeften te kunnen verkoopen. De opbrengst van dezen verkoop, ad f 826,— is geboekt ten bate van het middel „Alle andere ontvangsten". Op 1º Januari 1920 bedroeg de inkoopswaarde van de nog niet aan de scholen verstrekte aanwezige leermiddelen en schoolbehoeften, die ten laste van 1918 en 1919 verantwoord zijn, maar eerst in 1920 noodig zijn, f 1 250,—
75		Bijdragen voor het bijzonder lager onderwijs:								
	a.	aan de Roomsch-Katholieke scholen:								
		op Curaçao			f 42 120,—		43 030,—	37 140,—	40 715,—	
		op Aruba			11 620,—		11 420,—	11 590,—	11 303,—	
		op Bonaire	(282)		8 520,—		8 520,—	8 560,—	8 220,—	(283)
		op St. Martin			3 970,—		4 170,—	4 820,—	3 786,—	
		op St. Eustatius			1 420,—		1 420,—	1 460,—	1 420,—	
		op Saba			2 930,—		2 730,—	2 930,—	2 880,—	
					f 70 580,—					
	b.	aan de Protestantsche school te Piedra Plat op Aruba			400,—		400,—	350,—	350,—	(282) De bedragen zijn geraamd naar het aantal leerkrachten op 16 Januari 1920 in de scholen der R. K. missie werkzaam naar het gemiddeld getal leerlingen in 1919, een en ander op grond van de onderwijsverordening P. B. 1907, Nº 5 en het K. B. van 23 Juli 1913, Nº 45, P. B. Nº 47. De lagere ramingen zijn het gevolg van de daling van het aantal leerlingen op eenige scholen en de verplaatsing van eenige leerkrachten.
						70 980,—				
		5º. Verdere kosten van het onderwijs.								
76		Kosten van overvoer en studie van jongelieden, die buiten de kolonie een opleiding ontvangen (kolonie) (284)				12 000,—	8 000,—	8 000,—	(285)	(283) De overschrijdingen en overschotten zijn het gevolg van ontstane wijzigingen in den toestand, welke in Januari 1918 bekend was en waarnaar de ramingen plaats hadden. Bedoelde wijzigingen geven, overeenkomstig de wettelijke regelingen dienaangaande, aanspraak op verhoogde of verminderde bijdragen.
77		Kosten van de normaallessen (kolonie):								(284) Ten einde het aantal studiebeurzen eenigszins uit te breiden en omdat de uitgaven per studeerende stijgen, wordt f 4000,— meer aangevraagd voor 1921, dan voor 1920 toegestaan.
	a.	toelagen aan hoofd en onderwijzers (286)	f	4 925,—			4 925,—	4 900,—	(287) 3 797,—	(285) De tijdsomstandigheden zoowel als het uitblijven van wettelijke regelingen uit Nederland waren oorzaak, dat geen jongelieden naar Nederland werden gezonden. Het krediet bleef alzoo ongebruikt.
	b.	aanschaffing en onderhoud van leermiddelen		200,—			200,—	200,—	194,—	(286) Vermoedelijk zullen er drie leerjaren zijn, waarom de raming van 1920 voor 1921 is overgenomen.
										(287) De raming is geschied voor drie klassen, terwijl er in 1919 slechts twee klassen waren. Het aantal lesuren werd echter in een van de klassen vermeerderd met 3. Ongebruikt bleef f 1 103,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	c.	tegemoetkoming aan leerlingen van de eilanden buiten Curaçao (288) ...	f	4 000,—	f 9 125,—	f 3 000,—	f 3 000,—	(289) f 2 810,—	(288) Begin 1919 werd de tegemoetkoming aan leerlingen, wier ouders op de eilanden buiten Curaçao woonachtig zijn, verhoogd. Begin 1920 nam het aantal dier leerlingen met 3 toe. In verband met het vorenstaande is de raming voor 1921 f 1 000,— hooger gesteld dan die voor 1920.
78		Kosten van opleiding van onderwijzers op de Bovenwindsche eilanden: (290)							
	a.	toelage aan den hoofdonderwijzer op St. Martin, die met de opleiding van onderwijzers wordt belast	f	600,—					
	b.	teerkosten aan de onderwijzers op St. Eustatius en Saba, die ter opleiding naar St. Martin gaan		300,—	900,—				(289) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 190,— minder dan de raming uitgegeven.
79		Toelagen voor het geven van onderwijs in de beginselen der zeevaartkunde en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den onderwijzer op Saba:							(290) Zie de memorie van toelichting bij artikel 78.
	a.	toelagen:							(291) Aan den leider van den leergang voor zeevaartkunde op Curaçao is in 1919 het maximum van de aan zijne betrekking verbonden toelage toegekend.
		3 onderwijzers, f 700 tot f 800:							
		Curaçao (291)	f	800,—		700,—	700,—	(292) 733,—	
		Aruba (293)		700,—					(292) De leergang werd op 1º Februari 1919 geopend. Den onderwijzer werd eene toelage van f 800,— toegekend. De overschrijding bedroeg in verband hiermede f 33,—.
		Saba		775,—		750,—	750,—	750,—	
			f	2 275,—					(293) Zie de memorie van toelichting bij artikel 79a.
	b.	tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den onderwijzer op Saba		180,—	2 455,—	180,—			(294) Deze post wordt f 20,— hooger geraamd, omdat het aantal prijzen, dat aan hen, die een diploma behalen, moet worden uitgereikt, grooter wordt.
80		Aanschaffing van werktuigen en andere benoodigdheden, alsmede kleine uitgaven ten behoeve van het onderwijs in de zeevaartkunde:							
		Curaçao (294)	f	120,—		100,—	100,—	135,—	
		Aruba (295)		100,—					(295) Zie de memorie van toelichting bij artikel 80.
		Saba		40,—	260,—	40,—	25,—	(296) 113,—	(296) Tengevolge van het aankoopen van een kompas en 4 zeekaarten ten behoeve van het onderwijs te Windwardside is de raming met f 88,— overschreden.
81		Kosten van een tweejarigen leergang voor voortgezet en handelsonderwijs:							
	a.	toelagen aan leider en onderwijzers	f	3 700,—		3 700,—	3 700,—	(297) 2 946,—	(297) Door het opheffen van eenige lessen in den loop van het jaar, wegens onvoldoende deelname, werd f 754,— minder dan de raming uitgegeven.
	b.	verlichting, aanschaffing van boekwerken en andere uitgaven (298)		360,—	4 060,—	300,—	300,—	(299) 281,—	
82		Toelage aan den beheerder van de gouvernements-boekerij en -leeszaal, tevens belast met het onderhoud en de aanvulling van het koloniaal- en schoolmuseum, f 800 tot f 1000...			800,—	800,—	(300) 200,—	200,—	(298) Het aantal lichten moest vermeerderd worden, de prijzen van boekwerken zijn gestegen, terwijl eene vergoeding aan den bode der Hendrikschool wordt verleend voor het openen en sluiten der schoollokalen in de avonduren. In verband met een en ander wordt voor 1921 de post f 60,— hooger geraamd dan voor 1920.
83		Kosten van de gouvernements-boekerij en -leeszaal en van het koloniaal- en schoolmuseum:							
	a.	verdere kosten van inrichting van de boekerij- en leeszaal (301)	f	5 000,—		(302) 10 000,—			(299) Doordat er weinig boekwerken werden aangeschaft bleef op dezen post f 19,— ongebruikt.
	b.	kosten van aanvulling en onderhoud van de boekerij en leeszaal		1 200,—		1 200,—			
	c.	kosten van aanvulling en onderhoud van het koloniaal- en schoolmuseum		125,—	6 325,—	125,—	125,—	125,—	(300) Toelage van den persoon, belast met het onderhoud en de aanvulling van de verzamelde voorwerpen, bestemd voor de doorloopende tentoonstelling, tevens koloniaal- en schoolmuseum.
									(301) Aangezien het voor 1920 uitgetrokken bedrag van f 10 000,— voor eerste kosten van inrichting van de gouvernements-boekerij en leeszaal niet voldoende is om de geheele inrichting te bekostigen, wordt, ter voltooiing, een bedrag van f 5 000,— aangevraagd.
									(302) Eerste kosten van inrichting van eene gouvernements-boekerij en leeszaal.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
84		Kosten van de examens (kolonie):							(303) Zie de memorie van toelichting bij artikel 84*a*.
	a.	vergoeding aan de leden van de examen-commissiën (303)	f	550,—		f 350,—	f 350,—	(304) f 675,—	(304) Het overschrijden van dezen post met f 325,— werd veroorzaakt doordat driemaal examen voor onderwijzer werd afgenomen en zich aan de examens op het einde van het jaar veel candidaten onderwierpen, waardoor het aantal deskundigen en examendagen moest worden uitgebreid. Ten laste van dezen post zijn ook verevend de kosten van het eindexamen van den leergang voor zeevaartkunde.
	b.	verdere uitgaven voor de examens (305)		50,—					
	c.	vergoeding van reiskosten aan onderwijzers, die zich voor het afleggen van examens of jongelieden, die zich voor het afleggen van het toelatingsexamen der normaallessen naar Curaçao begeven		300,—		300,—	300,—	(306)	
					f 900,—				
85		Uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek (kolonie): (307)							
	a.	kosten van het uitreiken van prijzen voor getrouw schoolbezoek door de commissiën van onderwijs	f	1 000,—		1 000,—			(305) De kleinere uitgaven voor schrijfbehoeften, verlichting, vergoeding aan personeel, enz. komen thans ten laste van den post: ,,kantoorkosten van den inspecteur voor het onderwijs en uitgaven door hem te doen ten behoeve van examens''. Het wordt regelmatiger geacht, die uitgaven met de overige uitgaven voor de examens in een artikel: ,,Kosten van de examens (kolonie)'' te vereenigen.
	b.	kosten van schoolvoeding en kleeding		12 000,—					
					13 000,—				
		Armenzorg.							
86		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten, onderstand aan behoeftigen en vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten:							
	a.	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten:							
		Curaçao	f	250,—		250,—	250,—	274,—	(306) In 1919 werden geen examens afgelegd door personen buiten het eiland Curaçao woonachtig. Het krediet bleef ongebruikt.
		St. Martin		325,—		325,—	325,—	314,—	
		St. Eustatius		225,—		225,—	250,—	237,—	
		Saba		60,—		60,—	114,—	(308) 48,—	
			f	860,—					(307) Zie de memorie van toelichting bij artikel 85.
	b.	onderstand aan behoeftigen:							
		Curaçao (309)	f	1 200,—		1 000,—	300,—	1 134,—	(308) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 66,— minder dan de raming uitgegeven.
		Aruba (309)		1 000,—		300,—	100,—	232,—	
		Bonaire (309)		1 000,—		250,—	125,—	(310) 215,—	
		St. Martin (309)		1 200,—		1 000,—	200,—	795,—	(309) Het is gebleken, dat de bedragen, toegestaan voor onderstand aan behoeftigen, voor alle eilanden te laag zijn gesteld. De verhoogde kredieten van 1920 zullen niet voldoende zijn om het groote aantal werkelijk behoeftige personen in hun nood tegemoet te komen. Daarom wordt voorgesteld deze kredieten voor 1921 opnieuw te verhoogen voor Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba met onderscheidenlijk f 200,—, f 700,—, f 750,—, f 200,—, f 250,— en f ~~250~~ 300,—.
		St. Eustatius (309)		500,—		250,—	153,—	362,—	
		Saba (309)		500,—		200,—	100,—	96,—	
				5 400,—					
	c.	vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten:							
		Aruba	f	450,—		450,—	450,—	450,—	
		St. Martin		400,—		400,—	400,—	400,—	
				850,—					
					7 110,—				
87		Bijdrage aan kerkgenootschappen voor onderhoud van weezen:							
		aan de Vereenigde Protestantsche gemeente	f	1 500,—		1 500,—	1 500,—	1 500,—	
		aan de Roomsch-Katholieke gemeente		7 000,—		7 000,—	5 700,—	(311) 6 700,—	(310) Naar de behoefte werd voor onderstand aan behoeftigen op Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin en St. Eustatius onderscheidenlijk f 834,—, f 132,—, f 90,—, f 595,— en f 209,— meer dan de raming uitgegeven.
		aan de Nederlandsch-Portugeesch Israëlietische gemeente		500,—		500,—	500,—	500,—	
					9 000,—				
88		Kosten van beheer en onderhoud van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo, zoomede uitkeering aan de armen van verschillende godsdienstige gezindten van de zuivere opbrengst van dat pand			1 200,—	1 200,—	1 200,—	(312) 1 720,—	(311) Met ingang van 1° Januari 1919 werd de bijdrage aan de Roomsch-Katholieke gemeente voor onderhoud van weezen, in verband met de duurte van levensmiddelen, enz., verhoogd met f 1 000,— en gebracht op f 6 700,—.
					f 342 732,—	f 314 965,—	f 284 020,—	f 279 133,—	

OVERZICHT.

Curaçao	f 196 198,—	f 191 602,—	f 172 789,—
Aruba	31 384,—	28 257,—	27 540,—
Bonaire	19 410,—	18 370,—	18 085,—
St. Martin	28 072,—	31 782,—	26 095,—
St. Eustatius	11 468,—	9 978,—	9 963,—
Saba	18 675,—	16 701,—	12 448,—
Bovenwindsche eilanden	900,—		
Kolonie	36 625,—	18 275,—	17 100,—
	f 342 732,—	f 314 965,—	f 284 020,—

(312) De uitgaven voor onderhoud van het in den tekst van dit artikel genoemd huis en erf waren in 1919, in verband met noodzakelijk gebleken buitengewone herstellingen, bijzonder hoog en beliepen f 1 720,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		VIde AFDEELING.							(313) De betrekking van hulp-landbouwkundige bleef gedurende 1919 onvervuld.
		Landbouw.							(314) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
89		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van den landbouwkundige, den hulp-landbouwkundige en de personen, belast met het doen van weerkundige waarnemingen, zoomede bijdrage in de kosten van het departement van den landbouw in Suriname:							(315) Bij het vaststellen van het voedergeld van den landbouwkundige op f 500,— werd aangenomen, dat hij met rijtuig en twee paarden zijn dienst zou kunnen doen en dat hij het voer voor die paarden grootendeels op gouvernementsgronden zou kunnen vinden. Het is echter gebleken, dat genoemde ambtenaar, om zijn dienst naar behooren te verrichten, de beschikking moet hebben over een automobiel. In verband hiermede wordt voorgesteld het voedergeld van den landbouwkundige te verhoogen en te brengen op f 700,—.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		1 landbouwkundige, f 3000 tot f 3500	f	3 200,—		f 3 200,—	f 3 000,—	f 3 000,—	
		1 hulp-landbouwkundige op de Bovenwindsche eilanden, f 2500 tot f 3000		2 500,—		2 500,—	2 500,—	(313)	
					f 5 700,—				
	b.	toelagen aan 3 personen belast met het doen van weerkundige waarnemingen:							
		1 op Curaçao, f 200 tot f 300	f	275,—		250,—	250,—	250,—	
		1 op St. Martin		100,—		100,—	100,—	100,—	
		1 op St. Eustatius, f 200 tot f 300		200,—		200,—	250,—	(314) 200,—	(316) Op dezen post werden geen uitgaven verevend. De raadsman maakte in 1919 geen dienstreizen.
					575,—				
	c.	voedergelden of kosten van vervoermiddelen:							
		aan den landbouwkundige (315)	f	700,—		500,—	500,—	500,—	(317) Ten laste van dezen post werd tot dusver f 178.— verevend. Aangezien hierop nog meer uitgaven moeten worden gedaan, waarvan het juiste bedrag nog niet kan worden vastgesteld, wordt het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
		aan den hulp-landbouwkundige op de Bovenwindsche eilanden		400,—		400,—			
					1 100,—				
	d.	bijdrage in de kosten van het departement van landbouw in Suriname			1 000,—	1 000,—	1 000,—	1 000,—	(318) Uit dezen post worden gekweten, zoo nog noodig, de kosten van proeven met daarvoor in aanmerking komende kultuurgewassen, hetzij onder toepassing van het drooglandbouwstelsel of wel met bevloeiing; de kosten van aanschaffing van landbouwwerktuigen en het onderhoud van de reeds voorhandene; de kosten van aanschaffing en onderhoud van de bevloeiingsinrichtingen op de gouvernements-proefterreinen; de uitgaven voor bestrijding van plagen en ziekten, enz.
					f 8 375,—				
90		Reis- en teerkosten van den raadsman in landbouwzaken voor de kolonie Curaçao, van den landbouwkundige op Curaçao en van den hulp-landbouwkundige op de Bovenwindsche eilanden:							
	a.	van den raadsman			f 500,—	500,—	500,—	(316)	
	b.	van den landbouwkundige (reiskosten buiten zijne standplaats)			500,—	500,—	300,—	(317) 300,—	
	c.	van den hulp-landbouwkundige (reiskosten buiten zijne standplaats)			300,—	300,—			
					1 300,—				
91		Vergoeding van onkosten aan den gouvernements-commissaris in Nederland bij twee geldelijk gesteunde aldaar gevestigde landbouwmaatschappijen			50,—	50,—	50,—	50,—	(319) Uitgegeven werd voor:
92		Uitgaven in het belang van den landbouw en van de veeteelt:							arbeidsloonen f 1 714,—
		Curaçao:							aankoop en onderhoud van werktuigen 1 572,—
	a.	kantoorkosten	f	250,—		250,—	250,—	205,—	vergoeding voor teerkosten op dienstreizen, sjouwerloon en bruggegelden 93,—
	b.	kosten van proeven en daarmede in verband staande uitgaven:							pompen, molens en besproeiing 1 494,—
		maatregelen in het belang van den landbouw (318)	f	5 000,—		5 000,—	5 000,—	(319) 5 185,—	mest 152,—
									zaden en chemicaliën 32,—
									opruiming van zieke pitaplanten 128,—
									f 5 185,—
									De overschrijding van den post bedroeg f 185,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.
		maatregelen in het belang van de veeteelt (320)	f 2 500,—		
				f 7 500,—	
	c.	kosten van bedrijf en onderhoud van een motorploeg	1 000,—		
				f 8 750,—	
		Aruba		500,—	
		Bonaire		1 250,—	
		St. Martin		1 000,—	
		St. Eustatius		2 000,—	
		Saba		300,—	
					f 13 800,—
93		Kosten tot aanmoediging van den katoenbouw (aankoop van plantzaad en voorschot op geoogst zaad, katoen of katoenvezel gewonnen door kleine planters op St. Eustatius) (329)			10 000,—
94		Bedrijfskosten van het katoenhuis en renteloos voorschot ter bestrijding van de kosten van bewerking en verzending naar de eerste havenplaats van vezel en zaad, gewonnen door kleine planters, zoomede onderhoud van den motor en de katoenmachines (St. Eustatius (331)			1 500,—

Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
f 2 500,—	f 2 000,—	(321) f 830,—	(320) Ten laste van dezen post worden gekweten de uitgaven verbonden aan het houden en kweeken van fokmateriaal van goede rassen van geiten, schapen en pluimvee. De kosten van aankoop van vee, op voorstel van de door het gouvernement ingestelde commissie voor de veeverbetering gedaan, komen mede ten laste van dezen post.
1 000,—	1 500,—	(322) 895,—	
500,—	500,—	(323)	
1 250,—	250,—	(324) 620,—	
1 000,—	1 000,—	(325) 1 343,—	
2 000,—	2 000,—	(326) 1 649,—	
300,—	300,—	(327) 1 000,—	
	(328) 33 400,—	33 400,—	(321) Ongebruikt bleef f 1 170,—. In 1919 werd geen fokvee aangekocht. Het bedrag van f 830,— is uitgegeven voor onderhoud en verzorging van aanwezige dieren.
7 000,—	7 000,—	(330) 4 381,—	(322) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 605,— minder uitgegeven dan de raming, welke raming te hoog was gesteld.
1 100,—	1 100,—	(332) 2 402,—	(323) In 1919 behoefden er ten laste van dezen post geen uitgaven te worden gedaan.
			(324) De overschrijding ad f 370,— is toe te schrijven aan de uitgaven tengevolge van het door het gouvernement in eigen beheer nemen van de gouvernements-aloëvelden. Tegenover deze uitgaaf staat een ontvangst van f 1 029,—.
			(325) De overschrijding ad f 343,— is een gevolg van het overbrengen naar St. Martin en terugbrengen naar Curaçao van de motorploeg en van het tijdelijk in gebruik stellen van die ploeg op St. Martin.
			(326) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 351,— minder dan de raming uitgegeven.
			(327) Ten laste van dezen post werd verevend een tot uitbreiding van een limoenaanplant verleend voorschot van f 1 000,—. De post werd met f 700,— overschreden.
			(328) Renteloos voorschot aan de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij te 's-Gravenhage. (derde termijn).
			(329) De hooge katoenprijzen en de in verband daarmede hoogere voorschotten maken verhooging van dezen post met f 3 000,— gewenscht.
			(330) In verband met de bestuurswisseling werden er weinig voorschotten verleend, waardoor ten laste van dezen post f 2 619,— minder dan de raming werd uitgegeven. De in 1918 en 1919 verleende voorschotten zijn alle terugbetaald, namelijk f 691,— aan geld en de rest aan engelsche wissels, welke wissels op het einde van 1919 nog niet verzilverd waren.
			(331) In verband met de hooge prijzen van materialen en de stijging van de arbeidsloonen wordt dit krediet met f 400,— verhoogd.
			(332) Ten laste van dezen post werd naar de behoefte in 1919 f 1 302,— meer dan de raming uitgegeven. De inkomsten van het katoenhuis bedroegen in 1919 f 2 228,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
				(333) f 50 000,—	(334) f 50 000,—	f 50 000,—	(333) Deelneming in het aandeelenkapitaal van de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen te 's Gravenhage. (tweede en laatste termijn) (St. Eustatius).
95		Kosten van bedrijf van den weerkundigen dienst, enz. (337)	f 5 000,—	(335) 5 000,—	(335) 5 000,—	(336)	(334) Deelneming in het aandeelenkapitaal van de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen, te 's Gravenhage. (eerste termijn) (St. Eustatius).
				2 500,—	2 500,—	(336)	(335) Kosten van inrichting van een weerkundigen dienst met daaraan verbonden stormwaarschuwingsdienst.
			f 40 025,—	f 88 900,—	f 120 250,—	f 107 310,—	(336) De inrichting van den weerkundigen dienst kwam in 1919 niet tot stand.
		OVERZICHT.					(337) De raming voor 1920 was gesteld op de helft van het vermoedelijk jaarlijks voor het bedrijf uit te geven bedrag. De inrichting van den weerkundigen dienst zal in den loop van dit jaar ter hand worden genomen. In verband hiermede wordt de raming voor 1921 gesteld op het bedrag dat voor het volle jaar benoodigd zal zijn.
		Curaçao	f 19 975,—	f 22 250,—	f 55 250,—		(338) Bezoldiging van 1 eerste-gouvernements-geneeskundige. De titularis, die den persoonlijken titel heeft van 1ste gouvernements geneeskundige, zal in den loop van 1920 den dienst met pensioen verlaten. In verband hiermede wordt deze post voor 1921 niet geraamd.
		Aruba	500,—	500,—	500,—		(339) Zie de memorie van toelichting bij artikel 96*a*.
		Bonaire	1 250,—	1 250,—	250,—		(340) Twee van de geneeskundigen, voor wier bezoldigingen voor het geheele jaar krediet was toegestaan, werden eerst met ingang van 3 December 1919 benoemd. Aan ieder van die geneeskundigen werd tot aankoop van een vervoermiddel een voorschot van f 1 800,— verleend terwijl aan ieder van hen bovendien, voor uitrustingskosten, een voorschot van f 583,— werd gegeven. Op dezen post werd alzoo een bedrag van f 8 811,— verantwoord. Ongebruikt bleef f 1 689,—.
		St. Martin	1 100,—	1 100,—	1 100,—		
		St. Eustatius	13 700,—	60 300,—	60 350,—		
		Saba	300,—	300,—	300,—		
		Bovenwindsche eilanden	3 200,—	3 200,—	2 500,—		(341) Aan den gouvernements-geneeskundige op St. Martin werd, tot aankoop van een vervoermiddel een voorschot verleend van f 800.—, van welk voorschot op ultimo December 1919 een bedrag van f 520,— onbetaald was.
			f 40 025,—	f 88 900.—	f 120 250,—		
		VIIde AFDEELING.					(342) Zie de memorie van toelichting bij artikel 96*b*.
		Openbare gezondheidsdienst.					(343) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 29,— ongebruikt.
		Ambtenaren, beambten en gezondheidscommissie.					
96		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergelden of kosten van vervoermiddelen en bruggegelden van den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, de gouvernements-geneeskundigen, den opzichter en den bediende bij den openbaren gezondheidsdienst en den secretaris en den bode bij de gezondheidscommissie:					
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:					
		1 directeur van den openbaren gezondheidsdienst, f 6000 tot f 7000	f 6 000,—	f 6 000.—	f 6 645,—	f 6 645,—	
		12 gouvernements-geneeskundigen, f 3500 tot f 4500:		(338) 4 500,—	(338) 4 500,—	4 500,—	
		6 op Curaçao:					
		1 belast met den haven- en den quarantaine-dienst (339) f 4 500,—					
		1 in het oostelijk stadsdistrict (339) 4 500,—					
		1 in het westelijk stadsdistrict 3 900,—		3 900,—	3 900,—	3 900,—	
		3 in de buitendistricten 10 500,—		3 900.—	3 900,—	3 900,—	
		f 23 400,—		10 500,—	10 500,—	(340) 8 811,—	
		2 op Aruba 7 000,—		7 000.—	7 000,—	7 000.—	
		1 op Bonaire 3 500,—		3 500,—	3 500,—	3 500,—	
		1 op St. Martin 3 500,—		3 500,—	3 500,—	(341) 4 020,—	
		1 op St. Eustatius 3 500,—		3 500,—	3 500,—	3 500,—	
		1 op Saba 3 500,—		3 500,—	3 500,—	3 500,—	
		44 400,—					
		1 opzichter bij den openbaren gezondheidsdienst 2 800,—		2 800,—	2 800,—	2 800,—	
		f 53 200,—					
	b.	toelagen:					
		2 buitengewoon gouvernements-geneeskundigen:					
		1 belast met de bijzondere heelkundige hulp en hulp bij vrouwenziekten aan onvermogenden en aan het personeel der politie en zijn wettig gezin (342) f 3 000,—		1 200,—	1 200,—	1 200,—	
		1 belast met de oogheelkundige behandeling van onvermogenden 600,—		600,—	600,—	600,—	
		f 3 600,—					
		1 bediende bij den openbaren gezondheidsdienst, f 300 tot f 400	300,—	300,—	329,—	(343) 300,—	
		1 secretaris van de gezondheidscommissie	400,—	400,—	400,—	400,—	
		1 bode bij de gezondheidscommissie, f 100 tot f 200	200,—	175,—	175,—	175,—	
			4 500,—				

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1921.	TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.
100		Loon van een loodsgezel tevens oppasser, van een schoonmaakster en van bedienden, zoomede aankoop van benoodigdheden, huisvesting van geobserveerden en andere uitgaven:				(355) f 500,—	(355) f 500,—	f 500,—
	a.	loon van een loodsgezel, tevens oppasser, f 200 tot f 300	f	300,—		300,—	300,—	300,—
	b.	loon van een schoonmaakster, f 100 tot f 200		200,—		175,—	175,—	175,—
	c.	loon van bedienden		60,—		60,—	60,—	(356)
	d.	aankoop van benoodigdheden, huisvesting van geobserveerden en andere uitgaven		2 700,—		2 700,—	2 700,—	(357) 1 019,—
					f 3 260,—			
101		Kosten van uitvoering van den quarantaine-dienst op Aruba			150,—	150,—	150,—	(358) 20,—
		Gesticht voor krankzinnigen.						
102		Toelagen aan den directeur, den buitengewoon gouvernements-geneeskundige, belast met de krankzinnigenverpleging, en de oppassers van het gesticht voor krankzinnigen:						
		1 directeur, tevens directeur van het gesticht voor melaatschen, f 700 tot f 800	f	775,—		750,—	750,—	750,—
		1 buitengewoon gouvernements-geneeskundige, f 1000 tot f 1 200		1 000,—		1 150,—	1 150,—	1 150,—
		3 oppassers, f 300 tot f 400		1 200,—		1 125,—	1 125,—	(359) 1 075,—
					2 975,—			
103		Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor krankzinnigen en verdere kosten (360).			50 000,—	25 000,—	23 500,—	(361) 33 033,—
		Gesticht voor melaatschen.						
104		Toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den buitengewoon gouvernements-geneeskundige, belast met de melaatschen verpleging, van den oppasser van het gesticht voor melaatschen op Curaçao en van den opzichter van het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius:						
	a.	toelagen:						
		1 buitengewoon gouvernements-geneeskundige, f 700 tot f 800	f	775,—		750,	750,—	750,—
		1 oppasser, f 500 tot f 600 (362)		500,—			475,—	475,—
		1 opzichter op St. Eustatius, f 400 tot f 500 (363)		500,—				
			f	1 775,—				
	b.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den buitengewoon gouvernements-geneeskundige, belast met de melaatschen verpleging		500,—		500,—	500,—	500,—
					2 275,—			
105		Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op Curaçao en verdere kosten (364)			7 000,—	3 500,—	3 500,—	(365) 4 482,—
106		Uitkeering voor bijzondere vervoermiddelen van de dienstdoenden bij het gesticht voor melaatschen			600,—	600,—	600,—	600,—

TOELICHTINGEN.

(355) Voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den buitengewoon gouvernements-geneeskundige belast met den quarantaine-dienst. Dit voedergeld is vervallen. De gouvernements-geneeskundige belast met den haven- en den quarantaine-dienst geniet als zoodanig een voedergeld ad f 700,— welk voedergeld uitgetrokken is bij artikel 96*d*.

(356) In 1919 behoefden er ten laste van dezen post geen uitgaven te worden gedaan.

(357) Ten laste van dezen post werden verevend de uitgaven voor: bruggegeld voor den dienstauto van den buitengewoon gouvernements-geneeskundige, belast met den quarantaine-dienst, materialen voor het uitrooken van schepen, verpleging en voeding van in quarantaine gestelde personen, enz. Uit gebrek aan geoefend personeel werden de schepen niet met cyaan, doch met zwavel uitgerookt, hetgeen minder heeft gekost. Ongebruikt bleef f 1 681,—.

(358) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 20,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 130,—.

(359) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.

(360) Zie de mèmorie van toelichting bij artikel 103.

(361) Naar de behoefte en tengevolge van de verhooging van de vergoeding voor het onderhoud van de verpleegden, enz. werd dit krediet met f 9 533,— overschreden. Tegenover deze uitgaven staat eene ontvangst van f 2 575,— wegens verpleegkosten van lijders 1ste en 2de klasse, welke ontvangst geboekt is ten bate van het middel ,,Alle andere ontvangsten''.

(362) Zie de memorie van toelichting bij artikel 104*a*.

(363) Met het oog op den grooten tegenzin, die er bij de verpleegden op St. Eustatius bestaat, om van hun eiland te worden weggevoerd, en ook in verband met de moeilijkheden, verbonden aan het vervoer van die personen naar Curaçao, wordt voorloopig afgezien van het voornemen het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius op te heffen. De voor 1919 uitgetrokken kredieten voor toelage van een opzichter van genoemd gesticht en voor voeding en kleeding van verpleegden, welke kredieten in de begrooting voor 1920 niet waren opgenomen, worden voor 1921 opnieuw aangevoerd.

(364) Zie de memorie van toelichting bij artikel 105.

(365) De overschrijding ad f 982,— is hoofdzakelijk een gevolg van de verhooging van de vergoeding voor onderhoud van de verpleegden, enz. Tegenover deze uitgaven staat eene ontvangst, geboekt ten bate van het middel ,,Alle andere ontvangsten'', ten bedrage van f 300,—, wegens verpleegkosten van een betalenden lijder.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD voor 1921.	TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
107		Voeding en kleeding van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius (365a)	f 1 200,—		f 1 200,—	(366) f 980,—	(365a) Zie noot 363.
		Inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.					(366) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 220,— minder dan de raming uitgegeven.
108		Toelagen aan den tandheelkundige en aan den inwonenden beambte en het verplegend personeel van bijstand in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten:					(367) Gedurende eenige dagen werd deze betrekking zonder vergoeding opgedragen aan den onder-opzichter van den reinigingsdienst. Ongebruikt bleef f 16,—.
		aan den tandheelkundige f 300,—		f 300,—	300,—	300,—	(368) Het is noodig gebleken aan de verpleegster van bijstand eene toelage van f 300,— 's jaars toe te kennen, aangezien zij niet langer genegen bleek voor minder dienst te doen.
		aan den inwonenden beambte, f 400 tot f 500 500,—		500,—	500,—	(367) 484,—	
		aan 1 verpleegster van bijstand (368) 300,—	1 100,—	150,—	150,—	(369) 250,—	(369) Zie noot 368. De overschrijding bedraagt f 100,—.
109		Huur van gebouwen voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, verpleegkosten van de lijders, voeding van den inwonenden beambte, zijne echtgenoote en de verpleegster en andere uitgaven:					(370) In verband met de voorgenomen uitbreiding van de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, welke uitbreiding noodzakelijk wordt geacht, zullen, behalve het thans in huur zijnde hoofdgebouw van het erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo, nog enkele bijgebouwen van dat erf in huur moeten worden genomen. Het uitgetrokken krediet voor huur van gebouwen wordt daarom met f 300,— verhoogd.
	a.	huur van gebouwen (370) f 1 020,—		720,—	720,—	720,—	
	b.	verpleegkosten van de lijders en voeding van den inwonenden beambte, zijne echtgenoote en de verpleegster (371) 13 000,—		11 000,—	11 000,—	(372) 8 837,—	
					(373) 1 500,—	(374) 1 338,—	
	c.	andere uitgaven:					
		verlichting (375) f 400,—		432,—	432,—	427,—	
		telefoon 36,—		36,—	36,—	36,—	
		onderhoud, herstelling en aanvulling van meubilair, werktuigen, enz. 400,—		400,—	400,—	(376) 2 331,—	(371) Met het oog op de voorgenomen uitbreiding van de inrichting tot behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten en in verband met het hoog blijven van den prijs van alle levensmiddelen wordt voorgesteld dezen post voor 1921 f 2 000,— hooger te stellen dan voor 1920.
		keuken- en waschpersoneel en andere uitgaven 2 000,—		2 000,—	600,—		
		2 836,—	16 856,—				
		Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.					(372) Naar de behoefte werd in 1919 ten laste van dezen post f 2 163,— minder uitgegeven dan de raming.
110		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van den hulp-scheikundige, den amanuensis en de bedienden van het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst:					
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:					
		1 hulp-scheikundige, f 2000 tot f 2500 f 2 000,—		2 000,—	1 400,—	1 400,—	(373) Geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden.
		1 amanuensis, f 2000 tot f 2500 2 500,—		2 500,—	2 400,—	(377) 2 500,—	
		1 eerste-bediende, f 700 tot f 800 (378) 729,—		800,—	800,—	(379) 742,—	(374) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 162,— minder dan de raming uitgegeven.
			f 5 229,—	(380) 500,—			

(375) In verband met de verlaging van het tarief voor electrisch licht wordt voor 1921 voor verlichting f 32,— minder aangevraagd dan voor 1920.

(376) Naar de behoefte werd ten laste van deze posten f 1 331,— meer dan de raming uitgegeven. De overschrijding is toe te schrijven aan de uitgaven voor keuken- en waschpersoneel, enz., waarvan de raming voor 1919 te laag gesteld was.

(377) De raming van dezen post was voor 1919 abusievelijk f 100,— te laag gesteld.

(378) Aan den persoon van bijstand is, onder den titel van ,,eerste bediende op het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst'', instede van toelage, bezoldiging toegekend.

(379) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 58,— ongebruikt.

(380) Toelage van een bediende, die in 1919 bevorderd is tot eerste-bediende.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	b.	toelagen aan 2 bedienden, f 300 tot f 400 (381)	f	600,—	f 5 829,—	f 300,—	f 375,—	(382) f 366,—	(381) Deze twee bedienden zijn beide tijdelijk aangesteld. Daarom is voor hen voor 1921 de minimum-toelage aangevraagd. Een van hen is in de plaats gekomen van den bediende, die tot eerste-bediende is bevorderd.
111		Benoodigdheden en andere uitgaven voor het laboratorium en het kantoor van den openbaren gezondheidsdienst (383)			2 500,—	2 000,—	1 800,—	(384) 2 845,—	
		Ontsmettingsdienst.							(382) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 9,— ongebruikt.
112		Kosten van ontsmettingen			500,—	500,—	500,—	(385) 357,—	
		Reinigingsdienst.							(383) De raming van dezen post is te laag gebleken. Voor 1921 wordt daarom een bedrag van f 2 500,— aangevraagd.
113		Toelage aan een onder-opzichter bij den reinigingsdienst			800,—	800,—	800,—	(386) 782,—	
114		Arbeidsloonen en andere uitgaven voor den reinigingsdienst:							(384) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post, die te laag geraamd was, f 1 045,— meer uitgegeven dan de raming.
		Curaçao:							(385) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 143,— minder dan de raming uitgegeven.
	a.	arbeidsloonen (387)	f	18 000,—		13 000,—	13 000,—	(388) 14 254,—	
	b.	aanschaffing en onderhoud van wagens en ponten, kosten van gereedschappen en andere uitgaven		2 000,—		2 000,—	1 200,—	(389) 2 089,—	(386) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 18,— ongebruikt.
			f	20 000,—		515,—	665,—	(390) 526,—	
		Aruba (387)		1 000,—		1 000,—			(387) Zie de memorie van toelichting bij artikel 114.
		Bonaire		1 000,—		1 000,—			
		St. Martin (387)		2 500,—		1 200,—			(388) Tengevolge van noodig gebleken verhooging van het loon van de arbeiders bij den reinigingsdienst werd deze post met f 1 254,— overschreden.
		St. Eustatius (387)		2 000,—		1 000,—			
		Saba		1 000,—					
					27 500,—				
		Keuringsdienst voor eet- en drinkwaren.							
115		Toelage aan een onder-opzichter bij den keuringsdienst			800,—	800,—	800,—	800,—	(389) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post, die te laag was geraamd, f 889,-- meer dan de raming uitgegeven.
116		Kosten van aankoop van monsters, enz. (391)			150,—	250,—	250,—	(392) 50,—	
		Ziekenhuizen op Aruba en Bonaire.							(390) In verband met de hooge prijzen daarvan werd voorloopig afgezien van het koopen van een ezel met kar ten behoeve van dezen dienst. Ongebruikt bleef f 139,—.
117		Toelagen aan verpleegsters en bedienden:							
		2 verpleegsters, f 200 tot f 300:				204,—	300,—	(393) 200,—	
		1 op Aruba	f	250,—		250,—	250,—	250,—	(391) Het is gebleken, dat de raming van dezen post in vorige jaren te hoog was gesteld. Voorgesteld wordt deze raming te verlagen en te stellen op f 150,--, welk bedrag ruim voldoende zal zijn tot het doen der uitgaven in dezen post omschreven.
		1 op Bonaire		275,—					
			f	525,—		100,—	100,—	100,—	
		2 bedienden, à f 100:				100,—	100,—	100,—	
		1 op Aruba	f	100,—					
		1 op Bonaire		100,—					
				200,—					
					725,—				
118		Benoodigdheden en andere uitgaven:							(392) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post, die te hoog was geraamd, slechts f 50,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 200,—.
	a.	huur van een huis op Aruba	f	216,—		216,—	216,—	216,—	
	b.	aanschaffing en vernieuwing van benoodigdheden en onderhoud van zeer behoeftige lijders:							(393) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 100,— ongebruikt.
		Aruba	f	400,—		400,—	400,—	(394) 900,—	
		Bonaire		300,—		300,—	300,—	319,—	(394) De overschrijding ad f 500,-- is een gevolg van de hooge prijzen van alle levensmiddelen en ook van de omstandigheid, dat het aantal zieken grooter was, dan verwacht werd.
				700,—					
	c.	water, verlichting, brandstof en andere kleine uitgaven:				150,—	150,—	150,—	
		Aruba	f	150,—		60,—	60,—	42,—	
		Bonaire		60,—					
				210,—					
					1 126,—				
		Stadsapotheek.							
119		Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van een gouvernements-apotheker en een bediende in de stadsapotheek:							
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van een gouvernements-apotheker, f 2000 tot f 2500	f	2 000,—		2 000,—			
	b.	toelage van een bediende, f 500 tot f 600		500,—		500,—			
					2 500,—				

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
120		Huur van een gebouw voor stadsapotheek, aanschaffing van geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden, kosten van operatiën, verlichting, water en andere uitgaven:							
	a.	huur van een gebouw	f	500,—		f 500,—			
	b.	geneesmiddelen, geneeskundige benoodigdheden en kosten van operatiën (kolonie)		13 600,—		(395) 1 000,—			(395) Kosten van opstand van de stadsapotheek. Verwacht wordt, dat de stadsapotheek in den loop van 1920 zal kunnen worden geopend. Daarom wordt deze post voor 1921 niet opnieuw geraamd.
	c.	verlichting, water en andere uitgaven		500,—		13 600,—			(396) Verschillende uitgaven voor geneesmiddelen en geneeskundige benoodigdheden voor onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en de verpleegden in de gestichten voor krankzinnigen en melaatschen, onderscheidenlijk op Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba.
				f 14 600,—		500,—			
		Algemeene kosten.					(396) f 14 000,— / 1 500,— / 1 000,— / 700,— / 400,— / 500,—	(397) f 16 055,— / 2 714,— / 1 950,— / 2 021,— / 946,— / 899,—	(397) Naar de behoefte en in verband met de hooge prijzen van geneesmiddelen werden deze kredieten in 1919 voor Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba overschreden onderscheidenlijk met f 2 055,—, f 1 214,—, f 950,—, f 1 321,—, f 546,— en f 399,—.
121		Vergoeding voor verpleging en begrafeniskosten van onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel, huur van woningen en spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in buitendistricten en van gebouwen voor apotheek, verloskundige hulp aan onvermogende kraamvrouwen, kosten van het onderwijs in de verloskunde zoomede uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd:							
	a.	vergoeding voor verpleging en begrafeniskosten van onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en het politiepersoneel:							
		Curaçao (398)	f	50 000,—		21 000,—	21 000,—	(399) 30 700,—	(398) Zie de memorie van toelichting bij artikel 121*a*.
		Aruba (398)		1 600,—		1 200,—			(399) Hoofdzakelijk tengevolge van de verhooging van de vergoeding voor verpleging van onvermogenden, enz. werd dit krediet met f 9 700,— overschreden.
		St. Martin (398)		3 000,—		1 000,—	1 000,—	(400) 2 944,—	(400) Tengevolge van de verhooging van de vergoeding voor verpleging van onvermogenden en in verband met de bestrijding van de hoekwormziekte werd dit krediet in 1919 overschreden met f 1 944,—.
				f 54 600,—					
	b.	huur van woningen voor de gouvernements-geneeskundigen in het 2de en 4de district, à f 500		1 000,—		1 000,—	1 000,—	(401) 500,—	(401) De in den tekst van dit artikel bedoelde woningen werden eerst op 1º Juli 1919 in huur genomen. Ongebruikt bleef f 500,—.
	c.	huur van spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in de buitendistricten:							
		op Curaçao (402)	f	48,—		108,—	108,—	108,—	(402) Zie de memorie van toelichting bij artikel 121*c*.
		op Aruba		108,—					
				156,—					
	d.	huur van gebouwen voor apotheken:							(403) Voor 1920 is een krediet toegestaan van f 400,— voor huur van een gebouw voor apotheek en kosten van opstand van die apotheek. Verwacht wordt, dat in den loop van 1920 deze apotheek geopend zal kunnen worden. Daarom wordt voor 1921 slechts voor huur van een gebouw krediet aangevraagd welk krediet gelijk gesteld wordt aan dat voor gelijk doel voor Saba toegestaan.
		1 op Rincon, Bonaire (403)	f	180,—		400,—			
		1 op Bottom, Saba		180,—		180,—	180,—	180,—	
				360,—					
	e.	verloskundige hulp voor onvermogende kraamvrouwen:							
		Curaçao	f	1 000,—		1 000,—	1 000,—	(404) 912,—	(404) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 88,— minder dan de raming uitgegeven.
		Aruba		100,—		100,—	100,—	81,—	
		Bonaire		250,—		250,—	250,—	(405) 160,—	(405) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 90,— minder dan de raming uitgegeven.
		St. Eustatius (406)		100,—		50,—	50,—	63,—	
		Saba		50,—		50,—			
				1 500,—					
	f.	kosten van onderwijs in de verloskunde, zoomede uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen die een goed examen hebben afgelegd		2 000,—		2 000,—	550,—	(407)	(406) Het krediet bij dezen post toegestaan blijkt niet voldoende te zijn. Voor 1921 wordt de post f 50,— hooger gesteld.
					59 616,—				(407) In 1919 werd er geen onderwijs in de verloskunde gegeven.
122		Kosten van onderhoud en bediening van een ziekenauto			1 000,—	1 000,—			(408) Ten laste van dezen te hoog geraamden post werd in 1919 slechts een bedrag van f 97,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 903,—.
123		Kosten verbonden aan eene algemeene koepokinenting der bevolking (kolonie)			500,—	500,—	1 000,—	(408) 97,—	(409) Zie de memorie van toelichting bij artikel 125.
124		Uitgaven voor de bewaring van koepokstof			60,—	60,—	60,—	60,—	(410) Zie de memorie van toelichting bij artikel 125. De overschrijding bedraagt f 512,—.
125		Vergoeding aan den directeur van den openbaren gezondheidsdienst wegens verrichte werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen (409)			2 500,—	1 000,—	1 000,—	(410) 1 512,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1921.	TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
126		Vergoeding aan de gouvernements-geneeskundigen op Aruba voor het gebruik van vertrekken als apotheek, voor het schoonhouden daarvan en van de werktuigen, enz. en voor het aankoopen en aanbrengen van water, à f 100	f	200,—	f 200,—	f 120,—	f 120,—	(411) Kosten van opleiding van twee jongelieden voor gouvernements-geneeskundigen in de kolonie Curaçao, aan de geneeskundige school te Paramaribo. Deze twee candidaten zijn voor het examen geslaagd en in den loop van 1919 benoemd tot gouvernements-geneeskundige in deze kolonie. Sedert eenige maanden zijn zij op het eiland Curaçao werkzaam.
127		Bijdrage aan de Vereeniging „Het Groene Kruis"		900,—	(411) 600,—	(411) 600,—	(412) 500.—	(412) Zie noot 411. Ongebruikt bleef f 100,—.
					900,—	900,—	900,—	
128		Bijdrage aan de Curaçaosche Vereeniging ter bestrijding en voorkoming van geslachtsziekten		5 000,—	5 000,—	5 000,—	5 000,—	
			f	283 019,—	f 208 688,—	f 199 378,—	f 221 817,—	
		OVERZICHT.						
		Curaçao	f	227 050,—	f 158 905,—	f 162 604,—		(413) Voor de waarneming van deze betrekking is met den tegenwoordigen directeur, wiens detacheeringstermijn op 31 December 1919 eindigde, een nieuw verband aangegaan voor den tijd van vijf jaren, onder toekenning van eene toelage van f 9 600,— 's jaars, met vier eenjaarlijksche verhoogingen elk van f 600,—.
		Aruba		13 074,—	12 143,—	12 609,—		
		Bonaire		6 565,—	6 760,—	6 360,—		
		St. Martin		9 400,—	5 900,—	5 600,—		
		St. Eustatius		7 700,—	5 150,—	6 025,—		
		Saba		5 130,—	5 130,—	4 580,—		
		Kolonie		14 100,—	14 700,—	1 600,—		
			f	283 019,—	f 208 688,—	f 199 378,—		
		VIIIste AFDEELING.						
		Openbare werken.						
		Ambtenaren en beambten.						
129		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften van den directeur van openbare werken, den ingenieur en de verdere ambtenaren en beambten bij het departement:						(414) Voor de vervulling van dit ambt zal met den tegenwoordigen titularis, wiens verband op den 3n. November 1919 eindigde, een nieuw contract worden aangegaan voor den tijd van twee jaren, onder toekenning van eene toelage van f 4 000,— 's jaars.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:						(415) Gedeeltelijke bezoldiging van een opzichter waarvoor thans het volle bedrag is aangevoerd onder de toelagen.
		1 directeur (413)	f	10 200,—	f 4 000,—	f 7 000,—	f 7 000,—	(416) De technische ambtenaar van den Rijkswaterstaat der vierde klasse, P. Barentsen, is ter beschikking van den Gouverneur van Curaçao gesteld om gedurende drie jaren belast te worden met de waarneming van het ambt van opzichter bij openbare werken in de kolonie Curaçao, onder toekenning van eene toelage van f 4 000,— 's jaars. Verwacht wordt, dat aan de nog uit te zenden opzichters dezelfde toelage van f 4 000,— zal moeten worden toegekend.
		1 ingenieur		6 000,—	6 000,—	6 000,—	6 000,—	
		1 opzichter		1 600,—	1 600,—	1 600,—	1 600,—	
		1 machinist (414)		4 000,—	3 000,—	3 000,—	3 000,—	
				f 21 800,—				(417) Ten laste van dezen post zijn gekweten de toelagen van drie opzichters gedurende een gedeelte van het jaar, 1 à f 1 560,—, 1 à f 2 700,— en 1 à f 4 000,—. Ongebruikt bleef f 2 656,—.
	b.	toelagen:						
		3 opzichters (416)	f	12 000,—	(415) 1 400,—			(418) De vergoeding voor huishuur wordt weder afzonderlijk toegekend.
		aan dezelfden voor huishuur (418)		900,—	6 000.—	5 400,—	(417) 2 744,—	
		1 beheerder van het buskruitmagazijn op Curaçao, f 300 tot f 400		350,—		600,—	(419) 178,—	(419) Ten laste van dezen post werd gekweten het aan twee opzichters gedurende een gedeelte van het jaar toegekend huishuur. Ongebruikt bleef f 422,—.
		1 wachter bij idem, f 300 tot f 400		400,—	350,—	300,—	300,—	
		1 schrijver, f 700 tot f 800		775,—	375,—	375,—	375,—	
		1 magazijnmeester, f 600 tot f 700		600,—	775,—	750,—	750,—	
		1 bediende, f 300 tot f 400		400,—	619,—	600,—	(420) 550,—	(420) De betrekking van magazijnmeester bleef tijdelijk onvervuld. Ongebruikt bleef f 50,—.
				15 425,—	400,—	375,—	375,—	
	c.	schrijfbehoeften voor het kantoor van den directeur		180,—	180,—	180,—	180,—	
			f	37 405,—	(421) 400,—	(421) 400,—	(422) 188,—	(421) Voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan een opzichter. Dit voedergeld wordt niet meer genoten.
								(422) Dit voedergeld werd slechts gedurende een gedeelte van het jaar genoten. Ongebruikt bleef f 212,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
130		Reis- en teerkosten en kosten van vervoermiddelen van den directeur en verdere ambtenaren en beambten en teekenbehoeften voor het kantoor van den directeur:							(423) De dienstauto, bestemd voor het vervoeren van ambtenaren naar den post voor draadlooze telegrafie op Daniel, wordt voor dat doel niet dikwijls meer gebruikt en is thans in dienst gesteld bij openbare werken. In verband hiermede wordt het uitgetrokken krediet voor reis- en teerkosten verlaagd met f 400,— en gesteld op f 400,—, welk bedrag noodig geoordeeld wordt voor teerkosten op Curaçao, alsmede voor reis- en teerkosten voor reizen naar de overige eilanden.
	a.	reis- en teerkosten (423)	f	400,—		f 800,—	f 800,—	(424) f 800,—	(424) Ten laste van dezen post is tot dusver gekweten een bedrag van f 437,—. Aangezien er hierop nog uitgaven moeten worden gedaan, waarvan het juiste bedrag thans niet kan worden vastgesteld, wordt het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
	b.	onderhoud en bediening van een dienstauto (425)		1 800,—					(425) Zie noot 423. De kosten van onderhoud en bediening van deze dienstauto worden geraamd op f 1 800,—.
	c.	teekenbehoeften		180,—		180,—	180,—	(426) 463,—	(426) Overschreden met f 283,— tengevolge van het in 1919 ontvangen van zendingen uit Nederland en de Vereenigde Staten, terwijl verwacht werd, dat een der zendingen vertraging zou ondervinden.
					f 2 380,—				
		Onderhoud, herstelling en nieuwe werken.							
131		Kosten van onderhoud en herstelling van werktuigen			100,—	100,—	100,—	(427) 4,—	(427) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 4,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 96,—.
132		Gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van meubelen en andere benoodigdheden, en verdere uitgaven:							
	a.	gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de gebouwen:							
		Curaçao, met inbegrip van de vaartuigen en de boeien (428)	f	14 000,—		10 000,—	10 000,—	(429) 27 035,—	(428) Verhoogd met f 4 000,— in verband met de duurte van materialen en hoogere werkloonen, zoomede wegens vermeerdering van de landsgebouwen.
		Aruba, met inbegrip van de boeien en meerpalen, den ijzeren steiger en de vaartuigen		1 000,—		1 000,—	1 000,—	(430) 1 301,—	(429) Overschreden met f 17 035,— eensdeels tengevolge van de hooge arbeidsloonen en duurte van materialen, anderdeels tengevolge van het verantwoorden ten laste van dezen post van de kosten van verbeteringen aan het gouvernementshuis, het kantoor van den Gouverneur, het woonhuis van den commandant der troepen en de officierswoning Nº 5 in het fort Amsterdam, alsmede van de uitgaven voor urgente buitengewone herstellingen aan regenbakken.
		Bonaire, met inbegrip van den steiger, de vaartuigen en de boeien (431)		1 600,—		1 200,—	1 200,—	(432) 2 663,—	(430) De overschrijding van dezen post ad f 301,— is toe te schrijven aan hooge arbeidsloonen en duurte van materialen.
		St. Martin, met inbegrip van de boeien, het seintoestel, de loodsbooten, de vlaggestokken, enz. (431)		1 500,—		1 000,—	1 000,—	(433) 7 455,—	(431) In verband met de duurte van materialen en de hoogere werkloonen worden deze kredieten voor Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba verhoogd met onderscheidenlijk f 400,—, f 500,—, f 500,— en f 550,—.
		St. Eustatius, met inbegrip van den steiger, de reserveboot en de afrasteringen van domeingronden (431)		1 500,—		1 000,—	950,—	(434) 1 731,—	(432) De overschrijding van dezen post met f 1 463,— is een gevolg van de stijging van den loonstandaard en van duurte van materialen.
		Saba (431)		1 000,—		450,—	350,—	373,—	(433) De overschrijding van dezen post met f 6 455,— is in hoofdzaak een gevolg van de noodzakelijk gebleken herstelling aan het gezaghebbershuis, welke herstelling niet kon worden uitgesteld. Deze hooge uitgaven houden ook verband met de stijging van den loonstandaard en met duurte van materialen.
			f	20 600,—					(434) In 1919 bleek het noodzakelijk meerdere herstellingen te doen aan

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	b.	gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de militaire gebouwen en werken		f 2 400,—		f 2 400,—	f 2 400,—	(435) f 2 306,—	de landsgebouwen, dan waarop gerekend was. De overschrijding van dezen post ad f 781,— is overigens ook een gevolg van duurte van materialen en stijging van den loonstandaard.
	c.	gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de gebouwen, boeien, landvasten, enz. van de quarantaine-inrichting aan de Caracasbaai		600,—		600,—	600,—	(436)	(435) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 94,— minder dan de raming uitgegeven.
	d.	onderhoud, vernieuwing en aankoop van meubelen en andere benoodigdheden:							(436) Tengevolge van gebrek aan werkvolk en aan toezicht houdend personeel moesten de gewone herstellingen van de gebouwen aan de Caracasbaai worden uitgesteld. Het krediet bleef alzoo ongebruikt.
		Curaçao (437)	f 4 400,—			1 400,—	2 500,—	(438) 6 050,—	
		Aruba (439)	2 650,—			150,—	150,—	(440) 36,—	
		Bonaire (439)	2 700,—			200,—	100,—	85,—	
		St. Martin (439)	2 700,—			200,—	200,—	(441) 108,—	
		St. Eustatius (439)	2 600,—			100,—	100,—	(442) 643,—	
		Saba (439)	2 600,—			100,—	100,—	137,—	
				17 650,—					(437) Voor eens verhoogd met f 3 000,— voor de verbetering van het meubilair op de landskantoren.
	e.	schoonhouden van kantoorlokalen en aanbrengen van water		1 200,—		1 200,—	1 400,	(443) 1 195,—	(438) Overschreden met f 3 550,—, eensdeels tengevolge van den aankoop van 8 schrijfmachines voor ongeveer f 2 100,— en anderdeels tengevolge van het verantwoorden ten laste van dezen post van een bedrag van ongeveer f 1 200,— voor telefoon-abonnementen, van f 100,— voor toezicht op de brandspuiten en van ongeveer f 500,— voor leidingwater voor het gouvernementshuis.
	f.	kosten van leidingwater voor het gouvernementshuis (444)		600,—		1 000,—			
	g.	kosten van telefoonabonnementen (445)		1 400,—		150,—			
	h.	onderhoud van en toezicht op de brandspuiten op Curaçao (446)		150,—		200,—	200,—	198,—	
	i.	onderhoud van de brandspuit en de klok en het schoonhouden van kantoorlokalen op St. Martin		200,—					(439) In verband met het voornemen om op alle eilanden buiten Curaçao woningen in te richten voor doorreizende ambtenaren, zie de memorie van toelichting bij artikel 135*m*, wordt het krediet, uitgetrokken voor onderhoud, vernieuwing en aankoop van meubelen, voor al die eilanden voor eens verhoogd met f 2 500,— om voor bedoelde woningen de noodige meubelen te kunnen aanschaffen.
					f 44 800,—				
133		Gewoon onderhoud en herstelling van straten, wegen en kaden:							
	a.	onderhoud en herstelling van straten en wegen:							
		Curaçao:							
		straten en wegen in het stadsdistrict	f 6 000,—			6 000,—	6 000,—	6 043,—	(440) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 36,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 114,—.
									(441) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 106,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 94,—.
									(442) De overschrijding ad f 543,— is in hoofdzaak het gevolg van de uitgaven voor aanschaffing van eenige meubelen voor de woning voor doorreizende ambtenaren.
									(443) Ongebruikt bleef f 205,—. Op dezen post werd niet meer verantwoord de vergoeding aan den schrijver voor het houden van toezicht op de verdeeling van drinkwater, voor welken schrijver eene toelage is uitgetrokken.
									(444) Deze kosten werden tot dusver gekweten uit het krediet voor onderhoud, vernieuwing en aankoop van meubelen en andere benoodigdheden. Het komt regelmatiger voor hiervoor een afzonderlijken post uit te trekken.
									(445) Verhoogd met f 400,— wegens toeneming van het aantal abonnementen.
									(446) Aangezien de jaarlijksche kosten van de op nieuw te regelen brandweer nog niet bekend zijn, wordt voorloopig hetzelfde krediet uitgetrokken als voor het vorige dienstjaar toegestaan.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		wegen in de buitendistricten (447)	f 10 000,—			f 8 000,—	f 8 000,—	(448) f 9 285,—	(447) In verband met de hoogere werkloonen is het noodig deze kredieten voor Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba onderscheidenlijk met f 2 000,—, f 1 200,—, f 1 000,—, f 250,—, f 1 000,— en f 1 000,— te verhoogen.
				f 16 000,—					
		Aruba (447)		3 000,—		1 800,—	1 800,—	(449) 2 106,—	
		Bonaire (447)		2 000,—		1 000,—	1 000,—	(449) 1 731,—	
		St. Martin (447)		2 000,—		1 750,—	1 750,—	(449) 1 981,—	
		St. Eustatius (447)		2 000,—		1 000,—	1 000,—	(449) 1 764,—	
		Saba, waaronder ook te verstaan het plaveien en aanbrengen van treden (447)		2 000,—		1 000,—	1 000,—	(449) 1 453,—	(448) Voor een grondig onderhoud van de wegen moest, ook in verband met de hooge arbeidsloonen, f 1 285,— meer dan de raming worden uitgegeven.
				f 27 000,—					
	b.	onderhoud en herstelling van kaden		1 800,—		1 800,—	1 800,—	(450) 1 005,—	
					f 28 800,—				(449) Naar de behoefte en als gevolg van de stijging van den loonstandaard werden deze posten voor Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba onderscheidenlijk met f 306,—, f 731,—, f 231,—, f 764,— en f 453,— overschreden.
134		Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten, wegen, enz.:							(450) Ongebruikt bleef f 795,—. Anderzijds werd op het krediet voor de „voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao" een bedrag van f 5 100,— gekweten voor buitengewone herstellingen aan de kade van het Rif bij het oude kettinghuis, tot behoud van deze vooruitstekende punt.
		Curaçao:							
	a.	het oververven van de buitenhoutwerken van de Hendrikschool (451)	f 1 500,—						(451) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*a*.
	b.	het oververven van de houtwerken van de Emmaschool (452)		1 000,—					(452) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*b*.
	c.	het oververven van de houtwerken van het krankzinnigengesticht (453)		3 500,—					(453) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*c*.
	d.	het oververven van de houtwerken van de gevangenis onder het Raadhuis (454)		1 000,—					(454) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*d*.
	e.	het herstellen en oververven van de houtwerken van den politiepost te Cas Chiquitoe (455)		1 500,—					(455) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*e*.
	f.	het met hout beschieten en herstellen van het dak van de districtmeesterswoning op Rust (456)		2 500,—					(456) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*f*.
	g.	het vernieuwen van den marmeren tegelvloer in de vestibule en de gang van het gouvernementshuis (457)		3 500,—					(457) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*g*.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	h.	het vernieuwen van de verharding in de Heerenstraat (458) 10 000,—	f 24 500,—	(459) f 16 500,—	(460) f 26 200,—	(461) f 15 207,—	(458) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*h*.

(459) Kosten voor:

het vernieuwen van vloerbalken in de zalen van het Hof van Justitie en den Kolonialen Raad	f 400,—
het vernieuwen van vloerbalken en vloeren in twee kamers van de woning van den directeur der gevangenissen	1 000,—
het oververven van het Raadhuis	2 500,—
het oververven van de gebouwen van de quarantaine-inrichting aan de Caracasbaai	2 000,—
het aanbrengen en vernieuwen van eene verharding in de Hoogstraat en de Belvedèrestraat zoomede het verbeteren van de afwatering van deze straten, c.q. het maken van een nieuwen verbindingsweg van de Hoogstraat naar de Breedestraat	10 600,—
	f 16 500,—

(460) Kosten voor:

het herstellen en verzwaren van de brug over het Rifwater	f 9 600,—
het aanbrengen en vernieuwen van eene verharding in de Bargestraat en in de Werfstraat, zoomede het verbeteren van de afwatering dezer straten	10 600,—
het verrichten van buitengewone herstellingen aan de Handelskade	6 000,—
	f 26 200,—

(461) Zie noot 460. Ongebruikt bleef f 10 993,—. Uitgegeven werd voor:

het herstellen en verzwaren van de brug over het Rifwater (a)	f 3 547,—
het aanbrengen en vernieuwen van eene verharding in de Bargestraat en in de Werfstraat, zoomede het verbeteren van de afwatering dezer straten (b)	11 660,—
het verrichten van buitengewone herstellingen aan de Handelskade (c)	*Nihil.*
	f 15 207,—

(a) In 1918 werden reeds dringende herstellingen, welke geen uitstel duldden, aan deze brug verricht tot een bedrag van ongeveer f 2 500,—, welk bedrag verantwoord werd ten laste van den post voor gewoon onderhoud van de landsgebouwen van dat dienstjaar. Hierdoor en door het feit, dat de werken in 1919 niet konden worden beëindigd, bleef een bedrag van f 6 053.— ongebruikt.

(b) In verband met de stijging van den loonstandaard moest voor deze werken een bedrag van f 1 060,— meer dan het daarvoor geraamde bedrag worden uitgegeven.

(c) Tengevolge van gebrek aan werkvolk en aan toezichthoudend personeel kon dit werk niet worden uitgevoerd.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1921.
		Bonaire:			
	i.	vernieuwing van de vloerbalken en vloeren van het ontvangers kantoor en het kantoor van den ambtenaar van het openbaar Ministerie (464)	f	600,—	
	j.	buitengewone herstelling aan de straten en wegen in het dorp Kralendijk, voornamelijk de Breedestraat en den Strandweg (465)		600,—	
				f	1 200,—
		St. Martin:			
	k.	buitengewone herstelling aan de wegen (467)			6 000,—

TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	(462) f 1 700,—	(463) f 2 049,—	(462) Kosten voor: Het oververven van de landsgebouwen, in hoofdzaak het gezaghebbershuis, de landskantoren, het houtwerk van de 3 vuurtorens met wachterswoningen en het tolhuis op den steiger (Aruba) ..... f 900,— Buitengewone herstelling van den weg naar Mira-la-mar en Calabasa (Aruba) ..... 800,— f 1 700,—
(466) f 1 600,—			
(468) 1 500,—	(469) 1 500,—	(470) 30,—	(463) Zie noot 462. Overschreden met f 349,—. Uitgegeven werd voor: het oververven van de landsgebouwen, in hoofdzaak het gezaghebbershuis, de landskantoren, het houtwerk van de 3 vuurtorens met wachterswoningen en het tolhuis op den steiger (a) .. f 1 266,— buitengewone herstelling van den weg naar Mira-la-mar en Calabasa ..... 783,— f 2 049,—
			(a) De overschrijding ad f 366,— is een gevolg van de enorme stijging van den prijs van verfwaren.
			(464) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*i*.
			(465) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*j*.
			(466) Kosten voor: het oververven van de landsgebouwen, hoofdzakelijk het houtwerk van de gebouwen in het fort, de deurwaarder-cipierswoning en het schoolgebouw ..... f 600,— buitengewone herstelling aan de wegen en straten in het dorp Kralendijk, voornamelijk de Breedestraat en den strandweg ..... 600.— buitengewone herstelling van een gedeelte van den Zoutpannenweg ..... 400,— f 1 600,—
			(467) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*k*.
			(468) Kosten voor buitengewone herstelling van de bergwegen.
			(469) Kosten voor buitengewone herstelling aan den bergweg van het district Beneden Prinsenkwartier.
			(470) Wegens gebrek aan werkvolk kon in 1919 de voorgenomen herstelling van den bergweg van het district Beneden Prinsenkwartier niet worden uitgevoerd. Ten laste van den post werd slechts een bedrag van f 30,— verantwoord.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		St. Eustatius:						
	l.	buitengewone herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten en wegen, enz. (471)	f 3 800,—		(472) f 1 050,—	(473) f 5 400,— (475) 400,—	(474) f 362,— (476) 1 326,—	(471) Zie de memorie van toelichting bij artikel 134*l*.
				f 35 500,—				(472) Kosten voor:
								het herstellen van het dak van een bijgebouw op het erf van den gezaghebber ..... f 750,—
								rioleering van de beide privaten in het bijgebouw op het erf van den gezaghebber, en voorziening van deze privaten van closets met waterspoeling ..... 300,—
								f 1 050,—
135		Nieuwe werken:						
		Curaçao:						
	a.	bouw van een nieuw tolkantoor (tweede of laatste termijn) (477)	f 40 000,—					(473) Kosten voor verbetering der bergwegen of gedeelten daarvan leidende naar Oranjestad en naar Oranjebaai.
	b.	bouw van een nieuw post- telegraaf- en telefoonkantoor (eerste termijn) (478)	50 000,—					(474) Zie noot 473. Wegens tijdelijk gebrek aan werkvolk kon in 1919 slechts een klein gedeelte van de bergwegen worden verbeterd. Ongebruikt bleef f 5 038,—.
	c.	bouw van een nieuw huis van bewaring (eerste termijn) (479)	30 000,—					(475) Kosten voor het verven van het dak van het gebouw der openbare school te Windwardside en het oververven van andere landsgebouwen (Saba).
	d.	bouw van twee paviljoens bij het krankzinnigengesticht (480)	25 000,—					(476) Zie noot 475. Het bleek noodig meerdere landsgebouwen over te verven dan waarop bij het doen der raming gerekend was. De overschrijding ad f 926,— is overigens ook een gevolg van de stijging van de verfprijzen.
	e.	bouw van twee ziekenzalen bij de inrichting tot behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten (481)	14 000,—					(477) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*a*.
	f.	aanleg van een rioolleiding voor het krankzinnigen gesticht en het aanbrengen van closets, enz. met waterspoeling in dit gesticht (482)	8 000,—					(478) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*b*.
	g.	aanbrengen van badkamers in de vrouwenafdeeling van het melaatschengesticht (483)	500,—					(479) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*c*.
	h.	aanleg van telefoon voor de dokterswoningen, de districtmeesterswoningen en de politieposten in de buitendistricten (484)	24 000,—					(480) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*d*.
	i.	aanschaffing van een autosproeiwagen voor het besproeien van de straten en wegen in het stadsdistrict (485)	6 000,—					(481) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*e*.
	j.	aanbrengen van een verharding met troittoirs en verhoogde wandelplaats langs den waterkant (overzijde) en op het Molenplein (486)	30 000,—					(482) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*f*.
	k.	aanschaffing of aanbouw van een tweede motorboot voor den loodsdienst van de haven van Willemstad (487)	18 000,—		(488) 200 850,—	(489) 133 150,—	(490) 188 885,—	(483) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*g*.
			f 245 500,—					(484) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*h*.
								(485) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*i*.
								(486) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*j*.
								(487) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*k*.
								(488) Kosten voor:
								bouw van een nieuw tolkantoor (eerste termijn) ... f 50 000,—
								verbetering van de quarantaine-inrichtingen voor de haven van Willemstad (derde of laatste termijn) .... 42 500,—
								bouw van vier openbare privaten ..... 17 200,—
								aanleg van een rioolleiding voor het gesticht voor melaatschen en het aanbrengen van closets, enz. met waterspoeling in dit gesticht ..... 3 000,—
								aanleg van eene electrische geleiding voor en het aanbrengen van eene electrische verlichting in het gesticht voor melaatschen ..... 750,—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.	
							aanschaffing van een zoeklicht voor de motorboot van de havenpolitie	f 400,—
							verbreeding van de westelijke opritten in den hoofdweg over den Grooten en Kleinen Berg, zoomede het plaatsen van keermuren	6 000,—
							het weder op vroegere breedte terugbrengen van eenige straten in de stadswijk Punda, welke in den loop der tijden door uitbouw aanmerkelijk in breedte zijn verminderd	2 000,—
							aanleg van een rioolleiding met ontsmettingsinrichting voor de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten en het aanbrengen van closets, enz. met waterspoeling in dit ziekenhuis	3 000,—
							bouw van twee regenbakken bij de paviljoens van het krankzinnigengesticht	6 000,—
							aanschaffing van twee stoom- of motorbrandspuiten met slangen- en ladderwagens en verder brandweermaterieel, alsmede kosten van den bouw van brandspuithuizen te Willemstad	20 000,—
							aanschaffing of aanbouw van een motorsleepboot voor den loodsdienst van de haven van Willemstad	50 000,—
								f 200 850,—
							(489) Kosten voor:	
							rioleering voor de privaten in de gouvernements-kantoren, scholen en woningen en voorziening van deze gebouwen van closets, enz. met waterspoeling	f 27 400,—
							verbetering van de quarantaine-inrichtingen voor de haven van Willemstad (tweede termijn)	40 000,—
							het wegnemen van de glasscherven op en het bijwerken van de ringmuren van landsgebouwen en eigendommen	1 000,—
							het bouwen van lijkenhuizen op de Algemeene Begraafplaats en het Militair Kerkhof	1 300,—
							het inrichten van drie bogen in den batterijmuur van het Waterfort tot regenbak	3 300,—
							aankoop van een steenbreker met reservedeelen	3 000,—
							bouw van twee openbare privaten	8 600,—
							verbetering van de afwatering van de wijk Monte Berde te Willemstad en bijkomende werken	48 550,—
								f 133 150,—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1921.	TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Aruba:						
	l.	bouw van een woning voor doorreizende ambtenaren (491)	f	12 000,—	(492) f 2 000,—	(493) f 7 550,—	(494) f 11 673,—	

(490) Zie noot 489. Overschreden met f 55 735,—. Uitgegeven werd voor:

rioleering van de privaten in de gouvernementskantoren, scholen en woningen en voorziening van deze gebouwen van closets, enz. met waterspoeling (a)	f	45 785,—
verbetering van de quarantaine-inrichtingen voor de haven van Willemstad (tweede termijn) (b)		63 106,—
het wegnemen van de glasscherven op en het bijwerken van de ringmuren van landsgebouwen en eigendommen (c)		*Nihil.*
het bouwen van lijkenhuizen op de Algemeene Begraafplaats en het Militair Kerkhof (d)		3 159,—
het inrichten van drie bogen in den batterijmuur van het Waterfort tot regenbak (e)		3 731,—
aankoop van een steenbreker met reservedeelen (f)		*Nihil.*
bouw van twee openbare privaten (g)		175,—
verbetering van de afwatering van de wijk Monte Berde te Willemstad, met bijkomende werken (h)		72 929,—
	f	188 885,—

(a) De rioleeringswerken kwamen nog niet tot uitvoering. Alleen de benoodigde materialen, welke uit de Vereenigde Staten van Noord Amerika betrokken werden, hebben reeds f 18 385,— meer gekost dan de raming van de werken in hun geheel.

(b) In 1919 werd f 23 106.— meer verwerkt, dan het voor dat jaar toegestaan bedrag.

(c) Deze werken werden reeds in 1918 uitgevoerd en de uitgaven daarvan werden gekweten ten laste van den post „gewoon onderhoud van landsgebouwen" voor dat dienstjaar, zoodat de voor 1919 toegestane gelden ongebruikt bleven.

(d) Overschreden met f 1 859,— tengevolge van een ruimere opvatting van den bouw en door de stijging van den prijs van bouwmaterialen en van arbeidsloonen.

(e) Het werk kostte f 431,— meer dan verwacht werd.

(f) Van dit krediet werd nog geen gebruik gemaakt.

(g) De bouw van deze privaten kwam in 1919 niet tot uitvoering. Slechts eene bestelling dakvilt werd ten laste van dezen post verantwoord.

(h) Om over te kunnen gaan tot de verbetering van de afwatering van de wijk Monte Berde moest een gedeelte van de terreinen van die wijk worden aangekocht, waarvoor een bedrag van f 21 020,— werd uitgegeven. Voor het verplaatsen en wegnemen van huisjes, die gebouwd waren op plaatsen, waar het terrein moest worden verhoogd, werden vergoedingen verleend tot een bedrag van f 9 360,—, terwijl de verbeteringswerken een bedrag van f 42 549,— hebben gekost.
De overschrijding van het toegestaan krediet bedroeg alzoo f 24 379,—.
De verbeteringswerken konden in 1919 niet beëindigd worden.

(491) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*l*.

(492) Kosten voor het aanbrengen van een nieuw lichttoestel op den lichtopstand te Cerro Colorado.

(493) Kosten voor:

verplaatsing van den post voor draadlooze telegrafie naar het fort Zoutman	f	1 850,—
het bouwen van twee nieuwe lokalen bij het gebouw der openbare school te Oranjestad, met gelijktijdige herstelling van het dak van het hoofdgebouw en verbetering der privaten		4 000,—
het bouwen van een privaat bij de landskantoren		500,—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1921.
		Bonaire:		
	m.	aanschaffing van een boei met ankers en kettingen, en aanlegkosten daarvan op de reede van Kralendijk (495)	f 14 100,—	

TOEGESTAAN voor 1920.	TOEGESTAAN voor 1919.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.	
			het bouwen op den gouvernementssteiger van een kantoor voor den loods- en quarantaine-dienst ..... f	400,—
			vernieuwing van de kettingen der boeien in de Paardenbaai en vervanging van drie der stalen torpedoboeien door houten boeien	800,—
				f 7 550,—
			(494) Zie noot 493. Overschreden met f 4 123,—. Uitgegeven werd voor: verplaatsing van den post voor draadlooze telegrafie naar het fort Zoutman (a) .... f	*Nihil.*
			het bouwen van twee nieuwe lokalen bij het gebouw der openbare school te Oranjestad, met gelijktijdige herstelling van het dak van het hoofdgebouw en verbetering der privaten (b)	11 308,—
			het bouwen van een privaat bij de landskantoren (c)	180,—
			het bouwen op den gouvernementssteiger van een kantoor voor den loods- en quarantaine-dienst (c)...	94,—
			vernieuwing van de kettingen der boeien in de Paardenbaai en vervanging van drie der stalen torpedoboeien door houten boeien (c)	91,—
				f 11 673,—
(496) f 4 400,—	(497) f 14 700,—	(498) f 58,—		

(a) Van het verplaatsen van den post voor draadlooze telegrafie is voorloopig afgezien.
(b) De belangrijke overschrijding is in hoofdzaak een gevolg van de wijziging van het oorspronkelijk bouwplan en is overigens ook toe te schrijven aan de stijging van den prijs van alle materialen.
(c) De ten laste van deze posten verantwoorde uitgaven zijn gedaan voor het aanschaffen van benoodigdheden. De uitvoering van de werken moest achterwege blijven uit gebrek aan geschikte ambachtslieden.

(495) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*m*.

(496) Kosten voor:

aanschaffing van een boei met kettingen en ankers en aanlegkosten daarvan op de reede van Kralendijk ..... f 4 100,—
aanschaffing van een nieuwe boot voor den loodsdienst te Kralendijk ..... 300,—
f 4 400,—

(497) Kosten voor:

verlenging van den gouvernementssteiger op de reede van Kralendijk ..... f 13 000,—
het aanschaffen van een boei ..... 1 700,—
f 14 700,—

(498) Zie noot 497. Ongebruikt bleef f 14 642,—. Uitgegeven werd voor: verlenging van den gouvernementssteiger op de reede van Kralendijk (a) .... f *Nihil.*

(a) Dit werk is wegens de tijdsomstandigheden niet uitgevoerd.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
				(499) f 3 800,—	(500) f 26 000,—	(501)	het aanschaffen van een boei (b) ..... 58,—
				(502) 5 000,—	(503) 22 100,—	(504) f 1 172,—	f 58,—

(b) Ten laste van dezen post is tot dusver slechts f 58,— verevend. De uitgaven voor de aanschaffing van den boei moeten nog ten laste hiervan komen.

(499) Kosten voor bouw van een regenbak bij het Raadhuis te Philipsburg op St. Martin.

(500) Kosten voor:

bouw van een brug ter verbinding van het eilandje Simsonbaai met den vasten wal van het Nederlandsche gedeelte van St. Martin ..... f 19 000,—

bouw van een regenbak te Simsonbaai op St. Martin 7 000,—

f 26 000,—

(501) Zie noot 500. De voor 1919 toegestane kredieten voor nieuwe werken op St. Martin bleven ongebruikt. Van den bouw van een brug ter verbinding van het eilandje Simsonbaai met den vasten wal van het eiland St. Martin is, na deugdelijk plaatselijk onderzoek, afgezien. Tusschen het eilandje Simsonbaai en den vasten wal van St. Martin is een veerdienst ingesteld. De persoon belast met het toezicht aan de baai, is ook belast met den veerdienst. De bouw van een regenbak te Simsonbaai kon, in verband met de late vaststelling van de begrooting voor 1919 en wegens gebrek aan werkvolk, niet plaats vinden.

(502) Kosten voor:

het bouwen van een politiewachthuis in Fort Oranje met arrestantenkamer en badkamer met privaat voor de politie (St. Eustatius) ..... f 4 000,—

het aanbrengen van 4 beerputten met openbare privaten met waterspoeling in Oranjestad, à f 250,— (St. Eustatius) ..... 1 000,—

f 5 000,—

(503) Kosten voor:

Verlenging van den steiger en het aanbrengen van 2 paar davids en een lichte handhyschkraan daarop (St. Eustatius) f 20 000,—

het aanbrengen van waterclosets met waschgelegenheid ten behoeve van de openbare school (St. Eustatius) 300,—

oevervoorziening van het afvoerkanaal om de Noord van Oranjestad ter bescherming van die plaats en van het Klif (St. Eustatius) ..... 1 800,—

f 22 100,—

(504) Zie noot 503. Ongebruikt bleef f 20 928,—. Uitgegeven werd voor:

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Saba:						verlenging van den steiger en het aanbrengen van 2 paar davids
	n.	aanleg van een paar havenhoofdjes aan de Fortbaai (505)	15 000,—	f 286 600,—	(506)f 9 050,—	(507)f 2 300,—	(508) 890,—	en een lichte handhyschkraan daarop (a) f *Nihil.*
		Baggerwerken.						het aanbrengen van waterclosets met waschgelegenheid ten behoeve
136		Verschillende uitgaven:						van de openbare school (b) *Nihil.*
	a.	arbeidsloonen, materialen en steenkolen voor en onderhoud van de baggertoestellen met bijbehoorende onderlossers en vaartuigen f	12 000,—		12 000,—	12 000,—	(509) 15 765,—	oevervoorziening van het afvoerkanaal om de Noord van Oranjestad ter bescherming van die plaats en van het Klif (c) 1 172,—
	b.	baggeren met den beugel en verschillende andere maatregelen tot het voorkomen van ophooping van vuil langs de kaden van het Rifwater en het Waaigat	2 700,—		2 700,—	2 700,—	(510) 2 437,—	f 1 172,—
	c.	verrichten van peilingen in de St. Annabaai en het bevaarbare gedeelte van het Schottegat	500,—		500,—	500,—	(511)	(a) Na een deugdelijk plaatselijk onderzoek werd afgezien van de verlenging van den steiger, enz.
				15 200,—				(b) Van het aanbrengen van waterclosets, enz. bij de openbare school, werd voorloopig afgezien.
137		Voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao (512)		100 000,—	100 000,—	100 000,—	(513) 10 039,—	(c) In verband met de late afkondiging van de begrooting kon dit werk in 1919 niet worden ten einde gebracht. Ongebruikt bleef f 628,—.
								(505) Zie de memorie van toelichting bij artikel 135*n*.
								(506) Kosten voor:
								het bouwen van een apotheekbouw te Bottom f 2 000,—
								het bouwen van een schoolgebouw te St. John's- 4 000,—
								het bouwen van een politiewachthuis te Fortbaai 600,—
								aankoop van een stuk gronds en bouw van een politiewachthuis te St. John's 650,—
								het vergrooten van het kantoorlokaal voor algemeenen dienst te Windwardside 1 800,—
								f 9 050,—
								(507) Kosten van aankoop van een stuk gronds en bouw van een regenbak te Hellsgate.
								(508) Zie noot 507. Ongebruikt bleef f 1 410,—. Wegens gebrek aan werkvolk kon dit werk in 1919 niet worden uitgevoerd. Het bedrag van f 890,— is uitgegeven voor aankoop van een stuk gronds en voor materialen.
								(509) Tengevolge van duurte van materialen en hooge werkloonen werd deze post met f 3 765,— overschreden.
								(510) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 263,— minder dan de raming uitgegeven.
								(511) Deze post bleef ongebruikt aangezien het meet- en peilgereedschap nog op St. Martin gebruikt wordt.
								(512) Voor de verdere verbetering van de haven van Curaçao wordt voor 1921 de voor 1920 uitgetrokken post van f 100 000,— gehandhaafd, aangezien nog geen beslissing is gevallen welke werken tot uitvoering zullen worden gebracht.
								(513) Ten laste van dezen post werd in 1919 slechts een bedrag van f 10 039,— uitgegeven, waarvan f 5 100,— voor buitengewone herstellingen aan de kade langs den havenmond bij het oude ketting-

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Waterverschaffing.							
138		Kosten in verband met den aanleg van werken in het belang van de waterverschaffing, waaronder begrepen verbetering van de bestaande waterwerken en putten, en van onderhoud der tot stand gekomen werken:							
	a.	aanlegkosten:							
		Curaçao	f	17 000,—		f 17 000,—	f 17 000,—	(514) f 1 298,—	(514) Tengevolge van gebrek aan werkvolk en aan toezichthoudend personeel werd de damaanleg niet voortgezet. Op dezen post werd een bedrag van f 1 298,— verantwoord voor den aanleg van eenige putten en de aanschaffing van gereedschap.
		Bonaire		125,—		125,—	125,—	125,—	
		St. Martin		350,—		350,—	350,—	(515)	(515) Aangezien gedurende 1919 geen nieuwe putten werden aangelegd, bleef het bedrag ongebruikt.
					f 17 475,—	(516) 10 000,—	(517) 1 550,—	(518) 79,—	
	b.	onderhoudsuitgaven:							
		Curaçao	f	3 000,—		3 000,—	3 000,—	(519) 1 800,—	
		Aruba		250,—		250,—	250,—	233,—	(516) Kosten voor het aanleggen van eene waterleiding met daarvoor noodigen vergaarbak (St. Eustatius).
		Bonaire		175,—		175,—	175,—	(520) 768,—	
		St. Martin		150,—		150,—	150,—	(521) 10,—	
		St. Eustatius		250,—		250,—	250,—	(522)	(517) Kosten voor het vervangen van den windmotor bij Taylor's put door een petroleummotor met bijbehooren en kosten van een motorkamer (St. Eustatius).
					3 825,—				
					f 21 300,—				
139		Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van eene drinkwaterleiding te voorzien (523)			20 000,—	20 000,—	20 000,—	(524)	(518) Zie noot 517. De voorgenomen vervanging van den windmotor bij Taylor's put door een petroleummotor vond in 1919 niet plaats, aangezien andere plannen tot voorziening van de stad van water in overweging zijn. De uitgaven ten laste van dezen post bedroegen slechts f 79,—. Ongebruikt bleef f 1 471,—.
						(525) 1 250,—	(526)		
		Mijnbouwkundigen dienst.							
140		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen van den mijningenieur en den opziener bij den mijnbouwkundigen dienst (kolonie):							
		1 mijningenieur			f 10 200,—	10 200,—			(519) Naar de behoefte werd f 1 200,— minder dan de raming uitgegeven.
		1 opziener			2 400,—	2 400,—			
					12 600,—				(520) Voor het uitdiepen van watervergaarbakken moest, in verband met de hooge werkloonen, f 593,— meer dan de raming worden uitgegeven.
141		Kosten van onderzoekingen, arbeidsloonen, reis- en teerkosten van het personeel, enz. (kolonie)			10 400,—	10 400,—			
						(527) 10 000,—			(521) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post slechts f 10,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 140,—.
142		Reis- en teerkosten van de commissie van toezicht op de mijnwerken op Aruba			300,—	300,—	300,—	(528)	(522) Het krediet bleef in 1919 ongebruikt.
		Straat- en kustverlichting.							
143		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van het personeel bij de straat- en kustverlichting:							(523) Eene beslissing is ten deze nog niet gevallen, daarom wordt de voor 1920 uitgetrokken post voor 1921 gehandhaafd.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							
		4 opzichters bij vuurtorens:							
		1 op Klein-Curaçao, f 1000 tot f 1200	f	1 200,—		1 200,—	1 200,—	1 200,—	(524) Aangezien de beslissing op welke wijze de proef zal worden genomen nog niet is gevallen, bleef het krediet ongebruikt.
		1 op Aruba (Noordwestpunt) f 800 tot f 1000		800,—		800,—	800,—	(529)	
		2 op Bonaire:							(525) Kosten van het opnemen en in kaart brengen van het eiland Saba.
		1 te Boca-Spelonk, f 800 tot f 1000	f	856,—		950,—	950,—	(530) 800,—	
		1 te Noordwestpunt, f 300 tot f 400		300,—		300,—	300,—	(531)	(526) Dit krediet bleef ongebruikt, aangezien uit gebrek aan personeel de topografeering van het eiland Saba niet kon geschieden.
					1 156,—				
					f 3 156,—				(527) Kosten van de inrichting van den mijnbouwkundigen dienst.
									(528) De commissie van toezicht heeft in 1919 geen dienstreizen gedaan.
									(529) De vuurtoren aan de Noordwestpunt van Aruba kon ook in 1919 nog niet in dienst worden gesteld. De op eene toelage van f 300,— 's jaars aangestelde hulp-opzichter houdt er toezicht.
									(530) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 150,— ongebruikt.
									(531) De vuurtoren aan de Noordwestpunt van Bonaire kon ook in 1919

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		4 hulp-opzichters bij vuurtorens:								
		1 op Klein-Curaçao, f 700 tot f 800	f	800,—			f 800,—	f 800,—	f 800,—	nog niet in dienst worden gesteld. De hulp-opzichter houdt toezicht bij den vuurtoren en de opzichterswoning.
		1 op Aruba, (Noordwestpunt) f 500 tot f 600		500,—			500,—	500,—	(532) 300,—	(532) Zie noot 529. Ongebruikt bleef f 200,—.
		2 op Bonaire, f 500 tot f 600:								
		1 ter Lage Westkust	f	537,—			550,—	550,—	(533) 500,—	(533) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
		1 te Boca-Spelonk		550,—			500,—	550,—	(534) 500,—	(534) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
					1 087,—					
					2 387,—					
						f 5 543,—				
	b.	persoonlijke toelagen aan den opzichter bij den vuurtoren op Klein-Curaçao				75,—	75,—	75,—	75,—	(535) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 25,— ongebruikt.
	c.	toelagen:								
		1 bediende bij den vuurtoren op Klein-Curaçao, f 300 tot f 400	f	350,—			400,—	400,—	(535) 375,—	(536) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 50,— ongebruikt.
		1 lichtwachter bij den vuurtoren aan de Westpunt van Curaçao, f 200 tot f 300		300,—			300,—	300,—	300,—	(537) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 75.— ongebruikt.
		2 opzichters bij vuurtorens:								
		1 op Aruba (Cerro Colorado), f 500 tot f 600	f	550,—			541,—	550,—	(536) 500,—	(538) Aan den lantaarnopsteker op St. Martin moest f 300,— worden toegekend, aangezien er geen persoon te vinden was om het ambt voor minder waar te nemen.
		1 op Bonaire (Lage Westkust) f 100 tot f 200		150,—			112,—	175,—	(537) 100,—	
					700,—					
		1 hulp-opzichter bij den vuurtoren te Noordwestpunt op Bonaire, f 200 tot f 300			300,—		300,—	300,—	300,—	
		6 opstekers van straatlantaarns:								
		1 op Aruba, tevens opsteker van het havenlicht, f 300 tot f 400	f	300,—			375,—	375,—	375,—	(539) Aangezien de meerdere straatlichten, waarvoor voor 1919 krediet was aangevraagd, nog niet zijn aangebracht, bleef op dezen post f 799,— ongebruikt.
		1 op Bonaire, tevens opsteker van het havenlicht en belast met het schoonhouden der landskantoren en het aanbrengen van drinkwater, f 200 tot f 300		300,—			275,—	275,—	275,—	(540) Overschreden met f 493,— tengevolge van de stijging van den prijs van petroleum en in verband met de aanschaffing van reservedeelen voor den vuurtoren.
		1 op St. Martin, f 200 tot f 300 (538) ..		300,—			200,—	200,—	200,—	
		1 op St. Eustatius, f 100 tot f 200		200,—			175,—	175,—	175,—	
		2 op Saba, f 100 tot f 200:								
		1 te Bottom	f	200,—			175,—	175,—	175,—	(541) Overschreden met f 214,— tengevolge van de stijging van den prijs van petroleum en de aanschaffing van reservedeelen en lampen.
		1 te Windwardside		100,—			100,—			
				300,—						
					1 400,—					
		1 opsteker van het havenlicht op St. Martin, f 100 tot f 200			200,—		175,—	175,—	175,—	(542) De raming van dezen post is voor 1921 weer teruggebracht op het in 1919 toegestaan krediet van f 1 490,—. De raming was voor 1920 f 1 000,— hooger gesteld om eenige meerdere lantaarns te kunnen aanbrengen en sommige van de oude door nieuwe te vervangen.
						3 250,—				
	d.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den opzichter bij den vuurtoren te Cerro Colorado (Aruba)				180,—	180,—	180,—	180,—	
						f 9 048,—				
144		Benoodigdheden en andere uitgaven voor straat- en kustverlichting:								(543) Daar vele der straatlantaarns niet konden worden gebruikt en de vuurtoren aan de Noordwestpunt in 1919 niet in dienst werd gesteld, bleef op dezen post f 866,— ongebruikt.
		Curaçao:								
	a.	voor verlichting van de straten, den havenmond, den ingang van het Schottegat en de bruggen over het Rifwater	f	8 400,—			8 400.—	8 400,—	(539) 7 601,—	
	b.	als voren van den vuurtoren aan de St. Annabaai		200,—			200,—	200,—	235,—	(544) Om voor Bonaire eenige nieuwe lantaarns te kunnen aanschaffen ter verbetering van de straatverlichting, die veel te wenschen overlaat, wordt deze post voor eens verhoogd met f 500,—.
	c.	als voren van den vuurtoren op Klein-Curaçao		700,—			700,—	700,—	(540) 1 193,—	
	d.	als voren van den vuurtoren op Westpunt		200,—			200,—	200,—	(541) 414,—	(545) Aangezien de vuurtoren aan de Noordwestpunt in 1919 niet in dienst werd gesteld bleef op dezen post f 240, – ongebruikt.
						f 9 500,—				
		Aruba (542)				1 490,—	2 490,—	1 490,—	(543) 624,—	(546) Tengevolge van de stijging van den prijs van petroleum werd ten laste van dezen post f 96,— meer dan de raming uitgegeven.
		Bonaire (544)				1 200,—	700.—	700,—	(545) 460,—	
		St. Martin				500,—	500,—	500,—	(546) 596.—	
		St. Eustatius (straatverlichting) (547)				400,—	210,—	210,—	(548) f 277,—	(547) Om dezelfde reden als in noot 544 vermeld wordt dit krediet voor eens verhoogd met f 190,—.
										(548) Tengevolge van de stijging van den prijs van petroleum werd ten laste van dezen post f 67,— meer dan de raming uitgegeven.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		Saba (straatverlichting) (549)	f	400,—	f 13 490,—	f 1 400,—	f 180,—	(550) f 369,—	(549) Van het voor 1920 toegestaan krediet van f 1 400,— is f 1 100,— bestemd voor het aanbrengen van eene straatverlichting te Windwardside en voor het aanschaffen van nieuwe lantaarns voor Bottom. De gewone uitgaven voor verlichting zijn voor dit jaar geraamd op f 300,—. In verband met de nadere stijging van den prijs van petroleum wordt voorgesteld het krediet voor gewone uitgaven voor verlichting voor 1921 te stellen op f 400,—.
							(551) 21 000,—	(552)	
							(553) 3 000,—	(554) 2 018,—	
		Seinwezen.							
145		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen van het personeel bij het seinwezen: (555)							
		4 seinmeesters, f 500 tot f 600:							
		3 op Curaçao	f	1 800,—		1 725,—	1 725,—	1 725,—	
		1 op St. Martin, tevens lichtwachter op het fort Amsterdam		600,—		575,—	575,—	575,—	
			f	2 400,—					
		5 seinwachters, f 400 tot f 500		2 225,—		2 150,—	2 250,—	(556) 2 233,—	(550) Reeds in 1919 bleek het noodzakelijk 5 van de oude straatlantaarns door nieuwe te vervangen. De overschrijding van dezen post met f 189,— is in hoofdzaak hieraan toe te schrijven, en overigens aan de stijging van den prijs van petroleum.
					4 625,—				
146		Licht en verdere benoodigdheden voor de seinposten			370,—	370,—	370,—	(557) 431,—	(557) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 61,— meer dan de raming uitgegeven.
		Haven- en loodswezen.							
147		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en voor het toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz. en vergoeding voor buitengewone diensten en wegens gemis van inkomsten van de ambtenaren en de beambten bij den haven- en loodsdienst:							(551) Kosten voor het aanschaffen en opstellen van een kustlichttoestel voor de Noordwestpunt van Aruba.
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:							(552) Het lichttoestel voor den vuurtoren aan de Noordwestpunt van Aruba is nog niet ontvangen.
		6 havenmeesters en loodsen:							(553) Kosten voor het aanschaffen en opstellen van een kustlichttoestel voor de Noordwestpunt van Bonaire.
		1 op Curaçao, tevens scheepsmeter, f 3000 tot f 3500	f	3 000,—		3 400,—	3 200,—	3 200,—	
		1 op Aruba, f 500 tot f 600		575,—		550,—	550,—	550,—	
		1 op Bonaire, f 500 tot f 600		575,—		550,—	550,—	550,—	
		1 op St. Martin, f 700 tot f 800		775,—		750,—	750,—	750,—	
		1 op St. Eustatius, f 200 tot f 300		300,—		275,—	275,—	275,—	
		1 op Saba, f 200 tot f 300		300,—		275,—	275,—	275,—	(554) Het lichttoestel voor den vuurtoren aan de Noordwestpunt van Bonaire werd in 1919 ontvangen, doch is nog niet opgesteld. De uitgaven ten laste van dezen post bedroegen f 2 018,— waarin niet begrepen zijn de kosten voor vracht.
			f	5 525,—					
		1 onder-havenmeester en loods op Curaçao, f 2000 tot f 2500		2 500,—		2 500,—	2 500,—	2 500,—	
		1 loods ter Lage Westkust op Bonaire, f 300 tot f 400		350,—		312,—	375,—	(558) 300,—	(555) In den loop van 1919 is bepaald, dat de betrekkingen van seinmeester en seinwachter aanspraak zullen geven op pensioen. In verband hiermede wordt voor het geheele personeel bij het seinwezen bezoldigingen instede van toelagen aangevraagd.
		1 hulp-loods aan de St. Annabaai op Curaçao, f 1800 tot f 2000		1 996,—		1 950,—	1 944,—	1 944,—	
			f	10 371,—					
	b.	toelagen:							
		1 loods te Fuikbaai op Curaçao, f 300 tot f 400	f	300,—		375,—	375,—	(559) 50,—	(556) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 17,— ongebruikt.
		aan den loods te Paardenbaai op Aruba voor het houden van toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz.		200,—		200,—	200,—	200,—	
		aan 5 loodsen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst:							
		1 op Aruba	f	300,—		300,—	200,—	(560) 300,—	(557) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 61,— meer dan de raming uitgegeven.
		1 op Bonaire (ter Lage Westkust)		180,—		180,—	180,—	180,—	
		1 op St. Martin		300,—		300,—	300,—	300,—	
		1 op St. Eustatius		200,—		200,—	200,—	200,—	(558) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 75,— ongebruikt.
		1 op Saba		200,—		200,—	200,—	200,—	
				1 180,—					
		1 machinist voor de loodsmotorboot, tevens belast met het doen van herstellingen aan den motor, f 800 tot f 1000		800,—		800,—	800,—	(561) 770,—	(559) Deze betrekking werd gedurende een groot gedeelte van het jaar zonder vergoeding waargenomen. Ongebruikt bleef f 325,—.
					2 480,—				(560) Tengevolge van de stijging van den loonstandaard moest ten laste van dezen post f 100,— meer dan de raming worden uitgegeven.
									(561) Ten laste ven dezen post werd gekweten:
									toelage van den drijver van de loodsmotorboot f 650,—
									toelage van den persoon belast met het onderhoud van den motor 120,—
									f 770,—
									Ongebruikt bleef f 30,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
	c.	vergoedingen:							
		aan de loodsen en den hulp-loods aan de St. Annabaai, voor buitengewone diensten	f 1 800,—			f 1 800,—	f 1 800,—	f 1 800,—	(562) In verband met de toeneming van het havenverkeer, waardoor ook de nachtdienst drukker is geworden, wordt voorgesteld deze kredieten te verhoogen; die voor loon van roeiers met f 440,— en die voor vergoeding met f 1 400,—.
		aan den loods te Paardenbaai op Aruba wegens gemis van van inkomsten	300,—			300,—	300,—	300,—	
				f 2 100,—	f 14 951,—				
148		Loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz., onderhoud en herstelling van vaartuigen en verdere daarmede in verband staande uitgaven, kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kosten, zoomede bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen van de waterleiding en kabels van de electrische verlichting:							(563) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 136,— meer dan de raming uitgegeven.
	a.	loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz.:							(564) Wegens de hooge loonen, vooral bij de scheepvaart, is het niet mogelijk geschikte personen als roeiers te bekomen voor minder dan f 30,— 's maands per persoon. In verband hiermede is deze post met f 220,— verhoogd.
		loon:							
		Curaçao (562)	f 2 000,—			1 560,	1 560,—	(563) 1 696,—	(565) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 1 841,— meer dan de raming uitgegeven. Zie noot 562.
		Bonaire, ter uitvoering van de loods- en quarantaine-diensten te Kralendijk (564)	720,—			500,—	360,—	350,—	
				f 2 720,—					(566) Het onderhoud en de herstelling van de motorbooten enz. kost, in verband met de stijging van de werkloonen en van den prijs van alle materialen, meer dan bij het doen der vorige ramingen verwacht werd. Ook wordt er meer en meer gebruik gemaakt van de motorboot voor het in- en uitsleepen van vaartuigen, waardoor het gebruik van brandstof toegenomen is. In verband met het vorenstaande is de raming voor 1921 verhoogd met f 1 250,—.
		vergoeding (562)		2 700,—		1 300,—	800,—	(565) f 2 641,—	
				f 5 420,—					
	b.	onderhoud en herstelling van de loodsmotorbooten en van de motorboot van den Gouverneur, de waarlooze sloepen en hijschtoestellen en aankoop van petroleum voor de motorbooten (566)		3 000,—		1 750,—	1 750,—	(567) 4 071,—	(567) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 2 321,— meer dan de raming uitgegeven. Zie noot 566. De uitgaven voor herstelling van de loodsmotorboot waren in 1919 hooger dan gewoonlijk.
	c.	kosten van onderhoud en bedrijf van de motorboot voor de havenpolitie en den tol- en loodsdienst in de haven van Willemstad (568)		4 000,—		2 000,—	2 000,—	(569) 4 681,—	(568) De raming van dezen post is gebleken te laag te zijn gesteld. De motorboot voor de havenpolitie, enz. vereischt telkens herstelling. Voor 1921 wordt een bedrag van f 4 000,— noodig geacht.
	d.	kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kleine uitgaven		360,—		360,—	360,—	403,—	
	e.	bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen der waterleiding en kabels van de electrische verlichting tegen beschadiging door schepen		300,—		300,—	300,—	300,—	(569) Overschreden met f 2 681,—. Zie noot 568.
					13 080,—				
					f 670 949,—	f 568 019,—	f 545 469,—	f 410 237,—	

OVERZICHT.

Curaçao	f 547 011,—	f 465 894,—	f 408 919,—
Aruba	24 395,—	11 736,—	38 895,—
Bonaire	27 918,—	13 929,—	25 565,—
St. Martin	15 575,—	11 450,—	33 650,—
St. Eustatius	11 250,—	19 260,—	32 210,—
Saba	21 800,—	12 750,—	6 230,—
Kolonie	23 000,—	33 000,—	
	f 670 949,—	f 568 019,—	f 545 469,—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
		IXde AFDEELING.					
		Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen, zoomede uitgaven voor verbetering van de bezoldigingen en toelagen van ambtenaren en beambten.					
149		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren (kolonie) (570)	f 106 390,—	103 919,—	f 95 820,—	f 101 222,—	
150		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren (kolonie) (571)	77 589,—	73 386,—	73 386,—	77 063,—	

(570) *Meer* geraamd de pensioenen van:

C. B. Debrot	f	1 115,23
G. J. van Grol		2 765,—
J. F. Haayen		3 133,34
J. H. Lampe		2 000,—
C. M. Nuboer		204,20
J. W. J. v. d. Linde Schotborgh		2 026,67
M. S. J. E. Smit		1 250,—
A. C. Vermeulen		1 716,31
N. van Meeteren Jr.		858,58
C. B. J. Wijtenburg		1 499,15
	f	16 568,48

Minder geraamd de pensioenen van:

C. A. H. Barge	f	3 500,—
A. J. C. Brouwer		3 500,—
Th. G. Groebe		3 500,—
J. Jolley		1 040,—
L. Leend		550,67
J. E. Martina (a) J. C. Henriquez		500,—
R. Tackling		370,—
W. C. J. van Leeuwen (*)		1 136,67
		14 097,34
Meer	f	2 471,14

(*) Benoemd tot onderwijzer 2de klasse.

(571) *Meer* geraamd de pensioenen van:

Wed. H. F. Braafhart	f	175,—
,, A. J. C. Brouwer		1 750,—
,, C. Gorsira		312,50
,, Th. G. Groebe		1 750,—
,, J. Jolley		520,—
,, A. J. Maduro		195 —
,, J. E. Martina		250,—
,, R. Tackling		185,—
,, H. Verheyen		236,50
	f	5 374,—

Minder geraamd de pensioenen van:

Wed. P. Gorsira CSz.	f	1 033,33
Minderjarig kind van:		
P. A. Rheder (gedeelte)		137,50
	f	1 170,83
Meer	f	4 203,17

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1921.	Toegestaan voor 1920.	Toegestaan voor 1919.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1919.	TOELICHTINGEN.
151		Wachtgelden (kolonie)	f 400,—	f 400,—	f 495,—	f 495,—	(572) *Meer* geraamd de onderstanden van:
152		Onderstanden (kolonie) (572)	3 883,—	3 571,—	2 821,—	3 836,—	J. J. Buncamper f 180,—
					(573) 60 000,—	(574)143 665,—	E. V. Gomez, wed. A. A. M. Esterga (verhooging) 12,—
153		Toelage aan een broeder in de orde van den Nederlandschen Leeuw (kolonie)	200,—	200,—	200,—	200,—	Th. Joaquin 120,—
154		Kosten voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin de bezoldigingen voor die betrekkingen zijn omschreven (kolonie)	10 000,—	10 000,—	10 000,—	17 586,—	f 312,—
155		Kosten van verbetering van de bezoldigingen, verlofbezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin die bezoldigingen, enz. zijn omschreven (kolonie) (575)	200 000,—				(573) Duurtebijslagen op bezoldigingen, verlofbezoldigingen, wachtgelden en pensioenen en aan onderwijzers bij het van overheidswege geldelijk gesteunde bijzonder onderwijs (kolonie).
			f 398 462,—	f 191 476,—	f 242 722,—	f 344 067,—	(574) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 83 665,— meer dan de raming uitgegeven. In het bedrag dezer uitgaven zijn niet begrepen de in Nederland toegekende bijslagen, waarvan alsnog geen opgave ontvangen is. De raming voor 1919 was gesteld op ongeveer het bedrag dat in 1918 was uitgekeerd.
		Xde AFDEELING.					Over 1919 werd een hoogere bijslag toegekend dan over 1918.
		Onvoorziene uitgaven.					(575) Zie de memorie van toelichting bij artikel 155.
156		Onvoorziene uitgaven (kolonie)	f 30 000,—	f 30 000,—	f 30 000,—	f 464 391,— (576)	(576) Zie stuk Nº 8.
		ALGEMEEN OVERZICHT.					
	Iste	Afdeeling. Algemeen en gewestelijk bestuur	f 210 887,—	f 181 604,—	f 267 137,—	f 292 155,—	
	IIde	,, Rechts- en politiewezen	218 017,—	188 967,—	176 919,—	170 381,—	
	IIIde	,, Schutterij	453,—	419,—	444,—	394,—	
	IVde	,, Geldelijk beheer	212 574,—	247 518,—	162 467,—	186 949,—	
	Vde	,, Eeredienst, onderwijs en armenzorg	342 732,—	314 965,—	284 020,—	279 133,—	
	VIde	,, Landbouw	40 025,—	88 900,—	120 250,—	107 310,—	
	VIIde	,, Openbare gezondheidsdienst	283 019,—	208 688,—	199 378,—	221 817,—	
	VIIIste	,, Openbare werken	670 949,—	568 019,—	545 469,—	410 237,—	
	IXde	,, Pensioenen, wachtgelden, enz.	398 462,—	191 476,—	242 722,—	344 067,—	
	Xde	,, Onvoorziene uitgaven	30 000,—	30 000,—	30 000,—	464 391,—	
			f 2 407 118,—	f 2 020 556,—	f 2 028 806,—	f 2 476 834,—	
		Curaçao	f 1 271 232,—	f 1 111 381,—	f 1 059 212,—		
		Aruba	95 856,—	76 707,—	103 524,—		
		Bonaire	78 080,—	61 011,—	71 445,—		
		St. Martin	94 717,—	140 977,—	93 875,—		
		St. Eustatius	52 458,—	106 428,—	121 423,—		
		Saba	52 642,—	43 531,—	31 980,—		
		Benedenwindsche eilanden	1 800,—	1 600,—			
		Bovenwindsche eilanden	19 369,—	7 600,—	4 800,—		
		Kolonie	740 964,—	471 321,—	542 547,—		
			f 2 407 118,—	f 2 020 556,—	f 2 028 806,—		

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

RAMING DER MIDDELEN.

Nº 4.

RAMING

DER

MIDDELEN EN INKOMSTEN

VAN DE

KOLONIE CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1921.

RAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN van de kolonie Curaçao voor het dienstjaar 1921.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Curaçao.	Aruba.	Bonaire.	St. Martin (Nederlandsch gedeelte).	St. Eustatius.	Saba.	Geheele Kolonie.	TOTAAL.
	A. *Belastingen.*								
a.	Invoerrecht	f 240 000,—	f 8 500,—	f 3 200,—	f 5 500,—	f 2 500,—	f 2 200,—		f 261 900,—
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	190 000,—	16 000,—	12 000,—	500,—	3 500,—	1 800,—		223 800,—
c.	Accijns op geslacht	12 000,—	500,—	400,—	400,—	400,—	150,—		13 850,—
d.	Zegelbelasting	11 000,—	1 100,—	900,—	800,—	300,—	250,—		14 350,—
e.	Overdrachtsbelasting	10 000,—	150,—	400,—	200,—	75,—	25,—		10 850,—
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	1 200,—							1 200,—
g.	Grondbelasting	55 000,—	4 800,—	4 000,—	1 900,—	850,—	750,—		67 300,—
h.	Gebruiksbelasting	24 000,—	1 000,—	700,—	700,—	300,—	300,—		27 000,—
i.	Inkomstenbelasting	80 000,—	900,—	1 200,—	1 000,—	500,—	300,—		83 900,—
j.	Successiebelasting	15 000,—			200,—				15 200,—
k.	Vergunningsrecht	14 000,—	700,—	750,—	180,—	180,—	100,—		15 910,—
l.	Hondenbelasting	1 200,—	350,—	150,—	70,—	150,—	50,—		1 970,—
m.	Petroleumraffinaderijbelasting	4 000,—							4 000,—
		f 657 400,—	f 34 000,—	f 23 700,—	f 11 450,—	f 8 755,—	f 5 925,—		f 741 230,—
	B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*								
a.	Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand	f 150,—	f 75,—	f 75,—	f	f	f	f	f 300,—
b.	Opbrengst van den zeilvaartdienst ter verzekering van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie							10 000,—	10 000,—
c.	Boeten	1 500,—	75,—	25,—	100,—	25,—	25,—		1 750,—
d.	Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor voor den industrieelen eigendom							250,—	250,—
e.	Inkomsten van de vleeschhal	2 200,—							2 200,—
f.	Ontvangsten wegens examengelden gestort door aspirant-bestuurders van motorrijtuigen	150,—							150,—
g.	Ontvangsten wegens gelden betaald voor aan- of afmonsteringen van scheepsvolk	600,—							600,—
h.	Huur van landsgronden en eigendommen	12 500,—	6 000,—	4 000,—		400,—			22 900,—
i.	Registratierecht	400,—	100,—	75,—	75,—	50,—	25,—		725,—
j.	Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen	12 000,—	200,—	450,—	125,—	25,—	25,—		12 825,—
k.	Huur van opslagplaatsen	5 000,—	75,—	25,—		25,—			5 125,—
l.	Uitvoerrecht :								
	van mijnproducten	60 000,—							61 400,—
	van zout				1 400,—				
m.	Concessierechten:								
	voor de bruggen over de haven en het Waaigat f 700,—								1 400,—
	voor de electrische werken 200,—								
		900,—							
	voor het delven van goud, zilver en koper		500,—						
n.	Inkomsten van de posterij	25 000,—	1 100,—	1 100,—	1 200,—	950,—	1 400,—		30 750,—
o.	Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank							2 600,—	2 600,—
p.	Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie	6 000,—	1 200,—	750,—					7 950,—
q.	Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen gelden	24 000,—							24 000,—
r.	Opbrengst van telefonische verbindingen						25,—		25,—
s.	Ontvangsten wegens loon van den hypotheekbewaarder op Curaçao	600,—							600,—
t.	Inkomsten van de Curaçaosche bank:								
	aandeel in de zuivere winst f 25 000,—								
	teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank 3 949,—								
		28 949,—							28 949,—
u.	Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten							100,—	100,—
v.	Schoolgelden	14 000,—					25,—		14 025,—
w.	Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo	1 200,—							1 200,—
x.	Landbouw-opbrengsten	500,—		1 000,—		300,—			1 800,—
y.	Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten	650,—	800,—						1 450,—
z.	Huur van het ploegwerktuig	100,—							100,—
aa.	Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw					10 000,—			10 000,—
bb.	Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.					1 500,—			1 500,—
cc.	Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst	4 700,—							4 700,—
dd.	Opbrengst van de vergoeding voor verpleeggelden, enz. :								
	van in het gesticht voor krankzinnigen opgenomen lijders 1ste en 2de klasse f 2 000,—								
	van in het gesticht voor melaatschen opgenomen betalende lijders 400,—								
		2 400,—							2 400,—
ee.	Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels							500,—	500,—
ff.	Loodsgelden	60 000,—	200,—	25,—					60 225,—
gg.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen							50 000,—	50 000,—
hh.	Alle andere ontvangsten	11 000,—	800,—	500,—	200,—	50,—	50,—		12 600,—
		f 274 499,—	f 11 125,—	f 8 025,—	f 3 100,—	f 13 325,—	f 1 575,—	f 63 450,—	f 375 099,—
	C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*								
	Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen								f 1 170 789,—
	OVERZICHT.								
	Belastingen	f 657 400,—	f 34 000,—	f 23 700,—	f 11 450,—	f 8 755,—	f 5 925,—		f 741 230,—
	Inkomsten van onderscheiden aard	274 499,—	11 125,—	8 025,—	3 100,—	13 325,—	1 575,—	f 63 450,—	375 099,—
		f 931 899	f 45 125	f 31 725	f 14 550	f 22 080	f 7 500		

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

TOELICHTING VAN DE RAMING DER MIDDELEN.

Nº 5.

TOELICHTING

VAN DE

RAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN

VAN DE

KOLONIE CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1921.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR 1921.	RAMING VOOR 1920.	RAMING VOOR 1919.	Opbrengst in 1919.	Gemiddelde opbrengst over 1917-1919.		TOELICHTINGEN.
	A. *Belastingen.*							*De ramingen der indirecte belastingen, retributiën en andere middelen zijn in het algemeen gesteld op de bedragen van de gemiddelde opbrengst daarvan over de laatste drie jaren, waarbij echter rekening is gehouden met den bijzonderen invloed, die de wereldoorlog op de opbrengst in die jaren gehad heeft.*
a.	Invoerrecht	f 261 900,—	f 261 900,—	f 246 900,—	f 242 947,—	f 215 111,—		
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	223 800,—	223 775,—	212 100,—	214 831,—	180 727,—		*De ramingen der kohierbelastingen zijn gesteld op ongeveer het bedrag der kohieren in het afgelopen jaar. De abnormaal hooge opbrengst in 1919 kon niet als basis worden genomen, waar in dat jaar alle mogelijke moeite is gedaan om den achterstand, die in vorige jaren is ontstaan, in te halen.*
c.	Accijns op geslacht	13 850,—	13 700,—	10 650,—	12 665,—	11 966,—		*De opbrengst van de indirecte belastingen, retributiën en andere middelen is in het algemeen van wisselvalligen aard, en wordt beïnvloed door verschillende omstandigheden, die in den regel niet met name zijn te noemen.*
d.	Zegelbelasting	14 350,—	14 150,—	13 050,—	16 601,—	15 192,—		
e.	Overdrachtsbelasting	10 850,—	10 650,—	10 600,—	14 800,—	11 946,—		*Waar in enkele gevallen de ramingen op andere gronden dan de hiervoren vermelde belangrijk verhoogd of verlaagd zijn, worden die gronden bij de betrokken middelen aangevoerd.*
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	1 200,—	1 000,—	900,—	1 691,—	1 212,—		*Ook in de gevallen, waarin de opbrengst van enkele middelen of inkomsten belangrijke verschillen met de ramingen daarvan aantoonen en die verschillen aan bijzondere, met zekerheid vasttestellen motieven zijn toe te schrijven, worden nadere toelichtingen verstrekt.*
g.	Grondbelasting	67 300,—	61 800,—	61 800,—	77 132,—	63 014,—		
h.	Gebruiksbelasting	27 000,—	22 900,—	22 900,—	29 829,—	23 491,—		
i.	Inkomstenbelasting	83 900,—	77 750,—	77 750,—	117 992,—	76 295,—		
j.	Successiebelasting	15 200,—	10 200,—	10 200,—	32 350,—	15 733,—		
k.	Vergunningsrecht	15 910,—	16 510,—	17 180,—	16 075,—	16 210,—		
l.	Hondenbelasting	1 970,—	1 795,—	1 375,—	2 260,—	2 056,—		
m.	Petroleumraffinaderijbelasting	4 000,—	2 000,—	*Memorie.*	4 077,—	4 077,—		
	Buitengewone inkomstenbelasting (1)		20 000,—	35 000,—	95 986,—	52 778,—	(1)	De opbrengst was veel hooger dan verwacht werd en overtrof de te laag gestelde raming met f 60 986,—. Waar een ontwerp-verordening tot intrekking dezer belasting is aangeboden, wordt zij voor 1921 niet geraamd.
		f 741 230,—	f 738 130,—	f 720 405,—	f 879 236,—			
	B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*							
a.	Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand	f 300,—	f 375,—	f 375,—	f 396,—	f 279,—		
b.	Opbrengst van den zeilvaartdienst ter verzekering van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie (2)	10 000.—	3 000,—	*Memorie.*	11 467,—	11 467,—	(2)	De raming is voor 1921 f 7 000,— hooger gesteld dan voor 1920, in verband met de inkomsten over 1919. De hooge opbrengst in 1919 is voor een deel te danken aan de inkomsten wegens het overbrengen naar Curaçao van voor Cuba bestemde doorreizende passagiers.
c.	Boeten	1 750,—	1 400,—	1 075,—	2 840,—	2 072,—		
d.	Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor voor den industrieelen eigendom	250,—	200,—	200,—	320,—	260,—		
e.	Inkomsten van de vleeschhal	2 200,—	2 200,—	2 000,—	1 965,—	2 133,—		
f.	Ontvangsten wegens examengelden gestort door aspirant-bestuurders van motorrijtuigen	150,—	100,—	100,—	160,—	160,—		
g.	Ontvangsten wegens gelden, betaald voor aan- of afmonsteringen van scheepsvolk (3)	600,—	200,—				(3)	De raming is verhoogd in verband met de opbrengst in 1919, welke opbrengst geboekt is ten bate van het middel ,,Alle andere ontvangsten''.
h.	Huur van landsgronden en eigendommen (4)	22 900,—	23 200,—	27 150,—	20 603,—	26,122,—	(4)	Een gedeelte van de te Willemstad door het Bestuur aangekochte huizen is in 1919 voor den openbaren dienst in gebruik geweest, terwijl een van die gebouwen gedurende een gedeelte van het jaar onverhuurd bleef. Ook werd er op Curaçao, tengevolge van tijdelijke wisseling van districtmeesters in het 2e. en 3e. district, aan huur van landsgronden niet zooveel ontvangen als verwacht werd. Op Aruba ontstond er, tengevolge van den min gunstigen economischen toestand en door het vertrek naar het buitenland van vele huurders, veel achterstand. Hoofdzakelijk tengevolge van het vorenstaande bleef de opbrengst van dit middel beneden de raming.
i.	Registratierecht	725,—	710,—	695,—	959,—	845,—		
j.	Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen (5)	12 825,—	12 825,—	8 800,—	14 957,—	11 136,—	(5)	De hoogere opbrengst houdt verband met de verhooging van de door den handel te vergoeden kosten van dienstverleening door de ambtenaren van den werkelijken dienst der belastingen.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Raming voor 1921.	Raming voor 1920.	Raming voor 1919.	Opbrengst in 1919.	Gemiddelde opbrengst over 1917–1919.		TOELICHTINGEN.
k.	Huur van opslagplaatsen	f 5 125,—	f 5 275,—	f 4 775,—	f 3 709,—	f 4 195,—		
l.	Uitvoerrecht: (6) van mijnproducten f 60 000,— van zout 1 400,—	61 400,—	37 700,—	17 500,—	8 426,—	4 659,—	(6)	De mijnmaatschappij Curaçao heeft hare werkzaamheden op Santa Barbara op het eind van 1919 wederom aangevangen en er bestaat zeer groote kans, dat de uitvoer van phosphorzure kalk in 1921 geregeld zal plaats hebben. In verband hiermede is de raming van dit middel voor wat betreft het uitvoerrecht van mijnproducten van Curaçao op f 60 000,— gesteld. Voor Aruba is geen ramingscijfer gesteld omdat niet wordt verwacht, dat de Aruba Goudmaatschappij hare werkzaamheden in 1921 hervatten zal.
m.	Concessierechten: voor de bruggen over de haven en over het Waaigat.. f 700,— voor de electrische werken 200,— voor het delven van goud, zilver en koper 500,—	1 400,—	1 800,—	1 800,—	518,—	827,—		
n.	Inkomsten van de posterij	30 750,—	28 550,—	28 500,—	33 764,—	30 793,—		
o.	Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank	2 600,—	2 600,—	2 600,—	2 364,—	2 429,—		
p.	Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie (7)	7 950,—	5 850,—	5 450,—	14 600,—	7 845.—	(7)	Tijdens eene tijdelijke verstoring van de kabelgemeenschap met het buitenland werd van den post voor draadlooze telegrafie op Curaçao veel gebruik gemaakt voor het verzenden van telegrammen over Trinidad. Hoofdzakelijk tengevolge hiervan bracht dit middel, waarvan de opbrengst bovendien ook stijgende is, belangrijk meer op dan de raming.
q.	Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen gelden (8)	24 000,—	24 000,—	10 000,—	26 640,—	24 000,—	(8)	De uitkeering, die aan de koloniale kas over het jaar 1918 moest worden gedaan bedraagt f 67 184,—. Hiervan is in 1919 niets betaald. Het bedrag van f 26 640,— dat in het afgeloopen jaar is verrekend, is een gedeelte van de over 1917 verschuldigde uitkeering, waarvan nog een bedrag van f 11 457,— onverrekend is.
r.	Opbrengst van telefonische verbindingen	25,—	25,—	25,—	1,—	5,—		
s.	Ontvangsten wegens loon van den hypotheekbewaarder op Curaçao	600,—	600,—	600,—	658,—	607,—		
t.	Inkomsten van de Curaçaosche Bank: (9) aandeel in de zuivere winst f 25 000,— teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank 3 949,—	28 949,—	28 874,—	27 874,—	47 205,—	35 522,—	(9)	De winst van de Curaçaosche Bank over 1918 was grooter dan verwacht werd en bedroeg f 35 924,51½. De terugbetaling van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank bedroeg f 11 280,61.
u.	Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten (10)	100,—	700,—	1 000,—	1 056,—	1 286,—	(10)	De terugbetalingen bedroegen : Op Curaçao f 631,— Op Aruba 425,90 f 1 056,90 De raming voor 1921 is gesteld op het bedrag dat vermoedelijk in dat jaar zal worden terugbetaald.
v.	Schoolgelden (11)	14 025,—	13 035,—	12 035,—	15 208,—	14 243,—	(11)	Het aantal leerlingen is toegenomen.
w.	Onzuivere opbrengst van het huis en erf nº 6 aan de Werfstraat op Scharloo (12)	1 200,—	1 200,—	1 200,—	561,—	1 005,—	(12)	De huur van het hoofdgebouw van dit erf, ad f 720,— 's jaars, over 1919, werd in 1920 ten bate van dit middel gebracht. In dit gebouw worden de lijders aan besmettelijke geslachtsziekten behandeld.
x.	Landbouw-opbrengsten	1 800,—	2 100,—	1 050,—	1 558,—	1 751,—		
y.	Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten (13)	1 450,—	7 050,—	8 950,—	426,—	4 363,—	(13)	In verband met het kwijtschelden van vele der verleende voorschotten bracht dit middel op Curaçao veel minder en op Bonaire in het geheel niets op. Ook op Aruba was de opbrengst belangrijk minder dan de raming hetgeen moet worden toegeschreven aan den slechten economischen toestand der bevolkingen van het vertrek naar het buitenland van vele der voorschotnemers. Op St. Eustatius bracht dit middel niets op, aangezien de aan de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen verleende voorschotten omgezet zijn in een renteloos voorschot. In verband met het vorenstaande is de raming voor 1921 belangrijk lager gesteld dan die voor 1920.
z.	Huur van het ploegwerktuig	100,—	250,—	250,—		33,—		

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Raming voor 1921.	Raming voor 1920.	Raming voor 1919.	Opbrengst in 1919.	Gemiddelde opbrengst over 1917–1919.		TOELICHTINGEN.
aa.	Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw (14)	f 10 000,—	f 7 000,—	f 7 000,—	f 691,—	f 4 555,—	(14)	Het bedrag der raming is gelijk aan dat in de begrooting van uitgaven uitgetrokken voor kosten tot aanmoediging van den katoenbouw op St. Eustatius. Zie ook noot 330 van den uitgewerkten en toelichtenden staat der uitgaven.
bb.	Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz. (15)	1 500,—	1 100,—	1 100,—	2 228,—	1 207,—	(15)	Het bedrag der raming is gelijk aan dat in de begrooting van uitgaven uitgetrokken voor bedrijfskosten van het katoenhuis, enz. op St. Eustatius.
cc.	Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst	4 700,—	4 700,—	2 500,—	4 427,—	3 479,—		
dd.	Opbrengst van de vergoeding voor verpleeggelden, enz.: van in het gesticht voor krankzinnigen opgenomen lijders 1ste en 2de klasse f 2 000,— van in het gesticht voor melaatschen opgenomen betalende lijders 400,—	2 400,—	2 400,—					
ee.	Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels	500,—	700,—	550,—	90,—	510,—		
ff.	Loodsgelden	60 225,—	60 125,—	45 125,—	40 776,—	33 082,—		
gg.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen (16)	50 000,—	40 000,—	40 000,—	50 449,—	43 961,—	(16)	De hooge opbrengst in 1919 staat in verband met de korting waaraan de bezoldigingen van vele ambtenaren onderworpen waren tot het terugbetalen van aan hen verleende voorschotten in verband met door hen voor pensioen geldig gemaakten diensttijd. De raming voor 1921 is f 10 000,— hooger gesteld dan die voor 1920 in verband met het voornemen tot verhooging van de bezoldigingen van de ambtenaren.
hh.	Alle andere ontvangsten (17)	12 600,—	12 600,—	9 200,—	288 383,—	124 935,—	(17)	De buitengewoon hooge opbrengst van dit middel is in hoofdzaak toe te schrijven aan de ten bate hiervan geboekte ontvangsten ten behoeve van de levensmiddelen voorziening wegens den verkoop van levensmiddelen, enz. Ook hebben tot de meerdere opbrengst belangrijk bijgedragen de volgende ontvangsten; te weten: die wegens door het Departement van openbare werken verkochte goederen; die wegens verpleeggelden van betalende lijders in de gestichten voor krankzinnigen en melaatschen, zoomede die wegens het aan Curaçao toekomende aandeel in de Nederlandsche oorlogswinstbelasting over 1918.
		f 375 099,—	f 332 444,—	f 269 479,—	f 597 405,—			
	C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*							
	Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale geldmiddelen	f 1 170 789,—	f 829 982,—	f 843 922,—	f 843 922,—			
	VERZAMELING.							
	Belastingen	f 741 230,—	f 738 130,—	f 720 405,—	f 879 236,—			
	Inkomsten van onderscheiden aard	375 099,—	332 444,—	269 479,—	597 405,—			
		f 1 116 329,—	f 1 070 574,—	f 989 884,—	f 1 476 641,—			
	OVERZICHT.							
	Curaçao	f 931 899,—	f 900 374,—	f 824 324,—	f 1 263 053,—			
	Aruba	45 125,—	48 650,—	49 900,—	53 847,—			
	Bonaire	31 725,—	30 625,—	27 560,—	49 075,—			
	St. Martin (Nederlandsch gedeelte)	14 550,—	13 635,—	13 630,—	18 515,—			
	St. Eustatius	22 080,—	22 755,—	22 685,—	16 864,—			
	Saba	7 500,—	7 335,—	7 435,—	9 541,—			
	Geheele Kolonie	63 450,—	47 200,—	44 350,—	65 746,—			
		f 1 116 329,—	f 1 070 574,—	f 989 884,—	f 1 476 641,—			

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den ....,
waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

STAAT DER INKOMSTEN VAN DE KOLONIE GEDURENDE DE JAREN 1915—1919.

N° 6.

STAAT

vermeldende de opbrengst der middelen en inkomsten van de kolonie Curaçao over de jaren 1915—1919. (1)

(1) De cijfers over de jaren 1917, 1918 en 1919 zijn nog niet vastgesteld.

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.
Curaçao.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	f 144 593	f 173 043	f 185 169	f 180 642	f 222 530
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	101 618	120 308	122 236	154 950	182 553
Accijns op geslacht	7 750	8 425	9 300	9 931	10 716
Zegelbelasting	8 316	9 788	11 030	10 572	12 870
Overdrachtsbelasting	7 611	4 955	11 130	8 157	13 551
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	798	4 749	928	988	1 640
Grondbelasting	43 329	44 135	47 392	39 993	60 490
Gebruiksbelasting	16 169	17 250	19 273	16 309	25 423
Inkomstenbelasting	23 040	25 756	57 047	49 333	111 332
Successiebelasting	8 390	12 110	9 339	4 767	31 640
Vergunningsrecht	14 496	14 756	14 376	13 880	14 100
Hondenbelasting	840	738	648	1 578	1 375
Petroleumraffinaderijbelasting					4 077
Buitengewone inkomstenbelasting				9 570	95 986
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand				30	198
Boeten	637	738	1 554	1 395	1 809
Inkomsten van de vleeschhal	1 979	2 135	2 247	2 198	1 965
Ontvangsten wegens examengelden gestort door aspirant-bestuurders van motorrijtuigen					160
Huur van landsgronden en eigendommen	6 463	6 301	14 825	13 758	12 655
Registratierecht	396	380	536	418	574
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen	7 155	8 474	7 499	9 276	14 159
Huur van opslagplaatsen	2 773	3 413	3 804	4 752	3 574
Uitvoerrecht van mijnproducten	16 171	7 812	2 813		6 839
Concessierechten	437	713	828	635	518
Inkomsten van de posterij	30 040	23 268	22 500	25 359	27 005
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie	4 390	4 909	3 219	2 792	11 883
Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen gelden		26 720	11 010	34 350	26 640
Ontvangsten wegens loon van den hypotheekbewaarder	544	530	709	454	658
Inkomsten van de Curaçaosche Bank	40 871	29 025	28 034	31 328	47 205
Schoolgelden	11 729	11 031	12 933	14 545	15 206
Opbrengst van den verkoop van leermiddelen aan leerlingen van de Hendrik- en Wilhelmina- scholen	1 008	1 196	1 078	1 160	
Onzuivere opbrengst van het huis en erf Nº 6 aan de Werfstraat op Scharloo	1 145	1 203	1 199	1 255	561
Landbouw-opbrengsten	530	358	395	770	312
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten	1 062	1 550	1 803	338	131
Huur van het ploegwerktuig			99		
Opbrengst van den verkoop van plantzaad	1 562	354			
Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst			2 881	3 128	4 427
Loodsgelden	31 379	30 692	30 855	27 197	40 405
Alle andere ontvangsten	16 286	8 792	11 522	69 993	257 886
Aruba.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	7 023	5 617	5 800	7 298	5 008
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	9 386	9 509	6 859	7 712	11 330
Accijns op geslacht	345	429	640	588	528
Zegelbelasting	1 065	1 185	1 303	1 189	1 033
Overdrachtsbelasting	198	283	158	88	211
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed			24		
Grondbelasting	2 268	4 058	5 169	3 176	6 174
Gebruiksbelasting	369	476	1 079	293	1 664
Inkomstenbelasting	572	433	562	262	1 617
Successiebelasting	285				1
Vergunningsrecht	1 279	1 281	903	750	718
Hondenbelasting	228	279	405	393	354
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand					f 30
Boeten	f 20	f 95	f 99	40	39
Huur van landsgronden en eigendommen	3 067	5 847	12 924	5 195	4 181
Registratierecht	144	115	100	84	104
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen	159	208	187	161	161
Huur van opslagplaatsen	174	100	162	42	63
Uitvoerrecht van mijnproducten	2 659	39			
Concessierechten	1 126	506	500		
Inkomsten van de posterij	1 098	930	969	1 064	1 418
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie	580	546	640	1 136	1 679
Afbetaling op verleende voorschotten voor landbouw	969	2 285	3 203	2 581	295
Loodsgelden	37	31	83	263	361
Alle andere ontvangsten	276	500	1 816	793	16 842
Bonaire.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 360	3 077	2 331	3 412	4 878
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	4 001	6 339	10 866	14 436	13 304
Accijns op geslacht	298	305	346	425	627
Zegelbelasting	572	653	938	1 220	956
Overdrachtsbelasting	291	242	639	375	480
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed				1	
Grondbelasting	3 489	3 819	4 918	4 317	5 301
Gebruiksbelasting	510	451	486	686	825
Inkomstenbelasting	477	500	526	803	2 442
Vergunningsrecht	832	864	828	792	765
Hondenbelasting	135	189	180	168	150
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand				102	132
Boeten	10	38	11	49	52
Huur van landsgronden en eigendommen	2 160	3 479	5 959	4 531	3 350
Registratierecht	47	62	112	84	71
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen	310	280	442	478	392
Huur van opslagplaatsen	43	3	3	42	33
Inkomsten van de posterij	1 157	1 019	1 022	1 024	1 305
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie	282	276	432	715	1 038
Landbouwopbrengsten	221	304	367	1 322	1 029
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en damaanleg en afbetaling op die voorschotten		100	100		
Loodsgelden	52	11	36	35	5
Alle andere ontvangsten	329	426	793	334	11 940
St. Martin (Nederlandsch gedeelte).					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	4 812	5 194	5 570	4 631	5 527
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	776	863	164	398	956
Accijns op geslacht	422	392	484	413	299
Zegelbelasting	652	691	757	697	1 106
Overdrachtsbelasting	174	42	74	220	368
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed					51
Grondbelasting	1 878	1 571	2 282	1 771	2 540
Gebruiksbelasting	775	518	828	680	894
Inkomstenbelasting	465	426	623	566	1 097
Successiebelasting	197	1	495	249	618
Vergunningsrecht	216	180	180	180	204
Hondenbelasting	84	60	63	75	90
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	45	6	80	109	195
Registratierecht	58	62	53	60	114
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen	83	65	152	169	211
Huur van opslagplaatsen					4
Uitvoerrecht van zout	837	678	924	1 815	1 587

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.
Inkomsten van de posterij	f 1 312	f 1 208	f 1 058	f 1 284	f 1 458
Loodsgelden					5
Alle andere ontvangsten	296	94	121	374	1 191
St. Eustatius.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 506	2 127	2 555	1 793	3 179
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	2 938	1 797	3 481	3 511	4 230
Accijns op geslacht	326	345	409	420	344
Zegelbelasting	309	262	353	323	404
Overdrachtsbelasting	102	63	66	70	180
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed			3		
Grondbelasting	705	939	765	707	1 158
Gebruiksbelasting	258	315	284	223	437
Inkomstenbelasting	426	409	409	454	972
Successiebelasting					91
Vergunningsrecht	205	192	180	180	180
Hondenbelasting	75	132	129	162	243
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	21	44		30	745
Huur van landsgronden en eigendommen	79	258	367	192	412
Registratierecht	58	39	44	36	68
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen	16	32	30	14	13
Huur van opslagplaatsen	24	23	32	40	35
Inkomsten van de posterij	915	965	828	797	979
Landbouwopbrengsten	157	481	299	542	217
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten			1 375	3 263	
Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw	259	1 779	622	12 352	691
Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.	134	733	177	1 216	2 228
Alle andere ontvangsten	57	65	19	32	58
Saba.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 196	2 158	2 071	1 115	1 825
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	1 832	1 669	1 832	904	2 458
Accijns op geslacht	149	164	139	139	151
Zegelbelasting	202	214	334	259	232
Overdrachtsbelasting	67	147	11	50	10
Grondbelasting	772	740	764	656	1 469
Gebruiksbelasting	321	279	305	199	586
Inkomstenbelasting	166	195	230	77	532
Vergunningsrecht	246	252	198	108	108
Hondenbelasting	42	51	60	48	48
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	50		4	6	
Huur van landsgronden en eigendommen		6	6	5	5
Registratierecht	11	15	19	30	28
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen	28	23	21	23	21
Inkomsten van de posterij	1 249	1 176	1 385	1 324	1 599
Opbrengst van telefonische verbindingen	15	9	11	2	1
Schoolgelden	35	39	31	13	2
Alle andere ontvangsten	48	16	80	546	466
Geheele Kolonie.					
Inkomsten van onderscheiden aard.					
Opbrengst van den zeilvaartdienst ter verzekering van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie					11 467
Vergoeding van de kosten van inschrijving enz. van handelsmerken door het hulpkantoor van den industriëelen eigendom		200	260	200	320
Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank	4 772	2 762	2 306	2 618	2 364
Terugbetaling van verleende visscherij voorschotten	641	1 010	1 412	1 390	1 056
Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels		630	480	960	90
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	33 521	34 658	39 194	42 241	50 449
Opbrengst van den verkoop van het stoomschip „Prinses Juliana"		100 000			
	f 673 425	f 832 260	f 802 619	f 907 251	f 1 476 641

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den..... ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

Overzicht.

Nº 7.

OVERZICHT van de geraamde inkomsten en uitgaven voor elk eiland.

	Inkomsten.	Uitgaven.	Verschil.	
			Voordeelig.	Nadeelig.
Curaçao	f 931 899,—	f 1 271 232,—	f ——	f 339 333,—
Aruba	45 125,—	95 856,—	——	50 731,—
Bonaire	31 725,—	78 080,—	——	46 355,—
St. Martin (Ned. ged.)	14 550,—	94 717,—	——	80 167,—
St. Eustatius	22 080,—	52 458,—	——	30 378,—
Saba	7 500,—	52 642,—	——	45 142,—
Benedenwindsche eilanden	——	1 800,—	——	1 800,—
Bovenwindsche eilanden	——	19 369,—	——	19 369,—
Kolonie	63 450,—	740 964,—	——	677 514,—
	f 1 116 329,—	f 2 407 118,—	f ——	f 1 290 789,—
Door leening te dekken	120 000,—	——	120 000,—	——
Bijdrage uit 's Rijks schatkist	1 170 789,—	——	1 170 789,—	——
	f 2 407 118,—	f 2 407 118,—	f 1 290 789,—	f 1 290 789,—

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

UITGAVEN VAN HET DIENSTJAAR 1919, GEAFFECTEERD OP DEN POST VOOR ONVOORZIENE UITGAVEN.

Nº 8.

OMSCHRIJVING van de in 1919 gedane onvoorziene uitgaven.

In de kolonie:

Curaçao :

Verblijfkosten van Mej. S. D. Roos naar reden van f 15,— 's maands van Januari tot en met April, ten einde zich voor te bereiden voor het examen als onderwijzeres in nuttige handwerken	f	60,—
Koopsom en kosten van overdracht van het woonhuis Bitterstraat Nº 2		8 025,92½
Vergoeding aan de wijkmeesters voor het houden van een volkstelling		240,25
Kassierstoelage aan den klerk ten Ontvangerskantore gedurende 1919		100,—
Verblijfkosten van 3 jongelieden, die opgeleid worden tot seiners bij de draadlooze Telegrafie		950,—
Vergoeding aan den ambtenaar belast met het aan- en afmonsteren van schepelingen na de vastgestelde kantooruren		337,—
Gratificatie aan Ph. van der Breggen, Directeur van Openbare Werken gelijkstaande aan het bedrag van zijn aanslag in de Buitengewone Inkomstenbelasting		40,—
Alsvoren aan P. Vierhout, militair apotheker		80,—
Uitgaven voor het aanbrengen van een schot in de Wilhelminaschool		84,99½
Teerkosten van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en den scheikundige, bij een dienstreis naar Bonaire		54,—
Verschillende uitgaven voor de opneming van de haven van St. Martin N. G.		1 036,04½
Toelage van Dr. Th. G. den Houter over 2 maanden, te min verrekend met Suriname in 1917		616,66
Vergoeding aan eenige militairen voor het ontruimen van hunne woningenin het Riffort, welke woningen voor den dienst van de Draadlooze Telegrafie noodig waren	f	90,—
Saldo-rekening wegens postvervoer tusschen Nederland en Curaçao over de jaren 1916 en 1917		729,98
Vergoeding aan de dames Daal wegens het opmeten van haar toekomende perceelen gronds op verzoek van het Bestuur, in verband met een eventueele ruil van terreinen		20,—
In 1917 gedane leverantiën waarvan de mededeeling van betaling in Nederland ten laste van de Rekening met Derden eerst in 1919 op Curaçao ontvangen werd		1 152,95
Gedeeltelijke uitkeering van een ter beschikking van de Vereeniging Huisvlijt gestelde bijdrage van f 5 000,—		1 500,—
Vergoeding voor het in kaart brengen van de Algemeene Begraafplaats		30,50
Kosten in verband met het overbrengen naar Nederland van oude koloniale archieven		28,75
Averijgrosse van een kraan vervoerd per S. S. „Commewijne"		6,18
Toelage van een tweede bediende bij het laboratorium van den Openbaren Gezondheidsdienst naar reden van f 250,— 's jaars van Juli tot en met December 1919		125,—
Uitgaven voor de levensmiddelen-voorziening		370 760,19
Kosten wegens het verstrekken van voedsel aan onvermogende schoolkinderen		2 152,15
Ter goede rekening verstrekte gelden voor het doen van uitgaven voor de deelneming aan de jaarbeurs van Lyon		2 000,—

Kosten voor het verzenden naar de tentoonstelling van Venezolaansche produkten te Caracas, van Curaçaosche stroohoeden uit Venezolaansch stroo gevlochten	f	163,25
Bedrijfskosten van den graanmolen		102,08
Uitgaven in verband met den dienstreis van den Gouverneur naar de eilanden der kolonie		942,23
Vergoeding aan A. Ravenstein, roeier van de loodsmotorboot, van de door hem gedane uitgaven van operatie en verpleging, in verband met een bij de uitoefening van zijn dienst opgedane vingerkwetsuur, waarop volgde infectie en amputatie		52,25
Vergoeding aan M. Concession wegens beschadiging van zijne vischnetten door de loodsmotorboot		5,—
Dienstreis van den Administrateur van financiën naar het struisvogelpark „Albertina" in verband met het uitbrengen van een verslag over het verleenen van eene bijdrage aan dat park		11,50
Renteloos voorschot verleend aan Maria Rojer voor het verbeteren van haar boomgaard en moestuin		300,—
Vergoeding aan de wed. T. C. Vidal van de door haar geleden schade door de brandweer veroorzaakt bij een brand naast haar woonhuis		200,—
Uitkeering aan de onvermogende B. Felix voor de herstelling van het dak van haar stroohut		20,—
Uitgaven wegens het verstrekken van versterkend voedsel aan onvermogende zieken in het 4de en 5de district		245,50
Uitgaven wegens verversching voor de Belasting-commissie		8,23
Verschillende uitgaven voor het bouwen van een school te Philipsburg, St. Martin N. G.		75,60
Vergoeding wegens verrichte buitengewone werkzaamheden aan verschillende ambtenaren uitgekeerd		1 540,—
Vergoeding aan den Chef van de Draadlooze Telegrafie op Curaçao voor het opleiden van 3 jongelieden tot seiners bij de Draadlooze Telegrafie		300,—
Vergoeding aan C. J. Krijt voor het geven van herhalingsonderwijs aan volwassenen en hoedenvlechsters		150,—
Vergoeding aan den geneeskundige D. L. Ellis wegens gedane uitgaven voor verplicht verblijf in de stad vóór het aanvaarden van den dienst te St. Sebastiaan		103,—
Vergoeding aan een officier van gezondheid van H. M. „Zeeland" voor geneeskundig onderzoek van den R. K. geestelijke De Groen en den agent van politie Sloterdijk op Saba in verband met hun aanvraag om verlof		20,—
Vergoeding aan eenige handelshuizen in de Vereenigde Staten van Noord Amerika voor het te laat intrekken van gedane bestellingen van goederen voor den bouw van een schoener	f	1 076,56
Afschrijving van het hoofd „Voedselvoorziening" wegens aan den heer G. J. van Grol, toenmalig Gezaghebber van St. Eustatius, verleende kwijtschelding tot een bedrag van f 1 400,— van de vordering van de kolonie Curaçao op hem, ter zake van onder zijne verantwoordelijkheid beheerd geweest zijnde, aan de kolonie toebehoord hebbende gelden, welke door diefstal zijn verloren gegaan		1 400,—
Bezoldiging van den Ontvanger op Saba naar reden van f 1 900,— 's jaars van October tot en met December 1919		475,—
Bezoldigingen en toelagen van de griffiers op de eilanden buiten Curaçao over November en December 1919		674,96
Alsvoren toelagen van de ambtenaren van het Openbaar Ministerie		549,95
Alsvoren toelagen wegens kantoorbehoeften van de Griffiers		52,07
Voedergeld van den Officier van Justitie op St. Martin N. G. over November en December 1919		66,66
	f	398 754,41½

Aruba :

Vergoeding aan den Cipier wegens huishuur over 1919	f	180,—
Verblijfkosten van jongelieden die opgeleid worden tot seiners bij de Draadlooze Telegrafie		350,—
Kosten wegens het verstrekken van voedsel aan onvermogende schoolkinderen		174,—
Uitgaven voor de werkverschaffing		1 797,—
Uitgaven voor de levensmiddelen-voorziening		6 978,80
Huur van een schoolgebouw tijdens de verbouwing van de Openbare school		157,50
Buitengewone bijdragen aan de armenkas		300,—
Vergoeding wegens verrichte buitengewone werkzaamheden aan verschillende ambtenaren uitgekeerd		205,—
Vervoerkosten van den hulp-ambtenaar van den Burgerlijken Stand tot het voltrekken van huwelijken in de buitendistricten		70,—
	f	10 212,30

Bonaire :

Aankoop van een koperen klok tot het aangeven van den tijd	f	80,—
Vergoeding aan den ambtenaar belast met het aan- en afmonsteren van schepelingen na de vastgestelde kantooruren		3,50

Verblijfkosten van jongelieden die opgeleid worden tot seiners bij de Draadlooze Telegrafie	f	350,—
Vergoeding aan den onderwijzer C. M. L. Maduro voor gedane buitengewone uitgaven gedurende een korte detacheering op Bonaire.		160,—
	f	593,50

St. Martin N. G.:

Verschillende uitgaven voor de opneming van de haven	f	6 625,31
Toelage van een hulpseiner van de Draadlooze Telegrafie		66,66
Aankoop en overdrachtskosten van een stuk gronds te Simsonbaai voor den bouw van een regenbak		233,30
Aankoop van het ~~woonhuis~~ landgoed „Belvedère" en overdrachtskosten		25 047,30
Verschillende uitgaven voor het bouwen van een school te Philipsburg		17 282,00½
Aankoop en overdrachtskosten van een stuk land te Simpsonbaai voor het verleggen van een weg		274,—
Huur van een woonhuis voor den Gezaghebber gedurende de herstelling van het gezaghebbershuis		125,—
Gratificatie aan een agent van politie ter goed making van door hem gedane uitgaven wegens verpleegkosten, enz		175,—
	f	49 828,57½

St. Eustatius:

Kosten van den telefoonaanleg van het tolhuis naar Fort Oranje en de Gezaghebberswoning	f	270,—

Saba:

Tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den persoon belast met het geven van onderwijs in de zeevaartkunde	f	180,—
Toelage van den onderwijzer te Mary Point van 11 Februari tot en met December 1919	f	640,—
Aankoop en kosten van overdracht van een stuk gronds te Bottom voor het bouwen van een school		1 032,97½
Aankoop en kosten van overdracht van een stuk gronds te Bottom tot vergrooting van het erf van het Gezaghebbershuis		638,15
Opmaken en inschrijven van het huurcontract betreffende het schoolgebouw te Bottom.		15,50
	f	2 506,62½

Nederland:

Pensioen van de Wed. J. A. Tydeman-Rambonnet over 1917, betaalbaar gesteld na het afsluiten van het dienstjaar 1917	f	850,—
Nadere verrekening met Dr. Th. G. den Houter van de hem toekomende meerdere verblijfkosten in New-York over 1917, betaalbaar gesteld na het afsluiten van het dienstjaar 1917		242,77½
Toelage aan den heer G. B. Dussel van Juni tot en met December 1919 om zich op de hoogte te stellen van den weerkundigen dienst		1 120,—
Reis- en verblijfkosten in 1917 van den heer H. P. Nieuwenburg ter zake van gedaan onderzoek naar de geschiktheid van solicitanten voor de betrekking van onderwijzer		13,68
	f	2 226,45½

In de kolonie:

Curaçao	f	398 754,41½	
Aruba		10 212,30	
Bonaire		593,50	
St. Martin N. G.		49 828,57½	
St. Eustatius		270,—	
Saba		2 506,62½	
		f	462 165,41½
In Nederland			2 226,45½
		f	464 391,87

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

Voorloopig Verslag.

Nº 9.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Ofschoon de late indiening van de onderhavige ontwerp-verordening voor wat betreft hare vaststelling door de wet geen praktische gevolgen met zich zal brengen, aangezien toch reeds het geval bedoeld bij art. 104, 1º Regeerings-Reglement plaats heeft, betreurde men het toch, dat de samenstelling daarvan zooveel vertraging heeft moeten ondervinden, daar men zich nu, teneinde toch het ontwerp op den gezetten tijd gereed te krijgen, gedwongen ziet slechts hoofdpunten schriftelijk te behandelen en de overige — waarvan het voornemen tot bespreking tijdig aan de betrokken Departements Chefs zal worden medegedeeld — pas op de openbare zitting onder de oogen te zien.

Nu het dan ook wederom gebleken is, dat de indiening van de ontwerp-begrooting uiterlijk op den eersten Dinsdag der maand Maart (nu zelfs met onoverkomenlijke) bezwaren gepaard gaat, drong men er op aan, dat zoowel de datum van indiening bij den Raad als die van vaststelling minstens een maand later worden gesteld, te meer, daar in het geval, dat de Raad de begrooting sluitend zou kunnen maken, het recht den Raad toegekend bij de laatste zinsnede van gemeld artikel 104 illusoir zou worden bij niet naleving van art. 101 Regeerings Reglement en de hierdoor veroorzaakte late vaststelling daarvan.

Het is alweer met het oog op de niet onbelangrijke bijdrage, die ten andere male van 's Rijks schatkist gevorderd zal moeten worden, dat men aandrong op bezuiniging.

In dit verband werd er op gewezen, dat een groote stap in de richting van een sluitende begrooting van *Curaçao* gedaan zou worden door een scheiding te brengen tusschen de Bovenwindsche eilanden en de Benedenwindsche.

Het zijn — zoo werd betoogd — vooral de uitgaven voor de Bovenwindsche eilanden (op de onderhavige begrooting is een nadeelig saldo van niet minder dan f 157 487,— waarbij nog moeten worden gerekend het aandeel van die eilanden in de uitgaven voor de geheele kolonie, als politie, pensioenen, verbinding enz., voor rekening van laatstbedoelde eilanden) die er de oorzaak van zijn, dat het ideaal ,,een sluitende begrooting'', thans onbereikbaar is.

Trouwens de bewoners dier eilanden willen een afscheiding; die beweging vond steun in de Eerste Kamer der Staten-Generaal; dat die wensch dan vervuld worde, te meer, daar men op dit eiland ook volkomen inziet, dat de Bovenwinden zelf hunne belangen veel beter zullen kunnen behartigen, dan dat van hieruit zou kunnen geschieden, alhoewel men op dit eiland van Bovenwindsche toestanden beter op de hoogte is en beter in staat is daarover te oordeelen, dan menig Kamerlid ten aanzien van Curaçaosche aangelegenheden.

Er is meer.

Zou men de belastingbetalers hier nog meer mogen gaan

bezwaren voor maatregelen ten behoeve van eilanden, waar zij over het algemeen weinig voor voelen ?
Indien Nederland de Bovenwindsche eilanden als kolonie wil behouden, lijkt het billijk, dat het Rijk zelf de lasten daarvan draagt.

In verband met het voorafgaande en gezien den korten tijd, welke den Raad voor de voorbereiding der openbare behandeling is gegund, meenen de afdeelingen zich thans van verdere beschouwingen — ook financieele — ten aanzien dier eilanden te kunnen onthouden.

Aangezien een reorganisatie van de politie in het uitzicht is gesteld, achtte men het thans niet noodig politieaangelegenheden te bespreken, echter wilde men vragen naar de werking van de havenpolitie, daar het den schijn heeft, dat er soms in dezen dienst niet de noodige activiteit ontwikkeld wordt.

Een lid meende, dat wanneer het in Holland kwam tot scheiding van Kerk en Staat, ook hier op Curaçao daartoe moest worden overgegaan. Dit zou naar sprekers meening een aanmerkelijke bezuiniging met zich brengen.
Tevens stelde bedoeld lid voor de inmiddels open vallende betrekkingen niet aan te vullen, doch als equivalent een toelage aan de betrokken gezindte te geven, hetgeen later van invloed zal zijn op mogelijk uit te keeren (weduwe) pensioenen.
Daartegen werd opgemerkt, dat dit laatste zou zijn een vooruitloopen op de scheiding, zooals dat lid zich dat voorstelt, terwijl, te oordeelen naar krantenberichten, op het oogenblik in het Moederland geen scheiding beoogd wordt in dien zin, dat de Kerk in de toekomst niets krijgt, doch de Commissie van de Grondwetsherziening zich tot de onderscheidene Kerkgenootschappen gewend heeft en tot een soort kapitalisatie of vastlegging van den tegenwoordigen toestand tracht te geraken.

Door meerdere leden werd gewezen op het weinige nut, dat de voor den Landbouw gedane uitgaven afwerpen.

Enkele leden vonden de uitgaven voor den openbaren gezondheidsdienst te hoog.
Een lid merkte op, dat er naar zijne meening toch niets van gemist zou kunnen worden.
Naar aanleiding van de verhooging van het bedrag aan het St. Elisabeths Gasthuis en het krankzinnigengesticht uit te keeren voor de daarin opgenomen personen, werd er de aandacht op gevestigd, dat de menschen in de gevangenis en de polikliniek opgenomen de kolonie onderscheidenlijk 63 en 80 cent per dag kosten en dat het niet duidelijk is, waarom aan bovenbedoelde gestichten hoogere bedragen moeten worden uitgekeerd, te meer daar in het Gasthuis zooveel gouvernements-patiënten tegelijk worden opgenomen en de verpleegden in het krankzinnigengesticht de gewone volkskost krijgen.
Hiertegen werd aangevoerd, dat het bedrag van f 1,— niet alleen moet strekken voor voeding, doch ook voor kleeding en ligging en in het Gasthuis bovendien voor verpleging; voorts, dat gevangenen niet kunnen worden vergeleken met zieken, terwijl de toenmalige Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst Dr. N. Waterman, het destijds uitgekeerd bedrag belachelijk heeft genoemd.

Ook de Afdeeling Openbare Werken zou een geheel ander beeld kunnen geven meende men. Verscheidene uitgaven staan daar toch op voor werken, die wegens schaarschte aan werkvolk en andere omstandigheden toch niet alle in een jaar uitgevoerd zullen kunnen worden. Indien deze posten van de begrooting werden afgevoerd en slechts gelden werden aangevraagd voor hetgeen in 1921 zou kunnen tot stand komen, zou het eindcijfer van deze begrooting misschien niet onbeduidend verlaagd kunnen worden.
De klacht werd geuit, dat de werklieden bij dit Departement traag werken en langzaam opschieten.

Gevraagd werd of het niet mogelijk zou zijn om de verschillende posten, opgenomen in de artikelen 134 en 135 op een minder gedetailleerde wijze onder te verdeelen, dan tot nu toe geschiedt, waardoor naar men meent veel administratief werk zou worden voorkomen. In de toelichting zou dan een specificatie kunnen worden gegeven van de werken, waarvoor de credieten bestemd zijn.

Gevraagd werd op welke wijze het Bestuur zich voorstelt, dat de leening, waardoor volgens de Memorie van Toelichting f 120 000,— zou kunnen worden gedekt, zal moeten plaats hebben. Men wenschte te vernemen welke de rentevoet zal zijn, waar die geplaatst zal worden, onder welke voorwaarden, hoe de aflossing zal moeten geschieden enz.

Eindelijk zou men gaarne willen worden ingelicht omtrent het systeem, dat gevolgd wordt om te geraken tot een beslissing omtrent de posten, die door leening gedekt zullen worden. Men zou het op prijs stellen te weten welke posten daarvoor in aanmerking komen.

Naar aanleiding van de verwachting door het Bestuur uitgesproken, dat ten gevolge van de meerdere bate, welke de in uitzicht gestelde belastingverhoogingen zullen opbrengen de bijdrage van het Moederland niet zal stijgen, sprak men de hoop uit, dat door verstandige bezuiniging en rekening houdende met de reeds gemaakte opmerkingen, die bijdrage binnen kort geheel van onze begrooting zal kunnen verdwijnen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 22n. April 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

Memorie van antwoord.

Nº 10.

Algemeene beschouwingen.

Het was ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat de Raad alle mogelijke medewerking wenscht te verleenen om de begrooting alsnog tijdig te behandelen, welke toezegging ten zeerste op prijs wordt gesteld en blijk geeft van eene goede samenwerking tusschen Raad en Bestuur.

Ondergeteekende heeft bereids bij den Minister van Koloniën aangedrongen om, zooals Zijne Excellentie zich ook voorstelt, het Regeeringsreglement zoodanig te wijzigen, dat de indiening der begrooting plaats moet hebben op den eersten Dinsdag der maand April en de vaststelling vóór den laatsten Dinsdag der maand Mei.

Ondergeteekende wenscht gaarne te bezuinigen waar dit mogelijk is. Dat de scheiding tusschen de Boven- en Benedenwindsche eilanden, zooals men vermeent, tot vermindering van de bijdrage uit 's Rijks schatkist zal leiden, kan hij niet toegeven en hij deelt de meening van den Minister van Koloniën, geuit bij de mondelinge behandeling der begrooting van de kolonie voor het jaar 1920, ,,dat eene scheiding al dadelijk zal afstuiten op de financieele bezwaren, welke onafscheidenlijk verbonden zouden zijn aan de meerdere staatkundige zelfstandigheid''; terwijl ,,practisch de maatregel ook niet bepaald noodig zal voorkomen, mits het plaatselijk bestuur bevredigend wordt georganiseerd, zoodat zuiver locale belangen zooveel mogelijk ter plaatse kunnen worden geregeld.'' Hoe deze decentralisatie zal worden ingericht kan ondergeteekende nog niet mededeelen, maar deze zaak blijft voortdurend zijn aandacht houden.

Het personeel der zoogenaamde havenpolitie, dat uit 1 hoofdagent, 2 agenten 1ste klasse en 7 agenten 2de klasse bestaat, wordt zooveel mogelijk gekozen uit de beste manschappen van de straatpolitie in het 1ste district op dit eiland. Het staat onder onmiddellijk bevel van den Commissaris van politie, die den dienst regelt, met inachtneming van door den Procureur-Generaal noodig geoordeelde voorschriften.

De havenpolitie verkent elk schip, dat de haven binnenkomt en staat den havendokter bij bij zijn onderzoek; zij neemt de zoogenaamde deposito's der aangekomen passagiers in ontvangst en controleert de vertrekkende reizigers en schepen; zij doet 's nachts en overdag politiedienst in de haven, het Schottegat en op de werven; zij doet dienst aan boord van de passagiers-stoomschepen; zij houdt toezicht bij het in- en uitladen van licht ontvlambare stoffen aan boord van zeilschepen en van licht ontplofbare stoffen, alsmede bij het vervoer hiervan naar en uit 's lands bergplaats; zij brengt, op last van den havendokter, zieke passagiers en schepelingen naar de ziekeninrichting; in den laatsten tijd houdt zij toezicht, dat geen alcoholische dranken aan boord van amerikaansche schepen worden gebracht; zij helpt, zoo noodig, de gewone straatpolitie.

De dienst is zwaar en de agenten klagen hierover, vooral bij ziekte van de manschappen.

Er wordt zooveel mogelijk gezorgd, dat de noodige activiteit wordt ontwikkeld; doch het personeel zal uitgebreid moeten

worden, terwijl in overweging is om bij de reorganisatie, of misschien reeds eerder, eene andere contrôle der havenpolitie in te voeren.

Wat de scheiding van Kerk en Staat betreft is ondergeteekende het geheel eens met de leden, die opmerkten, dat vooruitloopen op deze scheiding, voorgesteld in Holland, ongewenscht is, te meer waar nog absoluut onbekend is op welke grondslagen zij zal berusten.

Hoewel moet worden toegegeven, dat de voor den landbouw gedane uitgaven, tengevolge van de dikwijls zoo ongunstige klimaatsomstandigheden niet steeds dat nut hebben afgeworpen, als waarnaar door den landbouwkundigen dienst is gestreefd, uit het oog mag niet verloren worden, dat er o. a. met het invoeren en het telen van sommige nieuwe voeder- en voedselgewassen, het verschaffen van zaden- en plantmateriaal, het verbeteren van het kleinvee- en pluimveeras, alsmede de toepassing van betere grondbewerking goede en nuttige resultaten zijn verkregen.

De uitbreiding der aloëcultuur op de Benedenwindsche eilanden is een gevolg geweest mede van de Bestuursmaatregelen op landbouwgebied.

Een nieuwe wijze van besproeiing is ingevoerd door den landbouwkundigen dienst, welke van veel nut kan worden voor de teelt van groenvoer en de groententeelt.

Al is het waar, dat landbouw en veeteelt op onze zoo droge Benedenwindsche eilanden vaak met geen geringe moeilijkheden hebben te kampen, het is evenzeer waar, dat zij belangrijke bestaansfactoren vormen voor een groot deel van de bewoners der kolonie.

Het is en blijft daarom steeds noodig, dat van Bestuurswege de belangen ook van die bestaansfactoren worden gesteund en bevorderd door middel van een landbouwkundigen dienst.

Waar het verder in de bedoeling ligt, binnenkort bij eene wenschelijkheids-begrooting aan Uwen Raad voorstellen te doen ten doel hebbende de opheffing van den economischen toestand van een zeer belangrijk deel der bevolking, daar zal, tot het eventueel helpen uitvoeren dier voorstellen, de landbouwkundige voor de Benedenwindsche eilanden zeker nog niet kunnen worden gemist.

Ondergeteekende is het volkomen eens met het lid, dat als zijne meening te kennen gaf, dat er van de uitgaven voor den openbaren gezondheidsdienst op deze begrooting gebracht, niets gemist kan worden.

Waar Curaçao nu eenmaal er op uit is om — en ten rechte — zijn haven in het buitenland een goeden naam te geven, dáár is men dan ook verplicht om den geheelen gezondheidsdienst op peil te houden; en dit kost nu eenmaal geld, ja zelfs zeer veel geld. Maar dit geld is in alle opzichten goed besteed.

Ondergeteekende meent, dat de bezwaren geopperd tegen de verhooging van het bedrag aan het St. Elisabeth's gasthuis en het krankzinnigengesticht uit te keeren voor de daarin opgenomen personen, ongegrond zijn. Een zieke is niet met een gevangene te vergelijken. Dit blijkt reeds uit de uitgaven per man en per dag in de gevangenis en in de inrichting tot behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten. Ofschoon de patiënten in deze laatste inrichting als regel geen bijzonder dieet behoeven te houden, kosten zij toch reeds veel meer dan de gevangenen.

In het St. Elisabeth's gasthuis en in het krankzinnigengesticht, waar ook velen zijn, die dieet moeten houden, zijn de kosten voor voeding uit den aard der zaak hooger dan in de bovenvermelde inrichtingen.

Bovendien komt het ondergeteekende billijk voor, dat de zieken-inrichtingen ook voor de verpleging iets vergoed krijgen.

Wat de afdeeling Openbare werken betreft zij het volgende opgemerkt.

Enkele werken, op de begrootingen voor 1919 en 1920 voorkomende, konden en kunnen niet worden uitgevoerd door

gebrek aan technisch personeel en door het gebrek aan materialen, die uit het buitenland verkregen moesten worden. Getracht wordt, zooveel mogelijk die geschoolde krachten te krijgen en reeds is een opzichter uit Holland gezonden en zijn nog twee aangevraagd. Gehoopt wordt, dat in 1921 dit personeel volledig zal zijn en dat men door de levensomstandigheden der arbeiders te verbeteren en hen aan geregeld werk te helpen hen zal kunnen weerhouden weg te trekken.

Het is te betreuren, dat gebrek aan toezichthoudend personeel niet bevorderlijk is aan het geregeld doorwerken van de arbeiders; de werklieden leveren bij Openbare werken, onder voldoend toezicht, niet minder werk dan bij particulieren.

De vereeniging van de verschillende posten, opgenomen in de artikelen 134 en 135 der begrooting, komt niet aanbevelingswaardig voor.

Al werd hiertoe besloten dan zou het voor een goed beheer en ook voor den technicus toch noodig zijn, dat op het kantoor van Openbare werken afzonderlijk aanteekening gehouden werd van de kosten van de verschillende bouwwerken.

Indien dit niet gedaan werd zou men per slot in het geheel niet meer weten waar de schoen in deze abnormale tijden wringt.

Het administratief personeel bij Openbare werken bestaat uit een kantoorchef, een klerk en een schrijver, welke laatste tevens den weerkundigen dienst bijhoudt en toezicht houdt op de waterverstrekking, hetgeen toch niet overdadig kan worden genoemd.

Geleend kan worden voor die kapitaalsuitgaven, welke later productief kunnen worden en waaruit dan rente en aflossing zou kunnen worden voldaan. De leening heeft niet in de kolonie zelf plaats, maar zal eventueel door het Moederland geschieden. Waarschijnlijk zal voor de leening 5% 's jaars moeten worden betaald.

Ook ondergeteekende hoopt, dat door stijging van de inkomsten en door het toepassen van zuinigheid overal waar dit mogelijk is, in de toekomst eene bijdrage van het Moederland niet meer noodig zal zijn. Waar echter, zooals reeds in de memorie van toelichting is medegedeeld, binnenkort niet onbelangrijke sommen zullen worden aangevraagd tot het nemen van maatregelen noodzakelijk voor de economische opheffing van de kolonie, zal in de eerstvolgende jaren nog steun van het Moederland moeten worden gevraagd.

Willemstad, den 30n. April 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—35.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.

Eindverslag.

Nº 11.

De Afdeelingen achten door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 4n. Mei 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—36.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. No. 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 No. 7).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is, met wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. Nº 16), zooals gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 11n. Juli 1917 (P. B. Nº 35), de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 Nº 7) in te trekken ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. Nº 16), zooals gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 11n. Juli 1917 (P. B. Nº 35), ondergaat de volgende wijzigingen:

a. Artikel 14 wordt gelezen als volgt:

De belasting bedraagt voor een belastbaar inkomen van:

f 700	of	meer	doch	minder	dan	f	750	f 1,25
,, 750	,,	,,	,,	,,	,,	,,	800	,, 2,—
,, 800	,,	,,	,,	,,	,,	,,	850	,, 3,—
,, 850	,,	,,	,,	,,	,,	,,	900	,, 4,—
,, 900	,,	,,	,,	,,	,,	,,	950	,, 5,—
,, 950	,,	,,	,,	,,	,,	,,	1 000	,, 6,—

Is het belastbaar inkomen f 1 000 of meer doch minder dan f 2 000, dan bedraagt de belasting f 7 benevens f 1,50 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 1 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 2 000 of meer doch minder dan f 3 000, dan bedraagt de belasting f 22 benevens f 2 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 2 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 3 000 of meer doch minder dan f 4 000, dan bedraagt de belasting f 42 benevens f 2,50 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 3 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 4 000 of meer doch minder dan f 5 000, dan bedraagt de belasting f 67 benevens f 3 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 4 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 5 000 of meer doch minder dan f 6 000, dan bedraagt de belasting f 97 benevens f 3,50 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 5 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 6 000 of meer doch minder dan f 7 000, dan bedraagt de belasting f 132 benevens f 4 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 6 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 7 000 of meer doch minder dan f 8 000, dan bedraagt de belasting f 172 benevens f 4,50

voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 7 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 8 000 of meer doch minder dan f 9 000, dan bedraagt de belasting f 217 benevens f 5 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 8 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 9 000 of meer doch minder dan f 10 000, dan bedraagt de belasting f 267 benevens f 5,50 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 9 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 10 000 of meer doch minder dan f 11 000, dan bedraagt de belasting f 322 benevens f 6 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 10 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 11 000 of meer doch minder dan f 12 000, dan bedraagt de belasting f 382 benevens f 6,50 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 11 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 12 000 of meer, dan bedraagt de belasting f 447 benevens f 7 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 12 000 te boven gaat.

b. In de artikelen 30 en 40 wordt telkens in plaats van ,,vijf gulden'' gelezen: ,,acht gulden''.

Artikel 2.

De Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 N° 7) wordt ingetrokken.

Artikel 3.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den 1sten Mei 1920, met dien verstande, dat de op dien datum reeds verschuldigde Buitengewone inkomstenbelasting invorderbaar blijft.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—36.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. No. 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 No. 7).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Blijkens den brief van den 2n. Februari 1920, Nº 463, aan den Kolonialen Raad gericht, lag het in de bedoeling van den ondergeteekende om de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 in te trekken met ingang van den 1n. Mei 1920 en dan gelijktijdig een nieuwe verordening op de inkomstenbelasting in te dienen, waarbij als grondslag der heffing eigen aangifte zou gelden.

Tot zijn spijt kan deze laatste verordening wegens onvoorziene omstandigheden nog niet ingediend worden en zal de indiening daarvan spoedigst mogelijk in den loop van het volgend belastingjaar plaats hebben.

Ondergeteekende wenscht evenwel zijne belofte om de verordening op de buitengewone inkomstenbelasting in te trekken, toch in te lossen.

Hij kan echter deze belasting niet intrekken zonder behoorlijke compensatie. De nood van de koloniale kas is zeer hoog en f 80 000 per jaar prijsgeven zonder op een of andere wijze hiervoor een tegenwicht te vinden, acht ondergeteekende, tegenover de belastingbetalers in Nederland, niet verantwoord.

Ondergeteekende meent deze compensatie in overleg met de commissie in zake belastingherziening, ingesteld bij zijne beschikking van den 8n. October 1919, Nº 1169, te vinden in:

1º een zeer geringe verhooging van het tarief der inkomstenbelasting;

2º verhooging van den gedistilleerdaccijns en, in verband daarmede, een wijziging in het tarief der invoerrechten.

Wat sub 2º betreft, zij verwezen naar het ontwerp-verordening met memorie van toelichting, dat heden eveneens Uwen Raad bereikt (Zie gedrukte stukken Zittingjaar 1919/1920—37).

Dit nieuwe tarief zal van de in de kolonie gevestigde belastingbetalers plus minus 15% meer, van personen buiten de kolonie wonende en van lichamen 60% meer vorderen.

Art. 1. Het nieuwe tarief begint iets hooger dan het vorige. Een hierbij overgelegde vergelijkende staat van de verschuldigde belastingbedragen volgens het voorgesteld en het bestaand tarief, geeft een duidelijk overzicht van het verschil tusschen de beide tarieven.

Bij het oude tarief was de progressie niet zoo geleidelijk. Zoo wordt gevorderd bijv. bij een inkomen van f 12199 f 363 belasting en bij f 12 200 f 427 of f 64 meer; bij een inkomen van f 16 900 een belasting van f 676 en bij een inkomen van f 17 000 of f 100 meer, een belasting van f 765 of f 89 meer; bij een inkomen van f 19 300 f 868,50 belasting en bij een inkomen van f 19 400 of f 100 meer, f 101,50 belasting meer.

Het nieuwe tarief heeft deze onregelmatigheden niet en werkt derhalve billijker.

Willemstad, den 9n. April 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—36.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. No. 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 No. 7).

VERGELIJKENDE STAAT VAN DE VERSCHULDIGDE BELASTINGBEDRAGEN VOLGENS HET VOORGESTELD EN HET BESTAAND TARIEF.

Nº 3.

Vergelijkende staat van de verschuldigde belastingbedragen volgens het voorgesteld en het bestaand tarief.

INKOMENS.	BELASTINGBEDRAG. Voorgesteld tarief.	BELASTINGBEDRAG. Bestaand tarief.
f 600 tot beneden f 700	f —,—	f 2,40
700 ,, ,, 750	1,25	2,80
750 ,, ,, 800	2,—	
800 ,, ,, 850	3,—	4,—
850 ,, ,, 900	4,—	
900 ,, ,, 950	5,—	4,50
950 ,, ,, 1 000	6,—	
1 000 ,, ,, 1 100	7,—	6.—
1 100 ,, ,, 1 200	8,50	6,60
1 200 ,, ,, 1 300	10,—	8,40
1 300 ,, ,, 1 400	11,50	9,10
1 400 ,, ,, 1 500	13,—	11,20
1 500 ,, ,, 1 600	14,50	12,—
1 600 ,, ,, 1 700	16,—	14,40
1 700 ,, ,, 1 800	17,50	15,30
1 800 ,, ,, 1 900	19,—	18,—
1 900 ,, ,, 2 000	20,50	19,—
2 000 ,, ,, 2 100	22,—	20,—
2 100 ,, ,, 2 200	24,—	21,—
2 200 ,, ,, 2 300	26,—	24,20
2 300 ,, ,, 2 400	28,—	25,30
2 400 ,, ,, 2 500	30,—	26,40
2 500 ,, ,, 2 600	32,—	27,50
2 600 ,, ,, 2 700	34,—	31,20
2 700 ,, ,, 2 800	36,—	32,40
2 800 ,, ,, 2 900	38,—	33,60
2 900 ,, ,, 3 000	40,—	34,80
3 000 ,, ,, 3 100	42,—	39,—
3 100 ,, ,, 3 200	44,50	40,30
3 300 ,, ,, 3 400	49,50	42,90
3 400 ,, ,, 3 500	52,—	47,60
3 900 ,, ,, 4 000	64,50	58,50
4 000 ,, ,, 4 100	67,—	60,—
4 100 ,, ,, 4 200	70,—	61,50
4 200 ,, ,, 4 300	73,—	67,20
4 300 ,, ,, 4 400	76,—	68,80
4 900 ,, ,, 5 000	94,—	83,30
5 000 ,, ,, 5 100	97,—	85,—
5 100 ,, ,, 5 200	100,50	86,70
5 200 ,, ,, 5 300	104,—	88,40
5 900 ,, ,, 6 000	128,50	106,20
f 6 000 tot beneden f 6 100	f 132,—	f 114,—
6 100 ,, ,, 6 200	136,—	115,90
6 200 ,, ,, 6 300	140,—	117,80
6 900 ,, ,, 7 000	168,—	138,—
7 000 ,, ,, 7 100	172,—	140,—
7 100 ,, ,, 7 200	176,50	142,—
7 200 ,, ,, 7 300	181,—	158,40
7 300 ,, ,, 7 400	185,50	160,60
7 900 ,, ,, 8 000	212,50	173,80
8 000 ,, ,, 8 100	217,—	176,—
8 100 ,, ,, 8 200	222,—	178,20
8 200 ,, ,, 8 300	227,—	196,80
9 000 ,, ,, 9 100	267,—	216,—
9 100 ,, ,, 9 200	272,50	218,40
9 200 ,, ,, 9 300	278,—	239,20
9 900 ,, ,, 10 000	316,50	257,40
10 000 ,, ,, 10 100	322,—	260,—
10 100 ,, ,, 10 200	328,—	262,60
10 200 ,, ,, 10 300	334.—	285,60
11 000 ,, ,, 11 100	382,—	308,—
11 100 ,, ,, 11 200	388,50	310,80
11 200 ,, ,, 11 300	395,—	336,—
11 300 ,, ,, 11 400	401,50	339,—
12 000 ,, ,, 12 100	447,—	360,—
12 100 ,, ,, 12 200	454,—	363,—
12 200 ,, ,, 12 300	461,—	427,—
13 000 ,, ,, 13 100	517,—	455,—
14 000 ,, ,, 14 100	587,—	490,—
15 000 ,, ,, 15 100	657,—	600,—
16 000 ,, ,, 16 100	727,—	640,—
17 000 ,, ,, 17 100	797,—	765,—
18 000 ,, ,, 18 100	867,—	810,—
19 000 ,, ,, 19 100	937,—	855,—
20 000 ,, ,, 20 100	1 007,—	1 000,—
22 000 ,, ,, 22 100	1 147,—	1 100,—
23 000 ,, ,, 23 100	1 217,—	1 150,—
24 000 ,, ,, 24 100	1 287,—	1 200,—
30 000 ,, ,, 30 100	1 707,—	1 500,—
35 000 ,, ,, 35 100	2 057,—	1 750,—
100 000 ,, ,, 100 100	6 607,—	5 000,—

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—36.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. No. 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 No. 7).

Voorloopig Verslag.

Nº 4.

Tegen de strekking van het ontwerp had men geen bezwaar, alhoewel werd opgemerkt, dat het, teneinde het evenwicht te herstellen, niet voldoende is de inkomsten te vermeerderen, doch ook bij de uitgaven met den nood van de koloniale kas rekening is te houden.

Vrij algemeen wenschte men het Bestuur in overweging te geven de aanvangsgrens van de belastbare inkomens te verhoogen en te brengen op f 900,— à f 1 000,—.

Aanleiding hiertoe waren vooral de moeilijkheden verbonden aan het innen van de onbelangrijke sommetjes, die opgebracht zullen worden door belasting van de lagere inkomens en de omstandigheid, dat een jaarlijksch inkomen van f 600,— van eenige jaren geleden nu zeker gelijk staat aan een jaarwedde van f 1 000,—.

Een lid was van meening, dat het uit een educatief oogpunt wellicht aanbeveling kon verdienen ook de lagere inkomens te belasten.

Gelet op de houding van de meesten uit deze groep belastingplichtigen bij het invorderen van het verschuldigde, werd evenwel betwijfeld of dit oogmerk bereikt wordt.

De geleidelijke progressie, die plaats heeft tot inkomens van f 12 000,— wilden verscheidene leden doorgevoerd zien tot die van f 20 000,—.

Een paar leden gingen zelfs nog verder en wenschten die in alle consequentie doorgevoerd te zien.

Hiertegen werden bezwaren gemaakt. Men meende, dat dit voor personen met hooge inkomens, die door den hoogen belastingaanslag veel te offeren zouden hebben een aanleiding zou kunnen worden om de kolonie te verlaten en zich ergens anders, waar de toestanden in dit opzicht gunstiger zijn, te gaan vestigen. In elk geval zouden hooge directe belastingen ingezetenen van de naburige republieken, waar geen directe belastingen worden geheven, weerhouden zich, als tot dusverre, hier te komen vestigen.

De voorstanders van de verder doorgevoerde progressie koesterden deze vrees niet. Geldmagnaten zullen, indien zij voor hun bestaan niet hier dienen te wonen, toch wel weggaan, dacht men.

Een lid deelde mede, dat hij geen land en geen belastingstelsel ter wereld kende, waar de geleidelijke progressie in belastingheffing niet consequent doorgevoerd wordt; hij noemde de andere stelsels immoreel en keurde de voorgestelde methode dan ook niet goed.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 30n. April 1920.

De Rapporteurs,

Ed. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—36.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. No. 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 No. 7).

Memorie van antwoord.

Nº 5.

Ondergeteekende stelt het op prijs, dat het ontwerp algemeene instemming bij de Afdeelingen vond. Hij ook wenscht gaarne mede te werken tot bezuiniging in het huishouden der Kolonie waar dit mogelijk is.

Wat de opmerking betreffende de aanvangsgrens aangaat, wil hij gaarne eene wijziging in het ontwerp brengen waarbij de grens gesteld wordt op f 900,—. Deze wijziging loopt echter niet vooruit op de beslissing om eventueel bij de indiening van het nieuwe ontwerp-inkomstenbelastingverordening niet de grens lager te stellen, waar dit ontwerp vermindering van de belasting ,,wegens het hebben van minderjarige eigen kinderen'' beoogt, zooals thans bij de Gebruiksbelasting reeds het geval is.

Evenzoo komt ondergeteekende tegemoet aan den wensch van verscheidene leden om de progressie verder door te trekken. Een nota van wijzigingen gaat dan ook hiernevens.

Doorvoeren van het beginsel van progressie is theoretisch zuiver, maar heeft in deze kolonie speciaal bijzondere bezwaren, n.l. dat de belastingplichtigen met zeer groote inkomens hier in den regel niet behoeven te wonen, waardoor de kans bestaat dat zij zullen trekken naar landen waar de belastingen hen niet merkbaar drukken.

Wat de opmerking betreft van het lid, dat consequente doorvoering der progressie vroeg, kan ondergeteekende mededeelen, dat in Holland bij de Rijksinkomstenbelasting ook de progressie niet boven de f 20 000,— gaat, terwijl bij de gewone Engelsche Inkomstenbelasting de progressie mede beperkt is.

Willemstad, den 8n. Mei 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—36.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. No. 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 No. 7).

Nota van wijzigingen.

Nº 6.

In artikel 1 sub *a* wordt in plaats van hetgeen voorafgaat aan :

,,Is het belastbaar inkomen f 1 000 of meer'' gelezen :

a. Artikel 14 wordt gelezen als volgt :

De belasting bedraagt voor een belastbaar inkomen van :

f 900 of meer doch minder dan f 950 .... f 5,—
,, 950 ,, ,, ,, ,, ,, ,, 1 000 ..... ,, 6,—

In plaats van de laatste alinea van artikel 1 sub *a* wordt gelezen :

Is het belastbaar inkomen f 12 000 of meer doch minder dan f 15 000, dan bedraagt de belasting f 447 benevens f 7 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 12 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 15 000 of meer doch minder dan f 20 000, dan bedraagt de belasting f 657 benevens f 7,50 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 15 000 te boven gaat.

Is het belastbaar inkomen f 20 000 of meer, dan bedraagt de belasting f 1 032 benevens f 8 voor elk geheel bedrag van f 100, waarmede het de som van f 20 000 te boven gaat.

In artikel 3 worden in plaats van de woorden ,,treedt in werking'' gelezen de woorden ,,wordt geacht in werking te zijn getreden''.

Willemstad, den 8n. Mei 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—37.

Verordening van den ....., tot wijziging van: 1º. de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. No. 34); en 2º. de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. No. 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36).

ONTWERP.

Nº. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is:
1º. de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº. 34), zooals gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 12n. December 1916 (P. B. Nº. 50), te wijzigen ; en
2º. met wijziging van de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº. 33), zooals gewijzigd, laatstelijk bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 Nº. 6), de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36), zooals deze beide verordeningen gewijzigd zijn, laatstelijk bij de verordening van den 12n. December 1916 (P. B. Nº. 50), in te trekken ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº. 34), zooals gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 12n. December 1916 (P. B. Nº. 50), ondergaat de volgende wijzigingen :

a. In artikel 7 wordt in stede van ,,vijftig'' gelezen: ,,honderd''.

b. Tusschen de artikelen 7 en 8 wordt een nieuw artikel gevoegd, luidende :

Artikel 7bis. Wijn, die per hectoliter meer alcohol bevat dan een en twintig liter bij een warmte van vijftien graden van den honderddeeligen thermometer, wordt bij invoer aangemerkt en belast als gedistilleerd.

Deze wijn moet bij invoer en doorvoer rechtstreeks of over entrepôt in de aangifte als bedoeld bij artikel 54 der Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº. 33) worden vermeld als gedistilleerd, bij gebreke waarvan de vloeistof geacht wordt onder eene verkeerde benaming te zijn aangegeven.

Artikel 2.

De Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº. 33), zooals gewijzigd, laatstelijk bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 Nº. 6), ondergaat de volgende wijzigingen :

In artikel 128 wordt :

a. instede van ,,Bier, de hectoliter f 1,—'' gelezen: ,,Bier (C), de hectoliter f 20,—'';

b. instede van ,,Wijn, de hectoliter f 2,50'' gelezen: ,,Wijn (D), champagne en andere mousseerende wijnen, de hectoliter f 150,—

Wijn (D), alle andere wijnen, de hectoliter f 40,—";

c. aan de „*Bijzondere bepalingen*" het volgende toegevoegd:

C. moutextract wordt met bier gelijkgesteld.

D. onder wijn wordt begrepen alle gegiste dranken, die geheel of gedeeltelijk bereid zijn uit het sap of de aftreksels van druiven, rozijnen, krenten of andere versche of gedroogde vruchten. Ook worden als wijn belast vloeibare moeren en droeven, alsmede ongegiste aftreksels of sappen van vruchten, geschikt om wijn te versnijden of aan te lengen.

Artikel 3.

De Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36), zooals deze beide verordeningen gewijzigd zijn, laatstelijk bij de verordening van den 12n. December 1916 (P. B. Nº 50), worden ingetrokken.

Artikel 4.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.—37.

Verordening van den ....., tot wijziging van: 1º. de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. No 34); en 2º. de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. No. 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De bedoeling van dit ontwerp is niet alleen om een bate in de koloniale kas te krijgen in de plaats van de opbrengst der in te trekken Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (Zie gedrukte stukken Zittingjaar 1919/1920—36), maar ook om een vereenvoudiging te brengen bij de administratie der belastingen. Als belangrijk nevendoel kan beschouwd worden het nuttige effect, dat deze verordening op het drankmisbruik zal hebben. Immers het gebruik zoowel van rum, als van jenever en van wijn, zal afnemen bij het stijgen van den prijs.

De meerdere opbrengst door het verdubbelen van den gedistilleerdaccijns wordt geraamd op f 100 000. Door deze verdubbeling wordt de accijns gebracht op f 1 per liter ad 50%.

Niet uit het oog wordt verloren, dat verhooging van den accijns den smokkelhandel zal kunnen prikkelen; hiertegen zal echter zoo goed mogelijk gewaakt worden, zonder dat voorshands strenger wettelijke bepalingen op vervoer en nederlagen zullen behoeven te worden gemaakt.

Acht men een verhooging van den gedistilleerdaccijns eenmaal billijk — en deze accijns is alleszins te rechtvaardigen, waar het hier betreft een belasting op een genotmiddel, dat niemand genoodzaakt is te gebruiken en waarvan misbruik of ruim gebruik slechten invloed op lichaam en geest uitoefent — dan dienen ook andere genotmiddelen, die alcohol bevatten, maar niet vallen onder art. 5 der Gedistilleerdverordening 1908, te worden verhoogd, nl. de belasting op bier en wijn.

Op bier wordt tegenwoordig geheven een accijns ad f 0,10 per liter en een invoerrecht ad f 1 per hectoliter.

Dit systeem van dubbele heffing is uit Nederland overgenomen. Dáár heeft een dergelijk stelsel recht van bestaan, immers naast invoer van buitenlandsch bier, heeft daar fabrikatie van bier plaats. Hier in de kolonie is oprichting van bierbrouwerijen niet te verwachten, en is een dubbele heffing niet alleen administratief omslachtig, maar heeft, naar de meening van ondergeteekende, bieraccijns geen recht van bestaan naast een invoerrecht op die vloeistof.

Uit een oogpunt van vereenvoudiging der administratie is het heffen van een enkel recht zeer te verkiezen boven de dubbele belasting. In verband hiermede stelt de ondergeteekende voor den accijns op bier af te schaffen en invoerrecht te stellen van f 20 per hectoliter.

De opbrengst hiervan wordt geraamd op f 8 000,—.

Op niet mousseerende wijnen wordt thans geheven een accijns van f 0,25, op mousseerende een van f 0,75 per liter; daarnaast bestaat een invoerrecht van 2½ cent per liter.

De opbrengst van den accijns op wijn bedraagt een f 3 000 's jaars.

Ondergeteekende is hier eveneens van meening, dat dubbele heffing niet gewenscht is, waar van de voordeelen der accijnsheffing voorheen nooit gebruik werd gemaakt.

Art. 1, sub b. Doordat de invoerder van wijn niet verplicht was eenige aangifte te doen nopens de hoeveelheid van de daarin aanwezige alcohol, ligt het gevaar voor de hand, dat getracht zal worden in verband met den hoogen gedistilleerd-accijns onder de benaming van wijn een vloeistof in te voeren vermengd met een aanzienlijk quantum alcohol, van welken wijn vervolgens door overhaling alcohol kan worden afgescheiden, die alsdan tot andere doeleinden zal kunnen worden aangewend.

Om hieraan bij voorbaat paal en perk te stellen wordt deze redactie voorgesteld.

Willemstad, den 9n. April 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 1.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD

Zitting van Dinsdag, den 13n. Mei 1919, des morgens te 9 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren *Edwin Senior*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. Statius Muller*, *E. M. Penso*, *F. W. P. Winkel*, *J. Sutherland*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *Ed. S. Lansberg* en Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, leden, zoomede de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, wnd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

BENEVENS: de heeren *H. Ferguson*, *My. C. Henriquez* en *H. J. T. Boomgaart*, leden van den Raad van Bestuur.

AFWEZIG: de heer Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, zonder kennisgeving, en de heeren *S. M. L. Maduro*, lid, met en *J. C. B. Forbes*, lid, zonder kennisgeving.

Tegen negen uur nemen de aanwezige heeren zitting in afwachting van den wnd. Gouverneur.

Een oogenblik daarna treedt deze, vergezeld van zijne adjudanten en begeleid door de in de vorige vergadering benoemde commissie, de vergaderzaal binnen, neemt den voor hem bestemden zetel in en opent de zittingen voor het dienstjaar 1919—1920 met de volgende rede:

Mijne Heeren:

Daar de Gouverneur nog niet kan optreden, valt mij het groote voorrecht, dat ik zeer op prijs stel, te beurt, heden in Uw midden te mogen verschijnen, om ingevolge art. 77 van het Regeeringsreglement Uwe vergadering voor het nieuwe zittingjaar te openen.

Bij den gebruikelijken terugblik op het afgeloopen jaar valt er in de eerste plaats met groote dankbaarheid te constateeren, dat de strijdende volken eindelijk de wapens hebben neergelegd, en dat Nederland, onder het wijs bestuur van H. M. onze geëerbiedigde Koningin, tot het einde toe zich buiten den oorlog heeft kunnen houden.

Mogen tevens de donkere plekken, die aan den horizon van het Moederland, dat ons zoo na aan het hart ligt, schijnen te dreigen, spoedig opklaren.

Het verdienstelijk lid Uwer College, Dr. H. A. de Casseres, heeft gemeend zich niet langer beschikbaar te moeten stellen voor een herbenoeming.

Moge 't hem gegeven zijn nog lang in gezondheid het welzijn der Kolonie te kunnen bevorderen.

Met erkentelijkheid kan worden aangestipt, dat de geest der bevolking uitstekend en haar gezondheidstoestand, niettegenstaande de Spaansche griep ook hier heeft geheerscht, over het algemeen gunstig waren.

De onderhandelingen met Venezuela tot herstel van de diplomatieke betrekkingen geven hoop op een spoedigen en

gunstigen afloop; wat niet anders dan in het belang der kolonie kan zijn.

De pogingen om het onderwijs, zoowel openbaar als bijzonder, op steeds hooger peil te brengen, werden met kracht voortgezet.

De nieuw opgerichte openbare gezondheidsdienst bewees weer in zijn verschillende onderdeelen goede diensten bij het streven naar de verbetering van de volksgezondheid.

De handel gaf over het algemeen in het afgeloopen jaar weer middelmatige uitkomsten. In enkele takken werd echter ruim verdiend, terwijl andere beduidend mindere winsten afwierpen.

Zoo werd er in 1918 slechts 15000 ton steenkolen ingevoerd, tegen 46000 ton in 1917 en 18000 ton minder dan in laatstgenoemd jaar uitgevoerd, als gevolg van het minder bunkeren door stoomschepen in onze haven. De invoer bedroeg in het afgeloopen jaar f 79.000 meer dan in het vorige; zoowel de hoogere prijzen van sommige artikelen als de vermeerderde invoer van ruwe olie, zijn op dit getal van invloed geweest.

Het eindcijfer van den uitvoerhandel toont, niettegenstaande de waarde van de uitgevoerde dividivi, stroohoeden, mest en zout respectievelijk f 24.000.—, f 8.000.—, f 47.000.— en f 8.000.— meer heeft bedragen dan in het voorafgaande jaar, een vermindering aan van f 394.000.—, die in hoofdzaak is toe te schrijven aan den minderen uitvoer van steenkolen met f 571.000.— en van phosphaat, dat niet is uitgevoerd.

Gebrek aan scheepsruimte was oorzaak dat de doorvoer met 7000 ton ten achteren bleef bij 1917.

De trek van werkvolk naar het buitenland deed de loonen stijgen, waardoor zij, die bleven, beter de kosten der nog steeds dure levensbehoeften konden bestrijden.

Was het afgeloopen jaar voor de stoomvaart ongunstig, voor de zeilvaart was het goed. De tonnenmaat van de binnengevallen schepen bedroeg 29000 meer dan het vorige jaar. Met den aanbouw van zeilschepen werd dan ook onafgebroken voortgegaan.

De hoedenindustrie ondervond wederom de gevolgen van den wereldoorlog. De uitvoer bedroeg toch nog f 485.159.— d. i. f 36.441.— meer dan in 1917. In het vlechten werden goede vorderingen gemaakt.

De zoutoogst bedroeg op Curaçao plus minus 9.250.000 K.G., op Bonaire 6.928.000 K. G. en op St. Martin, waar door het intreden van het regenseizoen niet alles gegaard kon worden, plus minus 170.000 vaten van 130 K. G. De prijs daalde weer tot f 0.75 per vat.

Op de benedenwindsche eilanden was het jaar ongunstig voor den landbouw. De oogst mislukte er zoo goed als volkomen. Ook de dividivipluk liet zeer veel te wenschen over; de prijzen waren wisselend.

De sisalaanplant op Mount Pleasant staat over het algemeen gunstig. Een ontvezelmachine werd ontvangen, doch nog niet in gebruik genomen. De motorploeg schijnt te voldoen.

De katoencultuur breidde zich op St. Martin en St. Eustatius uit. De prijzen waren hoog.

Het Albertinapark voelde de gevolgen van de slechte tijdsomstandigheden.

De ontginning der phosphaatgroeven op Sta. Barbara werd ten gevolge van het heerschend gebrek aan scheepsruimte, tijdelijk gestaakt.

Een gedeelte van de raffinaderij van de Curaçaosche Petroleum Maatschappij trad in werking, en er werd een aanvang gemaakt met de aflevering van de verkregen voortbrengselen, doch de aanvoer van ruwe olie ondervond groote moeilijkheden.

De stations voor draadlooze telegrafie werkten wederom geregeld. Aanmerkelijke verbeteringen werden eraan aangebracht.

Mijne Heeren, met den wensch, dat het nieuwe zittingjaar, onder Gods zegen, in onderlinge samenwerking der beide takken van de wetgevende macht, vruchtbaar moge zijn voor het welzijn der kolonie, verklaar ik de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1919/1920 geopend.

Na het uitspreken dezer openingsrede verlaat de Gouver-

neur met zijne adjudanten de vergaderzaal, door evenbedoelde commissie uitgeleide gedaan, terwijl ook de heeren leden van den Raad van Bestuur zich verwijderen.

Na de commissie van in- en uitgeleide, die intusschen in de vergaderzaal teruggekeerd is, te hebben bedankt, en den leden, die eene herbenoeming mochten ontvangen 's Raads gelukwenschen te hebben aangeboden, richt de Voorzitter het woord tot den Heer Mr. W. Ch. de la Try Ellis, die heden voor het eerst als lid zitting neemt in 's Raads vergadering, en zegt het volgende :

,,Wanneer de heer Ellis de notulen van 's Raads vergadering van j.l. Zaterdag zal hebben gelezen en kennis zal hebben genomen van de stemming over eene in die vergadering behandelde motie, dan zal hij wel begrijpen, dat de Voorzitter hem namens den Raad geen geluk kan wenschen met zijne benoeming.

Maar de heer Ellis zal in die notulen ook lezen, dat al de sprekers over die motie — en dit zeer zeker met instemming van den geheelen Raad — telkens uitdrukkelijk hebben verklaard, dat zij tegen zijn persoon absoluut niets hadden in te brengen, dat zijn persoon hun zelfs sympathiek was.

Wij zijn geen vreemden voor elkaar, Mijnheer Ellis. In verschillende commissies hebt U reeds met mij en met verschillende der tegenwoordige leden van den Raad samengewerkt en de geest, die er steeds in die commissies geheerscht heeft, was er steeds een van de meest hartelijke samenwerking en onderlinge waardeering.

Dienzelfden geest nu, daarvan houde U zich verzekerd, zult U ook in dezen Raad ontmoeten en ik vertrouw, ik houd mij ervan overtuigd, dat ook van Uwen kant dezelfde gevoelens heerschen."

De Heer Mr. Ellis antwoordt hierop het volgende :

,,Mijnheer de Voorzitter :

Voor de woorden mij bij mijne intrede in dit college toegesproken, zij het mij vergund U mijn beleefden dank te betuigen.

Ondanks de behandelde motie door U aangestipt ben ook ik overtuigd, dat de samenwerking hier steeds zoo aangenaam mogelijk zal wezen. En van mijn kant stel ik er prijs op U reeds thans de verzekering te geven, dat mijn streven altijd daarop gericht zal zijn."

Op voorstel van den Voorzitter wordt nu overgegaan tot het trekken der Afdeelingen, waarvan het resultaat is, dat de eerste Afdeeling bestaat uit de heeren : B. E. van der Veen Zeppenfeldt, J. Sutherland, H. Statius Muller, Mr. W. Ch. de la Try Ellis, F. W. P. Winkel en C. S. Gorsira J.P.Ez., en de tweede Afdeeling uit de heeren : E. M. Penso, Edwin Senior, S. M. L. Maduro, J. C. B. Forbes en Ed. S. Lansberg, welke Afdeelingen, volgens de bepalingen van het Reglement van Orde, onderscheidenlijk zullen worden gepresideerd door de heeren Voorzitter en Ondervoorzitter.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 2.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 24n. Mei 1919, des avonds om 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. Sutherland*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *H. Statius Muller* en *Edwin Senior*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fungeerend Griffier van den Raad.

ZOOMEDE : de heer Mr. *C. S. Gorsira*, wd. Procureur-generaal, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *E. M. Penso*, *Ed. S. Lansberg*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *F. W. P. Winkel*, *S. M. L. Maduro* en *J. C. B. Forbes*, leden, de vijf eerstgenoemden met, de laatstgenoemde zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat de notulen van de vergadering van den 10den Mei j. l. wegens uitgebreidheid nog niet gereed zijn om heden aan de goedkeuring van de leden te worden onderworpen.

De in druk verzonden notulen van de vergadering van den 13den Mei j. l. (Nº **1**), waarop geene aanmerking wordt gemaakt, worden goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 21 Mei 1919, Nº 2167, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van de Verordening op het Testamentenregister (**3**);

2º een gouvernements-depêche, dd. 21 Mei 1919, Nº 2168, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917 (**1**);

3º een gouvernements-depêche, dd. 21 Mei 1919, Nº 2153, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den heer Mr. C. S. Gorsira, waarnemend Procureur-generaal, gemachtigd heeft om de beraadslaging van den Raad over de ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van den 7den October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploïtatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

De Voorzitter heet den gemachtigde van den Gouverneur welkom in de vergadering.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten de onder 1º en 2º genoemde ontwerpen in deze zitting te behandelen.

De *Voorzitter* zegt, dat, aangezien een gemachtigde van den Gouverneur op de zitting tegenwoordig is om de beraadslaging over de *ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van den 7den October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao* (**2**), bij te wonen, hij dat ontwerp, ofschoon N°. 2 op de agenda, het eerst in behandeling zal brengen.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer Mr. *Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur, verzoekt en verkrijgt het woord en zegt het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter! Het zij mij vergund, alvorens wordt overgegaan tot de algemeene beraadslaging, op de door den Raad in het Eindverslag gestelde vraag, het volgende namens het Bestuur te antwoorden.

Het Bestuur handhaaft, ook na de ontvangst van de ministerieele missive, waarvan sprake is in de Memorie van toelichting op de onderhavige ontwerp–verordening — in welke missive trouwens niets hieromtrent wordt gezegd —, het door den Procureur-generaal, als gemachtigde van den Gouverneur, in de zitting van Uwen Raad van den 23sten September 1918 aangevoerde, hetwelk luidde: ,,En het ligt voor de hand, want de overheid moet toch zorgen, dat een onderneming van openbaar nut als de onderhavige, die aan een vast traject, aan vaste uren van vertrek en aankomst en vaste prijzen gebonden is en voor een ieder toegankelijk moet zijn, zich daaraan houdt en publiek niet de dupe van de onderneming wordt.''

Er moet echter worden opgemerkt, dat met die woorden niet bedoeld is een algemeene definitie te geven van het begrip ,,onderneming van openbaar nut'', immers er zijn verschillende ondernemingen van openbaar nut denkbaar, waarbij o. a. geen sprake is van vaste uren van vertrek en aankomst, b. v. het aanleggen van een kanaal, enz. Er is toen alleen gezegd, dat de onderhavige onderneming van openbaar nut gebonden was aan een vast traject, aan vaste uren van vertrek en aankomst en aan vaste prijzen en toegankelijk moet zijn voor een ieder.

Veeleer kan men een definitie van het begrip vinden in de volgende door den gemachtigde toen gebezigde zinsnede, waar hij als zijn meening te kennen geeft, ,,dat een onderneming van openbaar nut is, wanneer zij in het belang van het algemeen strekt''.

En hiermede meen ik te hebben voldaan aan het door den Raad in het Eindverslag uitgedrukte verlangen.''

De *Voorzitter* stelt den gemachtigde van den Gouverneur de vraag of, daar het hier gaat over de kwestie wat een onderneming van openbaar nut is, een garage van huurautomobielen b. v. ook onder de verordening valt.

De gemachtigde van den Gouverneur antwoordt, dat uit de door hem aangehaalde woorden: ,,dat de onderhavige onderneming van openbaar nut gebonden was aan een vast traject, aan vaste uren van vertrek en aankomst, en aan vaste prijzen en toegankelijk moet zijn voor een ieder'' volgt, dat een autogarage niet onder de verordening valt.

Daar niemand meer het woord verlangt, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

De gemachtigde van den Gouverneur verlaat de vergaderzaal.

De *Voorzitter* brengt nu in behandeling het tweede, oorspronkelijk het eerste onderwerp op de agenda, n. l. het concept van een brief aan den Gouverneur te richten in antwoord op de Gouvernements-depêche, dd. 25 October 1918, N°. 3528, betreffende de uitdieping van het Waaigat.

De *Voorzitter* wenscht, alvorens met de voorlezing van het door hem opgestelde concept-schrijven aan te vangen, eenige mededeelingen te doen en zulks vooral omdat niet alle leden bij de voorloopige besprekingen in de afdeelingen tegenwoordig zijn geweest en er zelfs sinds een nieuw lid is bijgekomen, en zegt ongeveer het volgende:

,,Bij depêche van den 25sten October 1918, N° 3528, werden de plannen tot verbetering van het Waaigat aan den Raad toegezonden en diens oordeel daarover gevraagd.

De leden hebben de plannen bestudeerd, inlichtingen ingewonnen, verschillende scheepskapiteins en belanghebbenden bij de scheepvaart en den doorvoerhandel geraadpleegd en zijn daarna in comité-generaal bijeengekomen om de zaak te bespreken.

Het concept-antwoord aan het Bestuur, dat ik nu ga voorlezen, geeft weer het oordeel van de meerderheid uit de afdeelingen.

Eene minderheid is echter van oordeel, dat er met het ter hand nemen van het werk nog wat moet worden gewacht, omdat de toekomst van de zeilvaart nog te onzeker is. Een lid is verder van oordeel, dat er niet in eens zoo'n groote verbetering behoeft te worden aangebracht, maar dat begonnen kan worden met het verplaatsen van de brug en het uitbaggeren van een klein gedeelte.

Zooals echter reeds gezegd, is het concept opgesteld overeenkomstig de zienswijze van de meerderheid''.

De *Voorzitter* doet daarna voorlezing van het concept, luidende als volgt:

1. De Koloniale Raad heeft de eer, naar aanleiding van de hem bij Gouvernements depêche, dd. 25 October j. l., N° 3528, toegezonden plannen tot verbetering van het Waaigat, het volgende als zijn oordeel te kennen te geven.

2. Hij wenscht in de eerste plaats voorop te stellen, dat met het oog op de groote onzekerheid, die er nog heerscht omtrent de toekomstige economische betrekkingen tusschen de verschillende landen der wereld, het op het oogenblik uiterst moeilijk is zich een juist inzicht te vormen omtrent de richting, waarin het handelsverkeer in het algemeen en het scheepvaartverkeer in de Caraïbische Zee in het bijzonder zich zal ontwikkelen.

3. Vast staat wel, dat bij het intreden van meer normale toestanden, de scheepvaart op de Caraïbische zee tengevolge van den nieuwen zeeweg door het Panamakanaal zich geleidelijk sterk zal ontwikkelen. In welk tempo en in welke richting, zijn echter vragen, die in de meest deskundige kringen zeer verschillend worden beoordeeld.

4. Ook de vraag of Curaçao van de te verwachten toeneming van de scheepvaart eenig voordeel zal trekken, wordt in handels- en scheepvaartkringen op de meest uiteenloopende wijze beantwoord.

5. Curaçao schijnt aan den eenen kant wegens zijn geografische ligging niet aangewezen tot een tusschenstation in de vaart tusschen Panama en Noord-Amerika of Europa. Daarentegen biedt het als voorhaven van de naburige republieken, als zetel van een groote petroleum raffinaderij en als producent van minerale meststof toch wel voordeelen, welke niet gering geschat mogen worden.

6. De Raad meent dan ook, alles in aanmerking genomen, zich met betrekking tot de economische vooruitzichten van Curaçao eerder aan den kant der optimisten dan aan dien der pessimisten te moeten scharen.

7. Eenmaal aangenomen, dat Curaçao genoegzame voordeelen kan aanbieden om een drukkere scheepvaart tot zich te trekken, meent de Raad, dat het geen voorzichtige politiek zou wezen, om, zooals sommigen meenen, voorloopig eerst nog wat den loop der zaken aan te zien, alvorens verdere havenverbetering ter hand te nemen. In den in de naaste toekomst te verwachten vinnigen strijd op handelsgebied zal er toch waarschijnlijk geen plaats zijn voor ,,opzien komen'' spelen. Het succes toch kon zoo licht vooral de meest gereede partij gaan toelachen.

8. Is de Raad op grond van het voorgaande van oordeel, dat het van wijs economisch beleid zou getuigen de uitbreiding en verbetering van de haven van Willemstad ter hand te

nemen en dat wel zonder te lang dralen, hij meent hierbij aanstonds ondubbelzinnig te moeten verklaren, dat de werken daartoe, hetzij men een der ontworpen plannen dan wel welk ander plan ook aanvaardt, altijd toch wel zulk een hoog bedrag zullen kosten, dat er niet aan te denken valt, dat het der Kolonie voor eerst mogelijk zal wezen het daaraan bestede kapitaal op te brengen. Zelfs mag er niet op worden gerekend, dat, hoe ook de inkomsten wegens huur van opslagplaatsen en meergelden ook mogen meevallen, de Kolonie in staat zal zijn voorshands eene redelijke rente van het kapitaal van aanleg op te brengen.

Moest dus de Kolonie uit andere middelen dan de bovengenoemde in kapitaal of rente bijdragen, dan zou de Raad, hoezeer ook bewust van het gevaar, dat die gedragslijn zou kunnen opleveren, tot zijn leedwezen tot de politiek van: ,,voorloopig nog toezien'' moeten adviseeren.

9. Maar, waar het Rijk reeds zoo lange jaren aanzienlijke sommen aan de economische opbeuring der kolonie heeft ten koste gelegd, dikwijls aan ondernemingen en maatregelen, waarvan het succes uiterst twijfelachtig moest heeten en waartegen door den Raad herhaaldelijk is gewaarschuwd, daar meent de Raad te mogen aannemen, dat het Rijk zich door de tegenwoordige financieele onmacht der kolonie niet zal laten weerhouden tot het uitvoeren van een werk, dat meer kansen van succes biedt dan de meeste reeds ondernomen werken.

10. Met de door sommigen verkondigde meening, dat wanneer er tot havenuitbreiding wordt besloten het de voorkeur zou verdienen havenwerken in het Schottegat aan te leggen, kon de Raad zich niet vereenigen. Algemeen toch is men in de kringen der zeevarenden daartegen. En inderdaad schijnt het ook den Raad toe, dat het Schottegat minder geschikt is voor lossen en laden. Het water is er in de maanden van den ,,passaat'' dikwijls woelig en ruw en het ligt nogal ver af van de handelscentra in Willemstad en Overzijde.

De Raad meent, dat, wanneer het Waaigat na de verbetering een voldoend aantal zeilschepen kan bergen, in de eigenlijke haven voldoende kadelengte beschikbaar komt om aan een vrij aanzienlijk aantal stoomschepen plaats te bieden.

11. Van de aan den Raad ter bestudeering aangeboden plannen meent hij plan IV (brug ter plaatse van de Columbusstraat in het verlengde van die straat) te moeten aanbevelen. De plannen I en II zouden half-werk zijn en met het oog op het betrekkelijk klein verschil in kosten, verdient plan IV boven plan III de voorkeur.

12. Uit de den Raad aangeboden stukken blijkt, dat sommige personen zekere rechten hebben op de kaden langs het Waaigat en op een gedeelte van het watervlak. Of die rechten al of niet verjaard zijn, schijnt quaestieus te zijn.

De Raad wenscht daarom hier uitdrukkelijk als zijn oordeel te moeten uitspreken, dat het, alvorens eenige uitgaven voor de verbetering van het Waaigat wordt gedaan, eerst behoort vast te staan, dat het vaarwater vrij en de kaden Gouvernements eigendom zullen worden of blijven. Ook dient het, meent de Raad, vast te staan, dat de Van den Brandhofbrug zal verdwijnen, zoodra de ontworpen brug gereed zal zijn.

13. Ten slotte meent de Raad als zijne meening te moeten uitspreken, dat, wanneer tot uitvoering van het werk wordt besloten, het zeer gewenscht zal zijn te onderzoeken of het niet goedkooper bij aanbesteding zal kunnen worden verricht dan in eigen beheer. Wellicht dat de een of andere Amerikaansche onderneming of ondernemers maatschappij goedkooper blijkt te kunnen werken dan het Departement van Openbare Werken, of zelfs misschien een ander plan kan ontwerpen en uitvoeren, dat minder zal behoeven te kosten.

Daar op de vraag van den Voorzitter niemand eenige op- of aanmerking wenscht te maken en geen der leden stemming vraagt, wordt het concept zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening tot wijziging van de Verordening op het Testamentenregister* (**3**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Vervolgens komt aan de orde van behandeling de *ontwerp-verordening tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917* (**1**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niemand meer het woord verlangende en niets meer te verhandelen zijnde, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 3.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Plechtige zitting van Dinsdag, den 10n. Juni 1919, des voormiddags te 9 uur 15 min.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Ed. S. Lansberg*, *F. W. P. Winkel*, *J. Sutherland*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. C. B. Forbes*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *H. Statius Muller*, *E. M. Penso*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.* en *Edwin Senior*, leden, benevens de heer *J. F. Haayen*, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, wnd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

ZOOMEDE: de heeren *H. J. T. Boomgaart* en *M. E. Curiel*, leden van den Raad van Bestuur.

AFWEZIG : de heer *S. M. L. Maduro*, lid van den Kolonialen Raad, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt den leden mede, dat de notulen van de zitting van den 24n. Mei nog niet gereed zijn gekomen en dus niet bij de leden hebben kunnen circuleeren.

Hij deelt verder mede, dat deze vergadering belegd is om den HoogEdelGestrengen Heer *O. L. Helfrich*, benoemd Gouverneur van Curaçao, in de gelegenheid te stellen op de wijze, zooals bij artikel 15 van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao is bepaald, het Bestuur te aanvaarden.

Vervolgens benoemt de Voorzitter de Heeren H. Statius Muller, E. M. Penso en Mr. W. Ch. de la Try Ellis in commissie om den HoogEdelGestrengen Heer Helfrich aan het Raadhuis te ontvangen en weder uitgeleide te doen.

De Voorzitter schorst, in afwachting van den Heer Gouverneur, de vergadering voor eenige oogenblikken.

Tegen half tien treedt de HoogEdelGestrenge Heer Helfrich, vergezeld van de commissie, benoemd sub 7 van de Gouvernements-beschikking, dd. 7 Juni 1919 No. 701, en van die door den Voorzitter benoemd, de vergaderzaal binnen en neemt den voor hem bestemden zetel in.

De Voorzitter spreekt den HoogEdelGestrengen Heer O. L. Helfrich toe en deelt hem mede, dat deze vergadering is bijeengeroepen ten einde hem gelegenheid te geven, ingevolge art. 15 van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao, het Bestuur over de kolonie te aanvaarden. Hij wenscht den Heer Helfrich geluk met zijne benoeming ook met de behouden aankomst van hem, Mevrouw en Mej. Helfrich.

De Gouverneur houdt nu de volgende rede :

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren, Leden van den Kolonialen Raad.

Het vertrouwen van H. M. de Koningin heeft het Bestuur van de kolonie Curaçao in mijne handen gelegd; het zij mij op de eerste plaats vergund, ter voldoening aan het bepaalde bij art. 15 van het Regeeringsreglement, in deze plechtige zitting van den Kolonialen Raad over te leggen een afschrift van mijne acte van benoeming en het proces-verbaal mijner eedsaflegging.

Voor U, mijne Heeren, zoo van nabij bekend met de geestelijke en stoffelijke behoeften en nooden van de ingezetenen, wel wetende, dat de huidige verhoudingen in de wereld en de daarmede verband houdende reorganisatie, o. m. van het economisch leven, onze Kolonie met hare, over het algemeen voortreffelijke havens en hare gunstige ligging ten opzichte van het wereldverkeer, tot grootere ontwikkeling zullen kunnen brengen, behoeft zeer zeker niet te worden gereleveerd, dat, op welk terrein ook, maar meer in het bijzonder op sociaal en economisch gebied, nieuwe problemen onze aandacht kunnen vragen, dat zelfs het in nadere studie nemen van het bestaande niet uitgesloten is.

De uitvoering van al hetgeen daarbij eventueel noodzakelijk mocht zijn gebleken, zal ongetwijfeld nog belangrijke uitgaven vorderen, waarbij de steun van het Moederland, althans aanvankelijk, allerminst zal kunnen worden ontbeerd.

Hoezeer ook Nederland immer tot geldelijke offers in het belang van de kolonie bereid zal worden gevonden, een dwingende eisch van billijkheid en rechtvaardigheid is het, om de lasten niet meer dan noodig, op het toch reeds zoo bezwaarde Moederland af te wentelen.

Een vooruitziende en voorzichtige finantieele politiek, bij welker uitvoering steeds het oog dient te worden gericht op een geldelijke onafhankelijkheid van de kolonie als einddoel, is in dit verband gebiedend noodzakelijk; men brenge dus de bijdragen uit 's Rijks schatkist geleidelijk binnen engere grenzen om de subsidies ten slotte te doen verdwijnen.

Dat desideratum nu kan alleen worden bereikt, wanneer tijdig naar maatregelen wordt omgezien, om het finantieel evenwicht te herstellen, door o. a. de inkomsten van de kolonie binnen de perken van hare draagkracht te versterken.

In menig kring van Nederland groeit de belangstelling voor de kolonie, zoowel op het gebied van Landbouw als op dat van Handel en Nijverheid. Waar vaststaat, dat de ontwikkeling daarvan noodwendig zal bijdragen tot verhooging van de koloniale middelen, zal het op onzen weg moeten blijven liggen om tot die ontwikkeling mede te werken door, voor zoover zulks mogelijk is, steun aan het particulier initiatief te verleenen, dat initiatief aan te moedigen en te bevorderen. Hiermede breng ik ook een der maatregelen naar voren, waarop ik zoo straks doelde.

Ik ben er van bewust, dat vooral gemis aan locale kennis van toestanden en verhoudingen mij zullen plaatsen voor een verre van gemakkelijke taak en ben ik niet minder doordrongen van de groote verantwoordelijkheid, welke ik bij het aanvaarden der benoeming op mij heb geladen.

Verzekerd van den steun van het opperbestuur, overtuigd dat U, mijn Heeren, mij de zoo gewenschte en zoo noodzakelijke medewerking niet zult onthouden — een beroep daarop schijnt mij schier overbodig — vertrouw ik ten volle, dat ik, met Gods hulp, werkzaam kan zijn in het belang en het welzijn der kolonie.

Van een aangename en eervolle opdracht wil ik mij nog kwijten, n.l. om U over te brengen de belangstellende gevoelens, welke door de Koningin werden uitgesproken ten opzichte van Land en Volk, zoomede de beste wenschen, die door Hare Majesteit werden geuit voor den bloei en de welvaart der kolonie, tijdens de audiëntie, welke onze geëerbiedigde Vorstin heeft behaagd mij wel te willen verleenen.

Gods onmisbaren zegen afsmeekende over onzen gemeenschappelijken arbeid, en U Mijnheer de Voorzitter mijn hartgrondigen dank betuigende voor de toegesproken woorden,

verklaar ik hiermede in naam en als vertegenwoordiger van H. M. de Koningin het Bestuur over Curaçao te aanvaarden.

Op verzoek van den Voorzitter leest nu de Griffier de acte van benoeming en het proces-verbaal van eedsaflegging van den Gouverneur voor.

Hierop verlaat de Gouverneur de vergaderzaal, vergezeld van de commissie, bedoeld sub 7° van de vorengenoemde beschikking, van zijne adjudanten en van de commissie van in- en uitgeleide.

Na terugkeer in de vergaderzaal van de commissie van in- en uitgeleide, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 4.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 19n. Juni 1919, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg*, *E. M. Penso*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *S. M. L. Maduro*, *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, wnd. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, wnd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

AFWEZIG : de heeren *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *J. Sutherland*, *F. W. P. Winkel* en *Edwin Senior*, leden, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergaderingen van den 10n. en den 24n. Mei en den 10n. Juni l.l.

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling van de volgende ingekomen stukken:

1º een gouvernements-depêche, d.d. 27 Mei 1919, Nº 2242, waarbij den Raad wordt aangeboden één ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van den 7den Maart 1905 (P. B. Nº 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van Kamers van Koophandel en Nijverheid in de kolonie Curaçao (**4**);

2º een gouvernements-depêche, dd. 16 Juni 1919, Nº 2464, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. Nº 7), houdende vaststelling: 1º van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2º van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende (**7**);

3º een vlugschrift getiteld ,,Nederland en West-Indië één'', door den heer W. R. Menkman, den Raad aangeboden door de West-Indische Kamer te Amsterdam.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten het onder 1º vermelde ontwerp hedenavond te behandelen, dat onder 2º vermeld naar de afdeelingen te verwijzen en het vlugschrift onder 3º bedoeld ter griffie van den Raad te deponeeren ter lezing van de Heeren, en de West-Indische Kamer te Amsterdam den dank van den Raad te betuigen voor de toezending.

Aan de orde van behandeling komt nu:

de ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van den 7den Maart 1905 (P. B. No. 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van Kamers van Koophandel en Nijverheid in de kolonie Curaçao.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 5.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 10n. Juli 1919, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren *J. C. B. Forbes*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *S. M. L. Maduro*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *Edwin Senior* en *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier van den Raad.

AFWEZIG : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *J. Sutherland*, *F. W. P. Winkel*, *Ed. S. Lansberg* en *E. M. Penso*, leden. Alleen de laatstgenoemde met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 19n. Juni 1919 (Nº 4).

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn :

1º een gouvernements-depêche, dd. 2 Juli 1919, Nº 3469, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen (**9**);

2º een gouvernements-depêche, dd. 2 Juli 1919, Nº 3468, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, houdende intrekking van de verordening van den 10den September 1914 (P. B. Nº 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van steenkolen en levensmiddelen uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van den 23sten October 1915 (P. B. Nº 65) en bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 Nº 6) (**10**);

3º een gouvernements-beschikking, dd. 5 Juli 1919, Nº 792, waarbij met ingang van den 7den Juli 1919, aan den heer *J. F. Haayen*, Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand alhier, tot herstel van gezondheid drie maanden verlof is verleend en de heer *H. J. T. Boomgaart* eervol is ontheven van de verdere waarneming van het ambt van Administrateur van financiën in deze kolonie, en tijdelijk is belast met de waarneming der betrekkingen van Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand alhier;

4º een verzoekschrift van de Weduwe C. H. Eman, concessionarisse van de Waterleiding „*Aruba*", 's Raads medewerking verzoekende om voor de mogelijke instandhouding dier onderneming te willen bijdragen, door in een eerste bijeenkomst van den Raad het in haar adres ontplooid voorstel in gunstige overweging te willen nemen;

5º een gouvernements-depêche, dd. 9 Juli 1919, Nº 3530, waarbij de Gouverneur den Voorzitter van den Raad mededeelt, dat ZHEG. naar aanleiding van zijn ('s Voorzitters)

mondeling verzoek den Inspecteur van het Onderwijs heeft verzocht om, wanneer de Koloniale Raad een uitnoodiging tot hem richt tot het bijwonen van de vergaderingen in de Afdeelingen, waarin de ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid van de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen, wordt behandeld, zulks wel te willen doen en de inlichtingen te verschaffen, welke hij meent, den Raad zouden kunnen strekken tot het bereiken van het gewenschte doel;

6º een brief van den heer E. M. Penso, waarbij hij den Kolonialen Raad mededeelt, dat hij voornemens is zich voor eenige weken naar Caracas, Venezuela, te begeven.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten:

het sub 1º bedoeld ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen, het sub 2º bedoeld in deze zitting te behandelen, de gouvernements-beschikking, dd. 5 Juli 1919, Nº 792, voor kennisgeving aan te nemen, het verzoekschrift van de weduwe Eman in handen te stellen van een commissie voor de verzoekschriften, op het einde van de vergadering te benoemen, de gouvernements-depêche, dd. 9 Juli 1919, Nº 3530, zoowel als het schrijven van den heer Penso voor kennisgeving aan te nemen.

Aan de orde van behandeling komt nu:

1º de *ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. No. 7), houdende vaststelling: 1o. van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2o. van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende* (**7**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

2º de *ontwerp-verordening, houdende intrekking van de verordening van den 10n. September 1914 (P. B. No. 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van steenkolen en levensmiddelen uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van den 23sten October 1915 (P. B. No. 65) en bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 No. 6)* (**10**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Overgegaan wordt tot de verkiezing van drie leden voor de commissie voor de verzoekschriften.

De Voorzitter benoemt de heeren Ellis en Maduro tot stemopnemers.

De heeren Ed. S. Lansberg en C. S. Gorsira J.P.Ez., verkrijgen ieder 7 stemmen, de heer J. Sutherland 5, de heeren W. Ch. de la Try Ellis en B. E. van der Veen Zeppenfeldt ieder 1 stem, zoodat gekozen zijn de heeren Ed. S. Lansberg, C. S. Gorsira J.P.Ez. en J. Sutherland.

Bedoeld verzoekschrift van de Weduwe Eman wordt in handen van de Commissie gesteld, met verzoek haar verslag in de eerstvolgende vergadering uit te willen brengen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 6.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 31sten Juli 1919, des avonds om 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *Ed. S. Lansberg*, *J. C. B. Forbes*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *H. Statius Muller* en *S. M. L. Maduro*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, tijd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

ZOOMEDE : de heeren *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, en *H. Meerdink*, Inspecteur van het Onderwijs, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG : de heeren *E. M. Penso*, *J. Sutherland* en *F. W. P. Winkel*, leden, de eerstgenoemde wegens verblijf buitenslands, de tweede en derde genoemde met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verschenen notulen van de zitting van den 10n. Juli 1919 (Nº 5).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn :

1º een gouvernements-depêche, dd. 14 Juli 1919, Nº 3471/3472, waarbij den Raad wordt aangeboden :

a. een ontwerp-verordening tot wijziging van de Gezondheidsverordening (**11**), en

b. een ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van den 28sten November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur (**12**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten deze ontwerpen nog heden te behandelen.

2º een Gouvernements-depêche, dd. 23 Juli 1919, Nº 3738, waarbij de Gouverneur den Raad verzoekt de verdere behandeling der ontwerp-verordening, regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank, tot nader bericht aan te houden;

3º een gouvernements-depêche, dd. 29 Juli 1919, Nº 3787, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement

dezer kolonie, den heer A. B. J. Prakken, Administrateur van financiën, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen;

4º een gouvernements-depêche, dd. 31 Juli 1919, Nº 3816, waarbij den Raad, in aansluiting aan de gouvernements-depêche, dd. 29 Juli 1919, Nº 3787, wordt medegedeeld, dat de Gouverneur den heer H. Meerdink, Inspecteur van het Onderwijs, ook gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

De Voorzitter heet de gemachtigden van den Gouverneur, in het bijzonder den heer Prakken, die heden voor het eerst in de vergadering verschijnt en in verband met de aanstaande belastingherziening meermalen als gemachtigde zal optreden, welkom en spreekt de hoop uit, dat de samenwerking tusschen den heer Prakken en den Raad aangenaam zal zijn.

Aan de orde van behandeling komen nu :

1o. de ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen (**9**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat het eenig artikel, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

2o. de ontwerp-verordening tot wijziging van de Gezondheidsverordening (**11**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

3o. de ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van den 28sten November 1914 (P. B. 1915 No. 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur (**12**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

De heer Prakken, gemachtigde van den Gouverneur, dankt den Voorzitter voor de tot hem gerichte woorden.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 7.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 9den Augustus 1919, des avonds om 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *J. C. B. Forbes*, *Ed. S. Lansberg*, *S. M. L. Maduro*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. Statius Muller*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, tijd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

ZOOMEDE: de heer Dr. *N. Waterman*, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *E. M. Penso* en *F. W. P. Winkel*, leden, de eerstgenoemde wegens verblijf buitenslands, de tweedegenoemde met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verschenen notulen van de zitting van den 31n. Juli 1919 (Nº 6).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn :

1º een gouvernements-depêche, dd. 8 Augustus 1919, Nº 3490, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden (**13**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

2º een gouvernements-depêche, dd. 8 Augustus 1919, Nº 3901, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den heer Dr. N. Waterman, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

Op de vraag van den *Voorzitter* of de Commissie van verzoekschriften gereed is met haar verslag over het verzoekschrift van Mevrouw de weduwe C. H. Eman, concessionarisse van de waterleiding „Aruba", strekkende om den steun van den Raad te verkrijgen ten einde van Gouvernementswege hetzij renteloos of tegen uitkeering van een matige rente

in het belang en tot de algeheele herstelling van bovengenoemde waterleiding een voorschot te krijgen van f 3000,—, brengt de Commissie, bij monde van den Heer *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, daarover verslag uit, waarvan de conclusie luidt, dat de Commissie van oordeel is, dat een onderzoek moet worden ingesteld om uit te maken of de onderneming werkelijk den gevraagden steun behoeft, terwijl voorts moet worden nagegaan of de waterleiding van Aruba is een onderneming van algemeen nut, in welk geval de onderneming dan aanspraak kan maken op ondersteuning van Gouvernementswege; dat, mocht worden uitgemaakt, dat de waterleiding niet is een onderneming van algemeen nut, onderzocht dient te worden of het behoud van de waterleiding van eenig belang is voor de plaats en, als dit mocht blijken zoo te zijn, dat dan de onderneming ook wel aanspraak heeft op steun; dat de Commissie tevens van oordeel is, dat het moment er is voor het Bestuur om een onderzoek in te stellen naar de wenschelijkheid om in het algemeen belang van concessionarisse naar recht en billijkheid voorstellen te doen tot het overnemen van de onderneming in eigen beheer.

De Raad vereenigt zich zonder debat noch hoofdelijke stemming met de conclusie van de Commissie.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten de conclusie bij schrijven ter kennis van den Gouverneur te brengen.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten* (**6**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Het lid *Gorsira* verkrijgt het woord en houdt de volgende rede:

Mijnheer de Voorzitter ! Als ik heden het woord vraag om te spreken over het onderwerp in behandeling, dan is het in de eerste plaats om uiting te geven aan een gevoel van satisfactie, nu ik zie, dat het gouvernement de bestrijding van besmettelijke ziekten eens ernstig ter hand wil nemen. Als consulair ambtenaar ben ik een heelen tijd een klein deel geweest van een der schakels van de groote ketting, die de gevreesde ziekten aan banden leggen moet. Mijne ondervinding heb ik in de praktijk opgedaan en als ik straks wenken geef, dan hoop ik, dat zij zullen worden aangehoord en beoordeeld met dezelfde welwillendheid, als waarmede zij worden uitgebracht.

Ik kan niet dan toejuichen, dat bij de samenstelling der verordening eene poging is gedaan om ons te houden in het Amerikaansch verband. Onze ligging wettigt die volkomen.

Ik vrees echter, dat geheel over het hoofd is gezien het Zuid-Amerikaansch verband, waarin wij zijn en uitsluitend de aandacht is gewijd aan onze ligging ten opzichte van Noord-Amerika. Dit blijkt vooral uit de maatregelen, die men ten opzichte van de gele koorts wil toepassen. Reeds toen Dr. Den Houter hier kwam om de voorbereidende maatregelen te treffen tot het invoeren van eene nieuwe regeling had ik een kort gesprek met hem hierover, dat, zooals nu blijkt, van geen gevolg is geweest.

Curaçao en Curaçaonaars toch verkeeren ten aanzien van de ziekte bekend onder den naam van gele koorts in een heel gunstige conditie. De Curaçaonaar is immuun, mag gerust naar met gele koorts verpeste streken gaan en zal die nooit krijgen; juist om die reden zal op Curaçao nimmer een gele koorts epidemie kunnen zijn, die offers maakt onder de inheemsche bevolking. Ik hoop, dat dit niet zal worden tegengesproken, want ik heb den tijd gekend, toen de leer der immuniteit werd verworpen, toen zeergeleerde en hooggeleerde heeren het hoofd schudden bij mijne verzekering, dat de bevolking hier immuun moest zijn en ik heb toch later onder de quarantaine-maatregelen bepalingen gezien, die er op wezen, dat de leer der immuniteit ingang had gevonden. Wij hebben hier eene kostelooze inenting tegen de gele koorts door de muskieten en daarbij worden geen offers geëischt. De Curaçaonaar, die naar streken in Venezuela of andere lan-

den vertrekt, waar de gele koorts heerscht, doet dit met een gerust geweten. Het is niet alleen de Curaçaonaar, Mijnheer de Voorzitter; ook de buitenlander, die zich hier eenige jaren neerzet, zal het groote voorrecht genieten immuun te worden, zulks zonder de hulp van zeer geleerde doktoren, maar alleen door de muskieten, die slechts te lastig worden kunnen voor hen, die de handen niet weten of kunnen uitsteken; een klamboe is alles, wat men noodig heeft om in den slaaptijd niet gestoord te worden. Die verder gaan wil en niet immuun wil worden, kan tusschen zonsondergang en zonsopgang met handschoenen en een voile voor het gezicht rondloopen als hij des nachts niet onder gaas is. Vreemdelingen uit van gele koorts vrije streken komen, blijven en gaan; zij krijgen geen gele koorts hier. Ik laat buiten beschouwing een dubieus geval, dat zich opdoet om de tien of twintig jaar en waarvan nimmer de bron van besmetting kan worden opgespoord. Trouwens, Mijnheer de Voorzitter, is het al heel toevallig, dat een virulente mug, die per toeval hier overwaait, juist bij een niet immuum individu terecht komt; bij de immune kan zij geen kwaad doen en haar levensduur is kort; zij zal hier een treurig figuur maken. Komt zelfs een patiënt over en ontwikkelt zich hier bij hem de gele koorts, dan is alles, wat noodig is om de verbreiding van de ziekte onder de heel enkele niet immune individuen tegen te gaan, het houden van den patiënt onder gaasbedekking gedurende de ziekte. Men heeft daarvoor met gaas overdekte ramen, die men in elkaar kan slaan. Ik ben niet sterk in wiskunde, Mijnheer de Voorzitter, maar ik geloof, dat als ik in staat was door kansrekening te bepalen de mate van gevaar, dat voor den nieuw aangekomene bestaat om hier de gele koorts te krijgen met de reeds bestaande quarantaine-maatregelen, ik dan tot de conclusie zal moeten komen, dat men waarachtig niet te veel geld moet uitgeven om verandering te brengen in den bestaanden toestand. Men trekt veel eerder een eerste prijs uit de staatsloterij als men om de 20 jaar een lot koopt, dan dat men hier bij vestiging de gele koorts krijgt. Dit is trouwens in het Amerikaansch verband erkend. Op een zoogenaamd ,,certificate of stay'', waarbij blijkt, dat een reiziger een zekeren tijd op Curaçao heeft doorgebracht vóór zijne inscheping, wordt hij vrij toegelaten in Cristobal, Canal Zone. Zoo ziet men dus, dat men van wege de maatregelen in Amerikaansche landen niet hoeft over te gaan tot kostbare of drastische maatregelen.

Het is waar, Mijnheer de Voorzitter, men heeft dergelijke maatregelen toegepast op de landengte van Panama, maar onder welke omstandigheden? Men zou op een gegeven moment, toen de leer der immuniteit nog niet vaststond, zoowat twintig duizend menschen vervoeren naar een oord, waar niet alleen de gele koorts, maar tal van andere koortsen buitengewoon veel offers eischten; het werk, dat men er uitvoeren moest, was van dien aard, dat geld niet telde en men maakte de plaats vrij van ziekten. Voor het daar verrichte werk, dat onder de toenmalige omstandigheden noodzakelijk was, moet men den hoed afnemen.

Verkeeren wij hier in dienzelfden toestand? Neen, Mijnheer de Voorzitter, de gele koorts heeft veel vroeger leelijk huis gehouden hier onder bemanning van oorlogsschepen, of ook wel onder pas aangekomen troepen, en is ook nu en dan een pas aangekomen ambtenaar daaraan bezweken, maar door de schuld van wie? Van de wetenschap, die toen de ziekte niet wist te bestrijden, die hospitalen afkeurde, omdat daarin gele koortspatiënten waren verpleegd, die oorlogsschepen met een hoop kosten liet overschilderen, omdat zich een geval van gele koorts had voorgedaan bij een matroos, die misschien in een vreemde haven aan de wal de ziekte had opgedaan. Ik ben niet oud, Mijnheer de Voorzitter, en ik heb dat alles meegemaakt, namelijk het afkeuren van hospitalen en het overschilderen van oorlogsschepen; groote epidemieën heb ik nooit meegemaakt, ten minste ik herinner het mij niet.

Men moet niet gelooven, dat ik de voorgestelde maatregelen bestrijd, omdat ik behoor tot hen, die niet gelooven in sanitaire maatregelen. Ik geloof, dat ik bewijzen gegeven heb, dat ik wel waarde daaraan hecht. Ik wil ook niet graag zien, dat men gelooft, dat ik hier de gele koorts wil behouden, als een behoedmiddel tegen den indringer uit het Noor-

den, zooals men die ziekte beschouwt in sommige Amerikaansche landen en waarvoor sommigen die hier ook niet ongaarne willen gebruiken.

Integendeel, Mijnheer de Voorzitter, ik vrees, dat door de voorgestelde verandering, wij en de buitenlanders, die zich hier vestigen, in een veel slechter conditie zullen komen, zoolang in de naburige republieken het zuiveringswerk niet is volbracht. Is dit geschied, dan is het onze plicht hier het zuiveringswerk ook te doen, maar niet eerder. Door de plaats vrij te maken van muskieten zullen wij over eenige jaren instede van een immune een voor gele koorts vatbare bevolking krijgen, waarop van de kust overgewaaide of overgebrachte virulente muskieten hoogtijd zullen vieren. Wij moeten niet vergeten, dat de plaatselijke bevolking, voor wie wij in de eerste plaats moeten zorgen, haar bestaan voor een groot deel vindt door te trekken naar die naburige landen en wij mogen de immuniteit bij die menschen niet opheffen en hen daardoor bloot stellen aan de ziekte in die landen, waar het zuiveringswerk nog niet is geschied.

Terloops wil ik even nog zeggen, dat ik niet geloof, dat de voorgestelde bepalingen ten deze, zelfs als zij behoorlijk zullen worden nageleefd, voldoende zijn om de geheele kolonie vrij te maken van muskieten. Ik vrees, Mijnheer de Voorzitter, dat wij zullen krijgen zones, waar de opwoners immuun zullen zijn, en weer andere waar de opwoners vatbaar zullen zijn voor de ziekte, en het zal mij niet verwonderen, als dan bij verplaatsing van individuen in de kolonie zich gevallen der ziekte voordoen. Ik ben bang, dat de kosten verbonden aan de algeheele zuivering der kolonie van muskieten zoo groot zullen zijn, dat wij die niet dragen kunnen, terwijl de plaatselijke bevolking daar geen nut van hebben zal.

Ik vrees, dat ik te veel van den tijd voor mij alleen neem; ik wil gaarne ook anderen, die zich hebben ingespannen de voorgestelde maatregelen te bestudeeren een kans geven om hunne ideeën te ontwikkelen. Ik wil echter nog even aanmerken, dat ik onder de ziekten, waarop de verordening zal worden toegepast enkele vind, die naar men mij zegt, niet voorkomen noch in het Europeesch systeem, noch in het Amerikaansch quarantaine-verband. Er zullen waarschijnlijk in den loop der behandeling voorstellen worden gedaan om de voorgestelde maatregelen te temperen en zal ik daarom niet in detail er op ingaan, bij deze algemeene beschouwing.

Ik moet echter er op wijzen, dat ik ten aanzien van de invoering van het nieuwe systeem een reserve moet maken. Waar afzondering van patiënten in het vooruitzicht wordt gesteld, moet men ook klaar staan om hen over te brengen in een milieu, dat overeenstemt met hun levenswijze. Doet men dat niet, dan zal het gevolg zijn, dat allerlei rare praktijken zich zullen ontwikkelen, die de bepalingen der verordening illusoir zullen maken. De verplegingsdienst en de bediening moeten er ook zijn, aan hospitalen of barakken alleen heeft men niet voldoende. De inrichting der hospitalen moet zoodanig zijn, dat naast den patiënt menschen uit zijne naaste omgeving kunnen worden opgenomen, waartegen bij hetgeen men thans reeds weet van overbrenging van ziektekiemen geen bezwaar kan bestaan.

Ik wil ook even hiervoor waarschuwen: de grondslag van den Openbaren Gezondheidsdienst is en moet blijven: liefde tot den naaste; doortastendheid, gepaard met takt zal ook hier den doorslag moeten geven.

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, verkrijgt het woord en zegt het volgende:

Het doet mij genoegen, dat deze verordening waarover 3 jaren is gewerkt en geadviseerd, nu door Uw college in behandeling is genomen en in het algemeen gunstig ontvangen.

Wordt deze verordening thans aangenomen, dan zal de Kolonie in het bezit zijn van zeer moderne bepalingen betreffende bestrijding van besmettelijke, ook venerische ziekten en daarmee in dit opzicht aan het hoofd gaan van Groot-Nederland.

Kom ik thans tot eenige aanmerkingen, dan meen ik mij te moeten verzetten tegen hetgeen door den heer Gorsira is aangevoerd en aanbevolen.

Voor mij staat de immuniteit der Curaçaosche bevolking

tegenover gele koorts wetenschappelijk nog niet geheel vast, al ben ik geneigd mij neer te leggen bij de ervaring die dit leert.

Toch aangezien het een onmogelijkheid is dat men tegen een ziekte wordt geimmuniseerd door een muskietenbeet als zoodanig, een immunisatie die slechts teweeg is te brengen door een natuurlijke of kunstmatige *besmetting* zelve, schiet er niets anders over dan dat men tot het besluit zou moeten komen, dat men niet gaarne zou willen uitspreken en wel het volgende, dat zich hier op Curaçao endemisch gele koorts voordoet.

Met het oog op het talrijke vreemdelingenverkeer en de aanwezigheid van niet-immunen, zouden dan toch zeker maatregelen ter bestrijding van de muskieten eerst recht gewenscht zijn. Maar ten slotte, waarom heeft men dan in de laatste 20 jaar hier geen gevallen van gele koorts waargenomen onder de bevolking of onder de Hollanders?

Mijnheer de Voorzitter. U ziet dus dat de zaken hier zeer gecompliceerd zijn, waardoor het mij verstandiger voorkomt, de maatregelen die elders goede gevolgen hebben gehad, ook hier door te voeren.

De heer Gorsira heeft verder gevraagd naar de verpleging in de barakken. Ik kan daarop antwoorden, dat reeds van 1917 af eene overeenkomst met het St. Elisabeths-Gasthuis bestaat, waardoor in geval van aanwezigheid van besmettelijke ziekten, 2 pleegzusters ter beschikking staan.

Het toelaten van vrienden en familie in een barak, waar lijders aan besmettelijke ziekten verpleegd worden, komt mij zeer ongewenscht voor.

Ten slotte kan ik den heer Gorsira de verzekering geven, dat door den Openbaren Gezondheidsdienst behalve naar doortastende maatregelen, ook naar takt bij de uitvoering daarvan wordt gestreefd.

Ik meen, dat dit trouwens onder mijn leiding ook steeds het geval is geweest, al zullen natuurlijk fouten en onhandigheden niet uitblijven.

Het lid *Gorsira*, repliceerende, zegt, dat hij kort zal zijn in zijn antwoord, dat hij niet lang behoeft uit te weiden, waar de gemachtigde van den Gouverneur geneigd is zich neder te leggen bij de ervaring omtrent de immuniteit der Curaçaosche bevolking. Spreker heeft zijn stem verheven om te waarschuwen die immuniteit niet op te heffen; wil men de kolonie geheel zuiveren van muskieten, dan zal dat zeer veel kosten en leeft men de bepalingen der verordening niet overal stipt na, dan zullen er immune en niet-immune zones ontstaan, zoodat een gedeelte van de bevolking voor de gele koorts vatbaar en een gedeelte niet vatbaar zal worden. Spreker dankt den gemachtigde van den Gouverneur voor de mededeeling omtrent de verpleging van zieken in de barakken en spreekt het vertrouwen uit, dat onder leiding van den tegenwoordigen Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst het personeel met takt zal optreden.

De heer Dr. *Waterman*, repliceerende, zegt dat, als men aanneemt, dat de Curaçaonaars immuun zijn voor gele koorts door steken van muskieten, men moet aannemen, dat de muskieten die ziekte hebben doorgemaakt, dat men dan moet toegeven dat de gele koorts permanent op Curaçao heerscht.

De *Ondervoorzitter* zegt, dat de Duitschers, die in betrekking naar Cucuta gaan, waar de gele koorts endemisch is, eerst eenigen tijd in Maracaibo verblijven om te acclimatiseeren; dat hij innig overtuigd is, dat de Curaçaonaar immuun is voor de gele koorts; dat die ziekte hier misschien endemisch heerscht in een goedaardigen vorm, waardoor de bevolking immuun wordt; dat hij van oordeel is, dat die ziekte bestreden moet worden en derhalve niet met den heer Gorsira mede kan gaan.

Het lid *Gorsira* zegt, dat men eerst Venezuela moet zuiveren van muskieten, voordat men op Curaçao met de verdelging dier insecten begint, daar anders de Curaçaonaars, die naar Venezuela gaan, de gele koorts zullen krijgen.

De *Voorzitter* vraagt aan den gemachtigde van den Gouverneur waaraan het toe te schrijven is, dat de Curaçaonaars immuun zijn voor de gele koorts.

De heer Dr. *Waterman* antwoordt, dat hij niet gelooft aan den invloed van kleur of ras; dat men niet kan afgaan op de theorie, verkondigd door den heer Gorsira; dat die theorie eerst bewezen moet worden, hetgeen de heer Gorsira niet doen kan; dat spreker moet vasthouden aan medische theorie.

De *Voorzitter* stelt den gemachtigde van den Gouverneur de vraag of hij denkt, dat door de voorgestelde maatregelen de muskieten volkomen te verdelgen zijn.

De heer Dr. *Waterman* antwoordt, dat hij niet gelooft, dat dat heelemaal het geval zal zijn.

Het lid Mr. *Ellis* merkt op, dat het vrijwel de quadratuur van den cirkel wordt: men moet trachten de muskieten te verdelgen en zorgen voor de vreemdelingen, die zich hier vestigen, maar van den anderen kant moet men zorgen, dat men hier toch nog zooveel muskieten overhoudt, dat de Curaçaonaars zelf immuun blijven en kosteloos kunnen worden ingeënt.

De algemeene beraadslaging wordt gesloten.

Er wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.

De artikelen 1, 2 (zooals gewijzigd bij nota van wijziging), 3 en 4 worden elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij art. 5 stelt de *Voorzitter* aan den gemachtigde van den Gouverneur de vraag, wat verstaan moet worden onder omstandigheden, die niet toelaten den zieke voldoende af te zonderen en te verplegen, terwijl ernstig gevaar voor de volksgezondheid dreigt.

De heer Dr. *Waterman* antwoordt, dat het verlof om al of niet in de woning te verblijven van twee factoren zal afhangen, n.l. den aard der besmettelijke ziekte en de economische omstandigheden, waaraan de hoedanigheid van verpleging onverbrekelijk verbonden is.

De artikelen 5 en 6 (zooals die artikelen gewijzigd zijn bij nota van wijziging), artikel 7, artikelen 8, 9 en 10 (zooals die artikelen gewijzigd zijn bij nota van wijziging), artikel 11, artikelen 12, 13, 14 en 15 (zooals die artikelen zijn gewijzigd bij nota van wijziging) en artikel 16 worden, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Aangezien de Voorzitter over het in behandeling zijnde ontwerp het woord wil voeren, draagt hij het voorzitterschap aan den Ondervoorzitter over.

De *Voorzitter* stelt op art. 17 de volgende amendementen voor:

Tusschen de woorden ,,van'' en ,,regenbakken'' in het eerste lid worden ingevoegd de woorden ,,in de stadsdistricten van de verschillende eilanden gelegen''.

De punt aan het slot van het eerste lid te vervangen door een komma en aan dat lid toe te voegen de woorden ,,tenzij het water voortdurend en geheel bedekt wordt gehouden met een laag olieachtige vloeistof.''

In het laatste lid instede van de woorden ,,Eigenaars en huurders van erven zijn verplicht te zorgen, dat zich daarop'' te lezen: ,,Eigenaars en huurders zijn verplicht te zorgen, dat zich op de bij hunne woning of werkplaats behoorende erven''.

De amendementen worden ondersteund door de leden Senior en Zeppenfeldt.

Als toelichting daarvan zegt de *Voorzitter*, dat, indien men de theorie van het lid Gorsira aanvaardt, de Raad eigenlijk het geheele complex van maatregelen ten aanzien van de muskieten-bestrijding moest verwerpen.

Maar zoo'n vaart behoeft het, meent spreker, niet te loopen. Om te beginnen kan men de muskieten toch niet geheel wegkrijgen; wij blijven toch altijd met allerlei groote watervlakten zitten, b.v. het binnenwater langs de geheele Overzijde, die men niet voldoende muskietenvrij kan maken.

Spreker wil medewerken om de muskieten ten minste te doen verminderen, maar meent, dat men zich tot de stadsdistricten moet bepalen. In de buitendistricten zijn de voorgestelde bepalingen niet uit te voeren; dat is feitelijk absoluut onmogelijk, men denke aan de zoogenaamde tanki's, de watervlakten achter de dammen, enz. enz., en hij is er tegen bepalingen te maken, die alleen op papier zullen bestaan, maar niet uitgevoerd kunnen worden.

Het systeem, dat hij met deze amendementen wil bereiken, is, dat de voorgestelde bepalingen alleen van kracht zullen zijn voor de stadsdistricten. Hij stelt zich dan voor bij art. 46 een overgangsbepaling voor te stellen om aan de eigenaren van de bestaande regenbakken een termijn van 5 jaren te laten om ze overeenkomstig de voorschriften van deze verordening in te richten.

Die termijn is noodig, want de pannen moeten gestreken worden en om dat te doen moet de regenbak geheel leeg gemaakt worden. Dat kunnen de meeste menschen zich niet veroorloven dan in een overvloedig regenjaar, wanneer er geen schaarschte van water dreigt.

Het laatste amendement betreft slechts een redactiewijziging.

Het lid *Lansberg* stelt voor het eerste lid van art. 17 te doen vervallen, welk amendement ondersteund wordt door de leden Forbes en H. Statius Muller.

Tot toelichting zegt hij, dat het bekend is, dat er in de regenbakken geen muskieten voorkomen; onze muskiet teelt slechts voort in plassen, poelen, bakken, kortom in ondiep water, niet in diep water. En nu, meent spreker, gaat het niet aan de menschen lastig te vallen en op kosten te jagen, enkel om een theorie, die geen steun vindt in de werkelijkheid.

Op een vraag van den *Ondervoorzitter* of bij eventueele aanneming van het amendement-Lansberg het artikel geen verdere wijzigingen moet ondergaan, antwoordt het lid Mr. *Ellis*, dat, al wordt het eerste lid uit art. 17 gelicht, de overige leden daardoor geen wijziging behoeven te ondergaan. Spreker zegt verder veel te voelen voor het amendement van den Voorzitter, vooral nu hij den overgangstermijn op 5 jaren heeft gesteld.

De heer Dr. *Waterman* meent dringend te moeten verzoeken het amendement-Lansberg niet te aanvaarden. Wil men bestrijdingsmaatregelen nemen, dan moet men dit volledig doen, anders kan men andere maatregelen ook niet tot hun recht laten komen, temeer waar het maatregelen geldt, die zonder veel geld en moeiten zijn ten uitvoer te brengen.

Met de twee eerste amendementen van den Voorzitter kan spreker zich in beginsel niet vereenigen. Hij kan niet voor de buitendistricten wit noemen wat hij voor de stad zwart moet heeten. Spreker geeft echter toe, dat de bepalingen voor de buitendistricten inderdaad zeer moeilijk zullen zijn uit te voeren. Ook hij is natuurlijk tegen voorschriften alleen op papier.

Om zuiver opportunistische overwegingen dus zou hij zich bij de onderscheiding tusschen de stad en buitendistricten kunnen nederleggen.

De door den heer Muller genoemde overgangstermijn van 5 jaren komt hem te lang voor. Het bepleisteren toch van het dak is iets, dat in verloop van korten tijd kan zijn uitgevoerd. Zelfs het komen van wat kalk in den regenbak zou spreker niet zoo bedenkelijk vinden; stof bezinkt en klaart het water nog wat.

Wat het laatste amendement van den heer Muller aangaat, verklaart spreker dat over te nemen.

Na eenige verdere discussie, waaraan ook de leden *Gorsira* en *Sutherland* deelnemen, komt het amendement-Lansberg in stemming.

Door het lot wordt beslist, dat de stemming bij N° 10 van de presentielijst zal aanvangen.

Het amendement wordt met zes stemmen vóór en vijf tegen aangenomen.
Vóór stemmen de heeren Gorsira, Sutherland, Senior, Forbes, Lansberg en Maduro; tegen de Voorzitter, de heeren Ellis, Zeppenfeldt, H. Statius Muller en de Ondervoorzitter.

Artikel 17, zooals gewijzigd bij nota van wijziging en geamendeerd, wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij art. 18 wenscht het lid *Muller* eenige inlichtingen van den gemachtigde van den Gouverneur. Spreker zegt, dat bij het dorp Kralendijk op Bonaire een vlakte is van ongeveer 4 Hectaren, die in normale regenjaren heelemaal onder water staat; in overvloedige regenjaren is de wateroppervlakte grooter. Spreker vraagt of die geheele wateroppervlakte met olie moet worden bedekt.

De heer Dr. *Waterman* antwoordt, dat het niet doenlijk zal zijn de geheele plas met olie te bedekken; pas als zij uitgedroogd is, zullen de overgebleven plasjes op de voorgeschreven wijze worden behandeld.

Artikel 18 wordt zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

De *Voorzitter* stelt voor art. 19 te doen vervallen.

Hij zegt, dat hij voor de toelichting van dit amendement meent te kunnen volstaan met te verwijzen naar hetgeen hij gezegd heeft bij de toelichting van zijne amendementen op art. 17.

De heer Dr. *N. Waterman* zegt, dat hij niet uit principe, doch alleen uit reden van opportuniteit, bereid is art. 19 in te trekken, vooral waar de beslissing ten gunste van het amendement-Lansberg gevallen is.
Spreker verzoekt in de notulen op te nemen, dat zijne meening omtrent deze bestrijding ook buiten het stadsdistrict onverzwakt dezelfde is gebleven.

De *Ondervoorzitter* zegt, dat door de aanneming van het amendement opschuiving in de artikelen gekomen is, doch dat hij voor het gemak bij de verdere behandeling voort zal gaan met de oude nummering.

De artikelen 20, 21 en 22 (zooals die artikelen zijn gewijzigd bij nota van wijziging), 23, 24 en 25 worden, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij art. 26 stelt de *Voorzitter* voor daaraan het volgende toe te voegen:
,,De Gouverneur kan echter op gemotiveerd advies van een Commissie, bestaande uit den Procureur-generaal, den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en een door den belanghebbende aan te wijzen geneesheer, vergunnen, dat melaatschen ook buiten het gesticht verblijven.
De voorwaarden, door den Gouverneur, op advies van de in het vorig lid bedoelde commissie, voor elk bijzonder geval vast te stellen, moeten stipt nageleefd worden. Bij niet naleving wordt de vergunning om buiten het gesticht van melaatschen te verblijven, ingetrokken en wordt de melaatsche naar het gesticht overgebracht."

Het amendement wordt ondersteund door de leden Gorsira en Senior.

De *Voorzitter* zegt ter toelichting van zijn voorstel, dat wij in deze kolonie met het thans bestaande systeem van leprabestrijding goede resultaten hebben bereikt. Er schijnt, vooral waar de deskundigen het niet eens zijn over de besmettelijkheid, althans de overbrenging van de ziekte, geen reden te bestaan om door verscherping van de bepalingen het lot van de ongelukkigen, die daarvan de slachtoffers zijn, nog te verzwaren door verplichte afzondering in gestichten.

Het lid *Sutherland* stelt voor art. 26 te doen luiden:
,,Melaatschen worden, wanneer en zoolang de Openbare Gezondheidsdienst zulks vordert, op kosten van het Gouvernement in een gesticht voor melaatschen opgenomen en verpleegd.''

Het amendement wordt ondersteund door de leden Gorsira en Senior.

Ter toelichting van zijn amendement zegt het lid *Sutherland*, dat als de zieken zich buiten het gesticht afgezonderd houden en geen gevaar opleveren voor anderen, hij geen rechtsgrond ziet om hen tegen hun zin af te zonderen. Spreker meent gehoord te hebben, dat de melaatschheid meer gevreesd wordt dan zij besmettelijk is. Hij wenscht, dat de behandeling buiten het gesticht regel zal zijn; dat afzondering slechts dan zal worden toegepast, als de zieke gevaar voor anderen oplevert.

De heer Dr. *Waterman* raadt het aannemen van het amendement-Sutherland ten sterkste af. Spreker zegt, dat de melaatschheid tot nu toe als eene besmettelijke ziekte wordt beschouwd. Als een lepralijder in zijn eigen woning verpleegd wil worden, blijft niemand bij hem in huis. Het is spreker het geval van een patiënt bekend, die, terwijl hij in zijn eigen woning mocht blijven, in het gesticht verkoos te worden opgenomen. Spreker zegt verder, dat in het geval, dat de behandelende geneesheer van oordeel is, dat de patiënt geen gevaar meer oplevert, het hem vergund zal worden buiten het gesticht te verblijven.

Na eenige verdere discussie wordt het amendement–Sutherland in stemming gebracht en met tien stemmen tegen en een stem vóór verworpen.
Tegen stemmen de heer Gorsira, de Voorzitter, de heeren Senior, Forbes, Lansberg, Maduro, Ellis, Zeppenfeldt, H. Statius Muller en de Ondervoorzitter, vóór de heer Sutherland.

Het amendement van den Voorzitter wordt nu in behandeling gebracht.

Het lid Mr. *Ellis* zegt, dat het beginsel, dat het amendement in het ontwerp beoogt te brengen, z.i. reeds nedergelegd is in het eerste lid van art. 25 oud; alleen is het amendement iets ruimer, iets vrijgeviger.
Naar sprekers meening houden de woorden : ,,De Gouverneur kan.....aan melaatschen toestaan tijdelijk buiten een gesticht te vertoeven'' geen beperking in. De uitdrukking is ruim genoeg om te omvatten zoowel de personen, die in het gesticht zijn als die welke er nooit geweest zijn.
Spreker zegt verder, dat men langs een omweg met het amendement Muller ook hetzelfde zou kunnen bereiken, indien n.l. onder de voorwaarden door het amendement bedoeld, iets omtrent den duur van het verblijf buiten het gesticht werd opgenomen. Spreker als leek stelt zich voor, dat bij het verleenen der vergunning bedoeld in art. 25, eerste lid, oud, zoodanige termijn zal worden gekozen, dat er geen gevaar bestaat, dat de toestand van den zieke in dien tusschentijd ernstig verergert. Bij het geregeld ter contrôle verschijnen kan dan worden nagegaan of de toestand van den zieke verbeterd, verergerd of stationair gebleven is.

De heer Dr. *Waterman* geeft den Voorzitter in overweging het amendement in te trekken; hij zegt, dat art. 28 reeds de bevoegdheid geeft melaatschen buiten het gesticht te laten vertoeven.

Op de vraag van den *Voorzitter* of de gemachtigde van den Gouverneur de toezegging doet, dat art. 28 mild zal worden toegepast, antwoordt deze laatste bevestigend.

De *Voorzitter* trekt zijn amendement in.

De artikelen 26 tot en met 55 (zooals verscheidene dezer artikelen bij nota van wijziging zijn gewijzigd) worden, ieder afzonderlijk, zonder verdere discussie, noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, zooals het is gewijzigd, worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De heer Dr. *Waterman* bedankt den Raad voor de aanneming der verordening, waarbij zeer belangrijke nieuwe bepalingen zijn aangenomen, waarvan hij veel goeds voor de kolonie verwacht.

De Voorzitter neemt de leiding van de vergadering weer over.

Hij zegt, dat door het vervallen van art. 19 wijziging is gekomen in de nummering der artikelen en de verwijzing daarnaar, welke wijziging door de zorg van de Gouvernements-Secretarie in de verordening zal worden aangebracht.
Hij wenscht den gemachtigde van den Gouverneur, die binnenkort naar Nederland zal vertrekken, eene gelukkige reis.

De heer Dr. *Waterman* bedankt den Voorzitter voor de tot hem gerichte woorden.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord meer verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 8.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 4den September 1919, des avonds om 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, *Ed. S. Lansberg*, *S. M. L. Maduro*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, fung. Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, wnd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

AFWEZIG : de heeren *J. Sutherland*, *F. W. P. Winkel*, *Edwin Senior*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *E. M. Penso* en *H. Statius Muller*, de vier eersten zonder kennisgeving, de heer Penso wegens verblijf buitenslands en de heer H. Statius Muller wegens ongesteldheid.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat de notulen van de vorige vergadering (9 Augustus 1919) niet gereed zijn gekomen, wegens ziekte eerst van den Voorzitter, daarna van den fungeerenden Griffier, den heer De Haseth.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling van de volgende ingekomen stukken :

1º een gouvernements-depêche, dd. 20 Augustus 1919, Nº 3906, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen (**15**);

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

2º een gouvernements-depêche, dd. 14 Augustus 1919, Nº 3521, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging en aanvulling van de quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42) (**14**);

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp nog hedenavond in behandeling te nemen.

3º een gouvernements-depêche, dd. 28 Augustus 1919, Nº 4033, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling van artikel 21 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao (**16**);

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten ook dit ontwerp hedenavond in behandeling te nemen.

4º een gouvernements-depêche, dd. 28 Augustus 1919, Nº 4007, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging en aanvulling van het Wetboek van Strafvordering voor de kolonie Curaçao (**17**);

Ook dit ontwerp zal op voorstel van den Voorzitter, hedenavond in behandeling worden genomen.

5º een gouvernements-depêche, dd. 30 Augustus 1919, Nº 4173, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, houdende nadere voorzieningen ter bestrijding van heling (**18**);

De Raad besluit op voorstel van den Voorzitter, dit ontwerp hedenavond in behandeling te nemen.

6º een gouvernements-depêche, dd. 30 Augustus 1919, Nº 4077, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de kolonie (**19**);

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp hedenavond te behandelen.

7º een gouvernements-depêche, dd. 2 September 1919, Nº 3982, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-keur tot aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (**20**);

Dit ontwerp zal hedenavond behandeld worden.

8º een gouvernements-beschikking, dd. 26 Augustus 1919, Nº 972, waarbij aan den hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie P. L. B. de Haseth, gerekend te zijn ingegaan den 25n. Augustus 1919, tot herstel van gezondheid, veertien dagen verlof is verleend, met behoud van zijn vol inkomen;

9º een gouvernements-depêche, dd. 4 September 1919 Nº 3918, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling van de Publicatie van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 63), en van de Verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 64) (**21**).

Op voorstel van den Heer Dr. *Evertsz* wordt besloten de behandeling van dit ontwerp uit te stellen tot een volgende vergadering.

Aan de orde van behandeling komen nu achtereenvolgens de ontwerpen sub 2 tot en met 5 en 7 genoemd.

Daar niemand bij de algemeene beraadslaging over bedoelde ontwerpen het woord verlangt, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling der ontwerpen, waarvan het resultaat is, dat de artikelen, waaruit de respectieve ontwerpen bestaan, zoomede de intitulé's, de consideransen en de ontwerpen in hun geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Aan de orde van behandeling komt nu :

de ontwerp-verordening tot regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de kolonie (**19**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Op een vraag van den Heer *Maduro* hoeveel het aanvankelijk verlies van het Gouvernement door de voedselvoorziening wel zou bedragen, antwoordt de *Voorzitter*, dat dit wel f 12 à f 15 000,— 's maands kon beloopen.

De Heer Dr. *Evertsz* vraagt of het de bedoeling van art. 1 is, dat bij een besluit als daar bedoeld, slechts voorzieningen

voor de drie artikelen mais, maismeel en tarwemeel tegelijk getroffen kunnen worden, met andere woorden, of die drie artikelen over één kam geschoren moeten worden.

De *Voorzitter* licht den Heer Evertsz in en deelt mede, dat dat zeker niet de bedoeling is. De Gouverneur zal zoowel voorzieningen ten opzichte van mais alleen, als ten opzichte van maismeel en tarwemeel, afzonderlijk of gezamenlijk kunnen treffen. De drie soorten behoeven dus in geen geval over een kam geschoren te worden.

Niemand verder het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het gevolg is, dat de zes artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 9.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 25sten September 1919, des avonds om 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. Sutherland*, *Edwin Senior*, *J. C. B. Forbes*, *E. M. Penso*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *Ed. S. Lansberg*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. Statius Muller*, *S. M. L. Maduro*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *G. J. Ferguson*, tijd. 1ste klerk ter Gouvernements-Secretarie.

ZOOMEDE: de heeren *H. Meerdink*, Inspecteur van het Onderwijs, en *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *C. S. Gorsira J.P.Ez.* en *F. W. P. Winkel*, leden, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verschenen notulen van de zittingen van den 9n. Augustus 1919 (Nº 7) en den 4n. September 1919 (Nº 8).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 8 September 1919, Nº 4141, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 (**22**);

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

2º een gouvernements-depêche, dd. 25 September 1919, Nº 4443, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, de heeren H. Meerdink, Inspecteur van het onderwijs, en A. B. J. Prakken, Administrateur van financiën, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

De Voorzitter heet de gemachtigden van den Gouverneur welkom ter vergadering.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve kolo-*

niale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen (**15**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.

Bij de behandeling van het eenig artikel zegt de heer *J. C. B. Forbes* een amendement te willen voorstellen, n. l. het tweede lid van dit artikel te doen luiden :

,,Buitengewone bijdrage in de kosten van het R. K. bijzonder onderwijs, voor overtochtskosten en uitrusting van leerkrachten, voor buitengewonen aankoop van leermiddelen en schoolbehoeften en voor opleiding van onderwijzeressen op Curaçao, ten beloope van 95 procent van de werkelijk gedane uitgaven f 40.000.—", en zegt het amendement te zullen toelichten, indien het ondersteund wordt.

De heeren *Ed. S. Lansberg* en *H. Statius Muller* ondersteunen het amendement; de heer *Lansberg* onder mededeeling, dat hij door het amendement te steunen nog niet wil zeggen ervoor te zullen stemmen. Hij houdt zich geheel vrij.

De heer *Forbes* zegt nu, dat hij ter toelichting van het amendement eigenlijk kan volstaan met te verwijzen naar het Voorloopig verslag. Hij wil bij deze buitengewone aanvrage geen principieele punten erbij halen en ook niet gaan pingelen over een paar duizend gulden. Maar er is absoluut geen reden om af te wijken van goede regelen van comptabiliteit. Geen vast bedrag, maar een percentage van de werkelijk gedane uitgaven, dat is volgens spreker wat het Gouvernement uitkeeren moet.

De heer *Lansberg* zegt, dat hij het amendement van den heer Forbes ondersteund heeft om de gronden te hooren, waarop deze zijn voorstel baseert; hij kan er echter niet voor stemmen; spreker wenscht de verordening te laten zooals zij is ingediend en wil niet in principieele beschouwingen treden, wat beter op zijn plaats is bij de behandeling van het ontwerp-onderwijsverordening. De door den heer Forbes voorgestelde percentage van 95% komt spreker moeilijk te beoordeelen voor; zij kan meer of minder wezen.

De heer *Ellis* sluit zich bij den laatsten spreker, het geachte lid Lansberg, aan. Ook hij is van gevoelen, dat het bij eene wenschelijkheidsverordening als deze, die maar uit één artikel bestaat, niet de meest geschikte gelegenheid is om nieuwe beginselen in de wetgeving te brengen. Hij zou dan ook in overweging willen geven de verdere gedachtenwisseling over het beginsel, dat aan het amendement ten grondslag ligt, te willen opschorten totdat de onderwijsverordening in behandeling komt, waarvan, volgens de memorie van antwoord op dit ontwerp, binnen enkele dagen een gewijzigd ontwerp hier kan worden ingewacht.

Geen der leden meer het woord wenschende, geeft de Voorzitter het woord aan den heer *Meerdink*, gemachtigde van den Gouverneur, die zegt:

Mijnheer de Voorzitter ! De voorsteller van het amendement heeft gezegd geen principieele beschouwingen ter sprake te willen brengen en ook niet te willen pingelen over een paar duizend gulden. Het Bestuur is het met den geachten voorsteller eens, dat bij een wenschelijkheidsverordening als deze principieele beschouwingen achterwege kunnen en moeten blijven, omdat die, zooals de heeren Lansberg en Ellis terecht hebben opgemerkt, kunnen blijven rusten tot de behandeling van de onderwijsverordening.

Waar een wenschelijkheidsverordening als deze slechts eenmaal wordt ingediend en wel om daardoor het gevoelen van Uwen Raad te vernemen over onderwerpen, die vroeger tusschen Gouverneur en Minister werden afgedaan, omdat ze spoedeischend waren, waar het stellen van een vast percentage van de werkelijke uitgaven als in het amendement ge-

schiedt zeer zeker een principe is, dat bij de behandeling der onderwijsverordening behoort, kan het Bestuur reeds daarom niet met het amendement mee gaan.

Er is tegenspraak tusschen 95% van de werkelijk gedane uitgaven en het vaste bedrag van f 40.000.— in het amendement genoemd. Dit laatste bedrag zou niet overschreden mogen worden, terwijl 95% van de in 1919 werkelijk gedane uitgaven voor de in het amendement omschreven doeleinden meer dan f 40.000.— kan beloopen. Dit maakt het tot een ramingspost.

Op grond hiervan moet ik namens het Bestuur de aanneming van het amendement ontraden.

Niemand meer het woord verlangende, wordt overgegaan tot stemming over het amendement.

Bij loting wordt beslist, dat de stemming bij Nº 2 van de presentielijst zal aanvangen.

Het amendement wordt verworpen met 7 tegen 4 stemmen.

Tegen stemmen de heeren Dr. J. P. Evertsz Hz., J. Sutherland, E. M. Penso, Mr. W. Ch. de la Try Ellis, Ed. S. Lansberg, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en S. M. L. Maduro.

Vóór de heeren Edwin Senior, J. C. B. Forbes, H. Statius Muller en de Voorzitter.

Niemand meer het woord verlangend, worden achtereenvolgens het eenig artikel, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming, aangenomen.

De Voorzitter brengt nu in behandeling de *ontwerp-verordening tot aanvulling van de Publicatie van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 No. 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. No. 63), en van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. No. 64)* (**21**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de drie artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming, worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 10.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 29sten September 1919, des avonds om 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *E. M. Penso*, *Ed. S. Lansberg*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. C. B. Forbes*, *J. Sutherland*, *H. Statius Muller*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis* en *S. M. L. Maduro*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

ZOOMEDE: de heer *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heer *F. W. P. Winkel*, lid, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en zegt, dat de notulen van de laatste vergadering nog niet in druk zijn verschenen en dat zij in de volgende vergadering zullen worden vastgesteld.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn :

1º een gouvernements-depêche, dd. 27 September 1919, Nº 4468, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van den 30sten Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. Nº 11) (**24**);

2º een gouvernements-depêche, dd. 27 September 1919, Nº 4469, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den Heer *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van den 30sten Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. Nº 11) (**24**), bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten het ontwerp, genoemd onder 1º, hedenavond te behandelen.

De algemeene beraadslaging over voornoemd ontwerp wordt geopend.

Het lid *Lansberg* vraagt het woord en zegt, dat, alvorens tot de behandeling van het ontwerp over te gaan, hij van den

geachten gemachtigde van den Gouverneur wenscht te vernemen hoe de toestand van de Curaçaosche Bank is en of de bankbiljetten behoorlijk gedekt zijn.

De Heer *Prakken*, gemachtigde van den Gouverneur, antwoordt het volgende :

Mijnheer de Voorzitter ! De vraag van den heer Lansberg kan ik als volgt beantwoorden.

Bij de beoordeeling van een circulatiebank geldt als een van de voornaamste punten hare liquiditeit. In de banktechniek onderscheidt men liquiditeit van de 1ste orde, waaronder die middelen worden gerekend, die op elk oogenblik gerealiseerd kunnen worden. Hieronder vallen in de allereerste plaats de kasvoorraad en deze bestaat, volgens den kasstaat op 1 September 1919, uit f 202 000,— aan goud en f 32 000,— aan zilver; verder heeft men vorderingen op 1ste klasse bankinstellingen als de Nederlandsche Handels Maatschappij, Boissevain & Co., de Surinaamsche Bank en de Twentsche Bank en anderen tot een totaal bedrag van f 749 000,—. Voegt men hierbij een vordering op het Gouvernement van Curaçao ad f 320 000,—, dan ziet men, dat het bankbiljettenkapitaal van f 1 000 000,— gedekt was door f 234 000,— aan metaal en f 1 069 000 aan vorderingen op 1ste klasse bankinstellingen, die onmiddellijk opeischbaar zijn.

Reeds op 31 December 1917 wees het geachte lid Maduro op noodzakelijke uitbreiding van de circulatiemiddelen. Thans bestaat op Curaçao in het algemeen gebrek aan Curaçaosch geld. Waar al het Curaçaosch bankpapier gebleven is, weet men niet. Bij de nieuwe uitgifte zal natuurlijk ook aan de vereischte verplichte dekking aan metaal de hand worden gehouden.

Voorop gesteld zij, dat de verhooging van het bankbiljettenkapitaal van de bank met f 500 000,— zal dienen om te voorzien in het onmiddellijk tekort aan kasmiddelen, dat momenteel bestaat en dat dit bedrag niet besteed zal worden voor het aangaan van verbintenissen, waarvan de liquiditeit behoort tot de 2e of 3e orde, d.w.z. voor het aangaan van hypotheek—, handels- of nijverheidscredieten. Het geld zal worden besteed om aan de behoefte van het Gouvernement te voldoen. Dat men natuurlijk niet voortdurend door kan gaan met bankbiljetten uit te geven, spreekt van zelf; gevaar zou dan bestaan, dat men dan een teveel aan circulatiemiddelen zou krijgen en dit kan, volgens de economisten, inflatie ten gevolge hebben, d.w.z. een teveel aan circulatiemiddelen en dus abnormale verhooging van prijzen.

De vraag is of het Gouvernement van Curaçao niet te veel de uitgaven opdrijft. Een vergelijking met het vorige jaar doet zien, dat de uitgaven op Curaçao tot en met Augustus 1919 hebben bedragen f 884 000,— en tot en met Augustus 1918 f 731 000,—; daarentegen bedroegen de ontvangsten tot en met Augustus 1919 ongeveer f 840 000,— en tot en met Augustus 1918 f 529 000,—. Wij zien dus, dat vergeleken bij 1918 de ontvangsten in 1919 f 311 000,— meer waren dan in 1918, terwijl de uitgaven slechts ruim f 150 000,— meer waren. De toestand van de kolonie Curaçao is ook in dit opzicht dit jaar gunstiger dan in het jaar 1918.

Het geldt hier een onmiddellijk tekort aan kasmiddelen en ik dank de heeren, dat zij deze verordening dadelijk in behandeling hebben genomen en medewerken, dat het Bestuur niet in ongelegenheid komt.

Het lid *Lansberg* dankt den gemachtigde van den Gouverneur voor de verstrekte inlichtingen.

De *Voorzitter* stelt aan den gemachtigde van den Gouverneur de vraag hoe het komt, dat er een tekort is.

De Heer *Prakken* antwoordt, dat het tekort is ontstaan, doordien er groote uitgaven zijn gedaan voor rekening van derden; dat er in den laatsten tijd uitbetaling van groote sommen voor postwissels uit Suriname en Nederland heeft plaats gehad, waardoor een tegoed in het Moederland ontstond.

De algemeene beraadslaging wordt gesloten.

Er wordt nu overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 11.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 9den October 1919, des namiddags te 3 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, *H. Statius Muller*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.* en *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, griffier van den Raad.

AFWEZIG: de heeren *Edwin Senior*, *E. M. Penso*, *J. Sutherland*, *F. W. P. Winkel*, *Ed. S. Lansberg* en *S. M. L. Maduro*, leden, de eerstgenoemde wegens verblijf buitenslands, de anderen met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergaderingen van den 25sten en den 29sten September l.l. (Nos. 9 en 10).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen is een gouvernements-depêche, dd. 3 October 1919, Nº 4454, waarbij den Raad wordt aangeboden een *ontwerp-verordening, houdende wijziging en aanvulling van eenige algemeene verordeningen in verband met het in werking treden van het Koninklijk besluit van 6 Juli 1918 No. 72 (P. B. No. 61)* (**25**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten bovengenoemd ontwerp dadelijk te behandelen.

De algemeene beraadslaging over het ontwerp wordt geopend.

Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de negen artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 12.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 20sten October 1919, des avonds om 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *Ed. S. Lansberg*, *F. W. P. Winkel*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *E. M. Penso* en *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie.

ZOOMEDE: de heeren *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, en *Ph. van der Breggen*, Directeur der Openbare Werken, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *J. C. B. Forbes*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *S. M. L. Maduro* en *J. Sutherland*, leden, allen met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 9n. October l.l. (Nº 11).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 16 October 1919, Nº 4733, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, de heeren *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, en *Ph. van der Breggen*, Directeur der Openbare Werken, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen;

2º een gouvernements-beschikking, dd. 20 October 1919, Nº 1241, waarbij de heer H. J. T. Boomgaart, met ingang van den 1sten November a. s., benoemd wordt tot Gouvernements-Secretaris in de kolonie Curaçao, tevens ambtenaar van den Burgerlijken Stand op Curaçao.

De *Voorzitter* wenscht den heer Boomgaart geluk met zijne benoeming, die ongetwijfeld in de kolonie met voldoening zal worden vernomen en drukt de hoop uit, dat de heer Boomgaart nog tal van jaren als griffier van den Raad zal mogen optreden.

Aan de orde van behandeling komt de *ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 No. 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920* (**22**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.
Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.

De *Voorzitter* zegt, dat, aangezien het hem bekend is, dat amendementen zullen worden ingediend, hij de onderdeelen, onderscheiden door Romeinsche cijfers, afzonderlijk in behandeling zal brengen.

Onderdeel I wordt zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderdeel I*bis* zegt de *Voorzitter*, dat de Raad eenige inlichtingen van den Directeur der Openbare Werken zou wenschen te ontvangen omtrent het daarbij aangevraagd crediet. Hij zou speciaal gaarne vernemen, waarom een vierde opzichter noodig is, waar de tegenwoordige opzichters geplaatst zijn en wat hunne werkzaamheden zijn.

De heer *Van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, antwoordt en zegt: dat sinds 1917 de wenschelijkheid is gebleken van onderzoekingen omtrent de mogelijkheid om te St. Martin een aanloophaven te maken en om Willemstad van een rioolleiding en een waterleiding te voorzien, waarvoor natuurlijk plannen moeten worden opgemaakt; dat er toen behalve om uitzending van een ingenieur en een technischen opzichter voor St. Martin, uitbreiding van het personeel te Curaçao werd verzocht met nog een ingenieur en een opzichter.
De Minister kon zich echter voor zoover het de uitbreiding van het personeel voor Curaçao betrof niet met dit voorstel vereenigen en was van meening, dat na afloop van het havenonderzoek te St. Martin, de uit te zenden ingenieur en opzichter verder voor Curaçao disponibel zouden komen.
Echter is de opzichter voor St. Martin nog altijd niet uitgekomen en moest zelfs een der twee opzichters van Curaçao naar St. Martin worden gedirigeerd, terwijl de opzichter *Van Aken*, de eenige overgebleven opzichter, naar Nederland is vertrokken.
Binnenkort zullen verscheidene groote werken moeten worden uitgevoerd, als de bouw van een nieuw tolkantoor, eene nieuwe strafgevangenis en een nieuw postkantoor, de vergrooting van de Wilhelminaschool, terwijl ook de plannen moeten worden opgemaakt voor een watervoorziening en een rioleering van Willemstad. Daarom is het noodig, dat er bij Openbare Werken vier opzichters zijn, van welke twee met de gewone werkzaamheden en de uitvoering van de nieuwe werken en de twee andere, onder de directe leiding van den assisteerenden ingenieur, met het opmaken van plannen, respectievelijk voor de riooleering en de watervoorziening zullen worden belast.
De Directeur der Openbare Werken heeft thans zooveel kantoorwerk, dat er hem geen tijd overblijft om wat anders te doen, zoodat het hem moeilijk wordt de financieele verantwoordelijkheid van de in uitvoering zijnde werken te blijven dragen.

Onderdeel I*bis* wordt nu zonder verdere discussie of hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderdeel II vraagt het lid *Muller* het woord en zegt, dat alvorens tot de behandeling van dit onderdeel wordt overgegaan, hij een kleine inlichting van den heer Van der Breggen, gemachtigde van den Gouverneur, zou willen hebben. Daar, zooals de Memorie van Toelichting het aangeeft, de onlangs gewoed hebbende brand onmiddellijke aanleiding tot het aanvragen van dit crediet gegeven heeft, zou spreker van den geachten gemachtigde willen vernemen, of, indien de thans aanwezige brandbluschmiddelen in goeden toestand verkeerden — hetgeen niet het geval was volgens het verslag omtrent den brand in de Curaçaosche Courant — de brand wel zulke afmetingen zou hebben aangenomen.

De heer *Van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, antwoordt, dat het hem moeilijk valt te zeggen of het anders zou zijn verloopen, wanneer de brandspuit beter

had gefunctionneerd, daar hij niet bij den brand is geweest. Van ,,afmetingen'' van den brand kan hier moeilijk gesproken worden, waar er slechts een huis is afgebrand.

De brandweer staat onder een ander departement, waarom spreker geen critiek daarover wil uitoefenen. Spreker zegt verder, dat, doordien in langen tijd geen verbinding met Nederland bestond, de slangen niet in goeden toestand verkeerden ; dat bij den jongsten brand de slangen zonder korf in de haven werden gegooid ; dat tegelijk met het water ook steenen werden opgezogen, waardoor de slangen verstopt en de brandspuit onklaar raakten.

Het lid *Muller* dankt den gemachtigde voor de verstrekte inlichtingen en stelt voor om het crediet op onderartikel 134 aangevraagd voor de aanschaffing van drie stoom- of motorbrandspuiten enz. te doen luiden :

,,Aanschaffing van twee stoom- of motorbrandspuiten met slangen en ladderwagens en verder brandweermaterieel, alsmede kosten van den bouw van een brandspuithuis te Willemstad f 20 000''.

Het amendement wordt ondersteund door de leden Lansberg en Penso.

Tot toelichting van het amendement zegt het lid *Muller* het volgende :

Mijnheer de Voorzitter ! Wij hebben niet te letten op het theoretisch volmaakte, maar op het praktisch voldoende en dan geloof ik, dat wanneer wij twee stoom- of motorbrandspuiten hebben, waarbij ook de handbrandspuiten en slangen, mits behoorlijk onderhouden, nuttig werk zullen kunnen verrichten in geval van brand, wij voldoende toegerust zijn om branden van eenige beteekenis te bestrijden.

Branden van de afmetingen als de laatste komen gelukkig zeer zelden op Curaçao voor.

Wij moeten ook rekening houden met de blijvende uitgaven voor bezoldiging van het bedienend personeel, voor onderhoud der brandspuithuizen, voor telefonische verbinding, enz. Ook moeten wij in het oog houden, dat onze kolonie arm is, zoodat het niet aangaat alles aan te schaffen wat wenschelijk is, maar wij ons moeten bepalen tot hetgeen onvoorwaardelijk noodzakelijk is. Wij moeten de tering naar de nering zetten.

De heer *Van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt, dat het Bestuur het niet alleen wenschelijk, maar ook noodzakelijk acht, dat er drie stoom- of motorbrandspuiten zijn.

Bij brand in de hoog gelegen plaatsen kan niet worden volstaan met een enkele brandspuit. Een wordt nabij den waterkant geplaatst, die het bluschwater tot nabij den brand moet persen ; de andere spuit wordt vlak bij het brandende perceel opgesteld en brengt het water op druk om het voor blussching te kunnen benutten en de derde moet als reserve dienen, als er een defect geraakt. Het Bestuur moet er op aandringen het amendement niet aan te nemen.

De *Voorzitter* zegt, dat hij zich best kan voorstellen, dat de Gouverneur, pas in de kolonie aangekomen en een brand bijwonende, waarbij, zooals algemeen beweerd wordt, onze brandspuit niet goed functionneerde, afgeschrikt is van den hier heerschenden toestand en met het voorstel is gekomen.

Intusschen wil spreker releveeren, dat branden van eenigen omvang hier nooit voorkomen. Bij alle branden, waarvan de herinnering voortleeft, heeft de brand zich altijd bepaald tot een enkel huis. Ook bij den jongsten brand is het zoo afgeloopen. Een huis is afgebrand, men kan dus ook hier niet spreken van een brand van ernstige afmetingen.

Spreker gelooft, dat de samenstelling van de lucht in deze streken niet zonder invloed is op een en ander. Hij heeft het dikwijls bijgewoond, dat men bij verbranden van droge takkebossen enz. buiten in het open veld, moeite heeft om het vuur aan te houden. Zonder hulp van petroleum komt men er dikwijls niet ; het vuur gaat dikwijls van zelf uit, of blijft smeulen.

Toch meent spreker, dat nu het voorstel eenmaal voor den Raad ligt, het voor den Raad moeilijk is het af te stemmen en den tegenwoordigen toestand te handhaven. Drie brandspuiten vindt hij echter in elk geval te veel ; hij zal dus voor het amendement stemmen.

De Voorzitter merkt verder op, dat het amendement zich niet aansluit bij het ontwerp ter tafel, wel bij de begrooting. Het amendement moet luiden :

„II Onderartikel 134 wordt verhoogd met f 79 000,— en gebracht op f 223 100,—".

Het amendement, gesteld als door den Voorzitter aangegeven, wordt in stemming gebracht.

Door het lot wordt beslist, dat de stemming bij Nº 5 van de presentielijst zal aanvangen.

Het amendement wordt met acht stemmen voor en een stem tegen aangenomen.

Vóór stemmen de leden Winkel, Zeppenfeldt, Ellis, Penso, Muller, Lansberg, Senior en de Voorzitter ; tegen de Ondervoorzitter.

Onderdeel III wordt zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderdeel IV stelt het lid *Winkel* voor om onderartikel 150*bis* te doen vervallen.

Het amendement wordt ondersteund door de leden Senior en Zeppenfeldt.

Het lid *Winkel* licht zijn amendement als volgt toe :

Het zij verre van mij te ontkennen, dat er zich wel eens bijzondere gevallen kunnen voordoen, dat het wenschelijk is, ja zelfs noodzakelijk kan zijn, dat er ambtenaren uit Nederland naar de Kolonie worden gezonden.

Die gevallen zullen echter heel zeldzaam zijn en zich tot heel enkele betrekkingen moeten bepalen, waaraan bijzondere technische eischen verbonden zijn en voor de vervulling waarvan er in de kolonie, noch in het ambtenaren-corps, noch daarbuiten geschikte krachten te vinden zijn.

In zoo'n bijzonder geval kan het soms noodig en zelfs voordeelig zijn, dat aan den een of anderen technicus een salaris wordt toegekend, dat uitsteekt boven den gewonen standaard.

Maar het middel om daarin te voorzien is aan een dergelijke technische betrekking een zoodanige bezoldiging en vooral zoodanige periodieke verhoogingen te verbinden, dat er genoegzame aanlokkelijkheid voor de sollicitanten bestaat en behoorlijke speling voor het Bestuur blijft om naar omstandigheden te handelen. Dit kan bij de aanstaande salarisregeling grondig onder de oogen worden gezien. Met het beginsel, waarvan het onderhavig voorstel uitgaat, zetten wij echter een stap in de verkeerde richting. Een crediet wordt aangevraagd om aan elken uitgezonden ambtenaar, zelfs aan hen, die minder goed werk leveren dan de Curaçaosche, een hoogere bezoldiging toe te kennen. Dit zet kwaad bloed en zal zeer nadeelig werken op den goeden gang van zaken aan de Gouvernements bureaux. Wat men aan den eenen kant in enkele gevallen er misschien bij zou winnen, verliest men zeker aan den anderen kant.

Mijnheer de Voorzitter, ik meen hiermede voldoende te hebben toegelicht, waarom ik mijn stem niet kan geven aan dezen post, waarin een beginsel ligt opgesloten, dat verderfelijk dreigt te zijn voor den goeden geest, die steeds in het ambtenaren-corps heeft geheerscht.

De Heer *Prakken*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt het volgende :

Mijnheer de Voorzitter ! Het verwondert mij, dat juist de heer Winkel met dit amendement komt. Ik heb namelijk in den heer Winkel gezien in de eerste plaats een goed koopman en in de tweede plaats een voorvechter voor het openbaar onderwijs. En juist daarom had ik van den heer Winkel verwacht, dat hij voor dezen post zou zijn. Immers, als een

goed koopman kent hij het beginsel van vraag en aanbod. Indien er geen of weinig aanbod is, zijn de prijzen hoog. Dit is nu hier het geval. Het Departement van Koloniën roept sollicitanten op, daartoe aangezet door het Bestuur der kolonie. Zoo is het b. v. het geval met den opzichter voor openbare werken. De Gouverneur zond telegram op telegram om een geschikt opzichter te krijgen, ten einde behulpzaam te zijn bij het uitvoeren van noodzakelijke werken, waarvan de noodzakelijkheid zelfs bepleit wordt o. a. in de Voz di Pueblo. De Minister roept herhaaldelijk op telkens tegen een hooger salaris. Wij krijgen geen sollicitanten.

De Gouverneur blijft voortdurend aanhouden en eindelijk meldt een geschikte kracht zich aan, maar met een hoogeren salariseisch.

Zoo is het ook met openbare onderwijzers, die in Nederland voortdurend meer krijgen en die niet naar de koloniën gaan dan voor een aanmerkelijk hooger bedrag. De eischen van de openbare onderwijzers stijgen naarmate hunne bezoldiging in Nederland beter wordt.

De heer Winkel, dien ik als een voorvechter voor het openbaar onderwijs heb beschouwd, zal moeten toegeven, dat men voortdurend onderwijzers uit Nederland moet krijgen. Wordt zijn amendement aangenomen en werkelijk uitgevoerd, dan zullen op een gegeven oogenblik geen onderwijzers naar Curaçao kunnen komen en zullen de kinderen hier genoegen moeten nemen met het bijzonder onderwijs.

Nog meer geldt dit voor ambtenaren met bijzondere technische bekwaamheden. Wil men daarvoor goede waar krijgen, dan moet men over de brug komen.

Nu voel ik wel iets voor de onbillijkheid, dat de later uitgezondene meer krijgt dan degene, die eerder gekomen is. Wanneer het volkomen gelijkgerechtigden zijn, dan zal, zooals onlangs bij een geval met een uitgezonden onderwijzer, de Gouverneur de billijkheid overwegen om die personen dezelfde voorrechten te doen genieten. Men kan het echter niet te ver doordrijven, want tusschen alle salarissen bestaat een zeker verband.

Wanneer wij nu die bepaalde groep, waartoe de uitgezondene behoort, meer gaat geven, dan moet men alle groepen gaan verhoogen. Beter is het de vaste regeling te laten bestaan en de uitgezondene een toelage te geven. De uitgezondene verlaat toch zijn land, zijne familie en vrienden, om in de tropen zijn geld te gaan verdienen. Hij zal daarom een extra-betaling eischen, hetgeen mij billijk voorkomt.

De *Voorzitter* merkt op, dat de gemachtigde van den Gouverneur niet gelukkig is geweest met zijn voorbeeld voor wat betreft de salaristoestanden bij het openbaar onderwijs. Spreker meent, dat een van de voornaamste redenen, waarom er zoo dikwijls een geest van ontevredenheid moest worden geconstateerd onder de openbare onderwijzers te zoeken is in onbillijkheden ten aanzien van de salarieering.

Dit is een der resultaten van het stelsel, dat hier voorgesteld wordt en het werkt nadeelig op het onderwijs.

Die het meest eischt krijgt het meest, maar dan zijn natuurlijk de anderen ontevreden. En met recht.

Wat den opzichter voor het Departement van Openbare Werken betreft, over wien de gemachtigde sprak, moet spreker zeggen, dat de man dan eigenlijk nog onverstandig gehandeld heeft, want had hij wat langer gewacht, dan had hij immers nog meer gekregen.

Spreker gevoelt absoluut niets voor het stelsel van hoogere bezoldiging voor uitgezonden ambtenaren. Wij zullen daardoor krijgen een slechte, ontevreden geest onder het geheele ambtenaren-corps.

Iets anders zou het zijn wanneer ambten of betrekkingen waaraan technische eischen werden gesteld, of waarvoor akten van bekwaamheid werden vereischt, die men in de kolonie niet behalen kon, hoog genoeg bezoldigd werden, dat men daarvoor in Nederland geschikte krachten kon krijgen.

Hiervoor zou spreker wel wat gevoelen.

De Voorzitter zegt verder, dat het amendement zich niet aansluit bij het onderhavige ontwerp; het amendement moet luiden : ,,Onderdeel IV vervalt''.

Na eenigen verdere discussie wordt het amendement, gesteld als door den Voorzitter aangegeven, in stemming gebracht en met algemeene stemmen aangenomen.

Bij onderdeel V merkt de *Voorzitter* op, dat door het aannemen van het amendement–Winkel om onderdeel IV te doen vervallen, ook de eerste alinea van onderdeel V behoort te vervallen; verder dat de totalen in dat onderdeel vermeld behooren te worden verminderd, welke aftrekkingen wel door de administratie zullen worden gedaan.

Aldus wordt besloten.

Artikel 1, zooals gewijzigd, wordt nu zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij artikel 2 zegt de *Voorzitter*, dat tengevolge van het aangenomen amendement-Winkel, uit dit artikel behoort te vervallen de laatste zinsnede ,,en na artikel 150 ,,150*bis*''.

Aldus wordt besloten.

Artikel 2, zooals gewijzigd, het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel worden vervolgens zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord meer verlangende, bedankt de Voorzitter de gemachtigden van den Gouverneur voor de door hen verstrekte inlichtingen en verklaart de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 13.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 3den December 1919, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren *E. M. Penso, Edwin Senior, F. W. P. Winkel, H. Statius Muller, B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis, C. S. Gorsira J.P.Ez., S. M. L. Maduro, Ed. S. Lansberg* en *J. C. B. Forbes*, leden, de vier eerstgenoemden met kennisgeving, de twee laatstgenoemden zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 20sten October 1919 (Nº 12).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen is een gouvernements-depêche, dd. 13 November 1919, Nº 4914, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot regeling der coöperatieve vereenigingen (**26**).

De Voorzitter stelt voor dit ontwerp nog hedenavond te behandelen.

De heer Sutherland zegt, dat hij niet voorbereid is op de dadelijke behandeling en stelt voor het ontwerp in de eerstvolgende vergadering aan de orde te stellen.

De Voorzitter vraagt of er meer leden zijn, die met het voorstel van den heer Sutherland medegaan.

De heeren Senior, Winkel en Penso ondersteunen het voorstel-Sutherland.

De Voorzitter neemt dan het voorstel over om het ontwerp in de eerstvolgende vergadering te behandelen.

Conform wordt besloten.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 14.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 7den Januari 1920, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *J. C. B. Forbes*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *E. M. Penso*, *H. Statius Muller*, *S. M. L Maduro* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, Griffier van den Raad.

AFWEZIG: de heeren *F. W. P. Winkel* en *Edwin Senior*, leden, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 3den December 1919 (Nº 13).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 22 December 1919, Nº 5363, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15n. Maart 1918 (P. B. Nº 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver (**27**);

2º een gouvernements-depêche, dd. 22 December 1919, Nº 5366, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten (**28**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten beide ontwerpen naar de Afdeelingen te verzenden.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening tot regeling der coöperatieve vereenigingen* (**26**), welk ontwerp op voorstel van den heer Sutherland, gedaan in de vergadering van 3 December 1919, toen niet in behandeling was genomen, doch besloten het in deze vergadering aan de orde te stellen.

Op voorstel van den heer *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, waarmede de andere leden zich vereenigen, wordt nu besloten het ontwerp naar de Afdeelingen te verzenden.

Niemand het woord verlangende en niets meer te verhandelen zijnde, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 15.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 12n. Januari 1920, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg*, *H. Statius Muller*, *F. W. P. Winkel*, *S. M. L. Maduro*, *E. M. Penso* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG : de heeren *Edwin Senior*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *J. C. B.Forbes* en Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, leden, de eerstgenoemde zonder, de anderen met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en zegt, dat de notulen van de vergadering van den 7n. Januari 1920 nog niet gereed zijn gekomen om in deze vergadering te worden goedgekeurd en stelt voor om die notulen in de volgende vergadering goed te keuren.

Aldus wordt besloten.

De Voorzitter verheft zich van zijn zetel en houdt de volgende rede, die door de leden en den griffier staande wordt aangehoord :

Mijne Heeren,

De tijding van het overlijden van Mevrouw Helfrich, die zich een paar uren geleden over de stad verspreidde, heeft U allen ongetwijfeld evenals mij ten zeerste getroffen.

Het is mij een behoefte van deze plaats uiting te geven van de innige deelneming en het mede-lijden, die dit droevig, ja tragisch sterfgeval bij ons allen heeft opgewekt.

Voor een paar maanden pas vol ambitie en werklust in de kolonie aangekomen, op een leeftijd, waar de meesten eer aan uitscheiden dan aan beginnen — in dit geval opnieuw beginnen — denken, ziet onze geachte Landvoogd zich op het onverwachts de beminde gade ontvallen, die gedurende meer dan 30 jaren zijn trouwe gezellin is geweest op alle plaatsen in de Oost, waar zijn ambtsbezigheden hem riepen, en lief en leed trouw met hem heeft gedeeld.

Indien het mede-gevoelen van anderen in eigen leed eenige troost kan brengen, dan moge ik hier de verzekering uitspreken, dat heel Curaçao het leed van zijn Gouverneur in al zijn omvang en zwaarte begrijpt en daarin deel neemt.

Terwijl ik uiting geef aan de gevoelens van de bevolking, verzoek ik U, Mijne Heeren, mij te machtigen namens den Raad een adres van rouwbeklag te richten aan onzen Gouverneur en zijn geacht gezin.

De verzochte machtiging wordt verleend.

De Voorzitter zegt nu, dat op de agenda staat de behandeling van een concept-brief aan den Gouverneur betreffende de intrekking van de buitengewone inkomstenbelastingverordening; hij stelt voor om als een bewijs van deelneming in het verlies van den Gouverneur de vergadering uit te stellen.

Aldus wordt besloten.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 16.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 21sten Januari 1920, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *F. W. P. Winkel*, *Ed. S. Lansberg*, *S. M. L. Maduro*, *E. M. Penso*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fungeerend Griffier van den Raad.

AFWEZIG: de heeren *J. C. B. Forbes*, *Edwin Senior*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.* en *J. Sutherland*, leden, de drie eerstgenoemden met, de twee anderen zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergaderingen van den 7n. en den 12n. Januari ll. (Nos. 14 en 15.)

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-beschikking, dd. 14 Januari 1920, Nº 52, waarbij de eerste klerk ter Gouvernements-Secretarie G. J. Ferguson wordt aangewezen om den Algemeenen Verslaggever van den Kolonialen Raad bij ontstentenis te vervangen.

De Voorzitter zegt, dat hij deze beschikking heeft uitgelokt, aangezien de Algemeene Verslaggever laatst wegens ziekte een vergadering der Afdeelingen niet kon bijwonen.

2º een schrijven, waarbij de Hoogedelgestrenge Heer O. L. Helfrich den Raad verzoekt zijn zeer oprechten dank te aanvaarden voor de door den Raad in zijn groot verlies betoonde deelneming, den Raad bedankt voor diens goede bedoeling om een krans te leggen op de kist van de afgestorvene en aan den Voorzitter zijn hoog gewaardeerde erkentelijkheid betuigt voor de gevoelvolle woorden bij de opening van de vergadering van den Raad op den 12n. dezer gesproken.

De Voorzitter zegt, dat op de agenda staat: conceptbrief aan den Gouverneur betreffende de intrekking van de buitengewone inkomstenbelastingverordening; dat de zaak in comité generaal is behandeld; dat het concept overeenkomstig de algemeene zienswijze is opgesteld en onder de leden heeft gecirculeerd.

De Voorzitter leest daarna het ontwerp voor, luidende als volgt:

De Koloniale Raad heeft de eer de aandacht van UHoog-EdelGestrenge voor het volgende te vragen.

Bij artikel 22 van de Verordening tot heffing eener buitengewone inkomstenbelasting (P. B. 1918 Nº 7) is voorgeschreven, dat binnen één jaar na het eindigen van den oorlogstoestand een ontwerp-verordening wordt ingediend om die belasting te doen vervallen.

Die termijn is, naar 's Raads oordeel, op den 11den November jl. verstreken.

Immers op 11 November 1918 is tusschen de destijds met elkaar in oorlog zijnde grootmachten een wapenstilstand gesloten, die, om de militaire voorwaarden, daarbij aan de verliezende partij opgelegd, het hervatten der vijandelijkheden feitelijk onmogelijk maakte. Formeel is de oorlog tot aan de onderteekening of de ratificatie van het vredesverdrag blijven voortduren, feitelijk evenwel kan men wel aannemen, dat hij geëindigd was op den dag toen aan een der partijen de mogelijkheid was benomen de wapens weer op te nemen.

De Koloniale Raad is op grond van het bovenstaande van oordeel, dat met het indienen van een voorstel tot afschaffing van de buitengewone inkomstenbelasting niet langer behoort te worden gewacht. Meer nog, de Raad is zelfs van oordeel, dat aan de intrekking van die belasting terugwerkende kracht behoort te worden verleend tot 1 Mei jl.

Onder zeer buitengewone omstandigheden tot stand gekomen, beantwoordt deze belasting niet aan zeer elementaire eischen van recht en billijkheid. Hooge inkomens gaan dikwijls vrij uit, middelmatige worden belast. Daarbij komt dat door eene interpretatie, welke de administratie aan een artikel der verordening gegeven heeft, de onbillijkheid der belasting nog verscherpt wordt en het rechtsgevoel van de aangeslagenen, die niet van den ontdekten uitweg profiteeren kunnen, ernstig wordt gekrenkt.

De Koloniale Raad meent daarom, dat het eenige middel om het geschokte rechtsgevoel te bevredigen is : de belasting intrekken met terugwerkende kracht als boven aangegeven.

De nooden van de Koloniale schatkist kennende, verklaart de Raad zich bereid tot het verkrijgen van eenige compensatie voor het over het belastingjaar 1 Mei 1919—30 April 1920 te lijden verlies, mede te werken tot de heffing van opcenten op de aanslagen in de inkomstenbelasting, waarbij de lasten meer in overeenstemming met de billijkheid over de hoogere inkomens kunnen worden verdeeld.

Daar op de vraag van den Voorzitter niemand eenige op- of aanmerking wenscht te maken, wordt het concept zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 17.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 2den Februari 1920, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *F. W. P. Winkel*, *Ed. S. Lansberg*, *J. C. B. Forbes*, *Edwin Senior* en Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fungeerend Griffier van den Raad.

ZOOMEDE: de heer *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *E. M. Penso*, *J. Sutherland*, *H. Statius Muller* en *S. M. L. Maduro*, leden, allen met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 21sten Januari 1920 (Nº 16).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 31 Januari 1920, Nº 441, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den heer *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp-verordening tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15n. Maart 1918 (P. B. Nº 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver (**27**), en de ontwerp-verordening tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten (**28**), bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen;

2º een gouvernements-depêche, dd. 2 Februari 1920, Nº 463, luidende :

Naar aanleiding van Uwe missive, dd. 22 Januari 1920, heb ik de eer Uw College het volgende mede te deelen :

Zonder in discussie te willen treden wanneer de oorlogstoestand geëindigd is, zij medegedeeld, dat ondergeteekende onmiddellijk na zijn optreden als Gouverneur overwogen heeft de Buitengewone Inkomstenbelasting reeds voor het belastingjaar 1919/1920 in te trekken.

Twee overwegingen hebben er niettemin toegeleid de belasting voor 1919/1920 alsnog te handhaven.

Deze overwegingen zijn: .

1º De groote nood der Koloniale kas.

Het bedrag, dat deze zou derven bij het vervallen der Bui-

tengewone Inkomstenbelasting op 1 Mei 1919, zou zijn ruim f 70 000,—.

Hiervoor, 't zij gelijk of gedeeltelijk, maar dan voor een behoorlijk bedrag, een equivalent te vinden was zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk, in verband met het feit, dat het belastingjaar reeds ingetreden was en alleen een zeer abnormaal hoog bedrag aan opcenten op de Inkomstenbelasting het geëischte kon opleveren.

De verordening intrekken, zonder meer, was onverantwoordelijk tegenover de Nederlandsche belastingbetalers, die veel en veel zwaarder onder den belastingdruk staan dan hier, zelfs inclusief de Buitengewone Inkomstenbelasting, het geval is.

2º De toepassing over 1919/20 was in overeenstemming met het beginsel van den ontwerper der verordening.

Immers, volgens de memorie van toelichting, heeft voorgezeten extra te belasten winst op de een of andere wijze te danken aan de groote veranderingen in het verkeer en de behoeften, welke de oorlog heeft teweeg gebracht.

Uit dit standpunt gezien, was de heffing 1919/20 de billijkste, die over al de jaren geheven is. Want wat is toch het geval?

Volgens artikel 7 wordt als vermeerdering van inkomen beschouwd het bedrag waarmede, blijkens den aanslag in de Inkomstenbelasting, het belastbaar inkomen over eenig jaar te boven gaat het belastbaar inkomen naar hetwelk de aanslag in die belasting over het jaar, waartoe de eerste Augustus 1913 behoorde, is geregeld, of eenvoudig gezegd (in verband met de heffing der Inkomstenbelasting, volgens art. 11 § 5 voor het belastingjaar 1919/20): ,,de heffing heeft plaats over het verschil tusschen het gemiddelde inkomen van 1911 en 1912 en van 1917 en 1918''.

Juist in de jaren 1917 en 1918 zijn, voor wat Curaçao betreft, winsten gemaakt te danken aan de groote veranderingen in het verkeer en de behoeften, welke de oorlog teweeg gebracht heeft.

Uit het standpunt van den indiener der Buitengewone Inkomstenbelasting was dus de heffing van het jaar 1919/20 een zéér billijke.

Het ligt in de bedoeling de Buitengewone Inkomstenbelasting met ingang van 1 Mei 1920 in te trekken.

Èn door de reis van ondergeteekende naar de andere eilanden èn door andere drukke werkzaamheden is de indiening van een daartoe strekkend ontwerp, dat gelijktijdig ingediend zal worden met voorstel tot een nieuwe heffing der Inkomstenbelasting, vertraagd. Zoo spoedig mogelijk zal echter de indiening plaats hebben.

Voor wat betreft de interpretatie van de verordening, waardoor de onbillijkheid der belasting nog verscherpt wordt, zij opgemerkt, dat, hoewel onduidelijk in Uwe missive aangegeven, het volgende geval waarschijnlijk bedoeld zal zijn.

Een ambtenaar, die na 1 Augustus 1914 in de Kolonie is gekomen, werd aangeslagen in de Buitengewone Inkomstenbelasting. Hij kwam tegen den aanslag in beroep bij den Raad van Beroep en later bij den Minister van Koloniën.

Deze laatste was van oordeel, dat waar in art. 7 der Buitengewone Inkomstenbelasting gewag werd gemaakt van den aanslag in de Inkomstenbelasting over het jaar, waartoe de 1ste Augustus 1913 behoort, niet anders kan bedoeld zijn dan een aanslag in de *Curaçaosche* Inkomstenbelasting over dat jaar, zoodat personen, die over het belastingjaar, waartoe 1 Augustus 1913 behoort, niet aangeslagen zijn in de Curaçaosche Inkomstenbelasting, niet in de Buitengewone Inkomstenbelasting vallen kunnen.

De Ambtsvoorganger van den ondergeteekende ging met Zijne Excellentie den Minister van Koloniën accoord en stelde den ambtenaar op dien grond vrij, terwijl de Raad van Beroep ook later den aanslag van dien ambtenaar vernietigde.

Voor het jaar 1919/20 meende ondergeteekende, dat, waar deze eene ambtenaar vrijgesteld werd van de belasting, omdat hij 1 Augustus 1913 niet aangeslagen was in de Curaçaosche Inkomstenbelasting, alle personen, die op dien datum niet in die belasting waren aangeslagen, op gelijken voet dienden te worden behandeld. Ondergeteekende gaf daarom den Inspec-

teur der belasting opdracht die personen nog geen aanslag op te leggen totdat antwoord van den Minister ontvangen was op zijn schrijven, waarbij hij den Minister berichtte, dat hij met de hierboven aangehaalde beslissing niet accoord ging. Immers art. 9 der Buitengewone Inkomstenbelasting 1917 (P. B. 1918 Nº 7) voorziet, naar de meening van ondergeteekende, geheel in het geval, dat belastingplichtigheid ontstaat na 1 Mei 1914, hetzij door vestiging, hetzij door vermeerdering van inkomen. In het eerste geval wordt niet als basis genomen de berekening van den aanslag volgens art. 7 der verordening, maar wordt de vermeerdering van *inkomen* (art. 9, 1ste lid) geschat. Bij de hierboven gereleveerde opvatting van den Minister zou òf art. 9 overbodig zijn òf in strijd met art. 7, terwijl, naar het ondergeteekende voorkomt, art. 9 geldt in gevallen, waarin art. 7 niet kan worden toegepast, en wel in die gevallen, waarin een aanslag in de *Curaçaosche* Inkomstenbelasting over het jaar, waartoe 1 Augustus 1913 behoort, niet bestaat.

Antwoord op dit schrijven is tot heden niet door ondergeteekende ontvangen.

De *Voorzitter* zegt, dat deze depêche zooeven is binnengekomen; hij heeft haar voorgelezen en zal haar ter griffie van den Raad doen deponeeren ter inzage van de leden.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15n. Maart 1918 (P. B. No. 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver* (**27**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Aan de orde van behandeling komt vervolgens de *ontwerp-verordening tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten* (**28**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.

De negen artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé en de considerans worden, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

De *Voorzitter* wenscht, alvorens het ontwerp in zijn geheel in stemming te brengen, even te motiveeren waarom hij geen hoofdelijke stemming houdt.

Het ontwerp is vrijwel overbodig. Dit blijkt uit de Memorie van Antwoord voldoende en ook de Afdeelingen hadden dat reeds ingezien. Het gemunt zilver, dat in de kolonie in omloop was, is, dank zij de medewerking van den handel en het publiek, grootendeels reeds in de kas van de Curaçaosche bank teruggevloeid. Spreker wil dit hier uitdrukkelijk constateeren.

Spreker zal, ofschoon een vijand van het vullen van onzen publicatiebundel met nuttelooze verordeningen, voor ditmaal zijn bezwaren laten varen, in het vertrouwen dat het Bestuur, overeenkomstig de toezegging in de Memorie van Antwoord, de verordening niet zal toepassen, dan wanneer de noodzakelijkheid daartoe zich mocht voordoen.

De heer *Prakken*, gemachtigde van den Gouverneur, verkrijgt het woord en zegt het volgende:

Naar aanleiding van hetgeen de Voorzitter mededeelde, zal ik hier namens het Bestuur nogmaals melden, dat deze verordening niet dan in zeer bijzondere gevallen zal worden toegepast.

De woorden in de Memorie van Antwoord door den Minister nedergeschreven naar aanleiding van de behandeling van ditzelfde ontwerp in de Tweede Kamer — de Minister verklaarde daar, dat de Regeering van hare nieuwe bevoegdheid niet dan met groote behoedzaamheid zal gebruik maken — gelden ook voor Curaçao.

Het is hier zeker de plaats om de banken en den handel van Curaçao dank te zeggen voor de medewerking, verleend om het zilver zonder eenigen dwang vrijwillig in te leveren.

Het zal nog kunnen voorkomen, dat de een of ander niet vrijwillig het zilver zal afstaan en dan is speciaal artikel 1, laatste lid, een machtig wapen.

Het ontwerp in zijn geheel wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter dankt den gemachtigde van den Gouverneur voor de door hem verstrekte inlichtingen.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 18.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 9den Februari 1920, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *F. W. P. Winkel*, *E. M. Penso*, *Ed. S. Lansberg*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis* en *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG: de heeren *Edwin Senior*, *J. Sutherland* en *S. M. L. Maduro*, leden, zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en zegt, dat de notulen van de vergadering van den 2n. Februari 1920 nog niet gereed zijn gekomen om in deze vergadering te worden goedgekeurd en stelt voor om die notulen in de volgende vergadering goed te keuren.

Aldus wordt besloten.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen is een gouvernements-depêche, dd. 4 Februari 1920, Nº 499, waarbij den Raad wordt aangeboden een *ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen* (**30**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening tot regeling der coöperatieve vereenigingen* (**26**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de een en twintig artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

De Voorzitter brengt vervolgens aan de orde de verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacatures wegens de periodieke aftreding in Mei a. s. van de heeren S. M. L. Maduro, F. W. P. Winkel en Ed. S. Lansberg.

De Voorzitter verzoekt de heeren Forbes en Penso om als stemopnemers te willen fungeeren.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature-Maduro worden 10 stemmen uitgebracht, alle op den heer S. M. L. Maduro, zoodat met algemeene stemmen tot eersten candidaat is gekozen de heer S. M. L. Maduro.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 10 stemmen uitgebracht, waarvan op den heer Jossy C. Henriquez 8 en op den heer D. de Marchena Jr. 2 stemmen, zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer Jossy C. Henriquez.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature-Winkel worden 10 stemmen uitgebracht, waarvan op den heer F. W. P. Winkel 9 stemmen en op den heer J. J. Beaujon 1 stem, zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer F. W. P. Winkel.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 10 stemmen uitgebracht, alle op den heer J. J. Beaujon, zoodat met algemeene stemmen tot tweeden candidaat is gekozen de heer J. J. Beaujon.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature-Lansberg worden 10 stemmen uitgebracht, waarvan op den heer Ed. S. Lansberg 9 stemmen en op den heer D. de Marchena Jr. 1 stem, zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer Ed. S. Lansberg.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 10 stemmen uitgebracht, waarvan 8 op den heer D. de Marchena Jr. en 2 stemmen op den heer H. M. Chumaceiro, zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer D. de Marchena Jr.

De Voorzitter dankt de heeren stemopnemers voor hunne moeite.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 19.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 11den Maart 1920, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, *F. W. P. Winkel*, *S. M. L. Maduro*, *Edwin Senior*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *J. Sutherland*, *H. Statius Muller* en *E. M. Penso*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, Griffier van den Raad.

ZOOMEDE: de heer *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *C. S. Gorsira J.P.Ez.* en *Ed. S. Lansberg*, leden, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergaderingen van den 2den en den 9den Februari j. l. (Ni. 17 en 18).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling van de volgende ingekomen stukken:

1º een schrijven, dd. 13 Februari 1920, van den heer P. L. B. de Haseth alhier, Algemeen Rapporteur van den Kolonialen Raad, houdende mededeeling, dat hij wegens gezondheidsredenen genoopt is den Raad te verzoeken het daarheen te willen leiden, dat zijne aanwijzing door den Gouverneur om door den Kolonialen Raad te worden opgedragen met de betrekking van Algemeen Rapporteur met ingang van den 1n. Maart a. s. worde ingetrokken.

De *Voorzitter* deelt mede, dat aangezien de heer De Haseth nog bezig is met het Voorloopig Verslag over de onderwijsverordening, hij met hem heeft afgesproken, dat zijn verzoek zal worden aangehouden, totdat het verslag gereed zal zijn. Hij stelt voor, dat alsdan aan den Gouverneur zal worden verzocht een ander ambtenaar aan te wijzen om tot Algemeen Rapporteur te worden benoemd.

Aldus wordt besloten.

2º een gouvernements-depêche, dd. 20 Februari 1920, Nº 148, waarbij den Raad wordt aangeboden een *ontwerp-verordening tot regeling van de brandweer in het stadsdistrict op het eiland Curaçao* (**31**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

3º een gouvernements-depêche, dd. 20 Februari 1920 Nº 716, waarbij den Raad wordt aangeboden een *ontwerp-keur*

tot aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (P. B. No. 11) (**32**).

Ook dit ontwerp wordt op voorstel van den Voorzitter naar de Afdeelingen verwezen.

4º een gouvernements-depêche, dd. 1 Maart 1920, Nº 804, waarbij den Raad, ter voldoening aan het bepaalde bij het laatste lid van art. 36 der Curaçaosche Comptabiliteitswet (P. B. 1910 Nº 63), wordt aangeboden een gedrukt exemplaar van het bij dat artikel bedoelde verslag van de werkzaamheden der Algemeene Rekenkamer over het jaar 1918.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit stuk onder de leden te laten circuleeren.

5º een gouvernements-depêche, dd. 9 Maart 1920, Nº 906, waarbij den Kolonialen Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, de heeren Mr. *J. B. Gorsira*, Procureur-Generaal, en *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Kolonialen Raad bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over onderscheidenlijk de *ontwerp-verordening, houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden* (**13**) en de *ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen* (**30**).

De *Voorzitter* deelt mede, dat aangezien het hem bekend was, dat over het ontwerp, waarvoor de heer Procureur-generaal aangewezen is, door geen der leden het woord zou worden gevoerd, hij dien Gemachtigde heeft medegedeeld, dat zijn tegenwoordigheid in deze vergadering niet vereischt werd.

De *Voorzitter* heet den gemachtigde, den Heer Prakken, welkom ter vergadering.

Aan de orde van behandeling komt nu:
de *ontwerp-verordening, houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden* (**13**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de artikelen 1 zooals gewijzigd, 2 zooals gewijzigd en aangevuld, 3, 4, 5 zooals gewijzigd, 6 zooals gewijzigd, 7 zooals gewijzigd, 8, 9, 10 zooals gewijzigd, 11, 12 zooals gewijzigd, 13 zooals aangevuld, 14–23, 24 zooals gewijzigd, 25–36, 37 zooals gewijzigd en aangevuld, 38 en 39, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, zooals gewijzigd en aangevuld, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Aan de orde van behandeling komt nu:
de *ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen* (**30**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De *Voorzitter* geeft de leiding van de vergadering over aan den Ondervoorzitter en houdt de volgende rede:
Mijnheer de Voorzitter! Bij het Voorloopig Verslag heeft de Raad instemming betuigd met het voorstel van den Gouverneur om aan de ambtenaren enz. boven de reeds toegekende duurtebijslagen nog een extra-uitkeering toe te kennen, maar de Raad achtte *algemeen* een billijker regeling van deze

uitkeering dan de voorgestelde mogelijk; eene regeling n. l., waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende categorieën: gehuwd of ongehuwd, eigen huishouding voerend of met anderen samenwonend. Zulk eene regeling zou, volgens door de Administratie van financiën aan mij verstrekte cijfers 53 à 54 duizend guldens kosten en dus binnen de grenzen blijven van het geraamde bedrag van f 60 000,—.

Nadat het Voorloopig Verslag verschenen was, bracht de mail ons het Voorloopig Verslag over het ontwerp-wet van gelijke strekking als ons ontwerp. En wat leeren wij daaruit? Dit, Mijnheer de Voorzitter, dat ook in de Afdeelingen der Tweede Kamer ongeveer dezelfde bemerkingen waren gemaakt als door den Raad.

In het Voorloopig Verslag der Kamer lezen wij onder meer:

„Verscheidene leden konden zich niet vereenigen met de in de Memorie van Toelichting genoemde inkomensgrens van f 10 000,—, waarboven geen uitkeering zal worden toegekend, welke grens geldt voor gehuwde en ongehuwde ambtenaren gelijkelijk. Men wees er op, hoe bij ongehuwde personen met een inkomen van b.v. f 9 000,— de uitkeering het karakter krijgt van een volkomen onnoodige dotatie, die bij anderen slechts aanleiding geeft tot gegronde ergernis en drong er bij de Regeering op aan een meer gemotiveerde grens, b. v. van f 5 000,— voor deze menschen te stellen.

Andere leden achtten ook voor gehuwden een inkomensgrens van f 10 000,— te hoog; voor hen zouden zij die op f 6 000,—, voor ongehuwden op f 3 000,— gebracht wenschen te stellen.

Intusschen werd er van verschillende zijden op gewezen, dat de Regeering aan de hier geuite wenschen bezwaarlijk zal kunnen voldoen, omdat anders in verschillende gevallen de eenmaal aan de ambtenaren uitbetaalde uitkeering zou moeten worden teruggevorderd, hetgeen in de practijk vrijwel ondoenlijk is."

De Tweede Kamer, die in een ongunstiger stelling verkeerde dan de Raad — immers de toeslag was in Nederland door den Minister al verleend en bij het doorvoeren van de door de Kamer gewenschte regeling zouden verscheidene ambtenaren een gedeelte van den bijslag moeten terugbetalen — had toch meer succes bij den Minister dan de Raad bij den Gouverneur: door den Minister werd bij Nota van wijziging een toeslag van f 20,— per kind toegestaan.

Hier bij ons echter verklaarde de Gouverneur, die veel vrijer staat dan de Minister met zijn reeds gedane uitkeeringen stond, het stelsel van den Raad voor *onaannemelijk*. En waarom? Omdat deze uitkeering (voor het aanschaffen van kleeding en schoeisel) een geheel ander karakter zou dragen dan de vorige uitkeeringen voor eerste levensbehoeften.

Mijnheer de Voorzitter, met den besten wil der wereld kan ik het principieele verschil niet inzien. In het eene geval moesten meerdere of mindere magen gevuld worden, in het andere meerdere of mindere voeten geschoeid. Kan de gemachtigde van den Gouverneur mij eenig ander meer reëel principieel onderscheid aantoonen?

Het Bestuur beroept zich ook op het handelsgebruik.

Het handelsgebruik nu, Mijnheer de Voorzitter, ten minste hier, is, dat huizen, die goede zaken gemaakt hebben, *noodig* of *niet noodig*, meer of minder royale gratificaties uitdeelen. Op de ethische zijde van het stelsel wordt niet gelet; gewoonlijk krijgen zelfs de Directeuren, die zich reeds in weelde baden, naar verhouding meer dan de minderen. Ik geloof niet, Mijnheer de Voorzitter, dat het Gouvernement goed zou doen in dezen het handelsgebruik te volgen.

Maar nu, wat moet de Raad doen?

Zijn regeling handhaven? Maar dan zullen daarvan het meest de dupes zijn juist de gehuwde ambtenaren, voor wier belang de Raad opkwam. Want de zaak zal dan waarschijnlijk weer eerst aan het oordeel der Hooge Regeering onderworpen moeten worden. En al vlei ik mij, dat het stelsel van den Raad wel sympathie zal ontmoeten bij het Departement van Koloniën, het wordt voor de in nood verkeerende gehuwde ambtenaren wachten, en lang wachten misschien. Wie weet, komt er nog niet van uitstel afstel.

Mijnheer de Voorzitter, ik zal daarom maar liever geen

amendementen op het ontwerp indienen, maar het zooals het daar ligt aannemen.

Ik hoop echter, dat de Gouverneur alsnog termen zal vinden zijn standpunt te herzien.

De heer *H. Statius Muller* zegt nu het volgende :

Mijnheer de Voorzitter. Mijn oordeel over de regeling, krachtens welke volgens de Memorie van Toelichting de 13de maand zal worden uitgekeerd, is dit : dat men aan den eenen kant geeft aan hen, die het niet absoluut noodig hebben en aan den anderen kant veel te weinig daar, waar de nood zoo hoog is, dat men met de 13de maand bitter weinig geholpen is.

Waar het Bestuur in de memorie van antwoord heeft verklaard, dat het voorstel van den Raad onaannemelijk is, zal ik geen amendement indienen om daartoe te geraken, omdat bij aanneming daarvan het resultaat waarschijnlijk zal zijn, dat het ontwerp het Publicatieblad niet bereikt en de getrouwde ambtenaren met klein traktement in het geheel niets krijgen. Daarom zeg ik : liever een halve ei dan een leege dop, en zal ik mijn stem aan het ontwerp geven in het vertrouwen, dat het Bestuur in de argumenten door den geachten Heer Muller aangevoerd, termen zal vinden zijn standpunt alsnog te herzien.

De heer *Prakken*, Administrateur van financiën, zegt nu het volgende :

Mijnheer de Voorzitter. Ik kan me best voorstellen dat de Heer Muller zich spiegelt aan de behandeling van dit ontwerp in de Tweede Kamer, toch gaat de vergelijking voor hier niet volledig op, want er zijn groote verschillen. In Nederland zijn sedert 1914 voortdurend de traktementen verhoogd, zeker meer dan 50%, terwijl hier slechts een verhooging voor de ambtenaren is geweest, n.l. die van 1917, waarbij de ambtenaren gemiddeld slechts 12% kregen en de hoogere nog het minst. In Holland was de duurtetoeslag het vorig jaar dan ook niet zoo hoog in verhouding met hier en terecht. Hier moest de duurtetoeslag gegeven worden op de met 12% verhoogde traktementen van 1914, terwijl in Holland de traktementen reeds aanmerkelijk verhoogd waren.

De duurtetoeslag was absoluut noodig voor de ambtenaren om de noodzakelijkste levensbehoeften te koopen. Hierbij werd wel degelijk rekening gehouden met gehuwd en ongehuwd zijn, zooals de Heer Muller reeds uiteenzette en krijgen zeker de lagere inkomsten in verhouding en zeer terecht het leeuwendeel, n.l. voor gehuwden bedroeg het minimum f 300,— en 40%, terwijl het maximum f 750,— is. Iemand met f 5 000,— inkomen krijgt dus slechts 15%. Deze 15% woog toch op lange na niet op tegen de meerdere duurte sedert 1914. Dit is ook niet noodig. De tegenwoordige maatschappij kan alleen gered worden door voortdurende productie en soberheid.

Deze uitkeering thans moet men beschouwen als extra salaris over het afgeloopen jaar. En waar nu tot heden de arbeidsappreciatie uitgedrukt wordt in een bepaalde som zonder daarbij rekening te houden of men een gezin te onderhouden heeft of niet, lijkt het mij niet aan te bevelen bij deze crisis-verhooging plotseling dit beginsel te huldigen. Mijnheer de Voorzitter, ik voel veel voor de redeneering van den Heer Muller, om daar in de toekomst mede rekening te houden, maar ik meen, dat dit vraagstuk eerst door de salaris-commissie en daarna door Uwen Raad ernstig bestudeerd moet worden, alvorens daarop een beslissing te nemen en bij dit ontwerp lijkt me dat niet de juiste gelegenheid.

De heer *A. G. Statius Muller*: Mijnheer de Voorzitter. Ik heb met aandacht het betoog van den geachten gemachtigde gevolgd, maar het is mij niet gelukt in zijn rede een enkel argument te vinden voor het standpunt van het Bestuur. Waarom bij de vorige uitkeeringen wel en bij deze uitkeeringen opeens niet meer rekening kon worden gehouden met het al of niet gehuwd of kostwinner zijn van de ambtenaren, is door het Bestuur niet aangetoond.

Principieel onderscheid zie ik nergens. Men spreekt wel van het onderhavig voorstel als van ,,dertiende maand'', maar dat is maar bij wijze van spreken. In de memorie van toe-

lichting lees ik alleen, dat de uitkeering bedoeld is als eene tegemoetkoming in den achterstand, waarin de ambtenaren enz. in geldelijk opzicht zijn komen te verkeeren, als gevolg van den langen duur der buitengewone tijdsomstandigheden.

Of moet ik uit de rede van den gemachtigde opmaken, dat de gehuwde ambtenaren, die reeds 40% gewone duurtebijslag genieten, volgens het Bestuur reeds voldoende geholpen zijn ?

Maar dan moeten we dit ontwerp afwijzen, Mijnheer de Voorzitter. Als de gehuwden met kleine traktementen en kinderen reeds niet meer in nood verkeeren, dan is er geen reden om thans eenigen bijslag aan de ongehuwden te geven. Die hebben ook 18% bijslag gekregen en, ofschoon die verhouding niet geheel logisch was, de bijslag is maar een complement van het overigens gelijk traktement.

De heer *Prakken*, Administrateur van financiën: Mijnheer de Voorzitter. Of dit een duurtebijslag is of niet, hierop is mijn antwoord, ja en neen. Neen, voorzoover men een duurtebijslag beschouwt als iets dat verleend wordt voor een bepaalden tijd voor bijzondere duurte, terwijl de 13de maand beschouwd kan worden als een tegemoetkoming voor de geleden verliezen gedurende al de oorlogsjaren. Mijnheer de Voorzitter, men beweert wel eens, dat Nederland er zonder kleerscheuren af gekomen is. Dit is juist ; Nederland heeft met de grootst mogelijke moeite haar neutraliteit weten te handhaven, maar de Nederlandsche ambtenaar heeft menige kleerscheur opgeloopen en deze scheuren zijn nog lang niet alle gemaakt.

De duurtebijslag was noodzakelijk om levensmiddelen te koopen ; de dertiende maand stelt den ambtenaar in staat om zijn gescheurde kleeren te vervangen door nieuwe, opdat de herinnering aan die slechte oorlogsjaren niet al te somber zijn.

Mijnheer de Voorzitter. De 13de maand zou ik beschouwd willen zien als een overgang tusschen de onvoldoende bezoldiging op het peil 1914 gedurende de oorlogsjaren en de salarisherziening der toekomst.

Het geld is in waarde verminderd. Het traktement van den ambtenaar wordt in geld uitgekeerd. De salarissen zijn nog niet herzien. Wel, de 13de maand zij het correctief.

Niemand wenschte meer iets over het ontwerp te zeggen.

De Voorzitter neemt weer de leiding der vergadering van den Ondervoorzitter over.

Er wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat het eenig artikel, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niemand meer het woord verlangende, en niets meer te verhandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering, na den gemachtigde van den Gouverneur te hebben bedankt voor de verstrekte inlichtingen.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 20.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Vrijdag, den 19n. Maart 1920, des namiddags te 3 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes, Ed. S. Lansberg, B. E. van der Veen Zeppenfeldt, Edwin Senior, H. Statius Muller* en *S. M. L. Maduro*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG : de heeren *E. M. Penso, J. Sutherland, C. S. Gorsira J.P.Ez., F. W. P. Winkel* en Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, leden, de eerstgenoemde zonder kennisgeving, de anderen met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en zegt, dat de notulen van de vergadering van den 11n. Maart j.l. (Nº 19) nog niet gereed zijn gekomen om in deze vergadering te worden goedgekeurd en stelt voor om die notulen in de volgende vergadering goed te keuren.

Aldus wordt besloten.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 10 Maart 1920, Nº 860, waarbij den Raad wordt aangeboden een *ontwerp-verordening, houdende wijziging van de verordening van den 11n. Juli 1917 (P. B. No. 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 11n. October 1919 (P. B. No. 72)* (**33**);

2º een gouvernements-depêche, dd. 18 Maart 1920, Nº 928, waarbij den Raad wordt aangeboden een *ontwerp-verordening tot wijziging en aanvulling van de verordening van den 30n. October 1873 (P. B. 1874 No. 10), houdende bepalingen omtrent het gesticht voor krankzinnigen op Curaçao, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ,,Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht'' (P. B. 1918 No. 6)* (**34**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten deze ontwerpen dadelijk in behandeling te nemen.

Aan de orde van behandeling komt nu de *ontwerp-verordening, houdende wijziging van de verordening van den 11den Juli 1917 (P. B. No. 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 11den October 1919 (P.B. No. 72)* (**33**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.
Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Aan de orde van behandeling komt vervolgens de *ontwerp-verordening tot wijziging en aanvulling van de verordening van den 30n. October 1873 (P. B. 1874 No. 10), houdende bepalingen omtrent het gesticht voor krankzinnigen op Curaçao, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de „Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht" (P. B. 1918 No. 6)* (**34**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.
Niemand daarbij het woord verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 21.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Vrijdag, den 16den April 1920, des namiddags te 3 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Edwin Senior*, *H. Statius Muller*, *J. Sutherland*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *Ed. S. Lansberg* en *F. W. P. Winkel*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier van den Raad.

AFWEZIG: de heeren *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *E. M. Penso* en *S. M. L. Maduro*, leden, de twee eerstgenoemden zonder kennisgeving, de laatstgenoemde wegens verblijf buitenslands.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergaderingen van den 11n. en den 19n. Maart 1920 (Nos. 19 en 20).

Daar geene aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet mededeeling van de volgende ingekomen stukken:

1º een gouvernements-depêche, dd. 6 April 1920, Nº 1209, waarbij den Raad wordt aangeboden een *ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921* (**35**), en de Gouverneur den Raad mededeelt, dat de indiening van deze begrooting overeenkomstig artikel 101 van het Regeeringsreglement reeds een maand eerder had moeten plaats hebben; dat reeds meermalen het moeilijk was aan dit artikel van het Regeeringsreglement te voldoen en dat dit jaar verschillende omstandigheden medewerkten, dat de Raad de begrooting niet tijdig mocht ontvangen.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

2º een gouvernements-depêche, dd. 9 April 1920, Nº 1243, waarbij den Raad worden aangeboden:

a. een *ontwerp-verordening tot wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906* (*P. B. No. 16*), *met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917* (*P. B. 1918 No. 7*) (**36**);

b. een *ontwerp-verordening tot wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908* (*P. B. No. 34*); *en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908* (*P. B. No. 33*), *met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908* (*P. B. Ni. 35 en 36*) (**37**).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten het onder *a.* genoemde ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

De Voorzitter merkt op, dat bij ontwerpen tot accijnsverhoogingen snelheid van handelen geboden is om zooveel mogelijk te voorkomen, dat nog op het laatste oogenblik groote uitslagen worden gedaan en enkelen alzoo met groote winsten gaan strijken.

Hij zou willen voorstellen om het ontwerp, genoemd sub *b.*, terstond te behandelen, maar wil, daar de leden niet voorbereid zijn gekomen voor onmiddellijke behandeling, hun eenige dagen laten om zich voor te bereiden.

Hij stelt daarom voor het ontwerp in de volgende vergadering op a. s. Maandag om 8 uur te behandelen.

Aldus wordt besloten.

3º een gouvernements-depêche, dd. 16 April 1920, Nº 1291, waarbij ter kennis van den Raad wordt gebracht, dat de Gouverneur telegrafisch bericht van den Minister van Koloniën heeft ontvangen, dat het Harer Majesteit de Koningin behaagd heeft bij besluit van den 6n. dezer, Nº 46, met ingang van den tweeden Dinsdag van Mei e. k. de heeren A. G. Statius Muller en J. P. Evertsz Hz. te benoemen tot onderscheidenlijk voorzitter en ondervoorzitter van den Kolonialen Raad, en de heeren S. M. L. Maduro, F. W. P. Winkel en Ed. S. Lansberg tot leden van den Raad.

De Voorzitter biedt de benoemden zijne gelukwenschen aan met de hun te beurt gevallen onderscheiding.

De Voorzitter zegt, dat het verzoek van den heer P. L. B. de Haseth om ontslag als algemeen rapporteur werd aangehouden, aangezien hij bezig was met het Voorloopig Verslag over de onderwijsverordening en dat het verslag nu gereed is. Hij stelt voor om thans aan den heer de Haseth zijn ontslag te verleenen en aan den Gouverneur te verzoeken een ander ambtenaar aan te wijzen om tot algemeen rapporteur te worden benoemd.

Aldus wordt besloten.

De Voorzitter betuigt den heer de Haseth zijn dank voor diens medewerking bij de behandeling van ontwerpen in de Afdeelingen.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 22.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 19den April 1920, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *F. W. P. Winkel*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *E. M. Penso* en *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier van den Raad.

ZOOMEDE: de heer *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *S. M. L. Maduro*, *J. C. B. Forbes*, *Edwin Senior*, *J. Sutherland* en *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, leden, de eerstgenoemde wegens verblijf buitenslands, de tweede en derde genoemden met kennisgeving, de vierde en vijfde genoemden zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en zegt, dat de notulen van de vergadering van den 16den April j. l. (Nº 21) nog niet gereed zijn gekomen om in deze vergadering te worden goedgekeurd en stelt voor die notulen in de volgende vergadering goed te keuren.

Aldus wordt besloten.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, d.d. 17 April 1920, Nº 1330, waarbij de Gouverneur den Raad mededeelt, dat hij, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den heer *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over de *ontwerp-verordening tot wijziging van: 1o. de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. No. 34); en 2o. de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. No. 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36)* (**37**);

2º een brief van den heer S. M. L. Maduro, waarbij hij den Raad mededeelt, dat hij voor eenigen tijd naar het buitenland vertrekt.

Aan de orde van behandeling komt de *ontwerp-verordening tot wijziging van: 1o. de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. No. 34); en 2o. de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. No. 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36)* (**37**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De *Ondervoorzitter* verkrijgt het woord en zegt, dat hij in de memorie van toelichting leest, dat als belangrijk nevendoel van de verordening kan worden beschouwd het nuttige effect, dat zij op het drankmisbruik zal hebben, daar immers het gebruik zoowel van rum als van jenever en wijn bij het stijgen van den prijs zal afnemen.

Spreker gelooft niet, dat zulks het geval zal wezen; de echte drinkers zullen blijven drinken, al wordt de prijs der dranken hooger. Het eenigste middel om het misbruik van sterke dranken tegen te gaan is de kolonie heelemaal droog te maken.

Spreker betwijfelt, dat de meerdere opbrengst zooveel zal bedragen als het Bestuur raamt, als men in aanmerking neemt, dat in de laatste dagen groote hoeveelheden dranken uit entrepôt zijn uitgeslagen. Spreker zou gaarne van den gemachtigde van den Gouverneur de hoeveelheid dranken, in den laatsten tijd veraccijnsd, willen vernemen.

De *Voorzitter* wil bij dit eerste belastingontwerp van de aangekondigde belastingherziening, dat den Raad bereikt, enkele korte opmerkingen maken.

Hij meent, dat de Raad het moet waardeeren, dat er een commissie is benoemd, die tot de belastingherziening heeft mede te werken. Die commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van verschillende belangen, is een moreele steun voor den Raad.

Toch is het speciaal bij sterke accijnsverhoogingen als het onderhavig ontwerp brengt, in het algemeen gewenscht, dat het Bestuur het publiek en ook den Raad er mede verrast. Dan kan voorkomen worden, dat de handel groote hoeveelheden invoert en veraccijnst, zooals nu is geschied, waardoor de belastingverhooging voor bijkans een jaar in de zakken van de drankhandelaars terecht komt.

Ten aanzien van het ontwerp zelf wil spreker in de eerste plaats tegenover den Ondervoorzitter opmerken, dat accijnsverhoogingen van eenige beteekenis wel degelijk het verbruik plegen te doen afnemen. Met eenige cijfers, betrekking hebbende op het verbruik over de jaren 1916—1918 toont spreker dit aan. Overigens is ook hij van oordeel, dat de raming van de meerdere opbrengst bijzonder matig is en waarschijnlijk aanzienlijk zal medevallen.

Verder zou spreker van den geachten gedelegeerde wenschen te vernemen of er eenige bijzondere maatregelen zullen worden genomen tegen den smokkelhandel, die na de voorgestelde verhooging misschien den kop zal willen opsteken, en zoo ja, welke.

Voor St. Martin speciaal bepleit spreker strenge maatregelen. Het gaat niet aan, dat de bevolking van St. Martin zich doodeenvoudig onttrekt aan de betaling van den gedistilleerdaccijns.

De heer *Prakken*, gemachtigde van den Gouverneur, zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter! Ik wil in de eerste plaats Uwen Raad dank zeggen voor de vlugge behandeling van dit ontwerp, waardoor de schatkist niet al te veel benadeeld is. De commissie, ingesteld door den Gouverneur om de lasten van het moederland te verlichten, moest in deze gehoord worden en daardoor was het ontwerp eenige dagen bekend, doch er zullen altijd enkele dagen verloopen bij de indiening van een accijnsverhooging, voordat de verordening aangenomen is.

Dank zij Uwe medewerking konden geen groote partijen uit het buitenland ingevoerd worden, die van den lagen accijns profiteerden, maar natuurlijk is wel de geheele aanwezige voorraad, opgeslagen in crediet en entrepôt, veraccijnsd.

Zooals de hooggeachte Voorzitter bereids duidelijk met cijfers aantoonde, heeft verhooging van den accijns wel degelijk afname van het gebruik ten gevolge.

Er is rekening gehouden met het feit, dat het verbruik verminderen zal, dat de raming f 100 000 is en de opbrengst in 1919 f 185 000.

Wat de bestrijding van den smokkelhandel betreft, kan ik mededeelen, dat het Bestuur nog al optimistisch is. Alle omliggende landen hebben hooge rechten op gedistilleerd, terwijl het bestuur nog altijd het middel heeft om bij uitvoer met afschrijving een landingscertificaat te eischen.

Mijnheer de Voorzitter ! De toestand op St. Martin heeft zich ten opzichte van de accijnsheffing in ons voordeel zeer gewijzigd. Dit blijkt uit het volgende :

Opbrengst gedistilleerd, enz.		1917	f 164,—
idem	idem	1918	398,—
idem	idem	1919	956,—

Wat is toch de kwestie ? Het gedistilleerd werd vroeger van het Fransche gedeelte naar het Hollandsche gesmokkeld. Thans is de aanvoer op het Fransche gedeelte door regeeringsvoorschriften beperkt en is die smokkelhandel belangrijk afgenomen. Mocht de toestand zich weer wijzigen, dan zullen op Sint Martin strengere maatregelen genomen moeten worden.

Het lid *Winkel* zou gaarne van den gemachtigde willen vernemen of er landingscertificaten voor naar alle landen uitgevoerde dranken zullen worden gevorderd. Spreker merkt op, dat dikwijls vrij groote hoeveelheden dranken worden uitgevoerd naar plaatsen, waar geen douanekantoren gevestigd zijn.

Spreker zou ook wenschen te worden ingelicht of voor dranken, bestemd tot verbruik aan boord van in de haven liggende schepen, een certificaat zal worden geëischt.

De heer *Prakken* zegt, dat de heer Winkel een praktische vraag stelt; dat aan den eisch van landingscertificaten voor dranken, bestemd voor plaatsen, waar geen douanekantoren zijn, moeilijkheid verbonden is; dat hij kan verklaren, dat het Bestuur de maatregelen te dien opzichte nog zal overwegen en met tact zal probeeren zich aan te sluiten bij den Curaçaoschen handel.

Niemand meer het woord verlangende, wordt de algemeene beraadslaging gesloten en overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp. De vier artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, worden zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter bedankt den gemachtigde van den Gouverneur voor de door hem verstrekte inlichtingen.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 23.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 8n. Mei 1920, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. Sutherland*, *F. W. P. Winkel*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. C. B. Forbes*, *H. Statius Muller* en *Ed. S. Lansberg*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, griffier van den Raad.

ZOOMEDE: de heeren Mr. *J. B. Gorsira*, Procureur-generaal, *A. B. J. Prakken*, Administrateur van financiën, *Ph. van der Breggen*, Directeur der Openbare werken, *H. Meerdink*, Inspecteur van het Onderwijs en *G. B. Dussel*, Landbouwkundige, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *Edwin Senior*, *E. M. Penso* en *S. M. L. Maduro*, leden, de twee eerstgenoemden met kennisgeving, de twee anderen wegens verblijf buitenslands.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de zittingen van den 16n. en den 19n. Mei 1920 (Nos. 21 en 22).

Daar geen aanmerking op die notulen wordt gemaakt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling van de volgende ingekomen stukken:

1º een gouvernements-beschikking, dd. 23 April 1920, Nº 456, waarbij de heer G. J. Ferguson, eerste klerk ter Gouvernements-Secretarie is aangewezen om door den Kolonialen Raad te worden opgedragen met de betrekking van Algemeen Verslaggever;

2º een gouvernements-beschikking, dd. 6 Mei 1920, Nº 506, regelende de plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan;

3º een gouvernements-depêche, dd. 6 Mei 1920, Nº 1154, houdende verzoek aan den Voorzitter om op den 11n. Mei 1920, vóór negen uur des morgens, de vergadering van den Kolonialen Raad over het zittingjaar 1919—1920 namens den Gouverneur te sluiten en den leden dank te betuigen voor hetgeen door hen in dat zittingjaar is verricht;

4º een gouvernements-depêche, dd. 7 Mei 1920, Nº 1524, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, de heeren Mr. J. B. Gorsira, Procureur-generaal, A. B. J. Prakken, Administrateur van financiën, Ph. van der Breggen, Directeur der Openbare werken, H. Meerdink, Inspecteur van het Onderwijs, en G. B. Dussel, Landbouwkundige, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van

den Raad over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen;

5º een brief, dd. 30 April 1920, van den heer E. M. Penso, waarbij hij den Raad mededeelt, dat hij voornemens is zich voor eenige maanden naar het buitenland te begeven.

De Voorzitter stelt voor om, alvorens tot de behandeling van de ontwerp-begrooting over te gaan, den heer G. J. Ferguson, die door den Gouverneur is aangewezen om met de betrekking van Algemeen Rapporteur te worden opgedragen, als zoodanig te benoemen.

Aldus wordt besloten.

Alsnu komt aan de orde van behandeling de *ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921* (**35**).

De Voorzitter heet de heeren gemachtigden van den Gouverneur welkom ter vergadering.

Nadat de algemeene beraadslaging open is verklaard, houdt de heer *Winkel*, na het woord gevraagd en verkregen te hebben, de volgende rede:

Mijnheer de Voorzitter! In den laatsten tijd wordt het in zekere hooge kringen in Nederland-speciaal in de Staten Generaal — meer en meer mode om af te geven op den Koloniale Raad. De samenstelling van den Koloniale Raad deugt niet; de leden zijn niet op de hoogte van de toestanden op de andere eilanden dan Curaçao; zij praten maar wat over zaken waarvan zij geen verstand hebben. Ze zijn — meen ik mij te herinneren — ook bekrompen en hebben benepen opvattingen.

De Heer van Kol gaat nog een stapje verder. Hij wraakt het systeem van aanbevelingen van het lidmaatschap van den Koloniale Raad, maar past hetzelfde systeem op hetzelfde oogenblik zelf toe; hij doet zelf een aanbeveling.

Mijnheer de Voorzitter. Ik geloof niet, dat wij ons veel behoeven aan te trekken van de oratiën, die een paar kamerleden voor de leege banken van Eerste en Tweede Kamer jaarlijks plegen te houden. Mij tenminste laten die redevoeringen geheel koud.

Maar wat ons toch moet verwonderen is, dat personen, die blijkens hun eigen redevoeringen zoo bijzonder slecht op de hoogte zijn van koloniale toestanden, nog den moed hebben, den overmoed, om den leden van den Koloniale Raad onbekendheid met de toestanden op de andere eilanden te verwijten.

,,De struisvogelteelt een volksteelt bij uitnemendheid'', Curaçao verdeelen in waterschappen, watersalamanders enz. Kan het nog maller? In intellectueele kringen op Curaçao lacht men eenvoudig over het gepraat van sommige heeren in de Kamers. Maar is het niet treurig, dat zulke heeren medezeggenschap hebben in het bestuur der kolonie of der kolonies?

De wijze van samenstelling van den Koloniale Raad deugt niet: is verouderd en uit den tijd; ik zeg het de heeren na; de Koloniale Raad zelf heeft dat jaren geleden gezegd. Maar waarom durven de heeren niet een proef te nemen met het kiesrecht, zooals de Koloniale Raad zelf jaren geleden bij motie meen ik aanbevolen heeft?

Ik zal het U zeggen, Mijnheer de Voorzitter, omdat zij zeer goed weten, dat het dan *uit* zou wezen met de mythe van de 90 % Missievolgelingen; omdat zij zeer goed weten, dat dan zal blijken, dat de Roomsch-katholieken van Curaçao niet allemaal makke schapen zijn, die blindelings hun priesters volgen; omdat zij zeer goed weten, dat er dan in den Raad zouden komen Roomsch-katholieken, die nog feller gebeten zijn op Rome dan welk Protestant of Israëliet ook.

De Missie weet, dat zij van een rationeel kiesrecht niets te verwachten heeft; zij weet ook dat zij zelfs van een vrij uitgebreid mannenkiesrecht niets te hopen heeft en dat zij alleen van een algemeen mannen- en vrouwenkiesrecht — een voor de kolonie onmogelijk kiesrecht — een aanvankelijk succes kan verwachten. En daarom zullen wij voorloopig geen kiesrecht krijgen.

Het zij zoo, maar laat het dan ook uit zijn met dat gepraat van de 90 % katholieken; laten die heeren dat vervelend paradepaard maar opbergen.

De samenstelling van den Kolonialen Raad is verouderd en uit den tijd. Ik heb het reeds toegegeven. Maar nog meer verouderd en nog meer uit den tijd is het bestuurstelsel, dat mogelijk maakt, dat een kolonie als Curaçao van uit Plein, Binnen en Buitenhof bestuurd wordt; dat mogelijk maakt, dat het Regeeringsreglement buiten den Raad om gewijzigd kan worden: *dat* stelsel is verouderd en uit den tijd.

Mijnheer de Voorzitter. Ik maak mij sterk, dat ik spreek namens alle ontwikkelde Curaçaonaars, Israëlieten, Katholieken en Protestanten, als ik eisch, dat daarin verandering worde gebracht.

Mijnheer de Voorzitter. Wij staan in het teeken van belastingverhooging. De Koloniale Raad heeft reeds bewezen niet ongenegen te zijn daaraan mede te werken; zelfs is uit het Voorloopig Verslag over de inkomstenbelasting-verhooging gebleken, dat een deel van den Raad verder wil gaan dan het Bestuur zelf.

Maar ik vraag mij af: is onze finantieele toestand werkelijk zoo zorgelijk als uit de eindcijfers van deze begrooting moet worden afgeleid?

Ik meen dat pertinent te moeten ontkennen.

Zeker, als men ziet, dat er niettegenstaande de accijns op sterke dranken verdubbeld is en de inkomstenbelasting aanzienlijk verhoogd, toch nog een te kort is van *f 1.290.789*, terwijl nog een suppletoire begrooting in de lucht hangt van naar men zegt ruim een millioen, dan lijkt de toestand wel hopeloos.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, de tegenwoordige begrooting geeft geen juist beeld van den toestand. Er komen werken op voor, die werkelijk niet noodig zijn, die in elk geval niet op de begrooting van een enkel jaar mogen drukken, maar volgens goede regeling van boekhouden behooren te worden verdeeld. Ik geloof niet te veel te zeggen als ik beweer, dat er op deze uitgaven met goeden wil ruim twee ton zou kunnen worden uitgespaard.

Dan wordt er twee ton gevraagd voor traktementsverhooging. Ik ben een voorstander van redelijke traktementsverhooging, maar een traktementsherziening behoeft misschien niet zoo veel te kosten. Onze administratie moet vereenvoudigd worden, het zal kunnen omdat het moet. Men zal dan het corps ambtenaren kunnen inkrimpen, den werktijd vermeerderen, b. v. van acht tot vier.

Ik geef het Bestuur in overweging hiervoor eene commissie te benoemen. Verder komen er groote bedragen voor op de begrooting voor de verpleging van zieken en krankzinnigen. Mijn geacht medelid Muller zal straks aantoonen, dat het Bestuur of liever de Gouverneur er eigenlijk een beetje ingeloopen is met het verhoogen van de verpleegkosten. Ik hoop, dat Zijne Excellentie dat zal inzien.

Last but not least de finantieele afscheiding van de Bovenwindsche eilanden, die ik hoop, dat spoedig haar beslag zal krijgen. Ik kan mij volkomen vereenigen met dien wensch tot afscheiding van de Bovenwindsche eilanden, maar groot gelijk hebben ook de Benedenwindsche eilanden als zij de scheiding verlangen. Laat Nederland zooveel ten koste leggen aan de Bovenwindsche eilanden als het wil, maar laat het dan royaal zijn en het deficit geheel voor zijn rekening nemen. Laat ons er buiten, maar laten de kosten op afzonderlijke begrooting komen.

Voor het Rijk blijft het ongeveer gelijk, maar de begrooting van Curaçao, Aruba en Bonaire wordt dan met een paar ton verlicht.

Summa summarum slinkt dan het tekort van ruim een millioen tot op de helft en die kan men met wijs beleid wel wegwerken.

Men moet ook niet uit het oog verliezen, dat er op de Begrooting posten voorkomen voor de economische verheffing van de kolonie. Ik ben van oordeel, dat het Rijk die uitgaven voor zijn rekening moet nemen. De regeling moet zijn:

Gewone dienst bekostigt de kolonie.

Uitgaven ter verheffing van economischen toestand bestrijdt het Rijk.

Uit het voorgaande blijkt reeds, dat ik ten opzichte van de aangekondigde wenschelijkheidsbegrooting een neutraal standpunt inneem.

Tegen uitgaven voor maatregelen, die werkelijk den economischen toestand der kolonie kunnen verheffen en er toe kunnen bijdragen, dat de subsidie zoo spoedig mogelijk verdwijnt, ben ik volstrekt niet gekant, ik hoop daarom, dat de Gouverneur met goede, wel overwogen voorstellen zal komen. Ik zal er nu niet verder over spreken.

Mijnheer de Voorzitter. Ik kom nu tot een punt, dat breedvoerig in de afdeelingen is besproken, namelijk de richting, die meer en meer wordt gevolgd, om buiten den Raad om uitgaven te doen, die niet op de begrooting voorkomen.

Deze politiek is een ernstige aanslag op het zoogenaamde budgetrecht van den Kolonialen Raad en ook van de Staten Generaal.

Nu kan ik mij wel voorstellen, dat er gevallen kunnen voorkomen, waarin terstond moet worden beslist en ingegrepen; gevallen waarin er periculum in mora kan zijn.

Niemand zal er dan over denken om den Gouverneur een grief van te maken, als hij terstond handelend optreedt. Van een energiek bestuurder mag men zelfs niet anders verwachten. Maar de urgentie moet dan blijken.

Was er urgentie bij de verbouwing van de Wilhelmina school; bij de herstelling van de Molenplein; bij de verbouwing van het Militair Hospitaal? Ik meen, dat in al deze gevallen zonder eenige noodzaak de Koloniale Raad voor het hoofd is gestooten en ter zijde gesteld.

Mijnheer de Voorzitter. De Koloniale Raad is en is altijd tot samenwerking bereid bevonden. Maar samenwerking behoort op onderlinge waardeering te berusten; alles moet niet altijd van één kant komen.

Over onderwijs en politie zal ik vanavond maar zwijgen. Wij hebben een onderwijsverordening onder handen en er is een reorganisatie van politie toegezegd. Het zal dus weinig zin hebben nu omtrent die onderwerpen te debatteeren.

Nog een voornaam punt Mijnheer de Voorzitter. Men heeft op Curaçao algemeen den indruk, dat onze tegenwoordige Gouverneur het goede wil, veel belangstelling heeft voor alle zaken, energie en werkkracht bezit, maar dat hij te veel onder den invloed staat van den Roomsch-Katholieken clerus.

Ik hoop, dat men zich in dit laatste moge vergissen. Van een persoonlijkheid als Gouverneur Helfrich is dat ook moeilijk aan te nemen.

Bij de verhooging van de verpleegkosten is trouwens de algemeene indruk, dat de Gouverneur er zoo een beetje ingeloopen is. Dat kan de beste overkomen, maar de Gouverneur moet dan niet volhouden in de begane vergissing.

Mijnheer de Voorzitter. Reeds geruimen tijd is de algemeene begraafplaats aan de Overzijde op Mundo Nobo gereed, geheel gereed, om in gebruik te worden genomen.

Ik wensch aan het Bestuur te vragen waarom gemelde begraafplaats nog niet in gebruik gesteld is. Ik heb hooren beweren, dat er enkele wettelijke regelingen moeten tot stand komen om tot de ingebruik-stelling te kunnen overgaan; ik betwijfel of dit wel een reden kan zijn om geen gebruik te maken van de begraafplaats, waar er op dit oogenblik meer dan ooit behoefte aan bestaat. Men stelle haar in gebruik op den zelfden voet als de andere begraafplaatsen en make later, zoo noodig, de vereischte bepalingen voor het gebruik daarvan.

Ik vraag verder wanneer het Bestuur van plan is de tweede algemeene begraafplaats en wel die voor Pietermaai in gereedheid te brengen.

Mijnheer de Voorzitter. Ik breng deze zaak naar voren, omdat ik uit zeer goede bron vernomen heb, dat zoowel de Protestantsche Gemeente als de Maçonieke Loges alhier besloten hebben geen lijken op hunne begraafplaatsen te laten begraven, waarvan de begrafenis op de Roomsch-Katholieke begraafplaatsen geweigerd is; dit met het oog op de geringe beschikbare ruimte voor hun eigen dooden. Wanneer nu de Roomsch-Katholieke Geestelijkheid een lijk weigert te laten begraven op de Roomsch-Katholieke begraafplaatsen en eischt

dat het lijk in het zoogenaamde chiké (varkenshok) zal worden ter aarde besteld, dan kunnen er moeilijke gevallen zich voordoen, als de familie van den afgestorvene — zoo als in den regel het geval pleegt te zijn — zich niet neerlegt bij die beslissing.

Het kan zijn nut hebben als ik hier releveer, dat de afgestorvenen, wier lijken naar de algemeene begraafplaats zullen gebracht worden, voor het grootste gedeelte Roomschen zijn. Het niet voor het gebruik openstellen van de algemeene begraafplaats is dus bijna uitsluitend eene hardvochtigheid tegenover de Roomschen.

Ik neem aan, dat het niet in de bedoeling ligt van het Bestuur om hardvochtig of onchristelijk te zijn tegen die menschen, maar het Bestuur losse nu zijn bepaalde toezegging loyaal in en stelle de begraafplaats ten dienste van het publiek. Een bepaalde toezegging is gedaan, dat er een algemeene begraafplaats zou komen en ik kan niet aannemen, dat het in het plan van het Bestuur gelegen heeft om die begraafplaats wel in gereedheid te brengen, doch niet open te stellen voor het publiek.

De heer *H. Statius Muller* verkrijgt het woord en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter ! Wanneer men inzage neemt van de begrootingsstukken van het jaar 1915, zooals zij door de Regeering aan de Staten Generaal is ingediend, dan ontwaart men, dat door de Hooge Regeering voor niet minder dan f 77 886,— is afgevoerd, waaronder zelfs kleine postjes van minder dan f 100,—. Speciaal wil ik hierbij de aandacht vestigen op het feit, dat onder deze posten ook behoorde die van uitgaven in het belang van den landbouw en de veeteelt tot een bedrag van f 6 300,—. Ik kom straks op dit onderwerp terug. In de vergezellende memorie van toelichting van den Minister van Koloniën is ten aanzien van deze afvoering o. m. het volgende gezegd: ,,Tengevolge van de na de samenstelling van de Curaçaosche ontwerp-begrooting voor 1915 gewijzigde financieele en economische omstandigheden, ziet de ondergeteekende zich zeer tot zijn leedwezen verplicht een aantal in het wetsontwerp uitgetrokken, meerendeels nieuwe, posten geheel of gedeeltelijk terug te nemen. Nu de heerschende omstandigheden de meeste zuinigheid voorschrijven behooren de uitgaven toch zooveel mogelijk te worden beperkt tot de onafwijsbaar noodige''.

Die financieele omstandigheden, Mijnheer de Voorzitter, zijn sedert zeker niet verbeterd; het tegendeel daarvan is waar. Immers wij weten het allen, dat de schuldenlast van het Moederland in een versneld tempo is toegenomen. Groote leeningen zijn uitgeschreven, waaronder enkele met verhoogden rentevoet en zelfs heeft men, om de leening volteekend te krijgen, zijn toevlucht moeten nemen tot dwangmiddelen. Daarbij heeft men de bestaande belastingen beduidend moeten verhoogen, nieuwe in het leven geroepen, om tegemoet te kunnen komen aan de eischen, die aan de Staatskas gesteld worden. Niettegenstaande dit alles weten wij, dat het Moederland in onafzienbare jaren groote tekorten zal hebben op zijne begrootingen.

Waar dit alles, Mijnheer de Voorzitter, ons helder voor den geest staat, doet het zonderling aan, dat wij van het Bestuur een begrooting hebben gekregen, waarbij gerekend wordt op een bijdrage uit 's Rijks Schatkist van niet minder dan f 1 170 789,— tot dekking van de gewone uitgaven, waarbij nog in uitzicht wordt gesteld, dat wij binnenkort zullen krijgen aanvullings- en wenschelijkheidsbegrootingen, waarop wederom belangrijke bedragen zullen worden aangevraagd, natuurlijk ook ten laste van het Moederland.

In de eerste plaats zou ik willen vragen wat de aanleiding is, dat bij dezen stand van zaken men gekomen is tot een veranderde gedragslijn ten opzichte van de vrijgevigheid voor de kolonie.

In de tweede plaats, Mijnheer de Voorzitter, vraag ik mij af, of het een arme en armlastige kolonie past groote bijdragen te vorderen van het Moederland, om luxe-uitgaven te doen, zooals bijv. meerdere der onder artikel 135 genoemde.

Ik geloof, dat het eerder onze plicht is, om door bezuinigingen — zelfs op den gewonen dienst — bij den tegenwoordi-

gen stand van zaken, de lasten van het Moederland te helpen verlichten.

In dit verband noem ik de uitgaven, die gedaan worden voor verpleging van onvermogenden in het gesticht voor krankzinnigen en in het St. Elizabeth's Gasthuis. De vergoeding ad f 1,— per dag, die thans uitgekeerd wordt, is beslist te hoog.

In het jaar 1917 is deze vergoeding verhoogd en gebracht op f 0,50 per dag en per persoon. Nu is weliswaar de prijs der levensmiddelen, die als motief voor de tegenwoordige verhooging wordt aangevoerd, gestegen, doch niet in die mate, dat daarvoor f 1,— zou moeten worden uitgegeven.

Als toelichting op den post ,,Verpleegkosten, enz. van lijders aan besmettelijke geslachtsziekte'' is op de begrooting voor 1918 het volgende gezegd: ,,Het is buitengewoon moeilijk dezen post te begrooten, waar er zooveel onbekende factoren zijn. Bij de raming is gerekend op 12 patiënten; tezamen met den inwonenden beambte en zijne echtgenoote maakt dat 14 personen à 60 cent per dag en per persoon of rond f 3 100,—''.

Als toelichting op den gelijknamigen post op de begrooting 1919 is het volgende gezegd: ,,De inrichting heeft een buiten verwachting grooten vlucht genomen. Bij de raming voor 1918 was gerekend op 12 patiënten à f 0,60 per dag. Gedurende 1917 reeds bleek, dat eene raming van 50 personen, inbegrepen den inwonenden beambte, zijne echtgenoote en de verpleegster, meer naar waarheid zou zijn. De raming wordt dus: 50 personen à f 0,60 per dag en per persoon of rond f 11 000,—''.

In zijn jaarrapport over 1918 zegt de Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, dat de voeding der patiënten bleef bestaan uit dezelfde eenvoudige volkskost, bij indicatie door melkdieet vervangen of ondersteund. Gemiddeld werd per dag voor voeding der patiënten 50 cent besteed.

Voor voeding van 50 gevangenen wordt voor 1921 uitgetrokken f 6 387,50, berekend naar reden van 35 cent per persoon per dag. Telt men daarbij op de uitgaven voor kleeding ad f 1 000,—; ligging en andere uitgaven ad f 200,— en voegt men verder daarbij de uitgaaf van traktement en toelaag van directeur, gevangenbewaarders, enz. in totaal bedragende f 3 751,—, dan komt men tot een totaal van f 10 338,50 of per dag per gevangene op ruim f 0,60. Uit door de administratie van financiën welwillend verstrekte cijfers blijkt, dat in het afgeloopen jaar, niettegenstaande de hoogere prijzen der levensmiddelen, voor voeding, kleeding, ligging, verlichting, enz. per gevangene per dag gemiddeld f 0,42 is uitgegeven.

Nu is het bekend, dat de lijders, die opgenomen worden ten laste van de Koloniale kas in bovengenoemde verplegingsinrichtingen de gewone volkskost krijgen, gelijk ook de gevangenen en de lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.

Er bestaat alzoo absoluut geen motief zoo'n hoog bedrag voor verpleging uit te trekken.

Wanneer aan het St. Elizabeth's Gasthuis vergoed werd 75 cent per dag voor elken onvermogenden patiënt, dan is daarmede aan de billijkheid voldaan. Wij allen, die een huishouden hebben, weten, dat de kosten van eten voor een bediende nog geen 60 cent per dag bedraagt, wanneer aan die bediende de gewone volkskost wordt verstrekt. Dan blijft nog voor verpleegkosten enz. een bedrag van 15 cent per dag ten bate van de inrichting.

Voor de voeding, enz. van de krankzinnigen zou ik meenen, dat een bedrag van 70 cent per dag voldoende zou zijn, aangezien toch de kosten van onderhoud van gebouwen, licht en water, enz. door de Kolonie worden gedragen.

Een ander middel om ook tot verdere bezuinigingen te geraken is de financieele scheiding van Kerk en Staat.

Dit denkbeeld is door den heer *Rutgers*, leider van de Antirevolutionaire Partij in de Staten Generaal, in 's Lands vergaderzaal op den 24n. October 1919 ingeleid. Bij de rede, die hij bij die gelegenheid uitsprak, heeft hij o. m. het volgende gezegd: ,,De instandhouding van den eeredienst uit vrijwillige bijdragen van hen, die tot de Kerk behooren, is bovendien een eisch van den Koning van de Kerk, een eisch,

die op zoo ondubbelzinnige wijze in de Heilige Schrift staat geschreven als welk ander gebod ook'' en verder ,,Wanneer door de Overheid onrecht wordt gedaan, is dit niet gelegen in onthouding van financieelen steun, maar in het *verleenen* daarvan''.

Het denkbeeld van den heer *Rutgers* vond instemming bij andere leden van verschillende richting. Zij ook hebben een warm pleidooi gehouden om te komen tot den door den heer *Rutgers* gewenschten toestand, zij 't ook op andere gronden en motieven.

De Minister van Financiën heeft bij die gelegenheid het denkbeeld van den heer *Rutgers* gunstig onthaal geschonken. Men mag dus wel aannemen, dat in beginsel de Nederlandsche Regeering niet afkeerig is van het idee van scheiding.

Het oogenblik voor de Kolonie om tot een dergelijke scheiding te komen is gunstig. Immers op dit oogenblik zijn er twee predikantsplaatsen vacant, een bij de Protestantsche en een bij de Portugeesch-Israëlitische gemeente.

In de Memorie van antwoord is gezegd, dat indien wij hier tot een scheiding overgingen, dit zou zijn een vooruitloopen op hetgeen in het Moederland zou worden gedaan. Ik kan deze uiting niet wel begrijpen, waar reeds op ander gebied de Kolonie het Moederland is voorgegaan, n. l. op dat van hygiënische wetgeving. De met verlof zijnde directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst Dr. Waterman heeft in de West Indische Gids van November 1919 in zijn artikel over de geneeskundige organisatie in de kolonie Curaçao geschreven: ,,Men vroeg in de Kolonie, waarom in veel door het Moederland niet het voorbeeld werd gegeven. Inderdaad is dan thans ook het Moederland in hygiënisch-wetgevend opzicht ten achter bij het kleine Curaçao en bedriegt schrijver dezes zich niet, dan zal in de naaste toekomst de wetgever in Nederland rekening hebben te houden met hetgeen in de kolonie werd tot stand gebracht''.

Waar reeds eenmaal de Kolonie in een ander opzicht is voorgegaan en alzoo ten opzichte van Nederland baanbreker is, geloof ik, dat er alle aanleiding bestaat, om ook ten opzichte van de scheiding het Moederland tot voorbeeld te strekken, temeer waar het hier gaat om verlichting van druk te verkrijgen en zoodoende een compensatie te vinden voor de schatten, die de Openbare Gezondheidsdienst thans verslindt. In ieder geval wil ik het Bestuur in overweging geven, om bij het openvallen van ambten van godsdienstleeraars deze niet aan te vullen, ter voorkoming dat door eene benoeming in vasten dienst daarop eene vordering zou kunnen worden gegrond tot compensatie.

Ik wil er verder ook op wijzen, dat met betrekking tot meerdere uitgaven zeer oneconomisch te werk wordt gegaan. Tot voorbeeld het volgende: voor den bouw van eene woning voor doorreizende ambtenaren op Aruba wordt een crediet aangevraagd van f 12 000,—. Zooals mij van geloofwaardige zijde is verzekerd, kan men op Aruba een zeer nette en geschikte woning te huur krijgen voor f 30,— à f 35,— per maand, hetgeen per jaar zou vorderen een uitgaaf van f 360,— à f 420,—.

De eigenaar van eene dergelijke woning zou haar dolgraag aan het Gouvernement willen verhuren. Wanneer men nu bouwt of koopt, dan heeft men rekening te houden met de rente van het kapitaal, dat men uitgeeft. Bij den tegenwoordigen rentevoet van 5 % 's jaars, zal de rente van het kapitaal voor den bouw van het huis bedragen f 600,— 's jaars; voeg daarbij de jaarlijksche kosten van onderhoud van het gebouw, dat gemiddeld zeer zeker niet minder dan 1 % of f 120,— per jaar zal bedragen, dan komt men tot een uitgaaf van f 720,— of f 300,— meer dan wanneer het huis gehuurd was geworden. Ik reken hier niet eens bij de belasting en afschrijving.

Ook op Bonaire heeft het Bestuur, naar ik hoor, een heerenhuis voor hetzelfde doel aangekocht voor f 9 000,—. Deze uitgaaf is zeker niet gemotiveerd, aangezien het Gouvernement zelf eene woning heeft, die voor het doel zeer goed te gebruiken is, de zoogenaamde Dokterswoning.

Ten slotte, Mijnheer de Voorzitter, zou ik willen vragen waaraan het is toe te schrijven, dat terwijl in de Memorie van antwoord gezegd wordt, dat enkele (ik zou zeggen meer-

dere) werken, op de begrootingen voor 1919 en 1920 voorkomende, niet konden en kunnen worden uitgevoerd op grond van de daarbij aangegeven redenen, werken, die op geen dier twee begrootingen zijn geraamd en een, die op de begrooting voor 1921 is geraamd, wel worden uitgevoerd. Deze werken zijn: de bijbouw aan de Wilhelminaschool, de verbouwing van een der barakken van het Militair Hospitaal tot woning voor den militairen apotheker en de luxe-uitgaaf voor een wandelplaats aan den Waterkant, Overzijde, en op het Molenplein. Er was en is in deze toch geen periculum in mora, vooral zeker niet bij de laatste uitgaaf. Men had, Mijnheer de Voorzitter, de deferentie voor den Raad wel een weinig in acht kunnen nemen en zijn oordeel over een en ander vooraf kunnen vragen of ten minste afwachten, dat hij zich over den laatsten post had uitgesproken.

Het schijnt nu evenwel mode te zijn geworden, dat zeer belangrijke uitgaven buiten den begrootingswetgever om gedaan worden. Zoo is dit, onder meer, het geval met de uitgaven, die voor St. Martin N. G. ten laste van onvoorzien zijn gedaan. Daar alleen is op onvoorzien uitgegeven f 49 828,57½, of ruim f 19 000,— meer dan voor de geheele kolonie op den post is toegestaan. Gaarne zou ik van de Bestuurstafel worden ingelicht voor welk doel het landgoed Belvedère op St. Martin is aangekocht en ook, of bij dezen koop zoo een groote urgentie bestond, dat de Raad daarop niet gehoord had kunnen worden.

Ik kom thans tot den landbouw, Mijnheer de Voorzitter. Mijne meening in deze zaak mag bekend worden verondersteld, zoodat ik zou kunnen volstaan met eene verwijzing naar hetgeen ik over dit onderwerp heb gezegd bij de behandeling van de begrooting voor het jaar 1920.

Toch wil ik dit jaar op dit onderwerp terugkeeren omdat het wederom gebleken is, dat de landbouwdienst voor de drie Benedenwindsche eilanden geen enkel resultaat heeft te boeken.

Ten bewijze dat wij thans, niettegenstaande de groote uitgaven, die voor den landbouw gedaan zijn, evenver zijn als in het jaar 1791, wil ik hier aanhalen een deel van het rapport, dat door Jhr. Sirtema thoe Grovetius en Mr. Boey, Commissarissen naar de West Indische Eilanden en de Colonien Essequebo en Demerary onder dagteekening van 11 Februari 1791 uitgebracht is aan Zijne Doorluchtige Hoogheid den Prince van Oranje en Nassau enz. o. m. over den staat van vruchtbaarheid van *Curaçao*: ,,De zoogenaamde plantagiën bestaan meestal in grond tot de culture van mais aangelegd, welke alleen kan dienen tot onderhoud van de slaven, en de maisstokken voor het vee in den drogen tijd, doch die gronden kunnen nimmer een genoegzame voorraad opleveren, zijnde zoodanig planter den een meer den anderen minder, meest altijd verplicht een aanzienlijken voorraad bij te koopen, om zijne slaven te onderhouden''. ,,Het eiland is zoo rots- en klipachtig, dat men maar weinige plaatsen vindt waar een genoegzame couche van aarde is, die tot den landbouw kunnen worden gebruikt en de langdurige droogte maken, *dat ,,een planter in een jaar dikwijls meerder verliest dan hij in zes jaren kan verdienen''*.

Legt men naast dit verslag de mededeelingen uit het Koloniaal verslag van 1917, waar het volgende met betrekking tot den landbouw wordt gezegd, n. l. ,,De sorghum-oogst — kleine mais — zal niet voldoen aan de verwachtingen, welke men er van mocht hebben gekoesterd en zal niet meer dan middelmatig zijn. Verschillende oorzaken hebben hiertoe medegewerkt, in de allereerste plaats de rupsenplaag. In korten tijd werden in het begin van den planttijd groote stukken met sorghum beplanten grond geheel kaal gevreten. Tegen die plaag is, als zij eenmaal is opgetreden, feitelijk niets te doen: Afzoeken is veel te tijdroovend en daardoor veel te duur'' (Hier wordt het non possumus uitgesproken); ,,Een tweede oorzaak van de minder goede oogst is de vliegenplaag geweest, welke in gunstige regenjaren meerdere malen optreedt. Ook tegen deze plaag is geen bestrijdingsmiddel bekend'' (Wedermaals het non possumus) en verder wat in het

Koloniaal Verslag van 1918 is medegedeeld, n. l. ,,Ondanks de overvloedige regens in het plantseizoen 1916—1917 voldeed de oogst van kleine mais, boonen en rankvruchten niet geheel aan de verwachtingen. Rups in de mais en in de meloenen, de maismug, sprinkhanen en muizen deden veel schade. Door den kleinen man was niet veel geplant. Eene *reeks van slechte oogstjaren* — ik leg hier den nadruk op — scheen hem den moed benomen te hebben om in de laatste jaren veel werk van den grond te maken, terwijl er bij verschillende bedrijven en ondernemingen bij flinke loonen veel vraag naar werkvolk was, zoodat er weinig tijd voor de bewerking van den grond overbleef. Dit was in het bijzonder het geval met de gronden in de onmiddellijke nabijheid van de stad gelegen'', dan is het of dezelfde verslaggever van 1791, die den toestand van den landbouw zoo juist heeft beschreven, wederom aan het woord is.

Dat wij thans aan dezelfde kwaal laboureeren, n. l. gebrek aan regen, en daardoor gebrek lijden aan voedsel voor mensch en dier, bewijst de lange periode van droogte, die wij in de laatste jaren doormaken. Keer op keer is zulks in de geschiedenis van het eiland voorgekomen, zoo ook in het jaar 1804, toen bij de installatie op 10 September van den Gouverneur Changuion ,,aan de cavalerie, *om reden der droogte en zwakheid der paarden*, gepermitteerd werd *te voet* te compareeren''.

Nadien hebben wij groote perioden van droogte doorgemaakt. Zoo zijn bijv. de droogte-perioden van 1866—1869 en van 1884 — 1885 respectievelijk bij de buitenbevolking bekend onder de namen van ,,anja di tene muraja'' en van ,,dam di dosplaca''. Die van meer recenten tijd staan ons nog zeer levendig voor den geest.

Trots de wetenschap van dat alles had ik toch gehoopt, dat bekwame landbouwkundige leiding en voorlichting verandering ten beste in den toestand van den landbouw zou hebben gebracht.

De geachte afgevaardigde, de landbouwkundige Dussel, heeft een reis naar de Vereenigde Staten gemaakt om daar een speciale studie te maken van het dryfarming-systeem. Zijn rapport over deze reis, gedateerd November 1913, is opgenomen in het Koloniaal Verslag 1914. Ik zou hier de vraag willen stellen welk nut de Kolonie van deze studiereis heeft getrokken. Verbetering in den economischen toestand van den Curaçaoschen planter is daardoor *zeer zeker* niet verkregen. Zij staan er even zoo slecht voor, of op het oogenblik zelfs nog slechter, dan vóór de landbouwdienst in de Kolonie werd in het leven geroepen.

Mijnheer de Voorzitter. Ik blijf er bij, dat zoolang wij de zeggenschap niet kunnen krijgen over de hemelsluizen, alle uitgaven, die voor den landbouw en veeteelt worden gedaan, voor de Benedenwindsche eilanden als nutteloos opgeschreven kunnen worden.

Verleden jaar heb ik mijne beschouwingen over den landbouw ingeleid met het oud-Hollandsch spreekwoord ,,Ondervinding is de beste leermeesteres''; dit jaar wil ik eindigen met het volgende: De ondervinding moge de beste leermeesteres wezen, maar wanneer zij te maken heeft met onoplettende en onwillige leerlingen, dan zullen hare wijze lessen ten slotte toch geen resultaat hebben.

Ik dank U voor het verleende woord.

De heer *Forbes*, na het woord verkregen te hebben, zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter! Ook ik wil een kort woord zeggen om te waarschuwen tegen opdrijving der uitgaven.

De stand der koloniale geldmiddelen is, volgens mij, bedenkelijk. De tekorten op de begrooting groeien onrustbarend. Volgens door de Administratie van financiën welwillend verstrekte inlichtingen, sloten de begrootingen over 1912 en 1913 met een tekort van respectievelijk f 424 000,— en f 401 000,—. Voor 1921 is het tekort geraamd op f 1 170 000,— en f 120 000,— door leening te dekken; en zulks niettegenstaande sinds 1913 het accijnsrecht op sterke dranken vervierdubbeld is, het invoerrecht op een paar artikelen sterk verhoogd is en de inkomstenbelasting verzwaard is.

Waar moet het heen, Mijnheer de Voorzitter, als het op dezen voet blijft doorgaan?

Met het amendeeren van posten op de begrooting alleen kan de Raad den toestand niet veel verhelpen. Vele posten toch zijn een gevolg van het Bestuurssysteem of betreffen werken, die reeds aangevangen zijn. Grondig amendeeren is dus moeilijk. De Raad is ook niet goed in staat om zich een juiste voorstelling te maken van de werking van de administratieve machine. De groote stoot tot bezuiniging moet dus van het Bestuur zelf uitgaan. Eene commissie, die de geheele administratie nauwgezet en grondig nagaat, zal, wanneer zij op de volle medewerking van het Bestuur, de voorlichting van de hoofd- en andere ambtenaren kan rekenen, zeker goed werk kunnen verrichten.

Tegen enkele posten, Mijnheer de Voorzitter, moet ik echter alvast bezwaar maken en stel ik me voor bij de behandeling der artikelen daarop terug te komen.

Nog wensch ik een enkel woordje te zeggen over het onderhoud van straten en wegen. Ik meen, dat er van eigenlijk onderhoud geen sprake is. Gaten en geulen, in den regentijd ontstaan, blijven maandenlang bestaan, zelfs in de hoofdstraten. Met weinig moeite en geringe uitgaven kunnen die gaten en geulen gestopt worden. Men behoeft niet telkens te wachten tot er een algemeene reparatie ondernomen wordt om dergelijke kleine herstellingen te doen.

De heer *Zeppenfeldt* komt aan het woord en houdt de volgende rede:

Mijnheer de Voorzitter! Het geachte lid Winkel heeft gesproken over de samenstelling van den Kolonialen Raad.

Dit brengt ons noodzakelijkerwijs op het terrein van het kiesrecht. Ik moet er daarom ook even over spreken. Het is een moeilijk vraagstuk, een lastig probleem.

Want men moet niet vergeten, dat deze kolonie uit twee groepen eilanden bestaat, die ver van elkaar gelegen zijn, en dat bij eene herziening van het Wetgevend lichaam er voor moet gezorgd worden, dat alle eilanden er in vertegenwoordigd zijn.

Gebeurt dit niet, dan blijven, wat dit punt betreft, alle grieven en klachten bestaan en bereikt men per slot van rekening niets.

Is hiervoor eene bevredigende oplossing gevonden, dan rijst de vraag: hoe wordt men lid van dat College? En dan moet ik er op wijzen, dat het censuskiesrecht tegenwoordig door bijna niemand meer wordt verdedigd. Dit standpunt is bij het veldwinnen van democratische ideeën en het dreigen van revolutionaire woelingen zoo goed als geheel verlaten.

In dezen democratischen tijd wordt de meening verkondigd, dat men niet stemt omdat men geld bezit, maar omdat men burger is. Het feit, dat iemand kapitaal heeft stelt hem in staat zich weelde en genietingen te veroorloven, waarvan een ander zich moet onthouden, maar mag niet van invloed zijn in het openbare leven. Men erft soms geld van zijne ouders of van een suikeroom en dan krijgt men bovendien een ander privilege. En ook op dit eiland hebben democratische ideeën ingang gevonden. De niet-bezittende klasse weet, dat, ofschoon zij geen belastingbiljet thuis krijgt, zij ook bijdraagt tot het bijeenbrengen van de Koloniale middelen.

Het is de niet–bezittende klasse bekend, dat de invoerrechten en accijnzen, die wij kort geleden beduidend verhoogd hebben, door de kooplui en winkeliers worden afgewenteld op de consumenten, en dat dat ook berekend is in den prijs van een kan meel en een borrel. Ook de grondbelasting en zelfs de gebruiksbelasting, die de kooplui en winkeliers voor hunne winkels en pakhuizen betalen, wordt op de koopers verhaald; het kan niet anders en zoo hoort het ook.

Maar dit alles is ook de niet-bezittende klasse bekend, en indien bij eene reorganisatie hiermede geen rekening wordt gehouden, wordt de nieuwe regeling een bron van twist en een kiem van ontevredenheid en misnoegdheid.

En ik mag in dit verband er ook de aandacht op vestigen, dat zelfs het enkele feit, dat iemand niet kan lezen en schrijven, op zich zelf geen reden behoeft te zijn om hem uit te sluiten.

Natuurlijk kan een analphabeet niet op de thans gebruikelijke wijze stemmen. Maar kort geleden las ik in de Hol-

landsche kranten een artikel over een practische stemmethode.

In de daarvoor ingerichte afgesloten ruimte zijn, in den vorm van een langwerpige tafel, aangebracht zoovele vakken, als er partijen in het geding zijn. Elke partij kiest zich de officieele kleur, waarvan de vakken voorzien zijn. De stemmer plaatst zich voor zijn partijvak en steekt zijn kaart door een gleuf. Wordt de zaak op deze wijze geregeld, dan kan de analphabeet, al kan hij zijn stem niet op een voorkeurcandidaat uitbrengen, toch tot de stembus toegelaten worden.

Ik zal echter niet dieper op dit onderwerp ingaan, omdat de behandeling van deze begrooting m. i. daarvoor niet de meest geschikte gelegenheid is.

Het geachte lid Winkel heeft het ook gehad over priesterdwang. Zelfs als men zich op zijn standpunt plaatst, is het niet goed gezien dit punt in zijne redevoering te betrekken. Want als ik het geachte lid goed begrijp, is het hem er om te doen te laten zien, dat het Kamerlid van Kol niet veel van Curaçao afweet. Welnu, dan moet men zich bepalen tot dingen waaromtrent allen het eens zijn en waaromtrent er eenstemmigheid bestaat. Doet men dit niet, maar haalt men er ook feiten en toestanden bij, waarover reeds hier in den boezem van den Raad verschil van gevoelens heerscht, dan lokt men tegenspraak uit en verzwakt men zijn betoog.

Zooals bekend, neem ik op politiek gebied een geheel ander standpunt in als het geachte lid Winkel, en gevoel ik mij daarom verplicht van mijne afwijkende meening te doen blijken.

Mijnheer de Voorzitter! Veel, heel veel, heeft de kolonie te danken aan de Roomsch Katholieke Missie.

Zij toch heeft steeds alles voor de kolonie gedaan wat haar maar eenigszins mogelijk was.

Met de middelen, welke haar ten dienste stonden, heeft zij steeds gezorgd voor de verspreiding van beschaving en ontwikkeling, en reeds in den slaventijd, toen de eene mensch als het eigendom van den ander werd beschouwd en niemand zich het lot dier ongelukkigen aantrok.

Op den ingeslagen weg is zij blijven voortgaan en heeft altijd naar beste krachten de taak vervuld, die zij zich voor oogen gesteld heeft.

En voor de diensten vrijwillig door de Missie verricht, is zij nooit naar behooren beloond geworden, terwijl zij toch bij de vervulling van hare taak hulp en steun noodig heeft, waarop zij terecht aanspraak mag maken.

De heer Mr. *Ellis* verkrijgt het woord en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter! Enkele woorden naar aanleiding van het door het geachte lid Muller gesprokene betreffende de scheiding van Kerk en Staat. Deze zaak is hier ter sprake gekomen, omdat en nadat in Holland de aandacht hierop gevestigd is. En dan zou ik, met allen eerbied voor een ouderen collega, er op willen wijzen, dat het nu voorbarig is daarover te beraadslagen. Laten wij bedaard afwachten wat de Commissie tot Grondwetsherziening voorstelt, of de Regeering het overneemt en wat de Kamer er van maakt; dan pas wordt het voor deze kolonie tijd om er over te gaan spreken. De geachte spreker zegt, dat wij met den Openbaren Gezondheidsdienst het Rijk voor waren. Dat is ook zoo; maar hier is het anders gesteld. Want de scheiding van Kerk en Staat is wel is waar geen nieuwe quaestie; veel is er in den loop der eeuwen over gesproken en geschreven; maar als men de literatuur naslaat, zal men zien, dat het begrip scheiding van Kerk en Staat niet eens vaststaat. Er zijn er, die een subsidieering der onderscheidene kerkgenootschappen zeer goed vereenigbaar achten met een scheiding van Kerk en Staat. Aangezien het geachte lid Muller echter de zaak wil beschouwen los van de beweging in het Moederland, zou ik het volgende willen zeggen. Het feit, dat de Kerk door haren zedelijken invloed arbeidt aan een doel, dat nauw met het Staatsdoel samenhangt, is m. i. voldoende om haar uit de openbare kas te steunen. Verschillende vereenigingen ontvangen ondersteuning; waarom zou de Kerk moeten zijn uitgesloten? Het geachte lid Muller beziet de zaak ook van het standpunt van de bezuiniging. Ik wil ook meewerken om te bezuinigen

overal waar dit mogelijk is; maar men moet rekening houden met historische feiten, met toestanden zooals zij zich in den loop der tijden ontwikkeld hebben; en dan moet men bij het bezuinigen zorgen niemand te kort te doen.

Mijnheer de Voorzitter. Naar aanleiding van de opmerkingen van het geachte lid Muller aangaande de uitkeeringen aan het Sint Elisabeth's Gasthuis en het krankzinnigengesticht, zou ik dit willen zeggen. Vooreerst het gasthuis. Het uit te keeren bedrag moet in de eerste plaats dienen voor *voeding* van de gouvernementspatiënten. Of de zieke niet van alles mag hebben of een duur diëet moet houden, het doet er niet toe; het uit te keeren bedrag is steeds een gulden per persoon per dag. Dat bedrag moet ook dienen voor *kleeding*. De arme patiënten hebben meermalen slechts oude en versleten kleeren en moeten behoorlijk worden gekleed; en de lui, die zoo van de straat worden binnengebracht, hebben dikwijls niet veel meer dan een vuil pak aan het lichaam, vergeef mij het woord, Mijnheer de Voorzitter, te vies soms om aan te raken. Dat bedrag moet ook dienen voor *ligging*. Er moet gezorgd worden voor bedden en zindelijk beddegoed, voor ruime lokalen en verlichting. Dat bedrag moet ook dienen voor *verpleging*. De verpleegsters moeten ook bestaan. Aan reiskosten en uitzet voor 7 nieuwe zusters-verpleegsters is vorig jaar ruim f 6 000,— betaald. De vergelijking met de gevangenis en de kliniek gaat m. i. absoluut niet op. Het beste bewijs daarvoor levert deze begrooting zelf. Er wordt n. l. f 50 000, – gevraagd voor het bouwen van een nieuw huis van bewaring en f 14 000,— voor den bouw van twee ziekenzalen bij de kliniek. Maar als het St. Elisabeth's gasthuis verbouwd of een nieuwe vleugel bijgebouwd moet worden, waar moet dat geld van daan komen? Het gouvernement geeft er geen cent voor. En het verbouwen of bijbouwen en het onderhouden van de lokalen kost heel wat tegenwoordig.

Het onderhoud van de gebouwen, waarin de krankzinnigen zijn ondergebracht, komt ten laste van het gouvernement, dat ook aan de verpleegsters een daggeld uitkeert even hoog als de uitkeering voor een krankzinnige zelf. In de uitkeering voor den krankzinnige is intusschen begrepen voeding, kleeding, ligging. Juist omdat er betrekkelijk veel krankzinnigen zijn en juist omdat zij den gewonen volkskost krijgen, juist daarom kan men met dat bedrag rondkomen. Het gouvernement draagt niets bij in de kosten voor meubilair, keukengereedschappen en wat dies meer zij. En dan moet men ook rekening houden met de vernielzucht van nog al veel krankzinnigen. Hun kleeren scheuren zij stuk en rafelen zij uit; de matten, waar zij op liggen, rukken zij stuk; het eten gooien zij op den grond; in de geëmailleerde borden en mokken slaan zij deuken, soms bijten of trappen zij er op, zoodat die dingen in korten tijd onbruikbaar worden. Hiervoor wordt niets extra's berekend. In de gevangenis en de kliniek komt dit niet voor. Bij den ongehoord hoogen prijs van levensmiddelen en huishoudelijke artikelen en nu alles peperduur is, is het m. i. zelfs een heele toer om klaar te komen. En daarom ben ik van meening, dat de uitkeering absoluut niet te hoog is.

Het geachte lid Muller maakt nog al graag vergelijkingen, schijnt het. Eene vergelijking had ik intusschen gaarne gehoord. Misschien waren de cijfers den geachten spreker ook niet bekend; de uitgaven worden niet op de koloniale, maar op de Staatsbegrooting verantwoord. Ik bedoel eene vergelijking met het garnizoen. Bij onderzoek is mij gebleken, dat tegenwoordig f 1,40 toegestaan is voor voeding van de militairen per man per dag. Alleen voor voeding, Mijnheer de Voorzitter; want kleeding, ligging, huisvesting, verlichting enz. is daar *niet* onder begrepen. Een paar jaar geleden werd maar iets meer dan de helft van dat bedrag daarvoor uitgetrokken. Maar ik zoek mijn kracht niet in vergelijkingen. Om te weten te komen hoeveel het gasthuis uitgeeft, ben ik in het gasthuis zelf een onderzoek gaan instellen. Ik heb daar gezien wat de gouvernements-patiënten krijgen; ik heb daar gehoord hoeveel voor dat alles betaald wordt en ik heb mij overtuigd, dat mij geen hoogere prijzen zijn opgegeven dan men tegenwoordig voor die artikelen berekent. Welnu, het is mij toen bij persoonlijk onderzoek gebleken, dat het

eenvoudig niet voor minder kan. Wie dat vergt, vergt het onmogelijke. Vorig jaar is in het gasthuis besteed aan vleesch voor bijna f 11 000,—; aan meel voor f 10 000,—; aan boter, melk en eieren voor f 16 500,—; thans wordt er maandelijks voor ruim duizend gulden aan versche en gecondenseerde melk verbruikt; zoo zou ik kunnen doorgaan. En men werpe mij niet tegen, dat dat alles voor de klassepatiënten is; want er zijn er gemiddeld 30 klassepatiënten en gewoonlijk een stuk of 150 onvermogenden.

En niet alleen, dat het gouvernement er goedkoop afkomt, de gouvernementspatiënten worden in het St. Elizabeth's gasthuis zeer goed verpleegd. De zusters, die haar leven aan de naastenliefde hebben gewijd, maken geen onderscheid tusschen groot en klein, arm en rijk, aanzienlijk en gering. Met evenveel liefde en toewijding verzorgen en behandelen zij kapitalisten zoowel als bedelaars. En zij, die geregeld in het gasthuis komen, kunnen daar dikwijls oud-patiënten zien, onvermogenden, die de zusters komen bedanken voor de liefdevolle verpleging hun in het gasthuis ten deel gevallen.

De heer *Sutherland* komt aan het woord en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter! Mijn geacht medelid, de heer Winkel, heeft het zoo even gehad over het kiesrecht en de verplegingskosten in het Sint Elizabeth's Gasthuis. Aan dit laatste onderwerp heeft mijn geacht medelid Muller ook een niet onbelangrijk gedeelte zijner rede gewijd.

Aanvankelijk was ik van oordeel, dat de heer Winkel een voorstander was van het algemeen kiesrecht en de meening van mijn geacht medelid Zeppenfeldt was toegedaan, zoo juist uitgedrukt, dat men niet kiest omdat men geld heeft, maar omdat men burger is, doch tot mijn groote teleurstelling moest ik vernemen, dat de heer Winkel een stelsel verdedigt, waardoor een zeer groot gedeelte der burgers belet wordt de stembus te naderen en dus onder curateele wordt gesteld.

Jaren geleden heeft de heer Chumaceiro, naar aanleiding van een artikel van den heer Hamelberg, waarin deze beweerde, dat wij niet rijp waren voor het kiesrecht en dat de invoering van dat recht Curaçao tot het kannibalisme zou voeren, een brochure uitgegeven, waarin het kiesrecht voor Curaçao met warmte bepleit werd.

Algemeen was men toen hier van oordeel, dat de heer Chumaceiro gelijk had, doch onmiddellijk is er verschil van meening ontstaan. Neemt men het censuskiesrecht aan, dan geeft men dat recht aan enkele gegoeden ten nadeele van de massa der bevolking, zoo beweerde men aan de eene zijde; voert men daarentegen het algemeen kiesrecht in, dan stelt men de macht in handen van de Roomsch-Katholieke priesters, die door hun invloed op de bevolking de zaak in hun voordeel zouden leiden, was de bewering aan de andere zijde. Het kiesrecht is niet gekomen.

Thans, zegt de heer Winkel, zullen wij het kiesrecht niet krijgen, omdat de missie daardoor niet gebaat zal worden, en zulks ondanks zijn bewering, dat de priesters bij eene eventueele invoering van het kiesrecht ondervinden zullen, dat zij niet met makke schapen te doen zullen hebben. Het kiesrecht krijgen wij niet, omdat de missie daardoor niet gebaat zal worden en het kiesrecht krijgen wij ook niet, omdat daardoor de invloed der Roomsch-Katholieke priesters grooter zal worden.

Mijnheer de Voorzitter. Het is niet de vraag of wij kiesrecht moeten hebben of niet, het gaat alleen om een stelsel te vinden, waardoor de Roomsch-Katholieken achter gesteld worden.

Volgens zeggen van den heer Winkel is de Gouverneur onder den invloed van de Roomsch-Katholieke priesters; getuige de verhooging der verplegingskosten door den Gouverneur aan het St. Elizabethsgasthuis gegeven. Mij is niet bekend, dat men hier die meening op nahoudt, integendeel, ik was zelf in de gelegenheid te ondervinden, dat de Gouverneur zelfstandig en onafhankelijk optreedt en heb ik ook dikwijls hooren zeggen, dat de Gouverneur, ofschoon hij Roomsch-Katholiek is, hij toch de priesters niet gelijk geeft waar hij anders denkt dan zij.

Ook het voorbeeld door den heer Winkel gekozen om zijn bewering te staven is niet gelukkig. Iedereen klaagt toch wegens de buitengewoon hooge prijzen van de eerste levensbehoeften en kleeren; is het dan te verwonderen, dat de Gouverneur ook de klachten van het Gasthuis gehoord heeft en in gemoede en billijkheid geoordeeld heeft, dat eene verhooging der verplegingskosten een gebiedende eisch is der rechtvaardigheid?

Neen, Mijnheer de Voorzitter, hierdoor heeft de Gouverneur geen blijk gegeven, dat hij onder den invloed staat van wie ook, integendeel, hierdoor heeft Zijne Excellentie het duidelijkste bewijs gegeven van zijn onafhankelijkheid en rechtvaardig oordeel. Een woord van hulde mag hier dus niet achterwege blijven, dat Zijne Excellentie zich niet heeft laten weerhouden door vrees der antikatholieken om, zij het in geringe mate, te gemoet te komen aan de billijke eischen der liefdezusters.

Men tracht door vergelijkingen aan te toonen, dat het uitgetrokken bedrag te hoog is, doch men staart zich daarbij blind op de bewering, dat de onvermogenden in het St. Elizabethsgasthuis volkskosten nuttigen, gelijk aan hen gegeven worden in de gevangenis en in de polikliniek. Maar wat een vergelijking! Een gevangene, die voor straf zit en die met recht, wanneer hij lastig en woelig wordt, in de boeien geslagen wordt en iemand die ter verpleging opgenomen wordt en die, wanneer hij door pijn gekweld wordt, juist de meeste zorg noodig heeft. De polikliniek is opgericht voor personen die aan eene speciale soort ziekte lijden en die over het algemeen niet die zorg eischen als de patiënten in het hospitaal. Het bewijs hiervan is dadelijk geleverd als men bedenkt, dat zoodra hun toestand meerdere zorgen vereischt, zij naar het hospitaal vervoerd worden.

Men vindt het bedrag ook te hoog, omdat waar vele personen te zamen gehuisvest zijn, de kosten minder worden en haalt het spreekwoord aan, dat waar 5 eten 6 ook eten kunnen. In het algemeen ,,ja'', maar in dit concreet geval ,,neen''. Men vergete toch niet, dat het hier niet geldt gezonde menschen, die allen uit een pot eten, maar zieken, die, al eten zij volkskosten, niet zelden andere kosten noodig hebben. Indien het gasthuis toch zulk een goede zaak is, waarom nemen anderen dan niet dat zaakje ter hand? Wil het Gouvernement dit misschien aandurven?

De ondervinding heeft mij geleerd, dat, wanneer credieten worden aangevraagd, vele leden zich niet afvragen tot welk doel het geld besteed zal worden, maar alleen wie dat geld ontvangen zal en wanneer het de missie betreft is het altijd uit den booze. In stede van hare verdiensten te erkennen, tracht men haar steeds in een verkeerd daglicht te stellen.

Neen, Mijnheer de Voorzitter, laat ons eerlijk erkennen, dat het Bestuur *te* lang geleund heeft op de missie en ons dank betuigen aan de liefdezusters voor haar werk.

De *Ondervoorzitter* verkrijgt het woord en zegt, dat, ofschoon hij geen gemachtigde van den Gouverneur is, hij het toch moet opnemen voor den Openbaren Gezondheidsdienst. Men zegt, dat die tak van dienst schatten verslindt, maar bedenkt niet, dat zij in alle landen groote schatten kost.

Spreker wil, hoewel geen gedelegeerde, toch wat zeggen omtrent de voorgestelde verhoogde vergoeding aan het St. Elizabeth's gasthuis, waarover zooveel is gesproken en wel naar aanleiding van een aantijging van het blad ,,Voz di Pueblo''. In het nummer van 3 Mei, in het artikel ,,Wetgeving'', komt een zin voor, luidende: ,,De tegenwoordige Chef neme ons niet kwalijk als wij bij hem veronderstellen de kennis van de ellendige, beneden alle critiek zijnde behandeling, welke de zieken in het Gasthuis ondervinden, ondanks de verhooging''.

Spreker zegt, dat hij door het blad voor een stumperd of een smeerlap is uitgemaakt; een stumperd, indien hij niet weet, dat de behandeling ellendig is; een smeerlap, als hij, den toestand wel kennende, toch voor verhooging geadviseerd heeft; dat hij zijne persoonlijke opinie over de behandeling der armen in het gasthuis hier niet zal zeggen, aangezien de opinie van een stumperd of smeerlap niet veel beteekent; dat hij zal voorlezen vier brieven, die hij ontvangen heeft van geneeS-

heeren, die de armenpraktijk in het gasthuis uitoefenen, welke brieven voor zich zelf spreken. De brieven luiden als volgt:

1º ,,In antwoord op U.H.E.G.'s schrijven van gisteren heb ik de eer U hierbij mede te deelen, dat de door U aangehaalde woorden voorkomende in de ,,Voz di Pueblo'' van 3 Mei l. l., naar mijn oordeel niet de waarheid bevatten, daar ik bij ondervinding weet, dat de patiënten in het St. Elizabeth's Gasthuis zeer goed verpleegd, verzorgd, verschoond en gevoed worden, terwijl het optreden der zusters tegenover hen niets te wenschen overlaat''.

2º ,,Met verbazing las ik, wat in ,,Voz di Pueblo'' geschreven is over de behandeling van Gouvernements-patiënten in het St. Elizabeth's Gasthuis.

Als dergelijk grof geschimp werkelijk eenige aandacht verdient, kan ik niet anders dan er zoo krachtig mogelijk tegen protesteeren.

Voor zoover de door mij behandelde patiënten betreft verklaar ik, dat alle door mij gegeven voorschriften omtrent voeding en verpleging steeds met groote nauwgezetheid worden opgevolgd. En altijd krijg ik den indruk, dat de verpleegsters met ernstige toewijding en veel geduld haar dikwijls moeilijke taak verrichten''.

3º ,,In antwoord op Uw schrijven, dd. gisteren Nº 255, heb ik de eer U mede te deelen, dat naar mijn oordeel de in Uw schrijven aangehaalde woorden *niet* de waarheid bevatten.

Wanneer men, zooals ik, dagelijks waarneemt de toewijding waarmede de pleegzusters, Hollandsche vrouwen, haar vaak weerzinwekkende taak tegenover de zieken in het gasthuis vervullen, kan men zich niet voorstellen hoe iemand de behandeling daar als eene ellendige, beneden alle critiek zijnde, kan omschrijven.

Het groote getal der zieken en de weinige haast die over het algemeen door de herstellenden wordt betoond om de ziekeninrichting te verlaten (wel eens overgaande in ,,Desiderium nosokonisi'') wijzen ook niet op een ellendige behandeling''.

4º ,,In antwoord op Uw schrijven, dd. 5 Mei l. l. Nº 255, heb ik de eer U te melden, dat de aangehaalde zin uit de Voz di Pueblo: ,,De tegenwoordige chef neme ons niet kwalijk als wij bij hem veronderstellen de kennis van de ellendige, beneden alle critiek zijnde behandeling, welke de zieken in het Gasthuis ondervinden, ondanks de verhooging'' naar mijn oordeel benevens de waarheid is.

Naar mijne meening is de behandeling der patiënten in het Gasthuis absoluut niet ellendig te noemen, noch beneden critiek''.

De heer Evertsz, zijn rede vervolgende, wenscht van de leden, die f 1,— te veel achten, te vernemen hoe men met minder klaar kan komen; hij kan het niet.

Spreker zegt verder, dat, hoewel geen gedelegeerde, hij wil mededeelen, dat de algemeene begraafplaats nog niet is opengesteld, daar de uitvoeringsbesluiten op de nieuwe begrafenisverordening nog niet gereed zijn gekomen, daar men op moeilijkheden zijn gestuit om de verordening op al de eilanden der kolonie toe te passen; dat hij zijn best zal doen, dat de algemeene begraafplaats, indien mogelijk, nog vóór de inwerkingtreding van de verordening opengesteld wordt.

De heer Mr. *Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur, verkrijgt het woord en houdt de volgende rede:

Mijnheer de Voorzitter. Namens den Gouverneur moet ik in aansluiting aan hetgeen reeds in den aanhef van de Memorie van Antwoord is gezegd, den Raad bedanken voor het *bijzonder* karakter, dat de Raad van het jaar aan de behandeling der begrooting heeft willen geven n. l. dat van bespreking en *overleg*.

Met betrekking tot de wijze, waarop de Koloniale Raad thans wordt samengesteld, moet ik namens den Gouverneur in het midden brengen, dat het Bestuur, de tijdgeest in aanmerking nemende, eene dergelijke samenstelling niet aanbevelingswaardig kan vinden en derhalve in hoofdzaak eens is met Zijne Excellentie den Minister van Koloniën en den heer van Kol. Dit onderwerp, dat door de plaatselijke toestanden en verhoudingen in deze uit zes eilanden bestaande kolonie

tot de ingewikkeldste gerekend mág worden, is sinds 1893 hangende en thans bij den Gouverneur in gezette overweging. Het zou derhalve op de zaak vooruitloopen zijn, wanneer reeds nu de plannen van het Bestuur, die nog geen vasten vorm hebben aangenomen, werden besproken. Wat de uitslag dier overwegingen zal zijn, is dus in dit stadium nog niet te zeggen.

De heer *Prakken*, gemachtigde van den Gouverneur, houdt, na het woord verkregen te hebben, de volgende rede:

Mijnheer de Voorzitter. Wanneer ik naga wat door zoovele sprekers is gezegd, dan zou ik kunnen zeggen, dat iedereen, op enkele uitzonderingen na, gesproken heeft over bezuiniging. Ook het Gouvernement wenscht zooveel mogelijk te bezuinigen, waar het eenigszins mogelijk is.

De heer Winkel heeft gevraagd om een commissie in zake bezuiniging, speciaal betreffende de ambtenaren. Ik zou den heer Winkel willen vragen of hij vergeten is, dat hij zelf lid is van die commissie. Immers de commissie in zake de traktementsverhooging, waarvan de heer Winkel lid is, heeft uitdrukkelijk tot opdracht te bezuinigen op het personeel waar dit mogelijk is en de heer Winkel weet toch, dat de commissie druk aan het werk is. Het bedrag van f 200 000,— is dan ook absoluut geen vast cijfer. Misschien is meer noodig en het kan ook meevallen. Het juiste bedrag zal den Kolonialen Raad blijken bij de ontwerp-verordening in zake de traktementsverhooging, die natuurlijk ingediend zal worden. Verder zal het den heer Winkel niet onbekend zijn, dat er een commissie ingesteld is in zake belastingherziening en algemeene bezuiniging. Die commissie heeft bereids advies uitgebracht in zake gedistilleerd, wijn en bier en inkomstenbelasting en de Koloniale Raad heeft getoond, dat hij vertrouwen in die voorstellen heeft. Laat de heer Winkel dan ook vertrouwen hebben in haren arbeid ten opzichte van algemeene bezuiniging.

Wat de opmerking van den heer Muller betreft in verband met de vergelijking van de begrootingen voor 1915 en 1921, meen ik hem te kunnen mededeelen, dat, toen de begrooting in September 1914 in Holland kwam, men de toekomst niet alleen donker inzag, maar absoluut niet wist, wat er zou gebeuren. Daarbij bestond gegronde vrees, dat de communicatie tusschen kolonie en Moederland geheel afgesneden zou worden. Thans is de toestand geheel anders; niet alleen is het scheepvaartverkeer niet meer gestremd, maar ook ziet men thans den toestand niet meer zoo donker in, daar er geringe kans voor oorlog bestaat.

Bij de vergelijking van de begrootingscijfers voor 1915 en 1921 moet men twee dingen voor oogen houden. In de eerste plaats is de waarde van het geld verminderd. Mijnheer de Voorzitter, ik zou haast durven zeggen: twee kwartjes van 1914 zijn gelijk aan een gulden van nu; maar ik meen, dat dezen avond over een gulden en twee kwartjes genoeg is gesproken, daarom zou ik liever zeggen: een kwartje van 1914 is gelijk aan ten hoogste vijftien cent van nu.

In de tweede plaats, Mijnheer de Voorzitter, is de vorm van de begrooting zoo misleidend. In den toelichtenden staat toch zien wij uitgaven van consumptieven aard en daarnaast uitgaven, die eigenlijk kapitaalvorming zijn. Wanneer een particulier een huis koopt, dan boekt hij dit niet onder zijne gewone onkosten, ook schroomt hij zelfs niet voor dezen koop te leenen, en toch zal men, wanneer alles normaal is, uit het feit, dat hij voor den aankoop van een huis geld geleend heeft, niets onrustbarends vinden.

Het model van den toelichtenden staat is in dit opzicht misleidend. Wij vinden daar alle bedragen onder elkaar, terwijl het eene op de onkostenrekening moet komen en het andere onder de kapitaalsuitgaven.

Wat de administratieve scheiding der Beneden- en Bovenwindsche eilanden betreft, Mijnheer de Voorzitter, ik kan mededeelen, dat dit onderwerp de volle aandacht van den Gouverneur heeft en dat de reis van dezen zomer speciaal ten doel heeft na te gaan op welke wijze tot financiëele decentralisatie te komen. Of deze scheiding echter op bezuiniging zal uitloopen voor het Moederland meen ik te moeten betwijfelen. Vooraf wil ik ook er op wijzen, dat voor de uitvoering van

deze financieële decentralisatie verschillende verordeningen moeten worden gewijzigd en ook het Regeeringsreglement. Mijnheer de Voorzitter, we weten, dat dit alles niet zoo gemakkelijk en eenvoudig is. Toch is het niet juist, wanneer men beweert, dat op het oogenblik de Benedenwindsche eilanden het tekort moeten betalen van de Bovenwindsche eilanden. De Benedenwindsche eilanden zelf hebben een tekort van ongeveer 9 ton na aftrek der uitgaven, die als kapitaalsuitgaven te beschouwen zijn.

Wat den aankoop van Belvedère betreft, zij opgemerkt, dat dit landgoed door het overlijden van den vroegeren eigenaar plotseling te koop kwam. Waar dit landgoed zeer geschikt is voor proeftuin van den landbouwkundige en er tevens groote behoefte op St. Martin bestond aan domeingrond ten behoeve van den kleinen landbouw, waarvoor ook een gedeelte gebruikt wordt, is deze koop zeker zeer goed verdedigbaar. De Koloniale Raad kon niet gehoord worden, daar de kans bestond, dat het landgoed anders in andere handen zou overgaan.

De heer *van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, verkrijgt het woord en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter! De heer Winkel meent in de uitvoering van de werken ,,Uitbreiding van de Wilhelminaschool'', ,,Aanbrenging van een verharding op het Molenplein en langs den Waterkant'' en ,,Verbouwing van een paviljoen van het Militair Hospitaal tot apothekerswoning'', waarvoor nog geen gelden zijn gevoteerd, een verkorting van het budgetrecht van den Kolonialen Raad en de Staten Generaal te kunnen constateeren.

Aangezien ook de heer Statius Muller deze werken noemde, wil ik de redevoering van dat lid meer op den voet volgen.

De heer Statius Muller meent, dat, beter dan een woning voor doorreizende ambtenaren te Aruba te bouwen of aan te koopen, het Gouvernement aldaar een woning zou kunnen huren. Men zou er huizen kunnen huren van f 30,— à f 35,— huur per maand, dat is f 360,— à f 420,— per jaar. Terwijl, wanneer een nieuwe woning werd opgetrokken, de rente van het kapitaal reeds f 600,— zou bedragen. Daarbij gevoegd 1 % voor afschrijving zou men volgens het Raadslid Muller reeds komen tot f 720,— of f 300,— per jaar meer.

Mijnheer de Voorzitter, in dit huis voor doorreizende ambtenaren moeten niet alleen de hoogere ambtenaren en de omgaande rechters logeeren, maar ook de Gouverneur meent er zijn intrek in te moeten kunnen nemen.

Recepties van den Gouverneur zullen steeds in de Gezaghebberswoningen plaats hebben, maar de Gouverneur vindt het verkeerd, dat, wanneer de Gouverneur de eilanden bezoekt, de Gezaghebbersvrouwen hare woning ontruimen om elders een tijdelijk onderkomen te zoeken.

Op Bonaire is reeds onlangs een woning aangekocht om tot woning voor doorreizende ambtenaren te worden ingericht. De zoogenaamde dokterswoning aldaar, die Gouvernements eigendom is en aan een onderwijzer wordt verhuurd, is erg oud en ongeschikt voor verblijf van den Gouverneur.

Op Saba en St. Eustatius kunnen de oude Gezaghebberswoningen voor het vooropgestelde doel gebezigd worden, terwijl te St. Martin de oude school daartoe zal worden ingericht.

Wellicht zal op Aruba ook een huis kunnen worden aangekocht, en in dit geval zal dan niet tot nieuwbouw worden overgegaan, doch een huis huren moet ontraden worden.

Hier in Curaçao is jaren lang een gebouw aan de Handelskade gehuurd voor douanekantoor en daarbij werden naast het betalen van een hooger huur bovendien de reparaties op de bekende defectenrapporten door openbare werken voor Gouvernements rekening uitgevoerd.

Eenige jaren geleden werd door het geachte lid Winkel aangedrongen op een spoedig aanbrengen van waterclosets met rioleering van Gouvernementswege in dit huurgebouw.

Onlangs zijn er in de buitendistricten woningen gehuurd voor dokterswoningen, Mijnheer de Voorzitter, en er is reeds over gesproken geworden en veel over geschreven om in die huurwoningen op Gouvernements kosten aan te brengen: een behoorlijke badkamer, een watercloset, een dienstbodekamer, een houten vloer boven op den steenen vloer in de zaal van de

huurwoning op Sebastiaan, alsmede autogarages en een pomp op een regenbak.

Wanneer ik dit alles eens ga overwegen, dan komt het mij voor, dat Gouvernementswoningen op den duur voordeeliger zullen blijken, mits niet aan alle vermeende grieven van de bewoners worde toegegeven.

Wat de verbetering van het Molenplein betreft; daarmede is onlangs begonnen nadat de begrooting voor 1921, waarbij voor dit werk gelden werden aangevraagd, was ingediend, omdat, door dit werk tegelijk met het ondernomen baggerwerk in de haven aan te vatten, de specie uit de haven benut kan worden voor de ophooging en gelijkmaking van het Molenplein, waardoor ontegenzeggelijk voordeeliger wordt gewerkt. Ik hoop dan ook, dat de Koloniale Raad den post zal goedkeuren, omdat de Waterkant en het Molenplein toch werkelijk de voornaamste wandelplaats is Zondagsavonds wanneer de muziek speelt.

In het Militair Hospitaal is een der paviljoens tot een woning voor den militair-apotheker, die recht op een vrije woning heeft, ingericht.

Aangezien ook hier woningnood heerscht, meende de Gouverneur dit werk met spoed ter hand te moeten laten nemen.

Het geachte lid Forbes heeft kunnen opmerken, dat er in den laatsten tijd eenige werklieden als kantonniers werkzaam zijn om in de verschillende straten en stegen de gaten te stoppen en de bestratingen bij te houden; in de Breedestraat in Otrabanda, in de Sebastopolstraat, en op den Scharlooweg.

Binnen enkele dagen zal men deze kantonniers ook in de Klipstraat bezig kunnen zien.

De heer *Meerdink*, gemachtigde van den Gouverneur, komt aan het woord en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter! Door het geachte lid van den Raad, den heer Winkel is gezegd, dat heden avond niet over het onderwijs gesproken zal worden, omdat er een onderwijsverordening aanhangig is. Bij de behandeling daarvan kan over verschillende punten van gedachten gewisseld worden. Namens het Bestuur kan ik U mededeelen, dat de Memorie van Antwoord op Uw Voorloopig verslag gereed is en de Nota van Wijzigingen, die daarvan het gevolg zijn, ook spoedig gedrukt zal zijn, zoodat Uw Raad het ontwerp binnen korten tijd in behandeling zal kunnen nemen.

Mijnheer de Voorzitter. Er is ook gesproken over de urgentie van het verbouwen van de Wilhelminaschool en het uitvoeren van dat werk zonder dat Uw Raad zich daarover uitgesproken heeft. Dit is op de volgende wijze geschied. Op verzoek der ouders zou er in 1920 een tiende klasse aan de school worden toegevoegd. Het aantal leerlingen van klasse 9 was zoo groot, dat van een geregeld samenvoegen van klassen 9 en 10 geen sprake kan zijn. Eveneens op verzoek der ouders van leerlingen en oud-leerlingen, welk verzoek in de zitting van Uw Raad, waarin de begrooting voor het loopende dienstjaar werd behandeld, krachtig ondersteund werd door het geachte lid Winkel, is besloten aan de Wilhelminaschool een huishoudklasse toe te voegen. Voorts moest ook de voorbereidende klasse gesplitst worden. Voor alles zijn lokalen noodig. Het lokaal, waarin één fröbel klasse gevestigd is, werd geschikt geacht om voor de huishoudklasse ingericht te worden.

De pogingen om personeel voor de uitbreiding der school te vinden werden door het Bestuur krachtig voortgezet en tijdens de reis van den Gouverneur naar de Bovenwindsche eilanden werden telegrammen uit het Moederland ontvangen, die er op wezen, dat in den loop van 1920 uitzending van dat personeel te verwachten was. Het spreekt van zelf, dat dan voor de noodige lokaliteit gezorgd moest worden. Vooral om ook de symmetrie van het gebouw te behouden werd tot het optrekken van de beide vleugels van het gebouw besloten, waardoor vier nieuwe lokalen verkregen zullen worden.

Daar de begrooting voor 1920 reeds door de Tweede Kamer der Staten-Generaal was aangenomen, kon Uw Raad over deze verbouwing slechts gehoord worden bij wenschelijkheidsbegrooting. Er waren evenwel nog meerdere onderwerpen, die op een dergelijke begrooting aan het oordeel van Uwen Raad zouden moeten worden onderworpen, zoodat het wen-

schelijk geacht is die alle op één wenschelijkheidsbegrooting te brengen, die binnen een paar weken Uwen Raad zal worden aangeboden.

Deze verbouwing werd urgenter geoordeeld dan die van het douanekantoor; daarom werd er reeds mede begonnen. Ik hoop, dat ik de noodzakelijkheid van het verbouwen naar het oordeel van Uwen Raad voldoende heb aangetoond. Ik dank U.

Aan het woord komt de heer *Dussel*, gemachtigde van den Gouverneur, die de volgende rede houdt:

Mijnheer de Voorzitter! Na eene afwezigheid uit de kolonie van ruim twee jaren geniet ik thans weer de eer en het genoegen als gemachtigde van het Bestuur bij de besprekingen in deze openbare zitting van Uwen Raad aanwezig te mogen zijn.

Wederom heb ik ook het genoegen mijn ouden bestrijder, het geachte lid van den Raad, den heer H. Statius Muller, tegenover mij te mogen zien.

Uit het straks bij de algemeene beschouwingen o. m. gesprokene betreffende den landbouw is mij gebleken, dat Z.Ed. nog even pessimistisch is gestemd omtrent de Bestuursbemoeiingen inzake onzen landbouw en veeteelt als voorheen. En, Mijnheer de Voorzitter, al kon ik redeneeren als Brugman, ik zou toch den heer Muller er niet van kunnen overtuigen, dat het bestaan en het voortbestaan van den landbouwkundigen dienst nuttig is en noodig.

De heer Muller wil Barbertje, i. c. het landbouwdepartement, nu eenmaal laten hangen.

Toch zij het mij vergund, Mijnheer de Voorzitter, eenige opmerkingen te mogen maken. De heer Muller heeft zooeven trachten aan te toonen, dat niettegenstaande de werkzaamheden van den landbouwkundigen dienst landbouw en veeteelt van wege het voor die bedrijven zoo ongunstige klimaat er niet op zijn vooruitgegaan.

Mijnheer de Voorzitter. Zoo iemand het heeft ondervonden en ondervindt met welke moeilijkheden landbouw en veeteelt op onze Benedenwindsche eilanden hebben te kampen, dan ben ik het.

Maar niettegenstaande ons moeilijk klimaat, blijven landbouw en veeteelt toch bronnen van bestaan voor een groot deel der bevolking. En waar dit zoo is, daar mag en kan de landbouwkundige dienst niet ontbreken. Liep *alles* met landbouw en veeteelt hier van een leien dakje, dan zou *misschien*, Mijnheer de Voorzitter, deze dienst minder noodig zijn dan nu, gedachtig aan het woord: ,,De gezonden hebben den medicijnmeester niet van noode maar wel de zieken''.

In de laatste jaren, Mijnheer de Voorzitter, heeft de landbouwkundige dienst zich er vooral voorgespannen verbetering te brengen in het kweeken van voedsel en voedergewassen en het verbeteren van het kleinvee. Dat is de hoofdlijn geworden, waarlangs voor onze Benedenwindsche Eilanden door den landbouwkundigen dienst wordt gestreefd.

Dat deze richting de juiste is werd reeds eenige jaren vroeger door eenige leden van Uwen Raad in voorloopig verslag en ik meen ook in openbare zitting geconstateerd. Het geachte lid, de heer Muller zelf heeft in 1917 zijne tevredenheid betuigd over de aanplantingen der voeder- en voedselgewassen op het gouvernementsproefterrein op Groot Kwartier, eene tevredenheidsbetuiging, welke toen bijzonder door mij werd geappreciëerd, juist omdat ze kwam van den heer Muller.

De invoering van White Kafir, Feterita en soedangras door den landbouwkundigen dienst is beslist een succes geweest.

De Feterita heeft op Aruba een paar jaar geleden de bevolking voor hongersnood bewaard. Zooals U weet, Mijnheer de Voorzitter, ben ik nog maar kort terug en wederom heeft men mij reeds van verschillende zijden gevraagd om zaad van deze prachtige en voor ons klimaat zoo geschikte sorghumvariëteit, ook als veevoedergewas.

Van de White kafir getuigde de Gezaghebber van Bonaire, dat door de invoering van deze sorghum op dat eiland, niettegenstaande de geringe regenval in 1914, toch is kunnen worden geoogst.

Over de belangrijke beteekenis van het soedangras als veevoer zijn de meeste planters het eens.

De door den landbouwkundigen dienst genomen proeven inzake sisalcultuur zijn van zeer groote beteekenis geweest voor de sisal-onderneming op Mt. Pleasant.

Wat aangaat de pogingen van den landbouwkundigen dienst tot verbetering voor ons kleinvee, het succes daarvan bleek duidelijk uit de groote animo, waarmede telkens talrijke veehouders opkwamen ter gelegenheid van de openbare verkoopingen van jonge fokdieren, door mij aan het fokstation op Cas Chiquito geteeld. Door omstandigheden is na mijn vertrek uit de kolonie het werk in deze richting gestoord, maar dat neemt niet weg, dat ik mij voorstel, en ik ben reeds weder in die richting werkzaam, over eenigen tijd wederom het fokstation voor kleinvee van den landbouwkundigen dienst te kunnen maken tot wat het eenige jaren geleden beloofde te worden.

De door mijn plaatsvervanger, den heer Dr. Van Breemen, ingevoerde nieuwe methode van irrigatie blijkt mij uitstekend.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb hier slechts in grove trekken willen aangeven, dat het landbouwdepartement, niettegenstaande de moeilijkheden waarmede het heeft te worstelen, toch in meerdere opzichten, zoowel indirect als direct met vrucht is werkzaam geweest en werkzaam zal zijn.

Te meer nog zal het dat, in 't bijzonder ook op 't gebied van de veeteelt, waar het in de bedoeling ligt van het Bestuur binnenkort bij wenschelijkheidsbegrooting bij Uwen Raad gelden aan te vragen ten doel hebbende de opheffing van den economischen toestand van een zeer belangrijk deel der bevolking, welke opheffing het Bestuur denkt voor Curaçao vooral ook te kunnen bereiken door verbetering van de veeteelt en wat daarmede in verband staat.

Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

De heer *Winkel*, repliceerende, zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter! Naar aanleiding van hetgeen mijne geachte medeleden Zeppenfeldt en Sutherland gezegd hebben en wel met betrekking tot de woorden door mij gesproken, wil ik het volgende zeggen, alhoewel overtuigd, dat ik die heeren, tenminste het lid Sutherland, nooit zal kunnen overtuigen, dat bij mij geen bijbedoeling is geweest, toen ik sprak van verpleegkosten toegekend aan de verschillende inrichtingen, maar allereerst zij het mij vergund, Mijnheer de Voorzitter, over het kiesrecht iets te zeggen.

Met genoegen heb ik uit den mond van mijn geacht medelid Zeppenfeldt vernomen, dat hij een voorstander is van het kiesrecht. Zelf heeft hij hier aanbevolen een systeem volgens hetwelk alle mannen en vrouwen bij eene eventueele invoering van het kiesrecht op Curaçao deel zullen kunnen nemen.

Mijnheer de Voorzitter. Ook ik ben een voorstander van algemeen kiesrecht, maar ik kan niet gelooven, dat mijn geacht medelid Zeppenfeldt het werkelijk ernstig meent, dat de lieden, die niet eens weten wat kiezen beteekent, deel mogen nemen aan het kiezen, als het kiesrecht ingevoerd mocht worden. Mijnheer de Voorzitter. Ik zal de eerste zijn om een algemeen kiesrecht voor te stellen, als de geschikte tijd voor de kolonie zal zijn aangebroken. Men diene het volk eerst het noodige onderwijs te geven en het werkelijk op die hoogte te brengen, dat het tenminste begrijpt wat het kiezen beteekent en welke belangen de heeren, die zij mochten kiezen, te behartigen hebben. Het zal toch niet de bedoeling van den heer Zeppenfeldt wezen om menschen, die noch lezen noch schrijven kunnen, analfabeten, naar de stembus te zenden.

Mijn geacht medelid Sutherland — als ik hem goed begrepen heb — gaat nog verder: hij is te vinden voor een kiesrecht, maar dan toch zonder dat een deel van de bevolking onder curateele zal worden gesteld. Ik blijf bij mijne opinie, dat hier maar slechts een rationeel kiesstelsel zal kunnen worden ingevoerd en wel om de door mij reeds genoemde redenen. Heeft het volk eenmaal de noodige ontwikkeling, dan zal ik de eerste zijn om het naar voren te duwen.

Mijnheer de Voorzitter. Het geachte medelid Zeppenfeldt beweert, dat de kolonie aan de Roomsch-Katholieke Missie zeer veel dank verschuldigd is. Dat zij sedert den slaventijd

notitie heeft genomen van die lieden voor wie niemand zorgde. Mijnheer de Voorzitter, voorzeker dit is geen compliment voor de kolonie. Was het Bestuur van dien tijd zoo onbarmhartig, dat het die menschen aan hun lot overliet? Ik kan het niet gelooven. Mijnheer de Voorzitter, ik moet U zeggen, dat ik geloof, dat de bemoeiingen van al dien tijd van de Roomsch-Katholieke Missie geen zegen is geweest voor onze arme bevolking; voor haar was het veel beter geweest als de Missie haar maar aan haar lot had overgelaten. Misschien was er dan meer van hunne ontwikkeling terecht gekomen.

Mijnheer de Voorzitter. Mijn geacht medelid Sutherland beweert, dat ik gezegd zou hebben, dat de Gouverneur onder den invloed van de Roomsch-Katholieke priesters staat; dat heb ik niet gezegd, ik heb alleen gezegd, dat men zulks hier over het algemeen denkt.

Het lid Sutherland beweert verder, dat niet gevraagd wordt of het geld, dat voor de verpleging betaald wordt, genoeg is of niet, maar alleen aan wien het wordt betaald. Mijnheer de Voorzitter, ik herhaal, dat bij mij niet de minste bijbedoeling heeft gezeten, toen ik over de verpleegkosten sprak. Geen oogenblik heb ik gevraagd wie het geld krijgt, alleen ben ik van meening dat f 1,— per dag per persoon te veel is. Ik ken de toestanden hier heel goed en weet dat f 1,— te veel is.

Er werd door het lid Sutherland gevraagd waarom particulieren geen hospitaal oprichten, indien het zoo een goede zaak is. Mijnheer de Voorzitter, ook ik begrijp niet waarwaarom van Bestuurswege geen hospitaal wordt opgericht, waarin niet alleen de armen kunnen worden opgenomen maar ook betalende zieken; ik meen, dat het gouvernement dan veel goedkooper dan nu zal uitkomen en bovendien zijn eigen hospitaal zal bezitten.

Alhoewel de heer Evertsz niet als gemachtigde van het Bestuur hier plaats neemt, heeft hij toch het een en ander naar aanleiding van mijne redevoering over de algemeene begraafplaats gesproken. Mijnheer de Voorzitter, de heer Evertsz is waarnemend chef van den Openbaren Gezondheidsdienst en kan, als hij wil, medewerken, dat die begraafplaats spoedig ten dienste van het publiek zal worden gesteld.

De geachte gedelegeerde van het Bestuur, de heer Prakken, gelooft, dat ik vergeten heb, dat ik in eene commissie zit tot traktementsherziening van de ambtenaren. Mijnheer de Voorzitter, de heer Prakken heeft zich vergist; ik weet heel goed, dat ik in eene commissie zit voor de verbetering van de rechtspositie van de ambtenaren, maar ik had verwacht, dat het Bestuur met het voorstellen van een bedrag voor de verhooging zou wachten, totdat die commissie iets verder was met hare werkzaamheden. U ziet dus, Mijnheer de Voorzitter, dat ik niet aan het droomen ben, zooals de heer Prakken zich heeft uitgelaten.

Mijnheer de Voorzitter, de geachte gedelegeerde van der Breggen heeft mij niet kunnen overtuigen, dat er geen tijd genoeg zou zijn geweest om den Kolonialen Raad te kennen in het verbouwen van de Wilhelminaschool, het Militairhospitaal en het Molenplein.

De heer *H. Statius Muller* repliceert en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Vooraf een woord van dank aan de heeren gedelegeerden, die zoo vriendelijk waren op de door mij gestelde vragen te antwoorden. Naar aanleiding van hetgeen ik naar voren heb gebracht, om te komen tot de financieele scheiding van Kerk en Staat, heeft de heer Ellis o. m. gezegd, dat het hier geheel anders is dan in andere landen.

Volkomen waar, Mijnheer de Voorzitter, laat ons dan ook anders handelen dan in andere landen en niet het Moederland slaafs navolgen.

Vermoedelijk zal de reden waarom men aandringt om het Moederland te laten voorgaan hierin gelegen zijn, dat aan de kerkelijke genootschappen compensaties zullen worden uitgekeerd. Mij is geen enkel voorschrift bekend op grond waarvan men voor de Kolonie een compensatie zou kunnen gronden. Zeer zeker is zoodanig voorschrift niet in ons Regeeringsreglement nedergelegd.

De heer Ellis heeft ons een lange reeks van uitgaven opgenoemd voor vleesch, boter, enz., die het Gasthuis doet, maar eene opgave van de inkomsten heeft hij ons niet verstrekt; o. m. heeft de heer Ellis aangevoerd, dat het Gasthuis in het afgeloopen jaar f 6 000,— heeft uitgegeven voor overtochtsgelden van de Zusters. Het zal zeker niet de bedoeling zijn van den heer Ellis, dat de bedrijfsuitgaven van het Gasthuis komen te drukken op de uitkeeringen van het Gouvernement, vooral niet waar wij weten, dat het Gasthuis ook andere rijke bronnen van inkomsten heeft. Verder weten wij, Mijnheer de Voorzitter, dat familiebetrekkingen van de onvermogende patiënten ook bijdragen voor hun zieken leveren in den vorm van levensmiddelen, zooals melk, eieren, bananen, pompoenen, enz. Verder is het van algemeene bekendheid, dat velen afgedragen kleeren naar het Gasthuis sturen, die gebruikt worden voor onvermogende patiënten.

Het is ook van algemeene bekendheid, Mijnheer de Voorzitter, dat onder de onvermogenden, die voor Gouvernements rekening in het Gasthuis zijn opgenomen, zeer vele ouden van dagen zijn, die geen doorloopende verpleging behoeven en daarbij overigens weinig behoeven voor hun levensonderhoud. Ook, Mijnheer de Voorzitter, is het bekend, dat, waar men veel personen te onderhouden heeft, de onderhoudskosten naar verhouding beduidend minder zijn.

Het gezegde, dat waar vijf eten ook voldoende is voor een zesde, zal aan den heer Ellis ook niet onbekend zijn.

Bovendien, Mijnheer de Voorzitter, is het bekend, dat het Gasthuis en het Krankzinnigengesticht voordeel trekken van het werk van de rustige patiënten in het Krankzinnigengesticht. Deze rustige patiënten vermalen mais voor de inrichtingen, zij werken als handlangers bij het verbouwen van het Gasthuis, enz.

De heer Ellis heeft ook een vergelijking gemaakt met de voeding van de militairen, die per dag f 1,40 zou kosten. Deze vergelijking, Mijnheer de Voorzitter, gaat absoluut mank. Immers wij weten het allen, dat de voeding van de militairen buitengewoon goed is en zeer overvloedig, oneindig beter dan die, welke in die verplegingsinrichtingen verstrekt worden. Ik heb zelf wel eens zoo'n portie van de militairen gehad. Daar kunnen wel vijf personen hun genoegen aan eten.

Dr. Evertsz wil ik even met cijfers, ontleend aan deze begrooting, duidelijk maken de schatten, die de openbare gezondheidsdienst verslindt. Voor 1919 is voor de afdeeling *Openbare Gezondheidsdienst* geraamd f 199 378,—
er is uitgegeven ..... ,, 221 817,—

een overschrijding dus van .... f 22 439,—

De raming voor 1919 is, zooals boven aangegeven ..... f 199 378,—
die voor 1920 ..... ,, 208 688,—

eene verhooging derhalve van ..... f 9 310,—

Het zal, Mijnheer de Voorzitter, niet alleen bij deze verhooging blijven; hier zal, met de bekende dure werkwijze van den openbaren gezondheidsdienst, nog een belangrijk bedrag voor de overschrijding zijn op te teekenen.

Voor 1921 is geraamd f 283 019,— of bijna een *ton* meer dan voor 1919, ongerekend nog de credieten, die op de afdeeling Openbare werken ten behoeve van dezen tak van dienst zijn uitgetrokken. Hierbij komt nog de uitgaven voor de zeer dure barakken, die wij op ons dak van uit Nederland toegezonden hebben gekregen.

Om te blijven in de lijn van den heer van Kol, Mijnheer de Voorzitter, zou ik willen voorstellen deze barakken — die naar het oordeel van deskundigen niet deugen — tot arbeiderswoningen in te richten en ze gratis af te staan, daarbij voor Gouvernementsrekening gaarkeukens op te richten en koks aan te stellen, die dan het eten voor deze arbeiders naar hun opgaven zullen hebben klaar te maken.

Nu enkele woorden, Mijnheer de Voorzitter, tot den geachten landbouwkundige.

Ook mij is het bijzonder aangenaam mijn tegenstander we-

derom op het strijdveld te ontmoeten. Ik breng hem hierbij mijn wedergroet.

De geachte landbouwkundige heeft gezegd, dat met mij niets is aan te vangen, want hoe hij het ook keert of wendt, mijn opinie blijft dat Barbertje hangen moet. Deze opmerking is volkomen juist. Zoo het den geachten landbouwkundige tot geruststelling dienen kan, wil ik hem de verzekering geven, dat ik volgaarne en met liefde bereid ben zelfs het touw te leveren om Barbertje er aan op te hangen. De geachte landbouwkundige heeft verder gezegd, dat een groot deel der bevolking zijn bestaansbron bij den landbouw heeft. Mijnheer de Voorzitter, deze mededeeling is in tegenspraak met wat ik bij de Algemeene Beschouwingen heb aangehaald betreffende hetgeen hieromtrent in het Koloniaal Verslag 1918 is medegedeeld.

Mijnheer de Voorzitter. Het is altijd een waag bij het planten op Curaçao. Een oud, ervaren planter heeft mij, toen ik de leiding van een landbouwonderneming op mij nam, dit medegedeeld: ,,Men plant sorghum om teleurstelling te oogsten''.

Het is niet alleen mijn persoonlijke meening, dat met den landbouw op Curaçao geen resultaten zijn te bereiken, Mijnheer de Voorzitter, die ik naar voren heb gebracht. Als de geachte gedelegeerde zich de moeite wil getroosten de notulen van den Raad van verleden jaar, bij de behandeling der begrooting, er op na te lezen, dan zal het hem duidelijk worden, dat van de dertien leden van den Raad, *negen* zich bij mijne meening hebben aangesloten, toen ik heb voorgesteld de credieten voor den landbouw op de Benedenwindsche eilanden van de begrooting af te voeren. Bovendien, Mijnheer de Voorzitter, is het van algemeene bekendheid, dat een zeer groot deel van onze ervaren planters geen vertrouwen hebben in de Bestuursbemoeiingen in zake landbouw.

In dit verband, Mijnheer de Voorzitter, zal ik een beroep doen op mijn medelid Forbes, die tevens planter is, om zijn treurige ervaringen bloot te leggen, die hij bij den landbouw heeft opgedaan.

Verder, Mijnheer de Voorzitter, heeft de geachte landbouwkundige ons medegedeeld, dat door den landbouwdienst een nieuwe irrigatiemethode is ingevoerd. Naar aanleiding hiervan zou ik willen opmerken, dat reeds lang vóór de invoering van den landbouwdienst irrigatiewerken op Curaçao bestonden, o. a. op de plantage Groot St. Joris en op de plantage Groot Davelaar; op deze laatste plantage, Mijnheer de Voorzitter, werd op dezelfde wijze geirrigeerd als nu door den landbouwdienst is uitgevonden.

Ten slotte, Mijnheer de Voorzitter, heeft de landbouwkundige medegedeeld, dat er zeer goede resultaten zijn bereikt met het ingevoerd klein fokvee. Nu, Mijnheer de Voorzitter, deze bewering zou ik niet willen onderschrijven. Een ding is zeker, dat na de invoering van dit fokvee, zich ziektegevallen bij ons Curaçaosch vee hebben voorgedaan. Ik denk hierbij aan de anthrax. Volgens algemeen beweren zou deze ziekte met het vreemd fokvee hier zijn aangebracht.

Aan den geachten Directeur van Openbare werken zou ik willen opmerken, dat ik reeds bij de Algemeene Beschouwingen heb gereleveerd waarom huur van gebouwen voordeeliger uitkomt dan bezit. Wij weten bij ervaring, dat bezit door het Gouvernement altijd duur uitkomt; als voorbeeld zou ik willen aanhalen de groote uitgaven, die gedaan zijn geworden voor de heerenhuizen op *Rust* en *Pannekoek*, nadat zij Gouvernements eigendom zijn geworden.

Wat betreft de opmerking, dat bij gehuurde huizen door het Gouvernement bij het Departement van Openbare werken defectenrapporten worden ingediend, zou ik er op willen wijzen, dat dit een natuurlijke gang van zaken is, daar, volgens het Burgerlijk Wetboek, op den huurder de verplichting rust om kleine herstellingen aan het gehuurde pand voor zijne rekening uit te voeren. Ik wil hier nog herhalen, Mijnheer de Voorzitter, dat mij van geloofwaardige en betrouwbare zijde is medegedeeld, dat op *Aruba* een zeer nette en geschikte woning te krijgen is, om ook den Gouverneur en gezelschap te herbergen. Met betrekking tot hetgeen is aangevoerd tot den aankoop op Bonaire van een woning voor doorreizende

ambtenaren, zou ik willen opmerken, dat reeds in 1905, toen ik op *Bonaire* was de planken van den vloer van het balkon, zoomede het traliewerk daaromheen dringende herstelling vereischten. Nu zal zeer waarschijnlijk aan dit gebouw groote uitgaaf moeten worden gedaan voor herstelling van een en ander. Ik zou meenen, dat het geld, dat hiervoor besteed werd, gebruikt had kunnen worden om de zoogenaamde Dokterswoning te veranderen en te verbeteren en zoo doende geschikt te maken voor het doel.

De heer *Forbes* repliceerende, zegt het volgende:

Slechts een zeer kort woord, Mijnheer de Voorzitter, om den geachten gedelegeerde er op te wijzen, dat, waar ik gesproken heb over het onderhoud van de straten en wegen, ik voornamelijk het oog heb gehad op de Breedestraat O. Z., de Belvedère straat, den Kortijnweg, de verlengde Nanysteeg en de Zaantjesteeg.

In de Breedestraat en de verlengde Nanysteeg, die pas verleden jaar opnieuw gemaakt zijn, bevinden zich reeds vele gaten en oneffenheden, evenzoo is het gesteld met den Kortijnweg, de Belvedèrestraat en Zaantjesteeg.

Met de slechte straatverlichting, die wij hier hebben, is het bepaald gevaarlijk des avonds door die straten en stegen te loopen.

Met voldoening heb ik gezien, dat er een aanvang is gemaakt met de reparatie van den weg in het 4de district; daarentegen spijt het mij te vernemen, dat de gedelegeerde alsnog niet in de gelegenheid is geweest een grondig onderzoek in te stellen naar den weg tusschen de plantages Hermanus en Zevenhuizen (Jankok) teneinde dien in goeden staat te brengen.

De heer *Zeppenfeldt* repliceert en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Ik heb mij nooit voor het kiesrecht druk gemaakt, en als het komen moet, zal ik de invoering niet trachten te vervroegen. Het was absoluut mijne bedoeling niet propaganda te maken voor het kiesrecht in het algemeen of voor een bepaalden vorm van het kiesrecht. De rede van het geachte lid Winkel gaf mij aanleiding een paar woorden over deze zaak te spreken, en daarom meende ik van de gelegenheid gebruik te mogen maken om zoo collegiaal mogelijk te wijzen op de moeilijkheden en bezwaren, die daaraan verbonden zijn en op het gevaar, dat men loopt ontevredenheid te kweeken.

In eersten termijn heb ik naar aanleiding van hetgeen door het geachte lid Winkel over priesterdwang gezegd is, in het algemeen gesproken zonder evenwel namen te noemen.

Ten slotte wensch ik over het krankzinnigengesticht ook iets te zeggen.

Jaren geleden, vóór de komst van de Eerwaarde Zusters op Curaçao, werden de krankzinnigen en leprozen op het Rif behandeld ,,eenvoudig als beesten'', heeft mij eens een onpartijdige, niet katholiek, verteld.

De komst van de Zusters noemt hij een zegen voor Curaçao.

Die goede oude man, hij leeft nog.

De heer *Ellis*, repliceerende, zegt het volgende:

Het geachte lid Muller zegt, dat ik sprekende over de scheiding van Kerk en Staat, zou gezegd hebben, dat het hier anders is dan in andere landen. Als ik mij niet bedrieg, heb ik die uitdrukking niet gebezigd. Ik meen gezegd te hebben: ,,hier is het anders gesteld''; en bedoelde daarmede, dat men den Openbaren Gezondheidsdienst niet met de scheiding van Kerk en Staat kon vergelijken. Maar ik geef toe, dat de uitdrukking voor twee- of meerderlei uitlegging vatbaar is. De oorzaak van het misverstand ligt aan mijn kant. Het geachte lid Muller wijst er terecht op, dat ons Regeeringsreglement in afwijking van de Nederlandsche Grondwet den onderscheidenen kerkgenootschappen geen geldelijke uitkeering waarborgt. Maar ik heb mij ook niet op de Constitutie beroepen, maar op historische feiten, op toestanden zooals zij zich in den loop der tijden hebben ontwikkeld. In aansluiting bij wat ik in eersten termijn in het midden heb gebracht, zou ik willen zeggen dat, indien men den heilzamen invloed van den godsdienst op de bevolking erkent, zooals velen doen,

van verschillende gezindten, het ook in het algemeen belang wenschelijk is, dat de Staat de kerkelijke gemeenten in hare behoeften helpt voorzien. Maar ik zal niet langer bij dit onderwerp stilstaan, de geheele bespreking is, zooals ik reeds verklaard heb, m. i. praematuur.

Terugkomende op het St. Elizabeth's gasthuis en het krankzinnigengesticht, vestigt het geachte lid Muller er de aandacht op, dat ik de uitgaven van het gasthuis heb opgesomd, maar niet de inkomsten. Echter heb ik vermeld hoeveel patiënten er gemiddeld in het gasthuis zijn, n. l. 30 klassepatiënten en 150 gouvernementspatiënten. Hoeveel het gouvernement betaalt, heeft men van avond hier kunnen hooren en hoeveel er voor klassepatiënten berekend wordt, is in de stad vrij algemeen bekend. Het geachte lid Muller heeft er voorts op gewezen, dat de familieleden van de gouvernementspatiënten het een en ander brengen en dat de verpleegden in de gestichten werk verrichten. Bij mijn onderzoek is het mij intusschen gebleken, dat wat de familieleden bij hun bezoeken meebrengen miniem is en dat juist omdat die gestichten van de verpleegden eenig voordeel trekken zij met zoo'n geringe uitkeering klaar kunnen komen; anders had men meer dienst- en werkboden noodig en kostte het nog meer. Het geachte lid Muller laat ook uitkomen, dat er in het gasthuis ook ouden van dagen zijn, die minder verpleging noodig hebben. Als leek zal ik niet trachten uit te maken of ouden van dagen minder verpleging noodig hebben dan personen van middelbaren leeftijd; maar dit kan ik wel mededeelen, dat het gasthuis kort geleden een daartegenover liggend huis heeft aangekocht om de ouden van dagen daarheen over te brengen. Men ziet dus, dat er ook voor hen uitgaven moeten worden gedaan. Vervolgens zegt het geachte lid Muller, dat waar 5 kunnen eten, ook 6 kunnen eten en dat de vergelijking met het garnizoen mank gaat, omdat de militairen krachtig gevoed moeten worden. Ik wil daarop antwoorden, dat men eenzelfde hoeveelheid in 5 en ook in 6 kan verdeelen. Men krijgt te eten, zeer zeker; maar de porties worden kleiner en de maag voelt het. En sprekende over de militairen heb ik gezegd, dat ik mijn kracht niet zoek in vergelijkingen.

Ten slotte nog een paar opmerkingen van algemeenen aard. Het is niet zoo moeilijk voor anderen begrootingen van uitgaven te maken. Men rekent uit: je kan onmogelijk meer uitgeven dan zooveel; dus moet er overblijven. Dat is niet zoo lastig. Maar het zal wel geen betoog behoeven, dat zulke begrootingen, door buitenstaanders gemaakt, voor personen, die ter plaatse een onderzoek zijn gaan instellen, minder waarde hebben dan hun eigen bevindingen. En gelooft men, dat er toch wat overblijft, welnu, het geachte lid Sutherland heeft er reeds op gewezen, dat men dan het Gouvernement voorstelle zelf de zaak ter hand te nemen. Dan spaart het Gouvernement dagelijks heel wat uit. Ik, die er anders over denk, zal den organisatoren dan zeggen: „Mijne Heeren, over een jaar spreken wij mekaar nader".

De heer *Sutherland* repliceert en zegt het volgende:

De heer Winkel komt op tegen hetgeen ik zooeven heb aangevoerd, dat volgens zijn zeggen de Gouverneur onder den invloed staat der Roomsch-Katholieke priesters, daar hij dit niet heeft beweerd, maar alleen gezegd heeft, dat men zulks hier algemeen denkt en zegt. Daar ik naar aanleiding van hetgeen de heer Winkel zooeven heeft gezegd sprak, heb ik het niet noodig geacht de woorden van den heer Winkel te herhalen en als hij bedenkt, dat ik ook gezegd heb, dat het mij niet bekend is, dat men hier zoo een opinie op na houdt, had hij kunnen inzien, dat ik niet beweerd heb dat *hij* dat zegt.

Nu de Gouverneur de verplegingskosten verhoogd heeft, wil men beweren dat Zijne Excellentie onder den invloed is van de Roomsch-Katholieke priesters en later als Zijne Excellentie een beslissing neemt, waarbij aan een persoon of eene corporatie vergoeding gegeven wordt, zal men met evenveel recht gaan beweren, dat Zijne Excellentie onder den invloed staat van dien persoon of die corporatie; doch dit doet men niet dadelijk dan alleen, wanneer het de missie geldt, immers zeer onlangs heeft Zijne Excellentie duurtebijslag

aan de ambtenaren gegeven en toch heeft de heer Winkel dit niet aangehaald als bewijs, dat de Gouverneur onder den invloed der ambtenaren is.

Men hoort soms beweren, dat de Gouverneur onder den invloed staat van de departements chefs, wanneer hij hun advies overneemt en volgt. Zoo heb ik b. v. hooren zeggen, dat de Gouverneur onder den invloed staat van de heeren Prakken en van der Breggen, eveneens zullen anderen later aan de beurt komen, zooals b. v. de Procureur-generaal, maar nooit wordt dit als eene algemeene opinie opgeworpen, doch als de Gouverneur aan een billijk verzoek van de missie voldoet, dan is het direct mis. Daarom herhaal ik, dat het mij een genoegen doet te zien, dat de Gouverneur een bewijs van zijne onafhankelijkheid heeft gegeven door zich niet te laten weerhouden door vrees voor critiek der antikatholieken om in deze te doen wat billijk is.

Met betrekking tot het kiesrecht heb ik uit de rede van den heer Winkel den indruk gekregen, dat volgens hem het eigenlijk de Katholieken zijn, die de invoering van het kiesrecht tegenwerken en daarom heb ik de polemiek van de heeren Chumaceiro en Hamelberg aangehaald om aan te toonen, dat jaren geleden de heer Hamelberg, een protestant, als tegenstander stond tegen den heer Chumaceiro, een israëliet, en dat de protestant zelfs beweerd heeft, dat het kiesrecht Curaçao tot het kannibalisme zou voeren.

De heer Winkel beweert, dat hij niemand onder curateele wil stellen, toch beveelt hij een kiesstelsel aan, waardoor een gedeelte der burgers van het recht van kiezen verstoken wordt. Veroorloof mij dan om mijne meening anders te zeggen: de heer Winkel wil niemand onder curateele stellen, maar hij verlangt alleen een gedeelte der burgers minderjarig te verklaren.

De heer Winkel wenscht, dat het Gouvernement een hospitaal zal oprichten en daarin ook niet-zieken zal opnemen. Ik zou een stap verder willen gaan en in overweging willen geven, dat het Bestuur aan dat hospitaal een hotel, een restaurant, zelfs een provisiewinkel verbond.

De *Ondervoorzitter* zegt, dat de leden, die het over de groote uitgaven voor den Openbaren Gezondheidsdienst hebben, uit het oog verliezen, dat er geen departement is, waar zooveel zaken moeten worden aangeschaft, en dat zulks tegen de thans heerschende hooge prijzen moet geschieden.

De heer *Winkel* zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Geen oogenblik heb ik gezegd, dat het Bestuur zelf een hospitaal kan oprichten om daarin ook op te nemen niet-zieken; het lid Sutherland heeft niet goed geluisterd naar hetgeen ik gezegd heb en daarom wil ik het hier herhalen. Ik heb gezegd, dat het Bestuur in een eventueel op te richten hospitaal ook betalende zieken zal kunnen opnemen. Verre van mij om van het Bestuur te verwachten, dat het zich met hotel of restaurant moet bezighouden.

De heer *Sutherland* zegt het volgende:

De heer Winkel oppert bezwaar tegen hetgeen ik zooeven gezegd heb omtrent het opnemen van niet-zieken in een door het Bestuur op te richten hospitaal, daar ik niet goed geluisterd heb en het verre van hem was van het Bestuur te verwachten, dat het zich met hotel of restaurant moet bezighouden. Ik wil aannemen, dat ik niet precies heb weergegeven hetgeen hij gezegd heeft, doch het kan zijn nut hebben ook van mijn kant te herhalen in welk verband ik die woorden gebezigd heb. Men heeft zooeven beweerd, dat, waar de gevangenen en de patiënten in de polikliniek met minder dan een gulden per dag onderhouden worden, er geen reden bestaat om dat bedrag voor de patiënten in het hospitaal uit te geven, daar dan de missie veel zou verdienen. Daarom heb ik gezegd, dat de heer Winkel de verpleging der zieken tegen een gulden per dag zoo een goede zaak vindt, dat hij het wenschelijk acht niet-zieken in het van Bestuurswege op te richten hospitaal op te nemen en dus het Bestuur hotel, restaurant of misschien ook provisiewinkel te doen beheeren. Ik neem aan, dat ik den heer Winkel verkeerd verstaan heb,

doch dit neemt niet weg, dat ook de heer Winkel een ander bron van inkomen noodig acht dan het door het Bestuur uitgetrokken bedrag, zoodat daardoor wederom gebleken is, dat dat bedrag niet voldoende is om de kosten te dekken.

De heer *Prakken* merkt op, dat het hem ongewenscht voorkomt den persoon van den Gouverneur in het debat te betrekken; de heeren hadden liever niet moeten zeggen, dat de Gouverneur onder den invloed van den een of ander staat.

De heer *Dussel* repliceerende, zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Een paar woorden naar aanleiding der repliek van den heer Muller. Ik blijf bij mijne meening, dat niettegenstaande de vele tegenslagen landbouw en veeteelt bestaansbronnen zijn voor een belangrijk deel der bevolking van de Benedenwindsche eilanden, zij het dan ook geen schitterende bestaansbronnen. Zijnedele zegt, dat het niet alleen zijn persoonlijke meening is, dat met den landbouw op Curaçao geen resultaten zijn te bereiken en dat verleden jaar bij de behandeling der Begrooting er 9 van de 13 leden zich bij zijne meening hebben aangesloten. Ik was toen niet in de kolonie, Mijnheer de Voorzitter, en niet bij de behandeling, der Begrooting aanwezig. Ik hoop evenwel, dat naar aanleiding van het zoo straks door mij gereleveerde en van hetgeen het Bestuur van plan is te doen voor de economische opheffing der bevolking vele leden er thans anders over mogen denken.

Dat een groot deel van onze ervaren planters geen vertrouwen zou hebben in de Bestuursbemoeiingen in zake landbouw meen ik in strijd te moeten achten met datgene, wat ik meermalen persoonlijk mocht vernemen en ook uit voorloopig verslag en notulen van vroegere begrootingsbehandeling, waar men betuigde het eens te zijn met de lijn, waarlangs de landbouwkundige dienst sedert eenige jaren werkt.

Ik meen zelfs, dat de heer Forbes een der planters was, die mij vroeger zijn zeer door mij gewaardeerde tevredenheid betuigde. Vroeger bereikte Zijnedele met de door den landbouwkundigen dienst ingevoerde White kafir sorghum zeer goede resultaten. En nog onlangs verzocht de heer Forbes mij een der op Cas Chiquito gekweekte fokbokken voor hem beschikbaar te willen stellen, voor mij meen ik een bewijs, dat het geachte lid over de fokwijze aldaar tevreden was.

De heer Muller zeide verder, dat er reeds lang vóór de invoering van den landbouwkundigen dienst op Curaçao irrigatiewerken bestonden. Maar, Mijnheer de Voorzitter, ik heb ook geenszins beweerd, dat dit niet het geval zou zijn. Ik heb gezegd, dat door den landbouwkundigen dienst, i. c. door mijn plaatsvervanger, verleden jaar hier een nieuwe wijze van irrigatie is ingevoerd, welke mij en meerdere andere planters zeer geschikt voorkomt en beter dan de tot heden hiergevolgde wijzen van besproeiing. Deze wijze van besproeiing bestond ook nog niet op de plantage ,,Groot Davelaar'', zooals de heer Muller meent.

De heer Muller heeft ten slotte gezegd, dat nà de invoering van kleinfokvee door den landbouwkundigen dienst zich hier ziektegevallen als Antrax hebben voorgedaan.

Mijnheer de Voorzitter, naar ik van meerdere zijden verneem, hebben zich reeds vroeger, *vóór* de landbouwkundige dienst zijn zorg begon te besteden aan de verbetering van het kleinvee, op verschillende plaatsen van Curaçao soortgelijke ziektegevallen voorgedaan als verleden jaar optraden onder het op Groot Kwartier weidende kleinvee, maar men gaf de ziekte toen andere namen.

De Openbare Gezondheidsdienst heeft uitgemaakt dat de ziekte Anthrax is.

Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

De heer *Forbes* zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Het was niet mijn voornemen heden avond over de landbouwaangelegenheden het woord te voeren, maar nu de geachte gedelegeerde, de heer Dussel, mij in het debat betrokken heeft door een m. i. onjuiste voorstelling van zaken te geven, acht ik mij verplicht toch een enkel woord te zeggen.

De gedelegeerde heeft beweerd, dat ik als lid van dit college

zou hebben verklaard, dat de bemoeiingen van den landbouwkundige goede resultaten hebben opgeleverd. Mijnheer de Voorzitter, dat heb ik nimmer gezegd. In de 18 jaren dat wij hier een landbouwkundige hebben is de landbouw in geen enkel opzicht vooruitgegaan en voor zoover mij bekend kan op geen enkel resultaat gewezen worden.

Door den landbouwkundige is aangehaald, dat in het jaar 1914 op mijn plantage de maisvelden goed stonden en dat die velden hoofdzakelijk met de door hem verstrekte Kafir corn beplant waren. Dat is geheel onjuist, Mijnheer de Voorzitter; die velden waren hoofdzakelijk met de hier inheemsche mais beplant; zoowel de aanplanting als de bewerking dier velden zijn zonder eenige aanwijzing van den landbouwkundige gedaan.

Om zijn bewering te staven heeft de landbouwkundige verder aangehaald, dat ik hem kort geleden gevraagd heb mij een paar rasbokken te verkoopen en maakt daaruit de gevolgtrekking, dat ik door dat verzoek te hebben gedaan per se een voorstander moet zijn van het behoud van een landbouwkundigen dienst op de Benedenwindsche eilanden. Dat is geenszins het geval, Mijnheer de Voorzitter; op dat punt ben ik juist zeer pessimistisch gestemd. Zonder eenige afbreuk te doen aan de kundigheden van den landbouwkundige ben ik het geheel eens met mijn geacht medelid H. Statius Muller, dat de landbouwkundige wellicht veel beter werk zou kunnen verrichten op de Bovenwindsche eilanden.

De heer *Dussel* antwoordt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Het geachte lid, de heer Forbes, zegt nimmer te hebben verklaard, dat de bemoeiingen van den landbouwkundigen dienst goede resultaten hebben opgeleverd.

Ik had gemeend, naar aanleiding van vroegere gesprekken, juist den heer Forbes onder mijn medestanders te mogen rekenen. Het blijkt mij nu, dat ik mij in die meening heb vergist; ik zal er niet verder op ingaan, Mijnheer de Voorzitter.

De heer Forbes heeft verder ook gesproken over het door mij aangehaalde resultaat, behaald met White Kafir.

Mag ik ZEd. beleefd verwijzen naar hetgeen, blijkens de notulen, dienaangaande gezegd is bij de begrootingsbehandeling van het jaar 1914? De heer Forbes was toen als lid van den Raad bij die behandeling aanwezig.

Verder heb ik reeds zooeven aangetoond wat door den landbouwkundigen dienst ten behoeve van landbouw en veeteelt hier is verricht en behoef ik dus daarover niet verder met den heer Forbes te debatteeren.

Ten slotte, Mijnheer de Voorzitter, meen ik, dat niet ik, maar de heer Statius Muller den heer Forbes het eerst heeft genoemd.

Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

Daar niemand meer het woord verlangt, verklaart de Voorzitter de algemeene beraadslaging gesloten en schorst de vergadering voor eenige minuten.

Na verloop van vijftien minuten wordt de zitting hervat.

De *Voorzitter* wijst er op, dat in het Voorloopig Verslag is medegedeeld, dat de leden wegens gebrek aan tijd niet in de gelegenheid waren bij het afdeelingsonderzoek in bijzonderheden te treden, doch dat zij zich het recht voorbehielden om bij de openbare behandeling der begrooting verscheidene punten te bespreken.

Spreker heeft in een nota aan den Gouverneur mededeeling gedaan van de punten, die door de verschillende leden bij de artikelen zullen worden behandeld, zoodat hij vertrouwt, dat de heeren gemachtigden van den Gouverneur genoegzaam voorbereid ter vergadering gekomen zijn.

Hij zal bij de onderdeelen, waaromtrent de leden nader wenschen te worden ingelicht, de verlangde inlichtingen van de gemachtigden vragen.

Hierop wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.

Bij onderartikel 1 vraagt de heer *Lansberg* het woord en zegt, dat hij gaarne zou wenschen te vernemen of de commissie tot vaststelling der rechtspositie der ambtenaren en verbetering hunner bezoldigingen reeds gevorderd is met hare werkzaamheden. Spreker wenscht onder de aandacht van het Bestuur te brengen, dat reeds enkele goede krachten den Gouvernements-dienst verlaten hebben en dat de ambtenaren steen en been klagen, en dringt er op aan, dat de commissie hare taak zoo spoedig mogelijk zal beëindigen.

De heer *Prakken* antwoordt het volgende:
Mijnheer de Voorzitter. Zooals ik reeds gezegd heb en de heer Lansberg wel zal begrijpen, is de taak van de commissie moeilijk. De commissie is hard aan het werk, maar het bestuur is in den nood der ambtenaren tegemoet gekomen door het verleenen van duurtebijslag en het toekennen van een dertiende maand salaris. De commissie moet bekend zijn met de wenschen der ambtenaren en heeft daarom een rondschrijven verzonden, houdende het verzoek om opgave van hunne eischen; de commissie hoopt vóór het einde van het jaar met hare voorstellen gereed te zijn.

De heer *Lansberg* bedankt den gemachtigde voor de verstrekte inlichtingen.

De onderartikelen 1 tot en met 13 worden, elk afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 14 zegt de heer *Forbes*, dat hij reeds in vorige jaren over dezen post gesproken heeft; dat het gebouw zelden of nooit door reizende ambtenaren gebruikt wordt, nu men zich met automobielen zoo snel kan verplaatsen; dat hij betwijfelt of de administrateur van financiën, beheerder der domeinen, eens weet waar het gebouw staat.

De heer *van der Breggen* antwoordt:
Mijnheer de Voorzitter, het woninkje voor reizende ambtenaren in het 5de district ken ik heel goed; ik ben er verscheidene keeren geweest op inspectiereizen om er koffie te drinken.
De teekenaar van Openbare werken maakt tijdens den damaanleg, die in normale tijden ongeveer 5 à 6 maanden van het jaar duurt, 3 dagen per week gebruik van de woning, waar hij dan overnacht, ontbijt en middagmaalt.
Ook luncht de Gouverneur er dikwijls bij inspectiereizen in dat deel van het eiland.
Er wordt dus een goed gebruik gemaakt van deze woning en ik meen in overweging te mogen geven om het crediet van f 120,— voor de huur te handhaven.

De onderartikelen 14 tot en met 64 worden, elk afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 65 vraagt de *Voorzitter* eenige inlichtingen omtrent dezen post.
Van welke bedragen betaalt de kolonie rente? Worden hier bedoeld alleen de renten van de voorschotten, welke het Rijk boven het geraamde bedrag der subsidie aan de kolonie doet? Of is het soms de bedoeling uit dezen post ook te kwijten de renten van de in de memorie van toelichting bedoelde leeningen?

De heer *Prakken* antwoordt het volgende:
Mijnheer de Voorzitter. Hoeveel rente vergoed wordt kan thans niet met zekerheid worden gezegd. Het geleende bedrag wordt door tusschenkomst der Nederlandsche Bank ter beschikking gesteld en de renteafrekening geschiedt aan het Departement van Koloniën. Volgens de tegenwoordige beginselen mag geleend worden voor de zoogenaamde rechtstreeks productieve werken: dat zijn werken, die geacht kun-

nen worden elk jaar minstens hunne rente op te brengen.

Voor productieve werken, als b. v. de bouw van een school, mag niet geleend worden. Schoolbouw is productief, omdat productie beteekent aan een bepaalde behoefte voldoen en de schoolbouw zal aan een behoefte voldoen, namelijk kinderen een plaats geven om te leeren.

De vorige Minister bracht de havenverbetering en het onderzoek voor watervoorziening onder de rechtstreeks productieve werken. Mislukt het onderzoek voor watervoorziening, dan zal het bedrag aan het onderzoek besteed, onder de gewone uitgaven gebracht moeten worden.

De kolonie wordt geacht de leening bij het Moederland aan te gaan en het Moederland kan bij het aangaan van een leening met de uitgaven voor rechtstreeks productieve werken rekening houden. Dit systeem heeft het voordeel, dat de subsidie, die Nederland aan de kolonie geeft, verminderd wordt.

De *Voorzitter* merkt op, dat het met de kwestie van leeningen wel ietwat zonderling toegaat.

In de memorie van toelichting leest men slechts, dat er geleend kan worden voor buitengewone uitgaven, die de economische verheffing der kolonie beoogen. Op welke wijze geleend, tegen welken rentevoet en hoe de aflossing, daaromtrent wordt niets vermeld.

De memorie van antwoord brengt geen meerder licht. Het Bestuur weet dus zelfs nog niet hoe de Regeering de zaak denkt te regelen.

Spreker wenscht op te merken, dat hij een systeem, waarin voor de uitgaven, welke gedaan worden voor de economische verheffing der kolonie, een leening kan worden aangegaan, een fataal systeem zou achten.

Dergelijke uitgaven, die dikwijls niet de gewenschte resultaten afwerpen, moet het Rijk onvoorwaardelijk voor zijn rekening nemen. Laat de kolonie in de eerste plaats trachten den gewonen dienst sluitend te maken, waarbij dan ook op korten termijn zou zijn te leenen voor uitgaven, die niet op de begrooting van één enkel jaar zouden mogen drukken of die de bezittingen der kolonie vermeerderen, maar laat het Rijk, spreker herhaalt het, de uitgaven, die het zich getroosten wil om de kolonie er boven op te helpen en zoodoende van de jaarlijksche subsidie voor den gewonen dienst af te komen, geheel voor zijn rekening nemen.

Dit is volgens spreker het eenige systeem, dat de stand der koloniale geldmiddelen kan verbeteren. Met het door de Regeering overwogen stelsel komen wij nooit uit het moeras.

Spreker brengt nog in herinnering, dat de Raad zich zoo wat een jaar geleden *unaniem* uitgesproken heeft, dat de kolonie noch het kapitaal noch de rente van de voorgenomen verbetering van het Waaigat zou kunnen betalen.

De heer *Prakken* antwoordt:

Mijnheer de Voorzitter. Hoe de aflossing der leening plaats zal hebben kan niet gezegd worden, omdat hier thans nog geen sprake van is. Wat de betaling der rente aangaat, die wordt, waar Nederland zulk een belangrijke subsidie geeft, door Nederland betaald. Voor werken tot economische verheffing der kolonie zal alleen dan geld geleend kunnen worden volgens het tegenwoordig systeem, als zij behoorlijk hunne rente zullen opbrengen.

De onderartikelen 65 tot en met 88 worden, elk afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 89 zegt de heer *H. Statius Muller* het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Op dezelfde gronden als ten vorige jare door mij ontwikkeld, zou ik hebben willen voorstellen om al de credieten voor bezoldiging, enz. van den hulp-landbouwkundige, zoomede die voor proefnemingen, enz. op de Benedenwindsche eilanden van de begrooting af te voeren en den landbouwkundige tot standplaats een der Nederlandsche Bovenwindsche eilanden aan te wijzen.

Ik zal dit evenwel niet doen, Mijnheer de Voorzitter, maar

verzoek U in de notulen te doen opnemen, dat ik geacht wil worden mijn stem daaraan niet te hebben gegeven.

De onderartikelen 89 tot en met 102 worden, elk afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 103 stelt de heer *H. Statius Muller* voor om het crediet aangevraagd op dezen post te verlagen met f 15 000,— en te brengen op f 35 000,—.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren Forbes en Lansberg.

Tot toelichting van zijn voorstel zegt de heer *Muller* het volgende:
Mijnheer de Voorzitter. De bedoeling van dit amendement is om te verkrijgen, dat voor onderhoud van de verpleegden in het gesticht niet meer dan 70 cent per dag en per persoon wordt uitgekeerd.
Voor verdere toelichting verzoek ik te mogen verwijzen naar hetgeen ik bij de algemeene beschouwingen heb gezegd.

De heer *Mr. Ellis* verkrijgt het woord en zegt :
Ik zou willen verwijzen naar wat ik reeds bij de algemeene beschouwingen hierover heb gezegd; maar mag er nog even aan herinneren, dat de kranzinnigen allerlei beschadigen en vernielen.

Op de vraag van den *Voorzitter* of het een der leden bekend is hoeveel verpleegden thans in het gesticht zijn, antwoordt de heer *Muller*, dat volgens het laatste kwartaal-rapport van den Procureur-generaal en den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst er toen 142 personen verpleegd werden.

De heer *van der Breggen* verzoekt den Voorzitter te mogen inlichten over het aantal verpleegden in het krankzinnigengesticht; hij heeft de gegevens bij zich; het getal der verpleegden bedroeg op 1 Juli 1919 totaal 139, waarvan 65 mannen en 74 vrouwen.

De heer *Lansberg* vraagt of er geen contrôle bestaat op de wijze, waarop de uitgekeerde vergoeding voor onderhoud der krankzinnigen en voor verpleging van onvermogenden in het St. Elizabeth's gasthuis wordt besteed.

De *Ondervoorzitter* antwoordt, dat er geen financiëele contrôle bestaat, de directie van de gestichten zenden alleen periodiek een opgave van het aantal patienten en verpleegdagen in.

Op de vraag van den *Voorzitter* of in het gesticht geen betalende patienten zijn en hoe de verpleegkosten worden verantwoord, antwoordt de *Ondervoorzitter*, dat er betalende patienten zijn en dat alle betalingen in handen van den Directeur van het gesticht geschieden, die ze aan de koloniale kas verantwoordt.

Nu wordt het amendement-Muller in stemming gebracht en met vijf stemmen vóór en vier stemmen tegen aangenomen, nadat het lot beslist, dat de stemming bij N°. 5 van de presentielijst zal aanvangen.
Vóór stemmen de heeren Forbes, Muller, Lansberg, Winkel en de Voorzitter; tegen de heeren Zeppenfeldt, Evertsz, Sutherland en Ellis.

De onderartikelen 104 tot en met 113 worden, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 114 stelt de heer *Forbes* voor om den aanhef van dit artikel, voor wat Curaçao betreft, te wijzigen en te doen luiden als volgt :
„Arbeidsloonen en andere uitgaven voor den reinigingsdienst :
Curaçao ..... f 10 000.—"

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren Lansberg en Muller.

De heer *Forbes* licht zijn voorstel als volgt toe :

Mijnheer de Voorzitter. De Openbare Gezondheidsdienst verslindt een te groot deel van onze inkomsten. Er worden duizenden uitgegeven en waarvoor eigenlijk ?

Barakken zijn gebouwd, die reeds over de f 100 000,— hebben gekost en wie weet nog hoeveel meer zullen kosten; er is een heel personeel aan het nieuwe departement verbonden en deskundigen vragen zich af waarom dat allemaal noodig is; deskundigen zijn het er over eens, dat die barakken b. v. absoluut overbodig zijn en nooit hadden mogen worden gebouwd.

Ik zal over gedane zaken niet meer spreken, maar kom nu tot mijn amendement.

De reinigingsdienst kostte vroeger nog geen f 5 000,—. Toen bepaalde het Gouvernement zich er toe de straten schoon te houden.

De Openbare Gezondheidsdienst heeft nu goed gevonden ook het huisvuil weg te halen, wat de dienst natuurlijk aanmerkelijk verzwaard heeft. Daarom kost die reinigingsdienst nu f 20 000,--, zoo niet meer.

Wat heeft nu de bevolking aan dat weghalen van huisvuil? Zij moet toch er voor blijven zorgen voor het wegbrengen van de faecaliën en het huishoudwater.

De Gouvernementsdienst wordt dus verzwaard, de uitgaven opgevoerd, zonder dat de groote massa der bevolking er iets aan heeft. Dit kan ik niet anders noemen dan noodelooze geld- en krachtverspilling.

Laat het Bestuur daarom voortaan alleen zorgen voor de straatreiniging, laat het er f 10 000,— voor uitgeven en plaatsen aanwijzen waar particulieren hun vuil kunnen laten wegwerpen. Die plaatsen kunnen dan periodiek gereinigd en ontsmet worden.

Wij besparen daarmede f 10 000,— zonder dat een enkel belang er bij geschaad wordt.

De *Ondervoorzitter* zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Ik sta verbaasd over hetgeen ik zooeven gehoord heb.

Lezen de heeren niet wat soms in de couranten staat omtrent de kosten van den reinigingsdienst in het buitenland ? Ik wil hier eenige aanhalingen doen.

Volgens een statistiek, opgemaakt door de ,,Kreuzzeitung'', verdient een vuilnisman in Duitschland 10.800 Mark 's jaars. Onlangs is voor de aanschaffing van auto-materieël voor den gemeente-reinigings- en ontsmettingsdienst te Rotterdam ruim f 340 000,— aangevraagd. Een hoog Fransche ambtenaar zou zich hebben uitgelaten, dat hij met een vuilnisman van positie zou willen verwisselen.

Voor 1921 wordt voor den reinigingsdienst op Curaçao, met inbegrip van de toelage van een opzichter, een bedrag van f 20 800,— aangevraagd, dat is f 1,42 per inwoner per jaar.

Mijnheer de Voorzitter. De reinigingsdienst omvat: het vegen der straten, het weghalen van huisvuil en van afval der abattoirs, de ontsmetting, de muskietenbestrijding, het uitrooken van schepen, het verdelgen van wandluizen, het vernietigen van cadavers van dieren.

Wordt het amendement aangenomen, dan zal de dienst onmogelijk naar behooren kunnen worden uitgevoerd.

De bewering, dat de bevolking niets heeft aan het weghalen van huisvuil, moet ik tegenspreken; de gelegenheid om hun huisvuil kwijt te raken wordt zoowel door de gegoeden als door de kleine lui zeer gewaardeerd.

Ten slotte moet ik er ook op wijzen, dat de arbeidsloonen in den laatsten tijd enorm gestegen zijn, terwijl de arbeiders steeds om loonsverhooging vragen.

De heer *Forbes* zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. De argumenten van den geachten Ondervoorzitter hebben mij niet overtuigd. De redeneering als zou voor den reinigingsdienst in Frankrijk en Duitschland groote sommen besteed worden, gaat niet op; wij kunnen Willemstad niet met een Europeesche stad vergelijken.

Het komt mij voor, dat de som van f 10 000,— voor dat doel wel toereikend zal zijn.

Ik wil nog even aanstippen, dat de samenwerking van de straatpolitie zeer gewenscht is teneinde het verontreinigen der straten tegen te gaan; eerst dan kan m. i. daarin verbetering gebracht worden.

De *Voorzttter* merkt op, dat het hier gaat over het weghalen van huisvuil.

Hij zou geen bezwaar tegen het stelsel van dat weghalen van vuil hebben, indien *al* het vuil, zoowel het droge als het natte kon worden weggehaald. Maar dat geschiedt niet. De particulieren moeten toch het natte vuil wegbrengen of laten wegbrengen. Het werk, dat de Openbare Gezondheidsdienst doet, verlicht hun dus in het geheel niet.

Spreker wijst er op, dat het bedrag, dat besteed zal worden, niet bepaald kan worden vastgesteld, maar de heer Forbes bedoelt ook alleen, dat de Openbare Gezondheidsdienst zich zal bepalen tot het schoonhouden der straten, enz.

De heer *Lansberg* zegt, dat hij den Ondervoorzitter heeft hooren spreken van muskietenbestrijding. Hij zou gaarne willen vernemen waarin de muskietenbestrijding bestaat.

De *Ondervoorzitter* antwoordt, dat sinds Augustus van verleden jaar verscheidene arbeiders bezig zijn de mangelbosschen op het Rif om te hakken om zoodoende de broeiplaatsen der muskieten te vernietigen.

De heer Mr. *Gorsira* zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. De politie houdt zooveel mogelijk toezicht, dat er geen vuil op de straten wordt geworpen.

Laatst nog bij het dreigen van een staking onder de straatreinigers is nog eens aan alle agenten en hoofdagenten de last herhaald om zonder aanzien van personen proces-verbaal op te maken tegen hen, die de straten verontreinigen. Weinige processen-verbaal zijn daarop ingekomen; de agenten beweren, dat de menschen geen vuil op straat werpen, wanneer zij het zien. Dit ligt voor de hand, want men zal zich eerst vergewissen, dat er geen agenten in de buurt zijn, wanneer men vuil op straat werpt.

Het feit, dat voor een woning vuil ligt, is op zich zelf geen bewijs, dat de bewoner hiervan het vuil daarvoor heeft geworpen.

De politie zal echter haar best blijven doen om verontreiniging der straten tegen te gaan.

Het amendement-Forbes wordt nu in stemming gebracht en met vijf stemmen vóór en vier tegen aangenomen.

Vóór stemmen de heeren Forbes, Muller, Lansberg, Winkel en de Voorzitter; tegen de heeren Zeppenfeldt, Evertsz, Sutherland en Ellis.

De onderartikelen 115 tot en met 120 worden, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 121, onderdeel *a*, stelt de heer *Muller* voor om het crediet op dezen post voor Curaçao aangevraagd te verlagen met f 12 500,— en te bepalen op f 37 500,—.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren Lansberg en Forbes.

Ter toelichting van zijn voorstel zegt de heer *Muller* het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Ook bij dit amendement is het de bedoeling om te verkrijgen, dat voor vergoeding voor verpleging van onvermogenden niet meer dan 75 cent per dag per persoon wordt uitgekeerd.

Ik verzoek ook voor verdere toelichting op dit amendement te mogen verwijzen naar hetgeen ik bij de algemeene beschouwingen heb aangevoerd.

De heer *Ellis* zegt het volgende:
Mijnheer de Voorzitter. Het zal wel niemand verwonderen, dat ik even het woord vraag en dat ik mij niet met het amendement kan vereenigen. Het geachte lid Muller is niet gemakkelijk te overtuigen; ik zal daarom geen poging meer wagen, maar trachten de andere heeren te overtuigen. En ofschoon het meer op den weg van de ,,Bestuurstafel'' zou liggen, moet ik zeggen, dat, indien dit amendement onverhoopt mocht worden aangenomen en er een schrijven van het gesticht inkomt, aantoonende, dat het absoluut onmogelijk is met minder klaar te komen, wel uit den post ,,onvoorziene uitgaven'' of hoe dan ook hierin zal moeten worden voorzien.

Het amendement–Muller, in stemming gebracht, wordt met vijf stemmen vóór en vier tegen aangenomen.
Vóór stemmen de heeren Forbes, Muller, Lansberg, Winkel en de Voorzitter; tegen de heeren Zeppenfeldt, Evertsz, Sutherland en Ellis.

Het onderartikel 121, zooals gewijzigd, en de onderartikelen 122 tot en met 133 worden, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Onderartikel 134 komt in behandeling.
De *Voorzitter* vraagt eenige inlichtingen omtrent den post bij onderdeel *e*.
Is het gebouw wel nog in zulk een toestand, dat het verantwoord is, daaraan uitgaven voor het verven, enz. te doen? Zou het Gouvernement in die buurt niet een geschikt gebouwtje in huur kunnen krijgen voor politiepost?

De heer *van der Breggen* antwoordt het volgende:
Mijnheer de Voorzitter. De politiepost op Cas Chiquitoe is de herstelling nog wel waard en ik hoop het met het bedrag in orde te krijgen.
Het gebouw doet behalve voor politiepost ook dienst als kantoor voor den districtmeester op de dagen dat de districtmeester aldaar zitting houdt voor den burgerlijken stand.
Het gebouw verlaten om daar in den omtrek een huis voor dit doel te huren zou ik een stap achteruit vinden.

De *Voorzitter* vraagt aan den Directeur der Openbare werken eenige inlichtingen omtrent den post bij onderdeel *f*.

De heer *van der Breggen* antwoordt als volgt:
Herhaaldelijk worden over het lekken van het dak van de districtmeesterswoning klachten vernomen.
Het is te betreuren, dat de dakvlakken met een veel te flauwe helling geconstrueerd zijn. De helling is minder dan 30 graden en bij zulk een helling dient onder een pannenbedekking de kap met hout beschoten te worden.
Ik vertrouw, dat hiermede het euvel verholpen zal zijn.

De heer *Muller* vraagt eenige inlichtingen omtrent den post bij onderdeel *h*.
De Heerenstraat, zegt spreker, vereischt zeer zeker dringende herstelling; zij is een der straten, waaraan de voornaamste winkels gelegen zijn, die druk bezocht worden door vreemdelingen, maar spreker meent, dat een herstelling in houtblokken zeer duur zal zijn en ook dat de straat binnen kort in denzelfden ellendigen toestand zal komen te verkeeren wegens het drukke verkeer met vervoermiddelen, in het bijzonder met handkarren. Daarom zou spreker eenige inlichtingen van den Directeur der Openbare werken willen hebben omtrent de kosten en ook willen vernemen of een verharding in houtsblokken op den duur beter zal voldoen dan met steenslag.

De heer *van der Breggen* antwoordt het volgende:
Als ik geen vertrouwen in zulk een bestrating had, zou ik haar niet voorgesteld hebben.
Wat noemt de heer Muller kostbaar, Mijnheer de Voorzitter? De begrooting is gebaseerd op een prijs van f 10,— per M2. In vergelijking met een steenslagverharding is dit veel, doch vergeleken met moderne asphaltverhardingen niet.

Voor de smalle Heerenstraat, de voornaamste winkelstraat van Curaçao, zou ik een steenslagverharding zeker niet kunnen aanraden; ook geen steenslagverharding met asphalt als bindmiddel, waarvan de uitslag der proefnemingen met de betrekkelijk zachte koraalsteenen bevredigend is.

Onderartikel 134 wordt zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Onderartikel 135 komt in behandeling.
De Voorzitter vraagt eenige inlichtingen omtrent den post bij onderdeel *a*.
Denkt het Bestuur nog dit jaar met het werk te kunnen beginnen ?

De heer *van der Breggen* zegt:
Mijnheer de Voorzitter. Een definitieve beslissing is door den Gouverneur in deze nog niet genomen, doch ik geloof niet, dat er dit jaar nog een begin gemaakt kan worden met den bouw van het douanekantoor.

De *Voorzitter* zegt, dat het gebleken is, dat verschillende werken nog niet zijn kunnen worden uitgevoerd uit gebrek aan werklieden.
Nu worden er wel meer opzichters gevraagd, maar wat moeten zij eigenlijk uitvoeren als er geen voldoende werklieden gevonden kunnen worden ?
Spreker meent, dat wij zullen komen te verkeeren in den toestand van het leger van een bekend land, dat meer generaals en kolonels telt dan soldaten.
Spreker wenscht te weten of de aangevraagde opzichters bedoeld zijn als tijdelijke krachten om de buitengewone werken uit te voeren of wel of het de bedoeling is, dat de formatie blijvend met het gevraagde aantal opzichters zal worden uitgebreid.

De heer *van der Breggen* antwoordt het volgende:
Waar er al de vijf jaren, dat ik aan het hoofd heb gestaan van openbare werken steeds een tekort aan opzichters heeft bestaan, daar is er op het oogenblik weinig reden, Mijnheer de Voorzitter, om ons nu al bezorgd te gaan maken als er te eeniger tijd eens te veel opzichters mochten zijn.
Voor een onderzoek betreffende watervoorziening en rioleering van Willemstad hebben we op één ingenieur en twee opzichters, dus zooals U dat zegt op één generaal en twee kolonels maar zeer weinig soldaten noodig om de meetinstrumenten en chalons te dragen.
De formatie bij Openbare werken zal voor de eerstvolgende drie à vijf jaren *vier* opzichters zijn, doch deze sterkte wordt door het Bestuur niet als een blijvende beschouwd.
De opzichters zijn bestemd voor het houden van toezicht bij den bouw der geprojecteerde werken en voor het assisteeren van den ingenieur bij het opmaken en uitwerken van de plannen voor een watervoorziening en rioleering.

De *Voorzitter* zegt, dat hij den post bij onderartikel 135, onderdeel *b*, in stemming zal brengen.
Spreker meent, dat het Bestuur te veel hooi op zijn vork neemt, het werk zal toch niet in 1921 kunnen worden uitgevoerd. Maar daarenboven komt het spreker voor, dat, waar het Bestuur nog niet de telegraaf en de telefoon in eigen beheer heeft, het bouwen van een huis voorloopig geen zin heeft.
Spreker vraagt of er soms plannen bestaan, die den Raad niet bekend zijn, maar daar zou men later over kunnen spreken.

De heer *van der Breggen* zegt het volgende:
Het is de bedoeling van het Bestuur om de bovenverdieping van het nieuw te bouwen postkantoor in te richten voor kabel- en telefoonkantoor.
De kabel en de telefoon zijn wel niet in handen van het Bestuur, maar wat de telefoon betreft, zou het toch geen overbodige luxe zijn, wanneer die abominabele particuliere tele-

foon hier eens in een goed gouvernements-telefoonbedrijf werd omgezet.

Verder heb ik goede redenen om te vertrouwen, dat, wanneer er boven het nieuwe postkantoor geschikte lokalen disponibel waren voor het kabelkantoor, de Fransche-kabelmaatschappij die bovenverdieping gaarne zou inhuren. Dan zouden al deze inrichtingen, die bij elkander behooren en ook één geheel behooren te vormen, in één gebouw ondergebracht zijn.

Wat de mogelijkheid van uitvoering van de verschillende werken betreft, is het Bestuur van oordeel, dat, wanneer hier langzamerhand de levensvoorwaarden van den werkman verbeteren, de noodige werkkrachten wel zullen kunnen worden gevonden, en daarom meen ik de aanneming van dezen post te kunnen aanbevelen.

De heer *Muller* merkt op, dat, aangezien de bouw volgend jaar toch niet zal kunnen worden afgewerkt in verband met de mededeeling van het Bestuur, dat niet beschikt kan worden over technisch personeel en arbeidskrachten, het beter is den post van deze begrooting af te voeren en dien te brengen op de begrooting voor 1922.

In principe is spreker niet tegen den post, aangezien die een kapitaalsuitgave is en later rente zal opbrengen.

Onderdeel *b* van onderartikel 135 wordt in stemming gebracht en met vijf stemmen tegen en vier vóór verworpen.

Tegen stemmen de heeren Forbes, Muller, Lansberg, Winkel en de Voorzitter; vóór de heeren Zeppenfeldt, Evertsz, Sutherland en Ellis.

De *Voorzitter* zegt, dat hij ook den post bij onderdeel *c* in stemming zal brengen en wel omdat hij er principiëel tegen is.

Het komt hem voor, dat deze uitgaaf eenvoudig een gevolg zou zijn van het nieuwe strafstelsel, het theoretisch onderscheid tusschen gevangenisstraf en hechtenis.

De kolonie nu is te arm dan dat wij ons de weelde kunnen veroorlooven om dergelijke theoretische onderscheidingen groote uitgaven te doen.

Spreker zou wel er toe willen medewerken, dat er een paar kamers of lokalen worden bijgebouwd om jeugdige gedetineerden afzonderlijk te huisvesten. Daartoe kan het Bestuur later met een uitgewerkt plan komen. Maar aan een uitgaaf als hier bedoeld kan hij zijn stem niet geven; laat men de betrokken wettelijke regelingen maar veranderen en in overeenstemming brengen met onzen financieelen toestand.

De heer Mr. *Gorsira* zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Toen het nieuwe Wetboek van Strafrecht in 1918 werd ingevoerd, moest uitvoering worden gegeven aan het voorschrift van art. 4 lid 2 der Verordening van 11 Juli 1917 (P. B. N° 38) luidende:

„Zoolang er geene afzonderlijke gebouwen bestaan zullen de strafgevangenis en het huis van bewaring in hetzelfde gebouw, doch in afzonderlijke afdeelingen, zijn gevestigd."

Bij het verdeelen van de gevangenis onder en achter het Raadhuis in strafgevangenis en huis van bewaring, zijn zooveel bezwaren voor den dag gekomen, dat het voorkwam, dat het tijdelijk karakter — het eerste lid van evengenoemd artikel 4 bepaalt toch, dat:

„Op ieder eiland der kolonie is er een huis van bewaring en op het eiland Curaçao tevens een strafgevangenis gevestigd."

van den maatregel om strafgevangenis en huis van bewaring in een gebouw te hebben, zoo kort mogelijk bestendigd moest worden. Dit gebouw is toch te klein gebleken voor beide gevangenissen. Het huis van bewaring is in het rechtsche gedeelte en de strafgevangenis in het linksche gedeelte van het gebouw ondergebracht, terwijl bij de een de mannen voor en de vrouwen achter en bij de andere het omgekeerde heeft plaats gevonden.

Deze inrichtingen bieden te weinig ruimte voor onderverdeeling in de verschillende categorieën, die afzonderlijk moe-

ten worden opgesloten. Mannen en vrouwen mogen niet alleen nimmer in eenzelfde lokaal geplaatst worden, doch moeten zelfs in afzonderlijke afdeelingen opgenomen worden; de veroordeelden moeten in verschillende klassen verdeeld en in verschillende verblijfzalen gehuisvest worden, preventieven mogen niet samen zijn met veroordeelden en kinderen niet met volwassenen. In de huizen van bewaring moet een afzonderlijk vertrek zijn voor personen, die buiten toegang zijn gesteld en voor een zoogenaamde pistole, in beide inrichtingen een ziekenzaal en een strafcel.

Uit het vorenstaande blijkt duidelijk, dat de bestaande gevangenis geen ruimte genoeg aanbiedt om deze eischen tot hun recht te doen komen en dat niet volstaan kan worden met het bijbouwen van een paar cellen voor jeugdige veroordeelden.

Het verzochte crediet is niet slechts gevolg van het theoretisch verschil tusschen gevangenisstraf en hechtenis, maar van de plicht die er op elke gemeenschap rust, om genoemde onderverdeelingen tot stand te brengen, ten einde te zorgen, dat de gevangenissen geen plaats worden, waarin de opgenomenen van kwaad tot erger vervallen, in plaats van zooveel mogelijk verbeterd in de vrije maatschappij terugkeeren.

De *Voorzitter* repliceert en zegt, dat hij zich den tijd kan herinneren, toen hij nog op het parket diende, dat er tweemaal zooveel gedetineerden waren als thans. Er zijn nu maar twee nieuwe onderscheidingen bijgekomen, gevangenisstraf en hechtenis. Hij kan zijn stem niet aan deze uitgaaf van f 50 000,— geven.

Onderdeel *c* van onderartikel 135 wordt in stemming gebracht en met vijf stemmen tegen en vier vóór verworpen.

Tegen stemmen de heeren Forbes, Muller, Lansberg, Winkel en de Voorzitter; vóór de heeren Zeppenfeldt, Evertsz, Sutherland en Ellis.

De *Voorzitter* vraagt inlichtingen omtrent den post bij onderdeel *d*.

Is het aantal verpleegden toenemend; bieden de bestaande paviljoenen geen localiteit genoeg om de verpleegden behoorlijk te kunnen huisvesten en verplegen ? vraagt hij.

De heer *van der Breggen* leest gedeelten uit drie verslagen van den Procureur-generaal en den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst voor:

,,De ondergeteekenden achten het een gebiedende noodzakelijkheid, dat er zoo spoedig mogelijk, liefst nog van het jaar'' (het verslag is gedateerd 15 Januari 1918, merkt spreker op) ,,bij het krankzinnigengesticht twee nette paviljoens voor betalende 1ste klasse patiënten worden gebouwd, één in de afdeeling voor mannen en één in die voor vrouwen. Het is toch onlangs voorgekomen, dat een zenuwzieke niet naar het gesticht gezonden is, omdat er geen geschikte gelegenheid bestaat om hem op te nemen.

De tegenwoordige inrichting voor betalende 1ste klasse patiënten voldoet niet aan matige eischen en is bovendien te dicht bij de onrustige patiënten.''

Onderteekend door J. B. Gorsira en Waterman.

Rapport van 28 April 1919.

,,Ondergeteekenden meenen te moeten aandringen op een spoedigen aanbouw van nieuwe paviljoens voor betalenden, benevens nieuw inrichten van badkamers voor dezen.

Naar hun oordeel kunnen beide zaken niet langer worden uitgesteld.''

Geteekend C. S. Gorsira en Waterman.

Rapport van 15 Juni 1919.

,,De ondergeteekenden verzoeken hierbij beleefd zich kortheidshalve te mogen refereeren aan de verslagen dd. 15 Januari 1918 en 28 April 1919 betreffende den aanbouw van nieuwe paviljoens voor betalenden en nieuw inrichten van badkamers voor dezen.''

Geteekend J. B. Gorsira en Dr. J. P. Evertsz.

De heer Mr. *J. B. Gorsira* zegt, dat de 1ste klasse patiënten heel slecht gehuisvest zijn, zoodat de bouw der paviljoens dringend noodzakelijk is.

Bij den post bij onderdeel *f* zegt de Voorzitter, dat, zoo ergens dan wel hier het aanbrengen van een rioolleiding overbodig is te achten. Het gesticht ligt vlak bij het binnenwater; de inrichting beschikt over genoegzaam rustige lijders om de tonnen zoo dikwijls als noodig weg te brengen.

Het tonnenstelsel is volgens hem hier dus aangewezen als het beste en goedkoopste stelsel. Spreker zal daarom den post in stemming brengen.

De heer *van der Breggen* antwoordt het volgende:

Verleden jaar zijn er uit den boezem van den Raad klachten opgegaan over den toestand, waarin het krankzinnigengesticht verkeert.

Het is hoog tijd om de privaattonnen door moderne closets te vervangen met een rioolleiding naar het Rifwater. Ik meen dan ook in het bijzonder een beroep te kunnen doen op den steun van den heer H. Statius Muller, terwijl ik de aanneming van dezen post aan alle raadsleden aanbeveel.

Het onderdeel *f* wordt in stemming gebracht en met alle stemmen, op die van den Voorzitter na, aangenomen.

Bij den post bij onderdeel *h* zegt de heer *Muller*, dat hij principiëele bezwaren tegen de uitgaven heeft. Hij beschouwt ze als een luxe-uitgave. De dokterswoningen op St. Sebastiaan en Pannekoek liggen onderscheidenlijk een kwartier en twintig minuten rijdens per automobiel van den post voor draadlooze telegrafie op Daniel verwijderd, die met de stad telefonisch verbonden is. In urgente gevallen zal men van uit Daniel assistentie kunnen vragen.

Spreker vraagt waar men naar toe gaat. Men zou op het laatst zelfs ijsfabrieken en andere kostbare moderne apparaten willen aanschaffen.

De heer Mr. *Gorsira* zegt, dat hij dezen post meent te moeten aanbevelen in het belang van de politie. Zij zal bij een dergelijke verbinding beter onder contrôle staan en bij verwondigen gemakkelijker hulp kunnen aanbieden of bij den districtsgeneesheer of in de stad aanvragen.

De *Ondervoorzitter* zegt, dat een telefonische verbinding dringend noodzakelijk is. Bij een ernstige verwonding zou de gewonde dood kunnen bloeden vóór er een geneesheer gehaald en ter plaatse kan zijn.

De *Voorzitter* zegt, dat ook hij tegen dezen post is. Hij vindt den aanleg van een telefoon als hier bedoeld een luxe, waaraan hij niet mag medewerken.

Spreker wijst er op, dat er vroeger voor de beide zoogenaamde benedendistricten maar één dokter was, met paard en rijtuig. In de laatste jaren hebben wij twee doktoren op verschillende standplaatsen gekregen, ieder met een auto, waardoor de afstanden als het ware geheel zijn vervallen; voorts is er een telefoon aangelegd tot Daniel.

Spreker wijst dan op de schrille tegenstelling, die er tusschen Curaçao en de andere eilanden komt te bestaan, waar er één dokter is voor het geheele eiland en geen kwestie van telefoon, op meerdere eilanden ook niet van auto.

Het onderdeel *h* wordt in stemming gebracht en met vijf stemmen tegen en vier vóór verworpen.

Tegen stemmen de heeren Forbes, Muller, Lansberg, Winkel en de Voorzitter, vóór de heeren Zeppenfeldt, Evertsz, Sutherland en Ellis.

Bij onderdeel *i* zegt de heer *Muller*, dat, als de Raad zich straks voor dezen zal hebben uitgesproken, spreker het Bestuur in overweging wil geven den autosproeiwagen nog dit jaar en met spoed aan te schaffen, daar hij den wagen zeer nuttig en noodzakelijk acht ter bestrijding van het stuiven in de straten en wegen, wat zeer in het belang voor de volksgezondheid zal zijn.

De heer *van der Breggen* antwoordt het volgende :

Mijnheer de Voorzitter. Ik vrees, dat, wanneer de post voor een autosproeiwagen van deze begrooting voor 1921

wordt geschrapt om hem nog op de wenschelijkheidsbegrooting voor 1920 te zetten, teneinde eerder tot aanschaffing over te kunnen gaan, de sproeiwagen toch niet afgeleverd wordt vóór het einde van het jaar er al is.

De heer *Muller* merkt op, dat hij geen stemming verlangt; hij wil alleen er op aandringen, dat de bestelling met spoed gedaan wordt.

Bij onderdeel *j* zegt de heer *Muller*, dat hij zoowel formeel als principiëel tegen den post is; formeel omdat, nu met de uitvoering van het werk reeds dit jaar een aanvang is gemaakt, de post voor 1921 geen reden van bestaan heeft; principiëel omdat spreker het niet verantwoord acht zulk een luxe-uitgave te doen bij den tegenwoordigen stand van 's lands financiën.

De heer *van der Breggen* zegt het volgende:
Ik kan niet bepaald zeggen of, als de Koloniale Raad dezen post afstemt, de Gouverneur mij zal opdragen de verbetering van het Molenplein te staken, doch ik zou de geachte leden willen verzoeken bij de overweging van hun stem de consequentie van een afstemming niet uit het oog te verliezen.
Een stop zetten van het werk zou weder stagnatie in den gang van zaken bij Openbare werken met zich brengen en later zou het werk, als het ophoogingsmateriaal van elders moet worden aangevoerd en daarvoor de baggerspecie uit de haven niet kan worden gebruikt, onnoodig veel kostbaarder zijn.
Het Molenplein en de Waterkant zullen een mooie wandelplaats worden en de ondernomen werken zijn bepaald noodig. Ik vertrouw, dat de Raad den post zal aannemen, en ik zou U willen vragen, Mijnheer de Voorzitter, of het niet mogelijk is een uitspraak van de leden te krijgen of zij, indien zij tegen stemmen, hun overweging is, dat het werk absoluut niet noodig is of dat de gelden voor 1921 worden aangevraagd en thans reeds het werk onder handen genomen is, zoodat van die gelden toch geen gebruik zou worden gemaakt.
In het laatste geval zouden de werken voortgezet kunnen worden en zou alsnog een post op de wenschelijkheidsbegrooting voor het loopende jaar aan den Raad voorgelegd kunnen worden.

De *Voorzitter* zegt, dat, indien het Bestuur over dezen post een principiëele uitspraak van den Raad wenscht, de weg daartoe is den post op de wenschelijkheidsbegrooting voor 1920 te brengen.

Het onderdeel *j* wordt in stemming gebracht en met vijf stemmen tegen en vier vóór verworpen.
Tegen stemmen de heeren Forbes, Muller, Lansberg, Winkel en de Voorzitter; vóór de heeren Zeppenfeldt, Evertsz, Sutherland en Ellis.

Bij onderdeel *l* zegt de heer *Muller*, dat, alvorens stemming over dezen post te vragen, hij van de bestuurstafel zou wenschen te worden ingelicht of de koop van een woning op Aruba reeds is gesloten ter voorkoming dat bij een eventueele afvoering van den post het Bestuur geen rouwkoop zal moeten betalen.

De heer *Prakken* antwoordt, dat, voor zoover hij weet, de koop nog niet gesloten is.
Namens het Bestuur moet spreker zeggen, dat het Bestuur een woning voor den ommegaanden rechter noodzakelijk acht, waarin ook de Gouverneur bij zijne inspectiereizen zijn intrek kan nemen.

De heer *van der Breggen* zegt, dat van morgen het huis van Dr. Oduber nog niet door het Gouvernement was aangekocht.

De *Voorzitter* zegt, dat hij niet bekend is met de toestanden op Aruba; het is intusschen niet gewenscht, dat, wanneer de Gouverneur er komt, het gezin van den Gezaghebber zooals

schijnt voorgekomen te zijn uit diens woning moet trekken en buiten de stad een onderdak moet zoeken.

Gaarne zou hij van zijn medelid Ellis, die persoonlijk over de huisvesting kan oordeelen, het een en ander omtrent den toestand op Aruba vernemen.

De heer Mr. *Ellis* antwoordt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter. Op Bonaire was er de laatste keer geen huis te krijgen.

Ik heb de eerste dagen op kamers gewoond, daarna was de toenmalige tijdelijke ontvanger zoo vriendelijk mij zijn huis af te staan.

Op Aruba is de toestand beter, daar was er wel een huis te krijgen. Maar zooeven is van de bestuurstafel gezegd, dat de woning ook voor den Gouverneur zelf bestemd is. Nu vind ik, dat, als de Gouverneur op reis gaat, hij wel een betere behuizing mag hebben.

De heer *Muller* zegt, dat om de redenen bij de algemeene beschouwingen door hem ontwikkeld, hij tegen den post zal stemmen en verzoekt hoofdelijke stemming.

Het onderdeel *l* in stemming gebracht, wordt met vijf stemmen vóór en vier tegen aangenomen.

Vóór stemmen de heeren Zeppenfeldt, Evertsz, Sutherland, Ellis en de Voorzitter; tegen de heeren Forbes, Muller, Lansberg en Winkel.

Onderartikel 135, zooals gewijzigd, en onderartikelen 136 tot en met 156 worden, elk afzonderlijk, zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Hierna worden de artikelen 1, zooals gewijzigd, 2, 3 en 4, voorts het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, zooals gewijzigd, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter zegt, dat door den zorg van de administratie van financiën in de totalen der artikelen en afdeelingen en in het totaal der geheele begrooting wel de veranderingen zullen worden aangebracht, die uit de door den Raad aangenomen amendementen en afgevoerde posten voortvloeien.

Niemand meer het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1919—1920.

NOTULEN.

Nº 24.

NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 11n. Mei 1920, des morgens te 8½ uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *H. Statius Muller*, *Ed. S. Lansberg*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, Mr. *W. Ch. de la Try Ellis*, *J. C. B. Forbes*, *F. W. P. Winkel* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, griffier van den Raad.

AFWEZIG : de heeren *Edwin Senior*, *S. M. L. Maduro* en *E. M. Penso*, leden, de eerstgenoemde met kennisgeving, de twee anderen wegens verblijf buitenslands.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat de notulen van de laatste vergadering van den 8sten Mei j. l. wegens uitgebreidheid niet gereed kunnen zijn, om heden aan de goedkeuring van de leden te worden onderworpen, maar dat zij zoo spoedig mogelijk in druk zullen worden rondgedeeld.

Ter voldoening aan het verzoek, vervat in de Gouvernements-depêche, dd. 6 Mei 1920 Nº 1514, zegt de Voorzitter den leden van den Raad, namens den Gouverneur, dank voor hetgeen zij in het afgeloopen zittingjaar hebben verricht, waarna hij eene commissie benoemt van in- en uitgeleide van den Gouverneur, die zoo aanstonds de vergadering voor het nieuwe zittingjaar zal openen, welke commissie bestaat uit de heeren: Ed. S. Lansberg, J. Sutherland en J. C. B. Forbes.

Daar geen der leden het woord verlangt en deze bijeenkomst de laatste openbare van dit zittingjaar is, worden op voorstel van den Voorzitter, in opvolging van art. 32 van het Reglement van Orde, de notulen van het verhandelde in deze zitting voorgelezen en goedgekeurd.

Hierop verklaart de Voorzitter, namens Zijne Excellentie den heer Gouverneur van Curaçao, de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1919—1920 gesloten.

ALPHABETISCH REGISTER

OP DE NOTULEN DER ZITTINGEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD

VAN DE KOLONIE CURAÇAO.

ZITTINGJAAR 1919—1920.

De cijfers achter de nos. duiden aan de rangnummers der notulen, en de daarnaast geplaatste cijfers de bladzijden dier notulen.

De tusschenhaaks geplaatste vette cijfers duiden aan de rangnummers der ontwerp-verordeningen en ontwerp-keuren, en de daarnaast geplaatste cijfers de rangnummers der verschillende stukken der ontwerpen.

A.

Aanvaarding van het bestuur over de kolonie Curaçao door den Gouverneur O. L. Helfrich nº 3. 1-3.

Accijnsrechten (wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36). Zie onder Verordeningen sub 35º.

Administrateur van financiën (H. J. T. Boomgaart).
Eervolle ontheffing van den heer H. J. T. Boomgaart van de verdere waarneming van het ambt van —. nº 5.1.

——— (A. B. J. Prakken).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordeningen: tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 6.1; tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 9.1; tot wijziging van de verordening van den 30sten Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. Nº 11) nº 10.1; tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.1; tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15n. Maart 1918 (P. B. Nº 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver nº 17.1; tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten nº17.1; tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen nº 19.2; tot wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36) nº 22.1; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.1.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: tot wijziging van de verordening van den 30sten Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. Nº 11) nº 10.2; tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.4 en 5; tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten nº 17.3 en 4; tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen nº 19.4 en 5; tot wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36) nº 22.2 en 3; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.16, 17, 27, 29, 30 en 39.

Adressen aan den Kolonialen Raad. Zie onder Verzoekschriften.

Afdeelingen (samenstelling der —) nº 1.3.

Algemeene Rekenkamer (verslag van de werkzaamheden der — over het jaar 1918) nº 19.2.

Algemeen verslaggever. Aanwijzing door den Gouverneur van den eersten klerk G. J. Ferguson om den — bij ontstentenis te vervangen nº 16.1; verzoek van den — P. L. B. de Haseth om ontslag nº 19.1; kennisgeving door den voorzitter dat het verzoek om ontslag van den heer de Haseth zal worden aangehouden, totdat het verslag over de onderwijsverordening gereed zal zijn nº 19.1; ontslag aan den — P. L. B. de Haseth met dankbetuiging nº 21.2; aanwijzing door den Gouverneur van den heer G. J. Ferguson om te worden opgedragen met de betrekking van — nº 23.1; benoeming van den heer Ferguson als — nº 23.2.

Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de — (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36). Zie onder Verordeningen sub 35º

Ambtenaren (wijziging van de pensioenreglementen van burgerlijke —, P. B. 1868 Nº 2 en 1899 Nº 8). Zie onder Verordeningen sub 20º

Amendementen (voorgestelde —). Zie onder Verordeningen sub 6º, 15º, 21º en 33º

Arbeiders (aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. Nº 7), houdende vaststelling: 1º van eenige

bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2º van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende). Zie onder Verordeningen sub 7º

B.

Bank (wijziging van de verordening van den 30n. Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche —, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van 15 Januari 1918 (P. B. Nº 11). Zie onder Verordeningen sub 23º

Begrooting (verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke — van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen). Zie onder Verordeningen sub 9º en 15º

——— (aanvulling der verordening van 7 Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke — voor het dienstjaar 1920). Zie onder Verordeningen sub 21º

——— (verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke — van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen). Zie onder Verordeningen sub 29º

——— (voorloopige vaststelling van de koloniale huishoudelijke — voor het dienstjaar 1921). Zie onder Verordeningen sub 33º

Besmettelijke ziekten (bepalingen ter bestrijding van —). Zie onder Verordeningen sub 6º

Bierverordening 1908 (wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de — (P. B. Ni. 35 en 36). Zie onder Verordeningen sub 35º

Boomgaart (H. J. T.). Zie onder Administrateur van financiën, Gouvernements-Secretaris en Griffier van den Raad.

Brandweer (regeling van de — in het stadsdistrict op het eiland Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 30º

Buitengewone inkomstenbelasting. Behandeling van den conceptbrief aan den Gouverneur betreffende de intrekking van de — nº 16.1 en 2; aanneming van den conceptbrief nº 16.2; beantwoording van dien brief door den Gouverneur nº 17.1, 2 en 3; besluit om het antwoord van den Gouverneur ter griffie van den Raad te deponeeren ter inzage van de leden no. 17.3.

——— (wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. Nº 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 Nº 7). Zie onder Verordeningen sub 34º

Burgerlijk Wetboek (aanvulling van artikel 21 van het — voor de kolonie Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 16º

C.

Commissie van in- en uitgeleide. Benoeming van een commissie om den Gouverneur O. L. Helfrich aan bet raadhuis te ontvangen en weder uitgeleide te doen om ingevolge art. 15 van het Regeeringsreglement het bestuur over de kolonie te aanvaarden nº 3.1; benoeming van een — van in- en uitgeleide van den Gouverneur bij de opening der vergadering voor het zittingjaar 1920/1921 nº 24.1.

——— voor de verzoekschriften (kiezing van de —) nº 5.2; het verzoekschrift van de weduwe C. H. Eman in handen gesteld van de commissie nº 5.2; verslag van de commissie over het verzoekschrift nº 7.2; de Raad vereenigt zich met de conclusie van de commissie, en op voorstel van den voorzitter wordt besloten de conclusie bij schrijven ter kennis van den Gouverneur te brengen nº 7.2.

Coöperatieve vereenigingen (regeling der —). Zie onder Verordeningen sub 25º

Curaçaosche Bank (wijziging van de verordening van den 30n. Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de —, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van 15 Januari 1918 (P. B. Nº 11). Zie onder Verordeningen sub 23º

D.

Danspartijen. Zie onder Keuren sub 2º

De Haseth (P. L. B.). Zie onder Algemeen verslaggever en Hoofdcommies ter gouvernements-secretarie.

Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst (Dr. N. Waterman).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.1.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.4, 5, 6, 7, 8, 9 en 10.

Directeur der Openbare Werken (Ph. van der Breggen).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.1; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.1.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2 en 3; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.17, 18, 29, 31, 34, 35, 36, 37, 38 en 39.

Dussel (G. B.). Zie onder Landbouwkundige.

E.

Ellis (Mr. W. Ch. de la Try), lid van den Raad.
Spreekt:
naar aanleiding van de door den voorzitter tot hem gerichte woorden, bij gelegenheid dat hij voor het eerst als lid zitting neemt in 's Raads vergadering nº 1.3;
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.6, 7 en 9; tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 9.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.11, 12, 13, 24, 25, 31, 34 en 40.

Eman (wed. C. H.). Zie onder Verzoekschriften.

Evertsz (Dr. J. P. — Hz.). Zie onder Ondervoorzitter.
———— (Dr. J. P. — Hz.). Kennisgeving door den Gouverneur van de benoeming van — tot ondervoorzitter van den Raad nº 21.2.

F.

Ferguson (G. J.). Zie onder Algemeen verslaggever.

Forbes (J. C. B.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 9.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.9, 10, 24, 27, 28, 29, 32 en 33.

Stelt amendementen voor op de ontwerp-verordeningen: tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 9.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.31.

G.

Gedistilleerdverordening 1908 (wijziging van: 1º de — (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36). Zie onder Verordeningen sub 35º

Gevangeniswezen (wijziging van de verordening van 11 Juli 1917 (P. B. Nº 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het —, zooals aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 11 October 1919 (P. B. Nº 72). Zie onder Verordeningen sub 31º

Gorsira (Mr. C. S.). Zie onder Procureur-generaal (wd.).

Gorsira (C. S. — J.P.Ez.), lid van den Raad.
Leest voor het verslag van de commissie voor de verzoekschriften betreffende het verzoekschrift van de weduwe C. H. Eman, concessionarisse van de waterleiding ,,Aruba'' nº 7.2. Zie verder onder Verzoekschriften.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.2, 3, 4 en 5.

Gorsira (Mr. J. B.). Zie onder Gouverneur (wd.) en onder Procureur-generaal.

Goud en zilver (aanvulling en wijziging van de verordening van 15 Maart 1918 (P. B. Nº 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver). Zie onder Verordeningen sub 26º

Gouvernements-Secretaris. Kennisgeving door den Gouverneur, dat aan den heer J. F. Haayen, Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, tot herstel van gezondheid drie maanden verlof is verleend en dat de heer H. J. T. Boomgaart eervol is ontheven van de verdere waarneming van het ambt van Administrateur van financiën en tijdelijk is belast met de waarneming der betrekkingen van Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand nº 5.1; kennisgeving door den Gouverneur van de benoeming van den heer H. J. T. Boomgaart tot Gouvernements-Secretaris, tevens Ambtenaar van den Burgerlijken Stand nº 12.1.

Gouverneur.
———— (waarnemende) (Mr. J. B. Gorsira).
Opent de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1919/1920, rede nº 1.1-2.
Zendt in:
1º ontwerp-verordeningen: Zie onder Verordeningen sub 1º, 3º en 4º
2º machtigingen op hoofdambtenaren om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen. Zie onder Verordeningen sub 2º

———— (O. L. Helfrich).
Aanvaarding van het bestuur over de kolonie ingevolge art. 15 van het Regeeringsreglement, rede nº 3. 2-3. Voorlezing door den Griffier van de akte van benoeming en het proces-verbaal van eedsaflegging van den Gouverneur nº 3.3.

Zendt in:
1º ontwerp-verordeningen. Zie onder Verordeningen sub 7º, 9º-21º, 23º-27º, 29º-35º

2º ontwerp-keuren. Zie onder Keuren sub 1º en 2º.

3º machtigingen op hoofdambtenaren om de beraadslagingen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen. Zie onder Verordeningen sub 6º, 9º, 13º, 15º, 21º, 23º, 26º, 27º, 29º, 33º en 35º

4º depêches en beschikkingen:
— beschikking van 5 Juli 1919, Nº 792, waarbij met ingang van 7 Juli 1919, aan den heer J. F. Haayen, Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, tot herstel van gezondheid drie maanden verlof is verleend en de heer H. J. T. Boomgaart eervol is ontheven van de verdere waarneming van het ambt van Administrateur van financiën in deze kolonie, en tijdelijk is belast met de waarneming der betrekkingen van Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand nº 5.1;
— depêche van 9 Juli 1919, Nº 3530, waarbij den voorzitter mededeeling wordt gedaan, dat naar aanleiding van zijn mondeling verzoek de Inspecteur van het onderwijs is verzocht om, wanneer de Raad een uitnoodiging tot den Inspecteur richt tot het bijwonen van de vergaderingen in de afdeelingen, waarin de ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid van de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen, wordt behandeld, dat te willen doen en de inlichtingen te verschaffen, welke hij meent, den Raad zouden kunnen strekken tot het bereiken van het gewenschte doel nº 5.1-2;
— depêche van 23 Juli 1919, Nº 3738, verzoekende de verdere behandeling der ontwerp-verordening, regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank, tot nader bericht aan te houden nº 6.1;
— beschikking van 26 Augustus 1919, Nº 972, waarbij aan den hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie P. L. B. de Haseth, tot herstel van gezondheid, veertien dagen verlof is verleend nº 8.2;
— beschikking van 20 October 1919, Nº 1241, waarbij de heer H. J. T. Boomgaart, met ingang van 1 November 1919, benoemd wordt tot Gouvernements-Secretaris in de kolonie Curaçao, tevens Ambtenaar van den Burgerlijken Stand op Curaçao nº 12.1;
— beschikking van 14 Januari 1920, Nº 52, waarbij de eerste klerk ter Gouvernements-Secretarie G. J. Ferguson wordt aangewezen om den algemeenen verslaggever van den Kolonialen Raad bij ontstentenis te vervangen nº 16.1;
— schrijven, waarbij de Hoogedelgestrenge Heer O. L. Helfrich den Raad verzoekt zijn zeer oprechten dank te aanvaarden voor de door den Raad in zijn groot verlies betoonde deelneming, den Raad bedankt voor diens goede bedoeling om een krans te leggen op de kist van de afgestorvene en aan den Voorzitter zijn hoog gewaardeerde erkentelijkheid betuigt voor de gevoelvolle woorden bij de opening van de vergadering van den Raad op den 12n. dezer gesproken nº 16.1;
— depêche van 2 Februari 1920, Nº 463, in antwoord op

's Raads missive van 22 Januari 1920 betreffende de intrekking van de buitengewone inkomstenbelasting nº 17.1–3;

— depêche van 1 Maart 1920, Nº 804, waarbij den Raad, ter voldoening aan het bepaalde bij het laatste lid van art. 36 der Curaçaosche Comptabiliteitswet (P. B. 1910 Nº 63), wordt aangeboden een gedrukt exemplaar van het bij dat artikel bedoelde verslag van de werkzaamheden der Algemeene Rekenkamer over het jaar 1918 nº 19.2;

— depêche van 16 April 1920, Nº 1291, waarbij ter kennis van den Raad wordt gebracht, dat de Gouverneur telegrafisch bericht van den Minister van Koloniën heeft ontvangen, dat het Harer Majesteit de Koningin behaagd heeft bij besluit van den 6n. April 1920, Nº 46, met ingang van den tweeden Dinsdag van Mei e. k., de heeren A. G. Statius Muller en J. P. Evertsz Hz. te benoemen tot onderscheidenlijk voorzitter en ondervoorzitter van den Kolonialen Raad, en de heeren S. M. L. Maduro, F. W. P. Winkel en Ed. S. Lansberg tot leden van den Raad nº 21.2;

— beschikking van 23 April 1920, Nº 456, waarbij de heer G. J. Ferguson, eerste klerk ter Gouvernements-Secretarie is aangewezen om door den Kolonialen Raad te worden opgedragen met de betrekking van algemeen verslaggever nº 23.1;

— beschikking van 6 Mei 1920, Nº 506, regelende de plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan nº 23.1;

— depêche van 6 Mei 1920, Nº 1154, houdende verzoek aan den voorzitter om op 11 Mei 1920, vóór negen uur des morgens, de vergadering van den Kolonialen Raad over het zittingjaar 1919–1920 namens den Gouverneur te sluiten en den leden dank te betuigen voor hetgeen door hen in dat zittingjaar is verricht nº 23.1.

Griffier van den Raad.

———— (J. F. Haayen). Voorlezing door den — van de akte van benoeming en het proces-verbaal van eedsaflegging van den Gouverneur O. L. Helfrich nº 3.3.

———— (H. J. T. Boomgaart). Benoeming van den heer H. J. T. Boomgaart tot Gouvernements-Secretaris in de kolonie Curaçao nº 12.1.

H.

Haayen (J. F.). Zie onder Gouvernements-Secretaris en onder Griffier van den Raad.

Handelsregister (instelling van een —). Zie onder Verordeningen sub 28º

Haven van Curaçao (vaststelling van een reglement voor de —). Zie onder Verordeningen sub 8º

Helfrich (O. L.). Zie onder Gouverneur.

Heling (nadere voorzieningen ter bestrijding van —). Zie onder Verordeningen sub 18º

Hoofdcommies ter gouvernements-secretarie. Kennisgeving dat aan den — P. L. B. de Haseth, tot herstel van gezondheid, veertien dagen verlof is verleend nº 8.2.

Huur en verhuur van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd (wijziging van de verordening van 28 November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften omtrent —). Zie onder Verordeningen sub 12º

I.

Inkomstenbelasting (wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. Nº 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 Nº 7). Zie onder Verordeningen sub 34º

———— Zie ook onder Buitengewone inkomstenbelasting.

Inspecteur voor het onderwijs (H. Meerdink).

Mededeeling door den Gouverneur, dat de — is verzocht om, wanneer de Raad een uitnoodiging tot hem richt tot het bijwonen van de vergaderingen in de afdeelingen, waarin de ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen, wordt behandeld, dat te willen doen en de inlichtingen te verschaffen, welke hij meent, den Raad zouden kunnen strekken tot het bereiken van het gewenschte doel nº 5.2.

Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordeningen: tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 6.2; tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 9.1; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.1.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 9.2 en 3; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.18 en 19.

Invoerrechten (wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36). Zie onder Verordeningen sub 35º

K.

Kamers van koophandel en nijverheid (wijziging van de verordening van 7 Maart 1905 (P. B. Nº 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van — in de kolonie Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 4º

Keuren.

1º tot aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (*lichtbeeldenvertooningen*).

Indiening (**20.** 1/2) nº 8.2; besluit tot dadelijke behandeling nº 8.2; behandeling en aanneming nº 8.2.

2º tot aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (P. B. Nº 11) (*danspartijen*).

Indiening (**32.** 1/2) nº 19.1; verzending naar de afdeelingen nº 19.2.

Koloniale Raad.

Opening door den waarn. Gouverneur der vergadering voor het zittingjaar 1919/1920 nº 1.2.

Aanvaarding van het Bestuur over de kolonie door den Gouverneur O. L. Helfrich nº 3.1–3; voorlezing door den Griffier van de akte van benoeming en het proces-verbaal van eedsaflegging van den Gouverneur Helfrich nº 3.3.

Aanwijzing door den Gouverneur van den eersten klerk G. J. Ferguson om den algemeen verslaggever bij ontstentenis te vervangen nº 16.1.

Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacatures wegens de periodieke aftreding in Mei 1920 van de leden S. M. L. Maduro, F. W. P. Winkel en Ed. S. Lansberg nº 18.1 en 2:

voor de vacature-Maduro zijn gekozen:

als eerste candidaat S. M. L. Maduro en als tweede candidaat Jossy C. Henriquez;

voor de vacature-Winkel zijn gekozen:
als eerste candidaat F. W. P. Winkel en als tweede candidaat J. J. Beaujon;
voor de vacature-Lansberg zijn gekozen:
als eerste candidaat Ed. S. Lansberg en als tweede candidaat D. de Marchena Jr.

Verzoek van den heer P. L. B. de Haseth om ontslag als algemeen verslaggever nº 19.1; kennisgeving door den voorzitter dat het verzoek om ontslag van den heer de Haseth zal worden aangehouden, totdat het verslag over de onderwijsverordening gereed zal zijn nº 19.1; ontslag verleend aan den heer de Haseth als algemeen verslaggever, met dankbetuiging nº 21.2; aanwijzing door den Gouverneur van den heer G. J. Ferguson om te worden opgedragen met de betrekking van algemeen verslaggever nº 23.1; benoeming van den heer G. J. Ferguson als algemeen verslaggever nº 23.2.

Kennisgeving door den Gouverneur van de benoeming van de heeren A. G. Statius Muller en J. P. Evertsz Hz. tot onderscheidenlijk voorzitter en ondervoorzitter van den Kolonialen Raad, en van de heeren S. M. L. Maduro, F. W. P. Winkel en Ed. S. Lansberg tot leden van den Raad nº 21.2.

Regeling der plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan nº 23.1.

Verzoek van den Gouverneur aan den Voorzitter om op den 11n. Mei 1920, vóór negen uur des morgens, de vergadering van den Kolonialen Raad over het zittingjaar 1919-1920 namens den Gouverneur te sluiten en den leden dank te betuigen voor hetgeen door hen in dat zittingjaar is verricht nº 23.1; dankbetuiging door den voorzitter, namens den Gouverneur, aan de leden voor hetgeen zij in het afgeloopen zittingjaar hebben verricht nº 24.1; sluiting door den Voorzitter, namens den Gouverneur, der vergadering voor het zittingjaar 1919-1920 nº 24.1.

Krankzinnigen (wijziging en aanvulling van de verordening van 30 October 1873 (P. B. 1874 Nº 10), houdende bepalingen omtrent het gesticht voor — op Curaçao, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ,,Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht'' (P. B. 1918 Nº 6). Zie onder Verordeningen sub 32º

L.

Landbouwkundige (G. B. Dussel).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.1.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.19, 20, 27 en 28.

Lansberg (Ed. S.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.7; tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen nº 9.2; tot wijziging van de verordening van den 30n. Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. Nº 11) nº 10.1 en 2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.29, 31 en 33.

Stelt een amendement voor op de ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.7.

———— (Ed. S.). Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature wegens de periodieke aftreding in Mei 1920 van het lid —. Zie onder Koloniale Raad.

———— (Ed. S.). Kennisgeving van de benoeming van — tot lid van den Raad nº 21.2.

Levensmiddelen (intrekking van de verordening van 10 September 1914 (P. B. Nº 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van steenkolen en — uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van den 23n. October 1915 (P. B. Nº 65) en bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 Nº 6). Zie onder Verordeningen sub 10º

———— (regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de kolonie). Zie onder Verordeningen sub 19º

Lichtbeeldenvertooningen. Zie onder Keuren sub 1º

Loodsdienst (wijziging van de Loodsdienstverordening 1917). Zie onder Verordeningen sub 1º

M.

Maduro (S. M. L.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening tot regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de kolonie nº 8.2.

———— (S. M. L.). Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature wegens de periodieke aftreding in Mei 1920 van het lid —. Zie onder Koloniale Raad.

———— (S. M. L.). Kennisgeving van de benoeming van — tot lid van den Raad nº 21.2.

———— (S. M. L.), lid van den Raad.
Zendt in schrijven, mededeelende dat hij voor eenigen tijd naar het buitenland vertrekt nº 22.1.

Mais, maismeel en tarwemeel (regeling van den invoer van —, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de kolonie). Zie onder Verordeningen sub 19º

Meerdink (H.). Zie onder Inspecteur voor het onderwijs.

Menkman (W. R.) (aanbieding door de West-Indische Kamer te Amsterdam van een vlugschrift getiteld ,,Nederland en West-Indië één'' door den heer —). Zie onder West-Indische Kamer.

Motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao (aanvulling der verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van —). Zie onder Verordeningen sub 2º

Munten (aanvulling en wijziging van de verordening van 15 Maart 1918 (P. B. Nº 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of Koloniaal gemunt zilver). Zie onder Verordeningen sub 26º

———— (bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten). Zie onder Verordeningen sub 27º

N.

Notulen (goedkeuring en onderteekening van —) nº 2.1; nº 4.1; nº 5.1; nº 6.1; nº 7.1; nº 9.1; nº 11.1; nº 12.1; nº 13.1; nº 14.1; nº 16.1; nº 17.1; nº 19.1; nº 21.1; nº 23.1; nº 24.1.

O.

Omnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao (aanvulling der verordening, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motor —). Zie onder Verordeningen sub 2º

Ondervoorzitter (Dr J. P. Evertsz Hz.).
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.5, 7 en 8; tot regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de kolonie nº 8.2 en 3; tot wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36) nº 22.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.14, 15, 26, 31, 32, 33 en 38.

——— (Dr. J. P. Evertsz Hz.). Kennisgeving van de benoeming van Dr. J. P. Evertsz Hz. tot ondervoorzitter van den Raad nº 21.2.

Onderwijs in de kolonie Curaçao (regeling van het —). Zie onder Verordeningen sub 22º

Openbare Gezondheidsdienst (wijziging van de Gezondheidsverordening). Zie onder Verordeningen sub 11º

Opening door den waarn. Gouverneur der vergadering voor het zittingjaar 1919/1920 nº 1.2.
——— van het nieuwe zittingjaar (plechtigheden, waarmede de — gepaard zal gaan) nº 23.1.

Openingsrede van den waarn. Gouverneur Mr. J. B. Gorsira nº 1.1 en 2.

P.

Passagiers (aanvulling van de verordening van 17 Juli 1883 (P. B. Nº 7), houdende vaststelling: 1º van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2º van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende). Zie onder Verordeningen sub 7º

——— (maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden). Zie onder Verordeningen sub 13º

Pensioenen (aanvulling van de Publicatie van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 63), en van de Verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 64). Zie onder Verordeningen sub 20º

Penso (E. M.), lid van den Raad.
Zendt in schrijven: mededeelende dat hij voornemens is zich voor eenige weken naar Caracas te begeven nº 5.2; mededeelende dat hij voornemens is zich voor eenige maanden naar het buitenland te begeven nº 23.2.

Plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan nº 23.1.

Politievoorschriften (aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (*lichtbeeldenvertooningen*). Zie onder Keuren sub 1º
——— (aanvulling van de ,,Algemeene Politiekeur'' 1917 (P. B. Nº 11) (*danspartijen*). Zie onder Keuren sub 2º

Prakken (A. B. J.). Zie onder Administrateur van financiën.

Procureur-generaal (Mr. C. S. Gorsira, waarn.).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao nº 2.1.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao nº 2.2.

——— (Mr. J. B. Gorsira).
Gemachtigd om de beraadslagingen bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen over de ontwerp-verordeningen: houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden nº 19.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.1.

Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.15, 16, 33, 36, 37 en 38.

Q.

Quarantaine-maatregelen (wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening). Zie onder Verordeningen sub 14º

R.

Rechtswezen (wijziging en aanvulling van eenige algemeene verordeningen in verband met het in werking treden van het Koninklijk besluit van 6 Juli 1918 Nº 72 (P. B. Nº 61). Zie onder Verordeningen sub 24º

S.

Sluiting der vergadering van het zittingjaar 1919/1920 (verzoek van den wd. Gouverneur aan den voorzitter tot —) nº 23.1.
——— door den voorzitter, namens den Gouverneur, der vergadering van het zittingjaar 1919/1920 nº 24.1.

Statius Muller (A. G.). Zie onder Voorzitter.
——— (A. G.). Kennisgeving van de benoeming van — tot voorzitter van den Raad nº 21.2.

Statius Muller (H.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende bepalingen ter bestrijding van besmette-

lijke ziekten nº 7.8; tot aanvulling der verordening van 7 Juni 1919 (P. B. Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2 en 3; tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen nº 19.4; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.5–9, 21–24, 30, 31, 33, 34, 36, 38, 39 en 40.

Stelt amendementen voor op de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling der verordening van 7 Juni 1919 (P. B. Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.3; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.31 en 33.

Steenkolen (intrekking van de verordening van 10 September 1914 (P. B. Nº 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van — en levensmiddelen uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van 23 October 1915 (P. B. Nº 65) en bij de Invoeringsverordering Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 Nº 6). Zie onder Verordeningen sub 10º

Strafvordering (wijziging en aanvulling van het Wetboek van — voor de kolonie Curaçao). Zie onder Verordeningen sub 17º

Sutherland (J.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.9; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.13, 14, 25, 26 en 27.

Stelt een amendement voor op de ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.9.

T.

Testamentenregister (wijziging van de Verordening op het —). Zie onder Verordeningen sub 3º

U.

Uitdieping van het Waaigat. Zie onder Waaigat.

V.

Van der Breggen (Ph.). Zie onder Directeur der Openbare Werken.

Vereenvoudiging van processueele voorschriften (wijziging van de verordening van 28 November 1914 (P. B. 1915 Nº 10) tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur). Zie onder Verordeningen sub 12º

Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacatures wegens de periodieke aftreding in Mei 1920 van de leden S. M. L. Maduro, F. W. P. Winkel en Ed. S. Lansberg. Zie onder Koloniale Raad.

Verordeningen.
1º tot wijziging van de Loodsdienstverordening 1917.
Indiening (**1**. 1/2) nº 2.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 2.1; behandeling en aanneming nº 2.5.

2º tot aanvulling van de verordening van den 7n. October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van mòtoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao.
(Het ontwerp met memorie van toelichting is gedrukt onder **32**. 1/2 van het zittingjaar 1918/1919).
Eindverslag (**2**.1); machtiging van den Gouverneur op den wnd. Procureur-Generaal nº 2.1; behandeling en aanneming nº 2.2.

3º tot wijziging van de Verordening op het Testamentenregister.
Indiening (**3**. 1/2) nº 2.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 2.1; behandeling en aanneming nº 2.4 en 5.

4º tot wijziging van de verordening van den 7n. Maart 1905 (P. B. Nº 7), houdende herziening der bepalingen voor de oprichting van Kamers van Koophandel en Nijverheid in de kolonie Curaçao.
Indiening (**4**. 1/2) nº 4.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 4.1; behandeling en aanneming nº 4.2.

5º regelende de verantwoording van de ter Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.
(Het ontwerp met memorie van toelichting enz. is gedrukt onder **31**. 1/8 van het zittingjaar 1918/1919).
Voorloopig verslag (**5**.1); memorie van antwoord (**5**.2); nota van wijzigingen (**5**.3); verzoek van den Gouverneur om de verdere behandeling tot nader bericht aan te houden nº 6.1.

6º houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten.
(Het ontwerp met memorie van toelichting is gedrukt onder **24**. 1/2 van het zittingjaar 1918/1919).
Voorloopig verslag (**6**.1); memorie van antwoord (**6**.2); nota van wijzigingen (**6**.3); eindverslag (**6**.4); machtiging van den Gouverneur op den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst nº 7.1; amendementen nº 7.6, 7, 8 en 9; behandeling en aanneming nº 7.2–10.

7º tot aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. Nº 7), houdende vaststelling: 1º van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2º van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende.
Indiening (**7**. 1/2) nº 4.1; verzending naar de afdeelingen nº 4.1; voorloopig verslag (**7**.3); memorie van antwoord (**7**.4); nota van wijzigingen (**7**.5); eindverslag (**7**.6); behandeling en aanneming nº 5.2.

8º houdende vaststelling van een reglement voor de haven van Curaçao.
(Het ontwerp met memorie van toelichting is gedrukt onder **30**. 1/2 van het zittingjaar 1918/1919).
Voorloopig verslag (**8**.1).

9º tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.
Indiening (**9**. 1/2) nº 5.1; mededeeling door den Gouverneur van het verzoek aan den Inspecteur van het onderwijs om de vergaderingen in de afdeelingen bij te wonen om de noodige inlichtingen te verschaffen nº 5.1 en 2; verzending naar de afdeelingen nº 5.2; voorloopig verslag (**9**.3); memorie van antwoord (**9**.4); eindverslag (**9**.5); machtiging van den Gouverneur op den Administrateur van financiën en den Inspecteur van het onderwijs nº 6.1 en 2; behandeling en aanneming nº 6.2.

10º houdende intrekking van de verordening van den 10n.

September 1914 (P. B. Nº 41), houdende voorzorgsmaatregelen tegen den uitvoer van steenkolen en levensmiddelen uit de kolonie, zooals gewijzigd bij de verordening van den 23n. October 1915 (P. B. Nº 65) en bij de Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht (P. B. 1918 Nº 6).

Indiening (**10**. 1/2) nº 5.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 5.2; behandeling en aanneming nº 5.2.

11º tot wijziging van de Gezondheidsverordening.

Indiening (**11**. 1/2) nº 6.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 6.1; behandeling en aanneming nº 6.2.

12º tot wijziging van de verordening van den 28n. November 1914 (P. B. 1915 Nº 10), tot vereenvoudiging, ten aanzien van kleine woningen en van gronden, waarop kleine woningen zijn of zullen worden gebouwd, van processueele voorschriften, bij vorderingen gegrond op wettelijke voorschriften, omtrent huur en verhuur.

Indiening (**12**. 1/2) nº 6.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 6.1; behandeling en aanneming nº 6.2.

13º houdende vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden.

Indiening (**13**. 1/2) nº 7.1; verzending naar de afdeelingen nº 7.1; voorloopig verslag (**13**.3); memorie van antwoord (**13**.4); nota van wijzigingen (**13**.5); eindverslag (**13**.6); machtiging van den Gouverneur op den Procureur-Generaal nº 19.2; behandeling en aanneming nº 19.2.

14º tot wijziging en aanvulling van de Quarantaine-verordening (P. B. 1917 Nº 42).

Indiening (**14**. 1/2) nº 8.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 8.1; behandeling en aanneming nº 8.2.

15º tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitieve koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.

Indiening (**15**. 1/2) nº 8.1; verzending naar de afdeelingen nº 8.1; voorloopig verslag (**15**.3); memorie van antwoord (**15**.4); eindverslag (**15**.5); machtiging van den Gouverneur op den Inspecteur van het onderwijs en den Administrateur van financiën nº 9.1; amendement nº 9.2; behandeling en aanneming nº 9.2 en 3.

16º tot aanvulling van artikel 21 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao.

Indiening (**16**. 1/2) nº 8.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 8.1; behandeling en aanneming nº 8.2.

17º tot wijziging en aanvulling van het Wetboek van Strafvordering voor de kolonie Curaçao.

Indiening (**17**. 1/2) nº 8.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 8.2; behandeling en aanneming nº 8.2.

18º houdende nadere voorzieningen ter bestrijding van heling.

Indiening (**18**. 1/2) nº 8.2; besluit tot dadelijke behandeling nº 8.2; behandeling en aanneming nº 8.2.

19º tot regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de kolonie.

Indiening (**19**. 1/2) nº 8.2; besluit tot dadelijke behandeling nº 8.2; behandeling en aanneming nº 8.2 en 3.

20º tot aanvulling van de Publicatie van 16 Juli 1867 (P. B. 1868 Nº 2), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en wettige of gewettigde weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 63), en van de Verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de verordening van 14 October 1918 (P. B. Nº 64).

Indiening (**21**. 1/2) nº 8.2; besluit in de volgende vergadering te behandelen nº 8.2; behandeling en aanneming nº 9.3.

21º tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Indiening (**22**. 1/2) nº 9.1; verzending naar de afdeelingen nº 9.1; voorloopig verslag (**22**.3); memorie van antwoord (**22**.4); nota van wijziging (**22**.5); eindverslag (**22**.6); machtiging van den Gouverneur op den Administrateur van financiën en den Directeur der Openbare Werken nº 12.1; amendementen nº 12.3. 4 en 5; behandeling en aanneming nº 12.1-6.

22º regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder **23**. 1/3 van het zittingjaar 1917/1918 en onder **11**. 1/6 van het zittingjaar 1918/1919).

Gewijzigd ontwerp met memorie van toelichting (**23**. 1/2); voorloopig verslag (**23**.3); memorie van antwoord (**23**.4); nota van wijzigingen (**23**.5).

23º tot wijziging van de verordening van den 30n. Mei 1907 (B. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van 15 Januari 1918 (P. B. Nº 11).

Indiening (**24**. 1/2) nº 10.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 10.1; machtiging van den Gouverneur op den Administrateur van financiën nº 10.1; behandeling en aanneming nº 10.1-3.

24º houdende wijziging en aanvulling van eenige algemeene verordeningen in verband met het in werking treden van het Koninklijk besluit van 6 Juli 1918 Nº 72 (P. B. Nº 61).

Indiening (**25**. 1/2) nº 11.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 11.1; behandeling en aanneming nº 11.1.

25º tot regeling der coöperatieve vereenigingen.

Indiening (**26**. 1/2) nº 13.1; besluit in de volgende vergadering te behandelen nº 13.1; verzending naar de afdeelingen nº 14.1; eindverslag (**26**.3); behandeling en aanneming nº 18.1.

26º tot aanvulling en wijziging van de verordening van den 15n. Maart 1918 (P. B. Nº 14), houdende verbod tot uitvoer van Nederlandsch gemunt goud en Nederlandsch of koloniaal gemunt zilver.

Indiening (**27**. 1/2) nº 14.1; verzending naar de afdeelingen nº 14.1; voorloopig verslag (**27**.3); memorie van antwoord (**27**.4); nota van wijzigingen (**27**.5); eindverslag (**27**.6); machtiging van den Gouverneur op den Administrateur van financiën nº 17.1; behandeling en aanneming nº 17.3.

27º tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten.

Indiening (**28**. 1/2) nº 14.1; verzending naar de afdeelingen nº 14.1; voorloopig verslag (**28**.3); memorie van antwoord (**28**.4); eindverslag (**28**.5); machtiging van den Gouverneur op den Administrateur van financiën nº 17.1; behandeling en aanneming nº 17.3 en 4.

28º tot instelling van een handelsregister.

(Het ontwerp met memorie van toelichting is gedrukt onder **29**. 1/2 van het zittingjaar 1918/1919).

Voorloopig verslag (**29**.1).

29º tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen.

Indiening (**30**. 1/2) nº 18.1; verzending naar de afdeelingen

nº 18.1; voorloopig verslag (**30**.3); memorie van antwoord (**30**.4); eindverslag (**30**.5); machtiging van den Gouverneur op den Administrateur van financiën nº 19.2; behandeling en aanneming nº 19.2-5.

30º tot regeling van de brandweer in het stadsdistrict op het eiland Curaçao.
Indiening (**31**. 1/2) nº 19.1; verzending naar de Afdeelingen nº 19.1.

31º houdende wijziging van de verordening van den 11n. Juli 1917 (P. B. Nº 38), tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals aangevuld, laatstelijk bij de verordening van den 11n. October 1919 (P. B. Nº 72).
Indiening (**33**. 1/2) nº 20.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 20.1; behandeling en aanneming nº 20.1 en 2.

32º tot wijziging en aanvulling van de verordening van den 30n. October 1873 (P. B. 1874 Nº 10), houdende bepalingen omtrent het gesticht voor krankzinnigen op Curaçao, zooals sedert gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ,,Invoeringsverordening Wetboek van Strafrecht'' (P. B. 1918 Nº 6).
Indiening (**34**. 1/2) nº 20.1; besluit tot dadelijke behandeling nº 20.1; behandeling en aanneming nº 20.2

33º waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921.
Indiening (**35**. 1/8) nº 21.1; verzending naar de afdeelingen nº 21.1; voorloopig verslag (**35**.9); memorie van antwoord (**35**.10); eindverslag(**35**.11); machtiging van den Gouverneur op den Procureur-generaal, den Administrateur van financiën, den Directeur der Openbare Werken, den Inspecteur van het Onderwijs en den Landbouwkundige nº 23.1; amendementen nº 23.31 en 33; behandeling en aanneming nº 23.2-40.

34º tot wijziging van de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. Nº 16), met gelijktijdige intrekking van de Buitengewone inkomstenbelastingverordening 1917 (P. B. 1918 Nº 7).
Indiening(**36**. 1/3) nº 21.1; verzending naar de afdeelingen nº 21.1; voorloopig verslag (**36**.4); memorie van antwoord (**36**.5).

35º tot wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36).
Indiening (**37**. 1/2) nº 21.1; besluit in de volgende vergadering te behandelen nº 21.2; machtiging van den Gouverneur op den Administrateur van financiën nº 22.1; behandeling en aanneming nº 22.1-3.

Vervoer van personen (aanvulling van de verordening van den 17n. Juli 1883 (P. B. Nº 7), houdende vaststelling: 1º van eenige bepalingen betreffende het aanhuren of aannemen van personen op eenig eiland der kolonie Curaçao, om elders buiten die kolonie tot handenarbeid te worden gebezigd; en 2º van eenige maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen in groote getallen te gelijk, van eenig eiland der kolonie Curaçao met zeilvaartuigen naar elders in of buiten die kolonie vervoerd wordende). Zie onder Verordeningen sub 7º

———— (vaststelling van maatregelen van voorzorg in het belang der gezondheid en veiligheid van personen, die anders dan als kajuitspassagiers over zee vervoerd worden). Zie onder Verordeningen sub 13º

Verzoekschriften (kiezing van de commissie voor de —) nº 5.2.

———— aan den Kolonialen Raad:
van de weduwe C. H. Eman, concessionarisse van de Waterleiding ,,Aruba'', 's Raads medewerking verzoekende om voor de mogelijke instandhouding dier onderneming te willen bijdragen, door in een eerste bijeenkomst van den Raad het in haar adres ontplooid voorstel in gunstige overweging te willen nemen nº 5.1; in handen gesteld van de commissie nº 5.2; verslag en conclusie van de commissie nº 7.2; de Raad vereenigt zich met de conclusie van de commissie en besluit die bij schrijven ter kennis van den Gouverneur te brengen nº 7.2.

Voorzitter (A. G. Statius Muller).
Geeft kennis van ingekomen stukken:
1º ontwerp-verordeningen en ontwerp-keuren: Zie onder Verordeningen en Keuren.
2º machtigingen op hoofdambtenaren om de beraadslagingen bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen. Zie onder Verordeningen sub 2º, 6º, 9º, 13º, 15º, 21º, 23º, 26º, 27º, 29º, 33º en 35º
3º depêches en beschikkingen van den Gouverneur. Zie onder Gouverneur sub 3º
4º verzoekschriften en adressen. Zie onder Verzoekschriften.
5º een vlugschrift, getiteld ,,Nederland en West-Indië één'', door W. R. Menkman, ingezonden door de West-Indische Kamer te Amsterdam nº 4.1.
6º een schrijven van het lid E. M. Penso, mededeelende dat hij voornemens is zich voor eenige weken naar Curaçao te begeven nº 5.2.
7º een schrijven, waarbij de Hoogedelgestrenge Heer O. L. Helfrich den Raad verzoekt zijn zeer oprechten dank te aanvaarden voor de door den Raad in zijn groot verlies betoonde deelneming, den Raad bedankt voor diens goede bedoeling om een krans te leggen op de kist van de afgestorvene en aan den Voorzitter zijn hoog gewaardeerde erkentelijkheid betuigt voor de gevoelvolle woorden bij de opening van de vergadering van den Raad op den 12n. dezer gesproken nº 16.1.
8º een schrijven van den algemeen verslaggever P. L. B. de Haseth, houdende mededeeling, dat hij wegens gezondheidsredenen genoopt is den Raad te verzoeken het daarheen te willen leiden, dat zijne aanwijzing door den Gouverneur om door den Kolonialen Raad te worden opgedragen met de betrekking van algemeen verslaggever met ingang van 1 Maart 1920 worde ingetrokken nº 19.1.
9º een schrijven van het lid S. M. L. Maduro, mededeelende, dat hij voor eenigen tijd naar het buitenland vertrekt nº 22.1.
10º een schrijven van het lid E. M. Penso, mededeelende dat hij voornemens is zich voor eenige maanden naar het buitenland te begeven.

Spreekt:
bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling van de verordening van 7 October 1918, waarbij bepalingen worden vastgesteld betreffende het verleenen van vergunningen tot het gebruik van domein voor de exploitatie van motoromnibusdiensten als ondernemingen van openbaar nut op het eiland Curaçao nº 2.2; houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.6, 7, 8, 9 en 10; tot regeling van den invoer van mais, maismeel en tarwemeel, den uitvoer uit en het vervoer van levensmiddelen in de kolonie nº 8.2 en 3; tot wijziging van de verordening van den 30n. Mei 1907 (P. B. Nº 9), tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche Bank, zooals sedert aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij de verordening van den 15n. Januari 1918 (P. B. Nº 11) nº 10.2; tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. 1919 Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.2, 3, 4, 5 en 6; tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van Nederlandsche en Koloniale munten nº 17.3; tot verklaring van de wenschelijkheid om de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1920 te verhoogen nº 19.2, 3, 4 en 5; tot wijziging

van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36) nº 22.2; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 en 40.

bij gelegenheid, dat het nieuwbenoemde lid Mr. W. Ch. de la Try Ellis voor het eerst zitting neemt in 's Raads vergadering, genoemd lid toe nº 1.3; bij de behandeling van de gouvernements-missive van 25 October 1918, Nº 3528, betreffende uitdieping van het Waaigat, en leest het concept-antwoord voor nº 2.3 en 4; bij gelegenheid, dat de Gouverneur O. L. Helfrich, ingevolge art. 15 van het reglement op het beleid der regeering, het bestuur over de kolonie aanvaardt nº 3.1; naar aanleiding van het overlijden van Mevrouw Helfrich en stelt voor hem te machtigen namens den Raad een adres van rouwbeklag aan den Gouverneur en zijn gezin te richten, en om de vergadering uit te stellen als een bewijs van deelneming in het verlies van den Gouverneur, waartoe besloten wordt nº 15.1 en 2; bij de behandeling van den conceptbrief aan den Gouverneur betreffende de intrekking van de buitengewone inkomstenbelastingverordening, en leest dat concept voor nº 16.1 en 2; naar aanleiding van het door den algemeen verslaggever P. L. B. de Haseth gevraagd ontslag, en zegt dat hij met hem heeft afgesproken, dat zijn verzoek om ontslag zal worden aangehouden, totdat het verslag over de onderwijsverordening gereed zal zijn nº 19.1; over de aangehouden ontslagaanvraag van den algemeen verslaggever P. L. B. de Haseth, en stelt voor hem thans zijn ontslag te verleenen en den Gouverneur te verzoeken een ander ambtenaar aan te wijzen om tot algemeen verslaggever te worden benoemd; betuigt den heer de Haseth zijn dank voor diens medewerking bij de behandeling van ontwerpen in de afdeelingen nº 21.2; naar aanleiding van de aanwijzing door den Gouverneur om den heer G. J. Ferguson de betrekking van algemeen verslaggever op te dragen en stelt voor hem als zoodanig te benoemen nº 23.2.

Stelt voor:
1º de afdeelingen te trekken nº 1.3;
2º amendementen op de ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten nº 7.6 en 8.

Benoemt eene commissie: om den benoemden Gouverneur O. L. Helfrich aan het Raadhuis te ontvangen en weder uitgeleide te doen, om ingevolge art. 15 van het reglement op het beleid der regeering het bestuur over de kolonie te aanvaarden nº 3.1; om den Gouverneur bij de opening der vergadering voor het zittingjaar 1920/1921 in en uit te geleiden nº 24.1.

Bedankt namens den Gouverneur den leden voor hetgeen zij in het afgeloopen zittingjaar hebben verricht nº 24.1.

Sluit namens den Gouverneur de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1919/1920 nº 24.1.

———— (A. G. Statius Muller). Kennisgeving van de benoeming van A. G. Statius Muller tot voorzitter van den Raad nº 21.2.

W.

Waaigat (uitdieping van het —). Behandeling van de gouvernements-depêche van 25 October 1918, Nº 3528, betreffende de uitdieping van het —; concept-antwoord aan den Gouverneur te richten naar aanleiding van die gouvernements-depêche nº 2.2-4; aangenomen nº 2.4.

Waterleiding „Aruba". Zie onder Verzoekschriften.

Waterman (Dr. N.). Zie onder Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst.

Wees- onbeheerde en desolate boedelkamer (regeling der verantwoording van de ter — berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank). Zie onder Verordeningen sub 5º

West-Indische Kamer te Amsterdam (aanbieding door de — van een vlugschrift getiteld „Nederland en West-Indië één", door den heer W. R. Menkman) nº 4.1; besluit om het vlugschrift ter griffie van den Raad te deponeeren ter lezing van de leden nº 4.1.

Winkel (F. W. P.), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordeningen: tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.4; tot wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de Wijnverordening 1908 en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36) nº 22.3; waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.2, 3, 4, 5, 20, 21 en 26.

Stelt een amendement voor op de ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 7n. Juni 1919 (P. B. Nº 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920 nº 12.4.

———— (F. W. P.). Verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacature wegens de periodieke aftreding in Mei 1920 van het lid —. Zie onder Koloniale Raad.

———— (F. W. P.). Kennisgeving van de benoeming van — tot lid van den Raad nº 21.2.

Wijnverordening 1908 (wijziging van: 1º de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. Nº 34); en 2º de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. Nº 33), met gelijktijdige intrekking van de — en de Bierverordening 1908 (P. B. Ni. 35 en 36). Zie onder Verordeningen sub 35º

Z.

Zeppenfeldt (B. E. van der Veen), lid van den Raad.
Spreekt bij de beraadslagingen over de ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 nº 23.10, 11 en 24.

Ziekten (bepalingen ter bestrijding van besmettelijke —). Zie onder Verordeningen sub 6º